إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

خادم الحرمين الشریفین مەلیك عبدالله كوڕی عبد العزیز ئالی سعود
مەلیكی شانشینی عەرەبستانی سعودیە شەرەفمەندبوو بەبڕیاردان لەسەر چاپكردنی
قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی ماناكانی

تشرّف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه
خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبداللە كوڕی عبدالعزيز ئاڵ سعود
(بەخۆڕایی دابەش دەکرێت)

قورئانی پیرۆز

لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی بۆ زمانی کوردی

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلَّم القرآن وعلَّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلِّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَكْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجرُوستَاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شیخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئال شیخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆ خوای پەروردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروودوسلاوبۆسەربەرێزترینی پێغەمبەران ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خیرکم من تعلم القرآن وعلّمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆجێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بلاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێوموسڵمانان لەڕۆژهەلات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بەگرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناوجێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرمودەی پێغەمبەر(ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرموویێت : « بَلِّغُوا عَنِّي وَلَو آيَة »واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها تاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەزمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆچاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەش بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی (**مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی**) پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (**دكتۆر كەمال صادق یاسین لەك**) و (**مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی**) پێیداچوونەتەوە .

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وباڵادەست دەكەین بۆئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەوارین كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناكانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە وورد بێت - كەموكورتی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، كە تەواوی خەڵكی لەئاست خۆیدا دەستەوسانكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەمووو كار وتێشێكی تری ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموخوێنەرێكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بكاتەوە؛ بۆسوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەیارمەتی و وویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبوڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

ئەم سـوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثانـي) چونکـە لەهەمـوو ڕکاتێکـی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿١﴾ ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ ﴾ هەموو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ خوای ﴿ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ پـەروەرد گـاری جیهانیـان ﴿٢﴾ ﴿ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەخشـندەی میهرەبـان، (الرحمـن) بەو مانایەی ڕەحـم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانـەدا هەموو مەخلوقاتـی گرتوەتەوە بەبـێ باوەڕانیشـەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕوادارانەوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿٣﴾ ﴿ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴾ (تەنهـا ئـەوە) خاوەنـی ڕۆژی سـزا وپاداشـت دانـەوە (بـاوەڕداران لـە نوێژەکانیانـدا هەمـوو ڕکاتێـك ئەمـە دەڵێنـەوە، تاوەکـو هەمیشـە ڕۆژی دواییـان لەبیـر بێـت وبـەکار وکـردەوەی چاکـە، خۆیانـی بـۆ ئامـادە بکـەن) ﴿٤﴾ ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ (خوایـە) تەنهـا تۆدەپەرسـتین (تەنهـا تۆیـت شایسـتەی پەرسـتن وجگـە لـە تـۆ هیـچ کـەس شـیاوی ئـەوە نییـە) ﴿ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتیی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکـە هەمـوو فەرمانێـك بەدەسـت تۆیـە، جگـە لـە تـۆ هیـچ کـەس بەئەنـدازەی گەردیلەیـەك خاوەنـی هیـچ شـتێك نییـە) ﴿٥﴾ ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ ڕێنموونیمـان بکـە بۆڕێگـای ڕاسـتی (کـە ڕێگای ڕاسـتی ئاینی پیرۆزی ئیسـلامە، وەبەردەوام بین لەسـەری هەتا ئـەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتـی هـەق تەعـالای تـۆ) ﴿٦﴾ ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴾ ڕێگـای ئەوانەی کەچاکـەت لەگـەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشـمی (تۆیـان) لێگیـراوە (وەك جولەکـەو هاوکردەوەکانیان) ﴿ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ وە نـەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ﴿٧﴾ لەکۆتایی ئەم سـوورەتە پیرۆزەوە سـوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سورەتی ﴿ البَقَرَةِ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی [1] ﴿١﴾ ﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ ﴾ ئەم قورئانە ﴿ لَا رَيْبَ فِيهِ ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێرراوە) ﴿ هُدًى ﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە (پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوانن لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان ورێنمایەکانی دەکەون) ﴿٢﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿ بِٱلْغَيْبِ ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان (ئەو شتە پەنهانەی کە بە حەواس وعەقڵی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ وە نوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ﴿٣﴾ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ﴿٤﴾ ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودواڕۆژدا) ﴿٥﴾

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوان چوون یەکە ﴿ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ﴾ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن ﴿٦﴾ ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ﴾ وە پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وە سزای زۆرگەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ﴿٨﴾ ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿٩﴾ ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن (بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێك پێ یان بووترایە ﴿لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە وڵاتدا) ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ﴾ دەیان ووت : ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ﴿١١﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێ پێ یان بووترایە ﴿ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ﴾ دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ﴾ وەك ئەوگێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام نازانن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەیانو وت : ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ﴾ دەیانووت : ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ﴾ بێگومان ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ﴿١٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەرکەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو بن ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی ﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی ڕاستیان گرت ﴿١٦﴾

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەكان) وێنەیان وەك یەكێك وایە كە (لەشەوێكی تاریكدا) ئاگرێك هەڵگیرسێنێت ﴿فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ﴾ كە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك كردەوە ﴿ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناكی یەكەیان لێ بكوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریكیەكی وادا كەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ﴾ كەڕو لاڵ و كوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ یا وەك (كەسانێك لەچۆڵییەكدا) بارانێكی لێزمەوبەخوڕیان (لێ داكات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ كەتاریكی زۆر و هەورە تریشقەو بروسكەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ﴾ (بەجۆرێك كە) پەنجەكانیان دەكەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەكان ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ بۆخۆپاراستن لەمردن ﴿وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ ٱلْبَرْقُ﴾ نزیك بێ ئەو بروسكەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ (بینایی) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم﴾ هەركاتێ ڕووناكیی بۆ بدانایەتەوە ﴿مَّشَوْا۟ فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ تاریكیشی بكردایە لێیان ﴿قَامُوا۟﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسكانە) كەڕو كوێری دەكردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێكدا دەسەلاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ كەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست كردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵكو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا﴾ ئەو (خوایەی) كەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانی بۆ كردوون بەكۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی) ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ كەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەكەن. ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ كەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگومان دان ﴿مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) كەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بانگی هاوكارەكانتان بكەن (لەڕەوان بێژان وشاعیران) بێجگەلە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن، (بەفەرمودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەكرد؟ ﴿وَلَن تَفْعَلُوا۟﴾ وە هەرگیز نایشی كەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ﴾ كە سوتەمەنی یەكەی خەڵك (ی بەدكار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان ساز كراوە (ئامادە كراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ کەجۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنۡهَا مِن ثَمَرَةٖ رِّزۡقٗا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقۡنَا مِن قَبۡلُۖ﴾ دەڵێن: ئەمە ئەوەیە کەلەمەو پێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهٗاۖ﴾ ئێستا وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسۡتَحۡيِۦٓ﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضۡرِبَ مَثَلٗا مَّا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةٗ فَمَا فَوۡقَهَاۚ﴾ بە مێشولەو بچوکتر (یاگەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعۡلَمُونَ أَنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡۖ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلٗاۘ﴾ دەڵێن: خوا چی ویستووە بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرٗا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕادەکات ﴿وَيَهۡدِي بِهِۦ كَثِيرٗاۚ﴾ وە ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ وە گومڕاناکات بەو نموونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهۡدَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و(هەڵی دەوەشێننەوە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقۡطَعُونَ﴾ وە ئەیپچڕێنن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە) ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستیی کردنی ﴿وَيُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وەلەزەویدا خراپە دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿٢٧﴾ ﴿كَيۡفَ تَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنتُمۡ أَمۡوَٰتٗا فَأَحۡيَٰكُمۡۖ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمۡ ثُمَّ يُحۡيِيكُمۡ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردوە بۆئێوە ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖۚ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ﴾ (بیریـان بێنـەوە) کاتێـك کەپەروەردگـاری تـۆ بـە فریشـتەکانی ووت ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشـینێك دروسـت دەكەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوٓا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن﴾ (فریشـتەکان) ووتیان: ئایا کەسێکی وای تیا دروسـت دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی تێـدا بـکات ﴿وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ﴾ وە خوێنـی تیـا بڕێـژێ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لـە کاتێکدا کـە ئێمە یـادت دەکەیـن بەسـتایش کردنـت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپـاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (خـوا) فەرمووی: بێگومان ئـەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانـن (٣٠) ﴿وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی نیشانی فریشتەکان دا ﴿فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون: ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەکـەن، (کە ئێوە لـە ئادەم باشـترن) (٣١) ﴿قَالُوا۟ سُبْحَـٰنَكَ﴾ (هەمـوو) ووتیان: خوایـە تۆ پاکیت لەهەڵـە ﴿لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ﴾ ئێمـە هیچ نازانین، مەگـەر ئەوەی کە خۆت فێـرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هـەر تۆیت زانـاو دانا (٣٢) ﴿قَالَ يَـٰٓـَٔادَمُ﴾ (خوا) فەرمـووی: ئەی ئادەم ﴿أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ نـاوی ئەو شـتانەیان پـێ بڵـێ ﴿فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ جاکاتێك کە ناوەکانـی پێ ووتن ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خـوا) فەرمـووی: ئەی پێـم نەووتـن؟ ﴿إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بێگومان من ئاگادارم بەنهێنیی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن ﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەئـەوەش کـە دەیشـارنەوە (٣٣) ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ﴾ (بێنـەوە بیـرت) کاتێك ووتمـان بە فریشـتەکان ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ سـوژدە ببەن بۆ ئـادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟﴾ جا(هەموو) سـوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بەگەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ وە لە بـێ بڕوایان بوو (٣٤) ﴿وَقُلْنَا يَـٰٓـَٔادَمُ﴾ وە ووتمـان: ئەی ئادەم ﴿ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی ﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَـٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون ﴿فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ تا لە ستەمکاران نەژمێردرێن - تا نەبنە ستەمکار- (٣٥) ﴿فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَـٰنُ عَنْهَا﴾ ئەمجا شـەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشـتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی کە تێدابوون دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا ٱهْبِطُوا۟﴾ وە ووتمان: (بە ئادەم وحەواو شـەیتان) بچنە خوارەوە(بۆ سەر زەوی) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتـان دوژمن ئەبن لە گـەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیـە جێگیربوون لەسـەر زەوی ﴿وَمَتَـٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەنـدی(و ئارەزووی دونیـا) تاماوەیەك (٣٦) ﴿فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَـٰتٍ﴾ ئەمجائادەم چەندووتەیەکی (پاڕانەوەی)لەپەروەردگارییەوەوەرگرت ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ﴾ (ئەویش)لێی گیراکرد ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبەگیراکەری میهرەبانە (٣٧)

﴿قُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ مِنْهَا جَمِيعًا﴾ ووتمـان: هەمـوو بچنە خوارەوە لە بەهەشـت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ ئەمجا ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونی یەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَاىَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسـەرەو نەخەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ و هاودەمـی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشـەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَـٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە ڕشـتوومن بەسـەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِىٓ﴾ وە پەیمانی من ببەنەسـەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە ببەمەسەر ﴿وَإِيَّـٰىَ فَٱرْهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشـتیوانی پەیامەکـەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوٓا۟ أَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهِۦ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشـانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشـتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّـٰىَ فَٱتَّقُونِ﴾ وەهەر لە (بـێ فەرمانـی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا۟ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَـٰطِلِ﴾ ڕاسـت و ڕەوا تێکـەڵ مەکەن بەناڕەواو درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا۟ ٱلْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حـەق و ڕاسـتی مەشـارنەوە، لەکاتێکـدا کـە خۆتان ئەمـە دەزانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێـژ بکـەن و زەکات بـدەن ﴿وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ وەلە گـەڵ کڕنـوش بەرانـدا کڕنوش بەرن (بۆ خـودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسـەر خەڵکیدا دەدەن بەچاکـە ؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتـان فەرامـۆش دەکـەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ (لە گـەڵ ئەمەشـدا) کەئێـوە پەڕاوەکە (تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایـا ژیرنابن و تێ ناگەن ؟ ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱسْتَعِينُوا۟ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن ونوێژکردن (بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە بێگومان نوێژ (ئەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلْخَـٰشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا ئەترسن (خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَـٰقُوا۟ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵنیان بە خزمەت پەروەردگاریان دەگـەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾ وە ئـەوان دڵنیان بـۆ لای ئەو دەگەڕێنـەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَـٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسـرائیل (نەوەکانی یەعقـوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یـادی ئـەو بەخششـانە بکەنـەوە کـە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتـان بپارێـزن لەڕۆژێـك ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ کـە کـەس هیچ سـوودێك بەکەسـی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَـٰعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکـی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وە بارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتیی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذۡ نَجَّيۡنَٰكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەرزگارمان کردن ﴿مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ لەدەست و پێوەندی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ کورەکانتانیان سەر دەبرین ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ وە کچەکانتانیان دەهێشتنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا(لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذۡ فَرَقۡنَا بِكُمُ ٱلۡبَحۡرَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيۡنَٰكُمۡ﴾ و رزگارمان کردن ﴿وَأَغۡرَقۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ﴾ وە دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمۡ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذۡ وَٰعَدۡنَا مُوسَىٰٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل شەومان دا بەمووسا ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذۡتُمُ ٱلۡعِجۡلَ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی مووسا بۆ کێوی طور) گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمۡ ظَٰلِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوۡنَا عَنكُم مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡفُرۡقَانَ﴾ بیربکەنەوە کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەمووسا ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێنموونیی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە مووسا بەگەلەکەی وت ﴿يَٰقَوۡمِ إِنَّكُمۡ ظَلَمۡتُمۡ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلۡعِجۡلَ﴾ بەگوێرەکە پەرستیەکەتان ﴿فَتُوبُوٓاْ إِلَىٰ بَارِئِكُمۡ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانیی بۆ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَٱقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوان بارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەمەتان باشترە بۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمۡ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ ئەمجا(خواش) پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشییمانی و میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡتُمۡ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ ووتتان ئەی مووسا ﴿لَن نُّؤۡمِنَ لَكَ﴾ بروات پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهۡرَةٗ﴾ تاخوانەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتۡكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك لێ ی دان ﴿وَأَنتُمۡ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَٰكُم﴾ لەپاشان زیندوومان کردنەوە ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَوۡتِكُمۡ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿وَظَلَّلۡنَا عَلَيۡكُمُ ٱلۡغَمَامَ﴾ وەبەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە، ﴿وَأَنزَلۡنَا عَلَيۡكُمُ ٱلۡمَنَّ وَٱلسَّلۡوَىٰ﴾ وە گەزۆ و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡۚ﴾ (وە پێمان ووتن) بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد) ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان: بچنە ئەم شارە(کە قودسە) ﴿فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ(هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەر گاوە بچنە ژوورەوە بە ملکەچی(بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ﴾ وە بڵێن (خوایە) لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ ئەوسا لە گوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زۆرتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ ئیتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەونافەرمانی یەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ ٱسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەمووسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو(تاشە) بەردەدا ﴿فَٱنفَجَرَتْ مِنْهُ ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەپڕ دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی(ئاوە خۆرەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ مِن رِّزْقِ ٱللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان: ئەی مووسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَٰحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگریین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنۢ بَقْلِهَا وَقِثَّآئِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزیی وخەیاریی ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ ٱلَّذِى هُوَ أَدْنَىٰ بِٱلَّذِى هُوَ خَيْرٌ﴾ (مووسا) فەرمووی: ئایائێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿ٱهْبِطُوا۟ مِصْرًا﴾ دابەزن بۆ شارێك(لەم شارانەی فەلەستین) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وەدرابەسەریاندا ڕیسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسوڵمانن) وەئەوانەی جوولەکەن ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ وە گاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ﴾ وەبیرکەنەوە لەوەی کەتێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنە کە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەر تانەوە ﴿لَكُنتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرۆمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیبوو ﴿ٱعْتَدَوْاْ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُواْ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەرببڕن ﴿قَالُوٓاْ أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان: ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ ووتی: پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَٱفْعَلُواْ مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تیربێ ﴿تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُواْ ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن بێ ئەومانگایە؟ ﴿إِنَّ ٱلۡبَقَرَ تَشَٰبَهَ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێك چووە ﴿وَإِنَّآ إِن شَآءَ ٱللَّهُ لَمُهۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموونی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٞ لَّا ذَلُولٞ تُثِيرُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ بەڕاستی مانگایەك بێ ڕانەهێنرابێ نە بە کێڵانی زەوی ﴿وَلَا تَسۡقِي ٱلۡحَرۡثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٞ لَّا شِيَةَ فِيهَاۚ﴾ بێ نەنگ وبێ پەڵەبێ ﴿قَالُواْ ٱلۡـَٰٔنَ جِئۡتَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ ووتیان: ئائێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریك بوو ئەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذۡ قَتَلۡتُمۡ نَفۡسٗا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کە یەکێکتان کوشت ﴿فَٱدَّٰرَٰٔتُمۡ فِيهَاۖ﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَٱللَّهُ مُخۡرِجٞ مَّا كُنتُمۡ تَكۡتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلۡنَا ٱضۡرِبُوهُ بِبَعۡضِهَاۚ﴾ ئەمجا ووتمان: بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحۡيِ ٱللَّهُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ ئا (بەو شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وەنیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتۡ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَٱلۡحِجَارَةِ أَوۡ أَشَدُّ قَسۡوَةٗۚ﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە ﴿وَإِنَّ مِنَ ٱلۡحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنۡهُ ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخۡرُجُ مِنۡهُ ٱلۡمَآءُۚ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی لێ دێتەدەرێ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَهۡبِطُ مِنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۗ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطۡمَعُونَ أَن يُؤۡمِنُواْ لَكُمۡ﴾ جا ئایا بەتەمان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان ﴿وَقَدۡ كَانَ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسۡمَعُونَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُۥ مِنۢ بَعۡدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان دەکرد ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ﴾ (جوولەکەکان) کاتێك تووشی موسڵمانەکان ببونایە دەیان وت: ﴿ءَامَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە(بە پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ قَالُوٓاْ﴾ بەڵام کاتێك لەپەنایەکەوە هەندێکیان بەهەندێکیان بگەشتنایە دەیان وت: ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەوە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن کە خوا بۆئێوەی باس کردووە(لەتەورات دا)؟ ﴿لِيُحَآجُّوكُم بِهِۦ﴾ تائەو تەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمۡۚ﴾ لای پەروەردگارتان(لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنوسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن: ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاوارو تیاچوون بو ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نوسیویتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان: ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێرراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیلێن) ﴿فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرێتەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجوولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەوولاتتان ﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا(لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەرئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ کەیەکتری دەکوژن ﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمْ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وولاتیان ﴿تَظَٰهَرُونَ عَلَيْهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ بە بەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَٰرَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلتان بۆبێنن (لەخۆتان ئەیانکرنەوەو) ﴿تُفَٰدُوهُمْ﴾ بریتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسانە کەوا بکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزْىٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ هەر ڕیسوایی و بەد ناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەخترین سزا ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿ٱشْتَرَوُا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دوارۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتیی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە مووسا ﴿وَقَفَّيْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ بِٱلرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕۆشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ﴾ بە جۆرێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿ٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز بوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکتان(لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکتان کوشتوون ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا۟ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان(بە پێغەمبەرﷺ) دڵمان داپۆشراوە (قوفڵدراوە و قسەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ﴾ کاتێك کەنامەیەکیان بۆ هات(کە قورئانە) ﴿مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ کە پەسەندکەری تەوراتەکەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستکاری بکەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُوا۟ مِن قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جوولەکەکان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەکرد لەخوا بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُوا۟﴾ کەچی کاتێك ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا۟ بِهِۦ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿٨٩﴾ ﴿بِئْسَمَا ٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ شتێکی زۆر خراپ بوو کە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَن يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕواییان بوو بەو قورئانەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی کەخودا بڕێژێ ﴿مِن فَضْلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەرکەسێکدا کەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای یەکی خوا بوون ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿٩٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا۟﴾ کاتێك پێ یان بووترایە: بڕوا بهێنن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویە تیە خوارەوە (کە قورئانە) ﴿قَالُوا۟ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوانەی کە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا کە ئەو قورئانە ڕاستە وپشتیوانی تەوراتە (بێ دەستکاری) یەکەی ئەوانەوبەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ﴾ بڵێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەکوشت ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿٩١﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَكُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووساتان بۆ هات بەچەند نیشانەیەکی ڕۆشنەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ کەچی لە دوای ئەو گوێرەکەتان پەرست ﴿وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمکارن ﴿٩٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ (وەبیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە کێوی طورمان بەرز کردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە ووتمان) ئەوەی پێمانداوون (تەورات) باش کاری پێ بکەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَٱسْمَعُوا۟﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُوا۟ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان: بیستمان و(بەکردەوە) بێ فەرمانیمان کرد ﴿وَأُشْرِبُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان ئاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەکە کە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمْ﴾ بڵێ: بڕواکەتان چ فەرمانێکی بەدتان پێ دەدات ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٩٣﴾

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆخۆتان بێت بەبێ ئەوەی کەس ببێ بە هاوبەشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن (٩٤) ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە) کەبەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران (٩٥) ﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو (جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾ (لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژیایە ﴿وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٩٦) ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەو بە فەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونیی کەرو مژدە دەرە بۆ بڕواداران (٩٧) ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خواو فریشتەکانی خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە (٩٨) ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا (کە قورئانە) ﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر بەدکاران نەبێت (٩٩) ﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبن بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن (١٠٠) ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان و (پشت گوێیان خست) ﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) (١٠١)

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ (جولەكەكان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و ماروت (دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەرتاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد) ین کەواتە بێ بڕوامەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بەکەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوْاْ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُواْ﴾ مەڵێن ﴿رَٰعِنَا﴾ ووشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُواْ﴾، وە بڵێن ﴿ٱنظُرْنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَٱسْمَعُواْ﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەزناکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەبیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو ، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانییت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ خوایە ؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێكتان نی یە ، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ﴾ یائێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان ؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك لەمەوپێش داوا كرا لەمووسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ زۆر لە خاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا ، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستیەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا﴾ بەلاّم ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن وزەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبخەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وانییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕووبكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نەخەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ لَيۡسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ جوولەکە ئەڵێن: گاوور لەسەر هیچ (ئاینێك) نین ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيۡسَتِ ٱلۡيَهُودُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ وە گاوور دەڵێن: جوولەکە لەسەر هیچ (ئاینێك) نین ﴿وَهُمۡ يَتۡلُونَ ٱلۡكِتَٰبَۗ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێندەوە،(یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش ئینجیل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ مِثۡلَ قَوۡلِهِمۡۚ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزانن (لە بت پەرستەکان) ﴿فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ ئەمجا خوا لە ڕۆژی دواییدا لە نێوانیاندا بڕیار دەدات ﴿فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ﴾ لەوشتانەی کەتیایدا جیاواز و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ کە ڕێگری لەمزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَن يُذۡكَرَ فِيهَا ٱسۡمُهُۥ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَآۚ﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ وێران کردنیان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە(کە قەدەغەی خواپەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمۡ أَن يَدۡخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَۚ﴾ بۆیان نی یە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ لەژیانی دونیادا ڕیسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلۡمَشۡرِقُ وَٱلۡمَغۡرِبُۚ﴾ ڕۆژهەڵات وڕۆژ ئاوا هەر بۆخوایە ﴿فَأَيۡنَمَا تُوَلُّواْ فَثَمَّ وَجۡهُ ٱللَّهِۚ﴾ کەواتە ڕوویکەنە هەرلایەك (لە نوێـژ کردندا بەفەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە وڕووتان لەخودا کردووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا (بەزەیی و میهرەبانی) فراوانەو زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗاۗ﴾ (گاوورو جوولەکە و بت پەرستەکان) ووتیان: خوا منداڵی بۆخۆی داناوە﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ﴾ ئەو(خوا) پاك و بەدوورە لەوە ﴿بَل لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا موڵکی ئەوە ﴿كُلّٞ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار وملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (خوا) بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا﴾ وە کاتێ کەویستی شتێ بکات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێ ی بڵێ: ببە ئیتر ئەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ لَوۡلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ﴾ نەزانەکان ووتیان: بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات ﴿أَوۡ تَأۡتِينَآ ءَايَةٞۗ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّثۡلَ قَوۡلِهِمۡۘ﴾ ئەوانەی کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَٰبَهَتۡ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت ﴿قَدۡ بَيَّنَّا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی زۆرمان باس کردووە بۆ کەسانێك بەشوێن دڵنیایی دا دەگەڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗاۖ﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئاینێکی ڕاست و درووستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسۡـَٔلُ عَنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لەیارانی دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئاینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ﴾ (پێ یان) بڵێ: هەر ڕێنموونیی خوایە ڕێنموونی ڕاست ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە) ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەرو یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانە کەنامەمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بەڕێنموونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابن پێ ی ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەر مەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کەڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمووانـدا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ کەکەس لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەك کەڵکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی: بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى﴾ (ئیبراهیم) وتی: لەنەوەشم ئەکەیت (بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەریەتیی من ناگات بەستەمکاران ﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی و جێ ی ئاسایش ﴿وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِۦمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان ووتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه سلام) لە سەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاك بکەنەوە بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَٱلْعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِۦمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەئیبراهیم ووتی: خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش ﴿وَٱرْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیە. ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی: ئەوەش بێ بڕوابێ ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَٰعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان بکە بە گوێڕایەڵ وفەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لەنەوەشمان گەلێك بکە بەفەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خوا پەرستیمان نیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَآ ۖ﴾ وە پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەرتۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لەخۆیان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ﴾ قورئان و دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەرتۆی بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کێ ڕووەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم ؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ ۚ﴾ مەگەر کەسێك کەخۆی گێل ونەفام کردبێت ؟ ﴿وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ﴾ سوێندبێ بێگومان ئیبراهیممان هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لەڕۆژی دواییدا لەچاکەکارانە ﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوا پێی فەرموو : گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداربە ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾ ﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە فەرمانبەرداری خوابن ﴿يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ﴾ (وەهەریەکەیان پێیان وتن) ڕۆڵەکانم: خوا ئایینی یەکتاپەرستی بۆ هەڵ بژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى ۖ﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ دەپەرستن ؟ ﴿قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان: خوای تۆو باوو باپیرانت دەپەرستین ﴿إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ إِلَٰهًا وَٰحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك وتەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕیین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ﴾ هەرچیان کرد بۆ خۆیانیان کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لەکردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ تَهْتَدُواْ﴾ (جووله‌كه و گاوورەکان) ووتیان: (بەموسلمانەکان) ببن به جووله‌كه یان به گاوور تابكەونه سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِـۧمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ: بەڵكو پەیڕەویی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووه ﴿١٣٥﴾ ﴿قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بڵێن: (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێنا به خواو ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی کەبۆخۆمان نێرراوەتە خوارەوه ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وه بەو نامەیەی که نێرراوه بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ وه بەوەی کەدراوه به مووساو عیسا ﴿وَمَآ أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وه بەوەی که دراوه بەهەموو پێغەمبەران لەلایەن پەروەدگاریانەوه ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وه ئێمه فەرمانبەردار وگوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ ءَامَنُواْ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو وێنەیەی که ئێوه بڕواتان پێ هێناوه ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَواْ﴾ ئەوا بێگومان ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوه ﴿وَّإِن تَوَلَّوْاْ فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ﴾ وه ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان له دوو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وه خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وه هەر خوایه بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ ٱللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خوداوه کەفیترەتی پاکی ئێوەی لەسەر خەلقکردوه ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆره پاك نیه (کەواته چاك دەستی پێوه بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ عَٰبِدُونَ﴾ وه ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین ﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَآجُّونَنَا فِى ٱللَّهِ﴾ بڵێ: ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ له کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمه و ئێوەیشه ﴿وَلَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ وه کردەوەی خۆمان بۆخۆمانه و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانه ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُخْلِصُونَ﴾ وه ئێمه تەنها بەدڵسۆزی بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ یاخود ئێوه ئەڵێن: ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب وکوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ﴾ جووله‌كه یا گاوور بوون ؟ ﴿قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ: ئایا ئێوه زاناترن یا خوا؟ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ ستەم کارتره ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەو کەسەی که شایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و بیشارێتەوه ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نی یه لەوەی که ئێوه دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانه دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان کرد بۆ خۆیانیان کرد ، وه ئێوەش هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وه ئێوه بەرپرسیار نین له کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل ونەفام لەخەڵك دەڵێن : ﴿مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِي كَانُوا۟ عَلَيْهَا﴾ چـی موسـڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسـەری بـوون ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بەگەلێکی میانەڕەو مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تابنە شاهید وچاودێر بەسـەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شـاهید وچاودێر بێت بەسـەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِي كُنتَ عَلَيْهَآ﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاش گەزدەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە) کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموونیی کردوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ﴾ وەخـوای گـەورە بـڕوا (و نوێژەکانی جـاران) تانـی بەزایە نەداوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕووخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ دەی سوێند بەخوا ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا﴾ ڕووگەیەك کەپەسەندت بێ ورازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش ئەی موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ ، بەرەو (مسجد الحـرام) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی پەڕاویـان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئەزانن کەئەمە شـتێکی ڕاسـتە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا نـی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ﴾ سـوێند بێـت ئەگەر هەرچی بەڵگـەو نیشـانە هەیە بی هێنیتـەوە بۆ ئەم خاوەن نامە وپەڕاوانـە ﴿مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ ناکـەوون ﴿وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تـۆش دوای ڕووگـەی ئـەوان ناکەوییت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای ئارەزووەکانـی ئەوان بکەویت ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسـرووش) بۆت هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبییت ﴿١٤٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانـەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن کوڕونەوەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ ٱلْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) ﴿١٤٦﴾ ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە. ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتـە لـە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەمـوو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە ﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردارە چاکەکاندا ﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا۟﴾ لەهـەر کوێ هەبن ﴿يَأْتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا بەدەسـەڵاتە بەسـەر هەمـوو شـتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرەوە(بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَإِنَّهُۥ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەم ڕوو کردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگانی یەلەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرێ ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ (لەکاتـی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ وە ئێـوەش (ئەی موسـڵمانینە) لەهەر کوێ بـوون ﴿فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو (کەعبـە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تـا بیانـوی خەڵکتـان نەیەتەسـەر ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ﴾ مەگەر ستەم کارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ جا لێیان مەترسـن ﴿وَٱخْشَوْنِى﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِى عَلَيْكُمْ﴾ بـۆ ئەوەی بەخششـی خۆمتان بەتەواوی بەسـەردا بـڕژم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاسـت بگـرن ﴿١٥٠﴾ ﴿كَمَآ أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمـان کـرد ﴿فِيكُمْ﴾ لـە ناوتانـدا ﴿رَسُولًا مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتـان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانـی ئێمەتان بەسـەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ ودەروونتـان پاکتـان بکاتەوە وەفێرتـان کات ﴿ٱلْكِتَٰبَ﴾ فێری قورئـان ﴿وَٱلْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی (فەرمـوودەی خـۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُم﴾ وە فێرتـان کات ﴿مَّا لَمْ تَكُونُوا۟ تَعْلَمُونَ﴾ ئـەو شـتانەی کەنەتـان دەزانـی ﴿١٥١﴾ ﴿فَٱذْكُرُونِىٓ﴾ کەواتـە یـادم بکـەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ تامنیـش یادتـان بکـەم و لەبیرتـان نەکـەم ﴿وَٱشْكُرُوا۟ لِى﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ پێ نەزان و ناسوپاسییم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱسْتَعِينُوا۟﴾ پشـت ببەسـتن ﴿بِٱلصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَاتَقُولُواْ﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَن يُقۡتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەرێگەی خوادا ﴿أَمۡوَٰتُۢ﴾ مردوون ﴿بَلۡ أَحۡيَآءٞ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبۡلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيۡءٖ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ ٱلۡخَوۡفِ﴾ لەترس ﴿وَٱلۡجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقۡصٖ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ ٱلۡأَمۡوَٰلِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَٱلۡأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس و کارتان) ﴿وَٱلثَّمَرَٰتِۗ﴾ وبەرووبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جامژدەبدە ﴿ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿إِذَآ أَصَٰبَتۡهُم مُّصِيبَةٞ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی ونەهامەتی وناخۆشیەك بوون ﴿قَالُوٓاْ﴾ دەڵێن ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿عَلَيۡهِمۡ صَلَوَٰتٞ مِّن رَّبِّهِمۡ وَرَحۡمَةٞۖ﴾ دروود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُهۡتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلۡمَرۡوَةَ﴾ بەڕاستی صەفاو مەڕوە ﴿مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِۖ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنۡ حَجَّ ٱلۡبَيۡتَ﴾ جاهەر کەسێك حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ ٱعۡتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَاۚ﴾ کەهاتوچۆ وسەعی نێوان سەفاو مەروە بکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا﴾ وەهەر کەسێك بەئارەزووی خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكۡتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَآ أَنزَلۡنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَٱلۡهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا بَيَّنَّٰهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان کردوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿يَلۡعَنُهُمُ ٱللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلۡعَنُهُمُ ٱللَّٰعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُواْ﴾ کە پەشیمان بووبنەوە ﴿وَأَصۡلَحُواْ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێ و ﴿وَبَيَّنُواْ﴾ (ئەوەی شاردبویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيۡهِمۡ﴾ پەشیمانیان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُواْ﴾ و مردوون ﴿وَهُمۡ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيۡهِمۡ لَعۡنَةُ ٱللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرینی خوا ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَٱلنَّاسِ أَجۡمَعِينَ﴾ خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ سزایان لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ﴾ وە دواناخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمۡ﴾ پەرستراوی ئێوە ﴿إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەتەنیا ئەو نەبێت ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلۡقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وزەوی ﴿وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ(بە کورتی و درێژی) ﴿وَٱلۡفُلۡكِ ٱلَّتِي﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿تَجۡرِي فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەنن بەخەڵکی ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِن مَّآءٖ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعۡدَ مَوۡتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِن كُلِّ دَآبَّةٖ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێك ﴿وَتَصۡرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموولایەکدا) ﴿وَٱلسَّحَابِ﴾وە ئەو هەورانەی ﴿ٱلۡمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيۡنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَٱلۡأَرۡضِ﴾و زەویدا ﴿لَأٓيَٰتٖ﴾ چەند بەڵگەن ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە کەسانی واهەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادٗا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمۡ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ ٱللَّهِۖ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبّٗا لِّلَّهِۗ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوۡ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆخوا) ﴿إِذۡ يَرَوۡنَ ٱلۡعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ ٱلۡقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعٗا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذۡ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُواْ﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومراکەرەکان) یەخە هەڵئەتەکێنن ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتۡ بِهِمُ ٱلۡأَسۡبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی یەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون ووتیان ﴿لَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنۡهُمۡ﴾ تا یەخەمان لێ هەڵتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُواْ مِنَّاۗ﴾ هەر وەك(ئەوان)چۆن یەخەیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ ٱللَّهُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ خوا کردەوەکانیان نیشان ئەدات ﴿حَسَرَٰتٍ عَلَيۡهِمۡۖ﴾ ئەیکات بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوونیان نی یە ﴿مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُواْ﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەوەی کەلە زەویدایە ﴿حَلَٰلٗا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبٗا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأۡمُرُكُم﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِٱلسُّوٓءِ﴾ بەتاوان ﴿وَٱلۡفَحۡشَآءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَن تَقُولُواْ﴾ لەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێك پێیان بووترێت ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (قورئان) ە بکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێن ئەوە دەکەوین ﴿أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ ءَابَاؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەو بێ بڕوایانە ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ﴾ وەك یەكێك وایە كە دەنگ لە ئاژەڵێك بكات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەكە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمٌّ﴾ ئەمانە كەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن، (لە ووتنی قسەی دروست) ﴿عُمْيٌ﴾ كوێرن(لە بینینی ڕێ ی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاكانەی كردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَاشْكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بكەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (كە خوا) قەدەغەی كردووە لێتان تەنها ﴿الْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ بِهِ﴾ و ئەوەی كە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ اللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر كەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەكێك لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێكی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە كەخودا ناردونیەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێكی كەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سكیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناكات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاكیان ناكاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئا ئەوانە كەسانێكن كە گومڕایی یان كڕی ﴿بِالْهُدَى﴾ بەڕێنموونیی ﴿وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان كڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەمە(هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە كە خوا كتێبە (پیرۆزە) كانی ناردۆتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەكیان تێكەوت ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەكیەكی (وادان) كە دوورن (لەیەك كەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاكە ئەوە نی یە كەڕوو بكەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵكو چاكە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ كە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەكان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە كتێبەكان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی كەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ نەوایان (هەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی كەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بە سواڵكەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و لەڕێ ی ئازاد كردنی كۆیلەكاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاكی كردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەكاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ كاتێك كەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەكاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەكاتی جەنگدا ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن كەڕاستیان كرد ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەرئەوانەن پارێزكاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست كراوە لەسەر تان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە كوژراواندا (بەیەكسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ كەسی ئازاد بە كەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێینە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەركەسێك بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەكی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێك(لە خوێنەكە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەكانی تر) پەیڕەوی بكەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بكوژیش) بەچاكی خوێنەكە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سوو ككردنە ﴿مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەركەسێك دوای ئەمە دەست درێژیی كرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە كوشتنەوە وتۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵكو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست كراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ كاتێك یەكێكتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِن تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتكردن بەباشی بۆ دایك وباوك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان(یەك كە میراتیان بەرنەكەوێ) بەجوانی وڕێكو پێكی ؟ ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویست كراوە لەسەر پارێزكاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَن بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر كەسێك وەسیەتەكەی گۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی ئەو كەسانەدایە كە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنۡ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٖ﴾ لەوەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوۡ إِثۡمٗا﴾ کەهەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصۡلَحَ بَيۡنَهُمۡ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەوەهیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە وفەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ هەروەك چۆن فەرزکراوەلەسەر ئەوئوممەتانەی لەپێش ئێوەدابوون ﴿لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا بترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرزکرا) چەندڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جاهەر کەسێك لەئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەزای بکاتەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ﴾ بریتی (یان لەسەرە)، کەخۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بریتی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ و ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆخۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ﴾ بە ڕێنما بۆخەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕۆشن ﴿مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ﴾ بۆ ڕێنموونیی و جیاکردنەوە(ی دروست ونادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلۡيَصُمۡهُۖ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ لەسەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ﴾ با بەئەندازەی ئەوڕۆژانە قەزای بکاتەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ﴾ (قەزای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموونی یەی کە کردوونی ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌۖ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعۡوَةَ ٱلدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِۖ﴾ هەر کاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلۡيُؤۡمِنُواْ بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێ ی ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان) دا ﴿ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ﴾ کە بچەنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ وەلێتان خۆش بوو ﴿فَٱلْـَٰٔنَ بَٰشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَٱبْتَغُوا۟ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوی کە خوا بۆی نوسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ﴾ ڕوشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ﴾ لە ڕوشتەی ڕەشی(شەو) ﴿مِنَ ٱلْفَجْرِ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تاشەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنەلای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ﴾ لەکاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ﴾ماڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بەناڕەوا ﴿وَتُدْلُوا۟ بِهَآ إِلَى ٱلْحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان وفەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا۟ فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێك لەماڵی خەڵکی بخۆن بەگوناه ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێ بونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ وخانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکارو لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَٰبِهَا﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بین ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمْ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوٓا۟﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخۡرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنۡ حَيۡثُ أَخۡرَجُوكُمۡۚ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۚ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك كوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِيهِۖ﴾ تا ئەوان لەوێدا نەجەنگن لەگەڵتان دا ﴿فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگین لەگەڵتاندا ﴿فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەممەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ بەلام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لە جەنگ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوا خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین وهاوەڵ بڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ﴾ وەئاین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدۡوَٰنَ﴾ ئیتر دەست درێژیی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿ٱلشَّهۡرُ ٱلۡحَرَامُ بِٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَٱلۡحُرُمَٰتُ قِصَاصٞۚ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحۡسِنُوٓاْۚ﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکە کارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّواْ ٱلۡحَجَّ وَٱلۡعُمۡرَةَ لِلَّهِۚ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەست پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنۡ أُحۡصِرۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۖ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحۡلِقُواْ رُءُوسَكُمۡ﴾ وە سەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡهَدۡيُ مَحِلَّهُۥۚ﴾ تا قوربانیەکە دەگاتە جێ ی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ بِهِۦٓ أَذٗى مِّن رَّأۡسِهِۦ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدۡيَةٞ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی یەك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوۡ صَدَقَةٍ أَوۡ نُسُكٖۚ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلۡعُمۡرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى ٱلۡحَجِّ﴾ تا کاتی حەج ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۚ﴾ ئەوە چی بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٖ فِي ٱلۡحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبۡعَةٍ إِذَا رَجَعۡتُمۡۗ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلۡكَ عَشَرَةٞ كَامِلَةٞۗ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمۡ يَكُنۡ أَهۡلُهُۥ حَاضِرِي ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ﴾ (کاتـی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراوادایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسـەر خۆی پێویسـت کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ بائیتر نەچێتە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بـەدکاری نـەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵـە نـەکات ﴿فِى ٱلْحَجِّ﴾ لەحەجـدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکـەن لەچاکـە ﴿يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ﴾ خـوا پـێ ی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا۟﴾ وە توێشـوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسـان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ کەباشـترین توێشـوو لەخوا ترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتـان لەسـەر نـی یـە ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کـەدوای ڕۆزی پەروەردگارتـان بکەون ﴿فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ نـاوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەلای (مشـعر الحـرام) دا ﴿وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ﴾ وەیادی خودا بکەن کە ڕێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ با لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بووبن ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لە پاشان بگەڕێنەوە لەوشوێنەی خەڵکی لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَٰسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و واجباتی حەجتـان تەواوکـرد ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ یادی خـوا بکـەن ﴿كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵکـی (هـەر داوای دونیـا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا﴾ خوایە بمانـدەرێ لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ وە (ئەوانـە) هیچ بەشـێکیان نـی یە لەڕۆژی دوایـی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وەهـی واش هەیـە دەڵێـت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایـە هـەم لەدونیا و هەم لە ڕۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگـر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشـێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورو زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(اللـه اكبر بکەن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو ڕۆژدا(هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بکات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۖ لِمَنِ ٱتَّقَىٰۗ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆکەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿يُعۡجِبُكَ قَوۡلُهُۥ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشۡهِدُ ٱللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلۡبِهِۦ﴾ لەسەر(ڕاستیی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ ٱلۡخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وەکاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەوی دا (لە وولاتدا) ﴿لِيُفۡسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تێدا بکات ﴿وَيُهۡلِكَ ٱلۡحَرۡثَ وَٱلنَّسۡلَۚ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێ ی بووترێت ﴿ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتۡهُ ٱلۡعِزَّةُ بِٱلۡإِثۡمِۚ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەد کرداریی ﴿فَحَسۡبُهُۥ جَهَنَّمُۖ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَن يَشۡرِي نَفۡسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِ ٱللَّهِۚ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی بڕواداران ﴿ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِن زَلَلۡتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسکان) ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَآءَتۡكُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ کە نیشانە ئاشکراکانتان بۆهات ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانن ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٖ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِّنَ ٱلۡغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَٱلۡمَلَـٰٓئِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُۚ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسـرائیل بپرسـە ﴿كَمْ ءَاتَيْنَٰهُم مِّنْ ءَايَةٍۭ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕۆشنمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ ٱللَّهِ﴾ بەهرەی(ڕێنموونی) خوا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوەبێگومان خوداتۆڵەی زۆر سەختە ﴿٢١١﴾ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان(ناسـوپاس کەران) ﴿ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا(بە جۆرێك) ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ کـە گاڵتـە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ (بەڵام پایەی) ئەوانەی لەخوا ترسـن ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ گەلـێ بەرزتـرە لـەوان لـە ڕۆژی دواییـدا ﴿وَٱللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خـودا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەسێك کەبیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن ﴿٢١٢﴾ ﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ خەڵکـی یـەك کۆمـەڵ بوون (بـە سرووشـت) ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ ئەمجا خـودا پێغەمبەرانـی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بـە مـژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسـێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە کتێبـی ڕاسـتی و دروسـتی لەگەڵـدا ناردونـە خـوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ﴾ تـا بڕیـار بـدات و حوکـم بکات لەنـاو خەڵکـی دا ﴿فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ لـەو شـتانەی کـە جیـاواز و دووبـەرەك بـوون تیایـدا ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کـەس جیـاواز و دووبەرەکـی نەکـرد لـە کتێبی ئاسـمانیدا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگـەر ئەوانەی کە کتێبیـان پێ درابـوو ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ نیشـانەو بەڵگـەی ڕۆشـنیان بۆ هـات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسـادەتی نـاو خۆیانەوە ﴿فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەمجـا خوا خۆی ڕێنموونـی بڕوادارانی کرد ﴿لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ ئەو ڕێگا ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت ﴿٢١٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا واتـان زانییـوە ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشـت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشـتا نەهاتۆتە ڕێتـان ئەوەی لەنارەحتی تووشـی ئەوانە بـوون کـە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ ٱلْبَأْسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سـەختی و زەرەر و زیـان بـوون ﴿وَزُلْزِلُوا۟﴾ وە زۆر بە توندی تـەکان دران وزۆریان بوهات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ بەڕەنگێـك کـە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ ٱللَّهِ﴾ سـەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَآ إِنَّ نَصْرَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاسـتی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿٢١٤﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ پرسـیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن(لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَآ أَنفَقْتُم﴾ بڵێ: ئەوی دەیبەخشن ﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لـە ماڵـی پاك و حەڵاڵ ﴿فَلِلْوَٰلِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿٢١٥﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست كرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ كەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێكتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ كەچی باش وخێر بێت بۆتان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێكتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خراپ بێت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ كردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بلێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێكی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەلام بەرهەلستیی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە(ڕێ گری موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەركردنی خەڵكی ئەو مزگەوتە لێی ﴿أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لە جەنگ كردن لە مانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهاوەڵ پەیداكردن بوخوداوهەوڵدان بۆپەشیمان كردنەوەی موسڵمان گەورەترەلە(پیاو) كوشتن (لەومانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەست هەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەكەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تاپەشیمانتان بكەنەوە لەدینەكەتان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ وەهەركەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو كردەوەكانیان پوچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەئێجگاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ وئەوانەی كۆچیان كرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێكۆشان لەڕێ ی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بلێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەڵكی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەلام گوناهەكەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەكەیان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەكەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بلێ ئەوەی لێتان زیادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها خودا بەڵگەكان ڕوون دەكاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربكەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۗ﴾ لەکاری دونیا ودواڕۆژتان ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلۡيَتَٰمَىٰۖ﴾ لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلۡ إِصۡلَاحٞ لَّهُمۡ خَيۡرٞۖ﴾ بڵێ چاکسازی (تێکەڵاوی کردن) بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِن تُخَالِطُوهُمۡ فَإِخۡوَٰنُكُمۡۚ﴾ وەئەگەر تێکەڵ ببن لەگەڵیاندا (قەیناکات چونکە براتانن ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ ٱلۡمُفۡسِدَ مِنَ ٱلۡمُصۡلِحِۚ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَأَعۡنَتَكُمۡۚ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُواْ ٱلۡمُشۡرِكَٰتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤۡمِنَّۚ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٞ مُّؤۡمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيۡرٞ مِّن مُّشۡرِكَةٖ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَتۡكُمۡۗ﴾ با (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی کردبن (بەجوانی یان داراییان) ﴿وَلَا تُنكِحُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤۡمِنُواْۚ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبۡدٞ مُّؤۡمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيۡرٞ مِّن مُّشۡرِكٖ﴾ باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكُمۡۗ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بە دارایی یا جوانیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلۡجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَٱلۡمَغۡفِرَةِ بِإِذۡنِهِۦۖ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕۆشن دەکاتەوە بۆخەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡمَحِيضِۖ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلۡ هُوَ أَذٗى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَٱعۡتَزِلُواْ ٱلنِّسَآءَ﴾ کەواتە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي ٱلۡمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقۡرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطۡهُرۡنَۖ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرۡنَ﴾ کەخۆیان شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأۡتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنۡ حَيۡثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ ٱلۡمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٞ لَّكُمۡ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأۡتُواْ حَرۡثَكُمۡ﴾ جا تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئۡتُمۡۖ﴾ بەهەرشێوەیەك دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُم مُّلَٰقُوهُۗ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجۡعَلُواْ ٱللَّهَ عُرۡضَةٗ﴾ نەکەن سوێند بەخوا خواردن بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِّأَيۡمَٰنِكُمۡ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَن تَبَرُّواْ وَتَتَّقُواْ﴾ کەچاکیی و پارێزکاری ﴿وَتُصۡلِحُواْ بَيۡنَ ٱلنَّاسِۚ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ بتانەوێت و مەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژیی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێ ی باوونەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یەك کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشیی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەڕەڵاکردن وتەڵاقدانیەتی بەباشیی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێك لەوشتانەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتەکە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن ودەستدرێژی نەکەنە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك لە سنوری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوونەکات بە مێردێکی تر (بە ئێجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێننەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێك کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەڵاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخرو ئۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ڕایان بگرنەوە بەخۆشیی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ ڕایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوەستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لە گەڵتاندا ﴿وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ﴾ و ئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ﴾ لەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنتان تەڵاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان(بەرگرییان) مەکەن ﴿أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ﴾ ئەگەر ڕێك کەوتن لەناو خۆیاندا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری تێدایە ﴿مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخواو بەڕۆژی دوایی بێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ با زیان نەگەیەنرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی(پێشوونەفەقەی دایکی منداڵە کە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان(منداڵەکە لەشیر ببڕنەوە(لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژیی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدْتُمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی پیاوان) ویستان ﴿أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُمْ﴾ ئەگەر بیان دەنێ ﴿مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێ ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا(بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ لەمەو دوا ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەك کەباش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەر خۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچووبنە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێ ی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێ ی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەو یارمەتی دانێك کە باو و نەریت بێت. ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾ ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان(لێتان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش ببێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ﴾ وە(بەتایبەتی) نوێژی ناوەڕاست(کە نوێژی عەسرە) ﴿وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بەگەردن کەچی و (بێ قسەکردن) (٢٣٨) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن) بە پیادە یان بەسواری ﴿فَإِذَا أَمِنتُمْ﴾ کەترستان نەما ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا عَلَّمَكُم﴾ بەوڕەنگەی کەفێری کردوون ﴿مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەوەی جاران نەتاندەزانی (٢٣٩) ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی دەمردن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ پاش خۆیان ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان ﴿مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ﴾ تاساڵێك بەخێو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی مێردیان) ﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری مێرد) ﴿فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِن مَّعْرُوفٍ﴾ بەباشی ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زاڵ وباڵادەست و کار دروستە (٢٤٠) ﴿وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ﴾ بۆ تەڵاق دراوان هەیە(بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهەرەمەند بکرێن (بە برێك پارە) ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران (٢٤١) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئاوا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاتێ بگەن و ژیربن (٢٤٢) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ووردنەبویتەوە لەوانەی ﴿خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ﴾ کەلە وڵاتی خۆیان دەرچوون ﴿وَهُمْ أُلُوفٌ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان هەزاران(کەس) بوون ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ لەترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا﴾ ئەمجا خوا پێ ی وتن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾ بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن (٢٤٣) ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لەڕێ ی خوادا ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە (٢٤٤) ﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز بدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ ئەمجا خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ﴾ وە خوا(ڕۆزی خۆی) ئەگرێتەوە وە فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە (٢٤٥)

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و ناودارانی ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰٓ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُواْ لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ٱبْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُّقَٰتِلْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەڕێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیك نییە ئێوە ﴿إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَٰتِلُواْ﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُواْ وَمَا لَنَآ أَلَّا نُقَٰتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَٰرِنَا وَأَبْنَآئِنَا﴾ لە وولاتمان و ماڵ و منداڵمانـدا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْاْ﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ خوایش ئاگاداره بەسەر ستەمکاراندا ﴿٢٤٦﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالووتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوٓاْ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ ٱلْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِٱلْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستە ترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ ٱلْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی: بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُۥ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي ٱلْعِلْمِ وَٱلْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَٱللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُۥ﴾ وە خوا موڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا(بەهرە) فراوان و زانایە. ﴿٢٤٧﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِۦٓ﴾ نیشانەی پادشای یەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأْتِيَكُمُ ٱلتَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتانە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿ءَالُ مُوسَىٰ وَءَالُ هَٰرُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً لَّكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادار بن ﴿٢٤٨﴾

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِٱلْجُنُودِ﴾ ئەمجا كاتێك كە طالووت بەخۆی و لەشكرەكەیەوە (لەشار) دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ مُبْتَلِيكُم﴾ پێ ی ووتن بێگومان خوا تاقیتان دەكاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك(ڕووبارێك) ﴿فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەركەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو لە(لەشكری) من نی یە ﴿وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُۥ مِنِّيٓ﴾ وە هەركەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ ٱغْتَرَفَ غُرْفَةًۢ﴾ مەگەر كەسێك پڕمشتێكی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِۦ﴾ بە دەستی خۆی(و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا۟ مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ كەمێكیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُۥ هُوَ﴾ كاتێك طالووت لێ ی پەڕییەوە ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا(بێ ئەوانەی كە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا۟ لَا طَاقَةَ لَنَا ٱلْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ﴾ ووتیان: ئەمڕۆ ئێمە دەرەقەتی جالووت و لەشكرەكەی نایەین ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان: ئەوانەی كە پێیان وابوو ﴿أَنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ ٱللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی كەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةًۢ﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا۟ لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ﴾ كاتێك كە ڕووبەڕووی جالووت و لەشكرەكەی وەستان ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان: ﴿رَبَّنَآ أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بكە ﴿وَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ﴾ وە زاڵمان بكە بەسەر گەلی ﴿ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شكاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُۥدُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (كە یەكێك بوو لەسەربازانی طالوت) جالووتی كوشت ﴿وَءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ وَٱلْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەرێتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُۥ مِمَّا يَشَآءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری كرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵكی لەناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێكیان بەهەندێكی تریان ﴿لَّفَسَدَتِ ٱلْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەكانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەك موسی علیه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەك ﴿وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و (موعجیزەیەکی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نە ئەجەنگین ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕۆشنانەی کەبۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟﴾ بەڵام دووبەرەکی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوابوو ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلُوا۟﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات. ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰكُم﴾ ببەخشن لەو ڕۆزیەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَٱلْكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران. ﴿٢٥٤﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿ٱلْحَىُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿ٱلْقَيُّومُ﴾ تەدبیر کەر و ڕاگر(ی بوونەوەر) ە ﴿لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەرهی ئەوەهەرچی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وەهەرچی لەزەوی دایە ﴿مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بە ئەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەیە(لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێك ﴿مِّنْ عِلْمِهِۦٓ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَآءَ﴾ مەگەر بەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خودا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نییە) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بڵند پلەی پایە گەورە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێك زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاستی لە یەك جیابوەتەوە ﴿ٱلرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ ٱلْغَىِّ﴾ لە گومڕایی و سەر لێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس لە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێك جگەلە خوا) ﴿وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بەخوا ﴿فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستە گیرەیەکی قایمی بەهێزی وا (کە ئیسلام، یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا ٱنفِصَامَ لَهَا﴾ کە پچڕان و بەربونی بۆ نی یە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ﴾ خـوا دۆسـت و پشـتیوانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەیـە کـە بـڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریـان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ لـە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بـۆ ڕووناکی بـاوەڕو ڕێنموونیی ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانـەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ﴾ شـەیتان دۆسـتیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ ٱلنُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِى﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو(نەمروود) ەی ﴿حَآجَّ إِبْرَٰهِيمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد لە گەڵ ئیبراهیم(پێغەمبەر دا علیه السلام) ﴿فِى رَبِّهِۦٓ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم(لە وەڵامی نەمروود دا) ووتی: ﴿رَبِّىَ ٱلَّذِى﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْىِۦ﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەستێنێ (ودەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی: ﴿أَنَا۠ أُحْىِۦ﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەستێنم ودەشمرێنم(دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کردو ئەوی دیکەیانی کوشـت) ﴿قَالَ إِبْرَٰهِيمُ﴾ ئیبراهیم ووتی: ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِى بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ﴾ دە(ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿ٱلَّذِى كَفَرَ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوْ كَٱلَّذِى﴾ یا وەك ئەو کەسـە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شـارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لـە کاتێکـدا ئەو(شـارە) دیوارەکانـی ڕووخا بوو بەسـەر سـەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیـر) ووتی: ﴿أَنَّىٰ يُحْىِۦ هَٰذِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شـارە ئـاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پـاش مردنی ؟ (واتە پاش وێران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ یەکسـەر خوای گەورە (عوزەیری) سەدسال مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُۥ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: چەنـدە ماویتەوە لیـرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشـێ لەڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: نەخێر بەڵکو سـەد سـاڵ ماویتەوە ﴿فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشـای گوێدرێژەکـەت بکـە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومـان کردیتەوە) تـا بتگێڕین ﴿ءَايَةً لِّلنَّاسِ﴾ بـە موعجیـزە و (بەڵگـە) بۆ خەڵکـی ﴿وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ﴾ وە تەماشـای ئێسـقانەکانی (گوێدرێژەکـەت) بکـە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیـان دەکەینەوە (لە شـوێنی خۆیان) و یەکیان دەخەیـن ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشـان گۆشـتی بەسـەردا دەهێنیـن ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ﴾ ئەمجـا کاتێ ئەمانـە دەرکـەوت بـۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتـی : بەچاکی تێگەیشـتم ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ (ئـەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێك کە ئیبراهیـم ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِى﴾ نیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ بـڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَـٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِى﴾ بەڵام (ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ ٱلطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار مەل بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿ٱجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هـەر پارچەیەکیان لەسـەر شـاخێك دابنێ ﴿ثُمَّ ٱدْعُهُنَّ﴾ لە پاشـان بانگیـان بکە ﴿يَأْتِينَكَ سَعْيًا﴾ بەپەلـە دێـن بـۆلات ﴿وَٱعْلَمْ﴾ وە چاك بزانـە و ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابـە بێگومان خوا باڵادەستی کار بەجـێ یـە ﴿٢٦٠﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنەی(خێـری) ئەوانـەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ کـە ماڵـی خۆیـان دەبەخشـن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـە ڕێ ی خـوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەك دەنکە(تووێـك) وایـە (ڕوابێـت) و ﴿أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حـەوت گوڵـی گرتبێـت ﴿فِى كُلِّ سُنۢبُلَةٍ﴾ لەهـەر گوڵێکـدا ﴿مِّا۟ئَةُ حَبَّةٍ﴾ سـەد دانەی تێدا بێت ﴿وَٱللَّهُ يُضَـٰعِفُ﴾ وە خوا لەمەش ، زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بـۆ هەر کەسێك کە خـۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خـوا خاوەن بەهرەی فراوانـی ئاگادارە ﴿٢٦١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى﴾ دوای ئـەوە هیـچ منەتێـك نانێـن و ئازارێك(بـە دڵی هـەژاران) ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشـتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیـچ ترسـێکیان لەسـەر نی یـە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خـەم و خەفەتێکیان نیـە. ﴿٢٦٢﴾ ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسـە و گوفتـاری جـوان وشـیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشـی(لە هەڵـەدا) ﴿خَيْرٌ﴾ چاکتـرە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لـە خێرێـك ﴿يَتْبَعُهَآ أَذًى﴾ کە ئـازارو دڵ ئێشـاندنی بـە دوادا بێ ﴿وَٱللَّهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ﴾ خـوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسـەر خۆیـە ﴿٢٦٣﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا۟﴾ پوچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَـٰتِكُم﴾ خێرو بەخشینەکانتان ﴿بِٱلْمَنِّ﴾ بە منەت نـان ﴿وَٱلْأَذَىٰ﴾ و ئـازاردان و دڵ ئێشـان ﴿كَٱلَّذِى﴾ وەك ئـەو کەسـەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُۥ﴾ ماڵ و سـامانی خۆی دەبەخشـێت ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ڕووپامایی خەڵك ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِٱللَّهِ﴾ بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ و بـە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُۥ﴾ جا وێنەی ئـەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەك بەردێکی سـاف و لووس وایە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسـەرەوە بێـت ﴿فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی لێزمـەی لـێ بـدات ﴿فَتَرَكَهُۥ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بـە ڕووتیی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێك لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناکات ﴿٢٦٤﴾

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان (لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوەبێت ﴿أَصَابَهَا وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی ببێت ﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لەدرەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی ترێ و ڕەز ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُۥ﴾ بۆ خاوەن باخەکە ببێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿ٱلْكِبَرُ﴾ پیری ﴿وَلَهُۥ﴾ وە ببێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ﴾ ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَٱحْتَرَقَتْ﴾ یەکسەر باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی) خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾ ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون (ڕوواندوون) ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کەخوا ﴿غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری ﴿وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ وەفەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾ ﴿يُؤْتِى﴾ ئەی بەخشێ ﴿ٱلْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێ ی دراوە ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ تەنها خاوەن ژیریی و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَآ أَنفَقْتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نیە ﴿مِنْ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبْدُوا۟﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِىَ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخْفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤْتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿ٱلْفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمْ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەرکەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟﴾ وەئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لەسامان و(چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ. ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحْصِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەست و پێ بەستراون لە ڕێ ی خوادا ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرْبًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحْسَبُهُمُ ٱلْجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغْنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کە دەوڵەمەندن بەهۆی بێ نیازی یانەوە(سواڵ نەکردنیانەوە) ﴿تَعْرِفُهُم﴾ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسییت ﴿بِسِيمَٰهُمْ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسْـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلْحَافًا﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيْلِ﴾ بە شەو ﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرًّا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةً﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لە سەر نیە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دواییدا ﴿٢٧٤﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ ئەوانەی کە سوود (ڕیبا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِى﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓاْ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران ووتیان: ﴿إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ﴾ لەکاتێکدا خوا ڕێ ی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەلاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ بەلام سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَآءَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَٱنتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُۥ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەواڵە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە(بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وهەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ خوا فەڕ و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرْبِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە برەو بە خێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات. ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُواْ﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِىَ مِنَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ لەو سودەی کە لای خەڵك ماوتانە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُواْ﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ جەنگ لە گەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نەستەم بکەن(لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نەستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە با مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەلاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُواْ﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو(دیاری کراو) ﴿فَٱكۡتُبُوهُۚ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلۡيَكۡتُب﴾ وە با بینوسێ ﴿بَّيۡنَكُمۡ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبُۢ﴾ نووسەرێك ﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (ودادوەری) ﴿وَلَا يَأۡبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێك با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكۡتُبَ﴾ لە نوسینی(سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُۚ﴾ هەروەك خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلۡيَكۡتُبۡ﴾ با بینوسێ ﴿وَلۡيُمۡلِلِ ٱلَّذِي﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبۡخَسۡ مِنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوۡ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوۡ لَا يَسۡتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلۡيُمۡلِلۡ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (ودادپەروەری) ﴿وَٱسۡتَشۡهِدُواْ شَهِيدَيۡنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمۡۖ﴾ لە پیاوانی خۆتان(موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمۡ يَكُونَا رَجُلَيۡنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٞ وَٱمۡرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێك و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرۡضَوۡنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحۡدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحۡدَىٰهُمَا ٱلۡأُخۡرَىٰۚ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُواْۚ﴾ کاتێك بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكۡتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینوسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووك بێت ﴿أَوۡ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦۚ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمۡ أَقۡسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نوسینەتان ڕاست ترە بەلای خواوە ﴿وَأَقۡوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپێنەر ترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدۡنَىٰٓ أَلَّا تَرۡتَابُوٓاْ﴾ وە نزیك ترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر کاتێك ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةٗ تُدِيرُونَهَا بَيۡنَكُمۡ﴾ دەست بە دەست بێ بیگێڕن لە ناو خۆتاندا ﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكۡتُبُوهَاۗ﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشۡهِدُوٓاْ﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعۡتُمۡۚ﴾ کاتێك کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٞ وَلَا شَهِيدٞۚ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەندرێ ﴿وَإِن تَفۡعَلُواْ﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقُۢ بِكُمۡۗ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُۗ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانا وئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەکەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نووسەرێك ﴿فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێکتان لە هەندێکتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَٰنَتَهُۥ﴾ با ئەو کەسەی کە بە ئەمین زانراوە سپاردەکە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا ٱلشَّهَٰدَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو کەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُۥٓ ءَاثِمٌ قَلْبُهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو کردەوەیەکتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکانایە ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەکات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو کەسەی کە بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ وە سزای کەسێك دەدات کە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی کە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا ﴿كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ وە بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِۦ﴾ وە ب نامەکانی ﴿وَرُسُلِهِۦ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەکێك ﴿مِّن رُّسُلِهِۦ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان: (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان کرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەکەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ کەسێك ناکات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاکەیەك بکات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بکات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَآ﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَآ﴾ ئەگەر کردەوەیەکی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێکمان کرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُۥ﴾ وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەڵای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ﴾ کە بۆمان هەڵنەگیرێت ﴿وَٱعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەکانمان بسڕەوە ﴿وَٱغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَٱرْحَمْنَآ﴾ وە میهرەبانیمان لەگەڵدا بکە ﴿أَنتَ مَوْلَىٰنَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَٱنصُرْنَا﴾ کەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿ آل عمران ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بونەوەرە. ﴿٢﴾ ﴿نَزَّلَ عَلَيۡكَ﴾ ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئان ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿مُصَدِّقٗا﴾ بەڕاست دانەری ﴿لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە لەپێشیدا بوون ﴿وَأَنزَلَ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە ﴿٣﴾ ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿هُدٗى لِّلنَّاسِ﴾ بەرێنموونی خەڵکی ﴿وَأَنزَلَ﴾ وە ناردی یە خوارەوە ﴿ٱلۡفُرۡقَانَ﴾ فورقان(واتە: جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست ـ مەبەست پێ ی قورئانە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٞ﴾ وە خوا باڵا دەست و بەتوانایە ﴿ذُو ٱنتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخۡفَىٰ عَلَيۡهِ شَيۡءٞ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ وون نابێت. ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ وە نە لەئاسماندا ﴿٥﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿يُصَوِّرُكُمۡ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿فِي ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ لە منداڵدانەکاندا ﴿كَيۡفَ يَشَآءُ﴾ چۆنی بووێ ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کار بەجێ یە ﴿٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ ئەو خوایە ﴿أَنزَلَ عَلَيۡكَ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئان ﴿مِنۡهُ ءَايَٰتٞ مُّحۡكَمَٰتٌ﴾ هەندێکی لەئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕۆشنن ﴿هُنَّ أُمُّ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٞ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕۆشن نین ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەوکەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيۡغٞ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَٰبَهَ مِنۡهُ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابهن (هاوشێوەن ،واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ٱبۡتِغَآءَ ٱلۡفِتۡنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿وَٱبۡتِغَآءَ تَأۡوِيلِهِۦ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿وَمَا يَعۡلَمُ تَأۡوِيلَهُۥٓ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە کردنی نازانێت ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلۡعِلۡمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراوان لە زانیتی علمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە(متشابه) ﴿كُلّٞ مِّنۡ عِندِ رَبِّنَا﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی و بیر وهۆش نەبێت ﴿٧﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغۡ﴾ لای مەدە(لە ڕێ ی ڕاست) ﴿قُلُوبَنَا﴾ دڵەکانمان ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَيۡتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموونیت کردین ﴿وَهَبۡ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿رَحۡمَةً﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿ٱلۡوَهَّابُ﴾ بەخشندە ﴿٨﴾ ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ ٱلنَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوۡمٖ﴾ بۆ ڕۆژێك ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیباتە سەر ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کەڵك و سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ شێوەیەك ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ ٱلنَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ (داب و باوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب ونەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانە کانیانەوە ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە ﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُواْ﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ لەمەولا ئەشکێن و ژێر دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ ءَايَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە(ئەی موسوڵمانینە یان ئەی کافرەکان) ﴿فِى فِئَتَيْنِ ٱلْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی(کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾ دەستەیەکیان ﴿تُقَٰتِلُ﴾ دەجەنگیین ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان بێ بڕوابوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْىَ ٱلْعَيْنِ﴾ بە بینینی چاو ﴿وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِۦ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە ﴿لِّأُوْلِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە وڕازێنراوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ خۆشی و ئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿وَٱلْبَنِينَ﴾ و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَٱلْقَنَٰطِيرِ ٱلْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ ٱلذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ ﴿وَٱلْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَٱلْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و مایناني ﴿ٱلْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر چوار پەلی) ﴿وَٱلْأَنْعَٰمِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَٱلْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَٰعُ﴾ بەهرە و (کەل و پەل) ی ﴿ٱلْحَيَوٰةِ﴾ زیندەگانیی(ژیان) ی ﴿ٱلدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوا هەیە ﴿حُسْنُ ٱلْمَـَٔابِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ: ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ ﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْاْ﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات ﴿ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَآ﴾
بەڕاستی ئێمە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش ببە لە گوناهەکانمان
﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿ٱلصَّـٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە)
ئارام گران ﴿وَٱلصَّـٰدِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَٱلْقَـٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی
ومالبەخشن ﴿وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِٱلْأَسْحَارِ﴾ لە پێش
بەیانیاندا ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات(واتە ڕای دەگەیەنێت و بەبەڵگە دەیچەسپێنێت)
﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ﴾
وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش
شایەتی ئەدەن(واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ﴾(خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە
﴿لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ کە بالادەستی
کاربەجێ یە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿ٱلْإِسْلَـٰمُ﴾
(هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ کە
نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات
﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ
بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا(کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ
ٱلْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنْ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر(خاوەن
نامەکان) دەمەقاڵێ یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ
وَجْهِىَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بەخوا (وملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی
من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و
ئینجیلیان دراوەتێ(کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان(هاوبەش
پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿ءَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون ؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا۟﴾ ئەمجا
ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوە بەڕاستی مانانی ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە
﴿وَّإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕووشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ ٱلْبَلَـٰغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت
لەسەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی
بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا(بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران
ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان
ئەدەن ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەرێ (وەك
سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن
﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَـٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی
دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّـٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك ﴿٢٢﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَى كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت: ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێررا و كەم نەبێت ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی(و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لەزیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا نامێنێ ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێ یان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێن و بەدڵ باوەڕتان پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوۡمَ تَجِدُ كُلُّ نَفۡسٍ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەبینێت ﴿مَّا عَمِلَتۡ مِنۡ خَيۡرٍ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحۡضَرًا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتۡ مِن سُوٓءٍ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوۡ أَنَّ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَهُۥٓ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدَۢا بَعِيدٗا﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفۡسَهُۥ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی. ﴿٣٠﴾ ﴿قُلۡ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ ٱللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ﴾ تا خواش ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَّحِيمٞ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ: ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿ءَادَمَ وَنُوحٗا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَءَالَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةَۢ﴾ نەوەیەکن ﴿بَعۡضُهَا مِنۢ بَعۡضٖۗ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ عِمۡرَٰنَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرۡتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردوە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطۡنِي مُحَرَّرٗا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس) ە ﴿فَتَقَبَّلۡ مِنِّيٓۖ﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێ گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتۡهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتۡ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعۡتُهَآ أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتۡ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيۡسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلۡأُنثَىٰۖ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيۡتُهَا مَرۡيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٖ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنۢبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنٗا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۖ﴾ وە زەکەریا دەستەبەریی کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيۡهَا زَكَرِيَّا ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزۡقٗاۖ﴾ خواردەمەنی ورزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿يَٰمَرۡيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَاۖ﴾ ئەمەت لە کوێ بووە؟ ﴿قَالَتۡ﴾ (مەریەم) ووتی: ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِۖ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَرۡزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيۡرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ شومار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ کوڕێکی سرووشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لەکاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەستابوو نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە(کوڕێك ناوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕواهێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە یەکێکە لە پێغەمبەرانی چاك کردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ﴾ لە حاڵێکدا بەڕاستی پیری یەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت دەیکات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (هێما) نەبێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەیانیان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێك کە فریشتە (جیبرییل) ووتی: ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاکی کردیتەوە (لە هەمووخووڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە سوژدەو کڕنوش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانن ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاوێشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشتی وبەخێوکردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتەکە ووتی: ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ﴾ وە قسـە دەکات لەگـەڵ خەڵکیـدا ﴿فِي ٱلْمَهْدِ﴾ لە بێشـکەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (کاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاکانیشـە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم ووتی: ﴿رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئـەی پەروەردگارم من چـۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە کاتێکدا کە پیاو نەهاتۆتە لام (لێم نەکەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جیبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ ٱللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ وایە (کە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەکات ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ کاتێك کە بڕیاری شتێکی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پـێ بڵێـت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێـت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێـری کتێـب و دانایـی وتـەورات و ئینجیلـی دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِـَٔايَةٍ﴾ (پێ یان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەکم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّيٓ أَخْلُقُ لَكُم﴾ کە من بۆتان دروست دەکەم ﴿مِّنَ ٱلطِّينِ﴾ لـە قوڕ ﴿كَهَيْـَٔةِ ٱلطَّيْرِ﴾ (شـتێك) لە وێنەی باڵنـدە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەکەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًۢا﴾ یەکسـەر دەبێت بـە باڵندە ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بە فەرمانی خـوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاکی ئەکەمەوە ﴿ٱلْأَكْمَهَ﴾ کوێـری زکمـاك ﴿وَٱلْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیـش زیندوو دەکەمەوە ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چـی بـە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لـە ماڵەکانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاسـتی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَـَٔايَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشـانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسـەر ڕاسـتی پێغەمبەریەتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ بـەو تەوراتەی کەلە بەردەسـتمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ ٱلَّذِي﴾ وە هاتـووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بکـەم هێنـدێ لـەو شـتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کـە قەدەغـە کـراوە لێتـان ﴿وَجِئْتُكُم بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگـەم بـۆ هێناون لـەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە بترسـن لە (بـێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وەفەرمانبەرداریـم بکـەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بە ڕاسـتی خـوا پەروەردگاری من و ئێوەیـە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرسـتن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئـا ئەمەیە ڕێگای ڕاسـت ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجـا کاتێـك کـە عیسـا هەسـتی کـرد ﴿مِنْهُمُ ٱلْكُفْرَ﴾ بـە بـێ بڕوایـی گەلەکـەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتـی: کـێ لەگـەڵ منـدا یارمەتـی دەری دینـی خوایـە ﴿قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ﴾ شـاگردەکانی (حەوارییەکانی) ووتیـان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتـی دەری دینی خواین ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بڕوامـان بـە خـوا هێنـاوە ﴿وَٱشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسـا شـاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ کـە ئێمە گوێڕایەڵ وملکەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَآ أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردووتەتە خوارەوە ﴿وَٱتَّبَعْنَا ٱلرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَٱكْتُبْنَا﴾ دەی خوایە ناومان بنووسە (بمانژمێرە) ﴿مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداراتی (یەکتاپەرست)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُواْ﴾ (جوولەکەکان) پیلانیان گێڕا(بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ ٱللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ گێڕان ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی فرو فێڵەکانیان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ﴾ (بیهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ﴾ من تۆ دەبەمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە پاك کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی (ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بەسەر بێ بڕوایاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلْءَايَٰتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە ونیشانەکان ﴿وَٱلذِّكْرِ ٱلْحَكِيمِ﴾ و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی(دروست بوونی) عیسا لای خوا﴿كَمَثَلِ ءَادَمَ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُۥ﴾ لە پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دەمە قاڵێی لەگەڵ کردیت(لە بارەی عیساوە) ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە(بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْاْ﴾ تۆش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ﴾ با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ لە پاشاندا (هەموومان) لەخوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ لە وانەمان کە لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ تەنها خۆی بالادەستی کار دروستە (٦٢) ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد. ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەڵکاران) (٦٣) ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی ﴿سَوَآءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە جگە لەخوا نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾ وە هیچ شتێك نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە هێندێکمان هێندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن: ﴿ٱشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ وملکەچی خوداین (٦٤) ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێرراونەتە خوارەوە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن ؟ (٦٥) ﴿هَٰٓأَنتُمْ﴾ ئاگادار بن ئێوە ﴿هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کەدەمە قاڵێتان کرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە شتێکتان لێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵێ دەکەن لە شتێکدا کە هیچی لێ نازانن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن (٦٦) ﴿مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نەجولەکە بووەو ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نەگاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵکو پاك و خواپەرست و گوێڕایەڵ وملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداکەران نەبوو (٦٧) ﴿إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەختی خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا ٱلنَّبِىُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرەو ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە (٦٨) ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ دەستەیەك لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا ناکەن ﴿إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) (٦٩) ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) (٧٠)

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ بۆ پۆشـاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی دا ﴿وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشـارنەوە ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لـە کاتێکـدا خۆشـتان ئەمـە دەزانـن ﴿٧١﴾ ﴿وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە دەسـتەیەك لەخـاوەن نامـەکان ووتیـان (بـە هەندێکیـان) ﴿ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ﴾ بڕوابێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ﴾ سـەرلە بەیانیـان (بەفیـڵ) ﴿وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ﴾ وە بـێ بـڕوا ببنەوە دەمـەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بەڵکـو ئەوانیش پەشیمان ببنـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ﴾ باوەڕتـان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ﴾ مەگەر بە کەسـێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاسـتی ڕێنموونـی ﴿هُدَى ٱللَّهِ﴾ هـەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ﴾ (ئەی خـاوەن نامەکان ئێوە پێتـان گرانـە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بـە ئێوە دراوە ﴿أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ﴾ یا دەمەقاڵێتان لەگـەڵ بکەن(بۆڕتـان بـدەن) ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلۡ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی ئـەو بەهرەیە(واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەسـتی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُ﴾ دەیـدات بەهەر کەسـێك کە بیەوێـت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششـی زۆر و زانایە.﴿٧٣﴾ ﴿يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ﴾ ئەو(خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەسێك بیەوێـت (شـیاوی بێـت) ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خـوا خاوەنـی بەخشـش و بەهـرەی گەورەیـە ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ﴾ ئەگەر خەزنەیەك بە سـپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ دەتداتەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ﴾ وە هی واشـیان تیایە ﴿إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ﴾ ئەگـەر دیناریکـی لا دابنێیـت ﴿لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ ناتداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗاۗ﴾ مەگەر بەسـەریەوە بوەسـتیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئـەم ناپاکی یـە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُواْ﴾ کـە دەیان ووت: ﴿لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ﴾ گوناهمـان ناگات لـە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بـەدەم خـواوە دەکەن ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانـن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾ ﴿بَلَىٰ﴾ نەخێـر وانـی یە (وەك دەڵێن) ﴿مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ هەر کەسـێك پەیمانی خـۆی بەجێ بهێنێت ﴿وَٱتَّقَىٰ﴾وە پاریـزکاری بـکات ولەخـودا بترسـێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی خـوا پارێزکارانـی خـۆش دەوێـت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ﴾ بێگومـان ئەوانەی دەیفرۆشـن ﴿بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ پەیمانـی خـوا ﴿وَأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ و سـوێندەکانی خۆیـان ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کـەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ئەوانە ﴿لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ﴾ بێ بەشـن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا قسـەیان لەگەڵ نـاکات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە تەماشاشـیان نـاکات ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لـە ڕۆژی قیامەتدا ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و لـە گوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنۡهُمۡ لَفَرِيقٗا﴾ بـە ڕاستی لـە خـاوەن نامـەکان دەستەیەك هەیـە ﴿يَلۡوُۥنَ أَلۡسِنَتَهُم بِٱلۡكِتَٰبِ﴾ (ناو بەنـاو نامەکەیـان تێکدەدەن و) زمانیان با ئـەدەن و ئەپێچنەوە بە خوێندنـەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحۡسَبُوهُ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ تـا تـۆ وا بزانیت لە نامـەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ (لـە کاتێکدا) کە ئـەوە لـە نامەی خـوا نی یـە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لـە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لـە کاتێکـدا کە ئـەوە لە خـواوە نی یـە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خـواوە دەکەن و ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانـن (کـە درۆیـە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابـێ بـۆ هیـچ ئادەمـی یـەك ﴿أَن يُؤۡتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحُكۡمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ کـە خـوا نامـەو شـەریعەت و پێغەمبەرێتـی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشـان بـە خەڵکی بڵێـت ﴿كُونُواْ عِبَادٗا لِّي﴾ ببن بە بەندەی مـن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُواْ رَبَّٰنِيِّـۧنَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خوا پەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمۡ تُعَلِّمُونَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ چونکە ئێـوە خەڵـك فێری نامەکەی خـودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمۡ تَدۡرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشـتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَا يَأۡمُرَكُمۡ﴾ وە خـوا فەرمانتـان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ کە فریشـتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرۡبَابًاۗ﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡكُفۡرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوابن (کافـر بن) ﴿بَعۡدَ إِذۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ دوای ئـەوەی کە ئێوە بـڕوا دار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ (بهێنەوە یادیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَآ ءَاتَيۡتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَٰبٖ﴾ لە نامەو ﴿وَحِكۡمَةٖ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ﴾ لە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٞ لِّمَا مَعَكُمۡ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کەلە لاتانە ﴿لَتُؤۡمِنُنَّ بِهِۦ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُۥۚ﴾ وە یارمەتـی بـدەن ﴿قَالَ﴾ خـوا فەرمـووی : ﴿ءَأَقۡرَرۡتُمۡ﴾ ئایا دانتان نا بـەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذۡتُمۡ عَلَىٰ ذَٰلِكُمۡ إِصۡرِيۖ﴾ وە لەسـەر ئـەوە پەیمانـی منتـان وەرگـرت ﴿قَالُوٓاْ﴾ پێغەمبـەران وتیـان: ﴿أَقۡرَرۡنَاۚ﴾ بەڵێ دانمان پێداناو پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَٱشۡهَدُواْ﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بەشاهید بن ﴿وَأَنَا۠ مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد(لەم پەیمانە) ﴿بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيۡرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبۡغُونَ﴾ ئایا(بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُۥٓ أَسۡلَمَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لەئاسمان و زەوی دایە گوێڕایەڵ وملکەچی خودان ﴿طَوۡعٗا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرۡهٗا﴾ یا نەیانەوێ(بە ناچاری) ﴿وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە خوای گەورە ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم ﴿وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ﴾ وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موسا و عیسا ﴿وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وەپێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا﴾ وە هەر کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەر ناگیرێ ﴿وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِى ٱللَّهُ قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموونیی گەلێك دەکات ﴿كَفَرُوا۟﴾ بێ بڕوابووبن ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوٓا۟﴾ وە شایەتییان دابێ ﴿أَنَّ ٱلرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و (لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ وە نیشانەی زۆریان بۆ هاتبێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ ٱللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان ﴿وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ لەو(نەفرینە) دا دەمێننەوە بە ئێجگاری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن. ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە ﴿وَأَصْلَحُوا۟﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلضَّآلُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ﴾ بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُواْ ٱلْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێرو چاکە ناگەن (وە دەسگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا نەیبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی ببەخشن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾ ﴿كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەلاڵ بوون ﴿لِّبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰٓءِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُواْ بِٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَٱتْلُوهَآ﴾ و بیخوێننەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیانن ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ ٱللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَٱتَّبِعُواْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾ کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەمماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لەبەککە(مەککە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێنموونی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ﴾ تیایدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێن وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُۥ﴾ وە هەر کەس چوویتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ ءَامِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ خودابڕیاریداوەلەسەرخەڵکی و فەرزی کردوەلەسەریان ﴿حِجُّ ٱلْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کەتوانای گەیشتن و(ڕۆیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَٱللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بیناو ئاگادارە. ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەئەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەر چی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوا ﴿مَنْ ءَامَنَ﴾ کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَآءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێ ی خوایە) ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُواْ فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوادەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بە سەرتاندا ﴿ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە(ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنموونیی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِۦ﴾ ترسانێك کە شیاویێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست بگرن بەهۆی پەیوەستیتان بەخواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا۟﴾ چەند بەرەکە(و لێك جیا) مەبن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بییر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا﴾ ئێتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لەئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێ ی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ خوا بەڵگە ونیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونیی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ ئەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێك بێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەك ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەر کەوتوو وسەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا۟﴾ کە بەش بەش و ﴿وَٱخْتَلَفُوا۟﴾ جیاواز بوون ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿ٱسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ (پێ یان دەووترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِى رَحْمَةِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی خوادان (لەبەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودایە) ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە(موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە جڵەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتربوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّآ أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ پشتتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓاْ﴾ لەهەر شوێنێك ببن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری(دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُواْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُواْ يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُواْ سَوَآءً﴾ هەموو(نامە دارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن(وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَٰرِعُونَ فِي ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُواْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ﴾ سوود بەوان ناگەیەنێ ﴿أَمۡوَٰلُهُمۡ﴾ ئەماڵەکانیان ﴿وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗاۖ﴾ هیچێك لەلای خواوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی (١١٦) ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و داراییەی کەبەختی دەکەن ﴿فِي هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت ﴿أَصَابَتۡ حَرۡثَ قَوۡمٍ﴾ بدات لەکشتوکاڵی تاقمێك ﴿ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کردبێت ﴿فَأَهۡلَكَتۡهُۚ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنۡ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد (١١٧) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةٗ﴾ دۆستی گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمۡ﴾ جگە لەخۆتان (واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأۡلُونَكُمۡ﴾ دریغیتان لێ ناکەن ﴿خَبَالٗا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّواْ﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمۡ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدۡ بَدَتِ﴾ بێگومان دەرئەکەوێت ﴿ٱلۡبَغۡضَآءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنۡ أَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخۡفِي صُدُورُهُمۡ أَكۡبَرُۚ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۖ﴾ بەڕاستی بەڵگە ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیربن (١١٨) ﴿هَٰٓأَنتُمۡ أُوْلَآءِ تُحِبُّونَهُمۡ﴾ بێداربن ئائەوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمۡ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤۡمِنُونَ﴾ وەباوەڕتان هەیە ﴿بِٱلۡكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانی یەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمۡ﴾ کاتێك ئەوان پێتان بگەن ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوۡاْ﴾ وە کاتێك تەنها بونەوە ﴿عَضُّواْ عَلَيۡكُمُ ٱلۡأَنَامِلَ﴾ سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ ٱلۡغَيۡظِۚ﴾ لەڕقدا ﴿قُلۡ مُوتُواْ﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيۡظِكُمۡۗ﴾ بەداخ و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە (١١٩) ﴿إِن تَمۡسَسۡكُمۡ حَسَنَةٞ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤۡهُمۡ﴾ غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبۡكُمۡ سَيِّئَةٞ﴾ بەلام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفۡرَحُواْ بِهَاۖ﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصۡبِرُواْ﴾ ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُواْ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔاۗ﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ بەڕاستی خوا تەواو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن (١٢٠) ﴿وَإِذۡ﴾ وە (بێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوۡتَ مِنۡ أَهۡلِكَ﴾ کە بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت نیشتەجێ ئەکرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلۡقِتَالِۗ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە (١٢١)

﴿إِذْ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریك بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست بن وتێك بشكێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕوا داران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بە خوا بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و لاواز بوون ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەستان نی یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿١٢٤﴾ ﴿بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام ببێ ﴿وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن) سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ﴾ باڵا دەستی داناوەیە ﴿١٢٦﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێك ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەفەت باریان بکات(بە تێشکانیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا۟ خَآئِبِينَ﴾ ئەمجا بگەڕێنەوە بە نائومێدی ﴿١٢٧﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ﴾ هیچ شتێك لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ(خوا) تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوانە ستەمکارن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا۟ ٱلرِّبَوٰٓا۟﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَٰفًا مُّضَٰعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿١٣٠﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿ٱلَّتِىٓ أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ بڕواکان ﴿١٣١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خودا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت ﴿١٣٢﴾

﴿وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ لەلایەن پەروەرگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك كە پانییەكەی (بە ئەندازەی) ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ كە ئامادە كراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە كاتی خۆشی (دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ﴾ دەبوورن لە خەڵكی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خواش چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی كە كاتێك كردەوەیەكی ناشیرین دەكەن ﴿أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ یاستەم لەخۆیان دەكەن ﴿ذَكَرُواْ ٱللَّهَ﴾ كە یادی خوایان كردەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا داوای لێ بووردن دەكەن بۆ گوناهەكانیان ﴿وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا كێ دەبوورێت لە گوناهەكان ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمۡ يُصِرُّواْ﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی كە كردوویانە ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە كاتێكدا بزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ پاداشتیان لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّٰتٞ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك) ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كەڕووبارەكان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا بەهەمیشەیی ﴿وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ﴾ چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدۡ خَلَتۡ﴾ بێگومان رابورد ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ سُنَنٞ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێ بڕواكان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون كردنەوەیە بۆ هەموو خەڵكی ﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٞ﴾ و ڕێنموونیی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحۡزَنُواْ﴾ وە غەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵند ترن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان تووش بووە ﴿فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەكان لە بەدردا) زام و برینیان تووش بووە ﴿مِّثۡلُهُۥۚ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەركەوتنانە) ﴿نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵكیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی (لەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ مِنكُمۡ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَۗ﴾ چەند كەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ستەم كارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تـا خوا(لـە تـاوان) پـاك بكاتـەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانـەی كە بـڕوادارن﴿وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وەبـێ بـاوەڕان بنەبـڕ بكات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئايـا ئێوە وا گومانتـان دەبرد ﴿أَن تَدْخُلُواْ ٱلْجَنَّةَ﴾ كـە دەچنـە بەهەشـت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لـە كاتێكدا هێشـتا خـوا دەری نەخستوە (واتـە تاقی نەكردونەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەكۆشـن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشـتا دەری نەخسـتوون كەسـانێك لە ئێـوە كە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنتُمْ﴾ سـوێند بێ بێگومـان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شـەهیدی و) مردنتـان ئەخواسـت﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئـەوەی ﴿أَن تَلْقَوْهُ﴾ پێ ی بگەن ﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاسـتی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە زەق سـەیرتان دەكرد ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەدﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمر نی یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِيْن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان كوژرا ﴿ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ دەگەڕێنـەوە بـۆ دواوەی خۆتان(پاشـگەز دەبنـەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبْ﴾ هەر كەس هەڵگەڕێتـەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ بـۆ دواوەی خۆی(بۆ بت پەرسـتی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ ئـەوە هەرگیز (ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِي ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سـوپاس گـوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ كەسـێك نەبـووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ كە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا﴾ نوسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی دونیایی ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ وە هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ پاداشـتی پاشـەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشـتی پاشـەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجْزِي ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بـەزووی پاداشـتی سـوپاس گـوزاران دەدەینـەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ﴾ زۆر لـە پێغەمبـەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و كوشـتاریان كردووە لەگاڵیاندا (شانبەشـانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ زۆر لـە زانایـان و خواناسـان ﴿فَمَا وَهَنُواْ﴾ جـا سسـت و دەسـتە پاچە نەبـوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەهـۆی ئەوەی كـە دووچاریان بووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خـوادا ﴿وَمَا ضَعُفُواْ﴾ وە بێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسْتَكَانُواْ﴾ وە سـەریان شـۆڕ نەكرد بۆ دوژمـن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خـۆش دەوێـت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هـەر ئەمە ووتەی ئـەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ كەدەیـان ووت ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان ﴿فِيٓ أَمْرِنَا﴾ لـە كاروبارمانـدا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لـە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرْنَا﴾ و سـەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسـەر كۆمەڵی بێ بڕوایانـدا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خـوا پـێ ی بەخشـین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشـتی دونیـا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە پاداشـتی چـاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُواْ﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ﴾ وەخوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ﴾ بەزوویی دەخەینە دڵی ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿ٱلرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی بەتین ﴿بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کرد بوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ شتانێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وەچەند نیشتە جێیەکی خراپە ﴿ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنا بۆتان ﴿وَعْدَهُۥٓ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێك (سەرەتای جەنگی ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێك (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَٰزَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لەکاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وەبێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم﴾ لەپاش ئەوەی کەخوا نیشانی دان ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسەرکەوتن لەسەرەتایی جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێك لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی)دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە(جەنگی) ئەوان(وتێ شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەو چاکەیە ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێك دووردەکەوتنەوە (سەردەکەوتن بەکێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ﴾ وەبەڕێی کەس نەئەوەستان ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لەکاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم و خەفەت دانەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ﴾ بۆ ئەوەی غەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە دەستتان چووە ﴿وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ وە (غەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ﴾ خواش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دایبەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّنۢ بَعْدِ ٱلْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَآئِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کەباوەڕیان هێندە بەهێز نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەرخۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بەخوادەبرد ﴿ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا(زاڵ بوون) ﴿مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُۥ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِىٓ أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَٰهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِى بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرا بوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِىَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِى صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِى قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەرونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا۟ مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لەناوتاندا ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا ٱسْتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن ولەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا۟﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کەلەوەو پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێ یان خۆشبوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا۟ غُزًّى﴾ یان غەزایان بکردایە وبچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا۟ عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا۟﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا۟﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تا خوا ئەوەبکات ﴿حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَٱللَّهُ يُحْىِۦ﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژینێ ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا ﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم و نیانی بویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە ﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لەدەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێ یان ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردونیان بۆ بکە لەخوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێك (دوا ڕاوێژکردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کەپشت بەخوا دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾ کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبوو ﴿أَن يَغُلَّ﴾ کەخیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو خیانەتەوەی کردویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێك کەشوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەك کەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەخەشمێکەوە لەلایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکە کاران و خراپە کاران) خاوەنی چەند پلەی جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کەدەیکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتێ کەڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەرو نێرراوێك ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لەخۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە ونیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ و پاك و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێردەکات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەر چی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەگومڕایی یەکی ڕوون و ئاشکرادا بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێك دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەك (لەئوحود دا) ﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لەبەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾ ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمۡ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (لەئوحوددا) ﴿فَبِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕواداران دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُواْۚ﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وپێیان ووترا ﴿تَعَالَوۡاْ قَٰتِلُواْ﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿أَوِ ٱدۡفَعُواْۖ﴾ یابەرگری (لە ولاّتی خۆتان) بکەن ﴿قَالُواْ لَوۡ نَعۡلَمُ قِتَالٗا﴾ ووتیان: ئەگەر بمانزانیایە جەنگ دەبێت ﴿لَّٱتَّبَعۡنَٰكُمۡۗ﴾ شوێنتان دەکەوتین ﴿هُمۡ لِلۡكُفۡرِ يَوۡمَئِذٍ﴾ ئەوانە لەو رۆژەدا لە بێ بڕواییەوە ﴿أَقۡرَبُ مِنۡهُمۡ لِلۡإِيمَٰنِۚ﴾ نزیك تر بوون تا لە بڕواو ئیمانەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفۡوَٰهِهِم﴾ ئەوانە بەدەمیان شتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ کەلەدڵیاندا نی یە ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ وەخوا (لەهەموو کەس) زاناترە ﴿بِمَا يَكۡتُمُونَ﴾ بەوەی کە دەیشارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُواْ﴾ ئەوانەی کەووتیان (مەبەست پێی دووڕووەکانە) ﴿لِإِخۡوَٰنِهِمۡ﴾ دەربارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُواْ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون ﴿لَوۡ أَطَاعُونَا﴾ ئەگەر ئەوان گوێڕایەڵی ئێمە بوونایە ﴿مَا قُتِلُواْۗ﴾ نەدەکوژران ﴿قُلۡ فَٱدۡرَءُواْ﴾ بڵێ کەواتە بەرگری ﴿عَنۡ أَنفُسِكُمُ ٱلۡمَوۡتَ﴾ مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحۡسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان مەبەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُواْ﴾ ئەوانەی کە کوژران ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿أَمۡوَٰتَۢاۚ﴾ مردوون ﴿بَلۡ أَحۡيَآءٌ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانە زیندوون ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرۡزَقُونَ﴾ رۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ بِمَآ﴾ شادمان و دڵخۆشن بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسۡتَبۡشِرُونَ بِٱلَّذِينَ﴾ شادمانن بەوانە (بەبرا تێکۆشەرەکانیان) ﴿لَمۡ يَلۡحَقُواْ بِهِم﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان ﴿مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لەدوای (شەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەهیچ ترسێکیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ غەم و خەفەتێك دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ﴾ بەو بەهرەو زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسۡتَجَابُواْ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ کە وەڵامی خواو پێغەمبەریان دایەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ﴾ لەپاش ئەوەی کە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلۡقَرۡحُۚ﴾ (لەئوحوددا) تووشی برینداری بوون ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ مِنۡهُمۡ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیە کەکردەوەی چاکیان کردوە ﴿وَٱتَّقَوۡاْ﴾ وەخۆیان پاراستووە ﴿أَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾ ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووتن ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بە ڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدۡ جَمَعُواْ لَكُمۡ﴾ لەشکر و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَٱخۡشَوۡهُمۡ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ کەچی ئەوان (ئیمانداران) بەمە باوەڕیان زیاد بوو ﴿وَقَالُواْ﴾ وە ووتیان ﴿حَسۡبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسە ﴿وَنِعۡمَ ٱلۡوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ وفەزڵ و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾ وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ﴾ بادڵ غەمگینت نەکەن ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕواییدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕواییان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕواو ئیمان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەلام خوای گەورو ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەکانی ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچروکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چروکیان پێ دەکرد وەك تەوق دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆخوایە وموڵکی ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ ووتەی ئەو(جوولەك) انەی کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین(چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات مەبەستیان لە ئایەتی - ومن يقرض الله قرضاً حسناً- یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی کە ووتیان دەینوسین ﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێن بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو(سزا اسەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی(خراپی خۆتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناكات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو(جوولەکانەی) کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ کە بڕوا نەهێنین بەهیچ نێرراوێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ نەهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ کە ئاگر (بێتە خوارەوەو) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِي﴾ چەند پێغەمبەرێك لە پێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وە بە ئەو(موعجیزەیەی) کە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو(پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جائەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لەپێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی(نامەی پەند و تەمێ کەر) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوون کەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو(خاوەن) گیانێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا(هەستانەوەدا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەرکەس دوورخرێتەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەیبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و پارێزکاربن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ﴾ (بیئەوەبیریان) کاتێك کەخواوەری گرت ﴿مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ خەڵکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەڵام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیانەوە ﴿وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾ ئای چەند خراپە ئەوەی کڕییان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وەگومان مەبە ﴿ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن ﴿بِمَآ أَتَوا۟﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَّيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَن يُحْمَدُوا۟﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُم﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ﴾ بەڕزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و موڵکی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەڵاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِى خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَٱخْتِلَٰفِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَءَايَٰتٍ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان ﴿١٩٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَٰمًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست نەکردووە ﴿بَٰطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَٰنَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان پارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ﴾ هەرکەس تۆ بیخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾ وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَّبَّنَآ إِنَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێی پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ﴾ بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَـَٔامَنَّا﴾ دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وبسڕەوە لێمان ﴿سَيِّـَٔاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە ﴿مَعَ ٱلْأَبْرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَءَاتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە (لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدتَّنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت ﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَٱسۡتَجَابَ لَهُمۡ رَبُّهُمۡ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (نزاکانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَآ أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَٰمِلٖ مِّنكُم﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰۖ﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعۡضُكُم مِّنۢ بَعۡضٖۖ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێ ی مندا ﴿وَقَٰتَلُواْ﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُواْ﴾ و کوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدۡخِلَنَّهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیەکە لە لای خواوە ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوایە ﴿حُسۡنُ ٱلثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي ٱلۡبِلَٰدِ﴾ لە وولاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَٰعٞ قَلِيلٞ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۗ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيۡرٞ لِّلۡأَبۡرَارِ﴾ چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێ قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە بەو نامەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشۡتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًاۚ﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡۗ﴾ لە لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبەکردنی خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱصۡبِرُواْ﴾ خۆ گربن ﴿وَصَابِرُواْ﴾ و (لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُواْ﴾ و لە سەنگەردا ئێشك بگرن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ٱلنِّسَآءِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی کە درووستی کردوون ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لەیەك کەسەوە(کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش هاوسەرەکەی درووست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنۡهُمَا﴾ و بڵاوی کردۆتەوە لەو دووانە ﴿رِجَالٗا كَثِيرٗا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَآءٗۚ﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَآءَلُونَ بِهِۦ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەکەن لە یەکتر ﴿وَٱلۡأَرۡحَامَۚ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە بچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە ﴿١﴾ ﴿وَءَاتُواْ﴾ بیدەنەوە ﴿ٱلۡيَتَٰمَىٰٓ﴾ بە هەتیوان(دوای باڵغ بونیان) ﴿أَمۡوَٰلَهُمۡۖ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُواْ ٱلۡخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِۖ﴾ وە پیس(لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك (لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰٓ أَمۡوَٰلِكُمۡۚ﴾ لەگەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبٗا كَبِيرٗا﴾ گوناهێکی گەورەیە ﴿٢﴾ ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقۡسِطُواْ﴾ دادپەروەر نەبن ﴿فِي ٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوکانەدا(مارەیان مەکەن) ﴿فَٱنكِحُواْ﴾ ئەوە مارە بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثۡنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَٰثَ﴾ یا سیان سیان ﴿وَرُبَٰعَۖ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن درووستە لەیەك کاتدا کۆی بکەیتەوە) ﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعۡدِلُواْ﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَٰحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۚ﴾ یان ئەو کەنیزەکانەی کە موڵکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُواْ﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار نەکەون) ﴿٣﴾ ﴿وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(نەك کەس وکاریان) ﴿صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ﴾ مارەییەکانیان وەك بەخشین نەك وەك کرێ ﴿فَإِن طِبۡنَ لَكُمۡ عَن شَيۡءٖ مِّنۡهُ نَفۡسٗا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك لەو(مارەیی یە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيٓـٔٗا مَّرِيٓـٔٗا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) ﴿٤﴾ ﴿وَلَا تُؤۡتُواْ ٱلسُّفَهَآءَ﴾ مەیدەنە گێل و کەم عەقڵەکان ﴿أَمۡوَٰلَكُمُ﴾ ماڵەکانتان ﴿ٱلَّتِي جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمۡ﴾ لە حاڵەتێکدا خوا ئەو(ماڵانە) ی بۆ کردوون ﴿قِيَٰمٗا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَٱرۡزُقُوهُمۡ فِيهَا﴾ وە (بێ عەقڵەکان) ڕۆزی و خۆراکیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿وَٱكۡسُوهُمۡ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُواْ لَهُمۡ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا﴾ بە گفتوگۆیەکی باش ﴿٥﴾ ﴿وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ﴾ هەر کاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شووکردن ﴿فَإِنۡ ءَانَسۡتُم﴾ ئەمجا ئەگەر هەستان کرد ﴿مِّنۡهُمۡ رُشۡدٗا﴾ لەواندا ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَٱدۡفَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ﴾ ئەوە سامان و ماڵەکانیان پێ بدەنەوە ﴿وَلَا تَأۡكُلُوهَآ﴾ و ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِسۡرَافٗا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكۡبَرُواْۚ﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە ببن (ولێتان وەرگرنەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيّٗا﴾ وە هەر کەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو ﴿فَلۡيَسۡتَعۡفِفۡۖ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرٗا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو ﴿فَلۡيَأۡكُلۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ با (لێ ی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ ئەمجا هەر کات ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبٗا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) ﴿٦﴾

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی(بەجێی دەهێلن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی بڕیار دراو ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا حَضَرَ ٱلْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی(میراتەکە) ئامادەبوون ﴿أُوْلُواْ ٱلْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان(کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينُ﴾ و هەتیوو و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَٱرْزُقُوهُم مِّنْهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە نەك واجب) ﴿وَقُولُواْ لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و چاك ﴿٨﴾ ﴿وَلْيَخْشَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُواْ﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن ﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَٰفًا﴾ منداڵانی لاواز(بچوك) ﴿خَافُواْ عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان(بفەوتێن) ﴿فَلْيَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن(مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنن بەمنداڵەکانیان پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵین وهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە) ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن ﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان ئاگر دەخۆن. ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بەتین و هەڵگیرساوەوە ﴿١٠﴾ ﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِيٓ أَوْلَٰدِكُمْ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەکانتان ﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە وێنەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ نِسَآءً﴾ خۆ ئەگەر(منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ ٱثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان ﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە) بەجێ ی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتْ وَٰحِدَةً﴾ بەلام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا ٱلنِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی (میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە ﴿ٱلسُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێ ی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ﴾ بەلام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ﴾ بەلام ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَآ﴾ وەسیّتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە) ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿ءَابَآؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَآؤُكُمْ﴾ و کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوود ترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١١﴾

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کەژنەکانتان بەجێ یان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کەکردبێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کەلەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیەچوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوەبۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کەکردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کەلەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کەمیراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك وباوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشكێكی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لەبرایەك یان خوشكێك(ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسێ یەك(ی میراتەکە)دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کەکرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسێتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (یاسایانە) سنورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وەئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وەسزایەکی ڕیسواکەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ لە ئافرەتان(ی بڕوادار) تان ﴿فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ﴾ئەوە ئەو(ژنە زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي ٱلۡبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا(فریشتەی) مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا﴾ یان خوا ڕێگایەك (ی ڕزگار بوون) یان بۆ دائەنێ (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور واتە حومکی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕراوەتەوە) ﴿١٥﴾ ﴿وَٱلَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕو کچەی) ﴿يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە ﴿فَـَٔاذُوهُمَاۖ﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصۡلَحَا﴾ وە چاك بوون ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿تَوَّابٗا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە ﴿عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناه دەکەن بە نەفامی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٖ﴾ بە زوویی(پێش مردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن) نی یە ﴿لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا کاتی سەرە مەرگی یەکێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ﴾ دەڵێت: بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا ٱلَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە ﴿يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایەکی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمۡ﴾ حەڵاڵ نی یە بۆتان ﴿أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری) بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شو کردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون بیبەن (بۆ خۆ تان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بەچاکی (و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێك ﴿وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنابێت ﴿خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾ چاکە وخێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێن ژنێك (كەحەزی لێ ناكەن) ﴿وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەكێكیان ﴿قِنطَارًا﴾ماڵێكی زۆر (بەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا۟﴾ ئەوە مەی سەننەوە ﴿مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَٰنًا﴾ ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەننەوە بەبوختان كردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێكی ئاشكرا(بەرامبەری ئافرەتەكە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەكاتێكدا چوونەتەلای یەكتری (تێكەڵاوی ژن و مێردایەتیتان لەگەڵ یەك كردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێكی پتەو بەهێز (كەوا بەستنی نیكاحە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا۟﴾ (ئەی پیاوان) مارە ی مەكەن ﴿مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی كەباوكەكانتان مارەیان كردوون (واتە باوەژنەكانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام كردنە) كرابێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەكردنە ﴿فَٰحِشَةً﴾ كردەوەیەكی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێكی زۆر خراپ و بەدە (كەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە كراوە لەسەرتان (حەرام كراوە) ﴿أُمَّهَٰتُكُمْ﴾(مارەكردنی) دایكانتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و كچەكانتان ﴿وَأَخَوَٰتُكُمْ﴾ و خوشكەكانتان ﴿وَعَمَّٰتُكُمْ﴾ و پورەكانتان (كەخوشكی باوكتانن) ﴿وَخَٰلَٰتُكُمْ﴾ و پورەكانتان (كەخوشكی دایكتانن) ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ﴾ و كچانی برا ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ﴾ و كچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَٰتُكُمُ ٱلَّٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایكانەتان كەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَٰعَةِ﴾ وخوشكەكانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ و دایكی ژنەكانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَٰٓئِبُكُمُ﴾ و كچانی ژنانتان كە لەمێردی تریان بن ﴿ٱلَّٰتِى فِى حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی كەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّٰتِى﴾ لەو ژنانەتانن ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ كەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا۟ دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبونە لایان (دایكی كوڵەبەسەكان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێكتان لەسەر نی یە (لەمارە كردنی كچەكانیاندا) ﴿وَحَلَٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری كوڕەكانتان(بووك) ﴿ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَٰبِكُمْ﴾ ئەوانەی كەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا۟﴾ وە (قەدەغە وحەرامكراوە لەسەرتان) كۆكردنەوە ﴿بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خووشك لەیەك كاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوكمە لەنەفامیدا) كرابێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَٱلْمُحْصَنَٰتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوەلێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە موڵکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران)پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُم﴾ وە بۆتان حەڵاڵکراوە ﴿مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ بِأَمْوَٰلِكُم﴾ کە بەماڵ وساماتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا ٱسْتَمْتَعْتُم بِهِۦ مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵن) ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ ئەوا مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەفەرزکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نی یە ﴿فِيمَا تَرَٰضَيْتُم بِهِۦ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنۢ بَعْدِ ٱلْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی لەبەر هەژاری ﴿أَن يَنكِحَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات ﴿فَمِن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە موڵکتان ﴿مِّن فَتَيَٰتِكُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَٰنِكُم﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَٱنكِحُوهُنَّ﴾ لەبەرئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَءَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوازێکی چاك ﴿مُحْصَنَٰتٍ غَيْرَ مُسَٰفِحَٰتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَٰتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا کردن) ﴿فَإِذَآ أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَٰحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى ٱلْمُحْصَنَٰتِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ ٱلْعَنَتَ مِنكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَن تَصْبِرُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات ﴿سُنَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوادەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيۡكُمۡ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ کەشوێن ئارەزو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُواْ﴾ کە لاتان بدەن ﴿مَيۡلًا عَظِيمٗا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمۡۚ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفٗا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٖ مِّنكُمۡۚ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡۚ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی یە پێتان ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێك ئەوە بکات(واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدۡوَٰنٗا وَظُلۡمٗا﴾ بەدەست درێژی و ستەم ﴿فَسَوۡفَ نُصۡلِيهِ نَارٗاۚ﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجۡتَنِبُواْ كَبَآئِرَ مَا تُنۡهَوۡنَ عَنۡهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەپۆشین ﴿وَنُدۡخِلۡكُم مُّدۡخَلٗا كَرِيمٗا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ لەبەهرەو بەخششی خۆی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَٰلِيَ﴾ چەند میرات گرێك(کە بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتربەرن) ﴿فَـَٔاتُوهُمۡ نَصِيبَهُمۡۚ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن (کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَٰنِتَٰتٌ﴾ گوێڕایەڵانی بەردەوام (بۆ خواو پاشان مێردەکانیان) ﴿حَٰفِظَٰتٞ لِّلۡغَيۡبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان وسامانی مێردەکانیانن) کە مێردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەش کەئێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێك کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەك لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيۡنِهِمَا﴾ لە تێکچونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَٱبۡعَثُواْ حَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهِۦ﴾ ئەوە ناوبژیوانێك بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ و ناو بژیوانێك لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَآ إِصۡلَٰحٗا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێت ﴿يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيۡنَهُمَآۗ﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاك دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ﴾ و هیچ شتێك مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا﴾ هەروەها لەگەڵ دایك و باوکتاندا چاك بن ﴿وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاك بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبُخۡلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكۡتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن نەبەخوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيۡطَٰنُ لَهُۥ قَرِينٗا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَآءَ قَرِينٗا﴾ ئەوە (شەیتان)هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيۡهِمۡ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوۡ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُواْ﴾ وەبیان بەخشی یایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمۡ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖۖ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةٗ﴾ وە ئەگەر چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَٰعِفۡهَا﴾ (خودا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤۡتِ مِن لَّدُنۡهُ﴾ وەدەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيۡفَ إِذَا جِئۡنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةِۭ بِشَهِيدٖ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئۡنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدٗا﴾ بەشایەت بەسەر ئائەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَعَصَوُاْ ٱلرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوۡ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكۡتُمُونَ ٱللَّهَ حَدِيثٗا﴾ وە(لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ سُكَٰرَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بە مزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغۡتَسِلُواْۚ﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم﴾ یان کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یالە یەك کەوتن لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەموم بکەن ﴿فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُمۡۗ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەموم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە) ﴿يَشۡتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّواْ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕابن ﴿٤٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡۚ﴾ وەتەنها خوا چاك ئاگادارە بەدوژمنەكانتان ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا﴾ وە تەنها خوا بەسە دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا﴾ تەنها خواش بەسە یاریدەدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ هەندێك لە جوولەكەكان ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ فەرموودەكانی خوا دەگۆڕن لەشوێن و مەبەستی خۆی ﴿وَيَقُولُونَ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا﴾ وە دەڵێن: بیستمان و سەرپێچیمان كرد!! ﴿وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ﴾ گوێ بگرە قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَٰعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بەزمانی جوولەكە واتە تۆ خراپترینمانی ئەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ﴾ دەمیان خوار دەكردەوە (بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەكە بگەیەنێت) ﴿وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ﴾ وە بۆتانەو تەشەردان لەئایینی (ئیسلام) ﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا﴾ و (قسەمان) ببیستەو پەلەمان لێ مەكە ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ﴾ ئەوە چاكترو ڕاست تر بوو بۆیان ﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ كردن ﴿بِكُفۡرِهِمۡ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن كەمێكیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ كەنامەتان پێ بەخشراوە ﴿ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم﴾ كە بەڕاست دانەری ئەو(تەوراتە)ی ئێوەیە ﴿مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا﴾ پێش ئەوەی ڕوخسارانێك ساف بكەین (لەپێشەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان ﴿أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ﴾ یان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی شەممە (ئەوانەی كەڕاوە ماسییان لێ قەدەغە كرا لە ڕۆژی شەممەدا كەچی دەهاتن لەڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ مَفۡعُولًا﴾ وەبڕیاری خوا هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆش ئەبێت لەهەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەر كەسێك كە بیەوێت، ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر كەسێك هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بێگومان گوناهێكی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە ﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ﴾ كەخۆیان بەپاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ﴾ (وانی یە) بەڵكو خوا هەر كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بابەئەندازەی ئەو دەزوە باریكەی ناوكی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ﴾ بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیەكە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە ﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بەشێك لەنامەی خواییان پێدراوە ﴿يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بەشتی بێ نرخ و بەرنامەی غەیری خوا (بە جادووگەران و بەشەیتان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەڵێن بەوانەی كەبێ بڕوان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ﴾ ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا﴾ لەوانەی كەباوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلۡعَنِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ ﴿٥٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤۡتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ﴾ یان ئێرەیی (حەسوودی) دەبەن بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿ءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم کتێب ﴿وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُم مُّلۡكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ جالەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنۡهُم مَّن صَدَّ عَنۡهُ﴾ هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوۡفَ نُصۡلِيهِمۡ نَارًا﴾ لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتۡ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا) ﴿بَدَّلۡنَٰهُمۡ جُلُودًا غَيۡرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بەپێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ لەمەولا دەیانخەینە چەند بەهەشتێ ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن ﴿وَنُدۡخِلُهُمۡ ظِلّٗا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینەژێر سێبەری چڕو بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ﴾ بەڕاستی خوا فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان ﴿وَإِذَا حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِ﴾ (خودا فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن ﴿وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡ﴾ وە پاشانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە) کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ﴾ جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ نیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ ءَامَنُوا﴾ كە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (كە قورئانە) ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بەوەش كە پێش تۆ دابەزیوە (كە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێت كە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحومكیان ببەن بۆلای یەكێك كە حوكم بەبەرنامەی خوا ناكات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە كاتێكدا بەڕاستی فەرمانیان پێ كراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا بِهِ﴾ كە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ كە گومڕایان بكات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەكی دوور لە ڕاستی (٦٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێ یان بوترێت : وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆلای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەكان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێكی تەواو (٦١) ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت كاتێك بەسەرهاتێكی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەسیان پێشی خستووە (كردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها نیازی چاكە و یەك خستنەوەمان بووە (كاتێك كە حوكم دەبەین بۆلای غەیری خوا) (٦٢) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە كەسانێكن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ كەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگاریان بكە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ ووتەیەكی ڕەوان و كاریگەر (٦٣) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێكمان ڕەوانە نەكردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بكرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ كاتێك ستەمیان لەنەفسی خۆیان كرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆ لات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردونیان بكردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆش بوونی بۆ بكردنایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە (٦٤) ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانی یە كەخۆیان بە باوەڕدار نیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ نەكەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاژاوە و دووبەرەكی یەكی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست نەكەن لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بێزارییەك لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل كەچ نەبن بەملكەچی یەكی تەواو (٦٥)

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ کە یەکتری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئەو ئامۆژگارییانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئایینەکەیان) ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە هەر کەسێك گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان ﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بەهەموو شتێك) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە ﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسی وا بەڕاستی خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی بەسەرهاتێکی خراپ هاتن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەك بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت وەك لەنێوان ئێوە و ئەوا هیچ دۆستایەتی یەك نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کەواتە با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێك کە ژیانی دونیا دەفرۆشن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید ببێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ ببێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئـەوە چیتانـە (بـەچ بیانوویـەك) جەنـگ ناکـەن لەپێنـاوی خـواد ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێنـاوی چەوسـاوەکان لەپیـاوان و ئافرەتـان و منـدالآن ﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان کەی لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەککەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ کە خەڵکەکەی ستەمکارن ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ وە لەلایـەن خۆتەوە پشـتیوانێکمان بـۆ بەدی بهێنە ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایـەن خۆتەوە بەدی بهێنە بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی نارەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ کەواتە شەڕبکەن لەگەڵ دۆستەکانی شەیتاندا ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاسـتی پیلانـی شـەیتان هـەر لاواز بـووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾ ئایـا سـەیری ئەو کەسـانەت نەکـردووە کەپێیان ووترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەسـتان بگێڕنـەوە (لەجەنگ و کوشـتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێـژ بکـەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بـدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچـی کاتێـك جەنگیان لەسـەر پێویسـت کـرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ یەکسـەر دەسـتەیەکیان لـە خەڵکی دەترسـان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەك ترسـان لەخـودا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسـان ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیـان ووت ئـەی پەروەردگاری ئێمـە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسـەرمان پێویسـت کردوە. ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ کردن) بۆ ماوەیەکی کەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر کەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە ﴿لِّمَنِ اتَّقَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەستەمتان لێ ناکرێـت بە(ئەندازەی) تاڵـی ناوکـە خورمایـەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەرشـوێنێك بـن ﴿يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتـان دەگات ﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو قەلا و کۆشکی بەرزو قایمشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاکان) خۆشـی و چاکە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی نا خۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵکە چـی یانـە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەکـو لە هیچ قسـەیەك تـێ نەگـەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ هـەر چاکەیەکت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەکت تووش بـوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئـەوە لـە خۆتەوەیـە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمـە تۆمـان نـاردووە بەپێغەمبەر بۆ خەڵکی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر کەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٞ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەردارین) ﴿فَإِذَا بَرَزُواْ مِنۡ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بەپیلان گێران (لەموسڵمانان) ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي تَقُولُۖ﴾ بەپێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَٱللَّهُ يَكۡتُبُ مَا يُبَيِّتُونَۖ﴾ وەخوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردویانە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ و پشت بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَۚ﴾ ئەوەبۆ بیر ناکەنەوە لەقورئان؟ ﴿وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگەلە خوا ﴿لَوَجَدُواْ فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَهُمۡ أَمۡرٞ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ ٱلۡأَمۡنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (نێواتان) ﴿أَوِ ٱلۡخَوۡفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُواْ بِهِۦۖ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوۡ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕانایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنۡهُمۡ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسۡتَنۢبِطُونَهُۥ مِنۡهُمۡۗ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَٱتَّبَعۡتُمُ ٱلشَّيۡطَٰنَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەپێناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَۚ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داوا کراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ﴾ هانی بڕوادارانیش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى ٱللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأۡسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأۡسٗا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلٗا﴾ و تۆڵەی بەتین ترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةً حَسَنَةٗ﴾ هەرکەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٞ مِّنۡهَاۖ﴾ بەشێکی لە (پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةٗ سَيِّئَةٗ﴾ وە هەرکەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ كِفۡلٞ مِّنۡهَاۗ﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە (سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقِيتٗا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٖ﴾ هەر کاتێك سڵاویکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّواْ بِأَحۡسَنَ مِنۡهَآ﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوۡ رُدُّوهَآۗ﴾ یان وەکو خۆی بیسەننەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرساو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و بەڵێنی) ڕاست ترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا۟﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهْدُوا۟ مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ڕێنموونی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا۟﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَآءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ أَوْلِيَآءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێ ی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە(بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَآءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان ناڕەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَن يُقَٰتِلُوكُمْ أَوْ يُقَٰتِلُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَٰتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ ٱعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (مل کەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (نابێ شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا۟ فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕازی نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوٓا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەبە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لەدژیان ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بکوژێت ﴿إِلَّا خَطَـًٔا﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا﴾ وە هەر کەسێك ئیمانداریك بە هەڵە بکوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە(لەسەریەتی) ئازادکردنی کۆیلەیەکی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ﴾ و (نرخی) خوێنێکیش بدات بە کەس و کاری کوژراوەکە ﴿إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُوا۟﴾ مەگەر بیبەخشن (لە خوێنەکە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ﴾ بەلاَم ئەگەر کوژراوەکە لەگەڵێك بوو کە دوژمنتان بوون (کافری شەڕ کەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەلاَم کوژراوەکە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادکردنی بەندەیەکی ئیماندار ﴿وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر (کوژراوە باوەڕدارەکە) لەگەڵێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَـٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ ئەوا(نرخی)خوێنێك بدەنە کەسی کوژراوەکە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادکردنی کۆیلەیەکی ئیماندار ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بکوژ)ەی دەستی نەکەوت(یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە)لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا﴾ وەهەر کەسێك ئیمانداریك بەدەس ئەنقەس بکوژێت ﴿فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو کەسە دۆزەخە ﴿خَـٰلِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ کردووەو سزایەکی گەورەی بۆئامادە کردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی کەسانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد کردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا۟﴾ هەموو شتێك ڕوون بکەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ﴾ وە نەڵێن بەو کەسانەی ﴿أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ﴾ کە سلاَو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەکەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و سامانی دونیایدا بگەڕێن ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسکەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەکەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی کردن) ﴿فَتَبَيَّنُوٓا۟﴾ دەی کەواتە هەموو شتێك ڕوون بکەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٩٤﴾

﴿لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَٱلْمُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەگەڵ تێکۆشەرانی ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ خوا فەزڵی تێکۆشەران بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بە سەر دانیشتوان (لە جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی پێ داوون (کە بەهەشتە). ﴿وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لەخۆیان دەکرد(بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا۟ فِيمَ كُنتُمْ﴾ (بە تەشەرەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئایینەکەتان) لەچیدا بوون؟! ﴿قَالُوا۟ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوٓا۟ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا۟ فِيهَا﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَآءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَٱلنِّسَآءِ﴾ و ئافرەتان ﴿وَٱلْوِلْدَٰنِ﴾ و لە منداڵان ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیریيان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێ یان خۆش بێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێ ی خوادا ﴿يَجِدْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَٰغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە) ﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِنۢ بَيْتِهِۦ﴾ وە هەرکەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ ٱلْمَوْتُ﴾ پاشان مردن پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا۟ مِنَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ ٱلْكَٰفِرِينَ كَانُوا۟ لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەنـاو بڕواداراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ و پێش نوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لـەوان لەگەڵ تۆ نوێـژ بکـەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و بـا چەکەکانیـان پێ بێـت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێك سـوژدەیان بـرد (رکاتێکیـان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتانەوە بن (پاسـەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە باتاقمەکـەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (وپاسـەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ و لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە باووریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بـدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بـە پەلامارێکی یەکجارەکـی (بدەن بە سـەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخـۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام ووریایی خۆتـان بکـەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستـی خـوا ئامـادەی کردوە بـۆ بێ بـاوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سـزایەکی ڕیسـواکەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەرتەنیشتان (بـە پاڵکەوتنـەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هـەر کاتێك دڵ ئارام بـوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاسـتی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسـەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبـن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لـە بـەدوا گەڕانـی دوژمنتاندا (یان لـە بەدوا گەڕانـی ئەو قەومـە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشـت و سـەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمـە دامانبەزاندۆتە سـەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئـەم قورئانە بەڕاسـتی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیـار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشـانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَٱسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بە بەزەیی یە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَٰدِلْ عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زاناو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ (ئیمانداران) بێداربن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنْهُمْ﴾ دەی ئایا کێ بەرگریان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ﴾ پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَن يَكْسِبْ إِثْمًا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردرووستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَكْسِبْ خَطِيٓـَٔةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوْ إِثْمًا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِۦ بَرِيٓـًٔا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ ٱحْتَمَلَ بُهْتَٰنًا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تەوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بە نیازبوون ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَىْءٍ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ﴾ وە ئەوەی کەنەتئەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تووە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەك نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێك فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی رەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەرکەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە رێبازی راستی بۆ روون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێنی رێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەرێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ رووی وەردەگێرین بۆئەو رێبازەی کەهەڵی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەرۆژێکی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەراستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەرکەسێك کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك هاوەڵ بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەراستی گومڕا بووە بە گومڕابونێکی دوور لەراستی ﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا نزاو هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێکی ناولێنراوی) مێینە نەبێت (وە لات ومەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) ووتویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی نەفامیدا هەر ووشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی راکردن و لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّتٍ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێر درەختەکانیان دا دەڕۆن ﴿خَلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاست بێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَبِ﴾ (بەرزی و پاداشت) نەبە ئارەزووی ئێوەیە و نەبەئارەزووی خاوەن کتێبەکانە ﴿مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر کەسێك خراپەیەك بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لەخوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّلِحَتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی توێکڵی ناوکە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا کێ ئایینی چاکترو جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە کەسێك کە ڕووی خۆی یەکلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَبِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَمَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامێکە) لەبارەی کچانی هەتیوەوە ﴿الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن مارەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَنِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی کە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَمَى بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێ ی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگـەر ئافرەتێـك ﴿خَافَتْ﴾ ترسـا ﴿مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لـە گـوێ پێ نـەدان یا پشـت هەڵكردنـی مێردەكەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە هەردووكیان هیچ گوناهێكیان لەسـەر نی یە ﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ كـە ئاشـتەواییەكی چاك بكەن لە نێـوان خۆیاندا ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر ئاشتەوایی و یەك كەوتن چاكترە ﴿وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ﴾ هەر چەندە چروكی و ڕەزیلی تێكەڵاوی دەرونەكان كراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر چاكە كارو پارێز كاربن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن بەڕاسـتی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی كە دەیكەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا﴾ ئێـوە هەرگیـز ناتوانـن داد پەروەربن ﴿بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ لە نێـوان ژنەكانتـان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە سـوور بن (هـەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾ جا كەواتـە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسـەری یەكێكیـان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیـەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵبەسـتراو (نە ئەوەیە مێـردی هەبێـت نەبـەڕەڵاش كرا بێت وتـەڵاق درا بێـت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا﴾ وەئەگەر بسـازێن و پارێـزكار بـن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاسـتی خـوا هەمیشـە لێبـوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ﴾ وە ئەگـەر لێك جیابوونەوە پەروەردگـار هەریەكەیان (لەوی تر) بێ نیاز و پێویسـتی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشـە ﴿وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان و كاردروسـتە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە بـۆ خوایـە هەرچی لە ئاسـمانەكان و زەوی دایـە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمـە ئامۆژگاریمان كـردوون ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ ئەوانـەی كەنامەیـان پێـدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێـوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەهـا ئێـوەش ﴿أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ كە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هەر هـی خوایە هەرچی لەئاسـمانەكان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا هەمیشـە دەوڵەمەندو سـوپاس كراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵكی ئەوە هەرچی لەئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بۆ سپێراو و چاودێر بێت ﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگـەر خوا بیەوێـت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿وَيَأْتِ بِآخَرِينَ﴾ وە دەسـتەیەكی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا بەتوانایـە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ هەر كەسـێك پاداشـتی دونیای دەوێـت ﴿فَعِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای خوایە ﴿ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشـتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشـە خوا بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا۟ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن ﴿شُهَدَآءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شـایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلْهَوَىٰٓ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُۥٓا۟ أَوْ تُعْرِضُوا۟﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە ﴿١٣٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بـۆ پێغەمبەرەکـەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بـەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیـە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ﴾ وە هـەر کەسێك بێ بـاوەڕ بێت بەخـوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ و بە فریشـتەکانی ﴿وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕایی یەکی زۆر دوور (لەڕاستی) ﴿١٣٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ءَامَنُوا۟﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ ئەوسـا بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خـوا هەرگیز لێیان خـۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًۢا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاسـت ﴿١٣٧﴾ ﴿بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ موژدەبـدە بـەدوو ڕوەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریـان بۆهەیـە ﴿١٣٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ ئەوانـەی کـە بـێ بـاوەڕان بەدۆسـت و خۆشەویسـتی خۆیـان دادەنێـن ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگـە لـە ئیمانـداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ﴾ ئایـا بەتەمـان سـەربەرزیان لای ئـەوان دەس کـەوێ؟ (بۆچونێکـی هەڵەیـە) ﴿فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکـە بەڕاسـتی سـەربەرزیو باڵا دەسـتی هەمـووی بـۆ خوایـە ﴿١٣٩﴾ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خـوا ناردوویەتیـە خـوارەوە بۆتـان ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لـە قورئانـدا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ هـەر کاتێـك بیسـتتان ئایەتەکانـی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێـت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێـت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا۟ مَعَهُمْ﴾ ئـەوە دامەنیشـن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانـەی گاڵتـە بەئایەتەکانی خودا دەکـەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا۟ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ﴾ تـا دەچنـە نـاو باسێکی تـرەوە (و باسـەکە دەگـۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومـان ئەگـەر دانیشـتن لەگەڵیانـدا (و هاوبەشیان بکـەن) ئـەوە ئێـوەش وەك ئەوانـن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ﴾ بە ڕاسـتی خوا کۆکـەرەوەی ﴿ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ﴾ دووڕوەکان و بێ باوەڕەکانیشـە ﴿فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا ﴿١٤٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿قَالُوٓاْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ دەڵێن مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿وَإِن كَانَ لِلْكَٰفِرِينَ نَصِيبٌ﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان بەشێکیان (لەسەرکەوتن) هەبوو ﴿قَالُوٓاْ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر ئەوان دا ؟ ﴿وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ و ئێوەمان نەپاراست لەئیمانداران ؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ جا خوا لەڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا سەرناخات (لەم جیهانەدا) ودروست نیە باوەڕداران ملکەچ وسەر شۆڕی بێباوەڕان بن وحوکمی ئەوان جێ بەجێ بکەن ﴿١٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ﴾ دەیانەوێت خوا بخەڵەتێنن ﴿وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە وفڕ وفێڵەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿قَامُواْ كُسَالَىٰ﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ ڕوپامایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە یادی خوا ناکەن کەمێك نەبێت ﴿١٤٢﴾ ﴿مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ دوودڵ ودڵەڕاوکێیانە لە نێوان(کوفر وباوەڕ) دا ﴿لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ نەلای بڕواداران ﴿وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وەنە لای بێ باوەڕان ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (بیگەیەنێت بەمەبەست) ﴿١٤٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبری ئیمانداران ﴿أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُواْ لِلَّهِ﴾ ئایا(بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿١٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ (بابزانن)بەڕاستی دوو ڕووەکان ﴿فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لە خانە و تەبەقی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ وە هەرگیز ڕزگار کەرێکت بۆ ئەوان دەست ناکەوێت ﴿١٤٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُواْ﴾ و خۆیان چاك دەکەن ﴿وَٱعْتَصَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ودەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿وَأَخْلَصُواْ دِينَهُمْ لِلَّهِ﴾ و ئایینەکەیان پاك وخاوێن دەکەن بۆ خوا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جائەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان لەداهاتوودا خوا دەیبەخشێت بەئیمانداران ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٤٦﴾ ﴿مَّا يَفْعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمْ﴾ ئایا خوا چ ئیشێکی هەیە بە سزادانتان ﴿إِن شَكَرْتُمْ﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿وَءَامَنتُمْ﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانیەتی و زانایە پێیان ﴿١٤٧﴾

﴿لَّا يُحِبُّ اللَّهُ﴾ خـوا پێی خـۆش نـی یـە ﴿الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ ئاشـکرا کردنـی قسـەی نابەجـێ و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر کەسێك ستەمی لێکرا بێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا کات) ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خـوا هەمیشـە بیسـەری زانایـە ﴿١٤٨﴾ ﴿إِن تُبْدُوا خَيْرًا﴾ ئەگـەر خێـر و چاکـە دەرخەن (بەئاشـکرا بیکەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشـارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا عَن سُوءٍ﴾ یـان ببورن لەخراپە یـەك ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئـەوە بێگومـان خـوا هەمیشـە لێبـوردەی بەتوانایـە ﴿١٤٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی بێ بـاوەڕن ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەکانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا﴾ وەدەیانەوێـت جیـاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نێـوان خـوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێـن باوەڕ بەهەندێك (لەپێغەمبەران) دەهێنیـن ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەر ناهێنن بەهەندێکی تریـان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێـت ﴿أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لـەو نێوانـەدا ڕێگەیـەك بدەنەبـەر ﴿١٥٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاسـتی بێ بـاوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ وە ئامادەمان کـردووە بـۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سـزایەکی ڕسـواکەر ﴿١٥١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانـەی بڕوایان هێنـاوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەکانـی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا﴾ وە هیـچ جیـاوازی یەکیـان نەخسـتە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێـوان هیچ کام لـەو پێغەمبەرانە ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشـتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشـە لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٥٢﴾ ﴿يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ (ئـەی موحەمـەد ﷺ) خاوەن نامـەکان داوات لێ دەکەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ پەڕاوێك لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە مووسـا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان نیشان بدە بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ جابروسکەیەك لێ ی دان و گرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ پاشـان گوێرەکەیەکیـان کـرد بە پەرسـتراوی خۆیـان ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿الْبَيِّنَاتُ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش کـرد (لـە گوێرەکـە پەرسـتیەکە یـان) ﴿وَآتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشـیمان بەمووسـا ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ موعجیـزە و بەڵگـەی ئاشـکرا (تا بـاوەڕ بێنـن) ﴿١٥٣﴾ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسـەر سـەریانەوە (کێـوی طـور) ﴿بِمِيثَاقِهِمْ﴾ بەهـۆی پەیماندانیانـەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە ووتمـان پـێ یـان ﴿ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنـە ژوورەوە لەدەرگای (قودسـەوە) بەمل کەچی وسـوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممماندا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی بەهێز و بتەو ﴿١٥٤﴾

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَٰقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە بەهۆی ئەو ووتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە﴿بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسەکردنیان لەدژی مەریەم ﴿بُهْتَٰنًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾ ﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەووتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لەگوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانینێکیان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّ﴾ جگە لەشوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ وە هیچ کەسێك نی یە لەنامەدار و (خاوەن کتێب) ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبْلَ مَوْتِهِۦ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾ حەراممان کرد لێیان ﴿طَيِّبَٰتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەرهەڵستی کردنیان لەڕێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ وەبەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە﴿وَقَدْ نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ کەبێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەهۆی سامان وماڵی خەڵکی خواردونیانەوە ﴿بِٱلْبَٰطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار ﴿١٦١﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿فِى ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لەزانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَٱلْمُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لە داهاتویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَٱلۡأَسۡبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ﴾ وە بۆ عیساو ئەیوب و یونس و هاروون وسولەیمان ﴿وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بەداوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلٗا﴾ وە پێغەمبەرانێك ﴿قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَۚ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلٗا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەران (مان ناردووە) کە موژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن بن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَآ أَنزَلَ إِلَيۡكَۖ﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُۥ بِعِلۡمِهِۦۖ﴾ بە زانینی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَشۡهَدُونَۚ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدۡ ضَلُّواْ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و لەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وەستەمیان کرد ﴿لَمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهۡدِيَهُمۡ طَرِيقًا﴾ ڕێنموونیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ﴾ ئەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هێناویەتی بۆتان ﴿بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئـەی خاوەن پەڕاوە ئاسـمانی یـەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیـادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتـان دا ﴿وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ﴾ وە شـتێك مەڵێـن لـە بـارەی خـواوە بێجگـە لەڕاسـتی ﴿إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ﴾ تەنها پێغەمبەری خوایە ﴿وَكَلِمَتُهُۥٓ﴾ (دروستی کردوە بە)ووتەی خۆی (ببە) ﴿أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرۡيَمَ﴾ بە(جیبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ﴾ و (عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۖ﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخواو پێغەمبەرانی ﴿وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿ٱنتَهُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ (لـەو ووتەیە) کۆتایـی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بێگومان خوا پەرسـتراوێکی تەنهایـە ﴿سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لـەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هـەر هـی خوایە هەرچـی لـە ئاسـمانەکان و ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچـی لەزەویدایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا﴾ وە خوا بەسـە چاودێربێ (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿١٧١﴾ ﴿لَّن يَسۡتَنكِفَ ٱلۡمَسِيحُ﴾ هەرگیز مەسـیح لاریی نی یە (ناڕازی نی یە) ﴿أَن يَكُونَ عَبۡدٗا لِّلَّهِ﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿وَلَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ٱلۡمُقَرَّبُونَۚ﴾ هەروەها فریشـتە نزیکەکانیش ﴿وَمَن يَسۡتَنكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتـی خـوا ڕازی نەبێت ﴿وَيَسۡتَكۡبِرۡ﴾ وە خۆی بە گـەورە دابنێت ﴿فَسَيَحۡشُرُهُمۡ إِلَيۡهِ جَمِيعٗا﴾ ئـەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خـۆی ﴿١٧٢﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۖ﴾ و بۆیـان زیادیـش دەکات لەبەهـرەی خـۆی ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسۡتَنكَفُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی لاریی یان کرد (لەبەندایەتی ئـەو) ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ وە خۆیان بەگەورە زانی ﴿فَيُعَذِّبُهُمۡ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە جگە لەخوا دەسـتیان ناکەوێت ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿١٧٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاسـتی بۆتان هات ﴿بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە ناردمانـە خوارەوە بۆتـان ﴿نُورٗا مُّبِينٗا﴾ ڕووناکییەکی ئاشـکراکەر (کەقورئانە) ﴿١٧٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ﴾ و پشـتیان بەو بەستووە ودەسـتیان گـرت بـە ئاینەکەیانـەوە ﴿فَسَيُدۡخِلُهُمۡ فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ﴾ ئـەوە بێگومـان دەیانخاتە نـاو بەزەیی خۆیەوە ﴿وَفَضۡلٖ﴾ و بەهرەو چاکە(ی خۆیەوە) ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا﴾ وە ڕێنماییان دەکات بۆلای خۆی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿يَسۡتَفۡتُونَكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) داوای فتـوات لـێ دەکـەن ولێـت دەپرسـن ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُفۡتِيكُمۡ﴾ بلێ خوا فتواتـان بـۆ دەدات ﴿فِي ٱلۡكَلَٰلَةِۚ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو بـاوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ ٱمۡرُؤٌاْ هَلَكَ﴾ ئەگـەر پیاوێـك مـردوو ﴿لَيۡسَ لَهُۥ وَلَدٞ﴾ منداڵـی نەبـوو ﴿وَلَهُۥٓ أُخۡتٞ﴾ تەنها خوشـکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا نِصۡفُ مَا تَرَكَۚ﴾ ئـەوە نیـوەی میراتـی برا مردووەکـەی دەکەوێـت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَآ﴾ وە (ئەگەر ئافرەتـێ بمرێت و تەنهـا برایەکـی هەبێـت) ئەو (برایـە) میراتی خوشـکە مردووەکەی هەموو دەبـات ﴿إِن لَّمۡ يَكُن لَّهَا وَلَدٞۚ﴾ ئەگەر خوشـکە مردوەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِن كَانَتَا ٱثۡنَتَيۡنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشـك بوون(دوای برا مردووەکەیان) ﴿فَلَهُمَا ٱلثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَۚ﴾ ئـەوا (دوو خوشـکەکە) دوو سـێ یەکـی میراتـی براکەیـان دەبـەن ﴿وَإِن كَانُوٓاْ إِخۡوَةٗ رِّجَالٗا وَنِسَآءٗ﴾ وە ئەگـەر میراتگـرەکان چەند خوشـك و برایەك بوون، پیـاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثۡلُ حَظِّ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۗ﴾ ئـەوە بـۆ هـەر نێرینەیەك ئەنـدازەی بەشـی دوو مێینە هەیـە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمۡ﴾ خوا بۆتـان ڕوون دەکاتەوە﴿أَن تَضِلُّواْۗ﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿ المَائدة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ئـەی بـڕواداران ﴿أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِۚ﴾ بەڵێنەکانتان بیەنەسـەر ﴿أُحِلَّتۡ لَكُم﴾ حەڵاڵ کـراوە بۆتان ﴿بَهِيمَةُ ٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ (گۆشـتی) ئـاژەڵ و چوارپـێ (مـەڕو بـزن و ووشـترو ڕەشـە ووڵاغ) ﴿إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ بێجگەلەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسـەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيۡرَ مُحِلِّي ٱلصَّيۡدِ﴾ دروسـت نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنتُمۡ حُرُمٌۗ﴾ لەکاتێکـدا ئێوە لە ئیحرام دابن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحۡكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاسـتی خوا هەرچـی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّواْ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لەدروشـمەکانی خوا (هەڵی مەوەشـێننەوە) ﴿وَلَا ٱلشَّهۡرَ ٱلۡحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا ٱلۡهَدۡيَ﴾ وە ڕێ مەگرن لـەو قوربانیانـەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا ٱلۡقَلَٰٓئِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و زیـان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لەمل کراوە (دیاری کراون بۆ نەزر وقوربانی کردن) ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلۡبَيۡتَ ٱلۡحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی نیازی ماڵی خوادەکەن ﴿يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّن رَّبِّهِمۡ وَرِضۡوَٰنٗاۚ﴾ بەتەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی پەروەردگاریانن ﴿وَإِذَا حَلَلۡتُمۡ فَٱصۡطَادُواْۚ﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شـکاند ئەوە(دروسـتە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ﴾ باخەشـم و قینتـان لە کۆمەڵێك واتان لێنەکات ﴿أَن صَدُّوكُمۡ عَنِ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگریان کردن لە مزگەوتی حـەرام (کەعبە) ﴿أَن تَعۡتَدُواْۘ﴾ کە دەسـت درێژی بکـەن ﴿وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسـەر چاکـە و پارێزگـاری و لەخواترسـان ﴿وَلَا تَعَاوَنُواْ﴾ وە کۆمەکی یەکتـر مەکەن ﴿عَلَى ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِۚ﴾ لەسـەر تاوان و دەسـت درێـژی ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ﴾ و لە خـوا بترسـن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ﴾ لەسەرتان یاساغ کـراوە﴿الْمَيْتَةُ﴾ (گۆشتی) مـردارەوە بوو ﴿وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ وە ئەوەی کەلێ ی درابێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مرد بێت ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ﴾ وە ئەوەی دڕندە لێ ی خواردبێ ﴿إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب: چەند بەردێك بوون لە دەوری کەعبە بەپیرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ و داواکردنی بەش بەخت(و نیاز گرتنەوە) بەتیرو پشك (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون﴿مِنْ دِينِكُمْ﴾ لەئاینەکەتان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ تەنها لە من بترسن ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ ئەمڕۆ ئایینەکەتانم تەواو (کامڵ) کردوە بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئایینتان بێت﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ جا هەرکەس ناچار بوو﴿فِي مَخْمَصَةٍ﴾ لەبرسیەتیدا ﴿غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ﴾ بێ ئەوەی نیەتی گوناه کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٣﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن﴿مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ﴾ فێری ڕاویـان ئەکەن لەوەی خوافێری کـردوون ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ دەبخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتێ تانجی یەکەی تێ بەرئەدەن وکاتێ دەیخۆن) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾ ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿حِلٌّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان) ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئـازادی) داوێن پاك لەنامەدارانی (گاور وجولەکە) ﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿مُحْصِنِينَ﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاك بن ﴿غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ ئەوە بێگـومان کردەوەکانی هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَٱغْسِلُواْ وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى ٱلْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَٱمْسَحُواْ بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى ٱلْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِن كُنتُمْ جُنُبًا فَٱطَّهَّرُواْ﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿أَوْ لَـٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُواْ مَآءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَٱمْسَحُواْ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاوو دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُم مِّنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و نارەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَـٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوی پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱذْكُرُواْ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکەو فەزڵی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە. ﴿وَمِيثَـٰقَهُ ٱلَّذِى وَاثَقَكُم بِهِۦٓ﴾ وە ئەو پەیمانەی کەدایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێك کەووتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لە سینگەکاندایە ﴿٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَآءَ بِٱلْقِسْطِ﴾ شایەتی دەربن بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ﴾ بارق و کینەتان لەدەستەو کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿ٱعْدِلُواْ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری وخواپەرستی یەوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وەلەخوابترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دائەنا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخـن ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذۡ هَمَّ قَوۡمٌ﴾ کاتێك کۆمەڵێك نیازیان کرد ﴿أَن يَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيۡدِيَهُمۡ عَنكُمۡۖ﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثۡنَا مِنۡهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿ٱثۡنَيۡ عَشَرَ نَقِيبٗاۖ﴾ دوانزە چاودێر ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّي مَعَكُمۡۖ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنۡ أَقَمۡتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەڕ وپێکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَءَاتَيۡتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَءَامَنتُم بِرُسُلِي﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێرراوەکانم ﴿وَعَزَّرۡتُمُوهُمۡ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقۡرَضۡتُمُ ٱللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاك ﴿لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان گوناە و خراپە کانتان ئەسڕمەوە ﴿وَلَأُدۡخِلَنَّكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە ئەتان خەمە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِمَا نَقۡضِهِم مِّيثَٰقَهُمۡ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەز بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّٰهُمۡ﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿وَجَعَلۡنَا قُلُوبَهُمۡ قَٰسِيَةٗۖ﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشك ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦۚ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٖ مِّنۡهُمۡ﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام خەریکی فڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّنۡهُمۡۖ﴾ مەگەر کەمێك لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نی یە) ﴿فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱصۡفَحۡۚ﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ﴿١٣﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذۡنَا مِيثَٰقَهُمۡ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغۡرَيۡنَا بَيۡنَهُمُ ٱلۡعَدَاوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوۡفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهان دا) ﴿١٤﴾ ﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراومان هاتووە بۆ ئێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمۡ﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێك لەوانە ﴿قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ﴿١٥﴾ ﴿يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخۡرِجُهُم﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذۡنِهِۦ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ﴾ وە ڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێك بگرێت لەخوا ﴿إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەویی دا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن دارێتی ئاسمانەکان و زەوی وموڵکی ئەون ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ﴾ و هەرچی وا لە نێوانیاندا ﴿يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ دروست ئەکاو دائەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٧﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ جوولەكە و گاوورەكان دەیان ووت ﴿نَحۡنُ أَبۡنَٰٓؤُاْ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥۚ﴾ ئێمە كوڕان و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلۡ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُمۖ﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە كانتانەوە ﴿بَلۡ أَنتُم بَشَرٞ﴾ (نەخێر ڕاست نی یە) بەڵكو ئێوە مرۆڤێكن ﴿مِّمَّنۡ خَلَقَۚ﴾ لەو مرۆڤانەی كەخوا دروستی كردون ﴿يَغۡفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر كەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ﴾ و سزای هەركەسیش ئەدات كەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَاۖ﴾ و هەر بۆ خوایە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی وەهەرچی والە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ﴿١٨﴾
﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی نامە دارەكان ﴿قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوەكەمان هات بۆ ناوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمۡ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەكاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتۡرَةٖ مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەك لەناردنی پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُواْ﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن: ﴿مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٖ وَلَا نَذِيرٖۖ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو ترسێنەرێك ﴿فَقَدۡ جَآءَكُم بَشِيرٞ وَنَذِيرٞۗ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ باسی ئەو كاتە بكە كەمووسا فەرمووی بەگەلەكەی ﴿يَٰقَوۡمِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەی گەلەكەم بیری چاكەو بەهرەی خوا بكەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذۡ جَعَلَ فِيكُمۡ أَنۢبِيَآءَ﴾ كاتێك كەپێغەمبەرانی تێدا هەڵخستوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكٗا﴾ وە چەندینی كردوون بەپادشا ومەلیك ﴿وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمۡ يُؤۡتِ أَحَدٗا﴾ وە شتێكی پێ بەخشیوون كە نەی بەخشیووە بەهیچ كەس ﴿مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهانیان ﴿٢٠﴾
﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەكەم ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡأَرۡضَ ٱلۡمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاكە پیرۆزەی (پاكراوەتەوە لەبت پەرستی كە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿ٱلَّتِي كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمۡ﴾ كەخوا بڕیاری داوە بۆتان ﴿وَلَا تَرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَارِكُمۡ﴾ وە پاشەوپاش وەرنەگەڕێنەوە لەئاینەكەتان ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و نائومێدی ئەگەڕێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿إِنَّ فِيهَا قَوۡمٗا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێكی زۆر دارو ستەمكار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخۡرُجُواْ مِنۡهَا﴾ تا ئەوان لێ ی دەرنەچن ﴿فَإِن يَخۡرُجُواْ مِنۡهَا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَٰخِلُونَ﴾ ئەو كاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾دوو پیاو ووتیان: ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمَا﴾ وەخوا چاكەی ئیمانی ڕشت بوو بەسەریاندا ﴿ٱدۡخُلُواْ عَلَيۡهِمُ ٱلۡبَابَ﴾ بدەن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا دَخَلۡتُمُوهُ فَإِنَّكُمۡ غَٰلِبُونَۚ﴾ جا ئەگەر چوونە ناویەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ﴾ وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٢٣﴾

﴿قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی مووسا﴿إِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَآ أَبَدٗا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُواْ فِيهَا﴾ تائەوان تێیدابن ﴿فَٱذۡهَبۡ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن﴿إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾(مووسا) ووتی﴿رَبِّ إِنِّي لَآ أَمۡلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێك نیم﴿إِلَّا نَفۡسِي وَأَخِيۖ﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت﴿فَٱفۡرُقۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ ٱلۡقَوۡمِ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچــوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيۡهِمۡۛ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان﴿أَرۡبَعِينَ سَنَةٗۛ﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأۡسَ عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱبۡنَيۡ ءَادَمَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿إِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانٗا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنۡ أَحَدِهِمَا﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمۡ يُتَقَبَّلۡ مِنَ ٱلۡأٓخَرِ﴾ وە لەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقۡتُلَنَّكَۖ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) ووتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەویش ووتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقۡتُلَنِي﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ لِأَقۡتُلَكَۖ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە﴿فَتَكُونَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِۚ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتۡ لَهُۥ نَفۡسُهُۥ﴾ ئەمجا دەرونی(ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتۡلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ وە کوشتی ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی یەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابٗا﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿يَبۡحَثُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوە بوو) ﴿لِيُرِيَهُۥ كَيۡفَ يُوَٰرِي سَوۡءَةَ أَخِيهِۚ﴾ بۆ ئەوەی نیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ ووتی ئای داخی سەختم وتیاچوون بۆ من ﴿أَعَجَزۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِثۡلَ هَٰذَا ٱلۡغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەبم؟ ﴿فَأُوَٰرِيَ سَوۡءَةَ أَخِيۖ﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ پێویستمان کرد لەسەرنەوەی ئیسرائیل ﴿أَنَّهُ﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿مَن قَتَلَ نَفْسًا﴾ ئەوەی تەنیا کەسێك بکوژێت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ﴾ یان تۆڵەی خراپەکاری و ئاژاوە بنێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبنەوە ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ﴾ زیادە ڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿أَن يُقَتَّلُوا﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿أَوْ يُصَلَّبُوا﴾ یا هەڵبواسرێن بەدارا ﴿أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ یــان دەســت وقاچیان ببڕدرێت ﴿مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿أَوْ يُنفَوْا مِنَ الْأَرْضِ﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا﴾ ئەمە زەبونی و ئـابـڕو بردنیانە لە جیهاندا ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە دواڕۆژیشدا بۆیان هــەیــە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ســزایــەکی گــەورە ﴿٣٣﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە﴿مِن قَبْلِ أَن تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان بېێت بەسەریاندا ﴿فَاعْلَمُوا﴾ تا بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ کەبەڕاستی خوالێ بوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بەئومێدی ڕزگاربونتان ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگارکەن لەسزای ڕۆژی دوایی وبیبەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنْهَا﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَٱقْطَعُوٓا۟ أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَٰلًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا باڵا دەستی کار دروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِنۢ بَعْدِ ظُلْمِهِۦ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو باش بوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ وە ئەبووریێت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿ٱلَّذِينَ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ هەروەها لەوانەش کە جوولەکەن ﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّٰعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ﴾ ووتەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِنۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهِۦ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی داینـاون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَٱحْذَرُوا۟﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ فِتْنَتَهُۥ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿سَمَّٰعُونَ لِلۡكَذِبِ﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿أَكَّٰلُونَ لِلسُّحۡتِۚ﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿فَإِن جَآءُوكَ﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَهُمۡ﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿أَوۡ أَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡۖ﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿وَإِن تُعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿فَلَن يَضُرُّوكَ شَيۡـٔٗاۖ﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنۡ حَكَمۡتَ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِٱلۡقِسۡطِۚ﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت (٤٢) ﴿وَكَيۡفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ وە ئەوانە چۆن تۆدەکەن بەدادوەر ﴿وَعِندَهُمُ ٱلتَّوۡرَىٰةُ﴾ لەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿فِيهَا حُكۡمُ ٱللَّهِ﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوۡنَ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَۚ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە (ی کەکردیتیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین (٤٣) ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَا ٱلتَّوۡرَىٰةَ﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿فِيهَا هُدٗى وَنُورٞۚ﴾ کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿يَحۡكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿أَسۡلَمُواْ﴾ کەموسڵمان و ملکەچ بوون ﴿لِلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلۡأَحۡبَارُ﴾ هەروەها زانا خوا ناسەکان و زانا شەرع زانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿بِمَا ٱسۡتُحۡفِظُواْ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿وَكَانُواْ عَلَيۡهِ شُهَدَآءَۚ﴾ وەشایەتیش بوون لەسەری ﴿فَلَا تَخۡشَوُاْ ٱلنَّاسَ﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جوولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿وَٱخۡشَوۡنِ﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿ثَمَنٗا قَلِيلٗاۚ﴾ بە نرخێکی کەم ﴿وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارانەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین (٤٤) ﴿وَكَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيهَآ﴾ لەتەوراتدا نوسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿أَنَّ ٱلنَّفۡسَ بِٱلنَّفۡسِ﴾ کەبێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿وَٱلۡعَيۡنَ بِٱلۡعَيۡنِ﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿وَٱلۡأَنفَ بِٱلۡأَنفِ﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿وَٱلۡأُذُنَ بِٱلۡأُذُنِ﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿وَٱلۡجُرُوحَ قِصَاصٞۚ﴾ وەزامەکانیش تۆڵەیان زامدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٞ لَّهُۥۚ﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخودا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون (٤٥)

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم﴾ ئەمجابەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ باوەڕی هەیە بەئەو تەوراتەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموونی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٦﴾ ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ ٱلْإِنجِيلِ﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان نارده خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانی و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە وگاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ کەواتەحوکم و بڕیاربدە لەناو نامەدارەکاندا بەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شوێن هەواو هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلْحَقِّ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێك لەئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەك ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (نەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازبوون تیایدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ و شوێن حەزو ئارەزویان نەکەویت ﴿وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە ووریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَنۢ بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ لە هەندێك لەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕویان وەرگێڕاو سەرپێچی یان کرد ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێك لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ لَفَٰسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەشن و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٤٩﴾ ﴿أَفَحُكْمَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆکەسانێك کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ جوولەکەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ﴾ ئەوەتان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خوی ﴿فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوکەسە لەوانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥١﴾ ﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِيهِمۡ﴾ پێش برکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ نَخۡشَىٰٓ﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٞ﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان ببێت ﴿فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَ بِٱلۡفَتۡحِ﴾ دەی نزیکە خوا سەرکەوتن و زاڵ کردنی تەواو بنێرێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوۡ أَمۡرٖ مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات ﴿فَيُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّواْ﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی پەنهانیان کردبوو ﴿فِيٓ أَنفُسِهِمۡ نَٰدِمِينَ﴾ لەدەروونی خۆیاندا پەشیمان دەبنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئایا ئەوکەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿إِنَّهُمۡ لَمَعَكُمۡ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ کردەوەکانیان پوچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصۡبَحُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو ڕەنجە ڕۆبوون ﴿٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕوا داران ﴿أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا دەستەڵات فراوانی زانایە ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بێگومان دۆست و یارمەتی دەری ئێوە تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بڕوا دارانن ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەبەڕێك و پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَهُمۡ رَٰكِعُونَ﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ فەرمانی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات بەپشتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون ﴿٥٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَكُمۡ﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿هُزُوٗا وَلَعِبٗا﴾ گاڵتەو لاقرتی پێکراو ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَٱلۡكُفَّارَ﴾ وە لەبێ بڕواکانیش ﴿أَوۡلِيَآءَۚ﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿ٱتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ ئەمەش بەهۆی ئەوەوە یە کەئەوان گەلێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّآ﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَٰسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿مَن لَّعَنَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ ٱلطَّٰغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَآءُوكُمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ وەکاتێك دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَد دَّخَلُوا۟ بِٱلْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی یەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا۟ بِهِۦ﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا۟ يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاك دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆرێك لەوانە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَىٰهُمُ ٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ﴾ ئەوە بۆچی بەرگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿عَن قَوْلِهِمُ ٱلْإِثْمَ﴾ لەگوفتاری گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆخودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ یاخوا ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿وَلُعِنُوا۟ بِمَا قَالُوا۟﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زاناو سەرۆکەکانیان) ﴿مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێنراوتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تارۆژی دوایی ﴿كُلَّمَآ أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ﴾ هەر جارێك ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندۆتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿وَاتَّقَوْا﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار ولەخواترس بوونایە ﴿لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی یەوە لێیان ﴿وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ وە دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆیان ﴿مِنْ رَبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ بێگومان ڕۆزی یان دەخوارد لەلای سەرویانەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ وە لە ژێرپێیانەوە(لە زەوی یەوە) ﴿مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ﴾ تێیان دایە دەستەو کۆمەڵێکی ڕێك و پێك ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ﴾ بەڵام زۆرێك لەوان ﴿سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿مِنْ رَبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندوەو بەجێت نەهێناوە ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ وەخواتۆ دەپارێزێت لەخەڵكی (کەبت کوژن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ هەتا بەڕێك و ڕاستی پەیڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆریان ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕییان (زیاد دەکات) ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و ئەوانەی بوون بەجوولەکە ﴿وَالصَّابِئُونَ﴾ ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە نەهیچ مەترسیەکیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەفەت بار ئەبن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٦٩﴾ ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا پەیمانی بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان ﴿كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبوایە ﴿فَرِيقًا كَذَّبُوا﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیشیان دەکوشتن ﴿٧٠﴾

﴿وَحَسِبُوٓاْ أَلَّا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ وایان دەزانی کەتوڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُواْ وَصَمُّواْ﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (لەئاست بیستن و بینینی هەق) ﴿ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُواْ وَصَمُّواْ كَثِيرٞ مِّنۡهُمۡۚ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لَقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ ٱلۡمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡۖ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆخوا دابنێت ﴿فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٖ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِن لَّمۡ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو ووتە ناڕەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ﴾ دەی ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟ ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَهُۥۚ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَّا ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ إِلَّا رَسُولٞ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٞۖ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأۡكُلَانِ ٱلطَّعَامَۗ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ ٱنظُرۡ﴾ پاشان سەیرکە ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن لا دەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾ ﴿قُلۡ أَتَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لَا يَمۡلِكُ لَكُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗاۚ﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیادە ڕۆی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيۡرَ ٱلۡحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوٓاْ أَهۡوَآءَ قَوۡمٖ﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدۡ ضَلُّواْ مِن قَبۡلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّواْ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّواْ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ نەفرین کرالەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەبەرەونەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژیان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوۡنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئۡسَ مَا قَدَّمَتۡ لَهُمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆخۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي ٱلۡعَذَابِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خوشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بەڵام زۆر بەیان ﴿فَٰسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ ٱلنَّاسِ عَدَٰوَةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿ٱلۡيَهُودَ وَٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۖ﴾ جوولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقۡرَبَهُم مَّوَدَّةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّا نَصَٰرَىٰۚ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاوورین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنۡهُمۡ قِسِّيسِينَ وَرُهۡبَانٗا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێك هەن ﴿وَأَنَّهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ﴾ هەر کاتێك گوێیان لێ بووایە ﴿مَآ أُنزِلَ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰٓ أَعۡيُنَهُمۡ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لە فرمێسك (پڕدەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُواْ مِنَ ٱلۡحَقِّۖ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی ناردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَٱكۡتُبۡنَا مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و(لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وابێ پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە ووتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکە کاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ یەتی ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە نیازی دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام لێ تان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەنیازی دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ و خێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جائەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکارئەهێنرێن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی تاڕزگاربن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومـان شـەیتان هـەر ئـەوەی ئـەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ كـە دوژمنایەتـی و كینـەو ڕق بخاتە ناوتانەوە﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئـارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتـان بـكات لەیـادی خـودا و لەنوێـژ كـردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە وازدەهێنـن (لـەو خراپانـە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبـەر وگوێڕایەڵـی خوابـن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی نێرراوە كەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسـن (ئاگاداربن) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجـا ئەگـەر ئێـوە ڕوو وەرگێـڕن و فەرمـان بـەری نەكـەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئـەوا بزانـن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی كە لەسـەر نێردراوەكەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشكرای ئایینەكەیـە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبـووەو نـی یـە لەسـەر ئەوانـەی كەبڕوایـان هێنـاوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە كردەوە چاكەكانیان كـردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێك لەوەی خواردویانـە (ئـارەق و پـارەی قومار پێـش حـەرام كردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگـەر خۆیان پاراسـتبێت (لـەو چەرخەدا لەوەی كە حـەرام بووە لە سـەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕداربووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و كـردەوە چاكەكانیـان كردبێـت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشـان خۆیان پاراسـتبێت (لـەوەی كە حـەرام كرابێت) ﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشـیان هەبوبێـت (بەوەی كە هاتبێـت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشـان بەردەوام بووبن لەسـەر خۆ پارێزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاكەكانیشیان بەچاكی كردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە خـوا ئـەو چاكەكارانـەی خـۆش دەوێـت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕواتـان هێنـاوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەكاتەوە﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێك نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ كە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەكانتان ڕاویان دەكەن﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات كێ لێ ی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەركەس دەست درێژی بكات دوای ئـەو (هـەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سـزایەكی بەئـازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەكوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە كاتێكدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیكوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە لەسەریەتی سـەر بڕینی وێنـەی ئـەوەی كـە كوشـتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لـە ئـاژاڵ و مـاڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئـەو بڕیارە بـدەن (نێچیرەكە لـە بەرانبـەر چ ئاژەڵێكدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسـڵمانی چـاك لەخۆتان ﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بـە شـێوەی قوربانـی بگاتـە كەعبـە (و لـەوێ بیـكات بەقوربانـی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ﴾ یـان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەكە خۆراك بـدات بە چەند هەژارێك ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یـان بەقەدەر ئەو خۆراكدانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئـەوەی بچێژێت ئۆباڵی كارەكەی ﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی كە تێپەڕی و بەسـەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەركەسـێك بگەڕێتـەوە (بـۆ سـەر ئـەو كردەوەیـە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئـەوا خـوا تۆڵـەی بـە تینـی لـێ دەسـێنێت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ﴾ ڕاو(ی نێچیر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ ٱلْبَرِّ﴾ وڕاو(نێچیری) کێوی و ووشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ﴾ لە (بێفەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾ ﴿جَعَلَ ٱللَّهُ ٱلْكَعْبَةَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بیت الحرام)ە داینـاوە تاوەکـو (جێگای) ﴿قِيَٰمًا لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿وَٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَٱلْهَدْىَ وَٱلْقَلَٰٓئِدَ﴾ وە هەروەها مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تێیاندا حەرامە)و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر بە تینە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆ بەکاران) ﴿٩٨﴾ ﴿مَّا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ نێردراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ)هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن نەبێت ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّا يَسْتَوِى ٱلْخَبِيثُ وَٱلطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاك وەك یەك نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾ هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ ٱلْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار ببن ﴿١٠٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێك ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْـَٔلُوا۟ عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ ٱلْقُرْءَانُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێك قورئان دەنێردرێتە خوارەوە، بۆتان ئاشکرا دەکرێن ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێك ﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا۟ بِهَا كَٰفِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە. ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ ٱللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرست وهاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان وجێی بهێڵن بۆ بتەکانیان وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِنۢ بَحِيرَةٍ﴾ لەبەحیرە: (ووشترێك بوو پێنج سکی بکردایەو پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَآئِبَةٍ﴾ و سائیبە: (ووشترێك بوو کە دە تا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە: (ووشترێك بوو یەکەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام: (ووشترێکی نێر بوو کە لە پشتی ئەو دە سك پەیدا ببوایە) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ درۆ بە دەم خواوە هەڵئەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟﴾ وەکاتێك کە بووترێ پێ یان وەرن ﴿إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا۟ حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ﴾ ئەو(ئاینەی) کەباوك و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویان لێ دەکەن) ئەگەر لە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هۆشتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕا بووە ﴿إِذَا ٱهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموونی وەرگرتن) ﴿إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەك کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَٰدَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بدەن لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ﴾ کاتێك کەمردنی هەرکامتان نزیك بوویەوە ﴿حِينَ ٱلْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿ٱثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ ءَاخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دووکەسی تر جگەلە خۆتان (کافربن) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وولاتدا ﴿فَأَصَٰبَتْكُم مُّصِيبَةُ ٱلْمَوْتِ﴾ و بەلای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِنۢ بَعْدِ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِٱللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ٱرْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِى بِهِۦ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سوێند خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێك ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ باشایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَٰدَةَ ٱللَّهِ﴾ وە شایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّآ إِذًا لَّمِنَ ٱلْـَٔاثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتییەکەمان شاردەوە) کەواتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰٓ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿أَنَّهُمَا ٱسْتَحَقَّآ إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردوەو خۆیان تاوان بارکردووە ﴿فَـَٔاخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دووکەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْأَوْلَيَٰنِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکتربن (لەمردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِٱللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بە خوا ﴿لَشَهَٰدَتُنَآ أَحَقُّ مِن شَهَٰدَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا ٱعْتَدَيْنَآ﴾ وە لەڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّآ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ﴾ ئەو(جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا۟ بِٱلشَّهَٰدَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَآ﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوٓا۟ أَن تُرَدَّ أَيْمَٰنٌۢ﴾ یابترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆخزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱسْمَعُوا۟﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموونی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ ٱللَّهُ ٱلرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران کۆدەکاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێکتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا۟ لَا عِلْمَ لَنَآ﴾ دەڵێن هیچ زانیارییەکمان نییە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەکانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك خوا بە عیسای کوڕی مەریەمی فەرموو ﴿ٱذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَٰلِدَتِكَ﴾ بیربکەرەوە لەچاکە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایکتەوە ﴿إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ کاتێك کە پشتیوانیم لێ کردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ فِى ٱلْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ کاتێ لە بێشکەدا بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵکیدا دەکرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە کاتێکیش فێری کتێب (ونووسین) و حیکمەت و تەورات و ئینجیلم کردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ ٱلطِّينِ كَهَيْـَٔةِ ٱلطَّيْرِ بِإِذْنِى فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربکەرەوە کاتێك بەفەرمانی من لەقوڕ شتێکت لە شێوەی باڵندە دروست دەکرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًۢا بِإِذْنِى﴾ دەست بەجێ بەفەرمانی من ئەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ ٱلْأَكْمَهَ وَٱلْأَبْرَصَ بِإِذْنِى﴾ وە بەفەرمانی من کوێری زکماك و بەڵەکیت چاك دەکردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ بِإِذْنِى﴾ وەکاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو کراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربکەرەوە کاتێك بەرگری نەوەکانی ئیسرائیلم کردلێت (بتکوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ کاتێکیش موعجیزە ڕوونەکانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان کە بێ باوەڕبوون وتیان ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە جگەلە جادوویەکی ئاشکرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَارِيِّۦنَ﴾ وە (بیربکەرەوە) کاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەکانت ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِى وَبِرَسُولِى﴾ کەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەکەم (عیسی) ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَٱشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش وتیان: ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە کە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ کاتێك حەواریەکان وتیان: ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (عیسا) وتی لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا۟ نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەکان) وتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (کەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین کە بێگومان ڕاستت لەگەڵ کردوین (لەوەی کەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿ٱللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و نەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَءَايَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ ٱللَّهُ إِنِّى مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرموی: بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و نا سوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّىٓ أُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّآ أُعَذِّبُهُۥٓ أَحَدًا مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نادەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿ٱتَّخِذُونِى وَأُمِّىَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟ ﴿قَالَ سُبْحَٰنَكَ﴾ (عیسای) ووتی: پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِى بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُۥ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای تەواوی بە هەموو نهێنی یەك ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَآ أَمَرْتَنِى بِهِۦٓ﴾ بێجگە لەوە نەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى﴾ ئەمجا کاتێك تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش ببی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەستەڵاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ ٱللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی: ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەنداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌۢ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەڵاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿ الأنعام ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشەندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەربۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان کاتێکی دیاری کردووە(بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (باڵادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان ولەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٤﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾ جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ﴾ بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان والێ کرد بوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناو مان بردن بە هۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە لە دوای ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی نوسراومان بناردایەتەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت: بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆسەری (ببینین) ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە ﴿لَّقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ﴾ پاشان مۆڵەت نەئەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بەفریشتەیەك ﴿لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا﴾ بێگومان دەمانگۆڕا بە وێنەی پیاوێك (تابیبینن وقسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان لێمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێ بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُوا۟ مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەیان گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد (لەسزای سەخت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا ﴿ثُمَّ ٱنظُرُوا۟﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿١١﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی کێ یە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەرخۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانی یە ﴿ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِى ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿١٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا؟ بێجگە لە خوا دۆست و پەرستراوێ تر بۆخۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە یەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى﴾ پێیان بڵێ: بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ﴿١٥﴾ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەرکەس ئەو سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکراو تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری بەلاو زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە ئەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لایبات ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە خودا دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش کار دروستی ئاگادارە ﴿١٨﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێك گەورەترە (لەسەر پێغەمبەریتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێ ی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەبێ؟! ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من شایەتی (وا ناڕەوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ⁽١٩⁾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە نامەمان پێ بەخشین (لەگاورو جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارۆمەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ⁽٢٠⁾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەم کارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ باوەڕ بوو بێ بە ئایەتاکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ⁽٢١⁾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لەقیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەوهاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بەهاوەڵی خواتان دانابوون ⁽٢٢⁾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە بەهیچ جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆخوا ⁽٢٣⁾ ﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان وون بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ⁽٢٤⁾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسانێ هەیە کە گوێت بۆ دەگرن کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان گوناه و هاوەڵدانانیانەوە) چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێ ی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی و گوێ گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ بێن بۆ لات دەمە دەمێ و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم قورئانە هیچ نی یە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ⁽٢٥⁾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەر گری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە) ﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کەلەچی خەسارۆمەندیەکدان) ⁽٢٦⁾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیان بینیت کاتێك کە لەسەر قەراغی دۆزەخ وەستێنراوون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن خۆزگە دەگەڕێنراینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەدەزانی ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ⁽٢٧⁾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا۟ يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا۟ لَعَادُوا۟ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کەلێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَـٰذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەو کاتەی کەلە حزووری پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَـٰذَا بِٱلْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟ ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن: بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) ﴿٣٠﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان کرد ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا۟ يَـٰحَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کردلە دونیادا و لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بەکۆڵیانەوەیە ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەدو خراپە ئەو بارەگرانەی هەڵی دەگرن ﴿٣١﴾ ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ ٱلْـَٔاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیرنابن ﴿٣٢﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُۥ لَيَحْزُنُكَ ٱلَّذِى يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کەبێگومان ئەوەی کەئەوان دەیڵێن غەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن ﴿وَلَـٰكِنَّ ٱلظَّـٰلِمِينَ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەم کارانە ئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (وبەدرۆی دەزانن) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) باوەڕیان پێ نەکراوە ﴿فَصَبَرُوا۟ عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا۟﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان ﴿وَأُوذُوا۟ حَتَّىٰٓ أَتَىٰهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَآءَكَ مِن نَّبَإِى ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ ٱسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر توانیت ﴿أَن تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِى ٱلسَّمَآءِ فَتَأْتِيَهُم بِـَٔايَةٍ﴾ یان پەیژەیەك بۆ ئاسمان دا نێیت بەهۆیەوە بەلگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموونی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْجَـٰهِلِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەلامی تۆ ئەدەنەوە کە(بەدڵ) ئەبیسن ﴿وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بهێنێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەرنی یە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نی یە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەك ئێوە ئومەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەختان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار لەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەرببڕن (لاوازی و کزی بنوێنن) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەلام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا کاتێ لەبیریان چویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێ یان درابوو ﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ ٱللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم﴾ مۆریش بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ﴾ چ پەرستراوێك هەیە بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و چەند بارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای خوا لە ناکاو دا یا بە ئاشکرا بێت بۆتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەم کاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێرراوەکانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ مەگەر بە موژدەدەرو ترسێنەرنەبێت ﴿فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس بڕوای هێناو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ و غەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ ٱلْعَذَابُ بِمَا كَانُواْ يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ﴾ وە پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوەنەبێت کە بۆ نیگام کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیرناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَن يُحْشَرُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکا کارێکیان نی یە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخودا بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ وە ئەوانە دەرنەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری لێ دەکەن) ﴿بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا (ڕەزامەنـدی) خوایـان دەوێ ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت (دور یان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەوە لەستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بە خشیوون لە ناو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نی یە بەوانەی شوکرانە بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئابەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ﴾ بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەلە ڕیزی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ ئەو (سزای)ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نی یە ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوەپە لە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنی یەکان هەرلای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خودا) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە ووشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێ ی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو ووشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيۡلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن هاتووە) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا جَرَحۡتُم بِٱلنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبۡعَثُكُمۡ فِيهِ﴾ پاشان لە ڕۆژدا لە خەوبێدارتان دەکاتەوە ﴿لِيُقۡضَىٰٓ أَجَلٞ مُّسَمّٗىۖ﴾ بۆ ئەوەی تەواو ببێ ماوەی دیاریکراو (ی هەمووکەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ ئەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۖ﴾ ئەو (خوا) زاڵ و دەسەڵاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرۡسِلُ عَلَيۡكُمۡ حَفَظَةً﴾ و فریشتانێکتان بۆ دەنێرێت (کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ تاکاتی مردنی یەکێکتان دێت ﴿تَوَفَّتۡهُ رُسُلُنَا﴾ نێرراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمۡ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّۚ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ ٱلۡحُكۡمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسۡرَعُ ٱلۡحَٰسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلۡ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی ووشکانی و دەریا ﴿تَدۡعُونَهُۥ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةٗ﴾ کە هاوار و نزای لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنۡ أَنجَىٰنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ (ئەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم مەترسی یە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنۡهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسی یە ﴿وَمِن كُلِّ كَرۡبٖ﴾ و لە هەموو نارەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ تُشۡرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ هُوَ ٱلۡقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَبۡعَثَ عَلَيۡكُمۡ عَذَابٗا﴾ کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوۡقِكُمۡ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوۡ مِن تَحۡتِ أَرۡجُلِكُمۡ﴾ یان لە ژێر پێتانەوە ﴿أَوۡ يَلۡبِسَكُمۡ شِيَعٗا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعۡضَكُم بَأۡسَ بَعۡضٍۗ﴾ جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزاو ئازار بدات ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَفۡقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِهِۦ قَوۡمُكَ وَهُوَ ٱلۡحَقُّۚ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاست ﴿قُل لَّسۡتُ عَلَيۡكُم بِوَكِيلٖ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٖ مُّسۡتَقَرّٞۚ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی ئێمە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦۚ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر ﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقۡعُدۡ بَعۡدَ ٱلذِّكۡرَىٰ مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خۆیان دەپارێزن هیچ پرسیارو تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن ﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندون ﴿وَذَكِّرْ بِهِۦٓ﴾ وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَآ﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بریتی یەك بدات لێ ی وەرناگیرێ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أُبْسِلُوا۟ بِمَا كَسَبُوا۟﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانەیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کەبێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ أَنَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك کەنەسوودمان پێ دەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰٓ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزببینەوە لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای ڕاست)؟ ﴿كَٱلَّذِى ٱسْتَهْوَتْهُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ بەوێنەی ئەوکەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ ﴿فِى ٱلْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ لەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُۥٓ أَصْحَٰبٌ يَدْعُونَهُۥٓ إِلَى ٱلْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێ یەکی هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ٱئْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بەگوێیان نەکات) ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوا ڕێ نموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّقُوهُ﴾ وە(فەرمانمان پێدراوە) کە بەڕێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە) بترسین ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو زاتە کۆ دەکرێنەوە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ وەهەر ئەو خوایەیە کەئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بەشتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ دەبێ ﴿قَوْلُهُ ٱلْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ ٱلْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ هەر بۆئەوە موڵك و خاوەنیەتی لەو ڕۆژەدا کەفوو دەکرێت بە (صور) کەڕەنادا ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانا و ئاگایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من تۆو گەلەکەت لە گومرایی یەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە نیشانی ئیبراهیم مان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەڵات و خاوەنێتی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەڕیزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَىٰ كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومرایان دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کەئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرئەگێرم بۆلای زاتێك ﴿فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾ (بەڵام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموونی منی کردووە ﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێرراوە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن) ﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتەکام لەم دوو دەستەیە شایستە ترە بە نەترسان (و ئارامی) ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانـەی کـە بڕوایـان هێنـاوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیـان تێکـەڵ بەسـتەم (هـاوەڵ دانـان) نەکردووە ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسـایش تەنها بـۆ ئەوانەیە هەر ئەوانـەش ڕێنموون کـراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَـٰهَآ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانـە) بەڵگەی ئێمە بوون کـە دابوومـان بە ئیبراهیـم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ لەبەرانبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَـٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هەرکەسـێك بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگارت کاردروسـتی زانایـە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسـحاق و (لەئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیـی هەموویانمـان کـرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لـەوەو پێـش ڕێنموونیـی نووحیشـمان کـرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَـٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ ولەنەوەکانـی نـووح داوودو سـولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووسـاو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئـا بەو چەشـنە پاداشـتی چاکـەکاران دەدەینـەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾ وە زەکەریـا و یەحیا و عیسـا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لـە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِسْمَـٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسـماعیل و یەسـەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ هەریەکـە لەمانـە ڕێزمانداون بەسـەر هەموو خەڵکیـدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَابَآئِهِمْ وَذُرِّيَّـٰتِهِمْ وَإِخْوَٰنِهِمْ﴾ هەروەها هەنـدێ لەبـاوك و نـەوەو و براکانیـان ﴿وَٱجْتَبَيْنَـٰهُمْ وَهَدَيْنَـٰهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمـان بـژاردوون و ڕێنموونیمـان کـردوون بـۆ ڕێگـەی ڕاسـت ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِى بِهِۦ مَن﴾ ئـەوە ڕێنموونی خوایە ڕێنموونـی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا۟ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگـەر هاوبەشـیان ڕەوابدایـە بـۆ خوا بێگومـان ئەو چاکانـەی کردبوویان هەمـووی بێ پاداشـت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سـانێکن ﴿ءَاتَيْنَـٰهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ جا ئەگەر ئەوانە (قوڕەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا۟ بِهَا بِكَـٰفِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی ترمان سـپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بـڕواش نابن پێ ی ﴿٨٩﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو پێغەمبەرانـەی باس کران) کەسـانێك بوون خـوا ڕێنموونیی کـردن ﴿فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ﴾ دەی پەیڕەوی ڕێگـە وڕێبـازی ئـەوان بکە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ﴿قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشـتێکتان لێناکەم لەسـەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَـٰلَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا۟﴾ کاتێ ووتیان ﴿مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَىْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِى﴾ بلێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَآءَ بِهِۦ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموونیی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەکەکانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُۥ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی (کە قازانجتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کەزیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوٓا۟﴾ شتانێك فێر کراوون کەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَآ ءَابَآؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بلێ هەرخوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕۆبچن. ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتەخوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و فەڕدارە ﴿مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەککە ودەوروبەری ئاگادار کەیتەوەو بیانترسێنی ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەبێ بڕوا بەو (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیانکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەوکەسەستەم کارترەکەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِىَ إِلَىَّ﴾ یان بلێ نیگا وسرووشم بۆکراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَىْءٌ﴾ بەڵام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووەدادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِى غَمَرَٰتِ ٱلْمَوْتِ﴾ وان لە ناڕەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ بَاسِطُوٓا۟ أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان) ﴿أَخْرِجُوٓا۟ أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم ناڕەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن) ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناڕاستان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ ءَايَٰتِهِۦ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟﴾ ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکە تۆوە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لە زەویدا) ﴿يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَىِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری مردوانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لەپەرستنی ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بوونەوەیە ﴿وَجَعَلَ ٱلَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازە گرتنی خوای بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کەئەستێرەی داناوە بۆتان ﴿لِتَهْتَدُوا۟ بِهَا فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لەمنداڵدانی دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتیی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بە ڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەووردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَىْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە) هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕوواندووە ﴿نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە (وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ ٱلنَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورما لە چەند پەلێکی هێشووی شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە ترێ ی هەمە جۆر ﴿وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ﴾ هاو وێنە و لەیەکتر جیا جیا(لەتامدا) ﴿ٱنظُرُوٓا۟ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكُمْ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەداچەند بەڵگەی گەورەهەیە (لەسەر گەورەی دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لەکاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا۟ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتٍۭ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوبێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٌ﴾ چۆن منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستکەری هەموو شتێکە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ چاوەکان پەی پێ نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ﴾ بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای ورد بینە ﴿١٠٣﴾ ﴿قَدْ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِۦ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرنیم بە سەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُواْ دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن خوێندووتە وپێتووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُۥ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك کەتێدەگەن و شارەزان ﴿١٠٥﴾ ﴿ٱتَّبِعْ مَآ أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە ڕوو وەرگێڕە لەهاوبەش بڕیاردەران ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُواْ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاو دێرو پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆردارو دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ﴿١٠٧﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێوو قسەی ناشرین مەڵێن بەوبت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکەیان ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٠٨﴾ ﴿وَأَقْسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ وە بەهێزترین سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت (لەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْءَايَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَآ إِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتە کایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٩﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْـِٔدَتَهُمْ وَأَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە(کاتی هاتنی موعجیزەکان بەهۆی بێ بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان) ﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُواْ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَٰنِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿١١٠﴾

﴿وَلَوۡ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە ﴿وَكَلَّمَهُمُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ و مردووەكان قسەیان لەگەڵ بكردنایە ﴿وَحَشَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ كُلَّ شَيۡءٖ﴾ و هەموو شتێكمان بۆ كۆبكردنایەتەوە ﴿قُبُلٗا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان كۆمەڵ كۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُوٓاْ﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ يَجۡهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوّٗا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك دوژمنێكمان داناوە ﴿شَيَٰطِينَ ٱلۡإِنسِ وَٱلۡجِنِّ﴾ لەشەیتانەكانی مرۆڤ و جنۆكە ﴿يُوحِي بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ﴾ كەبەنهێنی بەیەكتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخۡرُفَ ٱلۡقَوۡلِ غُرُورٗا﴾ ووتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەكرد ﴿فَذَرۡهُمۡ وَمَا يَفۡتَرُونَ﴾ دە لێیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی كەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصۡغَىٰٓ إِلَيۡهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێگری بۆ ئەو (ووتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ یەكتری دەكەن) ﴿أَفۡـِٔدَةُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ دڵی ئەو كەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرۡضَوۡهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی ببن پێ ی ﴿وَلِيَقۡتَرِفُواْ مَا هُم مُّقۡتَرِفُونَ﴾ وەتا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡتَغِي حَكَمٗا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادوەرێكی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ إِلَيۡكُمُ﴾ لەكاتێكدا (خوا) ئەو زاتەیە كەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿ٱلۡكِتَٰبَ مُفَصَّلٗا﴾ ئەم قورئانە كەڕوون كەرەوەی هەموو باسێكە بەدرێژی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانەش كە نامەمان پێ بەخشین ﴿يَعۡلَمُونَ أَنَّهُۥ مُنَزَّلٞ مِّن رَّبِّكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ چاك دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێرراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ كەواتە هەرگیز لەگومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و ووتەی پەروەردگارت تەواو بووەو بەئەنجام گەیشت ﴿صِدۡقٗا وَعَدۡلٗا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ كەهیچ كەس ناتوانێ بڕیارو ووتەكانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعۡ أَكۡثَرَ مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەكەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان كەوتوون ﴿وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گۆترە كاری دەكەن ﴿١١٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاك دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ كێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگای ئەو ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُواْ مِمَّا ذُكِرَ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی كەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِـَٔايَٰتِهِۦ مُؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەئایەتەكانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا۟﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا ٱضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَآئِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزوی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرا بێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا۟ ظَٰهِرَ ٱلْإِثْمِ وَبَاطِنَهُۥٓ﴾ لە گوناهی ئاشکراو نهێنی واز بێنن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْسِبُونَ ٱلْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا۟ يَقْتَرِفُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُۥ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰٓ أَوْلِيَآئِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَٰدِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جائەگەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَٰهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُۥ نُورًا يَمْشِى بِهِۦ فِى ٱلنَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ فەراهەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُۥ فِى ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە بەهیچ جۆرێ دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَٰفِرِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا۟ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارانەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ وپیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَآ أُوتِىَ رُسُلُ ٱللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿ٱللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۥ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (و کێ شیاو ترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟﴾ بەزوویی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌۢ﴾ سووکی وریسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموونی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وبڕواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت گومڕای کات (لەبەر نەشیاویی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سنگی زۆر تەنگ دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەناڕەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ﴾ بەو جۆرە خواپیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کەبیربکەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمْ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانەیە لای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿١٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکە. ﴿قَدِ ٱسْتَكْثَرْتُم مِّنَ ٱلْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا ٱسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت. ﴿وَبَلَغْنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِىٓ أَجَّلْتَ لَنَا﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کرد بووین. ﴿قَالَ ٱلنَّارُ مَثْوَىٰكُمْ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە. ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ بەهەمیشەیی و بێ برانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە ﴿١٢٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّى بَعْضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضًۢا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾ ﴿يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِى﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان نەترساندن ﴿قَالُوا۟ شَهِدْنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیاخەڵەتاندینی ﴿وَشَهِدُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا۟ كَٰفِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەبەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابووبن ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوالەوەی کە (خوا) دروستی کردو دای هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لەکشتو کاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان ووتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جائەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە: خوانایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ ئا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان)وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُواْ هَٰذِهِۦٓ أَنۡعَٰمٞ وَحَرۡثٌ حِجۡرٞ﴾ وه (به گوماني خۆيان) دەيان ووت ئەمانە ئاژەڵ ومالاّت و كشتو كالێكن كەقەدەغـە كـراون ﴿لَّا يَطۡعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ﴾ نابـێ لێيان بخـوات كەسـانێك نەبێ خۆمـان بمانەوێت ﴿بِزَعۡمِهِمۡ﴾ بەگومانـى خۆيـان ﴿وَأَنۡعَٰمٌ حُرِّمَتۡ ظُهُورُهَا﴾ مالاّتێكيـش پشـتيان قەدەغـە كرابـوو (نابێ باريـان لـێ بنـرێ يا سـواريان بـبن) ﴿وَأَنۡعَٰمٞ لَّا يَذۡكُرُونَ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ هەروەها ئـاژەڵ و مالاّت هەيـه (لەكاتى سـەربڕين دا) ناوى خوايان لەسـەر نەدەبـرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَيۡهِۚ﴾ بەدرۆ هەڵبەسـتن بەدەم خـواوه ﴿سَيَجۡزِيهِم بِمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ لەمـەولا خـوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەسـتنەيان لێ دەسـتەنێت ﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُواْ مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ وه دەيـان ووت ئـەوەی لەسـكى ئـەم ئـاژەڵ و مالاّتانـه دايـه ﴿خَالِصَةٞ لِّذُكُورِنَا﴾ تايبەتـه بەنێرينەكانمانـەوه (پياوەكانمـان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِنَاۖ﴾ وه قەدەغـە كـراوه لەسـەر ژنەكانمـان ﴿وَإِن يَكُن مَّيۡتَةٗ فَهُمۡ فِيهِ شُرَكَآءُۚ﴾ وه ئەگـەر مردارەوه بـوو بوون ئەوا هەموو تيايدا هاوبەشـو بەشـدارن ﴿سَيَجۡزِيهِمۡ وَصۡفَهُمۡۚ﴾ بەزوويى خوا سـزاى ئەم پێناسـه (نەفامانه) يـان دەداتـەوه ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومـان خـوا كار دروسـتى زانايـه ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓاْ أَوۡلَٰدَهُمۡ﴾ بەڕاسـتى زيانباربـوون ئەوانـەی ڕۆڵەكانـى خۆيـان كوشـت ﴿سَفَهَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەنەفامى ونەزانـى ﴿وَحَرَّمُواْ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و ئەوەی كەخوا پێى بەخشـيبوون لەخۆيان قەدەغەكرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ بەدەسـت هەڵبەسـت و درۆ بـەدەم خـواوه ﴿قَدۡ ضَلُّواْ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ بەڕاسـتى ئەوانـه گومـڕا بـوون و ڕێنموونى كـراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٖ﴾ وه تەنها خوايـه كەبەدی هێناوه باخاتى ﴿مَّعۡرُوشَٰتٖ﴾ كەپرو هەرزاڵه بۆ كراو (يا ساق بەرز) ﴿وَغَيۡرَ مَعۡرُوشَٰتٖ﴾ وه كەپرو هەرزاڵه بـۆ نەكراو (سـاق كـورت) ﴿وَٱلنَّخۡلَ وَٱلزَّرۡعَ﴾ وه دار خورمـاو كشـتو كاڵى ﴿مُخۡتَلِفًا أُكُلُهُۥ﴾ جيـاواز لەخـواردن و تامـدا (بـەدی هێنـاوه) ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ زەيتـون و هەناريشـى (بـەدی هێنـاوه) ﴿مُتَشَٰبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٖۚ﴾ لەيـەك چوو (لەوێنـەو ديمەندا) و لەيەك نەچـوو (لەتامدا) ﴿كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثۡمَرَ﴾ بخـۆن لەبەروبوومـى كاتێـك هاتەبـەر ﴿وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦۖ﴾ وه لـەڕۆژی دروێنـەو چنينيدا مافەكەی (زەكاتەكەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ و زيادە ڕۆی مەكەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومـان خـوا زيادەڕۆيانـى خـۆش ناوێـت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ حَمُولَةٗ وَفَرۡشٗاۚ﴾ لەئـاژەڵ و مالاّتيش هەندێكـى بارهەڵگـرەو هەندێكـى بۆ كوڵك و خورى (كەڕاخەرو فەرشـى لێ دروسـت دەكرێت) ﴿كُلُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ لـەوەی كەخـوا پێ ی بەخشـيوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وه شـوێنى هەنگاوەكانـى شـەيتان مەكـەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونكە بێگومان شـەيتان دوژمنێكى ئاشكراى ئێوەيه. ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلْمَعْزِ ٱثْنَيْنِ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرێن) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە ﴿نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (لەخواوە) ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشەوڵاخ دووان (نێرو مێیەك) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وولاخە) مێینەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادەو شایەت بوون ئەو کاتە کەخوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغە کردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەم کار ترە کەدرۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونیی کۆمەڵی ستەم کاران ناکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەڵاڵی دەست نەکەوت) با زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِى ظُفُرٍ﴾ هەموو چڕنوکدارێك (باڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلْبَقَرِ وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕو بزنیش پیو وبەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلْحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکا بێت بەئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەكردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەوا (پێیان) بڵێ پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزاو تۆڵەی ئەو (خوا كەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی كەهاوبەشیان بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن: ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆخوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێكمان حەرام نەدەكرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان كرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزاو تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هیچ زانیاریەكتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری بیرن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێك ناكەون بێجگە لەگومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هەر لەخۆتانەوە بەگوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ دەی كەواتە بەڵگەی بەهێز و(دەسەڵات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر(خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ كە شایەتی دەدەن كە خوا ئەمەی حەرام كردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتییان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێن هەواو هەوەس وئارەزواتی ئەوانە مەكەوە كەباوەڕیان نەهێنا بەئایەتەكانی ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێن ئەوانەش مەكەوە كەبڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش كەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بابیخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی كردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە كەوا) هیچ شتێك نەكەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوك و دایكدا ئاكار چاك و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەكانتان مەكوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیكی گوناهو كردەوە زۆر بەدەكان مەكەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی كە بە ئاشكرا دەكرێ لەو (خراپانە) ئەوەش پەنهان دەكرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو كەسە مەكوژن كە خوا كوشتنی حەرام كردووە مەگەر هەق بێ (بكوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەكاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەجوانترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تا بالغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با (لەدژی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی ببەنەسەر ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾

﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرە ڕێگا وڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموونیی و میهرەبانی بێ ﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەحوزوری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ وپیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوورو جوولەکە) نێراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبْلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین ﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموونیی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەم کار ترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەو دوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەدگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی تەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە ﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك كەكردویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات ﴿فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم ڕێنموونیی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك (كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئایینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئایینە ناڕاستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾ ﴿لَا شَرِيكَ لَهُۥ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِى رَبًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ﴾ لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشینانی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی ترتاندا ﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الأَعْرَاف ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓصٓ ﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەماناو مەبەست پێی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿ كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ (ئەم قورئانە) نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوەبۆ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿ فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ ﴾ کەواتە دڵ تەنگ مەبە(بەپەیڕەو نەکەرانی) ﴿ لِتُنذِرَ بِهِۦ ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾ و بیرخستنەوەو ئامۆژگاریش بێ بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿ ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ پەیڕەوی ئەوە بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ﴾ وە بێجگە لەئەو (خودا) شوێن هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بە پشتیوانی خۆتان ﴿ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿ وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا ﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد ﴿ فَجَآءَهَا بَأْسُنَا بَيَٰتًا ﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿ أَوْ هُمْ قَآئِلُونَ ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی نیوەڕۆدا بوون.﴿٤﴾ ﴿ فَمَا كَانَ دَعْوَىٰهُمْ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَآ ﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان هیچ نەبوو ﴿ إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت: بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین.﴿٥﴾ ﴿ فَلَنَسْـَٔلَنَّ ٱلَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا (کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿ وَلَنَسْـَٔلَنَّ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران(کە چۆن وەڵام درانەوە). ﴿٦﴾ ﴿ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان دەگێڕینەوە لەڕووی زانیاریەوە ﴿ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ﴾ وەئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ﴿٧﴾ ﴿ وَٱلْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژە دا دەبێت و گومانی تێدا نی یە ﴿ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴾ جاهەر کەس کێشراو(ی چاك) ەکانی قورس بێت ﴿ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ ئەوە ئەوانەن ڕزگارو گەیشتوو بەئامانج ﴿٨﴾ ﴿ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴾ وە هەر کەس کێشراوی(چاکەکانی) سووك بێت ﴿ فَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُم ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیانیان دۆڕاندووەو زەرەر مەندبوون ﴿ بِمَا كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَظْلِمُونَ ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ﴿٩﴾ ﴿ وَلَقَدْ مَكَّنَّٰكُمْ فِي ٱلْأَرْضِ ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن ﴿ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ﴿١٠﴾ ﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَٰكُمْ ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ ﴾ پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە ببەن بۆ ئادەم ﴿ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿ لَمْ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ﴿١١﴾

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کەسوژدە نەبەیت کاتێك فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی: من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووەو ئەوت لەقوڕ دروست کردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی: (لە بەهەشت) بڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نی یە لەو (بەهەشتە)دا خۆت بەگەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ یەکسەر دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبێ نرخ و ڕیسوایانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەممرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی: بێگومان تۆ لەمۆڵەت دراوانیت ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سوێندبێ بێگومان بۆیان دەچم لەپێشیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لەلای ڕاستیان و لەلای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسا نابینی زۆربەیان سوپاس گوزاربن ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی: دەرچۆ تێیدا بە لۆمەکراوی و دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لەئێوە هەمووتان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ وە(ووتمان) ئەی ئادەم تۆو هاوسەرەکەت نیشتەجێ ی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن لەهەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەگینا لەستەم کاران دەبن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەریخات بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کەشاردبوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن: پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەك) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردون ﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەنەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا) بمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بەخەڵەتاندن هانی دان ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێك (لەبەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بەداپۆشینی خۆیان بەگەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی: لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش(مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی ترسان لەخوا و پاریزکاری چاکترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەرچۆنێ باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێراوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن نموونەیەکیەتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت: لە باوو باپیرانمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (کردەوە)ی پێ داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و بێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆزانە هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆنێ لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی کردون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونیی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٖ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتیکتاندا) ﴿وَكُلُواْ وَٱشْرَبُواْ وَلَا تُسْرِفُوٓاْ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (لەوەی کە خوا حەلاڵی کردووە بۆتان) و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (نازونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿ٱلَّتِيٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزْقِ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةٗ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْأٓيَٰتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٖ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَٱلْإِثْمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَن تُشْرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا﴾ وە(حەرامی کردوە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنٗا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٞ مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێندنەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە نافەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسْتَكْبَرُواْ عَنْهَآ﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکار ترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوْنَهُمْ﴾ دەیانمرێنن و(گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوٓاْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو نزاتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و وون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمْ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوە وە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾ هەتا هەموو دەگەن بەیەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییینەكانیان (كەشوێن كەوتوو بوون) دەربارەی پێشوەكانیان (كەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لەئاگردا دووقات سزایان بدە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەركامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و بێ ئاگان ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێكراوەكان بە شوێن كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان كرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ وە خۆیان بەگەورەو زل دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر نەچێت بەكونی دەرزی دروماندا (ئەمەش مەرجێكە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە) ﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمكاران دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە و كردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوالەهیچ كەس ناكەین زیادلەتوانای خۆی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بووبێت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لەكینە و ڕق (دەربارەی یەكتری) ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕۆن بەژێر (كۆشك وباخەكان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كەڕێنموونیی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە ئێمە هەرگیز ڕێبازی ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێرراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا ﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت بەمەی كەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابوین ڕاست بوو پێی گەیشتین ﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جاڕچیەك جاری دەدا لەنێوانیاندا ﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوارو نارێك نیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ و وەرگێردرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەمانخەنە ڕیزی گەلی ستەم کاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی یان دا دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن ﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن ﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان پێ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزیەی کەخوا پێ ی بەخشیون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن: خوا هەردووکی لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە ﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن ﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیر خۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبۆوە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی) ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدۡ جِئۡنَٰهُم بِكِتَٰبٖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون ﴿فَصَّلۡنَٰهُ عَلَىٰ عِلۡمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێك بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأۡوِيلَهُۥۚ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوۡمَ يَأۡتِي تَأۡوِيلُهُۥ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبۡلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلۡحَقِّ﴾ بەڕاستی نێرراوەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآءَ فَيَشۡفَعُواْ لَنَآ﴾ جا ئایا (ئەمڕۆ) تکا کارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوۡ نُرَدُّ فَنَعۡمَلَ غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین نەك ئەوەی دەمان کرد ﴿قَدۡ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگار تان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ یەتی بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنێتیەکەی نەزانراوەو پرسیارکردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَ﴾ بە(تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطۡلُبُهُۥ حَثِيثٗا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَٰتِۭ بِأَمۡرِهِۦٓۗ﴾ ژێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ ٱلۡخَلۡقُ وَٱلۡأَمۡرُۗ﴾ بێداربن کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةًۚ﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی(و کڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَٱدۡعُوهُ خَوۡفٗا وَطَمَعًاۚ﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحۡمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٞ مِّنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُرۡسِلُ ٱلرِّيَٰحَ﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشۡرَۢا بَيۡنَ يَدَيۡ رَحۡمَتِهِۦۖ﴾ بەموژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَقَلَّتۡ سَحَابٗا ثِقَالٗا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقۡنَٰهُ لِبَلَدٖ مَّيِّتٖ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلۡنَا بِهِ ٱلۡمَآءَ﴾ جا بەو (هەورە) باران دەبارێنین ﴿فَأَخۡرَجۡنَا بِهِۦ مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِۚ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەرووبومێك دەردەهێنین (لە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخۡرِجُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ هەربەووێنەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (و زیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَٱلۡبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاكی پاك و بەپیت ﴿يَخۡرُجُ نَبَاتُهُۥ بِإِذۡنِ رَبِّهِۦ﴾ رووەك و شینایيەكەی بەفەرمانی پەروەردگـاری دەڕوێت ﴿وَٱلَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخۡرُجُ إِلَّا نَكِدٗا﴾ دڕك و داڵ نەبێ لـێ ی ناڕوێـت و دەرنايەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئا بـەو جۆرە ئايەتەكانی خۆمـان باس دەكەین ﴿لِقَوۡمٖ يَشۡكُرُونَ﴾ بـۆ گەلێـك كـە سوپاسـگوزاربن ﴿٥٨﴾ ﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان ئێمەنوحمـان ڕەوانە كرد بۆ لای گەلەكـەی ﴿فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی: ئەی گەلەكەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسـم (دووچـاری) ئێوە بـێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ سـزای ڕۆژێكی گەورە (كـە ڕۆژی دوایـی یـە) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِهِۦٓ﴾ كاربەدەسـت و دەسـەڵاتدارانی گەلەكـەی ووتیـان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەكی ئاشكرادا دەبینین ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِي ضَلَٰلَةٞ﴾ فەرمـووی: ئەی گەلەكەم هیـچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٦١﴾ ﴿أُبَلِّغُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي﴾ پەیامەكانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنـم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمۡ﴾ وە ئامۆژگاریتـان دەكەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایـەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٦٢﴾ ﴿أَوَعَجِبۡتُمۡ أَن جَآءَكُمۡ ذِكۡرٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ ئایا سـەرتان سـوڕماوە لەهاتنـی پەیـام و یادخەرەوەیەك لەلایـەن پەوەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنكُمۡ﴾ بـۆ پیاوێك لەخۆتان (كەنوحـە) ﴿لِيُنذِرَكُمۡ وَلِتَتَّقُواْ﴾ بـۆ ئـەوەی ئاگادارتـان كاتـەوەو بتانترسـێنێت و خۆتـان بپارێـزن (لەنا فەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بكرێت ﴿٦٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيۡنَٰهُ﴾ دوای ئـەوە بڕوایـان پـێ نەهێنا ئێمـەش (نووح)مان ڕزگـار كرد ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ هەروەهـا ئەوانەش لـە گەڵیـدا بـوون لەكەشتیەكەدا ﴿وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآۚ﴾ پاشـان ئەوانـەی بڕوایـان نەبـوو بـە ئايەتەكانمان نوقممان كردن و خنكاندمانن ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵی (دڵ) كوێـران بوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ﴾ وە ناردمان بـۆ لای گەلی عاد براكەیان كە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمـووی: ئـەی گەلەكەم بەتەنها خوا بپەرسـتن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۚ﴾ هیچ پەرسـتراوێكتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزكار نابن ولەخودا ناترسـن؟! ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦٓ﴾ ئەو كاربەدەسـت و دەسـەڵاتدارانەی كە بـێ بڕوابوون لە گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي سَفَاهَةٖ﴾ بە ڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە بـە ڕاسـتی وا گومـان دەبەین كە تـۆ لەدرۆزنان بیـت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِي سَفَاهَةٞ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكـەم هیـچ گێلـی و نەفامی یەك لـە مندا نی یـە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڵكو مـن نێرراوێكم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە ﴿٦٧﴾

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە ئامۆژگاریکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (نیگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان تا بتانترسێنێت ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کرد ﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش وقەلافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان ببێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ ووتیان ئایا بۆ ئەوە هاتووی بۆ ناومان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاست گۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی: بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و توڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵدا دەکەن دەربارەی چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتانێك ﴿مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردۆتە خوارەوە ﴿فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ ئەوسائەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەناو باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێ ی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَٱذۡكُرُوٓاْ إِذۡ جَعَلَكُمۡ﴾ بیـر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَآءَ مِنۢ بَعۡدِ عَادٖ﴾ بەجێنشـین لەپـاش هۆزی عـاد ﴿وَبَوَّأَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشـتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورٗا﴾ لەدەشـتەکانیدا کۆشـکی بـەرز دروسـت دەکـەن ﴿وَتَنۡحِتُونَ ٱلۡجِبَالَ بُيُوتٗاۖ﴾ وە لەشـاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَٱذۡكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ﴾ دەبیربکەنەوە لەچاکە گەورەکانی خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن بەخراپەکار و گێرە شـێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ دەسـەڵاتدارە لووت بەرزەکانی گەلەکـەی ووتیـان ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ بەوانـەی لاوازو ژێـر دەسـتەکرا بـوون ﴿لِمَنۡ ءَامَنَ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوانـەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعۡلَمُونَ أَنَّ صَٰلِحٗا مُّرۡسَلٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە کـراوە لەلایـەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلَ بِهِۦ مُؤۡمِنُونَ﴾ ووتیان بێگومـان ئێمە بڕوادارین بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی ووتیان ﴿إِنَّا بِٱلَّذِيٓ ءَامَنتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە بـێ باوەڕین بـەوەی کەئێـوە بڕواتان پـێ هێناوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُواْ ٱلنَّاقَةَ﴾ ئەمجـا حوشـترەکەیان سـەربڕی ﴿وَعَتَوۡاْ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِمۡ﴾ وە سەرکەشـییان کـرد لەفەرمانـی پەروەدگاریـان ﴿وَقَالُواْ يَٰصَٰلِحُ﴾ وە ووتیـان: ئـەی صالـح ﴿ٱئۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ئـەو بەڵێنی (سـزا) ی بەئێمـە دەدەیـت بۆمـان بێنـەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ ئەگـەر تـۆ لەپێغەمبەرانـی ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ بەهـۆی ئـەوەوە بومـە لەرزەیەکـی بەتیـن لێـی دان ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتـر هەموویـان لەمـاڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشـەی) بێ گیان و بـێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ جـا صالـح ڕووی لـێ وەرگێـڕان(و وازی لـێ هێنـان) ﴿وَقَالَ يَٰقَوۡمِ لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحۡتُ لَكُمۡ﴾ وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بوم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان خۆشـناویت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە لوطـمان نارد، کاتێـك بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێر بازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنۡ أَحَدٖ مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هیچ کەس لەجیهاندا پێشـتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسـە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهۡوَةٗ﴾ بەڕاسـتی ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشـکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِۚ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ وە وەلامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ بێجگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وولاتەکەتان (لووط و ئیماندارەکان) دەریکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسەرا باراندن (بەرد بارانمان کردن) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی تاوان باران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شووعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ﴾ کەواتە لە پێوانە و کێشانەتان دا ڕێك و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشن (ڕێگە مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿مَنْ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگای خوا بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوەکە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَٱنظُرُواْ﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿ءَامَنُواْ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێردراوە ﴿وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُواْ﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَٱصْبِرُواْ﴾ ئەوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ ئەو کاربەدەست ودەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا ووتیان ﴿لَنُخۡرِجَنَّكَ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین. ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِن قَرۡيَتِنَآ﴾ لە شارە کەمان ﴿أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۚ﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی: ﴿أَوَلَوۡ كُنَّا كَٰرِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیش نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ ٱفۡتَرَيۡنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە. ﴿إِنۡ عُدۡنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئایینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعۡدَ إِذۡ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنۡهَاۚ﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێ ی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَاۚ﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت. ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمًاۚ﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گر تۆتەوە. ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَاۚ﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا ٱفۡتَحۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ قَوۡمِنَا﴾ (ووتیان): ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡفَٰتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون ووتیان ﴿لَئِنِ ٱتَّبَعۡتُمۡ شُعَيۡبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێن شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوە وە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جوولە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَاۚ﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵا نەدا نە بووبن (وتیێدا نەژیابن) ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُواْ هُمُ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەر گێڕان ﴿وَقَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ فەرمووی پێیان: ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحۡتُ لَكُمۡۖ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيۡفَ ءَاسَىٰ عَلَىٰ قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕواو کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّآ أَخَذۡنَآ أَهۡلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (بەزیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا لە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلۡحَسَنَةَ﴾ لەدواییدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَواْ﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەتدا. ﴿وَّقَالُواْ﴾ وە ووتیان: ﴿قَدۡ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و نەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذۡنَٰهُم بَغۡتَةٗ﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی دەرگای بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان) ﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ ئەمجا ئێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی دەیان کرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێك ئەوان خەوتوون ﴿٩٧﴾ ﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایاخەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾لەوەی کەسزای ئێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لەکاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن ﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باك بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾ دەی کەس لەپیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لەکەسانی زەرەرمەند نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبۆتەوە بۆ ئەوانەی زەوییان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە ﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیا چوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەڵایان دەکەین. ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر دەنێین بەسەر دڵیان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند وئامۆژگارییەك) نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئەو شار و گوندانانەی (کە وێرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێك لە هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان بۆهات بەبەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی بێ باوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ پەیمانێك بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر(و تاوانبار) بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ بەڵام ئەوان بەنیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ جا بڕوانە و سەرنج بدە کەسەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی : ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ وا شیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم. ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون. ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لە گەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزە یەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فرێدا. ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگداربوو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست ودەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون ووتیان: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان: ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا) وبراکەی دوا بخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆئەو شارانە(ی جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان: ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی: بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ: ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لەنزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (مووسا) ووتی: ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد ﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆینەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ (ساحیرەكان) ووتیان: ﴿ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿١٢١﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ كە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرۡعَوۡنُ﴾ فیرعەون ووتی: ﴿ءَامَنتُم بِهِۦ قَبۡلَ أَنۡ ءَاذَنَ لَكُمۡۖ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەمە ﴿لَمَكۡرٞ مَّكَرۡتُمُوهُ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێكە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ كێشاوە لەم شارەدا. ﴿لِتُخۡرِجُواْ مِنۡهَآ أَهۡلَهَاۖ﴾ تا دانیشتوانەكەی لێ دەربكەن. ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ دەكەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيۡدِيَكُمۡ وَأَرۡجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان ببڕم ﴿مِّنۡ خِلَٰفٖ﴾ بەپێچەوانەوە (چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ ووتیان: (بەفیرعەون) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیاین كە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەكت لەئێمە نی یە ﴿إِلَّآ أَنۡ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا﴾ جگە لەوەی كە ئێمە باوەڕمان بەبەڵگە و نیشانەكانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَآءَتۡنَاۚ﴾ كاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَآ أَفۡرِغۡ عَلَيۡنَا صَبۡرٗا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسۡلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانیەتی بمان مرێنە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەندێك لە دەسەڵاتداران و كاربەدەستانی گەلی فیرعەون ووتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوۡمَهُۥ﴾ ئایا وازلە مووساو هۆزەكەی دەهێنی ﴿لِيُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بۆئەوەی لەووڵاتدا (خاكی میسردا) خراپەكاری بكەن ﴿وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَۚ﴾ و دەست لەخۆت و پەرستراوەكانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿سَنُقَتِّلُ أَبۡنَآءَهُمۡ﴾ لەمەودوا كوڕەكانیان دەكوژین ﴿وَنَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡ﴾ وئافرەتانیان دەهێڵینەوە بەزیندوویی (بۆ خزمەت كردن). ﴿وَإِنَّا فَوۡقَهُمۡ قَٰهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ﴾ مووسا بەگەلەكەی ووت ﴿ٱسۡتَعِينُواْ بِٱللَّهِ وَٱصۡبِرُوٓاْۖ﴾ داوای یارمەتی لە خوا بكەن و خۆ ڕاگر بن. ﴿إِنَّ ٱلۡأَرۡضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵكی خوایە. ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ﴾ دەیدا بەهەركەس لەبەندە (شیاوە)كانی كەخۆی بیەوێت ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی چاك بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ (گەلەكەی) ووتیان: ﴿أُوذِينَا مِن قَبۡلِ أَن تَأۡتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ ناومان ئازار دراین ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ مَا جِئۡتَنَاۚ﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ناومان (بەپێغەمبەرایەتی) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمۡ أَن يُهۡلِكَ عَدُوَّكُمۡ﴾ بەڵكو پەروەردگارتان دوژمنەكەتان لەناو بەرێت ﴿وَيَسۡتَخۡلِفَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و ئێوە بكات بەجێنشین(ی دوژمنەكانتان) لەسەر زەوی ﴿فَيَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەكات ئێوە چۆن كار دەكەن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بِٱلسِّنِينَ﴾ بە ووشكە ساڵی وقات وقڕی ﴿وَنَقۡصٖ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و كەم بوونەوەی بەرو بوومی میوە و كشتوكاڵەكانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بكەنەوەو (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡحَسَنَةُ﴾ جـا کاتـێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لە سـەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُواْ لَنَا هَٰذِهِۦ﴾ دەیان ووت: ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵاو خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُواْ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شـوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بێداربـن بێگومـان ئەو (ناخۆشـیانە)ی بەلایانەوە شـووم و خراپە لەلایەن خواوەیە(نـەك مووسـا و ئیمانـداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربەیـان بـێ ئاگـان ونازانـن ﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُواْ﴾ دەیـان ووت (بـە مووسـا) ﴿مَهۡمَا تَأۡتِنَا بِهِۦ مِنۡ ءَايَةٖ﴾ هـەر موعجیزەیەکمـان بـۆ بهێنـی ﴿لِّتَسۡحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومـان لێ بکەی پێ ی ﴿فَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پـێ ناهێنیـن ﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمُ﴾ ئەوسـا ئێمـەش ناردمانـە سـەریان ﴿ٱلطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَٱلۡجَرَادَ﴾ وکوللـە ﴿وَٱلۡقُمَّلَ﴾ وئەسـپێ ﴿وَٱلضَّفَادِعَ﴾ جۆرەهـا بـۆق ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێـن ﴿ءَايَٰتٖ مُّفَصَّلَٰتٖ﴾ کەچەنـد بەڵگـەو موعجیزەیەکی ڕوون بـوون ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ کەچی خۆیان بە گـەورە زانی (لەوەی کـە بـڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکـی تاوانبار بوون ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيۡهِمُ ٱلرِّجۡزُ﴾ کاتێکیـش ئـەو سـزاو بەڵایـان بەسـەردا هـات ﴿قَالُواْ﴾ ووتیـان: ﴿يَٰمُوسَى ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفۡتَ عَنَّا ٱلرِّجۡزَ﴾ سـوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سـزایەمان لەسـەر لابـەری ﴿لَنُؤۡمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان بـاوەڕت پێ دێنیـن ﴿وَلَنُرۡسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ و بەنـو ئیسـرائیلت لەگەڵـدا دەنێریـن ﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُمُ ٱلرِّجۡزَ﴾ بـەڵام کاتێـك سـزاکەمان لەسـەریان لابـرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُم بَٰلِغُوهُ﴾ تاگەیشـتنە مـاوەی دیـاری کـراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمۡ يَنكُثُونَ﴾ دەسـت بەجـێ پەیمانەکەیان هەڵوەشـاندەوە ﴿١٣٥﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جـا تۆڵەمان لێ سـەندن ﴿فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ وە لە دەریـادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەبـەر ئـەوەی ئـەوان باوەڕیـان بـە نیشـانەکانی ئێمـە نەبـوو ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وهەمیشـە لـێ یـان بـێ ئاگا بوون ﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوۡرَثۡنَا ٱلۡقَوۡمَ ٱلَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشـتەجێ کرد ﴿كَانُواْ يُسۡتَضۡعَفُونَ مَشَٰرِقَ ٱلۡأَرۡضِ وَمَغَٰرِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای ئـەو وولاتـەدا ﴿ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَا﴾ کەپیـت و بەرەکەتمـان تێ خسـت بوو ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ و بەڵێنـی هەرەجوانـی پەروەردگـارت بەتـەواوی هاتـەدی ﴿عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ بـۆ نـەوی ئیسـرائیل ﴿بِمَا صَبَرُواْ﴾ بەهـۆی ئارامگـری یانـەوە (لەسـەر ناڕەحەتـی یـەکان) ﴿وَدَمَّرۡنَا﴾ وە ڕووخاندمان وتێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصۡنَعُ فِرۡعَوۡنُ وَقَوۡمُهُۥ﴾ ئەو کۆشـك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروسـتیان کردبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (مێوە و ڕەز وباخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە(فیرعەون و گەلەکەیمان تێدا خنکاند) ﴿فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێك بوون ﴿يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ﴾ بەردەوام خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُواْ يَٰمُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان: ئەی مووسا ﴿ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ﴾ هەروەك ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ مووسا فەرمووی: ﴿إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِيكُمۡ إِلَٰهٗا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە(ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو وەختەی رزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کە ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ وە لەو (ئازاردانە)تاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾ ﴿وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ﴾ سی شەو ﴿وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ﴾ بەدە شەوی تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ﴾ مووسا بە هاروونی برای ووت ﴿ٱخۡلُفۡنِي فِي قَوۡمِي﴾ تۆ لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصۡلِحۡ﴾ و کاری چاك بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ سَبِيلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ و شوێنی ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی دیاری کراومان(بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ﴾ خۆتم نیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ لَن تَرَىٰنِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری (لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ﴾ ئەوە دوای کەمێك تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ﴾ جا کاتێك پەروەردگاری خۆی دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُۥ دَكّٗا﴾ شاخەکەی وورد و هان کرد(و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد) ﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ﴾ و مووساش بەبێ هۆشی کەوت بەڕوودا ﴿فَلَمَّآ أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا هاتەوە (چاك بوویەوە) ﴿قَالَ سُبۡحَٰنَكَ﴾ فەرمووی: پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار) ﴿تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوا دارنم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردوە بەسەر هەموو خەڵكی دا ﴿بِرِسَٰلَٰتِي﴾ بەپەیامەكانم ﴿وَبِكَلَٰمِي﴾ و قسەكردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ﴾ كەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی توند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبۡنَا لَهُۥ فِي ٱلۡأَلۡوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَّوۡعِظَةٗ وَتَفۡصِيلٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەڕوونی (كە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذۡهَا بِقُوَّةٖ﴾ كەواتە (مووسا) بەتوندی بیانگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأۡمُرۡ قَوۡمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەكەت بكە ﴿يَأۡخُذُواْ بِأَحۡسَنِهَاۚ﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بكەن بە جوانتر و چاكترینیان ﴿سَأُوْرِيكُمۡ دَارَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێن لەسنوور دەرچووانتان نیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصۡرِفُ عَنۡ ءَايَٰتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەكانم ﴿ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانەی كە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بەناهەق و ناڕەوا ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كُلَّ ءَايَةٖ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەك ببینن ﴿لَّا يُؤۡمِنُواْ بِهَا﴾ باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلرُّشۡدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا﴾ نایكەن بە ڕێبازو ئایینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلۡغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗاۚ﴾ دەیكەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە كەسانێك كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿وَلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡۚ﴾ كارو كردەوەی (چاكیان) بە هیچ دەرچوو (پوچەڵ بوویەوە) ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (خراپانە)ی كە دەیان كرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَٱتَّخَذَ قَوۡمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان كرد ﴿مِنۡ حُلِيِّهِمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ لە خشڵ و زێڕەكانیان پەیكەری گوێرەكەیەك ﴿لَّهُۥ خُوَارٌۚ﴾ كە قوڕەی (وەك گوێرەكەی) هەبوو ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمۡ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی كە بێگومان ئەو (گوێرەكەیە) قسەیان لەگەڵدا ناكات ﴿وَلَا يَهۡدِيهِمۡ سَبِيلًاۘ﴾ و هیچ ڕێبازێكیشیان نیشان نادات ﴿ٱتَّخَذُوهُ﴾ كردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمكاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ﴾ وە كاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ﴾ وە تێگەیشتن و بینیان كە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَنَا﴾ وە لە گوناهەكانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمە لە زیان لێ كەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَٰنَ أَسِفًا﴾ بەڕق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنۢ بَعْدِىٓ﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد فەڕو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى ٱلْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) ووتی: ﴿ٱبْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ ٱلْقَوْمَ ٱسْتَضْعَفُونِى﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا۟ يَقْتُلُونَنِى﴾ نزیك بوو بم کوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِىَ ٱلْأَعْدَآءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا داممەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِأَخِى﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانانیت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونەبەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا. ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَءَامَنُوٓا۟﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى ٱلْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەیی یەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ ٱلْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِى نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموونی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَٱخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُۥ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَٰتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستیەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بروات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لە گەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّآ أَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان وبومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر بتویستایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّٰىَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّآ﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل ونەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِىَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَآءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِى مَن تَشَآءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش ببەو ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْغَٰفِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دوایشدا﴿إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَۚ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە﴿قَالَ﴾(پەروەردگار) فەرمووی: ﴿عَذَابِيٓ﴾سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُۖ﴾ دووچاری هەرکەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ﴾ وە بەزەیی و رەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێن پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراویی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و ڕێگریان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و﴿وَٱلۡأَغۡلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو(پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو قەدریان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە لەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو(کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و بەووتەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی مووسادا ﴿أُمَّةٞ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَٰهُمُ ٱثْنَتَىْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًاۚ﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا کرد ﴿إِذِ ٱسْتَسْقَىٰهُ قَوْمُهُۥٓ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ کرد (لە تینواندا) ﴿أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَۖ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەبەردەکە ﴿فَٱنۢبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر دەست بەجێ لێی هەڵقولا ﴿ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًاۖ﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْۚ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْغَمَٰمَ﴾ وەهەورمان کرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰۖ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْۚ﴾ لەورزق و ڕۆزیە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ بەوان ووترا ﴿ٱسْكُنُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بيت المقدس) نیشتە جێ ببن ﴿وَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە (خواردنەکانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ﴾ و بڵێن: (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٰٔتِكُمْۚ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەکانتان دەبوورێین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ لەئایندەدا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کەستەمیان کرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (ووتەی) کە پێیان ووترا بوو بەووتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان ناردە سەریان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿ٱلَّتِى كَانَتْ حَاضِرَةَ ٱلْبَحْرِ﴾ کە لە نزیك دەریا(ی سور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ کە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژی یان دەکرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەکرد لەکاتێکدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە ڕۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکان دەهاتن ودەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورو بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْۚ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون وسەر پێچییان دەکرد (بەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا ، وڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریانی) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵێك دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزر بێ (و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگریيان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەش کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێك یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن: ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی بێ نرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو دای بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێك دابەش کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەك ئەوان نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان ﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ وسامانی (حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی وەك ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نە کراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو خوێندویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێك کە کێو(ی طور) مان بەرز کردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێت بە سەر یاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان ووتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی ووتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟ ﴿قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان: بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا پەروەردگارمانە) ﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن: ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ فەڕو خراپەکاران کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ دارنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجاشەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بو بەیەکێك لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مۆڕەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمان دەردەهێنێ ﴿ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو(سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدۡ ذَرَأۡنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرٗا مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ﴾ زۆرێك لە جنۆكە و ئادەمی ﴿لَهُمۡ قُلُوبٞ لَّا يَفۡقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێناگەن (لە ڕاستی) ﴿وَلَهُمۡ أَعۡيُنٞ لَّا يُبۡصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەقی) پێ نابینن ﴿وَلَهُمۡ ءَاذَانٞ لَّا يَسۡمَعُونَ بِهَآۚ﴾ و گوێیان هەیە (هەقی پێ) نابیستن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ كَٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوار پێ) وان﴿بَلۡ هُمۡ أَضَلُّۚ﴾ بگرە خراپتر و گومڕا ترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡغَٰفِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترینی ناوەکان ﴿فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ بکەن ﴿وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ﴾ واز بهێنن و نرخ دامەنێن بۆ ئەوانەی ﴿يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَٰٓئِهِۦۚ﴾ کەلەناوەکانی (خوا) دا گۆڕان و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەی ئەوەی دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنۡ خَلَقۡنَآ أُمَّةٞ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵك دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن ﴿١٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم﴾ وورده وورده(پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆیشیان بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْۗ﴾ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍۚ﴾ کەهاوڕێ کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها تر سێنەرێکی ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَنظُرُواْ﴾ ئایا ئەوانە ناڕوانن؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەو موڵکە گەورەو فراوانەی لەئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە دروستی کردوون ﴿وَأَنۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقۡتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیك بوبێتەوە﴿أَجَلُهُمۡۖ﴾ کۆتایی (ژیان)یان ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَهُۥ يُؤۡمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەك لە پاش قورئان بڕوا دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُۥۚ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە ﴿وَيَذَرُهُمۡ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت﴿فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی یەوە ﴿أَيَّانَ مُرۡسَىٰهَاۖ﴾ کەی دەبێت ﴿قُلۡ إِنَّمَا عِلۡمُهَا عِندَ رَبِّيۖ﴾ بڵێ: زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقۡتِهَآ﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَۚ﴾ جگە لەپەروەردگار نەبێت ﴿ثَقُلَتۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە ﴿لَا تَأۡتِيكُمۡ إِلَّا بَغۡتَةٗۗ﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنۡهَاۖ﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّمَا عِلۡمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لە خەڵکی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي نَفۡعٗا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوۡ كُنتُ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَٱسۡتَكۡثَرۡتُ مِنَ ٱلۡخَيۡرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُۚ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نەدەگەیی ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لەیەك کەس (کە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَاۖ﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيفٗا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتۡ بِهِۦۖ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّآ أَثۡقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنۡ ءَاتَيۡتَنَا صَٰلِحٗا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحٗا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَاۚ﴾ لەوەی کەپێی دابوون ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشۡرِكُونَ مَا لَا يَخۡلُقُ شَيۡـٔٗا﴾ ئایا شتانێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ لەکاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ لَهُمۡ نَصۡرٗا﴾ وە(ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمۡۚ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡ أَدَعَوۡتُمُوهُمۡ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمۡ أَنتُمۡ صَٰمِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَٱدۡعُوهُمۡ﴾ دەی بانگ وهاواریان لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن، ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمۡ أَرۡجُلٞ يَمۡشُونَ بِهَآۖ﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێ ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَيۡدٖ يَبۡطِشُونَ بِهَآۖ﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَعۡيُنٞ يُبۡصِرُونَ بِهَآۖ﴾ یان چاویان هەیە کەپێ ی ببینن ﴿أَمۡ لَهُمۡ ءَاذَانٞ يَسۡمَعُونَ بِهَاۗ﴾ یان گوێیان هەیە کەپێ ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان نەخشەوپیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ ومۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی) کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات ﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ﴾ ناتوانن یارمەتی تان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسۡمَعُواْ﴾ ئەوان نابیستن ﴿وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾ ﴿خُذِ ٱلۡعَفۡوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی یەوە (چاوو پۆشی بکە) ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ﴾ فەرمانیش بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ و ڕووو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە لایەنی شەیتانەوە ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کاتێك خەتەرو وەس وەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُواْ﴾ یادی خوا دەکەن و خوایان بیر دەکەویتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕۆشن دەبێتەوە (ڕاستی دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە)کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕایی بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن(بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمۡ تَأۡتِهِم﴾ وە هەر کاتێك (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٖ قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَاۚ﴾ دەیان ووت: بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّيۚ﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕۆشنی و بەڵگەیە لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدٗى﴾ و ڕێنموونی و نیشاندەرە ﴿وَرَحۡمَةٞ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێك کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە کاتێك کە قورئان خوێندرا ﴿فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُواْ﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لە گەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بەبێ ئەوەی دەنگ بەرزبکەیتەوە ﴿بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێوارانداا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بە ڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن ﴿لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو(خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن. ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿ الأنفال ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لیّ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەسکەوتەکان(ی جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بلیّ: ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەست کەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی نێوان خۆتان چاك بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادارن ﴿١﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن ﴿إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لیّ دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەن کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجیّ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن ﴿٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن ﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لیّ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی پەسەندو چاك (یان بۆ هەیە) ﴿٤﴾ ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لەشاری مەینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لەبڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو ﴿٥﴾ ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾ دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون بۆتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بە سەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە ئەوەتان پیّ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بیّ چەکە، (کاروانە بازرگانیەکە) ﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت ووتەکانی خۆی بەڕاست دەرچیّ (حەق سەرکەویّ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بیّ باوەڕان لەبن بێنیّ ﴿٧﴾ ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەریّ و پوچەڵیّ بکاتەوە ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨﴾

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ ووتی من دەنێرم بۆ یارمەتیان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خواری) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وەخوا ئەوەی تەنها بۆ شادی و موژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێ ی ئارام بگرێت ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سەر کەوتنیش تەنها لای خواوەیەو بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەستەڵاتی کار بەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بەوە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانیشی لە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوو دڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و پەیوەندی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانی) پێکانتان دامەزراو و جێگیر بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر وباوەڕداران ڕابگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە) لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێك قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بە زوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەیان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت وبەتینە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێك (لەجەنگ دا) ڕووبەڕووی زۆرێك لەبێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾ قەت پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەڕق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وە کاتێ کە (مشتێ خۆڵ و زیخت ڕوو بە کافران) هاوێشت بەتەنها تۆ نەتهاوێشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕواداران تاقی بکاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بەتاقی کردنەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿١٧﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو (کە ڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١٨﴾ ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سەر خستی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەر گیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەر چەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەبێگومان خوا لەگەڵ بڕواداران دایە ﴿١٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ وپشتی تێمەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تێدەگەن و دەبیستن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە(بەسەر زارەکی) ووتیان :بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو کەڕو لاڵانەن (مەبەست پێ بێباوەڕانە) کە بیرناکەنەوە و ژیر نابن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن ببیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ ببیستنایە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەدەن ﴿٢٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ کاتێك کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کەزیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا (واتە ئەو پەڕی دەستەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وەخۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەك ﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشی ستەم کارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر سەختە ﴿٢٥﴾

﴿وَٱذۡكُرُوٓاْ﴾ بیـر بکەنـەوە ﴿إِذۡ أَنتُمۡ﴾ کاتێك کە ئێـوە ﴿قَلِيلٞ مُّسۡتَضۡعَفُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کـەم و لاوازکراو و ژێـر دەسـتە بـوون لـە زەوی (مەککـە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسـان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ﴾ کەخەڵکـی بتـان فڕێنـن وبـدەن بەسـەرتاندا ﴿فَـَٔاوَىٰكُمۡ﴾ ئەمجا خـوا پەنـای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصۡرِهِۦ﴾ وە بەیارمەتی خـۆی پشـتیوانی کـردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لـە شـتە پـاك (و حەڵاڵـە) کان پـێ بەخشـین ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی سـوپاس گـوزاری خوا بـن ﴿٢٦﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئـەو کەسـانەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکـەن لەگەڵ خـوا و پێغەمبەر ﷺ دا ﴿وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ﴾ وە ناپاکـی مەکـەن لـە سـپاردەکانی نـاو خۆتـان ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لەکاتێکـدا کـە ئێـوە دەزانـن (ناپاکـی یـە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانـن ﴿أَنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ﴾ بەڕاسـتی ماڵ و منداڵتـان ﴿فِتۡنَةٞ﴾ هـۆی تاقی کردنـەوەی (ئێـوەن) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾ وە بەڕاسـتی لای خـوا پاداشـتی زۆر گـەورە هەیـە ﴿٢٨﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کـە باوەڕتـان هێناوە ﴿إِن تَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگـەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجۡعَل لَّكُمۡ فُرۡقَانٗا﴾ هۆی جیاکەرەوەی (ڕاسـت و ناڕاسـت) تان بۆ فەراهەم دێنێت ﴿وَيُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبورێ ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۗ﴾ و لێتـان خـۆش دەبێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر گەورەیـە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذۡ يَمۡكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە(بیـر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان لە دژت دەگێڕا ﴿لِيُثۡبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆتت بکەن ﴿أَوۡ يَقۡتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوۡ يُخۡرِجُوكَۚ﴾ یان (لە مەککە) دەرت بکـەن ﴿وَيَمۡكُرُونَ﴾ وە ئەوانـە (بەردەوام) پیـلان دەگێڕن و فڕو فێـڵ دەکەن ﴿وَيَمۡكُرُ ٱللَّهُۖ﴾ وە خوایـش لەبەرامبـەر ئەوانـدا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچـەڵ کردنەوەی پیلان و فـڕ و فێڵەکانیان ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾ وە خـوا چاکترینـی پیـلان گێڕانە (بەرامبەر پیـلان گێران) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا﴾ وە کاتێـك کـە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسـەردا دەخوێنرێتـەوە ﴿قَالُواْ قَدۡ سَمِعۡنَا﴾ دەڵێن :بیسـتمان (واتە گرنگ نی یە) ﴿لَوۡ نَشَآءُ لَقُلۡنَا مِثۡلَ هَٰذَآ﴾ ئەگەر بمان ویسـتایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمـە هیچ نی یە جگە لە ئەفسـانەی پێشـینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذۡ قَالُواْ ٱللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێـك (کـە بێ بـاوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگـار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلۡحَقَّ مِنۡ عِندِكَ﴾ ئەگەر ئـەم قورئانـە ڕاسـتەو لەلایـەن تـۆوە هاتـووە ﴿فَأَمۡطِرۡ عَلَيۡنَا حِجَارَةٗ﴾ دەی بـەرد بەسـەرماندا ببارێنـە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لـە ئاسـمانەوە ﴿أَوِ ٱئۡتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ یـان سـزای سـەختی پـڕ ئازارمـان بـۆ بنێرە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمۡ﴾ وە بەڕاسـتی خـوا سـزایان نـادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمۡۚ﴾ لەکاتێـك دا تـۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لەناویانـدا بیـت ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمۡ﴾ هەروەها خوا تووشـی سـزایان ناکات ﴿وَهُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێزو پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەر پەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەر پەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خوا ناسان و پارێزکارانن ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان (بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لەدۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاك لە دەستەی پاك جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و ناپاکەکانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە ﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارۆ مەندی تەواون ﴿٣٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی (خوا) دەبورێت لەهەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (خراپە) کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ بێ باوەڕاندا ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی و بت پەرستی) نامێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەبەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەهەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە ﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت(دەسکەوت) وگرت ﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو(دەسکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا﴾ وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ) ﴿يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وەکاتێك ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا بوون ﴿وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەروی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون ﴿وَٱلرَّكۡبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ﴾ لەخوارتری ئێوە بوو ﴿وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد) ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە) لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٖ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾ ﴿إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی نیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ﴾ لەخەوتدا کەم بوون ﴿وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر نیشان بدایتایە ﴿لَّفَشِلۡتُمۡ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡأَمۡرِ﴾ لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئەوانی نیشان دان ﴿إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران ﴿وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗاۗ﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگێڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمۡ فِئَةٗ﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثۡبُتُواْ﴾ خۆگربن (هەڵنەیەن) ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ﴾ وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازببن ﴿وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ﴾ و هێزتان بڕوا و نەمێنێت ﴿وَٱصۡبِرُوٓاْۚ﴾ وەخۆڕاگربن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ خَرَجُواْ﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَٰرِهِم﴾ لەماڵ و وولاتی خۆیان ﴿بَطَرٗا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بەفیزوو ڕووپامایی بۆ خەلك كردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ وەبەرگری (خەلکیان) دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذۡ زَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان) ڕازاندنەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی: ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ ٱلۡيَوۡمَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ ﴿وَإِنِّي جَارٞ لَّكُمۡۖ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَآءَتِ ٱلۡفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكُمۡ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ مَا لَا تَرَوۡنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَۚ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ دووڕووەکان ﴿وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمۡۗ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەلاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوۡ تَرَىٰٓ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذۡ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان دەکێشن ﴿يَضۡرِبُونَ وُجُوهَهُمۡ وَأَدۡبَٰرَهُمۡ﴾ لەدەموچاوو پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ و (پێیان دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سوتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيكُمۡ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە باوو نەریتیان) هەر وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡۚ﴾ ئیتر (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيّٞ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمۡ يَكُ مُغَيِّرٗا نِّعۡمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێك ناگۆڕێ ﴿أَنۡعَمَهَا عَلَىٰ قَوۡمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ مَا بِأَنفُسِهِمۡ﴾ هەتا ئەوەی لەخۆیاندایە نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو باوو نەریتی دەستەی فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ زانی ﴿فَأَهۡلَكۡنَٰهُم بِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغۡرَقۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَۚ﴾ وە دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلّٞ كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەم کار بوون ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیان لەبەران (کەسانێکن) بەلای خواوە ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهۡدَهُمۡ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکاند ﴿فِي كُلِّ مَرَّةٖ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمۡ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثۡقَفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡحَرۡبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا ﴿فَشَرِّدۡ بِهِم مَّنۡ خَلۡفَهُمۡ﴾ (سزاو کوشتن و برینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوۡمٍ خِيَانَةٗ﴾ وە ئەگەر بەڕاستی مەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَٱنۢبِذۡ إِلَيۡهِمۡ عَلَىٰ سَوَآءٍۚ﴾ ئەو کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وپێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحۡسَبَنَّ﴾ وە باگومان نەبەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ سَبَقُوٓاْۚ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمۡ لَا يُعۡجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستە پاچە ناکەن (لە دەستی دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّواْ لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ﴾ ئەوەی لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ ٱلۡخَيۡلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرۡهِبُونَ بِهِۦ﴾ تا بترسێنن پێی ﴿عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمۡ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمۡ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە لەوان ﴿لَا تَعۡلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿ٱللَّهُ يَعۡلَمُهُمۡۚ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ﴾ وە هەرشتێك ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ (پاداشەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُواْ لِلسَّلۡمِ فَٱجۡنَحۡ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوٓاْ﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخۡدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسۡبَكَ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَيَّدَكَ بِنَصۡرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی خۆی ﴿وَبِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان ﴿لَوۡ أَنفَقۡتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان ﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسۡبُكَ ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَى ٱلۡقِتَالِۚ﴾ هانی بڕواداران بدە لەسەر جەنگ کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمۡ﴾ ئەگەر لەئێوەدا ببێت ﴿عِشۡرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ﴾ وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفٗا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ لەئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿ٱلۡـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمۡ﴾ خوا فەرمانەکەی سووك کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمۡ ضَعۡفٗاۚ﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا ببێت ﴿مِّاْئَةٞ صَابِرَةٞ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمۡ أَلۡفٞ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفَيۡنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نی یە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسۡرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان) هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثۡخِنَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ نەکات ودەسەڵاتی نەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئایائێوە ماڵی دونیاتان دەوێت(بە وەرگرتنی فیدیە)؟ ﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلۡأٓخِرَةَۗ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوۡلَا كِتَٰبٞ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێك ﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە) ﴿لَمَسَّكُمۡ فِيمَآ أَخَذۡتُمۡ﴾ بێگومان لەبەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا) تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُواْ مِمَّا غَنِمۡتُمۡ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە بە غەنیمەت گرتان ﴿حَلَٰلٗا طَيِّبٗاۚ﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فیدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان دەبورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وەئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکیان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡۗ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بەگیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ﴾ هەتا کۆچ نەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وەئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئایین ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾ ئەگەر ئەو(پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەدخویەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کەبڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش(کۆچەرەکان) یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕواداران ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و ڕۆزیەکی چاك و بەنرخ ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدواییدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مِنكُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستە ترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۚ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿ التَّوبَة ﴾

﴿بَرَآءَةٌ﴾ ئەمە بەری بوونێكی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەكەیەوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی كەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران (١) ﴿فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ كەواتە (ئەی بێ بڕواكان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ﴾ ماوەی چوار مانگ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواكەری بێ بڕوایانە (٢) ﴿وَأَذَٰنٞ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێكە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خوا و پێغەمبەرەكەیەوە ﴿إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵكی ﴿يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ﴾ لەرۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥۚ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەكەی بەرین لەهاوبەش دانەرەكان ﴿فَإِن تُبۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر پەشیمان ببنەوە ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ﴾ ئەوە چاكترە بۆتان ﴿وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بكەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِۗ﴾ لە دەستی خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ مژدەش بدە بەوانەی كە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەكی ئازاردەر (٣) ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی كەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەرەكان ﴿ثُمَّ لَمۡ يَنقُصُوكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ پاشان هیچ كەم و كوڕییان لێ نەكردن ﴿وَلَمۡ يُظَٰهِرُواْ عَلَيۡكُمۡ أَحَدٗا﴾ وە پشتیوانی هیچ كەسێكیان نەكردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوٓاْ إِلَيۡهِمۡ عَهۡدَهُمۡ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەكەیان بۆ تەواو بكەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمۡۚ﴾ تاماوەی دیاری كراویان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پارێزكاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت (٤) ﴿فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ﴾ ئەمجا كاتێك مانگە حەرامەكان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوە هاوبەش دانەرەكان بكوژن ﴿حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ﴾ لە هەر شوێنێك دەستان كەوتن ﴿وَخُذُوهُمۡ﴾ وە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱحۡصُرُوهُمۡ﴾ وە بەریان بكەن لە دەرچوون ﴿وَٱقۡعُدُواْ لَهُمۡ كُلَّ مَرۡصَدٖۚ﴾ وە بۆیان دانیشن لە هەموو جێگایەكی چاوەڕوانی دا ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان كرد ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەكاتیان دا ﴿فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡۚ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاكەن ووازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە (٥) ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر كەسێك لە هاوبەش دانەرەكان داوای هاوسێ یەتی و پەنادانی لێ كردیت ﴿فَأَجِرۡهُ﴾ ئەوە پەنای بدە ﴿حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥۚ﴾ لە پاشان بیگەیەنە جێگای هێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە كە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ دەستە و كۆمەڵێكن هیچ نازانن (٦)

﴿كَيۡفَ يَكُونُ لِلۡمُشۡرِكِينَ عَهۡدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِۦٓ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّمۡ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵبەستن ﴿عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۖ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا ٱسۡتَقَٰمُواْ لَكُمۡ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَٱسۡتَقِيمُواْ لَهُمۡۚ﴾ ئێوەش ڕێك و ڕاست بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾ ﴿كَيۡفَ﴾ چۆن (پەیمان دەبەنە سەر) ﴿وَإِن يَظۡهَرُواْ عَلَيۡكُمۡ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ ببن بەسەرتاندا ﴿لَا يَرۡقُبُواْ فِيكُمۡ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلّٗا وَلَا ذِمَّةٗۚ﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و بەڵێنێك ﴿يُرۡضُونَكُم بِأَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأۡبَىٰ قُلُوبُهُمۡ﴾ بەڵام دڵەکانیان دژتانن و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكۡثَرُهُمۡ فَٰسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾ ﴿ٱشۡتَرَوۡاْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنٗا قَلِيلٗا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِهِۦٓۚ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرۡقُبُونَ فِي مُؤۡمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ بڕوادارێك ﴿إِلّٗا وَلَا ذِمَّةٗۚ﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُعۡتَدُونَ﴾ وە هەر ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِي ٱلدِّينِۗ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا ﴿وَنُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەیزانن ﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّنۢ بَعۡدِ عَهۡدِهِمۡ﴾ پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ وە تەشەرو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَٰتِلُوٓاْ أَئِمَّةَ ٱلۡكُفۡرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمۡ لَآ أَيۡمَٰنَ لَهُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانە هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا تُقَٰتِلُونَ قَوۡمٗا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ﴾ کەپەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبییە) ﴿وَهَمُّواْ بِإِخۡرَاجِ ٱلرَّسُولِ﴾ و نیازی دەرکردنی پێغەمبەریان ﷺ کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمۡ أَوَّلَ مَرَّةٍۚ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا ﴿أَتَخۡشَوۡنَهُمۡۚ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخۡشَوۡهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَٰتِلُوهُمۡ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ بِأَيۡدِيكُمۡ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات ﴿وَيُخۡزِهِمۡ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرۡكُمۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشۡفِ صُدُورَ قَوۡمٖ مُّؤۡمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات (١٤) ﴿وَيُذۡهِبۡ غَيۡظَ قُلُوبِهِمۡۗ﴾ و ڕق و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و ناهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە (١٥) ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تُتۡرَكُواْ﴾ ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمۡ يَتَّخِذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نەیان کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان ﴿وَلِيجَةٗۚ﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی کەئێوە دەیکەن (١٦) ﴿مَا كَانَ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعۡمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلۡكُفۡرِۚ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شاهیدن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي ٱلنَّارِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین (١٧) ﴿إِنَّمَا يَعۡمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمۡ يَخۡشَ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ و لە کەس نەترسا بێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ لەو کەسانە بن کە ڕێنموونیی کراون (١٨) ﴿أَجَعَلۡتُمۡ سِقَايَةَ ٱلۡحَآجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنا بێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ و تێکۆشا بێت لە ڕێی خوادا ؟ ﴿لَا يَسۡتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِۗ﴾ چوون یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات (١٩) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعۡظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و دوا ڕۆژدا) (٢٠)

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی بەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براکانتان دامەنێن (هەڵمەبژێرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ لا خۆشەویستر و چاکتربوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ ومال و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانییەك کەدەترسن بەرەوی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەك کەپێی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویستتر لاتان لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دێنێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کەسانی تێپەڕ لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگاو شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆریە)هیچ سوودێکی نەبوو بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسەر تەنگ بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) ناردە خوارەوە کەئێوە نەتاندەبینین ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەسزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و برینداری و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُشۡرِكُونَ نَجَسٞ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقۡرَبُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ ٱلۡحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعۡدَ عَامِهِمۡ هَٰذَاۚ﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ عَيۡلَةٗ﴾ وەئەگەر لەنەبوونی ترسان ﴿فَسَوۡفَ يُغۡنِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓ إِن شَآءَۚ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ئەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاست و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی) ﴿عَن يَدٖ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕو ڕیسوان ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿عُزَيۡرٌ ٱبۡنُ ٱللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى﴾ و گاوورەکانیش ووتیان ﴿ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ ٱللَّهِۖ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوۡلُهُم بِأَفۡوَٰهِهِمۡۖ﴾ ئەوە ووتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَٰهِـُٔونَ قَوۡلَ ٱلَّذِينَ﴾ وەك ووتەی ئەوانە دەڵێنەوە ﴿كَفَرُواْ مِن قَبۡلُۚ﴾ کەپێشتر بێ بڕوابوون ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ﴾ زانا و قەشەکانیان کردوە ﴿أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ﴾ بێجگە لەوەی کەیەك خوا بپەرستن ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) یەی ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔواْ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئایینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیباوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێ یان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا زاتێکە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئایینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئایینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لەزاناو قەشەکانی (جوولەکەو گاوور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵك) دەکەن لەڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن لە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لەئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُواْ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) وا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئایینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخۆتان (وکوشتاریان تێدا مەکەن) ﴿وَقَٰتِلُواْ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بجەنگن لەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکرا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکرا و (بێ جیاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ ئەوەش بشزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناساندایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِي ٱلۡكُفۡرِۖ﴾ ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامٗا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێك حەڵاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامٗا﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بین لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا ڕێزداری کردوون (جەنگی تێیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُۚ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەڵاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمۡ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعۡمَٰلِهِمۡۗ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمۡ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بووترێت ﴿ٱنفِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلۡتُمۡ إِلَى ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجولێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ لەبەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُواْ﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيۡـٔٗاۗ﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەر ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدۡ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذۡ أَخۡرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِيَ ٱثۡنَيۡنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذۡ هُمَا فِي ٱلۡغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەرو ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذۡ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتە بەهاوەڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحۡزَنۡ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَاۖ﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيۡهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٖ لَّمۡ تَرَوۡهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازانێك کە نەتاندەبینین ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفۡلَىٰۗ﴾ بەژێر کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِيَ ٱلۡعُلۡيَاۗ﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿ٱنفِرُواْ خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدار بن) ﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژار بن) ﴿وَجَٰهِدُواْ﴾ و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست کەوتێکی نزیك ﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّٱتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِنۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ ٱلشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبوك) بۆ ئەوان نارەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبووك) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ ٱسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین (بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت ببورێت ﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕوانەت) دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت ﴿ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿٤٣﴾ ﴿لَا يَسْتَـْٔذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوا بخەن لە جیهادکردن) ﴿ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أَن يُجَٰهِدُواْ﴾ کەتێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ وە خوا ئاگاو زانایە بەخۆ پارێزەران ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن (کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ کە بڕوایان نی یە بەخوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُواْ ٱلْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّواْ لَهُۥ عُدَّةً﴾ ئەوە هۆو کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد (لەچەك و وولاخ وتفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ ٱقْعُدُواْ﴾ پێیان ووترا دانیشن ﴿مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾ لەگەڵجێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُواْ فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچوونایە ﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت ﴿وَلَأَوْضَعُواْ خِلَٰلَكُمْ﴾ و نێوان ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتو هوت) ﴿يَبْغُونَكُمُ ٱلْفِتْنَةَ﴾ ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ دەگرن ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم کاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ٱبْتَغَوُا۟ ٱلْفِتْنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و بشێوی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا﴿حَتَّىٰ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ کە ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئْذَن لِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّىٓ﴾ و تووشی گوناهو خراپەم مەکە ﴿أَلَا فِى ٱلْفِتْنَةِ سَقَطُوا۟﴾ ئاگاداربن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتەڕێگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ ناڕەحەت و غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگەر ناڕەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُوا۟﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدْ أَخَذْنَآ أَمْرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾ جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نوسیویەتی بۆمان ﴿هُوَ مَوْلَىٰنَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحْدَى ٱلْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگەلە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا) ﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات ﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓا۟﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُوا۟ طَوْعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کە گیرا بکرێت لێ یان ﴿نَفَقَـٰتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشییان ﴿إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچێك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرنجت ڕانەكێشێت (سەرسامت نەكات) ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەكاتێكدا كەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ كەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ كەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵكو ئەوانە كۆمەڵێكن زۆر دەترسن (زراویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَـًٔا﴾ ئەگەر پەنایەكیان دەست كەوێت ﴿أَوْ مَغَٰرَٰتٍ﴾ یان ئەشكەوتانێك ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان كون و قوشبن و نەفەقێك ﴿لَّوَلَّوْا۟ إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و(ڕووی تێدەكەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەكاتێكدا زۆر بەپەلە ڕادەكەن (یا هیچ شتێك جڵەویان ناگرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەندێ كەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەدابەش كردنی خێرەكاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا۟ مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا۟ مِنْهَآ﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ ئەو كاتە ئەوان تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەكەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا۟﴾ وەبیان ووتایە ﴿حَسْبُنَا ٱللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ ومیهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُۥٓ﴾ هەروەها پێغەمبەرەكەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ﴾ بەڕاستی (زەكات) دان تەنها (بۆ ئەم كومەڵانەیە كە خوای گەورو باسی كردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَآءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا﴾ و ە بۆ كرێكارانێك كەبەسەریەوەن (كۆی دەكەنەوە) ﴿وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دا ئەهێنرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِى ٱلرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد كردنی بەندەو كۆیلەكان ﴿وَٱلْغَٰرِمِينَ﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەككەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە پێویست كراوەوفەرزكراوە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای كاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ ٱلَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاكانەدا كەسانێك هەیە ﴿يُؤْذُونَ ٱلنَّبِىَّ﴾ كە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو خۆش باوەڕو گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاكەیە (كە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی كە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەكی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمْ﴾ (ناپاکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿وَٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن ﴿إِن كَانُواْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓاْ﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُۥ مَن يُحَادِدِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَٰلِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْخِزْىُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و زەبوونی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ دوو ڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێرڕێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ ٱسْتَهْزِءُوٓاْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: گاڵتە و لاقرتی بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابن ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ: ﴿أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِۦ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتیتان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُواْ﴾ بەهانە مەهێننەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِن نَّعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُواْ مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ پیاوانی دووڕوو ﴿وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ﴾ و ئافرەتانی دوو ڕوو ﴿بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُواْ ٱللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چۆتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾ بۆیە خواش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن ﴿ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَٱلْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِىَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿ كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ ﴾ (ئێوە ئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿ كَانُوٓا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً ﴾ ئەوانە زۆر بەهێز تر بوون لەئێوە ﴿ وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا ﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿ فَٱسْتَمْتَعُوا بِخَلَٰقِهِمْ ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ ﴾ وەئێوەش ڕاتان بواردو شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم ﴾ هەرچۆنێك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿ بِخَلَٰقِهِمْ ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿ وَخُضْتُمْ ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون لەناهەق و بەتاڵدا ﴿ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا ﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿ أُولَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێسوود بوو ﴿ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆن ﴿٦٩﴾ ﴿ أَلَمْ يَأْتِهِمْ ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێ یان نەگەیشتووە ﴿ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ ﴾ لەگەلی نووح وعاد ﴿ وَثَمُودَ ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿ وَقَوْمِ إِبْرَٰهِيمَ ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿ وَأَصْحَٰبِ مَدْيَنَ ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتِ ﴾ و شارەکانی ژێرو زەبەر کراو (هۆزی لووط) ﴿ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ ناویان ﴿ بِٱلْبَيِّنَٰتِ ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿ وَلَٰكِن كَانُوٓا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿ وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ﴾ هەندێکیان پشتوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿ يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ جێ بەجێ دەکەن ﴿ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿ أُولَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُ ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿ وَعَدَ ٱللَّهُ ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿ جَنَّٰتٍ ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿ خَٰلِدِينَ فِيهَا ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً ﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿ فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍ ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿ وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ﴾ جیهـاد بکـە دژی بـێ بـاوەڕان ﴿وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ ودووڕووەکان ﴿وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ وە توندو تیژ بەلەدژیان ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ شـوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخـە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ کـە دواڕۆژو چـارە نوسـێکی خراپـە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سـوێند دەخـۆن بەخوا ﴿مَا قَالُواْ﴾ (ئـەو ووتانـەی دراوەتە پاڵیـان) نەیـان ووتووە ﴿وَلَقَدۡ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلۡكُفۡرِ﴾ سوێندبەخوابێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وَكَفَرُواْ بَعۡدَ إِسۡلَٰمِهِمۡ﴾ وەبێ بڕوابوونەتەوە لەپاش موسـوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّواْ بِمَا لَمۡ يَنَالُواْۚ﴾ و نیازی شـتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشـتنی پێغەمبـەر ﷺ کاتـی گەڕانـەوەی لەتەبـوك) ﴿وَمَا نَقَمُوٓاْ﴾ وە هیـچ ڕەخنەو ڕقێکیـان نەبوو ﴿إِلَّآ أَنۡ أَغۡنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خواو پێغەمبەرەکەی (وبڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِن فَضۡلِهِۦۚ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِن يَتُوبُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيۡرٗا لَّهُمۡۖ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِن يَتَوَلَّوۡاْ﴾ وە ئەگەر ڕوو وەر گێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی سەخت ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ لە دونیاو پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لەزەوی دا نی یە بۆ ئەوان ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ﴾ وە لەناپاکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضۡلِهِۦ﴾ کەچـی کاتێـك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشـین ﴿بَخِلُواْ بِهِۦ﴾ ڕژدی و چروکیان تێداکرد ﴿وَتَوَلَّواْ﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَّهُم مُّعۡرِضُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە ڕوو وەر گێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعۡقَبَهُمۡ﴾ ئەمجا خـواش سـەرئەنجامی ئەوانی گێـڕا ﴿نِفَاقٗا فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ بەدوو ڕوویـی لەدڵیاندا ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ يَلۡقَوۡنَهُۥ﴾ هەتا ئـەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَآ أَخۡلَفُواْ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبرد نەسـەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویـان بەخـوا ﴿وَبِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ و بەهـۆی ئـەوە شـەوە درۆیان دەکـرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمۡ يَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئایـا نەیـان زانیـوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ کەبێگومـان خـوا ئاگـادارە ﴿سِرَّهُمۡ﴾ بەنهێنـی ﴿وَنَجۡوَىٰهُمۡ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی ڕادە ئاگاو زانایە بەشاراوەو پەنهانەکان ﴿٧٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَلۡمِزُونَ﴾ ئەو کەسـانەی کەتانەو تەشەر دەدەن ﴿ٱلۡمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ فِي ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگەلە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهۡدَهُمۡ﴾ وە (تانە وتەشەر دەدەن) لەوانـەی کەتەنهـا کەمێکیان هەیـە بەزەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسۡخَرُونَ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوسـا هەر گاڵتەشـیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ ٱللَّهُ مِنۡهُمۡ﴾ خوا گاڵتە بـەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) داوای لێبوردونیـان بـۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یـان داوای لێبوردونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردونیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جـار ﴿فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیـان نابورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بەهـۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانـە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَـٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونیـی خەڵکانی دەرچوو لەئایین نـاکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانـەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینـەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَـٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووك دا) ﴿وَكَرِهُوٓا۟ أَن يُجَـٰهِدُوا۟﴾ وە پێیان ناخـۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشـن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمـاڵ و گیانیان ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خـوادا ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بەئیماندارانیـان) دەووت ﴿لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایـەدا دەرمەچن بۆ جیهـاد ﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگـری دۆزەخ زۆر گەرم تـرە (لەم گەرمایـە) ﴿لَّوْ كَانُوا۟ يَفْقَهُونَ﴾ ئەگـەر ئەوانـە تـێ بگـەن و بزانـن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا۟ قَلِيلًا﴾ دەی با کـەم پێ بکەنن ﴿وَلْيَبْكُوا۟ كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سـزایە) تۆڵەو پاداشـتی ئەو کردەوانەیـە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا ئەگەر خوا تۆی گەڕانـدەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبووك) ﴿إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لـێ کردیت بـۆ دەرچوون (بـۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تـۆش بڵـێ: ﴿لَّن تَخْرُجُوا۟ مَعِىَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَـٰتِلُوا۟ مَعِىَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیـچ دوژمنێکـدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکـە بێگومان ئێـوە ڕازی بوون ﴿بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشـتن لەیەکـەم جـاردا ﴿فَٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْخَـٰلِفِينَ﴾ کەواتـە هـەر دانیشـن لەگـەڵ بەجـێ ماوانـدا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ﴾ لەسـەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بـوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخـوا و پێغەمبەرەکـەی ﴿وَمَاتُوا۟﴾ و مـردن ﴿وَهُمْ فَـٰسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بـەردەوام سنوورشـکێن بـوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە(ئـەی موحەممەد ﷺ) باسـەرت سـوڕنەهێنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَـٰدُهُمْ﴾ مـاڵ و منداڵـی زۆریـان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خـوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە(مـاڵ و منـداڵ) سـزایان بـدات ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیـان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَـٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خـوارەوە ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَـٰهِدُوا۟ مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشـان بکەن لەگـەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿ٱسْتَـْٔذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لُوا۟ ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسـەڵات و سـامانن ﴿وَقَالُوا۟ ذَرْنَا﴾ و دەڵێـن لێمان گـەڕێ و وازمان لـێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ ٱلْقَـٰعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەك ئافرەت و منداڵ وپەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُواْ بِأَن يَكُونُواْ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراوان دا بن (وەك ئافرەت و منداڵ و پەككەوتەکانان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَٰهَدُواْ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ بیانو گران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتودا دوو چاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر بێ هێز و پەككەوتە ونەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُواْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ووتت وڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّواْ﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُواْ مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبارکردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتن بۆ جیهادیان هەیە) ﴿رَضُواْ﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُواْ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعۡتَذِرُونَ إِلَيۡكُمۡ﴾ عـوزر و بەهانەتـان بـۆ دەهێننـەوە ﴿إِذَا رَجَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡۚ﴾ کاتێـك (لەجیهـاد وغـەزا) گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿قُل لَّا تَعۡتَذِرُواْ﴾ بڵـێ بەهانـە و عـوزر مەهێننـەوە ﴿لَن نُّؤۡمِنَ لَكُمۡ﴾ ئێمـە هەرگیـز باوەڕتـان پـێ ناکەیـن ﴿قَدۡ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنۡ أَخۡبَارِكُمۡۚ﴾ چونکـە بەڕاسـتی خـوا ئاگاداری کردوویـن لـە هەواڵەکانتـان (کـە ئێـوە ناپـاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ﴾ وە لـە داهاتـوودا خـوا و پێغەمبەرەکـەی کردەوەکانتـان دەبینـن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشـان (لـەڕۆژی دوایـی دا) دەگەڕێنرێنـەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بـۆ لای زانـای هەمـوو نهێنـی و ئاشـکراکان (کـە خـوای گەورەیـە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتـان پـێ دەدا بەوەی لـە دونیـادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمۡ﴾ بەزوویـی سـوێندتان بۆدەخـۆن بەخـوا ﴿إِذَا ٱنقَلَبۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێـك گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿لِتُعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡۖ﴾ بـۆ ئـەوەی چاوپۆشـیان لـێ بکـەن و سەرزەنشتیان نەکـەن ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡۖ﴾ ئێـوەش ڕوویـان لـێ وەرگێـڕن ﴿إِنَّهُمۡ رِجۡسٞۖ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (دووڕوو) انە پیس (ونەگریسـن) ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایـان دۆزەخـە (لـە ڕۆژی دوایـی دا) ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ تۆڵەیـان لـێ دەسـەنرێت بەهـۆی ئـەو تـاوان وخراپـەی لەدونیـادا دەیـان کـرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ (بـە درۆ) سـوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡۖ﴾ بۆ ئـەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن تَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرۡضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ لەکەسـانی دەرچوو لەسـنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿ٱلۡأَعۡرَابُ أَشَدُّ كُفۡرٗا وَنِفَاقٗا﴾ عەرەبە دەشـتەکییەکان بـێ بڕوایـی و دوو ڕوویی یـان بەهێز ترە ﴿وَأَجۡدَرُ أَلَّا يَعۡلَمُواْ﴾ و شایسـتەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ئەو سـنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦۗ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وە خـوا زانـای کاردروسـتە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانەدا هەندێـك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغۡرَمٗا﴾ ئـەوەی لێ ی وەردەگیرێت و دەی بەخشـێت بەبـاج و سـەرانەی دادەنێـت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَۚ﴾ وە چاوەڕوانـی دەکەن بەسـەر هاتـی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيۡهِمۡ دَآئِرَةُ ٱلسَّوۡءِۗ﴾ بەڵاو بەسەر هاتی خراپ بە سەر خۆیاندا بێت ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ خـواش بیسـەری زانایـە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە هەندێکـی تـر لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانە هەیـە ﴿يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ کـە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِۚ﴾ وە دوعا کردنـی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَآ إِنَّهَا قُرۡبَةٞ لَّهُمۡۚ﴾ بێداربن بێگومان ئەوە هـۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدۡخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦٓۚ﴾ لە ئاینـدەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانـی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا) ﴿مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یاریدەدەران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە ﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ برانەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی گەورە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکییانەی کە لە دەورو بەرتان دان ﴿مُنَٰفِقُونَ﴾ ناپاکانێك هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ﴾ هەندێك لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا۟ عَلَى ٱلنِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاك دەیا نناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ) ﴿١٠١﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ ٱعْتَرَفُوا۟ بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بەگوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا۟ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَءَاخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تۆبەیان لێ وەرگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و دارایيان (زەکات و سەدەقە) تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن دەکەیت بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یە بۆ ئەوان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە هەر ئەو خێر وبەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ :کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿١٠٥﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ ٱللَّهِ﴾ بۆ فەرمان و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١٠٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارٗا﴾ بۆ زیان گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفۡرٗا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِن قَبۡلُۚ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿١٠٧﴾ ﴿لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ﴾ هەرگیز نوێژی تێدانەکەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر بناغەی تەقوا و لە خوا ترسان دامەزرا بێت ﴿مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ﴾ پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَن يَتَطَهَّرُواْۚ﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (لەژەنگ وژاری سەردەمی نەفامی) ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان پاك بکەنەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە ﴿أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ﴾ لەسەر لێواری کەندەڵانێکی فشەڵ و ڕووخەك ﴿فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونیی کەسانی ستەمکار ناکات ﴿١٠٩﴾ ﴿لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوۡاْ﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ مەگەر دڵیان پارچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم﴾ گیان و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەو بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان) دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەرخۆی ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ جا کێ بە بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي﴾ کەواتە مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعۡتُم بِهِۦۚ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ﴿١١١﴾

﴿ٱلتَّـٰٓئِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿ٱلْعَـٰبِدُونَ﴾ خواپەرستن ﴿ٱلْحَـٰمِدُونَ ٱلسَّـٰٓئِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا)﴿ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّـٰجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدە بەرن (نوێژ خوێنن) ﴿ٱلْـَٔامِرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە و ﴿وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَٱلْحَـٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ﴾ پاریزەران بۆ سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو سیفاتانەیان تیدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِىِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران ﴿أَن يَسْتَغْفِرُوا۟ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوْ كَانُوٓا۟ أُو۟لِى قُرْبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ وپێڕی دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱسْتِغْفَارُ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ﴾ تەنها لەبەرڕوادە و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَآ إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُۥ عَدُوٌّ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ مِنْهُ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًۢا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَىٰهُمْ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموونیی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی ومولکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك ﴿١١٦﴾ ﴿لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِىِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلْمُهَـٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ ٱلَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿ٱتَّبَعُوهُ فِى سَاعَةِ ٱلْعُسْرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن لە کاتی سەختی و ناڕەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾ پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ وەرگرتن ﴿إِنَّهُۥ بِهِمْ﴾ بە ڕاستی خوا لە گەڵیان ﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسك بوویەوە ﴿ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لەگیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوٓا۟ أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّآ إِلَيْهِ﴾ مەگەر پەنایی خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێك) ﴿لِيَتُوبُوٓا۟﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە ﴿١١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە(تۆڵەی) خوا ﴿وَكُونُوا۟ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ وەلەگەڵ ڕاست گۆیاندابن ولەڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ﴾ نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی بەدەوور و بەریاندان ﴿أَن يَتَخَلَّفُوا۟ عَن رَّسُولِ ٱللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ بەجێ بمێنن و دوابکەون (لەجیهادکردن) ﴿وَلَا يَرْغَبُوا۟ بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِۦ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتربوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوویەتی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و برسیێتی یەك لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَـُٔونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها پێ ناخەنە هیچ شوێنێك (لەخاکی کافران) ﴿يَغِيظُ ٱلْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و تووڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێك لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتنیان یا گرتنی ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِۦ﴾ ئیلا بەم کردەوانە بۆیان دەنوسرێت ﴿عَمَلٌ صَٰلِحٌ﴾ کردەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێك (لەڕێگەی خودا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووك بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ وشیوێك نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەچاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران ﴿لِيَنفِرُوا۟ كَآفَّةً﴾ تێکڕا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆجیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەربچوونایە ﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێك ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا۟ فِى ٱلدِّينِ﴾ بۆ ئەوەی لە ئاینەکەیان تێبگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزا بکەن لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لەئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوٓا۟ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك گەڕانەوە (لەجیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) وبێدار ببنەوە (لەنەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ﴾ بجەنگن لەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُم﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِّنَ ٱلْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُوا۟ فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان لەئێوەدا توند و تیژی ببینن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ وبزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخوا ترساندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك (لەقورئان) بنێردرێتە خوارەوە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا﴾ کام لە ئێوە باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخشن و خۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ لەنێو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەك دوو ڕووەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتە کە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُوا۟﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِى كُلِّ عَامٍ﴾ لەهەمووساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبە ناکەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (ئەو دووڕووانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلْ يَرَىٰكُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ ٱنصَرَفُوا۟﴾ پاشان (بە دزییەوە) دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن هیچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدْ جَآءَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ نارەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُم﴾ زۆر سوورە لەسەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و گوێیان پێ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خوام بەسە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿ يُونُسَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕاو) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ﴾ قورئانی نەگۆڕاوی پڕ حیکمەتە ﴿١﴾ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَآ﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنذِرِ ٱلنَّاسَ﴾ (پێمان ووتووە) کەئادەمی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وە موژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەرعەرش وقەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵام چۆنیەتیکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نی یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق وڕاستە ﴿إِنَّهُۥ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانە بداتەوە ﴿ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون ﴿٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ ٱلشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَآءً﴾ بە تیشك ﴿وَٱلْقَمَرَ نُورًا﴾ مانگیشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُۥ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا۟ عَدَدَ ٱلسِّنِينَ وَٱلْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ فِى ٱخْتِلَٰفِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دوارۆژدا) ﴿وَرَضُواْ بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَٱطۡمَأَنُّواْ بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿يَهۡدِيهِمۡ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَٰنِهِمۡۖ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ ڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە باخ وبەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دا ﴿٩﴾ ﴿دَعۡوَىٰهُمۡ فِيهَا سُبۡحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ﴾ دوعایان تێیدا (ئەوەیە کەدەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمۡ فِيهَا سَلَٰمٞۚ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا)بەووشەی سەلامە ﴿وَءَاخِرُ دَعۡوَىٰهُمۡ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیەکە دەڵێن) ﴿أَنِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوۡ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ﴾ وەئەگەر خوا پەلەی بکردایە (لە قوبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿ٱسۡتِعۡجَالَهُم بِٱلۡخَيۡرِ﴾ وەك پەلەکردنی (لەقوبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيۡهِمۡ أَجَلُهُمۡۖ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی پێ دەهێنرا (وکاتی مردونیان دەهات)﴿فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشیی خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت ﴿دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوۡ قَاعِدًا أَوۡ قَآئِمٗا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە﴿فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُ ضُرَّهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمۡ يَدۡعُنَآ﴾ وەك هاوار و دوعای نەکردبێت لێمان نەپاڕابێتەوە﴿إِلَىٰ ضُرّٖ مَّسَّهُۥۚ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾ بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە﴿لِلۡمُسۡرِفِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بۆ زیادە ڕەویان ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿ٱلۡقُرُونَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ چەند گەل و نەتەوە لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُواْ﴾ کاتێك ناهەقیان کرد﴿وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْۚ﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلۡنَٰكُمۡ خَلَٰٓئِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد بەجێگر و جێنشین ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار وکردەوە دەکەن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە روونەكانی ئێمە ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی بەتەمای دیداری ئێمە نین (لەدوارۆژ دا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا﴾ قورئانێكی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نی یە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ كەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناكەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەكرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بكەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەكردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونكە بێگومان من مامەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ﴾ ماوەی تەمەنێكی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیرناكەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا كێ ستەمكارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو كەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یائایەتەكانی قورئان بەدرۆ دابنێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگەلەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ كە نەزیانیان پێ دەگەیەنن ﴿وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ نەسوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ تكا كارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێك كەبێ ئاگایەلێ ی ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بڵندە لەوەی كە دەیكەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵكی لەرابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەك ئوممەت بوون (بروا دار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێك پێشتر نەدرایە ﴿مِنْ رَبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی كە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ﴾ یا بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەت بە خوایە ﴿فَانْتَظِرُوا﴾ كەواتە چاوەڕوانی بكەن ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ یەكێكم لە چاوەڕوانكەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةً﴾ وە کاتێك کە نیعمەت و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بەخەڵکی و تامی ئەو نیعمەتەیان پێدەچێژین ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشیەك کەلێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُم مَّكۡرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فڕو فێڵێك (ئەو بێ باوەڕانە)دەیکەن دەینوسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ﴾ خوا زاتێکە هاتو چۆتان پێ دەکات ﴿فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ﴾ لەووشکایی و لەدەریادا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ﴾ هەتا کاتێك ئێوە ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشتی دان ﴿وَجَرَيۡنَ بِهِم﴾ (کەشتیەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ﴾ بەهۆی شنە بایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُواْ بِهَا﴾ و خۆش حاڵ دەبن پێی ﴿جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لەپڕ) ڕەشە بایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ﴾ وشەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ﴾ وە دڵنیا بوون لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمۡ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُاْ ٱللَّهَ﴾ هاوار دەکەنە خوا ی گەورە ﴿مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ زۆر بەدڵسۆزی وگەردنی بۆ کەچ دەکەن ﴿لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بەخوا ئەگەر ڕزگارمان بکەیت ﴿مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ لەم سەختی وناڕەحەتیە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە سوپاسگوزاران دەبین (بۆتۆ ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك خوا ڕزگاری کردن (لەو ناڕەحەتیە) ﴿إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ﴾ کوتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ﴾ لەڕاستیدا ستەم و ناحەقی یەکانتان ﴿عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەزەتی ژیانی دونیاش بێ نرخە ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لەدونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومان وێنەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕوەکی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕوەکی زەوی تێکەڵ بەیەك بوون وبە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا کاتێك ﴿أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ﴾ زەوی (بەسەوزی و ڕوەك) ڕەونەق و جوانی خۆی وەردەگرێت و خۆی دەڕازێنێتەوە ﴿وَظَنَّ أَهۡلُهَآ﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەویە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ﴾ کەبە ڕاستی ئەوان بەتوانان بەسەر(دروێنە کردن)یدا ﴿أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا﴾ (لەناکاویکدا) فەرمانی ئێمە بێت بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ لەشەو یان لەڕۆژدا ﴿فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا﴾ ئەمجا وەك دروێنە کراوی لێ بکەین (وهیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ﴾ وەك لەوەو پێش هەر نەبووبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئابەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ گەلێ کە بیربکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ﴾ وە خوا (خەڵك) بانگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهۡدِي مَن﴾ وە ڕێنموونیی هەر کەسێك دەکات ﴿يَشَآءُ﴾ کە بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریان
هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دایناگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ
وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن
﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دان بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾
کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَآءُ سَيِّئَةٍۭ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو
(خراپەیە تۆڵەی لێ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە
﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَآ أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان
ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ ٱلَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند بەشێك لەشەوە زەنگ
﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی. ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی
هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا۟﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار داوە
﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا نەجولێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان
﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَآؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا
تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾
لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَٰفِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان
بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُوا۟﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّآ أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش
خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَىٰهُمُ ٱلْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر
وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە
درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەویەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ
خاوەنی (دروستکەری) ﴿ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو
لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾
هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾
کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ﴾
هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ ٱلْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ
هەیە ﴿إِلَّا ٱلضَّلَٰلُ﴾ جگە لەگومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾
﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی
﴿فَسَقُوٓا۟﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلۡ هَلۡ مِن شُرَكَآئِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە بەهاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ کەسێك هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە ﴿فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلۡ هَلۡ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَآئِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا ﴿مَّن يَهۡدِيٓ إِلَى ٱلۡحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموونیی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهۡدِي لِلۡحَقِّ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهۡدِيٓ﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَى ٱلۡحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ﴾ شایان ترە بەوەی پەیرەوی بکرێت و شوێنی بکەویت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّيٓ﴾ یان کەسێك ڕێبازی ڕاست شارەزا نابێ ﴿إِلَّآ أَن يُهۡدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمۡ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيۡفَ تَحۡكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكۡثَرُهُمۡ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغۡنِي مِنَ ٱلۡحَقِّ شَيۡـًٔا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلِيمُۢ بِمَا يَفۡعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ ڕەوانی یەو ناگونجێت ئەم قورئانە ﴿أَن يُفۡتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترا بێ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي﴾ بەڵکو بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفۡصِيلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە ڕوون کەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە)هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلۡ فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ﴾ بەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثۡلِهِۦ﴾ وەك ئەو ﴿وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم﴾ و هەر کەسێك کەدەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿بَلۡ﴾ (ئەوە وازلێ بێنە) بەڵکو ﴿كَذَّبُواْ بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێناو بە درۆیان دانا ﴿لَمۡ يُحِيطُواْ بِعِلۡمِهِۦ﴾ کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأۡتِهِمۡ تَأۡوِيلُهُۥ﴾ سەرئەنجامی (سزاو تۆڵەی) قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە(پەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی ﴿مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ستەم کاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤۡمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوا بەقورئان دەهێنێت ﴿وَمِنۡهُم مَّن﴾ کەسی واشیان هەیە ﴿لَّا يُؤۡمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعۡلَمُ﴾ وە پەروەردگارت لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾ ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمۡ عَمَلُكُمۡ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان ﴿أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیارنین) ﴿مِمَّآ أَعۡمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ منیش بەریم (بەرپرسیارنیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسۡتَمِعُونَ إِلَيۡكَۚ﴾ گوێت لێ دەگرن (کەقورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بەکەڕان دەژنەوێنی؟ ﴿وَلَوۡ كَانُواْ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێت بۆت ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي ٱلْعُمْىَ﴾ دەی ئایا تۆ ڕێنموونیی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق وراستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَظْلِمُ ٱلنَّاسَ شَيْـًٔا﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوٓا۟﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ ساتێکی کەم نەبێت ﴿مِّنَ ٱلنَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبونەوەو) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ﴾ وەئەوانە ڕێنموون وەرگرنەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر نیشانت بدەین ﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿ٱلَّذِى نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زاڵبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش بەدی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَآءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان (لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِىَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بەدادگەریی و ڕاستی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵێ ﴿لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى﴾ بەدەستم نی یە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری کراو هەیە ﴿إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَـْٔخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەوا نەساتێك دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەپێشیش دەکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە)پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُهُۥ﴾ ئەگەر سزای خواتان بۆهات ﴿بَيَٰتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆچی(سزایەك) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی داو بەدی هات ﴿ءَامَنتُم بِهِۦٓ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِۦ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ بەوانەی کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا۟ عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿ٱلْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسْتَنۢبِـُٔونَكَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی دێت)؟ ﴿قُلْ إِى وَرَبِّىٓ﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەرکەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) یان بێ باوەڕ بوو بێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبریتی خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری ببێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت (٥٤) ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٥٥) ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) (٥٦) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەروونتان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران (٥٧) ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خواوەیە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بابەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) (٥٨) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی)بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتانێکیش حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە (٥٩) ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵئەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن (٦٠) ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدابیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَنْ رَبِّكَ﴾ لەپەروەردگارت ﴿مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لەئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ﴾ وە نەبچوکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو(گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مەگەر ئەوەتا لە ناو پەڕاوێکی ئاشکرادا (کەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە (٦١)

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان لەسەر نیە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە مزگێنی وموژدە ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِى ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ و لە دوارۆژیشدا ﴿لَا تَبْدِيلَ﴾ گۆڕان نییە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قَوْلُهُمْ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ ٱلْعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەلات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچیش لە زەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لەخوادەپەرستن ﴿شُرَكَآءَ﴾ پەرستراوانێ (هاوبەشانێ بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بەگومان و گۆترە شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تا تێیدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ ڕۆژیشی داناوە بە ڕووناککەرەوە (کەمایەی ژیان وگوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باس کرا) ﴿لَـَٔايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ چەند بەلگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ ئەوانە دەڵێن خوامندالی بۆخۆی هەلبژاردوە!! ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی وا لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وهەرچی والەزەویدا ﴿إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَٰنٍۭ بِهَٰذَآ﴾ هیچ بەلگەیەکتان لانیەبەمەی کە دەیلێن. ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا شتێك دەڵێن بە دەم خواوە کە نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەلّ دەبەستن بە ناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ (هەرگیز) ڕزگارنابن ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٌ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکە) بەهرە و ڕابواردنێکی کەم لە دونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێك بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم﴾ ئەگەر بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) بەئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ ئەوامن پشتم بەخوا بەستووە ﴿فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ﴾ ئێوەش کارو بڕیاری خۆتان کۆکەنەوە ﴿وَشُرَكَآءَكُمۡ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةً﴾ ئەمجا باکارو بڕیارەکانتان شاراوەنەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرابێت) ﴿ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ﴾ پاشان پەلامارم بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و ماوەم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن) ﴿فَمَا سَأَلۡتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنۡ أَجۡرٍ﴾ هیچ پاداشتێك ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرۡتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو (نووح) و ئەوانەش کەلەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشتیەکەدا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ﴾ وەکردمانن ﴿خَلَٰٓئِفَ﴾ بەجێ نشینانی (ئەوان لەزەویدا) ﴿وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاوخست ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کەبڕوایان بەئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ ئەمجا لەدوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێك ﴿إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَآءُوهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ ئەوانیش هاتن بۆ لایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُواْ بِهِۦ مِن قَبۡلُ﴾ بەوەی کەلە ڕابردوودا بڕوایان پێنەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطۡبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر دڵی ﴿ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ دەست درێژ کاراندا (تاتێیگەن) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِنۢ بَعۡدِهِم﴾ لەپاش ئەو نێرراوانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ مووسا و هاروون بۆلای فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِۦ﴾ وە بۆ لای دەستە و تاقمەکەی ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بە گەورە زانی ﴿وَكَانُواْ قَوۡمًا مُّجۡرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوان باربوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ﴾ جا کاتێك بۆیان هات ﴿ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە ﴿لَسِحۡرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ﴾ ئایا ئێوە بەم هەق و ڕاستیە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَآءَكُمۡ﴾ کاتێك بۆتان هاتووە ﴿أَسِحۡرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە ﴿وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلۡفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تابۆ هەردووکتان (مووساو هاروون) بێت ﴿ٱلۡكِبۡرِيَآءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل) ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعـەون ووتی (بەکۆمەڵەکـەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و(کـۆی بکەنەوە) هەموو ﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جـادوو گەرێکـی زۆر زانـا و لێـزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جـادوو گەرەکان هاتـن ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسـا پێـی ووتـن: ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ ئـەوەی دەتانـەوێ بیهاوێـژن (فرێـی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجـا کاتێـك (جـا دووەکانیان) فـڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسـا ووتی ﴿مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچـی ئێـوە هێناوتانـە جـادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومـان خـوا بەزوویـی پوچەڵـی دەکاتـەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکـە بەڕاسـتی خـوا چاکـی نـاکات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ کـردەوەی خراپـەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خـوا حـەق و ڕاسـتی سـەردەخات (دەیچەسـپێنێت) ﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمـان و بەڵێنەکانـی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ بـا تاوانبارانیـش پێیـان ناخـۆش بێـت ﴿٨٢﴾ ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جـا (لەسـەرەتاوە) بـڕوای نەهێنـا ﴿لِمُوسَىٰ﴾ بەمووسـا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێك نەبێـت ﴿مِّن قَوْمِهِ﴾ لـە گەلەکـەی ﴿عَلَىٰ خَوْفٍ﴾ بەهـۆی تـرس و بیمیـان ﴿مِّن فِرْعَوْنَ﴾ لـە فیرعـەون ﴿وَمَلَئِهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَن يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾ بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆبە زل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە بەڕاسـتی لە سـنوور بەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسـا ووتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كُنتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿آمَنتُم بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە فەرمانبەر و مل کەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُوا﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) ووتیان ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشـتمان بەخوا بەسـتووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە جێگـەی ئەشـکەنجە وئازار ﴿لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلـی سـتەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە ﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیـی خـۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەسـت کۆمەڵـی بـێ بڕوایـان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾ وەنیگامان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ وبراکەی (هاروون) ﴿أَن تَبَوَّآ﴾ کە پێکی بێنن وئامادەی بکـەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتـان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەك لەمیسـردا (کەتێیدا بحەوێنەوە) ﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەڕێکـو پێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشـت و سـەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ و مووسـا ووتـی ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان بەڕاسـتی تـۆ ﴿آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشـیوتە بەفیرعـەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هـۆکاری ڕازانەوە و جوانـی و مـاڵ و سـامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئـەی پەروەردگارمان بـۆ ئەوەی خەڵك گومـڕا بکەن ﴿عَن سَبِيلِكَ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئـەی پەروەردگارمان لە نـاوی بـەرە و مەیهێڵە ﴿عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ﴾ ماڵ و سـامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیـان ڕەق وڕەش بکە ﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سـزای سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا ﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆ ڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئایینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندووە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریك بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا ووتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەئەو (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە بڕوایان پێ هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾ ﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دینێت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لەخراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بەپەند بۆ ئەوەی لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێك لەخەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتە جێمان کردن ﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لەشوێنێکی چاك و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی چاك و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەك نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون ﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جائەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردومانەتە خوارەوە بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لەپێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ هەق و ڕاستی لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لەدەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی (و باوەڕیان پێ نەهێنان) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت ﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگەو نیشانەیەك ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ﴾ (خەڵكی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) وباوەڕیان هێنا (کاتی بینین و دابەزینی سزا ی پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگە لە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّآ ءَامَنُواْ﴾ کاتێك هەمووبڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تاکاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَءَامَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵكەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەموو بە تێکڕا ﴿أَفَأَنتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ ٱلنَّاسَ﴾ زۆر لەخەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نی یە ﴿أَن تُؤْمِنَ﴾ کەبڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ ٱلرِّجْسَ﴾ وە پیسی (وبێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کەتێ ناگەن وبیر ناکەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ ٱنظُرُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ چی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِى ٱلْءَايَٰتُ وَٱلنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەکەسانێك بڕوانەهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلْ يَنتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْاْ مِن قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشیانەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَٱنتَظِرُوٓاْ﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّى مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّى﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی نارەحەتیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان (﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنجِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمان داران ڕزگار بکەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مِّن دِينِى﴾ لە (ڕاستی) ئاینەکەم ﴿فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە من ناپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەدەپەرستم ﴿يَتَوَفَّىٰكُمْ﴾ کەئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئایینێك کەڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بەهیچ جۆرێك لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوارمەکە (مەپەرستە) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ نەسوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نەزیانت لێ دەدات ﴿فَإِن فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەوکاتە تۆ ﴿مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لەستەمکارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بە تۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ﴾ هیچ لادەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ﴾ ئەوە هیچ بەرگری کەرێك نیە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێ بوردەی بەبەزەییە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ ئەی خەلکینە ﴿قَدْ جَآءَكُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموونی وەرگرتبێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش گومڕا بووبێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەرپرسیارنیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَٱتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ﴾ کە سرووش وەحی کراوە بۆت ﴿وَٱصْبِرْ حَتَّىٰ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿يَحْكُمَ ٱللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە کتێبێکە بتەو داڕێژراوە ﴿ءَايَٰتُهُۥ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون کراونەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا ٱللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِى لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و موژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەی دیاری کراو (بۆتان) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُۥ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّىٓ أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەکەم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ یەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە(کە ڕۆژی دواییە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەلات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا۟ مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بیدار بن کاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بە پۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەرنەکەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دلەکاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوایە ﴿رِزۡقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەکەی ﴿وَيَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسۡتَوۡدَعَهَا﴾ وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کە ئاسمانەکان وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرۡشُهُۥ عَلَى ٱلۡمَآءِ﴾ و عەرشەکەی لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبۡلُوَكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗا﴾ کامتان کردەوەی چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلۡتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبۡعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو دەکرێنەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡمَوۡتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیارنەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَخَّرۡنَا عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰٓ أُمَّةٖ مَّعۡدُودَةٖ﴾ تاماوەیەکی کەمی دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحۡبِسُهُۥٓۚ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان نایەت) ﴿أَلَا يَوۡمَ يَأۡتِيهِمۡ﴾ بێدار بن ڕۆژێ ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيۡسَ مَصۡرُوفًا عَنۡهُمۡ﴾ لێیان لا نادرێ ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوانە گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحۡمَةٗ﴾ چاکە و فەزڵ و بەهرەیەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعۡنَٰهَا مِنۡهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە ﴿إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٞ كَفُورٞ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپڵەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا دەکات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بیدەینێ ﴿نَعۡمَآءَ بَعۡدَ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و ناڕەحتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّيٓۚ﴾ بێگومان دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (بەرۆکی بەردام) ﴿إِنَّهُۥ لَفَرِحٞ فَخُورٌ﴾ بێگومان (لەوکاتەدا) زۆر دڵخۆش و لوت بەرزو خۆ بەزل زانە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ جگە لەوانەی کە بائارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێنا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكُۢ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری ﴿بَعۡضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێك لەوەی نیگا ت بۆ کراوە ﴿وَضَآئِقُۢ بِهِۦ صَدۡرُكَ﴾ و دڵ تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُواْ﴾ لەبەر ئەوەی کەدەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوۡ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌۚ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لەگەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٞۚ﴾ بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێك سەرپەرشتیکارو چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سورەتی وەکو ئەو(قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ﴾ وەبانگ بکەن (بۆ پشتیوانیتان) هەرکەس دەتوانن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ﴾ ئەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانینی خوا ﴿وَأَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە مل کەچ و موسڵمانن؟ ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکەس دەیەوێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدەین تیایدا﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وە ئەوەی کردیان تێیدا پوچ و بێ بەرهەم بووە ﴿وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ﴾ جا ئایا کەسێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە﴿وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتیەی خۆیەوە) پەڕاوی مووساش (شایەتە بۆی) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ کەپەیڕەو پێشەواو میهرەبانیە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێی نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانە (ئەوانەی کۆبونەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگر جێگایەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو(قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لەخەڵکی بڕواناهێنن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وەئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە؟﴿أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزوری پەروەردگاریان (ووتەکانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شایەتەکان (لەپێغەمبەران وفریشتەکان) دەڵێن﴿هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بێداربن نەفرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ ستەمکارانە ﴿١٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیانەوێ بەلارو چەوتی نیشاندەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بەڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُوْلَـٰٓئِكَ لَمۡ يَكُونُواْ مُعۡجِزِينَ﴾ ئەو (نەفرین لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەوڵات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نییانە ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿ٱلۡعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُواْ يَسۡتَطِيعُونَ ٱلسَّمۡعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يُبۡصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾ ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە لێیان وون بوو ﴿مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ﴾ بەڕاستی و بێگومان ئەوانە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ زەرەرمەند ترین کەس خۆیانن ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَخۡبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿مَثَلُ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡأَصَمِّ وَٱلۡبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِۚ﴾ وەك کوێر و کەڕ و بیسەر و بیناوان ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ﴾ ئایا ئەودوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (پێی ووتن) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم یەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ ٱلۡمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست ودەسەڵاتدارەکان ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَىٰكَ﴾ ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرٗا مِّثۡلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەك خۆمان ﴿وَمَا نَرَىٰكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿ٱتَّبَعَكَ﴾ هیچ کەسێك شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمۡ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن ﴿بَادِيَ ٱلرَّأۡيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمۡ﴾ وە نابینن ئێوە ﴿عَلَيۡنَا مِن فَضۡلِۭ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلۡ نَظُنُّكُمۡ كَٰذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ (نووح) ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ﴾ بەڵگەی ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي رَحۡمَةٗ﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم ﴿مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرابێتەوە ﴿أَنُلۡزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا بەزۆر پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَهَا كَٰرِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مَالًاۖ﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۚ﴾ وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان دەگـەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینـم ﴿قَوۡمًا تَجۡهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن ﴿٢٩﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئـەی گەلەکەم کـێ یارمەتیـم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمۡۚ﴾ لەبەرانبەر خوادا ئەگەر ئەوانە بتارێنم(و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ﴾ من پێتان ناڵێم ﴿عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ و ناشڵێم غەیب و شتە نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٞ﴾ هەروەها ناڵێم من فریشتەم ﴿وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش ناڵێم ﴿تَزۡدَرِيٓ أَعۡيُنُكُمۡ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سـووك و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيۡرًاۖ﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان ناداتـێ ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ خـوا چـاك دەزانـێ ﴿بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ بـەوەی لەدەروونـی ئەواندایـە ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەستەم کاران دەبم ﴿٣١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰنُوحُ﴾ ووتیـان ئـەی نـووح ﴿قَدۡ جَٰدَلۡتَنَا﴾ بێگومـان دەمەقاڵێـت کـرد لەگەڵمانـدا ﴿فَأَكۡثَرۡتَ جِدَٰلَنَا﴾ زۆریش دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسـزا) بۆمان بهێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأۡتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ ووتی بێگومان خـوا بۆتـان دەهێنێت ﴿إِن شَآءَ﴾ ئەگـەر بیەوێـت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (لەسـزای خوا) خۆتان قوتار بکەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَنفَعُكُمۡ نُصۡحِيٓ﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنۡ أَرَدتُّ﴾ گەر بمەوێـت ﴿أَنۡ أَنصَحَ لَكُمۡ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَن يُغۡوِيَكُمۡۚ﴾ گومراتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمۡ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یـا ئەوانـە دەڵێـن موحەممەد ﷺ ئـەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە ﴿قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجۡرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر خۆمە ﴿وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُجۡرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح (علیـه السـلام) ﴿أَنَّهُۥ لَن يُؤۡمِنَ﴾ کـەوا کەسـی تر بـڕوا ناهێنێـت ﴿مِن قَوۡمِكَ﴾ لەگەلەکەت ﴿إِلَّا مَن قَدۡ ءَامَنَ﴾ بێجگـە لـەوەی پێشـتر بـڕوای هێنـاوە ﴿فَلَا تَبۡتَئِسۡ بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ کەواتـە ناڕەحـەت وغەمبـار مەبـە بـەوەی ئـەوان دەیکـەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە کەشـتیەکەش دروسـت بکـە ﴿بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا﴾ بـە پێـش چـاو و چاودێـری وفەرمـان و نیگـای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسـی سیفەتی -چـاو، عیـن - هاتـووە بۆ خـوای گـەورە، بڕوامـان پێیەتی بەبـێ هیـچ لێچوانـدن ولێکدانەوەیەك ، شـێوەکەی نازانیـن وە تەنهـا خـوا خـۆی دەزانێـت) ﴿وَلَا تُخَٰطِبۡنِي﴾ وە هیـچ قسـەم لەگەڵـدا مەکـە ﴿فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ لـە بارەی ئەوانەی سـتەمیان کردووە (وبێ بـاوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٣٧﴾

﴿وَيَصۡنَعُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيۡهِ﴾ هەر کاتێك تێ پەڕینایە بەلایدا ﴿مَلَأٞ مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ کۆمەڵێ لەگەلەکەی ﴿سَخِرُواْ مِنۡهُۚ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسۡخَرُواْ مِنَّا﴾ (نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسۡخَرُ مِنكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسۡخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و تەنورەکە ئاوی لێ هەڵ قولا ﴿قُلۡنَا ٱحۡمِلۡ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا هەڵی بگرە ﴿مِن كُلّٖ زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهۡلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵەکانیشت هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيۡهِ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنۡ ءَامَنَۚ﴾ هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٞ﴾ وە خەڵکێکی کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سواربن لەو (کەشتیە)دا ﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡرٜىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجۡرِي بِهِمۡ﴾ کەشتییەکە دەیبردن ﴿فِي مَوۡجٖ كَٱلۡجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبۡنَهُۥ﴾ نووحیش علیه السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعۡزِلٖ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو ﴿يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك) نیە ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَۚ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات (و باوەڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ﴾ لەوکاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ﴾ جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ٱبۡلَعِي مَآءَكِ﴾ ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ﴾ و (کەشتیەکە) وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعۡدٗا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ ٱبۡنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنۡ أَهۡلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ﴾ (خـوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو (کەنعان) ﴿لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَ﴾ لەکەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُۥ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيۡرُ صَٰلِحٍ﴾ خراپ و ناپەسـەند بوو ﴿فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ﴾ جـا کەواتە داوای شـتێکم لێ مەکـە ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌ﴾ کەزانیاریت دەربـارەی نی یە ﴿إِنِّيٓ أَعِظُكَ﴾ بەڕاستی مـن ئامۆژگاریـت دەکـەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ تـا لەنەفامان نەبیـت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ﴾ (نـووح) ووتـی پەروەردگـارم بەڕاسـتی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنـات پـێ دەگرم (لـەوەی) ﴿أَنۡ أَسۡـَٔلَكَ مَا﴾ داوای شـتێکت لـێ بکـەم ﴿لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٌ﴾ کەنایزانم ﴿وَإِلَّا تَغۡفِرۡ لِي وَتَرۡحَمۡنِيٓ﴾ وە ئەگـەر نەبوریت لێم ورەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ لەزیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَٰنُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿ٱهۡبِطۡ بِسَلَٰمٖ مِّنَّا﴾ دابەزە(لەکەشـتیەکە) بەهێمنـی و بێـوەی لەلایـەن ئێمـەوە ﴿وَبَرَكَٰتٍ عَلَيۡكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسـەرخۆتەوە ﴿وَعَلَىٰٓ أُمَمٖ مِّمَّن مَّعَكَ﴾ وەبەسەر گەلانێك کەپەیدا ئەبن لەوانەی کـە لەگـەڵ تۆ دان (یا بەسـەر ئەو خەڵکانـەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٞ سَنُمَتِّعُهُمۡ﴾ چەنـد نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشـی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا﴾ پاشـان لەلایـەن ئێمەوە دووچاریان دەبێـت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سـزای سـەختی ئـازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلۡكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەمانـە(ی باسـکران) لەهەواڵـە گرنگـە نادیارەکانـە ﴿نُوحِيهَآ إِلَيۡكَ﴾ بەنیگا بۆمـان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعۡلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوۡمُكَ﴾ نەتـۆ و نەگەلەکـەت نەتـان دەزانیـن ﴿مِن قَبۡلِ هَٰذَا﴾ لەپێـش ئـەم (نیگـای ئێمـە) ﴿فَٱصۡبِرۡ﴾ کەواتـە خۆڕاگربـە ﴿إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاسـتی سـەرئەنجام بۆ لەخوا ترسـانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗا﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ﴾ هیچ پەرسـتراوێکتان نی یـە جگە لە ئەو ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا مُفۡتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵئەبەسـتن ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ پاداشـتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِي﴾ پاداشـتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِيٓ﴾ کەدروسـتی کـردوم ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیـر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوای لێبـوردن لەپەروەردگارتـان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ﴾ دواتـر بگەڕێنەوە بـۆلای ئـەو ﴿يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدۡرَارٗا﴾ بەلێزەمە ﴿وَيَزِدۡكُمۡ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمۡ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوۡاْ مُجۡرِمِينَ﴾ وەڕوو وەرمەگێـڕن (لەبانگەوازەکەم) بەتـاوان باری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُواْ يَٰهُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئۡتَنَا بِبَيِّنَةٖ﴾ تـۆ هیـچ بەڵگەیەکـی ڕوونت بـۆ نەهێناویـن ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَارِكِيٓ ءَالِهَتِنَا﴾ بۆیـە ئێمەش واز لەپەرسـتراوەکان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوۡلِكَ﴾ لەبەر قسـەی تۆ ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە بەتۆ) دەڵێین ﴿ٱعۡتَرَىٰكَ بَعۡضُ ءَالِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان تووشیان كردووی ﴿بِسُوٓءٖ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّيٓ﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشۡهِدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت ﴿وَٱشۡهَدُوٓاْ﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيٓءٞ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشۡرِكُونَ﴾ لەوەی كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِۦۖ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعٗا﴾ جا هەمووتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن(و لێم مەوەستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّي تَوَكَّلۡتُ عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُمۚ﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەیشە ﴿مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذُۢ بِنَاصِيَتِهَآۚ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (بگری پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون ﴿مَّآ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦٓ إِلَيۡكُمۡۚ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسۡتَخۡلِفُ رَبِّي قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ﴾ وە پەروەردگارم كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيۡـًٔاۚ﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَفِيظٞ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێرو پارێزەرە ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا هُودٗا﴾ هوودمان ڕزگار كرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُم مِّنۡ عَذَابٍ غَلِيظٖ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توندو بەهێز ڕزگار كرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلۡكَ عَادٞۖ﴾ ئەوەش گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگەو موعجیزەكانی پەروەردگاریان ﴿وَعَصَوۡاْ رُسُلَهُۥ﴾ و سەرپێچی نێرراوەكانی خوایان كرد ﴿وَٱتَّبَعُوٓاْ أَمۡرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٖ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتۡبِعُواْ﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا لَعۡنَةٗ﴾ نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَآ إِنَّ عَادٗا﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی عاد ﴿كَفَرُواْ رَبَّهُمۡۗ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعۡدٗا﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون ﴿لِّعَادٖ قَوۡمِ هُودٖ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمۡ صَٰلِحٗاۚ﴾ صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لە ئەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون ﴿مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَٱسۡتَعۡمَرَكُمۡ فِيهَا﴾ و كردونی بەئاوەدان كەرەوە تێیدا ﴿فَٱسۡتَغۡفِرُوهُ﴾ كەواتە داوای لێبوردنی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِۚ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿قَرِيبٞ مُّجِيبٞ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە ﴿٦١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰصَٰلِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدۡ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی تۆ لەناوماندا ﴿مَرۡجُوّٗا قَبۡلَ هَٰذَآۖ﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنۡهَىٰنَآ أَن نَّعۡبُدَ﴾ ئایا بەرگریمان دەكەی لەپەرستنی ﴿مَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكّٖ﴾ و بەڕاستی ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدۡعُونَآ إِلَيۡهِ مُرِيبٖ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوو دڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ صالح ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي مِنۡهُ رَحۡمَةٗ﴾ وە لەلایەن خۆیەوە پێغەمبەریتی پێ بەخشیبم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنۡ عَصَيۡتُهُۥ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆمن زیاد ناکەن ﴿غَيۡرَ تَخۡسِيرٖ﴾ زەرەرو زیان نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە ووشترەکەی خوایە ﴿لَكُمۡ ءَايَةٗ﴾ کەموعجیزەیەکی ڕوونە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەریتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾ جائێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأۡكُلۡ فِيٓ أَرۡضِ ٱللَّهِ﴾ بالەزەوی خوابخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ﴾ بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابٞ قَرِيبٞ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان ووشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) ووتی ﴿تَمَتَّعُواْ فِي دَارِكُمۡ﴾ ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَٰثَةَ أَيَّامٖ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعۡدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيۡرُ مَكۡذُوبٖ﴾ درۆ نییە ﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا صَٰلِحٗا﴾ صالح مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَمِنۡ خِزۡيِ يَوۡمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ ئەوانەش کەستەمیان کرد شریخەیەك گرتنی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا کەوتن بەڕووداو جووڵەیان لێ بڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآ﴾ وەك ئەوەی لەوێدا نەبووبن ﴿أَلَآ إِنَّ ثَمُودَاْ﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُواْ رَبَّهُمۡ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّثَمُودَ﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُنَآ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێراوەکانمان هاتن ﴿إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمژدەوە ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ ووتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَٰمٞ﴾ (ئەویش) ووتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾ ئەمجا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَن جَآءَ بِعِجۡلٍ حَنِيذٖ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان ﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَآ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ جا کاتێك بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيۡهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لێ ی ناخۆن) ﴿نَكِرَهُمۡ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗ﴾ و لەدەروونی خۆیدا مەترسی لێ کردن (کەنیازی خراپیان هەبێت) ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡ﴾ ووتیان مەترسە ﴿إِنَّآ أُرۡسِلۡنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نێراوین ﴿إِلَىٰ قَوۡمِ لُوطٖ﴾ بۆ سەر گەلی لووط ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱمۡرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٞ﴾ لەوکاتەدا خێزانەکەی وەستابوو ﴿فَضَحِكَتۡ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرۡنَٰهَا بِإِسۡحَٰقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِن وَرَآءِ إِسۡحَٰقَ يَعۡقُوبَ﴾ وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتْ يَٰوَيْلَتَىٰٓ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿ءَأَلِدُ وَأَنَا۠ عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعْلِى شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ ٱللَّهِ﴾ لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ ٱللَّهِ وَبَرَكَٰتُهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەربێت ﴿أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُۥ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێك ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو نەما ﴿وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ﴾ لەسەرخۆو دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾ ﴿يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ﴾ بەڕاستی بێگومان دەرچووە (بۆ ئەوکارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوانە دێت ﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَتْ﴾ کاتێك کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان بۆلای لووط ﴿سِىٓءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَآءَهُۥ قَوْمُهُۥ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِن قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەوانە پاك وحەڵاڵن بۆتان ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِىٓ﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو تێگەیشتووتان تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُوا۟ لَقَدْ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾ ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یێکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم ببوایە ﴿أَوْ ءَاوِىٓ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم ببوایە پەنام پێ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰلُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین ﴿لَن يَصِلُوٓا۟ إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا تۆ وماڵ ومنداڵت و ئەوەی باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ مَوْعِدَهُمُ ٱلصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ ٱلصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك نییە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ ووردەزیخی گڵین ﴿مَّنضُودٍ﴾ بەدوای یەکداو بێ بچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەمووئەو (ووردەزیخانە)دیاری کرابوون ﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لەستەم کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمۡ شُعَيۡبًا﴾ شوعەیبی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە ئەو ﴿وَلَا تَنقُصُواْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَ﴾ لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيۡرٍ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزایەك کە گەمارۆتان بدات و لێی رزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوۡفُواْ ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ پێوانەو کێشانە ڕاست و دروست ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت ومەکی خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ و خراپە کاری مەکەن (یاخراپە بڵاومەکەنەوە) لەزەویدا ﴿٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَۚ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِحَفِيظٖ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَوٰتُكَ تَأۡمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن نَّتۡرُكَ﴾ کەئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَآ﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوۡ أَن نَّفۡعَلَ فِيٓ أَمۡوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُاْۖ﴾ یان وازبێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەن ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلۡحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ﴾ بەڕاستی تۆ پەلەنەکەری لێ زان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە پێ بێت ﴿وَرَزَقَنِي مِنۡهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ وەڕۆزیەکی زۆرو باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ بکەم) ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أُخَالِفَكُمۡ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَآ أَنۡهَىٰكُمۡ عَنۡهُۚ﴾ لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنۡ أُرِيدُ إِلَّا ٱلۡإِصۡلَٰحَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُۚ﴾ من هیچ مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن وچاکسازی نەبێت ئەوەندەی بتوانم ولەتوانامدا بێت ﴿وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ﴾ سەرکەوتنیشیم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ لَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شِقَاقِيٓ﴾ ئـەی گەلەکـەم دژایەتیتـان لەگەڵـم نەبێتـە هـۆی ئـەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثۡلُ مَآ أَصَابَ﴾ تووشـتان ببێـت وێنـەی ئەو(سـزایە)ی تووشـی ﴿قَوۡمَ نُوحٍ أَوۡ قَوۡمَ هُودٍ أَوۡ قَوۡمَ صَٰلِحٖۚ﴾ گەلی نـووح یان گەلی هوود یـان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوۡمُ لُوطٖ مِّنكُم بِبَعِيدٖ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە لێتانەوە (چیبان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ وە داوای لێبوردنیش لەپەروەردگارتان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِۚ﴾ پاشـان بگەڕێنـەوە بـۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٞ وَدُودٞ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگـارم میهرەبانـی دڵسـۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیـان ئـەی شـوعەیب ﴿مَا نَفۡقَهُ كَثِيرٗا﴾ ئێمـە تێناگەیـن لەزۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفٗاۖ﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناومانـدا ﴿وَلَوۡلَا رَهۡطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبـەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمۡنَٰكَۖ﴾ دڵنیابـە بەرد بارانمان دەکـردی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡنَا بِعَزِيزٖ﴾ (چونکە)تـۆ خـۆت هیچ دەسـەڵاتێکت نی یـە لەبەرامبـەر ئێمەدا ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتـی ئـەی گەلەکەم ﴿أَرَهۡطِيٓ أَعَزُّ عَلَيۡكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسـەڵات تـرن لەبەرامبەر ئێـوەدا ﴿مِّنَ ٱللَّهِ﴾ لەخـوا ﴿وَٱتَّخَذۡتُمُوهُ وَرَآءَكُمۡ ظِهۡرِيًّاۖ﴾ لەکاتێکـدا فەرمانـی ئـەو (خوا)تـان پشـت گوێ خسـتووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگـارم ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ ئاگـادارە بەهەرچی ئێوە دەیکـەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئـەی گەلەکـەم ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ کـردەوە بکەن لەسـەر بـارو حاڵەتی خۆتـان ﴿إِنِّي عَٰمِلٞۖ﴾ بەڕاسـتی منیـش کارو کـردەوە دەکـەم ﴿سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ لەمـەودوا دەزانـن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ﴾ ڕیسواو سەر شۆڕی دەکات ﴿وَمَنۡ هُوَ كَٰذِبٞۖ﴾ وەکێش درۆزنە ﴿وَٱرۡتَقِبُوٓاْ إِنِّي مَعَكُمۡ رَقِيبٞ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاسـتی منیـش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا شُعَيۡبٗا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ وئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەیی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کرد بوو ناڵەو شـریخە کـە (نەعرەتەکە) گرتنی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتـر هەموویـان لەمـاڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕووکەوتـن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّمَدۡيَنَ﴾ بێداربن دووری و تیاچـوون بـۆ خەڵکـی مەدیـەن ﴿كَمَا بَعِدَتۡ ثَمُودُ﴾ وەك چـۆن گەلـی سـەموود تیاچوون و دوور بوون لەڕەحمی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ مووسا بەموعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ وە بەڕابەرو بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعـەون و دەسـت وپێوەندەکەی ﴿فَٱتَّبَعُوٓاْ أَمۡرَ فِرۡعَوۡنَۖ﴾ بەڵام ئەوان شـوێن فەرمانـی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَآ أَمۡرُ فِرۡعَوۡنَ بِرَشِيدٖ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُۥ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ لەرۆژی دواییدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ ٱلنَّارَ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَـٰذِهِۦ لَعْنَةً﴾ وە لەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا نێرراوە ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ هەروەها لەرۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ ٱلرِّفْدُ ٱلْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُۥ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَـٰهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَـٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَىْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ﴾ لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُۥٓ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەودا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت ﴿عَذَابَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ لەسزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تیایدا) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەناویاندا هەیە بێ بەخت (وچارە ڕەش)و هەیە بەختەوەر(وئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارە ڕەش بوون ﴿فَفِى ٱلنَّارِ﴾ ئەوە لەناو ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ئاخ وئۆف و هەنیسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ورزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا۟﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون ﴿فَفِى ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشتدان ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخشینێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دودڵیەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(ناڕاستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەمووسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەبەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەنی پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ و بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوو دڵیدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردوە لەگەل تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردوە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگە لەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (لەبەیانیان و ئێواراندا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن ودەیانسڕنەوە﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوە دابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەرگریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی ژیان خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربووبن ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ﴾ گشت خەڵکی دەکرد ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗۖ﴾ بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخۡتَلِفِينَ﴾ بەڵام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَۚ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمۡۗ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (کۆتایی هات) ﴿لَأَمۡلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەکەم ﴿مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجۡمَعِينَ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمی هەموو پێکەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلّٗا نَّقُصُّ عَلَيۡكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَۚ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَآءَكَ فِي هَٰذِهِ ٱلۡحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوۡعِظَةٞ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ ئێوە کار وکردەوە بکەن لەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَٰمِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش کردەوە دەکەین(بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَٱنتَظِرُوٓاْ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيۡبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان وزەوی وتەنها هەر ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿ٱلۡأَمۡرُ كُلُّهُۥ﴾ هەموو کار و بارێك ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَتَوَكَّلۡ عَلَيۡهِۚ﴾ کەواتە ئەو بپەرستەو هەرپشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن ﴿١٢٣﴾

سورەتی ﴿يُوسُف﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرۚ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی ژیربن و لێ ی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحۡنُ نَقُصُّ عَلَيۡكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحۡسَنَ ٱلۡقَصَصِ﴾ جوان ترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبۡلِهِۦ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی ووت ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّي رَأَيۡتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوۡكَبٗا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيۡتُهُمۡ لِي سَٰجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ﴾ ووتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقۡصُصۡ رُءۡيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰٓ إِخۡوَتِكَ﴾ بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُواْ لَكَ كَيۡدًاۖ﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿لِلۡإِنسَٰنِ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجۡتَبِيكَ﴾ ئابەو شێوەیە هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِ﴾ وە فێری لێکدانەوەی خەونەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعۡقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيۡكَ﴾ هەر چونێك تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَۚ﴾ کەئیبراهیم و ئیسحاقن ﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخۡوَتِهِۦٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەر هاتی یوسف و براکانی دا ﴿ءَايَٰتٞ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذۡ قَالُواْ﴾ کاتێك (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویسترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿ٱقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ ٱطۡرَحُوهُ أَرۡضٗا﴾ یافڕێی بدەنە زەوی یەکی دوور ﴿يَخۡلُ لَكُمۡ وَجۡهُ أَبِيكُمۡ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت ﴿وَتَكُونُواْ مِنۢ بَعۡدِهِۦ قَوۡمٗا صَٰلِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ قَآئِلٞ مِّنۡهُمۡ﴾ قسەکەرێك لەوان ووتی ﴿لَا تَقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلۡقُوهُ فِي غَيَٰبَتِ ٱلۡجُبِّ﴾ بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلۡتَقِطۡهُ بَعۡضُ ٱلسَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە) وهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأۡمَ۬نَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ (پاش کێشانی نەخشە وپیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان دڵنیانیت و(بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆزو خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾ ﴿أَرۡسِلۡهُ مَعَنَا غَدٗا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆدەرودەشت) ﴿يَرۡتَعۡ وَيَلۡعَبۡ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحۡزُنُنِيٓ﴾ (باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەبم ﴿أَن تَذۡهَبُواْ بِهِۦ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان) ﴿وَأَخَافُ أَن يَأۡكُلَهُ ٱلذِّئۡبُ وَأَنتُمۡ عَنۡهُ غَٰفِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن وگورگ بیخوات ﴿١٣﴾ ﴿قَالُواْ لَئِنۡ أَكَلَهُ ٱلذِّئۡبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەر مەندین (ڕوو زەردی تۆ دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا۟ بِهِۦ﴾ ئەمجا کاتێك یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوٓا۟ أَن يَجْعَلُوهُ فِى غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ﴾ وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سرووشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَآءُوٓ أَبَاهُمْ عِشَآءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە درەنگانێك (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆلای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ﴾ ووتیان ئەی باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَٰعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَآ أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَٰدِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش بین. ﴿١٧﴾ ﴿وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) ووتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (ووتی جا ئارام دەگرم) بەئارام گرتنێکی چاك و پەسەند ﴿وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی باسی دەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا۟ وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ﴾ ئەویش دۆلچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَٰبُشْرَىٰ﴾ (کە دۆلچەکەی هێنایە سەرەوە) ووتی ئەی خەڵکینە موژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَٰمٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً﴾ وە ئەوان (یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی ئەوانە دەیکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۭ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَٰهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند دەرهەمێك بوو ﴿وَكَانُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلزَّٰهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ نیاز بوون لێی (چونکە دەترسان ڕازیان دەرکەوێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِى ٱشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَ لِٱمْرَأَتِهِۦٓ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی ووتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِى مَثْوَىٰهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوا نەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە) ﴿عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد(و پلەو پایەمان پێدا) لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ (ئەممان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین ﴿وَٱللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰٓ أَمْرِهِۦ﴾ وە خوا بەسەرکاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەلاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥٓ﴾ وە کاتێك بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٢٢﴾

﴿وَرَٰوَدَتۡهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيۡتِهَا عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست تێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ ٱلۡأَبۡوَٰبَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتۡ هَيۡتَ لَكَۚ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِۖ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُۥ رَبِّيٓ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحۡسَنَ مَثۡوَايَۖ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ هَمَّتۡ بِهِۦۖ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی نیازی (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش نیازی ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوۡلَآ أَن رَّءَا بُرۡهَٰنَ رَبِّهِۦۚ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان نیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصۡرِفَ عَنۡهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلۡفَحۡشَآءَۚ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو(یوسف) لەبەندە پاك وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَا ٱلۡبَابِۚ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەرنەکەوێت) بەپەلە ووتی: سزای ئەو کەسە چیە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ﴾ (یوسف)ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٖ﴾ لە پێشەوە دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتۡ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ وە ئەگەر کراسەکەی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕێنرا بێت ﴿فَكَذَبَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاست گۆیانە. ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيۡدِكُنَّۖ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفڕو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيۡدَكُنَّ عَظِيمٞ﴾ بەڕاستی فڕوفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَاۚ﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرِي لِذَنۢبِكِۖ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلۡخَاطِـِٔينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەپێڕی تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسۡوَةٞ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان بیست بەتەشەرەوە) ووتیان ﴿ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفۡسِهِۦۖ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غوڵامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدۡ شَغَفَهَا حُبًّاۖ﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غوڵامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَىٰهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتۡ بِمَكۡرِهِنَّ﴾ جا کاتێك ژنەکە (ی عەزیز) تانەو تەشەری ئەوانی بیست ﴿أَرۡسَلَتۡ إِلَيۡهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعۡتَدَتۡ لَهُنَّ مُتَّكَـٔٗا﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَءَاتَتۡ كُلَّ وَٰحِدَةٖ مِّنۡهُنَّ سِكِّينٗا﴾ و هەریەك لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ ٱخۡرُجۡ عَلَيۡهِنَّۖ﴾ ئەوسا ووتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيۡنَهُۥٓ أَكۡبَرۡنَهُۥ﴾ هەر کە ئەو (یوسف) یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوە لەتکردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ ووتیان پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٞ كَرِيمٞ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەرزو بەڕێزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتۡ﴾ (ژنەکە) ووتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمۡتُنَّنِي فِيهِۖ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدۡ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَٱسۡتَعۡصَمَۖ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتووە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمۡ يَفۡعَلۡ مَآ ءَامُرُهُۥ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم نەیکات ﴿لَيُسۡجَنَنَّ وَلَيَكُونٗا مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و لەڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱلسِّجۡنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) ووتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِۖ﴾ لەوەی کەئەوانە داوای دەکەن لێم (کە بیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصۡرِفۡ عَنِّي كَيۡدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصۡبُ إِلَيۡهِنَّ﴾ لەوانەیە دڵم بۆلایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ پاشان لەنەفامان دەبم و دەچمە ڕیزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنۡهُ كَيۡدَهُنَّۚ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعۡدِ مَا رَأَوُاْ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت و پێیان چاك بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسۡجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٖ﴾ تاماوەیەك بەندی بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجۡنَ فَتَيَانِۖ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَآ﴾ یەکێکیان ووتی (بەیوسف) ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعۡصِرُ خَمۡرٗاۖ﴾ ترێم دەگوشی کەدەبێ بەعەرەق ﴿وَقَالَ ٱلۡأٓخَرُ﴾ وەئەوی تریان ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحۡمِلُ فَوۡقَ رَأۡسِي خُبۡزٗا﴾ نانم هەڵدەگرت بەسەر سەرمەوە ﴿تَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِنۡهُۖ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئۡنَا بِتَأۡوِيلِهِۦٓۖ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاك خەو لەیەك دەدەیتەوە و پەرژینی دەکەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأۡتِيكُمَا طَعَامٞ تُرۡزَقَانِهِۦٓ﴾ (یوسف) ووتی: (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأۡتُكُمَا بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ بەهەر دووکتان دەڵێم چی وچیتان بۆ دەهێنن ﴿قَبۡلَ أَن يَأۡتِيَكُمَاۚ﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّيٓۚ﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردوم ﴿إِنِّي تَرَكۡتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوۡمٖ﴾ لەئاینی گەلێك ﴿لَّا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبڕوایان بە خوا نەهێنا ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعۡتُ مِلَّةَ ءَابَآءِيٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۚ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاونی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشۡرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۚ﴾ کەهیچ شتێك بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ عَلَيۡنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەلکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ﴾ بەلام زۆربەی خەلکی سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيۡرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەلات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لەخوا هیچ شتێك ناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسۡمَآءٗ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگەلەچەندناوێك نەبێت کەئێوەو باوو باپیراتان ناوتان ناوون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍۚ﴾ خوا هیچ بەلگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُۚ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێك نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕاو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی خەلکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسۡقِي رَبَّهُۥ خَمۡرٗاۖ﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلۡأٓخَرُ فَيُصۡلَبُ﴾ بەلام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەلدەواسرێت ﴿فَتَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦۚ﴾ ئەوسا بالندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسۡتَفۡتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کەئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی بەوەی کەدەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنۡهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿ٱذۡكُرۡنِي عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەلام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكۡرَ رَبِّهِۦ﴾ کەباسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِي ٱلسِّجۡنِ بِضۡعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند سالێك (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ سَبۡعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەلەوم بینی ﴿يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ و لاواز دەیخواردن ﴿وَسَبۡعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖۖ﴾ وە حەوت گولە دانەوێلەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست ودونیا دیدان ﴿أَفۡتُونِي فِي رُءۡيَٰيَ﴾ ئەم خەوەم بۆ لێك بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ لِلرُّءۡيَا تَعۡبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە مانای خەو دەکەن و دەزانن خەو پەرژێن بکەن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوٓاْ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمٍۖ﴾ ووتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپوچە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَأۡوِيلِ ٱلۡأَحۡلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ﴾ و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِي نَجَا مِنۡهُمَا وَٱدَّكَرَ بَعۡدَ أُمَّةٍ﴾ ئەوسا ئەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە ووتی ﴿أَنَا۠ أُنَبِّئُكُم بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ من بۆتان لێکدەدەمەوە مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرۡسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن (بەدوای یوسف دا کە لەبەندینخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا ٱلصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئەی هاوڕێی ڕاستگۆ ﴿أَفۡتِنَا فِي سَبۡعِ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ چی یە ؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز بیانخوات ﴿وَسَبۡعِ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی ووشك ﴿لَّعَلِّيٓ أَرۡجِعُ إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بۆلای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزۡرَعُونَ سَبۡعَ سِنِينَ دَأَبٗا﴾ (یوسف) ووتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکداو بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدتُّمۡ فَذَرُوهُ فِي سُنۢبُلِهِۦٓ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تَأۡكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ سَبۡعٞ شِدَادٞ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأۡكُلۡنَ مَا قَدَّمۡتُمۡ لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشە کەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تُحۡصِنُونَ﴾ مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ بنە تۆو وناشتنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَامٞ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيهِ يَعۡصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا (ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێنرێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ پاشا ووتی ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦۖ﴾ ئەو (پیاوە) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُ ٱلرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای یوسف ﴿قَالَ ٱرۡجِعۡ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگەڕێرەوە بۆلای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَسۡـَٔلۡهُ﴾ و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ ٱلنِّسۡوَةِ ٱلَّٰتِي قَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّۚ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیانیان بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيۡدِهِنَّ عَلِيمٞ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطۡبُكُنَّ إِذۡ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ ووتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) ووتیان پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمۡنَا عَلَيۡهِ مِن سُوٓءٖۚ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز ووتی ﴿ٱلۡـَٰٔنَ حَصۡحَصَ ٱلۡحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ من دەمویست (یوسف) دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و بێگومان ئەو لەڕاست گۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعۡلَمَ أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانی بەڕاستی من ﴿لَمۡ أَخُنۡهُ بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ﴾ (چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ﴾ دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ وتی بەڕاستی تۆ ﴿ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾ ﴿قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزنە و دارایی زەوی (میسر) دابمنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە یوسفمان پایەدارو جێگیر کرد ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەخاك (ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ﴾ لەهەر شوێنێك(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکە کاران ون ناکەین ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان) ﴿٥٧﴾ ﴿وَجَآءَ إِخۡوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئەوسا چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ﴾ جا کاتێك کە ڕێکی خستن وئەوەی کە ویستیان پێی دان ﴿قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ﴾ وتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوۡنَ أَنِّيٓ﴾ ئایا نابینن کەمن ﴿أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ﴾ پێوانەم تێرو تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي بِهِۦ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ﴾ ئەوە پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیك (ئەم وڵاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ﴾ وتیان هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ﴾ وە (یوسف) وتی بە بەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ﴾ دراوەکانیان کە داویانە (بە دزی یەوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ﴾ کاتێك کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تا (ببێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ﴾ جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقـوب) ووتی (پێیـان) ﴿هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتـان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشـتر دڵنیا بووم لێتان دەرباری (یوسفی) برای ﴿فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا﴾ کەواتە خـوا چاکتریـن پارێزەرە﴿وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو بەزەیی دارترینـی هەموو بەزەیی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا۟ مَتَٰعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینی یان دەسمایەکەیان بۆ گەڕێنراوەتەوە﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِى﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا﴾ ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان نێردراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین ﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشـمان دەپارێزیـن ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و بـاری ووشـترێکیش (دانەوێڵـە) زیـاد دەهێنیـن ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئـەم (بـارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسـانی دەمـان دەنێ) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ﴾ (یەعقـوب) ووتی هەرگیز نایئێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنێکـی بتـەوم پێ نـەدەن لەلایەن خواوە (تا سـوێندم بۆ نەخۆن بەخـوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِى بِهِۦٓ﴾ کەبێگومان (بـە بێوەی) ئـەی هێننەوە بۆم ﴿إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگـەر دەور بدرێن وچارتـان نەمێنێت ﴿فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سـوێندیان خوارد) ﴿قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب) ووتی خوا ئاگادار و چاودێرە سـەبارەت بەوەی کەدەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَٰبَنِىَّ﴾ وە ووتی ئەی کوڕەکانم ﴿لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ﴾ هەمووتان لەدەرگایەکەوەمەچنەژوورەوە﴿وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو لەچەنـد دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وە من هیچ سـوودتان پێ ناگەیەنم لەبەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشـت هەر بەو دەبەسـتم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسـپێرانیش با خۆیان هەر بەو بسـپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شـوێنەوەی کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم﴾ ئەو(چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ لـە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەسـتیەك بوو ﴿فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ﴾ لـە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَىٰهَا﴾ (بەم شـێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاسـتی یەعقوب خاوەنی زانسـت و زانیاری بـوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کرد بوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی خەڵکـی نازانـن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیـش کـە چوونە ژوورەوە بۆ لای یوسـف﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسـف) براکەی بـردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ﴾ ووتی بەڕاسـتی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە ئەوان دەیکەن (لە گەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جـا کـاتێـك کـەرێـکـی خسـتن و ئـەوەی ویسـتیـان پێـی دان ﴿جَعَلَ ٱلسِّقَايَةَ﴾ ئاوخـۆری (پێوانەکەی) مەلیکی خسـتـە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو بـاری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾ پاشـان جـارِ چـی یـەك جـارِی دا ﴿أَيَّتُهَا ٱلْعِيرُ﴾ ئـەی کاروانەکـە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاسـتـی ئێـوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا۟ وَأَقْبَلُوا۟ عَلَيْهِم﴾ ڕوویـان تێکـردن و ووتـیـان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چـیـتـان گـوم کـردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتـیـان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ ٱلْمَلِكِ﴾ ئاوخۆرەکـەی (پێوانەکـەی) پادشـامان دیارنیـە ﴿وَلِمَن جَآءَ بِهِۦ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هـەر کەسێك بیهێنێتـەوە بـاری ووشـترێك (خۆراکـی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا۠ بِهِۦ زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو (بـارە) دەبـم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیـان ﴿تَٱللَّهِ﴾ سـوێند بەخـوا ﴿لَقَدْ عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانـن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کەئێمـە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئـەوەی خراپە بکەیـن لەوولاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَـٰرِقِينَ﴾ وەئێمە پێشـتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان ﴿فَمَا جَزَٰٓؤُهُۥٓ﴾ دەی ئایـا تۆڵـەی ئەودزەچیـە ﴿إِن كُنتُمْ كَـٰذِبِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە درۆزن بـوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا۟ جَزَٰٓؤُهُۥ﴾ ووتیان تۆڵـەی ئەوەیـە ﴿مَن وُجِدَ فِى رَحْلِهِۦ﴾ لەباری هەر کەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَٰٓؤُهُۥ﴾ هەر ئەوکەسـە خۆی تۆڵەی بێت (واتە : ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە) ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ ئابەو جۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف) دەستی کـرد بەبشـکنینی جەواڵەکانیـان (بارەکانیـان) ﴿قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش بشـکنینی جەواڵی (بینامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ ٱسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاو خۆر - پێوانەکەی) دەری هێنا ﴿مِن وِعَآءِ أَخِيهِ﴾ لە جەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان نیشانی یوسف دا ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئـەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِى دِينِ ٱلْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاینی و یاسـایی پادشـا (بەڵکـو بەپێ ی ئەو قسـە بوو براکانـی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگـەر (کاتێك) کە خوا بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَـٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و لەسەر هەموو ﴿ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێ خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِن يَسْرِقْ﴾ ووتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُۥ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشـی پێشـتر دزی کردووە (واتە یوسـفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِۦ﴾ بەڵام یوسـف (پێناخۆشبوونی خۆی) بـەم (تۆمەتە) لەدەرونی خۆیدا شـاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (تەنها) ووتـی ئێـوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لـەوان خراپترن ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خـواش چاك دەزانـێ بەوەی کەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا۟ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ﴾ ووتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُۥٓ﴾ جایەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأۡخُذَ إِلَّا مَن وَجَدۡنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسێ بگرین بێجگە لەوەی کە ئاو خۆر (پێوانە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرا بوو) ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّظَٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا ٱسۡتَيۡـَٔسُواْ مِنۡهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُواْ نَجِيّٗاۖ﴾ چوونە کەنارێك بەچپە راوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمۡ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمۡ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنۡ أَبۡرَحَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأۡذَنَ لِيٓ أَبِيٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ نەدات ﴿أَوۡ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ لِيۖ﴾ یان خوا بڕیارم بۆ نەدات ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ هەرئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ٱرۡجِعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيكُمۡ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆ لای باوکتان ﴿فَقُولُواْ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبۡنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدۡنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمۡنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلۡغَيۡبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَسۡـَٔلِ ٱلۡقَرۡيَةَ ٱلَّتِي﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەئێمەی لێ بووین ﴿وَٱلۡعِيرَ ٱلَّتِيٓ أَقۡبَلۡنَا فِيهَاۖ﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردون ﴿فَصَبۡرٞ جَمِيلٌۖ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَنِي بِهِمۡ جَمِيعًاۚ﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بونیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوسا ڕوی لێ وەرگێران ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبۡيَضَّتۡ عَيۡنَاهُ مِنَ ٱلۡحُزۡنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٞ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفۡتَؤُاْ تَذۡكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەربیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەکت دەکەوێت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوۡ تَكُونَ مِنَ ٱلۡهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوادەکەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (یەعقوب ووتی) ئەی کورەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ﴾ نائومێدیش مەبن لەبەزەیی و میهرەبانی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لەڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کەبێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێك کە چوونە لای ئەو (یوسف) ووتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی خۆراك) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەرێ ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێریشمان پێ بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خواپاداشتی خێرەومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم﴾ ووتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بەیوسف و براکەی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾ لەوکاتەدا کەئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ ووتیان بەڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ ووتی (بێیان) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ بەڕاستی خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت ولەخوا بترسێت ودان بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیوسف) سوێند بەخوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی خوا تۆی هەڵ بژارد بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە خەتاکاران بووین ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) ووتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان لەسەر نییە (لەلایەن منەوە) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوالێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وەئەو (خوا) لەهەموو میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیدەن بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاك دەبێتەوە ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێك کاروانەکە (لەمیسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ بەڕاستی من بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بەخەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ﴾ جا کاتێك مژدە دەرەکە هات ﴿أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ ئەو (کراسە)ی دابەسەر دەم و چاویدا ﴿فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗا﴾ یەکسەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾ (یەعقوب) ووتی من بەئێوەم نەووت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ دڵنیابن من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی بابە ﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهباربووین ﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوۡفَ﴾ (یەعقوب) ووتی پێیان دواتر ﴿أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓ﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا کاتێك چوونە لای یوسف (لەوڵاتی میسر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ﴾ دایك و باوکی بردە نزیکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسر ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ زیانێکتان تووش نایەت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾ وە باوك و دایکی لەسەر تەخت (ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗا﴾ وە هەموو کەوتن بەڕوودا بۆی بەسوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئەی باوکی خۆشەویستم ﴿هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم ﴿إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشار) ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُ﴾ میهرەبانە بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدۡ ءَاتَيۡتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ هەندێك لەدەسەڵات و پاشایەتی ﴿وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردوم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان وزەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا﴾ بەموسوڵمانێتی بممرێنە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ و بمخەرە ڕیزی پیاو چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە هەواڵەنەزانراو و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيۡكَ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ﴾ کاتێ کەهەموو بڕیاری خۆیان دا (بەنهێنی) ﴿وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ﴾ و پیلانیان دارشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وەزۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سووربیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسۡـَٔلُهُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّنۡ ءَايَةٖ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيۡهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمۡ عَنۡهَا مُعۡرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن ﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕناهێنن بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەو كاتەدا هاوبەش بڕیار دەرن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوٓاْ أَن تَأۡتِيَهُمۡ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن یەخەیان بگرێت ﴿غَٰشِيَةٞ مِّنۡ عَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوۡ تَأۡتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغۡتَةٗ﴾ یان لەناكاودا ڕۆژی دواییان بەسەردا بێت ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێی نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆ لای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕۆشنی ﴿أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ وخواش پاك و بێگەردە ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالٗا﴾ جگە لەپیاوانێك ﴿نُّوحِيٓ إِلَيۡهِم﴾ كەنیگامان بۆ دەكردن ﴿مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰٓۗ﴾ لەخەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن بووە ﴿عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۗ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْۚ﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسۡتَيۡـَٔسَ ٱلرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ پێغەمبەرەكانیان نا ئومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ كُذِبُواْ﴾ وە گەلەكەیان وایان زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردون ﴿جَآءَهُمۡ نَصۡرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَن نَّشَآءُۖ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأۡسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێنرێتەوە ﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدۡ كَانَ فِي قَصَصِهِمۡ﴾ سوێندبێت بێگومان لەداستانی (پێغەمبەرانـدا علیهم السلام) ﴿عِبۡرَةٞ لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِۗ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثٗا يُفۡتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەسترابێت ﴿وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە وگاورەكانەوە) ﴿وَتَفۡصِيلَ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ هەروەها ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی كەبڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿ الرَّعۡدِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِۗ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین) ﴿وَٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرزکردۆتەوە ﴿بِغَيۡرِ عَمَدٖ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستونێك ﴿تَرَوۡنَهَاۖ﴾ وەك دەیبینن ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرزبووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوابێت کەئێمە چونێتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وەخۆرو مانگی ڕام هێناوە (بۆخزمەتکردنی خەڵکی) ﴿كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ﴾ هەموو کاروبارێك هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوقِنُونَ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۡهَٰرٗاۖ﴾ و چەندها چیا و ڕووباری تێدا داناوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وەلە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ جوتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَۚ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٞ مُّتَجَٰوِرَٰتٞ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّٰتٞ مِّنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾ هەروەها باخاتی تریێ و ڕەز ﴿وَزَرۡعٞ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٞ﴾ و(باخاتی) دارخورمای ﴿صِنۡوَانٞ وَغَيۡرُ صِنۡوَانٖ﴾ دوو قەد(ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿يُسۡقَىٰ بِمَآءٖ وَٰحِدٖ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن ﴿وَنُفَضِّلُ بَعۡضَهَا عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ کەچی فەزڵی هەندێکیمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي ٱلۡأُكُلِۚ﴾ لەخواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَإِن تَعۡجَبۡ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٞ قَوۡلُهُمۡ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بوینەوە بەخاك ﴿أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍۗ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێ بوردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند وتیژە ﴿٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك هەیە ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێینەیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە (کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی (دیاری کراوی خۆی) هەیە ﴿٨﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك ﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە ﴿٩﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە (بۆ خوا) ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾ و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت ﴿١٠﴾ ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لەپێش و لەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بارو حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وە کاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلاَ وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نی یە ﴿١١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾ بروسکەتان نیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) بەدی دەهێنێت ﴿١٢﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ وە هەورە گرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسکەکان دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەرکەسێ کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای زۆر بەتینە ﴿١٣﴾

﴿لَهُۥ دَعْوَةُ ٱلْحَقِّ﴾ نـزاو پاڕانـەوەی هەقیش هەر بـۆ (خوایـە) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ ئەوانـەش دەلاڵێنەوە و نـزا لای غەیری خـوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَىْءٍ﴾ هیچ وەڵامێکیـان نادەنەوە (نایـەن بەهاواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى ٱلْمَآءِ﴾ مەگەر وەك کەسێك (کەتینووی بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێـك درێـژ کردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦ﴾ بۆ ئـەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بـەلام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ نـزاو دوعـای بـێ بڕوایـان (لەبتەکانیـان) هیچ نیە جگـە لەگومڕایی و سـەر لێ شێوان ﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سـوژدە بـۆ خوا دەبـات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسـمانەکان و زەویدایە ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانـەوێ و نەیانـەوێ ﴿وَظِلَٰلُهُم بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ﴾ هەروەهـا سـێبەرەکانیان لەبەیانیـان و ئێواراندا(سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری ئاسـمانەکان و زەوی یـە ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خـوا ﴿قُلْ﴾ جا بڵـێ ﴿أَفَٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو(خـوا) پشـتیوانانێکتان هەڵبـژاردووە (بـۆ خۆتـان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ کەخاوەنـی هیـچ سـوود و زیانێـك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ ئایا کوێر و چاو سـاغ یەکسـانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِى ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُ﴾ یـان ئایـا تاریکیـەکان و ڕووناکـی وەك یـەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ نەخێـر ئەوانە چەند هاوبەشـێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا۟ كَخَلْقِهِۦ﴾ (گوایە) وەك دروسـتکراوانی خوایان دروسـت کردبێت؟ ﴿فَتَشَٰبَهَ ٱلْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروسـت کراوەکەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دروسـت کاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّٰرُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسـەر هەموو شتێکدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شـیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەسـێت ﴿فَٱحْتَمَلَ ٱلسَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی دەگرێـت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ کەفێکـی بەرزبـووە (بـە لافاوەکـەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى ٱلنَّارِ﴾ هەروەهـا لـەو (کانزایانـەش پەیدادەبـێ) کە ئاگری بۆ تاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ٱبْتِغَآءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەسـتی دروسـت کردنی خشـڵ (زێڕ وزیوو) ﴿أَوْ مَتَٰعٍ﴾ یان شـتوومەکی تر (وەك قـاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُۥ﴾ کەفێك وەکـو ئـەو (کەفی لافـاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئـا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَٰطِلَ﴾ خـوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەلام ئەوەی کە سوود ئەگەیەنێت بەخەلکی ﴿فَيَمْكُثُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾ ئابـەو جـۆرە خـوا نموونـەکان دەهێنێتـەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمُ﴾ بـۆ ئەوانـەی وەڵامـی بانگەوازی پەروەردگاریان دایەوە ﴿ٱلْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشـتی) هەرە چاك (بەهەشـت) هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُۥ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار) یان نەدایەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی وا لـە زەویـدا هەمووی هـی ئەوان بـێ ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشـی لەگـەڵ بێت ﴿لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦٓ﴾ دەیـدەن لـە بریتـی و بەدەلـی سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیـان هەیە ﴿سُوٓءُ ٱلْحِسَابِ﴾ لێپرسـینەوەیەکی سـەخت وخراپ ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ ئای کەچەند شوێنێکی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ جا ئایا کەسێك کە بزانێت (ژێری بخاتە کار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی نێرراوەتە خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ وەك ئەو کەسەیە کە کوێربێت (ژێری خۆی نەخاتە کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هەر ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیرین ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وە بەڵێن ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ بەوەی خوا فەرمانی داوە کەپەیوەست بکرێت لەگەڵیاندا (وەك بەسەرکردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وە لەخراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وە ئەوانەن کە دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزیەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەر ئەنجامی چاکی ئەو دونیا هەر بۆ ئەوانە ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناویەوە ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە ژورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ چونکە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێکی چاکتان بوو ﴿٢٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ لەپاش بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتیەی کە خوا فەرمانی پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیبچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەبەزەیی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەوەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك خۆی بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەرکەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نیە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دوایيدا ﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەبێ بڕوا بوون دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێررا بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت گومڕای دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموونی هەر کەسێك دەکات کە بۆلای خۆی گەڕابێتەوە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت ﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن کەهەر بە یادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام دەگرن ﴿٢٨﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمۡ﴾ خۆش بەختی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ هەر بە شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِيٓ أُمَّةٖ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهَآ أُمَمٞ﴾ کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتۡلُوَاْ عَلَيۡهِمُ ٱلَّذِيٓ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمۡ يَكۡفُرُونَ بِٱلرَّحۡمَٰنِۚ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بڕواناهێنن بەخوای میهرەبان ﴿قُلۡ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّ قُرۡءَانٗا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتۡ بِهِ ٱلۡجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوۡ قُطِّعَتۡ بِهِ ٱلۡأَرۡضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوۡ كُلِّمَ بِهِ ٱلۡمَوۡتَىٰۗ﴾ یان لەگەڵ مردوواندا قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ جَمِيعًاۗ﴾ بەڵام هەموو کاروبارەکان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمۡ يَاْيۡـَٔسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (ونەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۗ﴾ هەموو خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُواْ قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوۡ تَحُلُّ قَرِيبٗا مِّن دَارِهِمۡ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیك ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأۡتِيَ وَعۡدُ ٱللَّهِۚ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە وسووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمۡلَيۡتُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذۡتُهُمۡۖ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيۡفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَمَنۡ هُوَ قَآئِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡۗ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی کردووە (وەك بتانێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلۡ سَمُّوهُمۡۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمۡ تُنَبِّـُٔونَهُۥ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەوەی کە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا ﴿أَم بِظَٰهِرٖ مِّنَ ٱلۡقَوۡلِۗ﴾ یان قسەی ڕوت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلۡ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ مَكۡرُهُمۡ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنرایەوە ﴿وَصُدُّواْ عَنِ ٱلسَّبِيلِۗ﴾ وە قەدەغە کران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئەوە هیچ ڕێ نیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمۡ عَذَابٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَقُّۖ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەخت ترو گران ترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِي وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وێنـەی ئـەو بەهەشـتەی کەبەڵێـن دراوە بـە پارێزکاران و لەخواترسـان ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕوبارەکان دەڕۆن بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی (بەهەشت) هەمیشـەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟﴾ ئەو (بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دونیادا) ولەخواترسـان ﴿وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش هەر ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانـەش کتێبمـان پێ دابوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شـاد دەبن بـەوەی نێرراوەتە خـوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن﴾ و هەنـدێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُۥ﴾ هەندێك لەوە ئینکار دەکـەن ﴿قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ﴾ بڵێ مـن تەنها فەرمانم بـەوە پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ﴾ و هیـچ هاوبەشـێکی بـۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ﴾ هەر بۆلای خـوا (خەڵکی) بانـگ ئەکەم گەڕانەوەشـم تەنها بـۆلای ئەو(خوایە) ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەو شـێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتەخوارەوە(بـۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی ئەگـەر تۆ شـوێنی ئارەزووەکانـی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ لـەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ پارێزەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمـان دان ﴿أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسـەر و نـەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیـچ پێغەمبەرێك نەبووە ﴿أَن يَأْتِيَ بِـَٔايَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشـانەیەك (موعجیزەیەك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆهەموو کارێك وەختێکی تایبەتی هەیە کەنووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُوا۟ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئـەوەی خـوا بیـەوێ دەیسـڕێتەوەو (ئـەوەش بیـەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ﴾ سـەرچاوەی کتێبـەکان لای ئـەو (خوایە کە لـوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر نیشـانت دەین ﴿بَعْضَ ٱلَّذِي﴾ هەندێـك لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشـانەی لێمان کردون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یـان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسـەرە ﴿وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ﴾ و لێپرسـینەوەش لەسەر ئێمەیـە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێباوەڕان) سـەرنجیان نـەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِي ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کەئێمە زەوی کـەم دەکەینـەوە لـە هەمـوو لایەکانـی یـەوە ﴿وَٱللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویسـتی خـۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ﴾ کـەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵوەشـێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسـینەوەی خێرایـە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر نەخشـە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ﴾ و لەمـەو دواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سـەرئەنجامی (هەر دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (وپێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سورەتی ﴿ إبراهيم ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە ناردومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕیەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ وئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەئیزنی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموونیان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات وزاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهِ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان وزەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وقەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لارو چەوت نیشان دەن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لەگومراییەکی دوور(لە ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ﴾ بەزمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَآءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموونی کردووە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ وبەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا فەزڵەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك مووسـا بەگەلەکـەی ووت ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیـری ئـەو فـەزڵ و بەهـرە وچاکەی خـودا بکەنەوە کـە بەسـەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَىٰكُم﴾ (ئەویـش ئـەوە بـوو) کاتێـك کەڕزگـاری کـردن ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ لـە دارو دەستەکەی فیرعـەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ﴾ کەسـزای خراپیان پێ دەچەشـتن (بەهەمیشـەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ﴾ وکوڕانی ئێوەیان سـەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە (بۆ خزمـەت کاری) ﴿وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتانـدا تاقی کردنەوەیەکـی گەورە بوو لەلایـەن پەروەردگارتانـەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك کـە پەروەردگارتان ڕای گەیانـد ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سـوێندبێ بێگومـان ئەگەر ئێوە سوپاسـی (چاکەی) من بکـەن بۆتان زیـاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر نا سوپاسـی بکەن ئەوە بەڕاسـتی سزای من زۆربەتینە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوٓا۟ أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ناسوپاسـی (نیعمەتەکانی خـوا) بکەن ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسـانەش لەزەویدان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە ﴿نَبَؤُا۟ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئـەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك گەلـی نـووح و عـاد و سـەموود ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ هەروەهـا ئەوانەی کـە لەپاش ئـەوان بوون وهاتـن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگـە لەخـوا هیـچ کـەس نایانزانێت ﴿جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ پێغەمبەرەکانیـان بۆهـات بـە موعجیـزە وبەڵگـەی ئاشـکراوە ﴿فَرَدُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ فِىٓ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ ئەمجا ئـەوان دەسـت و پەنجـەی خۆیـان گەسـت لـە ڕق و قیـن دا ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیـان بەڕاسـتی ئێمـە بـێ باوەڕیـن ﴿بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ﴾ بەو(پەیامە)ی کە بەئێـوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِى شَكٍّ﴾ وە بەڕاسـتی ئێمـە لەگوماندایـن ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لـەوەی ئێـوە بانگمـان دەکـەن بـۆلای و دوو دڵیـن ﴿٩﴾ ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیـان ووتیـان (پێیـان) ﴿أَفِى ٱللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایـا لـە (بوونـی) خـوادا گومـان هەیـە ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کـە بەدیهێنـەری ئاسـمانەکان و زەوییـە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتـان دەکات ﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بـۆ ئـەوەی لەگوناهەکانتان خـۆش بێـت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوٓا۟ إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ لە(پەرسـتنی) ئـەوەی کـە بـاوو باپیرانمـان دەیـان پەرسـت ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ دەی نیشـانە وبەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتۡ لَهُمۡ رُسُلُهُمۡ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان ووتن ﴿إِن نَّحۡنُ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەر کام لەبەندەکانیدا کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَآ﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأۡتِيَكُم بِسُلۡطَٰنٍ﴾ موعجیزە و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَآ أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا نەبەستین ﴿وَقَدۡ هَدَىٰنَا سُبُلَنَاۚ﴾ کە بێگومان ئەو (زاتە) ڕێگای ڕاستی نیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصۡبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَآ ءَاذَيۡتُمُونَاۚ﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە بمان دەن ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ بڕواکان ووتیان ﴿لِرُسُلِهِمۡ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخۡرِجَنَّكُم مِّنۡ أَرۡضِنَآ﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین ﴿أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۖ﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوۡحَىٰٓ إِلَيۡهِمۡ رَبُّهُمۡ﴾ جا پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهۡلِكَنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسۡكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿ٱلۡأَرۡضَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡۚ﴾ لەو خاکەدا پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لەوەستانی بەردەم من دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە(پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿وَٱسۡتَفۡتَحُواْ﴾ وە (پێغەمەران) داوای سەرکەوتن و زاڵ بونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٖ﴾ و هەموو ملهوڕو یاخییەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَآئِهِۦ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسۡقَىٰ مِن مَّآءٖ صَدِيدٖ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەروویاندا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُۥ﴾ کە قوم قوم (زۆر بە قیزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأۡتِيهِ ٱلۡمَوۡتُ﴾ و مردنی بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٖۖ﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَآئِهِۦ﴾ و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٞ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعۡمَٰلُهُمۡ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە ﴿ٱشۡتَدَّتۡ بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ بەتوندی با لێی هەڵکردبێت ﴿فِي يَوۡمٍ عَاصِفٖۖ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا يَقۡدِرُونَ مِمَّا كَسَبُواْ عَلَىٰ شَيۡءٖۚ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردویانە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێ ی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾ ئەمجا (لەڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زۆر دارو خۆ بەزل زانەکان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ ئێوە ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا ﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناڵە بکەین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾ جا شەیتان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی هەق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام درۆم کرد لەگەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم﴾ وەمن نەم بوو بەسەرتاندا ﴿مِّن سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێك ﴿إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوەش بەدەنگمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنفُسَكُم﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە ﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا) منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتانێك کە ڕوبارەکان دێن و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێرهاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەووتەی سەلامە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە ووتەی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوود وایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا) دا کۆتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویێتەوە) بە ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤْتِي أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەربگریت ﴿كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێك بەئیزنی پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی ووتەی خراپ و پیس و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ﴾ هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ بە ووتەی بەڕێ وجێ (کە شایەتومانە) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دوایشدا ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾ وەخواستەمکارانیش گومڕادەکات ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ وەخواهەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ لەجیاتی (سوپاسی) بەهرە وچاکەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کەدەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆخوا بڕیاردا ﴿لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) گومڕابکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنوستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و ئاشکرا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێك بێت ﴿لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ نەکڕین وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە) یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَكُمْ﴾ کە ڕزق وڕۆزیە بۆ ئێوە ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ ڕام هێناون (ولە خزمەتتاندایە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتتاندایە) ﴿الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە كەداواتان كردووە پێ ی بەخشیوون ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەكانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم كار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەكانی خودا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) كاتێك ئیبراهیم ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ئەم شارە (مەككە) بكە بەشارێكی ئارام و ئاسایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾ وە خۆم و كورەكانم بپارێزە و دوورخەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەكان بپەرستین ﴿٣٥﴾ ﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵكیان گومڕا كردوە (و لایان دان لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر كەسێك (لەڕۆڵەكانم) شوێن من كەوت ئەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر كەسیش سەرپێچی كردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارمان من هەندێك لەڕۆڵەكانم نیشتەجێ كرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شیوێكی بێ كشتوكاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێزگیراوەكەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا بە چاكی نوێژ بەجێ بێنن وئەنجامی بدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵكو دڵی خەڵكانێك وا لێبكەیت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سۆزی ومەیلیان ببێت بۆلایان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەموو بەر و میوەیەكیش ڕۆزیان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵكو شوكرانە بژێربن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ نەلەزەوی و نەلەئاسماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ ئەو خوایەی ﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ كە ئیسماعیل وئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەكانم وا لێبكەی بەچاكی نوێژەكان بەجێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و نزاكەم وەرگرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی پەروەردگارمان لەمن و باوكم و دایكم و هەموو بڕواداران ببورەو خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ لە ڕۆژێكدا كە لێپرسینەوە دەكرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە ﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لەو(زوڵم و ستەمەی) كەستەم كاران دەیكەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾ بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ كەچاوەكان تێیدا ئەبڵەق دەبن (و ناینوقێن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهۡطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقۡنِعِي رُءُوسِهِمۡ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە(بۆ ئاسمان) ﴿لَا يَرۡتَدُّ إِلَيۡهِمۡ طَرۡفُهُمۡۖ﴾ پێڵوی چاویان ناتروکێنن ﴿وَأَفۡـِٔدَتُهُمۡ هَوَآءٞ﴾ و دڵیان خاڵی یە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ ٱلنَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە ﴿يَوۡمَ يَأۡتِيهِمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەی کەستەمیان کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَخِّرۡنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە ﴿نُّجِبۡ دَعۡوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ ٱلرُّسُلَۗ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین ﴿أَوَلَمۡ تَكُونُوٓاْ أَقۡسَمۡتُم مِّن قَبۡلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٖ﴾ کە هەرگیز لە ناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمۡ فِي مَسَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون ﴿ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمۡ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيۡفَ فَعَلۡنَا بِهِمۡ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبۡنَا لَكُمُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدۡ مَكَرُواْ مَكۡرَهُمۡ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان) ﴿وَعِندَ ٱللَّهِ مَكۡرُهُمۡ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكۡرُهُمۡ﴾ وە هەر چەندە پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنۡهُ ٱلۡجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ﴾ جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخۡلِفَ وَعۡدِهِۦ رُسُلَهُۥٓۚ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی ناهێنێت ونایهێنێتە جێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٖ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾ ﴿يَوۡمَ تُبَدَّلُ ٱلۡأَرۡضُ﴾ لەڕۆژێکدا کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيۡرَ ٱلۡأَرۡضِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُۖ﴾ بەزەوی یەکی تر وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُواْ لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ يَوۡمَئِذٖ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوان باران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي ٱلۡأَصۡفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٖ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغۡشَىٰ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ﴾ و دەم و چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجۡزِيَ ٱللَّهُ كُلَّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡۚ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو کەسێك بدات بە گوێرەی ئەوەی کەکردویەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەکردن) ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَٰغٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵك ﴿وَلِيُنذَرُواْ بِهِۦ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان ئەو(خوا) پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ وَقُرْءَانٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿رُّبَمَا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون (لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ كَانُوا۟ مُسْلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان بوونایە. ﴿٢﴾ ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا۟ وَيَتَمَتَّعُوا۟﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن﴿وَيُلْهِهِمُ ٱلْأَمَلُ﴾ وئومێد وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەو دوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ﴾ مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿مَّا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك پێش ناکەوێت﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَـْٔخِرُونَ﴾ لەکاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾ ﴿وَقَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِى﴾(بێ باوەڕان) ووتیان ئەی ئەو کەسەی﴿نُزِّلَ عَلَيْهِ ٱلذِّكْرُ﴾ کە قورئان نێرراوەتە خوار بۆ سەرت﴿إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿لَّوْ مَا تَأْتِينَا بِٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾دەی بۆ فریشتەمان بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٧﴾ ﴿مَا نُنَزِّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت ﴿وَمَا كَانُوٓا۟ إِذًا مُّنظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ﴾ بێگومان هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِى شِيَعِ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ لەناو هۆزو کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتییان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُۥ فِى قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوان بارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ کەچی ئەوان باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان باوو ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە﴿بَابًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ دەر گایەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلُّوا۟ فِيهِ يَعْرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا برۆشتنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿لَقَالُوٓا۟ إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَٰرُنَا﴾ ئەوسا دەیان ووت بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرەنج دەران و تەماشاکەران ﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزیەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گڕو ئاگرێکی دیار دوای دەکەوێت (وڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ وە لەو (زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندوە ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ ئەوانەش کەئێوە ڕزق وڕۆزیان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایدەین بەئەندازەی دیاری کراو نەبێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان ناردووە کە پیتێنەری دارو درەخت بێت ﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێراو کردووە ﴿وَمَا أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە نەتان دەتوانی ئەو(ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژێنین ودەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەمووانین ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد ﴿مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٦﴾ ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان پێشتر دروست کرد ﴿مِن نَّارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم ﴿مِّن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ و فوم بە بەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست لەدانە پاڵی ڕۆح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾ ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکڕا سوژدەیان برد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کەسەرپێچی کرد ﴿أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کەلەگەڵ سوژدەبەراندا بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) ووتی: من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ بەشەرێك ﴿خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەلەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەبەزەیی من دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە تاڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە تاڕۆژێ (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی تۆ لەمۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تاڕۆژێ کەکاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان خۆشی (دونیا)یان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت نیە بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾ ﴿لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیشیان لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزو لە خواترسان لەناو باخات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ﴾ (پێیان دەووترێت) بچنە ناویانەوە بەهێمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەك لەدڵیاندا بووبێت دەرمان هێناوە ﴿إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون ﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ﴾ و هەرگیز لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئۡ عِبَادِيٓ﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کە بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا﴾ کاتێك چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟ لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان(پێی) مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِى﴾ ووتی ئایا مزگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم ﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا۟ بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ وتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت کەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێك نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی ئێوە دەستەیەکی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ جِئْنَٰكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ ئەو(سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ تۆ هێناوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَٱتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ﴾ و خۆت دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَٱمْضُوا۟ حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ ٱلْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەنیگا بە لووط ڕاگەیاند ﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا بڕاو دەبن(هەموویان لەناو دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَآءَ أَهْلُ ٱلْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (نێربازی) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن ﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕوم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام مەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت (نابێ کەس توخنت بکەوێت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِيٓ﴾ (لـووط) فەرمـووی ئائەوانـە کچانـی منـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە (ئـەوکارە) ئەنجـام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمۡرُكَ إِنَّهُمۡ﴾ سـوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بەڕاسـتی ئەوانە ﴿لَفِي سَكۡرَتِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لەسـەر خۆشـی خۆیانـدا سـەر گەردانن ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُشۡرِقِينَ﴾ جـا لەکاتـی خـۆر هەڵهاتندا شـریخەیەکی بەهێـز گرتنـی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا ئەو (شـارە)مان سـەروو ژێر کـرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ حِجَارَةٗ مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردینمان بەسـەردا باراندن ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاسـتی لەمـەدا بەڵگـەی زۆر هەیـە بـۆ ئەوانـەی بیردەکەنـەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٖ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومـان ئەو (شـارە وێران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان) دایـە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگـەی گرنـگ هەیـە بـۆ بـڕواداران ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِن كَانَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ لَظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شـوعەیب) لەسـتەم کاران بـوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جـا تۆڵەمـان لـێ سـەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٖ مُّبِينٖ﴾ جـا بەڕاسـتی ئـەم دووانە لەسـەر ڕێگایەکی ئاشـکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ كَذَّبَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡحِجۡرِ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومان خەڵکـی حیجریـش (گەلەکـەی صاڵـح) بڕوایـان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکـرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ بەڵگـەو نیشـانەکانی خۆمانمـان پێـدان ﴿فَكَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ بـەڵام ئـەوان ڕوویـان لـێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾ ﴿وَكَانُواْ يَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ﴾ ئەوانە لەشـاخەکاندا دەیانتاشـی ﴿بُيُوتًا ءَامِنِينَ﴾ خانـووی زۆری (قایمی) بـێ تـرس و بیـم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُصۡبِحِينَ﴾ ئەمجـا دەنـگ و پیاهەڵشـاخانێکی بەهێـز گرتنی لەبەرەبەیاندا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سوودی پـێ نەگەیانـدن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقۡنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ وە ئێمـە ئاسـمانەکان و زەویمان دروسـت نەکردوە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَآ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندا یە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَأٓتِيَةٞۖ﴾ وە بێگومان ڕۆژی دوایـی دێـت ﴿فَٱصۡفَحِ ٱلصَّفۡحَ ٱلۡجَمِيلَ﴾ تـۆش بەجوانی چاوپۆشـی بکـە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡخَلَّٰقُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَٰكَ سَبۡعٗا مِّنَ ٱلۡمَثَانِي﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی حـەوت ئایەتـی دووبـارە کراوەمان پێ بەخشـیت (مەبەسـت لە سـورەتی الفاتحـە یـە کە چەنـد جارێك لـە نوێـژدا دووبـارە دەبێتـەوە) ﴿وَٱلۡقُرۡءَانَ ٱلۡعَظِيمَ﴾ هەروەهـا قورئانی گـەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) چاوت مەبـڕە ئەو نـازو نیعمەتی (دونیـا) کەداومانە بـە ﴿أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانـە ﴿وَلَا تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە باڵـی بەزەیـی ڕاخە بۆ بـڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلۡ إِنِّيٓ أَنَا ٱلنَّذِيرُ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَى ٱلۡمُقۡتَسِمِينَ﴾ وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێ جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ جَعَلُوا۟ ٱلْقُرْءَانَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَٱصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾ جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾و گوێ بەهاوبەش دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَٰكَ ٱلْمُسْتَهْزِءِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەڕ وبیلانی ئەو کەسانەی گاڵتە ولاقرتی دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَٱعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ ٱلْيَقِينُ﴾ هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿ٱلنَّحْلِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشیندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰٓ أَمْرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ئەوا فەرمانی خوا(بە سزادانیان)هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی) ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾ ﴿يُنَزِّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِۦ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦٓ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنذِرُوٓا۟﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد ﴿تَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بەرزو بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ﴾ (خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بۆتە دوژمنێکی ئاشکرای (بەرنامەکەی خودا) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلْأَنْعَٰمَ خَلَقَهَا لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە ﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَٰفِعُ﴾ کە (هۆی) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە(گۆشتی) ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە ﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحۡمِلُ أَثۡقَالَكُمۡ إِلَىٰ بَلَدٖ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایە ﴿لَّمۡ تَكُونُواْ بَٰلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ ٱلۡأَنفُسِۚ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەنارەحەت نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلۡخَيۡلَ وَٱلۡبِغَالَ وَٱلۡحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردون) ﴿لِتَرۡكَبُوهَا وَزِينَةٗۚ﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخۡلُقُ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ قَصۡدُ ٱلسَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) تەنها بۆ خوایە ﴿وَمِنۡهَا جَآئِرٞۚ﴾ وە هەندێك لەڕێگاکان لارو ناڕێکە ﴿وَلَوۡ شَآءَ لَهَدَىٰكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗۖ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿لَّكُم مِّنۡهُ شَرَابٞ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنۡهُ شَجَرٞ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنۢبِتُ لَكُم بِهِ ٱلزَّرۡعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلنَّخِيلَ وَٱلۡأَعۡنَٰبَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِۚ﴾ و هەموو بەرو میوەیەك ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوکەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (لەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتُۢ بِأَمۡرِهِۦٓۚ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردوەتەوە ﴿مُخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥٓۚ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ نیشانەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي سَخَّرَ ٱلۡبَحۡرَ لِتَأۡكُلُواْ مِنۡهُ لَحۡمٗا طَرِيّٗا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسۡتَخۡرِجُواْ مِنۡهُ حِلۡيَةٗ تَلۡبَسُونَهَاۖ﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى ٱلۡفُلۡكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێك لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي ٱلْأَرْضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە (خـوا) لەزەویدا چەند شـاخێكی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئـەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسـەری بژیـن ﴿وَأَنْهَٰرًا﴾ وەچەم و ڕووبـاری (تیاداناوە) ﴿وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەهـا ڕێگـای زۆر(ی بـەدی هێنـاوە) بـۆ ئـەوەی ئێـوە ڕێ ی پـێ دەرکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَعَلَٰمَٰتٍ ۚ وَبِٱلنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵكی ڕێ دەرئەکەن (لەشـەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ﴾ جا ئایا زاتێك (ئەمانە) دروسـت دەكات وەك كەسێك وایە کە هیچ دروست نەكات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ ۗ﴾ وە ئەگـەر (بتانەوێت) نیعمەکاتـی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا لێبـوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دە شـاردنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ و چـی ئاشـكرا دەكەن ﴿١٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانـەش هاواریان لێ دەكـەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناكەن بەڵكو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَٰتٌ غَيْرُ أَحْيَآءٍ ۖ﴾ مـردووی بـێ گیانـن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئـەو بتانـە) هەسـت ناكەن كـەی (خۆیان وخەڵكـی) زینـدوو دەكرێنـەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۚ﴾ خـوای ئێـوە خوایەكـی تـاك و تەنیایـە ﴿فَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ جـا ئەوانـەی كەبـڕوا ناهێنـن بـەڕۆژی دوایـی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەكانیـان بـێ باوەڕەو هەمیشـە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاسـتە بێگومـان خوا دەزانێـت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ﴾ بەئەوەی دەی شـارنەوەو ئەوەی ئاشـكرای دەكەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاسـتی خـوا خـۆ بـەزل زانانـی خـۆش ناوێـت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۙ﴾ وە كاتێـك بەوانـە بوترێـت ئایـا پەروەردگارتـان چـی ناردۆتـە خـوارەوە ﴿قَالُوٓا۟ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێـن حیكایـەت وئەفسـانەی پـڕو پوچـی پێشـووەكان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوٓا۟ أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بـۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگـەڵ هەندێـك لەبـاری گوناهـی ئەوانـەی كە ئەمـان گومرایـان دەكردن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ﴾ بەبـێ زانیـاری ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بێداربـن زۆر بەدە ئـەوەی كەهەڵیدەگـرن (و دەیگرنە ئەسـتۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەش كـە لەپێش ئەمانەوە بـوون پیلانیـان گێڕا ﴿فَأَتَى ٱللَّهُ بُنْيَٰنَهُم مِّنَ ٱلْقَوَاعِدِ﴾ جـا خـوا كـۆشـك و خانووەكـانیانـی لەبـن و بنـاغـەوە دەرهێنـا ﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ ٱلسَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسـا سـەربانەكانیان لەسـەریانەوە ڕوخـا بەسـەریاندا ﴿وَأَتَىٰهُمُ ٱلْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەكەوە سزایان بۆ هات كەهەستیان پێ نەدەكرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ و (خوا پێیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران) تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی زانیاریان پێ درا بوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ستەم کار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەچ دەبن ﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و ئەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەندناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾ ئەوە پەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە؟ دەڵێن خێرو چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ و چ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیین کەئەوان دەچنەناوی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕوبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسرو درەختەکان) یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو بەهەشتانەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی خۆ پارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی (گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ﴿٣٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێ ی چی ئەکەن جگە لەوەی فریشتەکان بۆتان بێن و (گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت (بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمانیان کرد ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خواستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانانەیان تووش بوو کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا) ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُواْ﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحْنُ وَلَآ ءَابَآؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى ٱلرُّسُلِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿ٱلْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوورکەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى ٱللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ ٱلضَّلَٰلَةُ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُواْ﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَىٰهُمْ﴾ هەر چەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بیەوێ) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبْعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆخەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُواْ كَٰذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَىْءٍ إِذَآ أَرَدْنَٰهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وبەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ فِى ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا نیشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ڕەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۖ﴾ بێجگە لە پیاوانێ کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن (٤٣) ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو تێ بگەن (٤٤) ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن (٤٥) ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ فِي تَقَلُّبِهِمۡ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتارکەن (٤٦) ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز ومیهرەبانە (٤٧) ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کردووە ﴿يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سێبەرەکانیان دەگۆڕێت ﴿عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیاندا ﴿سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبن (٤٨) ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە دانانێن (٤٩) ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەروویانەوەیە ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ۩﴾ و هەر فەرمانێکیان پێ بکرێت دەیکەن (٥٠) ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وباڵادەستە) ﴿فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن (٥١) ﴿وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًاۚ﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ (٥٢) ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێك دووچاری زیان و نارەحەتیەك بین ﴿فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ﴾ ئەوە پەناو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن (٥٣) ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ﴾ لەپاشان کاتێك نارەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەدەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) (٥٤)

﴿لِيَكۡفُرُواْ بِمَآ ءَاتَيۡنَٰهُمۡۚ﴾ (لییان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین
﴿فَتَمَتَّعُواْ فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾
﴿وَيَجۡعَلُونَ لِمَا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبٗا مِّمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡۗ﴾
بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَٱللَّهِ لَتُسۡـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمۡ
تَفۡتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾
﴿وَيَجۡعَلُونَ لِلَّهِ ٱلۡبَنَٰتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان)
﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَلَهُم مَّا يَشۡتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە
حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِٱلۡأُنثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت
﴿ظَلَّ وَجۡهُهُۥ مُسۡوَدّٗا وَهُوَ كَظِيمٞ﴾ ڕوی ڕەش دائەگەڕێت و بۆ خۆی پیش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَٰرَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡمِ﴾
خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِن سُوٓءِ مَا بُشِّرَ بِهِۦٓۚ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی
خۆی) ﴿أَيُمۡسِكُهُۥ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمۡ يَدُسُّهُۥ فِي ٱلتُّرَابِۗ﴾
یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَحۡكُمُونَ﴾ بێدارین ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾
﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿مَثَلُ ٱلسَّوۡءِۖ﴾ نموونەی خراپ
﴿وَلِلَّهِ ٱلۡمَثَلُ ٱلۡأَعۡلَىٰۚ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا)
زاڵی بەدەسەلاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوۡ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلۡمِهِم﴾
بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيۡهَا مِن دَآبَّةٖ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) ێکی لەسەر
(زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗىۖ﴾ بەلام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان)
﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ هیچ
کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجۡعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكۡرَهُونَۚ﴾ وە ئەوان
شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلۡسِنَتُهُمُ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ
﴿أَنَّ لَهُمُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ ٱلنَّارَ وَأَنَّهُم مُّفۡرَطُونَ﴾ ڕاستە
و گومانی تێدا نی یە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن(بۆی) ﴿٦٢﴾
﴿تَٱللَّهِ لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَىٰٓ أُمَمٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ
﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ ٱلۡيَوۡمَ﴾
بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾
﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی
ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿ٱلَّذِي ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّقَوۡمٖ
يُؤۡمِنُونَ﴾ وە تارێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمرد بوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سەروان (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنوشێت ﴿٦٦﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی دار خورما و ڕەزەکانیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەر خۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وەڕۆزی و بژێوی پاك و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾ ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾ وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) ساز بدە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)انەی کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بمژە ﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەمل کەچی ﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووەو پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبێ تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاواز ترینی تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾ ﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە ورزق ورۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن ﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان(بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وە لەژن و هاوسەرەکانتان کورو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق ورۆزی پاك و خۆشی پێدا وون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ ئـەوان لەجیاتـی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿لَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ رِزۡقٗا﴾ کەخاوەنی هیچ ڕزق و ڕۆزیەکـی ئـەوان نیـن ﴿مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ شَيۡـٔٗا﴾ نەلـە ئاسـمانەکان و نـە لەزەویـدا ﴿وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ و ناشـتوانن (ڕۆزیـان بـدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضۡرِبُواْ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡثَالَۚ﴾ کەواتـە وێنـە بـۆ خـوا مەهێننەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ بەڕاسـتی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبۡدٗا مَّمۡلُوكٗا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقۡنَٰهُ مِنَّا رِزۡقًا حَسَنٗا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ دابێت لەلایەن خۆمانـەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنۡهُ سِرّٗا وَجَهۡرًاۖ﴾ ئەویـش لەو (ڕۆزیە)ی ببەخشێت بەنهێنی و ئاشـکرا ﴿هَلۡ يَسۡتَوُۥنَۚ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربەیـان نازانـن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلَيۡنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونـەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَآ أَبۡكَمُ لَا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نییە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوۡلَىٰهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيۡنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأۡتِ بِخَيۡرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێرو چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلۡ يَسۡتَوِي هُوَ وَمَن يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ و ئەو(کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاسـت بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيۡبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە هەر بـۆ خوایە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَمَآ أَمۡرُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە هاتنـی ڕۆژی دوایـش (بـەلای خـواوە) ﴿إِلَّا كَلَمۡحِ ٱلۡبَصَرِ أَوۡ هُوَ أَقۡرَبُۚ﴾ هـەر وەکـو چـاو تروکانێك وایە یـان نزیك تر لـەوەش ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا بەسـەر هەمـوو شـتێکدا بەتوانایـە ﴿٧٧﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَخۡرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ خـوا ئـەو خوایە یـە کە ئێوەی لەسـکی دایکتـان دەرهێنـاوە ﴿لَا تَعۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ کە هیچتـان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَ﴾ وە (خـوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی سوپاسـی (خـوا) بکـەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلطَّيۡرِ﴾ ئایا ئـەوان سـەرنجی باڵندەیان نـەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَٰتٖ فِي جَوِّ ٱلسَّمَآءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسـماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمۡسِكُهُنَّ إِلَّا ٱللَّهُۚ﴾ بێجگـە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (بەو ئاسـمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاسـتی لەو (ڕاگیر کردنە) دا چەند نیشـانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدێنن ﴿٧٩﴾

﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۢ بُيُوتِكُمۡ سَكَنٗا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ بُيُوتٗا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسۡتَخِفُّونَهَا يَوۡمَ ظَعۡنِكُمۡ وَيَوۡمَ إِقَامَتِكُمۡ﴾ (هەڵدەدرێت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتانداو لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنۡ أَصۡوَافِهَا وَأَوۡبَارِهَا﴾ وە (سازاندویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی (ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشۡعَارِهَآ أَثَٰثٗا وَمَتَٰعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کە کەڵکی لێ وەردەگرن ﴿إِلَىٰ حِينٖ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَٰلٗا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡجِبَالِ أَكۡنَٰنٗا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا وئەشکەوتی بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمۡ سَرَٰبِيلَ تَقِيكُمُ ٱلۡحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَٰبِيلَ تَقِيكُم بَأۡسَكُمۡ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمنان) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تُسۡلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بین ﴿٨١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر تۆیە تەنها ﴿ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعۡرِفُونَ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكۡثَرُهُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدٗا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤۡذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوسا مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە وسزای دۆزەخ دەبینن ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ﴾ نەسزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نەمۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ شُرَكَآءَهُمۡ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان دەبینن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمانن ﴿ٱلَّذِينَ كُنَّا نَدۡعُواْ مِن دُونِكَۖ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلَ إِنَّكُمۡ﴾ ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاراستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَٰذِبُونَ﴾ درۆزنن ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلۡقَوۡاْ إِلَى ٱللَّهِ يَوۡمَئِذٍ ٱلسَّلَمَۖ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست (لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانـەی کە بێ بـاوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیشیان کردووە لەڕێگـەی خوا ﴿زِدْنَٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ ٱلْعَذَابِ﴾ جگە لە سـزا کەی خۆیان سـزایان بۆ زیـاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُواْ يُفْسِدُونَ﴾ لەبـەر ئـەوەی کەخراپەکاریان دەکـرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِى كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئوممەتێك شـایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشـایەت لەسـەر ئەوانـە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە ئێمـە قورئانمـان ناردۆتـە خـوارەوە بـۆت ﴿تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیەبۆهەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وەڕێنموونی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَٰنِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَآئِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْىِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتـان دەکات بـۆ ئـەوەی پەنـد وەرگـرن و بیربکەنـەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُواْ بِعَهْدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُواْ ٱلْأَيْمَٰنَ﴾ و بەڵێن وپەیمانەکانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیـان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ ٱللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشـایەت و چاودێر بەسـەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاسـتی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّتِى نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَٰثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَٰنَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِىَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەسـتەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێز ترە لەدەسـتەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ ٱللَّهُ بِهِۦ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە سـوێند بەخوا لەڕۆژی دوایيدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئـەوەی کەئێـوە تیایـدا جیـاواز بـوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ وە ئەگـەر خـوا بیویسـتایە ئێـوەی دەکـرد بەیـەك ئوممـەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ بـەڵام (خـوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ أَيْمَـٰنَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ غەدرو ناپاکی لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵنەخلیسکێ ﴿وَتَذُوقُوا۟ ٱلسُّوٓءَ﴾ و سزاو نارەحەتی نەچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابن) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٩٥﴾ ﴿مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت ونامێنێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓا۟ أَجْرَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە کردەوەکانیان ﴿٩٦﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَـٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ هەرکەس لەنێر یان لەمێ کردەوەی چاکی کردبێت وبیکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا بەژیانێکی خۆش دەیان ژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر ﴿مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿٩٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) کاتێك ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَـٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین لێکراو و دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿٩٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَيْسَ لَهُۥ سُلْطَـٰنٌ﴾ بەڕاستی ئەو(شەیتان) دەسەڵاتی نی یە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وتەنها پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٩٩﴾ ﴿إِنَّمَا سُلْطَـٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە ﴿يَتَوَلَّوْنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو(شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَآ ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ﴾ هەر کاتێك ئایەتێك لەجێی ئایەتێکی تردا دابەزێنین ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مُفْتَرٍۭ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو زۆر بەیان هیچ نازانن ﴿١٠١﴾ ﴿قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەدامەزراویان بکات ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و موژدەش بێت بۆموسوڵمانان ﴿١٠٢﴾

﴿وَلَقَدۡ نَعۡلَمُ أَنَّهُمۡ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن ﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُۥ بَشَرٞ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ ٱلَّذِي يُلۡحِدُونَ إِلَيۡهِ أَعۡجَمِيّٞ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيّٞ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون (دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿لَا يَهۡدِيهِمُ ٱللَّهُ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموونیان ناکات، وسزای سەختی بۆ ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفۡتَرِي ٱلۡكَذِبَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِۖ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ وهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ﴾ مەگەر کەسێك زۆری لێ کرا بێت ﴿وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ﴾ و دڵیشی دامەزراو ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە ﴿ٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا عَلَى ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ژیانی دونیا یان لا خۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمۡعِهِمۡ وَأَبۡصَٰرِهِمۡۖ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡغَٰفِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوان زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان کردوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا فُتِنُواْ ثُمَّ جَٰهَدُواْ﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد ﴿وَصَبَرُوٓاْ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعۡدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لێ بوردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە هەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ رزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی بەرانبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکە کە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەم کاربوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو بژێویەی خوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەڵاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکەو نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو(لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە لەخۆتانەوە نەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەبەزمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەڵاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەراممان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەفامی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِن بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لا دەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِّأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر نازو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژارد و ڕێگەی ڕاستی نیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆرێ لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێز گرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُم﴾ وە لەگەڵیان بدوێ (موجادەلەبکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وە لەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِن صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و بەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿ الإِسۡرَاءِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِيٓ أَسۡرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەوزاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبۡدِهِۦ لَيۡلٗا﴾ بە بەندەی خۆی لە شەویکدا ﴿مِّنَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡأَقۡصَا﴾ بۆ مزگەوتی (الاقصی) لە (بیت المقدس) ﴿ٱلَّذِي بَٰرَكۡنَا حَوۡلَهُۥ﴾ کە دەورو بەریمان پیرۆز و فەڕدار کردووە ﴿لِنُرِيَهُۥ مِنۡ ءَايَٰتِنَآۚ﴾ بۆ ئەوەی هێندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەکانی خۆمانی نیشان بدەین ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە تەوراتیشمان بەخشی بە مووسا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُ هُدٗى لِّبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُواْ مِن دُونِي وَكِيلٗا﴾ (پێمان وتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٍۚ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نووح (لە کەشتیدا) هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَبۡدٗا شَكُورٗا﴾ بەڕاستی نووح بەندە یەکی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾ ﴿وَقَضَيۡنَآ إِلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لەنامەکەیاندا ﴿لَتُفۡسِدُنَّ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَّتَيۡنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعۡلُنَّ عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ و بێگومان بەرز دەبنەوەو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) بەبەرز بونەوەیەکی زۆر گەورە ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ أُولَىٰهُمَا﴾ جا کاتێك یەکەمین بەڵێن (لەو دووانە) هات (کەبەڵێنتان پێدراوە) ﴿بَعَثۡنَا عَلَيۡكُمۡ عِبَادٗا لَّنَآ﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُوْلِي بَأۡسٖ شَدِيدٖ﴾ کە خاوەنی دەست وەشاندنێکی بەتینن لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُواْ خِلَٰلَ ٱلدِّيَارِۚ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو وولاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعۡدٗا مَّفۡعُولٗا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَا لَكُمُ ٱلۡكَرَّةَ عَلَيۡهِمۡ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمۡدَدۡنَٰكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی وکوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلۡنَٰكُمۡ أَكۡثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو) زۆرتر دەکەین ﴿٦﴾ ﴿إِنۡ أَحۡسَنتُمۡ أَحۡسَنتُمۡ لِأَنفُسِكُمۡۖ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەوا چاکە بۆ خۆتان دەکەن ﴿وَإِنۡ أَسَأۡتُمۡ فَلَهَاۚ﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ جا کاتێ بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووهەم هات ﴿لِيَسُـُٔواْ وُجُوهَكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی پەژارە و خەفەت بەڕوخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدۡخُلُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە ﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٖ﴾ هەرچۆنێك لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُواْ مَا عَلَوۡاْ تَتۡبِيرًا﴾ وە بۆئەوەی وێرانی بکەن بەوێران کردنێکی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان رەحمتتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کرد بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ﴾ و موژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆئامادەکردوون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆخێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی دەسەلاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ و بەلگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆئەوەی ژمارەی سالەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوون و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) ودەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێ ی دەووترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەرکەس ڕێنموونی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنموونی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا بوو بێت ئەوە بێگومان (زیان وسزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەلناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەلی وکردەوەی چاك) بە دەولەمەندە خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ(دانیشتوانی) ئەو شار و گوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ ی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێك ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان بۆ سازداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لەمیهرەبانی خوا ﴿١٨﴾ ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بوویێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾ دەبەخشین بەهەموان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی وبەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لەدونیادا) فەزڵی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی) لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی سووك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کەهیچ شتێك نەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت) یان هەردووکیان لای تۆ پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ قسەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتێیان مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) ووتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا) بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیتیان بۆ ڕابخە ﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێك ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمنداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاك دەزانێت بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و نیازی چاکەتان بێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بوردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾ ﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وەمافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژارو ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان ﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست وبرای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر (ناز و نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعۡرِضَنَّ عَنۡهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ٱبۡتِغَآءَ رَحۡمَةٖ مِّن رَّبِّكَ تَرۡجُوهَا﴾ چاوەڕوانی بەخششی و ڕۆزیەك بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُل لَّهُمۡ قَوۡلٗا مَّيۡسُورٗا﴾ ئەوە قسەی جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ يَدَكَ مَغۡلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کۆت بەگەردنتدا (واتە دەست قووچاوو مەبە لەخێرکردندا) ﴿وَلَا تَبۡسُطۡهَا كُلَّ ٱلۡبَسۡطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە بەتەواوی (هەرچیت هەیە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقۡعُدَ مَلُومٗا مَّحۡسُورًا﴾ تا نەبیتە کەسێکی لۆمەکراوی هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و وەتەنگی دەکات بۆهەرکەسێ بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ﴾ وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشۡيَةَ إِمۡلَٰقٖۖ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحۡنُ نَرۡزُقُهُمۡ وَإِيَّاكُمۡۚ﴾ ئێمە ڕۆزی ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتۡلَهُمۡ كَانَ خِطۡـٔٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان) هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓۖ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةٗ﴾ بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرین ﴿وَسَآءَ سَبِيلٗا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەئاین پاشگەز ببوەوە، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظۡلُومٗا﴾ جا هەر کەسێك بەنا هەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی (بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕۆیی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا (ئەگەر عەفووی کرد پاش ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسەنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین شێوە بیکوژێتەوە وڕازی بێت بە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورٗا﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە بریتی یە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکانی ﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ إِذَا كِلۡتُمۡ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن ﴿وَزِنُواْ بِٱلۡقِسۡطَاسِ ٱلۡمُسۡتَقِيمِۚ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازوی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلٗا﴾ ئەمە (بۆ ئێوە) چاکترو ئاکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۚ﴾ وە شوێن شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ ﴿كُلُّ أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیز زلی وشانازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ نەدەتوانی زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا﴾ وە نەدەگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ﴾ هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكۡرُوهٗا﴾ لای پەروەردگارت نابەجێ و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ﴾ ئەوە (ی کەباس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە﴿مَلُومًا مَّدۡحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَصۡفَىٰكُمۡ رَبُّكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی تایبەتی کردووە بە ئێوەوە﴿وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًاۚ﴾ لە فریشتەکانیشی دا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە ﴿إِنَّكُمۡ لَتَقُولُونَ قَوۡلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوەووتەیەکی زۆر گەورە (ونابەجێ) دەڵێن ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَا فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُواْ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) ﴿٤١﴾ ﴿قُل لَّوۡ كَانَ مَعَهُۥٓ ءَالِهَةٞ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر ببوایە﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن ﴿إِذٗا لَّٱبۡتَغَوۡاْ﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي ٱلۡعَرۡشِ سَبِيلٗا﴾ ڕێگایەکدا بۆلای خاوەنی عەرش (کە خوایە) ﴿٤٢﴾ ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ زۆر بەرز وبڵند ترە ﴿٤٣﴾ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ و زەوی و هەرچی لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيۡءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبوردەیە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلۡنَا بَيۡنَكَ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ﴾ دادەنێین لەنێوان تۆ و ئەوانەدا ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابٗا مَّسۡتُورٗا﴾ پەردەیەکی نادیار(داپۆشەر) ﴿٤٥﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی زۆر ئەستوور﴿أَن يَفۡقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن﴿وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗاۚ﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین (تانەبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرۡتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا) ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِ وَحۡدَهُۥ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوۡاْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِمۡ نُفُورٗا﴾ بە بێزاری پشتت تێ دەکەن ﴿٤٦﴾ ﴿نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَسۡتَمِعُونَ بِهِۦٓ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذۡ يَسۡتَمِعُونَ إِلَيۡكَ﴾ کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذۡ هُمۡ نَجۡوَىٰٓ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلٗا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی جادولێکراو دەکەون ﴿٤٧﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ نموونەی جۆرا وجۆرت بۆدێننەوە ﴿فَضَلُّواْ﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلٗا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا وَرُفَٰتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پتورکاو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ خَلۡقٗا جَدِيدٗا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروسکراوێکی نوێ ﴿٤٩﴾

﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) پێیـان بڵـێ ﴿كُونُوا۟ حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببـن بەبەرد یابەئاسـن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ خَلْقًا مِّمَّا﴾ یان هەر درسـت کراوێکی ترلەوەی ﴿يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشـك و دڵتاندا گەورەیە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ ٱلَّذِى﴾ بڵێ ئەو زاتە (زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾ جـا (بەلاقرتیـەوە) سـەرت بـۆ دەلەقێنـن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و دەڵێـن ئەوەکـەی دەبێـت ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵـێ لەوانەیـە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئـەو ڕۆژەی کە بانگتان دەکەن (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِۦ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە سوپاس و سەناکردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی کـەم نەبێـت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِى﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ بەبەندەکانـم ﴿يَقُولُوا۟ ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ قسـەیەك بکـەن کـە جوانتر و باشـترینی قسـە بێـت ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿يَنزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ ناکۆکـی و ئـاژاوە دەخاتـە نێوانیـان ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ كَانَ لِلْإِنسَٰنِ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان هەمیشـە بۆئادەمـی ﴿عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ دووژمنێکـی ڕون و ئاشـکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتـان زاناترە بەئێوە ﴿إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگـەر بیەوێ ڕەحمتـان پێ دەکات ﴿أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سـزاتان دەدات ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ وە ئێمـە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسـەریانەوە ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگـارت زاناتـرە ﴿بِمَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەهـەر چی لە ئاسـمانەکان ولـە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ وە سـوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەنـدێ لەپێغەمبەرانمان داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسـەر هەندێکـی تریانـدا ﴿وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا﴾ و زەبورمـان بەخشـی بـە داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بێ باوەڕان) هاوار بکەن لە ئەوانەی ﴿زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ کە ئێوە بە خواتان دەزانین بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسـەڵاتیان نیە ﴿كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ﴾ بەڵاو زیانتان لەسـەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە(دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا دەگەڕێـن کـە نزیکیـان کاتەوە لـە پەروەدگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیـان نزیك ترە (لە خـواوە و پلەو پایـەی بەرزتـرە). ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ﴾ وە بەهیـوا و ئومێـدو ڕەحمـی ئـەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ﴾ و لـە سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی لێکـراوە وخۆلێپارێـزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شـاروگوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ کـە ئێمـە لـە ناویان ببەیـن ﴿قَبْلَ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ پێش (هاتنـی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یـان سـزایان بدەیـن بـە سـزایەکی سـەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیلـلا ئـەو (سـزادانە یـان لەنـاو بردنـە) ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَآ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرۡسِلَ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە بنێرین ﴿إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا ٱلۡأَوَّلُونَۚ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دەزانی ﴿وَءَاتَيۡنَا ثَمُودَ ٱلنَّاقَةَ﴾ ناردمان بۆ(هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبۡصِرَةٗ﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو ﴿فَظَلَمُواْ بِهَاۚ﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و(سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرۡسِلُ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخۡوِيفٗا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لَكَ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ پێمان ووتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِٱلنَّاسِۚ﴾ دەوری هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیەبەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلۡنَا ٱلرُّءۡيَا ٱلَّتِيٓ أَرَيۡنَٰكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی كەپیشانی تۆماندا (لەوشەو ڕەویەدا) ﴿إِلَّا فِتۡنَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ هەرلەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو ﴿وَٱلشَّجَرَةَ ٱلۡمَلۡعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ كە لەقورئاندا باسمان كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمۡ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا طُغۡيَٰنٗا كَبِيرٗا﴾ كەچی ئەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ وە باسی ئەوكاتەبكە كەئێمە بەفریشتەكانمان ووت ﴿ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ سوژدەبەرن بۆئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس (شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ ءَأَسۡجُدُ﴾ ووتی ئایامن سوژدەبەرم ﴿لِمَنۡ خَلَقۡتَ طِينٗا﴾ بۆ كەسێك كە لەقوڕ دروستت كردووە ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيۡتَكَ﴾ (ئیبلیس) ووتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەرێ ﴿هَٰذَا ٱلَّذِي كَرَّمۡتَ عَلَيَّ﴾لەبارەی ئەمەوە كەڕێزی ئەوت داوە بەسەرمندا؟! ﴿لَئِنۡ أَخَّرۡتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تارۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحۡتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر نەوەكانیدا (بەگومرا كردن) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱذۡهَبۡ﴾ (خوا بەشەیتانی) فەرموو بڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ﴾ سا هەر كەس لەوان شوێنی تۆ كەوت ﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمۡ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَآءٗ مَّوۡفُورٗا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕبەپڕە ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱسۡتَفۡزِزۡ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتَ مِنۡهُم﴾ وە هەركەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوۡتِكَ﴾ بەدەنگت وسەدای (ناهەقت) ﴿وَأَجۡلِبۡ عَلَيۡهِم﴾ و بدە بەسەریاندا و تێ یان خوڕە ﴿بِخَيۡلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بەسوار وپیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِ﴾ وە هاوبەشییان بكە لەماڵ و سامان و منداڵیاندا ﴿وَعِدۡهُمۡۚ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾ بەخەڵەتاندن نەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٞۚ﴾ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلٗا﴾ وە پەروەردگارت بەسە پارێزەرو چاودێر بێت ﴿٦٥﴾ ﴿رَّبُّكُمُ ٱلَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزۡجِي لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای هەندێكبەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان وبە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ﴿٦٦﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵاو زیان بێن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ هەموو ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ﴾ کە چی کاتێك کە (خوا) ڕزگارتان دەکات و دەگەنە ووشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕووو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا﴾ (چونکە)ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ ٱلْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە ووشکایی دا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەووردە زیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟ لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بینێرێتە سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ ٱلرِّيحِ﴾ بایەکی توندو تیژی وێران کەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان بکات لەبەر ئەو بێ باوەڕ و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِۦ تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ ءَادَمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَٰهُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ و لە ووشکانی و لەدەریادا هەڵمان گرتن (بەسواری و گەڕانمانن) ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی پاك و خاوێنمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وە فەزڵمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کەدروستمان کردون بەفەزڵێکی گەورە ﴿٧٠﴾ ﴿يَوْمَ نَدْعُوا۟ كُلَّ أُنَاسٍۭ﴾ (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَٰمِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَٰبَهُمْ﴾ ئائەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وەستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ﴿٧١﴾ ﴿وَمَن كَانَ فِى هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم (دونیایە)دا کوێر بووبێت (وڕێگەی ڕاستی نەبینابێت) ﴿فَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی دوایشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردبۆت ﴿لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ﴾ بۆ ئەوەی جگەلە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) ﴿٧٣﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراونە کردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی ﴿٧٤﴾ ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی ﴿ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بەئێمە (کە بەرگری ئەو سزایەت لێ بکات) ﴿٧٥﴾

﴿وَإِن كَادُوا۟﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت بکەن ﴿مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَـٰفَكَ﴾ جا ئەوکاتە ئەوانە نەدەمانەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾ ﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا ونەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن. ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ باوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ بێنە) ﴿إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا ﴿فَتَهَجَّدْ بِهِۦ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە ﴿عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدەواربە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگایەکی پەسەندکراو (کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ (لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاك پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی بێنە ﴿وَٱجْعَل لِّى مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَـٰنًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ ٱلْبَـٰطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ ٱلْبَـٰطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە لەم قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆبڕوا داران ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّـٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆستەم کاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارۆمەندی نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَـٰنِ﴾ وە کاتێك چاکە ونیعمەتی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا) ﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێرێت (لە زیکری ویادی ئێمە) ﴿وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ودوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە کاتێك ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَـُٔوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِۦ﴾ لەسەر سرووشت و(ڕێبازی)خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕۆحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى﴾ بڵێ ڕۆح لەکارو فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێك لە زانیاریتان پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو (قورئانەی)نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت ﴿بِهِۦ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێك کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە نەبێت ﴿إِنَّ فَضۡلَهُۥ كَانَ عَلَيۡكَ كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ بۆ ئەوەی وێنەی ئـەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ﴾ ناتوانن وێنـەی ئەو بێنن ﴿وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا﴾ هەرچەنـدە پشـتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سـوێند بەخوا ئێمـە هێناومانەتەوە بۆ خەڵكـی ﴿فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ لەم قورئانـەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٖ﴾ لەهەموو جـۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰٓ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ﴾ كەچـی زۆربـەی خەڵكـی نایانەوێـت ﴿إِلَّا كُفُورٗا﴾ جگـە لـە سـپڵەیی و بـێ بـاوەڕی نەبێـت ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَن نُّؤۡمِنَ لَكَ﴾ ووتیـان هەرگیـز بـاوەڕت پـێ ناهێنیـن ﴿حَتَّىٰ تَفۡجُرَ لَنَا مِنَ ٱلۡأَرۡضِ يَنۢبُوعًا﴾ هەتـا لـەم زەویـەدا كانیاوێكمـان بـۆ هەڵنەقوڵێنـی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوۡ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٞ مِّن نَّخِيلٖ وَعِنَبٖ﴾ یـان باخێكـت ببێـت لـە دارخورما و تـرێ ﴿فَتُفَجِّرَ ٱلۡأَنۡهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفۡجِيرًا﴾ و چەنـد ڕووبارێـك هەڵقوڵێنیت لـە نێوان درەختەكانیـدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوۡ تُسۡقِطَ ٱلسَّمَآءَ﴾ یان ئاسـمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمۡتَ عَلَيۡنَا كِسَفًا﴾ بەسـەرماندا هەرچۆن لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوۡ تَأۡتِيَ بِٱللَّهِ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ یان خواو فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین). ﴿٩٢﴾ ﴿أَوۡ يَكُونَ لَكَ بَيۡتٞ﴾ یان كۆشك و ماڵێكت ببێت ﴿مِّن زُخۡرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوۡ تَرۡقَىٰ فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆئاسمان ﴿وَلَن نُّؤۡمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾ وە هەرگیـز بـاوەڕ ناهێنین بەبەرز بونەوەكەشـت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيۡنَا كِتَٰبٗا نَّقۡرَؤُهُۥۗ﴾ هەتـا پەیامێكمان بـۆ نەهێنیتـە خـوارەوە خۆمـان بیخوێنینـەوە ﴿قُلۡ سُبۡحَانَ رَبِّي﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ پاكـی وبێگـەردی بۆپەروەردگـارم ﴿هَلۡ كُنتُ﴾ ئایا من (شـتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرٗا رَّسُولٗا﴾ جگـە لەئادەمیەكی نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسـەڵاتی ئەو شـتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خودا كردوومی بە پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ﴾ هیچ شـتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤۡمِنُوٓاْ﴾ لەوەی كەباوەڕ بێنن ﴿إِذۡ جَآءَهُمُ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ كاتێـك كەڕێنموونی و ئاینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ بێجگە لەوەی دەیان ووت ﴿أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرٗا رَّسُولٗا﴾ چـۆن خـوا ئادەمیـەك بـە پێغەمبـەر دەنێرێـت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوۡ كَانَ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَلَٰٓئِكَةٞ يَمۡشُونَ مُطۡمَئِنِّينَ﴾ بڵـێ ئەگـەر لـەزەوی دا فریشـتە هەبوایـە وبـە دڵنیاییـەوە (تیایـدا) بگەڕانایـە (بـە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلۡنَا عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ بێگومان لە ئاسـمانەوە دەمان ناردەخوارەوە بۆیان ﴿مَلَكٗا رَّسُولٗا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدَۢا﴾ بڵێ پێیان خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡۚ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئاگادار و بینایە بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێك ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێرو لاڵ وکەڕن ﴿مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێك (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا﴾ و دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ ئێسك و پروسکی پارەپارەی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان ناوێت بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەتانگرتەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ الْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و تەواو بوون ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژدە و چروکە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەمووسا ﴿تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون وئاشکرا ﴿فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕوداوی مووسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَاءَهُمْ﴾ کاتێ (مووسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی مووسا من واگومان دەبەم کە تۆ جادو لێ کراو بیت ﴿١٠١﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (موسا علیه السلام) فەرمووی سوێندبەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی کەوا (مووسا وکۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿اسْكُنُوا الْأَرْضَ﴾ نیشتە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێ ی) ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێك بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەهەق ناردۆتە خوارەوە﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وە بەحەق و ڕاستیش هاتووەتە خوارەوە﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەموژدە دەرو ترسێنەر نەبێت ﴿١٠٥﴾ ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەر خۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾ ﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان) بڵێ باوەڕبێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی پێ نەهێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێك (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەسپاتی دەکەون بەڕودا بەسوژدە بردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان ﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وەدەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ نزا و هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (یەکسانە) ﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهەر کامیان نزاو هاوار داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتدا دەنگ بەرزمەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنهێنیش مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ زاتێك کەهیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾لە موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی ﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بە گەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الْكَهْفِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جورە لاریەکی تێدا دانەناوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات بەو باوەڕ دارانەی﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾ بەمەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانابوون پێی ﴿وَلَا لِأَبَآئِهِمْ﴾ نەباوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەکی (بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ کە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە لەدرۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ﴾ لەبەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە لەداخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەزینەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە ﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەکی تەختی ووشك و برنگ ﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ (ئەو بەردەی ناویانی تیا نوسرا بوو) ﴿كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی سەر سوڕهێنەر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردەبەر ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە فەراهەم بێنە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر بخەین ﴿أَىُّ ٱلْحِزْبَيْنِ﴾ لەودوو تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا۟ أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾ ﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێك بوون ﴿ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا۟﴾ لەکاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا۟ رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز بێجگە لەو پەرستراوێکی ترناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتێ تر بپەرستین) سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان بیهێننەوە ﴿بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ دەی کێ ستەم کارترە لەو کەسەی ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ ٱعۡتَزَلۡتُمُوهُمۡ﴾ (ئـەی هاوەڵانـی ئەشـکەوت) کاتێـك ئێـوە دوورە پەرێزیتـان گرت لـەوان (لەو بـێ باوەڕانـە) ﴿وَمَا يَعۡبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ و لـەو (پەرستراو) انـەش بێجگـە لـە خـودا دەیـان پەرستن ﴿فَأۡوُۥٓاْ إِلَى ٱلۡكَهۡفِ﴾ دەی کەوایە پەنا بەرنە ئەشـکەوتەکە ﴿يَنشُرۡ لَكُمۡ رَبُّكُم مِّن رَّحۡمَتِهِۦ﴾ پەروەردگارتان بـڵاوی دەکاتەوە بۆتـان بەزەیی ورەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئۡ لَكُم﴾ و بۆتـان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنۡ أَمۡرِكُم مِّرۡفَقٗا﴾ لـەم کارەتانـدا هۆی گـوزەران و ژیانتـان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى ٱلشَّمۡسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینـی کاتێك کەهەڵدێت ﴿تَّزَٰوَرُ عَن كَهۡفِهِمۡ ذَاتَ ٱلۡيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقۡرِضُهُمۡ﴾ کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمۡ فِي فَجۡوَةٖ مِّنۡهُۚ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لە ناو بۆشـایی فراوانی ئەشـکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِۗ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی خوا ﴿مَن يَهۡدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلۡمُهۡتَدِۖ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَن يُضۡلِلۡ﴾ و هـەر کەسـێش گومـڕا بـکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيّٗا مُّرۡشِدٗا﴾ ئەوە دەسـتت ناکەوێ بۆی هیچ پشـتیوان و ڕێ نیشـاندەرێك ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحۡسَبُهُمۡ أَيۡقَاظٗا﴾ (ئەگەر بیان بینیـت) وا دەزانیت بەخەبەرن ﴿وَهُمۡ رُقُودٞۚ﴾ کـە چـی خەوتـوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمۡ﴾ وە ئـەو (خەوتـوو)انە ئەم دیـو و دیویان پـێ دەکەین (بۆ ئەوەی لاشـەیان تێك نەچێت) ﴿ذَاتَ ٱلۡيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِۖ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلۡبُهُم بَٰسِطٞ ذِرَاعَيۡهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کرد بوو ﴿بِٱلۡوَصِيدِۚ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا ﴿لَوِ ٱطَّلَعۡتَ عَلَيۡهِمۡ﴾ ئەگـەر سـەیرێکت بکردنایـە ﴿لَوَلَّيۡتَ مِنۡهُمۡ فِرَارٗا﴾ بێگومان بە ڕاکـردن بەرەو دوا دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئۡتَ مِنۡهُمۡ رُعۡبٗا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثۡنَٰهُمۡ﴾ ئابەو شێوە (لـە خەو) خەبەرمانکردنەوە ﴿لِيَتَسَآءَلُواْ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی پرسـیار لـە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَآئِلٞ مِّنۡهُمۡ﴾ یەکێکیـان ووتـی ﴿كَمۡ لَبِثۡتُمۡۖ﴾ چەندە ماونەتـەوە (بە خەوتوویـی) ﴿قَالُواْ﴾ (هەندێکیـان) ووتیان ﴿لَبِثۡنَا يَوۡمًا أَوۡ بَعۡضَ يَوۡمٖۚ﴾ ڕۆژێك یا کەمتر لە ڕۆژێك ماوینەتەوە ﴿قَالُواْ رَبُّكُمۡ أَعۡلَمُ بِمَا لَبِثۡتُمۡ﴾ (هەندێکی تریـان) ووتیـان پـەروەردگـارتـان زاناتـرە بەمـاوەی مانەوەتـان ﴿فَٱبۡعَثُوٓاْ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمۡ هَٰذِهِۦٓ﴾ دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى ٱلۡمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلۡيَنظُرۡ أَيُّهَآ أَزۡكَىٰ طَعَامٗا﴾ با سەیرکات کـێ (لـە خەڵکی شـار) خۆراکی پاکتـرە ﴿فَلۡيَأۡتِكُم بِرِزۡقٖ مِّنۡهُ﴾ ئەوە با لـەوە خۆراکتان بـۆ بهێنێت ﴿وَلۡيَتَلَطَّفۡ﴾ بـا نـەرم و نیان و لەسـەرخۆ بێت لە هەڵسـوکەوتیدا (تـا نەناسـرێتەوە) ﴿وَلَا يُشۡعِرَنَّ بِكُمۡ أَحَدًا﴾ و کـەس لەئێـوە ئاگادار نەکات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمۡ إِن يَظۡهَرُواْ عَلَيۡكُمۡ﴾ چونکـە بێگومان ئەگەر ئـەوان پێتان بزانن ﴿يَرۡجُمُوكُمۡ﴾ بەرد بارانتـان دەکەن ﴿أَوۡ يُعِيدُوكُمۡ فِي مِلَّتِهِمۡ﴾ یان دەتان گێڕنەوە بۆناو ئایینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفۡلِحُوٓاْ إِذًا أَبَدٗا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سەدان ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کەبێگومان بەڵێنی خوا راستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وەدڵنیابن کەرۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکی مان ئاگادارکرد بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) ووتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن ﴿رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کەزاڵ بوون بەسەر کار و باری ئەوکۆمەڵەدا ووتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکیان بەسەرەوە دروست دەکەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە) سێ کەسن و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێکی تریان دەڵێن پێنج کەسن و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تفەنگ بە تاریکە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت کەسن هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەژمارەیان ﴿مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێك نەبێت لەخەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەلە دەمەقاڵەیەکی ئاشکرا و ئاسان (تەنها ئەوە بڵێ کە لە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا﴾ وە لەبارەیانەوە پرسیار لەکەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێك مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (لەگەڵی دابڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم رێنموونیم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ رێگایەکی نزیکتر (لە راستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە لاوە) مانەوە لە ناو ئەشکەوتەکەیاندا (بە خەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ (بە ساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە ﴿مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان بۆنیە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە وەحیت بۆ کراوە ﴿مِن كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس نیە بتوانێت ووتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەکت دەست ناکەوێت بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەریت ﴿٢٧﴾

﴿وَٱصۡبِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگره لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدۡعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە
ویادی ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥ﴾ کەمەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعۡدُ عَيۡنَاكَ عَنۡهُمۡ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ
باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت
﴿وَلَا تُطِعۡ مَنۡ﴾ و بەگوێی کەسێك مەکە ﴿أَغۡفَلۡنَا قَلۡبَهُۥ عَن ذِكۡرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردوە
﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێنی هەواو ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمۡرُهُۥ فُرُطٗا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و
لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
هاتووە ﴿فَمَن شَآءَ فَلۡيُؤۡمِن﴾ جا هەرکەسێ دەیەوێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَآءَ فَلۡيَكۡفُرۡ﴾ و هەرکەسێش
دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە وسەرزەنشت) ﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾
بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمۡ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێك کە
بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسۡتَغِيثُواْ﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو
بکەن ﴿يُغَاثُواْ بِمَآءٖ كَٱلۡمُهۡلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەك مسی تواوە (یا وەك چڵك و چەپەڵی ڕۆن و
زەیت وایە) ﴿يَشۡوِي ٱلۡوُجُوهَ﴾ ڕوو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئۡسَ ٱلشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی
پیس و خراپە ﴿وَسَآءَتۡ مُرۡتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجۡرَ مَنۡ أَحۡسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە وون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ﴿٣٠﴾
﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە
ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ﴾
بە بازنی زۆری ئاڵتون ﴿وَيَلۡبَسُونَ ثِيَابًا خُضۡرٗا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٖ وَإِسۡتَبۡرَقٖ﴾ لە
ئاوریشمی تەنك و ئەستور ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە)دا بە سەر کورسی
وپاڵپشتەکانەوە ﴿نِعۡمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتۡ مُرۡتَفَقٗا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾
﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيۡنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلۡنَا
لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيۡنِ مِنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە
ترێیەك ﴿وَحَفَفۡنَٰهُمَا بِنَخۡلٖ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمَا زَرۡعٗا﴾
لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلۡتَا ٱلۡجَنَّتَيۡنِ ءَاتَتۡ أُكُلَهَا﴾ هەردوو
باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمۡ تَظۡلِم مِّنۡهُ شَيۡـٔٗا﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرۡنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرٗا﴾
و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٞ﴾ هەروەها
(خاوەنی ئەودووباخە) ماڵ و سامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتون و زیو و شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾
جا بە هاوڕێ (ئیماندارە هەژارە) کەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا۠ أَكۡثَرُ
مِنكَ مَالٗا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرٗا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى﴾ سوێند بێ خۆ ئەگەر (پاش مردن) بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیمانداره)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایا تۆ بێ باوەڕیت بەو زاتەی کە تۆی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا﴾ پاشان کردوێتی بە پیاو ﴿٣٧﴾ ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە ﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾ وە باکاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لەتۆ کەمتریش. ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾ ﴿فَعَسَىٰ رَبِّىٓ﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم ﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و بەڵا و بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆباخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت بەزەویەکی ووشکی ساف و خلیسك ﴿٤٠﴾ ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا ﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾ ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و بەروبوومەکەی لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابراش لە داخا دەسەکانی دەپرواند ودەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کرد بوو (لەباخەکەیدا) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾ (جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت : خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُۥ﴾ کەسانێك نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱلْوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلْحَقِّ﴾ لەو شوێنانەدا پشتیوانی تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ وسەرئەنجامی باشیش (بەئیمانداران) دەدات ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕۆن بەناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ ٱلرِّيَٰحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پوش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بە توانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿ٱلۡمَالُ وَٱلۡبَنُونَ زِينَةُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت ﴿وَخَيۡرٌ أَمَلٗا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لەماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوۡمَ نُسَيِّرُ ٱلۡجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە) ڕۆژێ کە شاخەکان دەخەینە ڕێ ﴿وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ بَارِزَةٗ﴾ و ڕووی زەوی بە ڕوونی و تەختی دەبینی ﴿وَحَشَرۡنَٰهُمۡ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمۡ نُغَادِرۡ مِنۡهُمۡ أَحَدٗا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین ﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُواْ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفّٗا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەبەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدۡ جِئۡتُمُونَا﴾ سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ أَوَّلَ مَرَّةِۭۚ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن (بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلۡ زَعَمۡتُمۡ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجۡعَلَ لَكُم مَّوۡعِدٗا﴾ کە ئێمە کاتێك دانانێین بۆ (لێپرسینەوە) تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ ٱلۡكِتَٰبُ﴾ نامەی کردەوەکان دابەش دەکرێت (دەدرێتە دەستی ڕاست چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشۡفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾ زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَٰوَيۡلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە ﴿مَالِ هَٰذَا ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةٗ وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحۡصَىٰهَاۚ﴾ هیچ کردەوەیەکی بچووك و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُواْ مَا عَمِلُواْ حَاضِرٗاۗ﴾ هەر کردەوەیەکیان کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظۡلِمُ رَبُّكَ أَحَدٗا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ ٱلۡجِنِّ﴾ کە لە پێڕی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِۦٓۗ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەوو نەوەی دەکەنە ﴿أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمۡ لَكُمۡ عَدُوُّۢۚ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئۡسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلٗا﴾ ئای چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿۞مَّآ أَشۡهَدتُّهُمۡ خَلۡقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ من ئەوان (شەیتان و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلۡقَ أَنفُسِهِمۡ﴾ هەروەها لە (کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلۡمُضِلِّينَ عَضُدٗا﴾ وە من هەرگیز گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَقُولُ نَادُواْ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُمۡ﴾ ڕۆژێك دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن) ﴿فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُمۡ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە) ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُم مَّوۡبِقٗا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شێوێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَءَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ ٱلنَّارَ﴾ وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوٓاْ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی وتێی دەکەون ﴿وَلَمۡ يَجِدُواْ عَنۡهَا مَصۡرِفٗا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە ودەماقاڵێ دەكات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕبهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنموونیان بۆهات ﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بووردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە لەوەی وەك ئوممەتانی پێشینانیان لێ بێت و(سزای خودا لە ناویان بەرێت) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها موژدە دەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾ ئەوانەی كە بێباوەڕن بەناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی پێ لە ناو بەرن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانین ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە ئامۆژگاری كرا بێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێ ی پێ نەداو ﴿وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردویەتی لە بیری خۆی بباتەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە) ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وەقورسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تاڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن ﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە ﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەرباد و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك (دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناو برد نیشیان كاتێكی دیاری كراومان دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو كاتە بكە) كە مووسا بەلاوە بەردەستەكەی خۆی ووت ﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە ﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسیەكە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ نەدەهاتەوە ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا﴾ (موسا) فەرمووی بەلاوە بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ٦٢ ﴿قَالَ أَرَءَيْتَ﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە ﴿إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ﴾ جا بەڕاستی من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لەبیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسییەکە زیندوو بویەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ٦٣ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (موسا) ووتی ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج دان ٦٤ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ﴾ جا بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ﴾ شارەزاشمان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی خۆمان ٦٥ ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ﴾ موسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بکەم و) شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیارییە ڕاستەی فێری بوویت ٦٦ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە موسا) بە ڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ مندا خۆت بگری ٦٧ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا﴾ شتێ کەلە ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ٦٨ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا﴾ (موسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ٦٩ ﴿قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى﴾ ووتی (بە موسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە ﴿حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لەنهێنییەکەی ئاگادارت دەکەم) ٧٠ ﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِى ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتییەك بوون ﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (موسا) ووتی کەشتییەکەت کون تێ کرد ﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ٧١ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من نەم ووت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ٧٢ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِى بِمَا نَسِيتُ﴾ (موسا) ووتی لێم ببورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِى مِنْ أَمْرِى عُسْرًا﴾ ئەم زانیاری فێربوونەم لەسەر قورس مەکە ٧٣ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ یەکسەر (پیاو چاکەکە) ئەو (تازە لاوەی) کوشت ﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ﴾ (موسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات کرد ٧٤

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاكەكـە) ووتی (بـە مووسـا) پێـم نەووتیـت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان تـۆ هەرگیـز ناتوانـی خـۆت بگـری لەگـەڵ منـدا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسـا) ووتـی ئەگەر دوای ئـەم جارە پرسـیاری هەرشـتێكم لێ كردی (ڕەخنـەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتـر هاوڕێیەتیم مەكە ﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونكـە بەڕاستی لەلایـەن منـەوە بیانـووت هەیـە (لـەوەی وازم لـێ بێنیـت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێكەوە هەردووكیان ڕۆیشـتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەشـتنە لای خەڵكی شارێك (لەو كاتەدا برسـیان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراكیان كرد لەخەڵكی شـارەكە ﴿فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵكی شارەكە) میوانداریان لێ نەكردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجابینیان دیوارێك لەودا (لەوشارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیـك بوو بكەوێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (بەندە چاكەكە) دیوارەكەی ڕاسـتی كـردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسـا) ووتـی ئەگـەر بتویسـتایە ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ كرێیەكت لەسـەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتـی ئا لێرەدا كاتی جیا بوونـەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەكەم لەحیكمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شـتانەی كە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسـەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا السَّفِينَةُ﴾ هۆی (كوون كردنی) كەشـتییەكە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئەو كەشـتییە) هی چەند كەسێكی هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشـیان دەكرد (بەو كەشـتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویسـتم (بە كون كردنی) عەیب داری بكەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونكە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو كەشتیەكی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾ وە تازە لاوەكەش (كە كوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایكی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەولاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەركەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جـا (بـەو كارە) ویسـتمان پەروەردگاریان (لەبـری ئـەوا) بۆیـان بگۆڕێـت ﴿خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً﴾ (بەمنداڵێكـی) چاكتـر لـەو پاكتـر لـە گوناهــ ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بەسـۆزو بەزەیـی تـر بـێ بۆیـان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وەهـۆی (چاككردنـەوەی) دیوارەكـەش چونكـە هـی دوو منداڵـی هەتیو بـوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ لـە شـارەكەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریـدا گەنجینەیـەك هەبـوو كەهـی ئـەو دوو منداڵـە بـوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وە باوكـی ئـەودوو منداڵە چـاك و خواناس بـوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگـارت ویسـتی ﴿أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووكیان گەورەو بەهێز بین ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشـان گەنجینەكەیـان دەربێنـن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمـە ڕەحمەتێك بوو لەلایـەن پەروەردگارتەوە (لەبـەر باوكیان) ﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئـەو (شـتانەی) كردم لـە خۆمەوە نەبـوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئـەو كردەوانە بـوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ كـە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسـەر (كردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾ هەروەهـا پرسـیارت لـێ دەكەن دەربـارەی (ذو القرنیـن) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیانـدا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەكەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەلاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ مِن كُلِّ شَىْءٍ سَبَبًا﴾ وە هۆکاری هەموو شتێکمان پێ دابوو (کە پاشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەردەگرت (بۆ گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ ٱلشَّمْسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکە ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغْرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا﴾ جا لەو جێگادا ڕێی کەوت لە گەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلْنَا يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنين) ﴿إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ یان چاکەیان لەگەڵدا بکە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا نُّكْرًا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلْحُسْنَىٰ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاك (لە دواڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ و کارو فەرمانی خۆمانی بۆ سووك و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، وئەو هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ ٱلشَّمْسِ﴾ هەتا کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و نەتەوەیەك ﴿لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا﴾ کەهیچ پەردەو پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لەخۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنين) ﴿وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبیریدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنين) ڕۆیشت، وەئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ ٱلسَّدَّيْنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دووبەربەست (نێوان دووچیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا﴾ لەنزیك ئەودووبەربەستەدا گەلێکی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا﴾ لەهیچ ووتەیەك تێ نەدەگەیشتن (بەزمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنين) ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن ﴿فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لەنێوان ئێمەو ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّى فِيهِ رَبِّى خَيْرٌ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەلاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِى بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا بەربەستێك دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿ءَاتُونِى زُبَرَ ٱلْحَدِيدِ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەك دایبنێن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ ٱلصَّدَفَيْنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردو ڕێکی یەك بوون ﴿قَالَ ٱنفُخُوا۟﴾ ووتی: (بەموشەدەمە) فوو بکەن (لەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارًا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بەئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ﴿ءَاتُونِىٓ أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا ٱسْطَٰعُوٓا۟ أَن يَظْهَرُوهُ﴾ ئەمجا (یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەرکەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لوسی یەوە ﴿وَمَا ٱسْتَطَٰعُوا۟ لَهُۥ نَقْبًا﴾ وە نەیان دەتوانی کونی تێبکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەرکات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە زەویەکی تەخت ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿٩٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا﴾ واز (لەخەڵکی) دێنین ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ و فوو دەکرێ بەشەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەراپا (کەسیان لێ جێ نامێنێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ بەنیشان دانێکی تەواو ﴿١٠٠﴾ ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە (لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لەیادی من ﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠١﴾ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕن وا گومان دەبەن (سوودی هەبێ بۆیان) ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن ﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بەجێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٢﴾ ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەینێ ﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لەکاروکردەوەکانیاندا ﴿١٠٣﴾ ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ﴾ واشیان گومان دەبرد بەڕاستی ئەوان ﴿يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن ﴿١٠٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بێ باوەڕ بوون ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بەنیشانەکانی پەروردگاریان و گەیشتن بەخزمەتی (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لەڕۆژی دوایی دا هیچ نرخ و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەو سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوە بێ باوەڕبوون ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بەنیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە کەئیمان و باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وەکردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەبەردەوامی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو (بەهەشتە)دا ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ بەمرەکەب بۆ (نوسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو بێت ﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا هەر کەس بەتەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لەقیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات ﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لەپەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی ﴿١١٠﴾

سورەتی ﴿ مَرْيَم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كٓهيعٓصٓ﴾ بـە (کاف، هـا، یا، عەین، صـاد) دەخوێنرێتەوە خـوا زاناترە بە ماناکـەی، بۆزانیاری زیاتـر سـەیری سـەرەتای سـورەتی (البقـرە) بکـە ﴿١﴾ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمـەی دەخوێنرێتـەوە بەسـەرتدا) باس ویادی بەزەیـی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ﴾ بە بەندەی خـۆی کەزەکەریایە ﴿٢﴾ ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ لەکاتێکدا پاڕایـەوە لەپەروەردگاری ﴿نِدَآءً خَفِيًّا﴾ بەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنامەکی ﴿٣﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم بەڕاستـی مـن ﴿وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّى﴾ ئێسکم لاواز بـووە ﴿وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (بەمووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێکە لەڕەوانبێژی زمانـی عەرەبی بەکاردێت بەمەبەسـتی ئەوەی کە مووی سـپی لەکاتـی پیریدا گڕی بـەرداوە لە موو ڕەشەکانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لەپاڕانەوەم لێت بێ هیوا نەبووم ﴿٤﴾ ﴿وَإِنِّى خِفْتُ ٱلْمَوَٰلِىَ﴾ بەڕاسـتی من دەترسم کەس و کارەکەم (لەئاینی خوا لادەن) ﴿مِن وَرَآءِى﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێدانیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى عَاقِرًا﴾ وخێزانەکەشـم نەزۆکـە (مندالّی نابێت) ﴿فَهَبْ لِى مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ سـا تۆ لەلایـەن خۆتەوە منالێکـی چاکـم پـێ ببەخشـە ﴿٥﴾ ﴿يَرِثُنِى وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگـری (پێغەمبەرێتـی) مـن وبنەماڵـەی یەعقـوب بـێ ﴿وَٱجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئـەی پەروەردگـارم واشـی لـێ بکە کەخـۆت لێی ڕازی بیت ﴿٦﴾ ﴿يَٰزَكَرِيَّآ إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خـوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاسـتی موژدەت دەدەینـێ ﴿بِغُلَٰمٍ ٱسْمُهُۥ يَحْيَىٰ﴾ بەمندالێ کەناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُۥ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشـتر کەسـمان بـەو نـاوە نەنـاوە ﴿٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگارم چـۆن منداڵـم دەبێ ﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى عَاقِرًا﴾ لەکاتێکـدا خێزانـم نەزۆکـە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ ٱلْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومـان خۆشـم لـە پیریدا گەیشـتوومەتە ئـەو پەڕی پیـری ﴿٨﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتـی (بڕیار) بـەو جۆرەیە ﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشـت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسـانە ﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا﴾ کەشتێك نەبوویت (پێش ئـەو دروسـتکردنە) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ (زەکەریـا) ووتـی ئـەی پەروەردگـارم نیشـانەیەکم بۆ دابنـێ (کاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ ءَايَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشـانەی تـۆ ئەوەیە (لەسـەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگـۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت ﴿ثَلَٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سـێ شـەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت ﴿١٠﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنَ ٱلْمِحْرَابِ﴾ پاشـان زەکەریا لە پەرسـتگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ﴾ جا بەئیشارەت پێی ووتن ﴿أَن سَبِّحُوا۟ بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖ﴾ (خوا دەفەرمویّت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بەتووندو گرنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالّیدا ⑫ ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗ﴾ لەگەلّ دلّسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو(یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ⑬ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ هەلّسو کەوتی لەگەلّ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆ بەزل زان و سەر پێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ⑭ ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ⑮ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەلاتی (مزگەوتی قودس دا خوا پەرستی دەکرد) ⑯ ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ⑰ ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ⑱ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (ترست نەبێ) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی منالّێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ⑲ ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منالّم دەبێت!! ﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردوم (بەحەلالّی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ⑳ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرەیە (کە پێم ووتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەلّکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە(لەلایەن خواوە) ㉑ ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کوڕەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ㉒ ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منالّ بوون ناچاری کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منالّ بوومەنەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پالّی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم (ڕوداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ㉓ ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ㉔ ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەیوت بەسەردا دەبارێت ㉕

﴿فَكُلِي وَٱشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورما) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشنبە ﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی) ﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسە خۆم نەزر کردووە بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ ٱلْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَتَتْ بِهِۦ قَوْمَهَا﴾ جا بەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُۥ﴾ ئەو (منداڵەی) گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا۟ يَٰمَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی شتێکی زۆر خراپ و ئابڕو بەرت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون وایت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ﴾ نەباوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا(مەریەم) ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا۟ كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِى ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّى عَبْدُ ٱللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) ووتی بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿ءَاتَىٰنِىَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِى نَبِيًّا﴾ و دەمکات بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و فەرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم ﴿وَأَوْصَٰنِى بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا لە ژیاندام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِى﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکارو گوێڕایەڵ بۆ دایکم ﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِى جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەد ڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىَّ﴾ سڵاوی خوام لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا) عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ ٱلْحَقِّ﴾ کە ووتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿ٱلَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ کە ئەوان (گاوور و جوولەکەکان) تێیدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ ناگونجێ و شایەن نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَٰنَهُۥٓ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ هەرکاتێ بیەوێ کارێك ببێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جوولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە) ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا سزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی ڕۆژە زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ ٱلظَّٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ﴾ بەڵام ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرۡهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡحَسۡرَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ئەو(ستەمکار)انە لـەڕۆژی داخ و خەفـەت بترسـێنە ﴿إِذۡ قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ کاتـێ کارو بـاری (خەڵکـی) کۆتایی پـێ دەهێنرێ ﴿وَهُمۡ فِي غَفۡلَةٖ﴾ لـە کاتێکدا ئەوانـە غافڵن ﴿وَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ و باوەڕیـش ناهێنـن (بـەڕۆژی دوایـی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحۡنُ﴾ بەڕاستـی هـەر ئێمـە ﴿نَرِثُ ٱلۡأَرۡضَ وَمَنۡ عَلَيۡهَا﴾ دەبینـە میراتگـری زەوی و ئـەوەی لەسـەریەتی ﴿وَإِلَيۡنَا يُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بـۆ لای ئێمـە دەگەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِبۡرَٰهِيمَۚ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لـە قورئانـدا باسـی ئیبراهیـم بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستـی ئـەو (ئیبراهیـم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بـوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکـی ووت ﴿يَٰٓأَبَتِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستـم ﴿لِمَ تَعۡبُدُ﴾ بۆ دەپەرستـی ﴿مَا لَا يَسۡمَعُ وَلَا يُبۡصِرُ﴾ شـتێ کە نابیسـتێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغۡنِي عَنكَ شَيۡـٔٗا﴾ وە هیچ سـوودێکت پێ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّي قَدۡ جَآءَنِي مِنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستـم بەڕاستـی دڵنیابە زانسـت و زانیارێکـم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمۡ يَأۡتِكَ﴾ کە بۆ تـۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَٱتَّبِعۡنِيٓ﴾ کەواتە شـوێنم کـەوە و گوێڕایەڵیـم بکـە ﴿أَهۡدِكَ صِرَٰطٗا سَوِيّٗا﴾ ڕێنموونیـت دەکـەم بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت ﴿٤٣﴾ ﴿يَٰٓأَبَتِ لَا تَعۡبُدِ ٱلشَّيۡطَٰنَۖ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویستـم شـەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحۡمَٰنِ عَصِيّٗا﴾ هەمیشـە سـەرپێچی کـەر و یاخـی یـە لـە خـوای میهرەبـان ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویسـتم بەڕاسـتی دەترسـم (گـەر بەکافـری بمـری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٞ﴾ تووشـی سـزایەك ببـی ﴿مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ لە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيۡطَٰنِ وَلِيّٗا﴾ ئیتر ببیتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لەدۆزەخدا) ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنۡ ءَالِهَتِي﴾ (باوکـی) ووتـی تـۆ واز لـە پەرستراوەکانی مـن دێنـی (ونایانپەرستی)؟! ﴿يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُۖ﴾ ئـەی ئیبراهیـم ﴿لَئِن لَّمۡ تَنتَهِ لَأَرۡجُمَنَّكَۖ﴾ سـوێندبێ ئەگـەر واز نەهێنـی (لەقسـە ووتـن بـە پەرسـتراوەکانم) دڵنیـا بـە بـەرد بارانت دەکـەم ﴿وَٱهۡجُرۡنِي مَلِيّٗا﴾ (دەی) بـڕۆ ماوەیەکـی زۆر دوورکەوەرەوە لێـم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَٰمٌ عَلَيۡكَۖ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سـەلامت لێ بێت ﴿سَأَسۡتَغۡفِرُ لَكَ رَبِّيٓۖ﴾ لـە مەودوا داوای لێ بووردنـت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِي حَفِيّٗا﴾ (چونکە) بەڕاسـتی ئـەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا میهرەبانـە (و دوعـام گیـرا دەکات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعۡتَزِلُكُمۡ وَمَا تَدۡعُونَ﴾ وە دووره پەرێـز دەبـم لـە ئێـوەو ئەو شـتانەش دەیپەرسـتن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لـە خوا ﴿وَأَدۡعُواْ رَبِّي﴾ تەنهـا پەروردگارم دەپەرسـتم ﴿عَسَىٰٓ﴾ ئومێدەوارم ﴿أَلَّآ أَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّي شَقِيّٗا﴾ لـە پەرسـتن و نـزای پەروەردگـارم دا بێ هیـوا و نائومێد نەبم (وەکـو ئێوە) ﴿٤٨﴾ ﴿فَلَمَّا ٱعۡتَزَلَهُمۡ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوورکەوتەوە لێیان (لە گەڵە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ولـەو شـتانەش ئـەوان دەیـان پەرسـت جگـە لـە خـوای گـەورە ﴿وَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۖ﴾ ئێمـە ئیسـحاق و(لـە ئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿وَكُلّٗا جَعَلۡنَا نَبِيّٗا﴾ و هەریەك لەوانیشـمان کرد بـە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُم مِّن رَّحۡمَتِنَا﴾ لـە ڕەحمەتـی خۆمان ئەوانـمـان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ لِسَانَ صِدۡقٍ عَلِيّٗا﴾ باسـی چاکـەی ئەوانمان خسـتە سـەر زمانـی (ئادەمیزادەکان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مُوسَىٰٓۚ﴾ لە قورئاندا باسـی مووسـا بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مُخۡلَصٗا﴾ بەڕاسـتی ئەو (کەسـێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەردبوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و نێرراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیك کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا﴾ هاروونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ﴾ بێگومان ئەو لە پەیمان و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و ئەو نێرراوو پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ﴾ وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ ئەوانەی (کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان داون هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّواْۤ سُجَّدٗا وَبُكِيّٗا۩﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بەسوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿۞فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ﴾ ئەمجا لە پاش ئەوان کەسانێك (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ﴾ و شوێن هەواو ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومراییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و کارو کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لەپاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ کەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ بە بەندەکانی کە نادیارو پەنهانە وبەچاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمٗاۖ﴾ تەنها سەلام کردن دەبیستن ﴿وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا﴾ بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿ٱلَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخوا ترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ﴾ ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ﴾ و ئێستا مان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيّٗا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦ﴾ کەواتە بیپەرستە و زۆر خۆگر بە لە پەرستنیدا ﴿هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾ ئایا ئاگاداریت وێنەی ئەو(خوایەکی تر) هەبێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی (بێ بڕوا) دەڵێ ﴿أَءِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوۡفَ أُخۡرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَا يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیرناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمۡ يَكُ شَيۡـٔٗا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ﴾ ئەمجا سوێند بە پەروەردگارت ئەو (بێ بڕوایانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ﴾ (لەگەڵ) ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین ﴿حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيّٗا﴾ بەدەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترسناکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو دەستەیەك ﴿أَيُّهُمۡ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيّٗا﴾ کامەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا ﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿بِٱلَّذِينَ هُمۡ أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيّٗا﴾ بەوانەی کە شیاوترن بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمۡ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَاۚ﴾ نەڕوات و تێنەپەڕێت بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيّٗا﴾ و ستەم کاران لەسەرچۆك لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرایەتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ مَّقَامٗا﴾ کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحۡسَنُ نَدِيّٗا﴾ و کۆڕو مەجلیسی چاکترە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندینمان لەناو برد ﴿مِّن قَرۡنٍ﴾ لەگەڵە (بێ باوەڕەکان) ﴿هُمۡ أَحۡسَنُ أَثَٰثٗا وَرِءۡيٗا﴾ کەل و پەلی ناومالّ و لاشە وقیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَدًّاۚ﴾ باخوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تازیاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوۡاْ مَا يُوعَدُونَ﴾ هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ (ئەوەش)یان سزایە (لە دنیادا)یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعۡلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنۡ هُوَ شَرّٞ مَّكَانٗا﴾ کێ جێگاو شوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضۡعَفُ جُندٗا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗىۗ﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە (ڕۆژی دواییدا) دەمێننەوە ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيۡرٞ مَّرَدًّا﴾ وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ ﴿٧٧﴾ ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾ ئایا بەنهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە ﴿٧٨﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەوپاش ئەوەی دەیڵێ دەینوسین (لەسەری) ﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ (لەماڵ و منداڵ) بەمیرات لێ ی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك ﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە یارمەتی دەر (و تکا کار) بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەت دا) ئینکاری پەرستنەکەی ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیان دەدەنەوە ﴿٨٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە (سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان زاڵ کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی تەمەنیان) دەژمێرین ﴿٨٤﴾ ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران ولەخواترسان کۆ دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز وحورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای میهرەبان ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بەتینویەتی (بەوێنەی گەلە ئاژەڵ) ﴿٨٦﴾ ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لالەیان نی یە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی ﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور وجوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿٨٨﴾ ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نابەجێ و سەیر دەڵێن ﴿٨٩﴾ ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە بن لەبەر ئەو (قسەیە) ﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق بەرێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان بە یەك جار بڕوخێن ﴿٩٠﴾ ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای میهرەبان ﴿٩١﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نیە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ ﴿٩٢﴾ ﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَٰنِ عَبْدًا﴾ بەبەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسێ لەوانە نیە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) ﴿٩٣﴾ ﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن ﴿٩٤﴾ ﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٩٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لەدڵی باوەڕداراندا) ﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنێت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟ ﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًۢا﴾ یان هیچ ووڕتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا، ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰٓ﴾ بۆ ئەوەی دوو چاری ناڕەحەتی غەم و پەژارە ببیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلًا مِّمَّنْ﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن زاتێکەوە ﴿خَلَقَ ٱلْأَرْضَ وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرزو بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت ئێمە چۆنیەتییەکەی نازانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ ٱلثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾ ﴿وَإِن تَجْهَرْ بِٱلْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ﴿٧﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾ ﴿وَهَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ رَءَا نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی سارددا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ جا (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چڵۆسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى ٱلنَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشان دەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا﴾ جا کە گەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِىَ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ بانگی لێ کرا: ئەی مووسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّىٓ أَنَا۠ رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَٱخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ دەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەبەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِٱلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ مـن تـۆم هەڵبـژاردووە (بـۆ پێغەمبەرایەتـی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ کەواتـە گـوێ بگـرە بـۆ ئـەوەی نیگـا دەکـرێ (بـۆت) ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاسـتی هـەر مـن خـوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیـچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نییـە جگە لـە مـن ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ بـە چاکـی نوێـژ بەجێ بێنـە تامنـت بێتـەوە یـاد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومـان ڕۆژی دوایی دێت ﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لەخۆیشم) بشارمەوە، (چاجـای لەفریشتەوپێغەمبەران، کەواتە زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەمـوو کەسـێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بـە گوێـرەی ئەو کـردەوەی کە دەیـکات ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾ جا بـاڕێگری نەکات لێ ی ﴿مَن لَّا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی نی یە بەو (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شـوێن هـەوا و ئـارەزووی خـۆی کەوتـووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسـا تیـا دەچێـت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خـوا فەرمووی) ئەی مووسـا ئەوە چیە بەدەسـتی ڕاسـتەوە ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (مووسـا) فەرمـووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسـەریدا (کاتی ڕۆیشـتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کارو پێویستی تـری پـێ دەکـەم ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خـوا) فەرمـووی ئەی مووسـا گۆچانەکـەت فـڕێ بدە ﴿١٩﴾ ﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جـا ئەویـش فڕێـی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەسـت بەجـێ گۆچانەکـە بـووە بـە مارێـك بەخێرایی دەڕۆیشت (مووسا ترسا) ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرەو مەترسـە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابـە دەی گێڕینەوە بۆ شـێوەکەی یەکەم جـاری (دەیکەینەوە بەگۆچان) ﴿٢١﴾ ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەسـتت بخەرە بن باڵـت (پاشـان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾ کـە دەردێت سـپییە (وەك کافور دەدرەوشـێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بـێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشـی بێت ﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمـەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لـە گۆچانەکەت) ﴿٢٢﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەموعجیزەو بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشـان بدەین ﴿٢٣﴾ ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ لای فیرعـەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکـە بەڕاسـتی لەسـنوور دەرچووە ویاخی بـووە ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾ (مووسـا) ووتـی پەروەردگـارم سـنگم (دڵ و دەروونـم) فـراوان بکـە ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾ وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە ﴿٢٦﴾ ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە ﴿٢٧﴾ ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾ بـۆ ئەوەی لە قسـەکانم تێبگـەن ﴿٢٨﴾ ﴿وَاجْعَل لِّي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي﴾ وە لەخزم و کەسـی خۆم کەسـێك بکەرە پشـتیوانم ﴿٢٩﴾ ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کـە هاروونـی برامـە ﴿٣٠﴾ ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشـتمی پـێ قایـم و بەهێز بکە ﴿٣١﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکـەرە هاوبەشـم لەکارەکەمـدا (گەیاندنـی پەیامـی خـوا) ﴿٣٢﴾ ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾ بـۆ ئـەوەی زۆرستایشـت بکەین ﴿٣٣﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکـری زۆرت بکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای گـەورە) فەرمـووی بەڕاسـتی ئـەوەی داوات کـرد پێـت درا ئـەی مووسـا ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت ﴿٣٧﴾

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ کە ئەو (مووسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە دەریاوە ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا بادەریاش بیباتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ (لە ئاکامدا) دوژمنی من و دوژمنی ئەو (کەفیرعەونە) بگرێتەوە ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم پێدایت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾ ﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی کە مووسا دەگریا و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ کەسێکتان نیشان بدەم کە بەخێوی کات وبیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ تا چاو ودڵی گەش بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾ بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو غەم وپەژارەیە ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی ﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێك مایتەوە ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان ئەی مووسا لە کاتی دیاری کراودا (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ خۆم (تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕاگەیەنیت) ﴿٤١﴾ ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ بڕۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی نەکەن لە زیکر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هەردووکتان بڕۆن بۆلای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾ جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ بەڵکو بیربکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا رَبَّنَا﴾ هەردووکیان وتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾ دەس درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانم ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾ ﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ کەوابوو بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووك نێرراوی پەروەردگاری تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا واز لە بەنی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾ وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی ﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێك بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بەدرۆ دەزانێ و ڕووو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە مووسا پەروەردگاری هەردووکتان کێ یە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (مووسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کەهەموو شتێکی بەشێوەیەکی ڕێك وپێك وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموونیشی کردووە (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییەو چۆنە (لە پاشی مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَٰبٍ﴾ لە پەراوێکدایە ﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ (پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە لەناوییدا چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ (بۆتان) ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِۦٓ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندومانە ﴿أَزْوَٰجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جوتی جۆراو جۆر لەڕووەك (کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا۟ وَٱرْعَوْا۟ أَنْعَٰمَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ ومالاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِي ٱلنُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَٰكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەوییە دەرتان دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَٰهُ ءَايَٰتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو بەڵگەو نیشانەکانی خۆمان نیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێناو سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ ناومان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ لەخاکەکەمان بەجادوو گەریەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادویەکت بۆ (بەکار) بێنین ﴿مِّثْلِهِۦ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَٱجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخْلِفُهُۥ نَحْنُ وَلَآ أَنتَ﴾ نە ئێمە و نەتۆ خۆمانی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ ٱلزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیارکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە (ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ ٱلنَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُۥ﴾ وهەمووجادوو گەرەکانی کۆکردەوە ﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادوو گەرانی ووت ﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە نەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ ئەگینا بەسزایەك لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ ٱفْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجە ڕۆ دەبێت ﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَٰزَعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادوو گەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیان دا جیاوازی پەیدا بوو ﴿وَأَسَرُّوا۟ ٱلنَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنْ هَٰذَٰنِ لَسَٰحِرَٰنِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان پەڕێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وولاتەکەتان بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ ٱلْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و نەریتە هەرە باشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا۟ كَيْدَكُمْ﴾ جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ٱئْتُوا۟ صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە) ﴿وَقَدْ أَفْلَحَ ٱلْيَوْمَ مَنِ ٱسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەرکەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (چادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی نەخێر ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاودا گوریس و دار دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە کەبەڕاستی دەجولێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسەو بێ باك بە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی لەدەستی ڕاستتدایە (کەگۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی (جادوو) ئەوان کردوویانە قوتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە کردوویانە تەنها فڕوفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادووبازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون ﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەیبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە (ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم بە دارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کاممان (من یان خواکەی مووسا) سزامان سەخترو بەردەوام ترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین ﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانەو موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت لەدەست دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕواو بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾ ﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان خۆش ببێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترەو بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ نەدەمرێ تێیدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾ ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمەمیشەییە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە دەمێننەوە تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاك و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنۡ أَسۡرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَٱضۡرِبۡ لَهُمۡ طَرِيقٗا فِي ٱلۡبَحۡرِ يَبَسٗا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور) دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَٰفُ دَرَكٗا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخۡشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەخنکان لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتۡبَعَهُمۡ فِرۡعَوۡنُ بِجُنُودِهِۦ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ ٱلۡيَمِّ مَا غَشِيَهُمۡ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ داپۆشینێك ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرۡعَوۡنُ قَوۡمَهُۥ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموونیی نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ عَدُوِّكُمۡ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَٰعَدۡنَٰكُمۡ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنَ﴾ (بەهاتنی موسا بۆ) لای ڕاستی کێوی طور ﴿وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿ٱلۡمَنَّ وَٱلسَّلۡوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکانەی پێمان داون ﴿وَلَا تَطۡغَوۡاْ فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيۡكُمۡ غَضَبِيۖ﴾ ئەگینا خەشم و قاری من دەتانگرێتەوە ﴿وَمَن يَحۡلِلۡ عَلَيۡهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێك قار و خەشمی من دایگرێ ﴿فَقَدۡ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووەو هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٞ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبووردوم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ ﴿وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ ٱهۡتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام بوبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَآ أَعۡجَلَكَ عَن قَوۡمِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمۡ أُوْلَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلۡتُ إِلَيۡكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم ﴿لِتَرۡضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدۡ فَتَنَّا قَوۡمَكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِيُّ﴾ وەسامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضۡبَٰنَ أَسِفٗاۚ﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَلَمۡ يَعِدۡكُمۡ رَبُّكُمۡ﴾ ئایاپەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعۡدًا حَسَنًاۚ﴾ بەبەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡعَهۡدُ﴾ بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمۡ أَرَدتُّمۡ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيۡكُمۡ غَضَبٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ تووڕەیی وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەختان بگرێت ﴿فَأَخۡلَفۡتُم مَّوۡعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُواْ مَآ أَخۡلَفۡنَا مَوۡعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلۡكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلۡنَآ أَوۡزَارٗا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کۆڵ و باریّ درابوو بەکۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ ٱلۡقَوۡمِ﴾ لەخشڵی قیبتییەکان ﴿فَقَذَفۡنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلۡقَى ٱلسَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخۡرَجَ لَهُمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ ئیتر (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن ﴿لَّهُۥ خُوَارٞ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەمجا ووتیان ﴿هَٰذَآ إِلَٰهُكُمۡ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوۡنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرۡجِعُ إِلَيۡهِمۡ قَوۡلٗا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی هیچ ووتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان ﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ قَالَ لَهُمۡ هَٰرُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی ووتن ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەوەو پێش ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦ﴾ بێگومان ئێوە بەم(گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون) ﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من بکەون ﴿وَأَطِيعُوٓاْ أَمۡرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ لَن نَّبۡرَحَ عَلَيۡهِ عَٰكِفِينَ﴾ ووتیان هەرگیز واز ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرۡجِعَ إِلَيۡنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰهَٰرُونُ﴾ (مووسا) ووتی ئەی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذۡ رَأَيۡتَهُمۡ ضَلُّوٓاْ﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيۡتَ أَمۡرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبۡنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم ﴿لَا تَأۡخُذۡ بِلِحۡيَتِي وَلَا بِرَأۡسِيٓ﴾ موی ڕیش و سەرم مەگرە و ڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام کە(هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقۡتَ بَيۡنَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمۡ تَرۡقُبۡ قَوۡلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی ﴿فَمَا خَطۡبُكَ يَٰسَٰمِرِيُّ﴾ ئەی سامری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرۡتُ بِمَا لَمۡ يَبۡصُرُواْ بِهِۦ﴾ (سامیری) ووتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یامن شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضۡتُ قَبۡضَةٗ مِّنۡ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (ووڵاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذۡتُهَا﴾ وە پرژاندم (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتۡ لِي نَفۡسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەو کارەی بۆ جوان و شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَٱذۡهَبۡ﴾ (مووسا) ووتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بویەوە) دەبێ بڵێیت: ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە، ودەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوۡعِدٗا لَّن تُخۡلَفَهُۥ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە(لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز ڕزگار نابیت لێی ﴿وَٱنظُرۡ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿ٱلَّذِي ظَلۡتَ عَلَيۡهِ عَاكِفٗا﴾ کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ پاشان بێگومان (خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسۡفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمٗا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردون ﴿وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر کەسێ پشتی تێ بکات ﴿فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ﴾ ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێکی قورس (لەتاوان) ﴿١٠٠﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێکی خراپ و بێفەڕیان بەکۆڵەوەیە لەرۆژی دواییدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم) ﴿وَنَحْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوان باران کۆدەکەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە ﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەوو ڕۆژ لەدونیادا) ماونەتەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ کاتێ (ئەوەیان) کە ژیرتریانە و نزیك تریانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ ماونەتەوە ﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن سەبارەت بەشاخەکان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبێخیان دێنێ و وردو خاشیان دەکات ئەمجا باپرژو بڵاویان دەکاتەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاوو گژوگیاو دەیهێڵێتەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا ﴿عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ﴾ هەموو دەکەونە شوێن جاڕدەری (کۆکردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُۥ﴾ لارە جڵەوی ناکەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەکان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شتێك نابیستی ﴿١٠٨﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ﴾ تکا کردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر کەسێ خوای میهرەبان ڕێگای بدات ﴿وَرَضِىَ لَهُۥ قَوْلًا﴾ و لەووتەکەشی ڕازی بێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا کردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو شتێك نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ ٱلْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەکان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل کەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَىِّ ٱلْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەرە ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ئەوەی کەباری ستەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوەش کردەوە چاکەکانی کردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (لێی بکرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾ نەلە کەم کردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێکی عەرەبیمان دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ ٱلْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەودا باسکردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدارکردنەوەیان لەغەفڵەت وبێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرزو بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ کەدەسەلاٚت دارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِى عِلْمًا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِىَ﴾ بەلاٚم کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا﴾ وە ئێمە لەودا لێبڕانمان نەدی (کە بیەوێت بێ فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بەفریشتەکانمان ووت: ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد(و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ﴾ کەواتە (ئاگاداربن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو(بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَىٰ﴾ ورووت و قوت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا﴾ وبێگومان لەوێدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَىٰ﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا نیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ﴾ دەرەختی نەمری (هەر کەس لێ ی بخوات هەرگیز نامرێ) ﴿وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ﴾ و موڵك و دەسەلاٚتێ هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدراو) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەرێتی) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کردو ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعًۢا﴾ بەیەکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دوایشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەرکەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَن ذِكْرِى﴾ لەڕێبازو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لەگۆڕدا) ﴿وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خـوا) دەفەرمـویّ هەر بەو شێوەی ﴿أَتَتْكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانـی ئێمەت بۆ هـات و لەبیری خۆت بـردەوە(و کوێـر بوویـت لەئاستیدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ ٱلْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمـان شێوە تـۆش ئەمڕۆ گوێت پـێ نادرێـت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەستێنین لەوەی زیادەڕۆی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ و بـاوەڕی نەهێنابێ بەئایەتەکانـی پەروەردگـاری ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ﴾ بەتیـن تـرو بـەردەوام تـرە (لەسزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ دەی ئایا (خـوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتـەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لـە نـاو برد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ لەگەڵ و ئـەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَٰكِنِهِمْ﴾ کە(ئـەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێـن و هـات و چـۆ دەکـەن بەجێ و شـوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لـەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَأَيَٰتٍ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ﴾ چەنـد بەڵگـە و نیشـانەی هەیـە بـۆ ئەو کەسـانەی کەژیـرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگـەر لەبـەر بەڵێـن و بڕیارێك نەبوایـە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتـەوە پێشتر دراوە(بـۆ لەناوبردنیـان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومـان (لەنـاو بردنی بـێ بـاوەڕان) پێویسـت دەبـوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر مـاوەی دیـاری کراویش نەبوایـە (کەقیامەتـە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە(ئەی موحەممەدﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمدو سوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیـدا ﴿وَمِنْ ءَانَآيِٕ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەنـدێ کات و سـاتەکانی شـەودا خـوا بپەرسـتە و نوێـژ بکـە ﴿وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَارِ﴾ وەلـە سـەرەتاو کۆتایـی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بـۆ ئـەوەی (پاداشـتێ بدرێیتـەوە) کەپێی ڕازی بیـت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تـۆ چاوەکانـت مەبـڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِۦٓ﴾ ئـەو نـازو نیعمەتانـەی داومانـە ﴿أَزْوَٰجًا مِّنْهُمْ﴾ بەتاقـم و دەسـتەیەك لـەوان (لەبێبـاوەڕان) ﴿زَهْرَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکـە ئـەوە) زینەت و جوانی ئـەم ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بـۆ ئەوەیە تاقییان بکەینـەوە تیایـدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابـە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگـارت (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکتـرو بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) فەرمـان بـدە بەئەندامانـی خێزانەکـەت ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن، وە خۆیشـت خۆڕاگـرو بـەردەوام بـە لەسـەر بەجـێ هێنانـی ﴿لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمـە داوای ڕۆزیـت لـێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکـو ئێمـە ڕزق و ڕۆزی تـۆ دەدەین ﴿وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وسـەرەنجامی چـاك بۆ پارێزکاران و خواناسـانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بـێ بـاوەڕان) ووتیـان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگـەر ڕاسـتە پێغەمبـەرە) دەی بـۆ بۆمـان ناهێنێ ﴿بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّهِۦٓ﴾ بەڵگـەو موعجیزەیـەك لەلایـەن پەروەردگاریـەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایـا ئـەوان بەڵگـەی ئاشـکرایان بـۆ نەهاتـووە ﴿مَا فِي ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ کـە لەپـەڕاوە پێشـووەکاندا هەبـوو (وەك تـەورات و ئینجیـل) ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنَٰهُم﴾ ئەگـەر ئێمـە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِۦ﴾ بەسـزایەك پێش (ناردنی پێغەمبـەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیـان ووت ئـەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچـی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکـت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ تاشـوێنی بەرنامـەو ئایەتەکانـی تـۆ بکەوتینایـە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێـش ئـەوەی سەرشـۆڕ و ڕیسـوا ببیـن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: هەمـوو چاوەڕوانیـن (چ لایەکمـان سـەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا۟﴾ دە ئێـوەش چـاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسـا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِيِّ﴾ چ کەسـێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿ الأَنبِيَاءِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهربان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیك بۆتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێکەر و ڕوو وەرگێڕن (لە ئایینی خوا) ﴿١﴾ ﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە) ﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن ﴿٢﴾ ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد ﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەربەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادوودا ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەبینن (دەزانن ئەوەی موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چرپە یەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە ووتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد هێناویەتی نیگانییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾ نابەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبانیشانە وموعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردرابوون ﴿٥﴾ ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان کەلەناومان بردوون ﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سرووشمان بۆ کردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکە لە خاوەنی کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەکە) ﴿إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە پەیکەرێك ﴿لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانە و هەرکەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾ کتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە(خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو نازو نیعمەتانەی كە ڕۆچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت(لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت: هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾ ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو بەبێ هودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان وویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (واز لەوە بێنە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و لەناو دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەتین) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە) ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خودا دەكەن) ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوونابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان نیە مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆدەكرێنەوە وزیندوو دەكرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەهەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن (لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام وپەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بوونی چەند پەرستراوێك بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا﴾ وەئێمە نەمان ناردووە ﴿مِن قَبۡلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ﴾ مەگەر نیگامان بۆ ناردووە ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن (٢٥) ﴿وَقَالُواْ﴾ (وەبێ باوەڕان) ووتیان ﴿ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗاۗ﴾ خوای میهرەبان مندالّی بۆ خۆی بڕیارداوە (کە فریشتەکانن) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۚ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بَلۡ عِبَادٞ مُّكۡرَمُونَ﴾ بەلکو ئەوانە (ئەوفریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو (ی خوا) ن (٢٦) ﴿لَا يَسۡبِقُونَهُۥ﴾ لە خوا پێش ناکەون ﴿بِٱلۡقَوۡلِ﴾ بەقسەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمۡرِهِۦ﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يَعۡمَلُونَ﴾ کار دەکەن (٢٧) ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بە ئەوەی لەدونیا لەبەر دەستیاندایە ﴿وَمَا خَلۡفَهُمۡ﴾ وە بە ئەوەی لەڕۆژی دوایيدا بۆیان ئامادەکراوە ﴿وَلَا يَشۡفَعُونَ﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنۡ خَشۡيَتِهِۦ﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس وهەیبەتی خوا ﴿مُشۡفِقُونَ﴾ زۆر دەترسن (٢٨) ﴿وَمَن يَقُلۡ مِنۡهُمۡ﴾ وە هەرکام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إِنِّيٓ إِلَٰهٞ مِّن دُونِهِۦ﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجۡزِيهِ جَهَنَّمَۚ﴾ ئەو بە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەربەوجۆرە ﴿نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە(تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) (٢٩) ﴿أَوَلَمۡ يَرَ﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانە بێ بڕوا بوون ﴿أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کەئاسمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتۡقٗا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (ویەك پارچە بوون) ﴿فَفَتَقۡنَٰهُمَاۖ﴾ ئەمجا لەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وَجَعَلۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ وە فەراهەممان هێنا لەئاو ودروستمان کردووە ﴿كُلَّ شَيۡءٍ حَيٍّۚ﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤۡمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ (٣٠) ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وەدروستمان کردووە (ودامان ناوە) لەزەویدا ﴿رَوَٰسِيَ﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمۡ﴾ بۆ ئەوە جووڵە جولّ نەکات بەوانەی(بەسەر پشتیوەن) ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان) دا ﴿فِجَاجٗا سُبُلٗا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن (٣١) ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سَقۡفٗا مَّحۡفُوظٗاۖ﴾ بەسەقفێکی (سەرێکی) پارێزراو ﴿وَهُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِهَا﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿مُعۡرِضُونَ﴾ پشت تێکەرو ڕوو وەرگێر بوون (٣٢) ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كُلّٞ﴾ هەریەك لەوان ﴿فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە (٣٣) ﴿وَمَا جَعَلۡنَا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لِبَشَرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿ٱلۡخُلۡدَۖ﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أَفَإِيْن مِّتَّ﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فَهُمُ ٱلۡخَٰلِدُونَ﴾ (دوا مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) (٣٤) ﴿كُلُّ نَفۡسٖ﴾ هەموو کەسێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ﴾ مردن دەچێژێت (ودەمرێت) ﴿وَنَبۡلُوكُم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فِتۡنَةٗۖ﴾ تادەرکەوێت (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە (٣٥)

﴿وَإِذَا رَءَاكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) کاتـێ تۆ دەبینـن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی کە بـێ باوەڕن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتی کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا ٱلَّذِى﴾ (بەسەرسامیەکەوە دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسـەیە ﴿يَذْكُرُ ءَالِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسـی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکـدا خۆیـان بەباسـکردنی (قورئـان) وزیکـری خـوای میهرەبان ﴿هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ بـێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشـتی) ئینسـان وایە لەسـەر پەلەکردن بـەدی هێنراوە ﴿سَأُو۟رِيكُمْ ءَايَٰتِى﴾ بەزوویی تۆڵەی خۆمتان نیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بـت پەرسـتان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنـی (تۆڵەیە) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە ڕاسـتگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەگـەر ئەوانـەی کە کافرن بیانزانیایـە (چ سـزایەکی سـەخت لەبـەر دەمیاندایـە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانـن دووری بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ ٱلنَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسـەی ئاگر لەدەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەئـەوان یارمەتـی نادرێـن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکـو لەنـاکاودا تووشـیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾ وسەرسـامیان دەکات (بەشـێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەدەتوانـن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنـەوە (بەرگری بکـەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وەنەمۆڵەتیشـیان دەدرێت (تەوبـە بکـەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان گاڵتەو لاقرتی کـراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانـی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ﴾ ئەمجـا دەوری ئەوانـەی دا ﴿سَخِرُوا۟ مِنْهُم﴾ لـەوان کە گاڵتەیـان دەکـرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتە کەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾ کـێ (دەتوانێـت) ئێـوە بپارێزێت ﴿بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ بەشـەوو بەڕۆژ ﴿مِنَ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سـزای) خوای میهرەبـان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکـو ئەوانـە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشـت هەڵئەکەن لەیاد وزیکـری پەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ ءَالِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە ﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگەلەئێمەڕێگری (سزا) یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەوپەرستراوانە) ناتوانن ﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشـەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (ناز و نیعمەتی دونیامـان پێدابـوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی زۆریان بەسـەر بـرد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (قوڕەیشـیەکان) سـەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمـە (وردە وردە) دێینە خاك و وڵاتـی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَآ﴾ لە هەمـوو لایەکی یەوە کەمی دەکەینـەوە (بەڕزگار کردن لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یائێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بلّـێ: بێگومـان من تەنهـا ئێوە بێـدار دەكەمـەوە (دەتان ترسـێنم) ﴿بِٱلْوَحْىِ﴾ بەنیگـا و وەحـی ﴿وَلَا يَسْمَعُ ٱلصُّمُّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە كـەڕەكان بانگەوازی(حـەق) نابیسـتن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ كاتێـك كە دەترسـێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر دوو چاریـان ببێـت ﴿نَفْحَةٌ﴾ كەمێـك ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سـزای پەروەردگـارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئـەوان دەڵێن ﴿يَٰوَيْلَنَآ﴾ هـاوارو تیاچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمە (هەموومان) سـتەمكار بوویـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمـە دادەنێیـن ﴿ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ﴾ تەرازووەكانـی دادپـەروەری (كەكردەوەی پێ دەكێشـرێت) ﴿لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لـەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا﴾ ئەمجا هیچ كەس كەمترین ستەمی لێ ناكرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (كردەوەكەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقـەدەر تۆوی خەرتەلەیەكیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ﴾ وە بەسـە كەئێمە ژمێریاری (كردەوەی بەندەكان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ٱلْفُرْقَانَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (كەجیا كەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشـیمانە مووسـا وهاروون، ﴿وَضِيَآءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون كـەرەوە و یاد خەرەوەشـە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بـۆ پارێـزكاران و لە خواترسـان ﴿٤٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی كەدەترسـن ﴿رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریـان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (كەسـانێكن) ﴿مِّنَ ٱلسَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یـاد خەرەوەیەكـی بەفـەڕ وپیـرۆزە ﴿أَنزَلْنَٰهُ﴾ ناردومانەتـە خـوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایـا ئێـوە ﴿لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾دانی پێدا نانێن(باوەڕی پێ ناكەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی بەخشـیمان ﴿إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ﴾ بـە ئیبراهیـم ڕێنموونـی وشـارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشـدا ﴿وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ﴾ وەئێمـە لـە (شـیاوی) ئـەو ئاگـادار بوویـن ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ كاتێـك ووتـی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ﴾ بـە باوكی و گەلەكەی ﴿مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِىٓ﴾ ئا ئەم پەیكەر و بتانە چیین﴿أَنتُمْ لَهَا عَٰكِفُونَ﴾ كە ئێوە دەیان پەرسـتن (بەلایانـەوە ماونەتـەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ (گەلەكەی) ووتیان ﴿وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا﴾بـاوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَٰبِدِينَ﴾ئەمانەیان پەرسـتووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە﴿أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمْ﴾ خۆتـان و باوو باپیرانتان﴿فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾لە گومڕاییەكی ئاشـكرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِٱلْحَقِّ﴾ ئایا ڕاسـتی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ ٱللَّٰعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەكەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیـم) ووتی (حەقـم هێناوە) بەڵكو پەروەردگـاری ئێوە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگـاری ئاسـمانەكان و زەوییـە ﴿ٱلَّذِى فَطَرَهُنَّ﴾ هـەر ئەویش بـەدی هێناون ﴿وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسـەر ئەوانە (كەباسـم كرد) ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە شـاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَٱللَّهِ﴾ سـوێند بـە خـوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَٰمَكُم﴾ پیـلان دادەنێـم بـۆ (لەنـاو بردنـی) بتەكانتـان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا۟ مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێكردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش ڕاستیان پێ بڵێ، بەڵکو باوەڕ بێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بە ڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە (دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو ﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی خەڵك (بیوەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کرد بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لەناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾ هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر سەختی و نەفامییەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەتزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن (ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ جگە لەخوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسوتێنن ﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و یارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن و سەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوەو بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان ویستیان پیلان بگێڕن لە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە ﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولووطمان ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمانن) بۆ ئەو زەویە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾ کە پیت و فەڕمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾ ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد) ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَئِمَّةٗ﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهۡدُونَ بِأَمۡرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموونی (خەڵکیان) دەکرد ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعۡلَ ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاك ﴿وَإِقَامَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَآءَ ٱلزَّكَوٰةِۖ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُواْ لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَٰبِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا ءَاتَيۡنَٰهُ حُكۡمٗا وَعِلۡمٗا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ لە(دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿ٱلَّتِي كَانَت تَّعۡمَلُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَۚ﴾ کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و دزێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوۡمَ سَوۡءٖ فَٰسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدۡخَلۡنَٰهُ فِي رَحۡمَتِنَآۖ﴾ وە لووطمان خستەناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذۡ نَادَىٰ مِن قَبۡلُ﴾ وەپێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمەش وەڵامماندایەوە وبەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَأَهۡلَهُۥ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ ٱلۡكَرۡبِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا لە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآۚ﴾ کە بەڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُواْ قَوۡمَ سَوۡءٖ﴾ گەلێك بوون ڕۆچوون لە خراپەدا ﴿فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکان (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُۥدَ وَسُلَيۡمَٰنَ﴾ (باسی) داوودو سولەیمان بکە ﴿إِذۡ يَحۡكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي ٱلۡحَرۡثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذۡ نَفَشَتۡ فِيهِ غَنَمُ ٱلۡقَوۡمِ﴾ کە بەشەو ئاژەڵی کەسانێك تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكۡمِهِمۡ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری بڕیارەکەیان ﴿شَٰهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمۡنَٰهَا سُلَيۡمَٰنَۚ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان ووتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵك لەشیر وبەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەروبوومەکەی بخۆن و خزمەتی بکەن تا وەك پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەك لەئاژەڵ وکشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا ءَاتَيۡنَا حُكۡمٗا وَعِلۡمٗاۚ﴾ وە بە هەر یەك لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (ودادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرۡنَا﴾ وە ڕاممان هێنا ﴿مَعَ دَاوُۥدَ﴾ لەگەڵ داوودا ﴿ٱلۡجِبَالَ يُسَبِّحۡنَ وَٱلطَّيۡرَۚ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمۡنَٰهُ صَنۡعَةَ لَبُوسٖ لَّكُمۡ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێی (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحۡصِنَكُم مِّنۢ بَأۡسِكُمۡۖ﴾ تاپتان پارێزێت لەکاتی شەڕو کوشتارتاندا ﴿فَهَلۡ أَنتُمۡ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَٰكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيۡمَٰنَ﴾ وە (ڕاممان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿ٱلرِّيحَ عَاصِفَةٗ﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجۡرِي بِأَمۡرِهِۦٓ﴾ بەفەرمانی سولەیمان دەڕۆشت ﴿إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ بۆ ئەو وولات و زەوییەی ﴿ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَاۚ﴾ کە پڕ پیت و بەرەکەتمان کرد بوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيۡءٍ﴾ بە هەموو شتێك ﴿عَٰلِمِينَ﴾ ئاگاداربووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ ٱلشَّيَـٰطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان ڕام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُۥ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەرو مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعۡمَلُونَ عَمَلٗا دُونَ ذَٰلِكَۖ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمۡ حَٰفِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ناساغی ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ جا ئێمەش هاوار و نزاکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفۡنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِۦ مِن ضُرّٖۖ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ و ئەوەندەی تریش لە گەڵیاندا ﴿رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰبِدِينَ﴾ وە بیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خوا پەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِدۡرِيسَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس وذەلکیفل (بکە) ﴿كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدۡخَلۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحۡمَتِنَآۖ﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا ٱلنُّونِ﴾ وە (باسی) زەننون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَٰضِبٗا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە وفڕێدرایە ناو دەریا ونەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکیەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیراکرد ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡغَمِّۚ﴾ و لەو غەم وخەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُـۨجِي ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّآ﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيۡرُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ چاکترین میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ يَحۡيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصۡلَحۡنَا لَهُۥ زَوۡجَهُۥٓۚ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَٰرِعُونَ﴾ پێش برکێیان دەکرد ﴿فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدۡعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبٗا وَرَهَبٗاۖ﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) ولە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُواْ﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَٰشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (ودەترسن لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَٱلَّتِىٓ﴾ وه‌(باسی) ئه‌و ئافره‌ته (مه‌ریه‌می کچی عیمران بکه) ﴿أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ که‌داوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهَا﴾ ئه‌مجا فوومان پێداکرد (به‌هۆی جوبره‌ئیله‌وه) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ له‌و ڕۆحه‌ی که‌هی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ﴾ وه ئه‌و (مه‌ریه‌م) و کوڕه‌که‌یمان کرد ﴿ءَايَةً لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ به موعجیزه‌یه‌ك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ﴾ به‌ڕاستی ئا ئه‌مه‌یه ﴿أُمَّتُكُمۡ﴾ ئایینی ئێوه ﴿أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ که‌یه‌ك ئایینه (ئایینی هه‌موو پێغه‌مبه‌رانه) ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ﴾ ومنیش په‌روه‌ردگارتانم ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ که‌واته ته‌نها من بپه‌رستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ﴾ به‌ڵام خه‌ڵکی جیاوازیان که‌وته نێوان و سه‌رپێچی پێغه‌مبه‌ره‌کانیان کرد، زۆربه‌یان بوون به‌چه‌ند کۆمه‌ڵ گرۆهێکه‌وه (هه‌ستان ده‌ستیانکرد به په‌رستنی بت وهه‌واو ئارزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (به‌ڵام) هه‌موویان ﴿إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ﴾ ته‌نها بۆ لای ئێمه ده‌گه‌ڕێنه‌وه ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئه‌مجا هه‌ر که‌س ﴿يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ (هه‌رچه‌ند) له‌کرده‌وه چاکه‌کان بکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٌ﴾ (به‌و مه‌رجه‌ی) باوه‌ڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ﴾ ئه‌وه (پاداشتی) کۆششه‌که‌ی وون نابێت و به‌فیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ﴾ به‌ڕاستی ئێمه بۆ (کرده‌وه‌کانی) ئه‌و نووسه‌رین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ﴾ وه حه‌رامه قه‌ده‌غه‌یه‌و ناشێت بۆ خه‌ڵکی ئه‌و گوند وشارانه‌ی ﴿أَهۡلَكۡنَٰهَآ﴾ که کاولمان کردن وله‌ناومان بردن ﴿أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ که‌جارێکی تر بگه‌ڕێنه‌وه (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (ژیان درێژه‌ی ده‌بێت) تا ئه‌و کاته‌ی ﴿فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ﴾ (به‌ربه‌سته‌که‌ی) یه‌ئجوج و مه‌ئجوج ده‌کرێته‌وه ﴿وَهُم﴾ ئه‌وانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٖ﴾ له‌هه‌موو به‌رزاییه‌که‌وه ﴿يَنسِلُونَ﴾ به‌په‌له (وبه‌خێرایی) دێنه خواره‌وه ﴿٩٦﴾ ﴿وَٱقۡتَرَبَ﴾ وه‌نزیك بۆته‌وه ﴿ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ﴾ به‌ڵێنی ڕاست (هاتنی قیامه‌ت) ﴿فَإِذَا﴾ جا له‌ناکاودا ﴿هِىَ شَٰخِصَةٌ﴾ ئه‌بڵه‌ق و زه‌ق ده‌بێ ﴿أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ چاوی ئه‌وانه‌ی بێ بڕوا بوون ﴿يَٰوَيۡلَنَا﴾ (ده‌ڵێن) هاوارو مه‌رگ بۆ ئێمه ﴿قَدۡ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمه له‌دونیادا ﴿فِى غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ له‌بێ ئاگاییه‌ك(ی ته‌واو)دا بووین له ئه‌مه ﴿بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ نه‌خێر به‌ڵکو ئێمه سته‌مکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ﴾ به‌ڕاستی ئێوه ﴿وَمَا تَعۡبُدُونَ﴾ وئه‌وانه‌ش ده‌تانپه‌رستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگه له‌خوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (ده‌بنه) سووته‌مه‌نی (وهه‌ڵگیرسێنه‌ری) دۆزه‌خ ﴿أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ﴾ ئێوه (و ئه‌وان) ده‌چنه ناوییه‌وه ﴿٩٨﴾ ﴿لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئه‌گه‌ر ئا ئه‌وانه (بته‌کان) ﴿ءَالِهَةٗ﴾ خوا بوونایه ﴿مَّا وَرَدُوهَاۖ﴾ نه‌ده‌چوونه ناو ئه‌و (ئاگری دۆزه‌خ)ه‌وه ﴿وَكُلٌّ﴾ وه هه‌موو (بت و بت په‌رستان) ﴿فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ به‌هه‌میشه‌یی تێیدا ده‌مێننه‌وه ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمۡ﴾ بۆ ئه‌و (دۆزه‌خیانه)هه‌یه ﴿فِيهَا﴾ له‌دۆزه‌خ دا ﴿زَفِيرٞ﴾ هه‌ناسه‌ی سارد هه‌ڵکێشان ﴿وَهُمۡ فِيهَا﴾ وه‌ئه‌وان له‌وێدا (له‌دۆزه‌خدا) ﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئه‌وانه‌ی ﴿سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا﴾ له‌لایه‌ن ئێمه‌وه پێشتر بڕیار دراوه بۆیان ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰٓ﴾ که به‌خته‌وه‌ربن (وچاکه بهێنرێته ڕێیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئه‌وانه ﴿عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ﴾ له‌دۆزه‌خ دوور ده‌خرێنه‌وه ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئـەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگـی (بڵێسـەو قرچـەی) ئاگـری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾ وەئـەوان ﴿فِي مَا ٱشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەنـاو ئـەو (نـازو نیعمەتـە) ی دڵیـان حـەزی لێیەتـی ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشـەیی وبـێ بڕانـەوە دەمێننـەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ غەمباریـان نـاکات ﴿ٱلْفَزَعُ ٱلْأَكْبَرُ﴾ ترسـە هـەرە گەورەکـە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ و فریشـتەکانیش پێشـوازیان لـێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانـی بەهەشـتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ ٱلَّذِي﴾ (وپێیـان دەڵێـن) ئەمـە ئـەو ڕۆژیـە ﴿كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي ٱلسَّمَآءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ ٱلسِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانـەوە لـول کردنـی تۆمـاری کتێـب وپەتروکێـك ﴿كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك یەکـەم جـار چۆن دروسـتمان کـرد (بـەڕوت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُۥ﴾ (پـاش مردنیش) ئەو (دروسـت کردنـە) دووبارە دەکەینـەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَآ﴾ ئەوە بەڵێنێکـە (جێ بەجێ کردنی) لەسـەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ بێگومـان ئێمـە (ئـەو بەڵێنـە) بـەدی دەهێنیـن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان ئێمـە نووسـیوومانە ﴿فِي ٱلزَّبُورِ﴾ لەزەبـووردا ﴿مِنۢ بَعْدِ ٱلذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(لوح المحفـوظ) دا ﴿أَنَّ ٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاسـتی سـەر زەوی (بەهەشـت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنـە خاوەنـی وبەمیراتـی دەیبـەن ﴿عِبَادِيَ ٱلصَّٰلِحُونَ﴾ بەنـدە چاك و پاکەکانـم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَٰغًا﴾ بێگومـان لەمەدا (لـەوەی لـەم سـورەتەدا باسـکرا) بەسـە کەپەنـد وئامۆژگـاری بێـت ﴿لِّقَوْمٍ عَٰبِدِينَ﴾ بـۆ گەلی خوا پەرسـتان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تۆمـان تەنهـا بـۆ ئـەوە نـاردووە کەڕەحمـەت بێت بۆ جیهانیـان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شـتێك کەنیگا کـراوە بـۆ من ﴿أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاسـتی پەرسـتراوی ئێوە خوای تـاك و تەنهایە ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە ملکـەچ دەبـن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ جـا ئەگـەر ڕوویـان وەرگێـڕا ﴿فَقُلْ ءَاذَنتُكُمْ﴾ ئـەوە بڵـێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَآءٍ﴾ بە یەکسـانی ﴿وَإِنْ أَدْرِيٓ﴾ و ناشـزانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکـە یـادوورە (هاتنـی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئـەو هەڕەشـەی لێتـان دەکرێـت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ يَعْلَمُ﴾ بەڕاسـتی خوا دەزانێ ﴿ٱلْجَهْرَ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسـەی ئاشـکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وە دەشـزانێت بەوقسـەی دەیشـارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵـەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُۥ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (بیەوێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕابوێرن ﴿١١١﴾ ﴿قَٰلَ﴾ (پێغەمبـەر ﷺ) فەرمـووی ﴿رَبِّ ٱحْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ ئـەی پەروەردگارم بەدادگەرانـە بڕیاربدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿ٱلرَّحْمَٰنُ ٱلْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابە جێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿ الحج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ﴿١﴾ ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتێ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەئەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ﴾ هەموو دووگیانێك (مێینەیەکی سك پڕ) ﴿حَمْلٍ حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾ (وەك) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردون) ﴿٢﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێك ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ﴾ وە شوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ﴿٣﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێك خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ ئەوسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِنْ تُرَابٍ﴾ لە خاك (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ پاشان (نەوەکان) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیو ﴿ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێك ﴿مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شكڵ و شێوە کێشراو و شكڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾ ئەو (بێچوو)ەی بمانەوێت (لەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێزو تواناتان ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێنرێت ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێنە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەو پەڕی پیری، بێ کەڵکترینی تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە ووشك و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێك بارانمان بەسەردا باراند ﴿اهْتَزَّتْ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنْبَتَتْ﴾ و(زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ﴿٥﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ و بێگومان ئەو(خوایە) توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وەبەڕاستی قیامەت ﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت (وبەرپا دەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ودڵنیاش بن خوا ﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندو وی دەکاتەوە ﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەوکەسانەی لەناو گۆڕەکاندا (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەنا و خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەك (بەڵگەیەك) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ کتێبێکی ڕوونکەرەوە(لەلایەن خواوە) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرناگرێت) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞۖ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سوتێنەر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی دەووترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبێگومان خوا ﴿لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖۖ﴾ لە قەراغدا، (لەنێوانێکدا) ﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦۖ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وەئەگەر تووشی تاقیکردنەوەو بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا هەڵدەگەڕێتەوە پاش گەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَۚ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە (ودەپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك نەزیانی پێدەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥۚ﴾ وە نە سوود و قازانجیشی پێدەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی) زۆر دوور لەڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاواردەکات، ودەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾ (لە) کەسێك کەزیانی ﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦۚ﴾ لەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وەچ هاوڕێ و هاودەمێکی خراپە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ﴿١٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەرکەس واگومان دەبات (لە بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (تا دەخنکێت) ﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ ئەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق وتوڕەییەی (لە دڵیدایە) لایدەبات (ونایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَٰهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ﴾ کە ئایەتەکانی ڕون وئاشکران ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهۡدِي مَن يُرِيدُ﴾ هەرکەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات. ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ و کەسانێك کەبوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ و گاوورەکان (نەسرانیەکان) ﴿وَٱلۡمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتی یەکان) ﴿وَٱلَّذِينَ أَشۡرَكُوٓاْ﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡصِلُ بَيۡنَهُمۡ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە. ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَسۡجُدُ لَهُۥ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَٱلنُّجُومُ وَٱلۡجِبَالُ وَٱلشَّجَرُ وَٱلدَّوَآبُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٞ مِّنَ ٱلنَّاسِۖ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيۡهِ ٱلۡعَذَابُۗ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّكۡرِمٍۚ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يَشَآءُ۩﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصۡمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿ٱخۡتَصَمُواْ فِي رَبِّهِمۡۖ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتۡ لَهُمۡ ثِيَابٞ مِّن نَّارٖ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوۡقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿ٱلۡحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصۡهَرُ بِهِۦ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِي بُطُونِهِمۡ وَٱلۡجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنۡ حَدِيدٖ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓاْ﴾ هەرکاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخۡرُجُواْ مِنۡهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو(دۆزەخ)ە ﴿مِنۡ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُواْ فِيهَا﴾ دەگێڕێنرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ وە(پێیان دەووترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموونی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بۆ ئەو ووتەی کەڕاست وجوانە (ووتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنموونی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِي جَعَلۡنَٰهُ﴾ کە ئەوێمان داناوە (بۆ خوا پەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلۡعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلۡبَادِۚ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدۡ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلۡحَادِۭ بِظُلۡمٖ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم وستەم بکات ﴿نُّذِقۡهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ بَوَّأۡنَا لِإِبۡرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلۡبَيۡتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشۡرِكۡ بِي شَيۡـٔٗا﴾ (پێمان ووت) هیچ شتێك مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرۡ بَيۡتِيَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاك بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلۡقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژگەران (بەپێوە) وکوڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلۡحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأۡتُوكَ رِجَالٗا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە. ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بین ﴿وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا بیەن (کاتێك قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۖ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡبَآئِسَ ٱلۡفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لۡيَقۡضُواْ تَفَثَهُمۡ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵك و پیسی (موو ونینۆك) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلۡيُوفُواْ نُذُورَهُمۡ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلۡيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەڕێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (پێشوو باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ﴾ جا هەر کەس بپارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦۗ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتۡ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡۖ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەك مردارەوە بوو، یان بۆغەیری خودا سەربڕراو) ﴿فَٱجۡتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجۡسَ مِنَ ٱلۡأَوۡثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجۡتَنِبُواْ قَوۡلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆ ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیرو باوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيۡرَ مُشۡرِكِينَ بِهِۦ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخۡطَفُهُ ٱلطَّيۡرُ﴾ ئەمجا باڵندە (لە هەوادا) بە پەلە بیفڕێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوۡ تَهۡوِي بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِي مَكَانٖ سَحِيقٖ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمە (کە باسکرا نموونەی هاوبەش دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بەگەورە ڕاگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانیانەوەیە (وتەقواکارن) ﴿٣٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَآ﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى ٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلۡنَا مَنسَكٗا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بەرن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۗ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُۥٓ أَسۡلِمُواْۗ﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُخۡبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بەملکەچان و خۆ بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ عَلَىٰ مَآ أَصَابَهُمۡ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی) ﴿وَٱلۡمُقِيمِي ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق ڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلۡبُدۡنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبرێن لەبیت الحرام سەردەبڕێن) ﴿جَعَلۡنَٰهَا لَكُم مِّن شَعَٰٓئِرِ ٱللَّهِ﴾ ئێمە کردومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمۡ فِيهَا خَيۡرٞۖ﴾ بۆ ئێوە لەواندا خێر وچاکە هەیە ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَآفَّۖ﴾ لە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەسراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕ درێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتۡ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ ئەوە لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡقَانِعَ وَٱلۡمُعۡتَرَّۚ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سوالکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرۡنَٰهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ ٱللَّهَ﴾ هەگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نەخوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقۡوَىٰ مِنكُمۡۚ﴾ بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡۗ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکە کاران ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۗ﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٖ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ﴾ بە ئەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا۟﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بە توانایە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّآ أَن يَقُولُوا۟﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕوخێنرا (وێران دەکرا) ﴿صَوَٰمِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کلیسا ﴿وَصَلَوَٰتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَٰجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێك ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُۥٓ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وبالادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ و سەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنهابەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وباوەڕت پێ ناکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وە مووساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن وگرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژا چوونی ئێمە (لەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان وێران کرد ﴿وَهِىَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەو(شارانە دیواری خانووەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیر بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَآ﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو وێران بوونە) ﴿أَوْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ لەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿ٱلَّتِى فِى ٱلصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان رۆژێک لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە(خەڵكی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن) ﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾ بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام. ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون و ڕۆزییەکی بەنرخ وفراوانیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان داوە بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتواناو دەستەپاچەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەهاوەڵی دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو یان پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێك (بەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی ﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێنراوەکەیەوە (تا خەڵك باوەڕی پێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ ئەوەی شەیتان داویتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾ پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە(دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾ (هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی) دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر دوور(لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستیە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام بێ بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لەناکاودا ڕۆژی دوایی یەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ﴾ دەسەلآت و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دان ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوٓاْ أَوۡ مَاتُواْ﴾ پاشان کوژران(شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرۡزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ بێگومان خوا ڕزق وڕۆزیەکی چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾ ﴿لَيُدۡخِلَنَّهُم مُّدۡخَلٗا يَرۡضَوۡنَهُۥۗ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك کەپێی ڕازی دەبن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٞ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت) ﴿وَمَنۡ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی کەر) ﴿بِمِثۡلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ﴾ بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيۡهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر ﴿لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەلآتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك شەو درێژ تر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری لێ دەکەن (وەدەیپەرستن) ﴿هُوَ ٱلۡبَٰطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وبەڕاستی خوا ﴿هُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ﴾ کەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصۡبِحُ ٱلۡأَرۡضُ مُخۡضَرَّةًۚ﴾ (بەهۆی ئەو بارانەوە) زەوی سەوز دەبێت (بەڕوەك) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا ووردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکانە ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەندە وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام هێناوە بۆتان) ودەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا) ﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ تا نەکەوێت بەسەر زەویدا ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دلسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروسکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە ﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن ئایینەکانی تر) لەکاری ئاییندا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵك بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئایینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ وموجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش بڵێ خوا خۆی چاك دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوادەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا) بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێك دەپەرستن ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان خۆشیان هیچ زانیاریان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە ﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و توڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنێتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕوگرژی و توڕەییەی) ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە پێ ی دەگەن) ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئـەی خەڵكینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ﴾ بێگومـان ئەوانـەی هاواریـان لـێ دەكەن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لـە جیاتی خوا ﴿لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشـێك دروسـت بكەن ﴿وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ﴾ هەرچەند هەمووشیان بۆی كۆببنـەوە ﴿وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا﴾ وە ئەگەر مێشیش شـتێكیان لـێ بفڕێنێ ﴿لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ﴾ ناتوانـن لێـی بسـێننەوە ﴿ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ﴾ داواكار و داوا لێ كراو لاواز و بێ دەسـەڵاتن ﴿٧٣﴾ ﴿مَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦٓۚ﴾ ئەوانـە بـەو شـێوە پێویسـتە خوا بناسـن نەیان ناسـیوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومـان خـوا بە توانـای بەدەسـەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَصۡطَفِي مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلٗا﴾ خـوا لە فریشـتەكاندا نێـردراو هەڵدەبژێرێـت ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِۚ﴾ هەروەهـا لـە خەڵكیش دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا بیسـەری بینایـە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۗ﴾ خـوا ئاگادارە بـەوەی لـە بەردەمیاندایە (رووی داوە) و بـەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ و هەموو كارەكان هـەر بۆ لای خـوا دەگەڕێتەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی كـە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱرۡكَعُواْ وَٱسۡجُدُواْ وَٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمۡ﴾ كوڕنـوش و سـوژدە بـەرن و پەروەردگارتان بپەرسـتن ﴿وَٱفۡعَلُواْ ٱلۡخَيۡرَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ۩﴾ وە كاری چاك بكەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَٰهِدُواْ فِي ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦۚ﴾ جیهاد و تێكۆشـان بكەن لە پێناوی خوادا بەو شـێوەیەی شایسـتە وشیاویەتی ﴿هُوَ ٱجۡتَبَىٰكُمۡ﴾ ئەو (خوا) ئێـوەی هەڵبـژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئـەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلدِّينِ مِنۡ حَرَجٖۚ﴾ وە لـە ئاینـدا هیچ كارێكی قورس و گرانی لەسـەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمۡ إِبۡرَٰهِيمَۚ﴾ ئەمـە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە ﴿هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ مِن قَبۡلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وەلەم قورئانەشدا ﴿لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيۡكُمۡ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِۚ﴾ وە ئێوەش ببنـە شـاهیـد لەسـەر خـەڵـكـی ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ كەواتە بـە چاكـی نوێژەكانتان بكەن وزەكات بدەن ﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوۡلَىٰكُمۡۖ﴾ چونكە هەر ئەو پشتیوانتانە ﴿فَنِعۡمَ ٱلۡمَوۡلَىٰ وَنِعۡمَ ٱلنَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێكی چاكە ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ المؤمنون ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ﴾ ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَٰشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وە ئەوانەی ﴿عَنِ ٱللَّغۡوِ مُعۡرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِلزَّكَوٰةِ فَٰعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمۡ حَٰفِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەروال پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِهِمۡ﴾ مەگەر بۆ خێزانی خۆیان ﴿أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ﴾ یابۆ کەنیزەکێك کەبووبن بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ٱبۡتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ نیازی جگەلەو (دووجۆرە ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمۡ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡوَٰرِثُونَ﴾ هەر ئەوانەن میرات گران ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلۡفِرۡدَوۡسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری (بەهەشت) ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَٰلَةٖ مِّن طِينٖ﴾ لەخۆلاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلۡنَٰهُ نُطۡفَةٗ﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٖ مَّكِينٖ﴾ لەئارامگایەکی قایم (منداڵدانی دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقۡنَا ٱلنُّطۡفَةَ عَلَقَةٗ﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەییو ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡعَلَقَةَ مُضۡغَةٗ﴾ ئەمجا خوێنە مەییوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جووا و ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡمُضۡغَةَ عِظَٰمٗا﴾ ئەمجا پارچە گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوۡنَا ٱلۡعِظَٰمَ لَحۡمٗا﴾ ئەمجا بەگۆشت (پەیکەرە) ئێسکەکەمان داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَٰهُ خَلۡقًا ءَاخَرَۚ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ﴾ جا گەورە وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحۡسَنُ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾ پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەمووتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ تُبۡعَثُونَ﴾ لە پاشان بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا فَوۡقَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبۡعَ طَرَآئِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ ٱلۡخَلۡقِ غَٰفِلِينَ﴾ وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێلایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی ئەو (ئاوە)دا. ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە (ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخی خورما و ترێ ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی بژێوی وەك مێوژ و خورما) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە)جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت ﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخۆرێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین ئەو (شیر)ەی لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر (پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا ووتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزەکەی (نووح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نووحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك بنێری) فریشتەی دەنارده خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نووحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی لەگەڵدایە ﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەرد گارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتیەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین- هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا (نیشانەی دەسپێکردنی توفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتی یەکەوە (سواری کە) ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك)جوتێك (نێر ومێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی)خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە (کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی ئەوانەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لە گەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون ﴿فَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەو تۆ ﴿نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِى مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامبەزێنە (لە کەشتی یەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەفەڕدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دابەزێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند ونیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵك) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرْنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەسەڵاتداران وناوداران‌ی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان نەهێناو بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَٰهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وە لە ژیانی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە ﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەك خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾ ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ وە بوون بەخاك و ئێسك (ی ڕزیوو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿۞ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ ژیان (یکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین ودەژین (نەوە لە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُۥ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَٰدِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّيْحَةُ بِٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی زۆ بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَٰهُمْ غُثَآءً﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا ءَاخَرِينَ﴾ چەند گەل وئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَّا تَسۡبِقُ مِنۡ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ﴾ نەدواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا تَتۡرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد ﴿كُلَّ مَا جَآءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿فَأَتۡبَعۡنَا بَعۡضَهُم بَعۡضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد) ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَحَادِيثَ﴾ وە(باسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند بەسەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێوان خۆیان باسی بکەن) ﴿فَبُعۡدًا لِّقَوۡمٍ لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەمجادووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلێ باوەڕ ناهێنن ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَٰرُونَ﴾ لەپاشان مووسا و هاروونی برایمان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلۡطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَكَانُواْ قَوۡمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لِبَشَرَيۡنِ مِثۡلِنَا﴾ ئەمجا ووتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین. ﴿وَقَوۡمُهُمَا لَنَا عَٰبِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان (بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ نەهێنان ﴿فَكَانُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناو بران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون ببن ﴿٤٩﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَأُمَّهُۥٓ ءَايَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك ﴿وَءَاوَيۡنَٰهُمَآ إِلَىٰ رَبۡوَةٍ﴾ و هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو هۆیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ﴾ ئەی نێر راوانی خودا ﴿كُلُواْ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەڵاڵ) بخۆن ﴿وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ﴾ وەبێگومان هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروردگارتانم کەواتە خۆتان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ زُبُرًا﴾ (شوێنکەو توانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك ﴿كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ فِي غَمۡرَتِهِمۡ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومرایی یەی دایپۆشیون ﴿حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (بابژین) تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحۡسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِن مَّالٖ وَبَنِينَ﴾ لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمۡ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ (بەهۆی شیاویانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر وخۆشیەکاندا ﴿بَل لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ هُم مِّنۡ خَشۡيَةِ رَبِّهِم مُّشۡفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ يُؤۡمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمۡ لَا يُشۡرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡتُونَ مَآ ءَاتَواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەیبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەبێ) بیبەخشن ﴿وَّقُلُوبُهُمۡ وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمۡ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ رَٰجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ ئا ئەوانە (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمۡ لَهَا سَٰبِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ﴾ وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيۡنَا كِتَٰبٌ يَنطِقُ بِٱلۡحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمۡرَةٍ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم (کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمۡ أَعۡمَٰلٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاوازە لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمۡ لَهَا عَٰمِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەریانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَخَذۡنَا مُتۡرَفِيهِم بِٱلۡعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆش گوزەرانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمۡ يَجۡـَٔرُونَ﴾ لەناکاودا ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجۡـَٔرُواْ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن ﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدۡ كَانَتۡ ءَايَٰتِي تُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ بێگومان (پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمۡ عَلَىٰٓ أَعۡقَٰبِكُمۡ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسۡتَكۡبِرِينَ بِهِۦ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی ﴿سَٰمِرٗا تَهۡجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین ووتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَدَّبَّرُواْ ٱلۡقَوۡلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمۡ جَآءَهُم﴾ یاشتێکیان بۆهاتووە ﴿مَّا لَمۡ يَأۡتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمۡ لَمۡ يَعۡرِفُواْ رَسُولَهُمۡ﴾ یاپێغەمبەرەکەیان نەناسیووە ﴿فَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ بِهِۦ جِنَّةُۢۚ﴾ یادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلۡ جَآءَهُم بِٱلۡحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو حەق وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكۡثَرُهُمۡ لِلۡحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزێنەری حەق و ڕاستین (ڕقیان لێیەتی) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلۡحَقُّ أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێك دەچوون بەسەر یەکدا ﴿بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِذِكۡرِهِمۡ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی) یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمۡ عَن ذِكۡرِهِم مُّعۡرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ خَرۡجٗا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيۡرٞۖ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدۡعُوهُمۡ﴾ وە بەڕاستی تۆئەوان بانگ دەکەیت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان نیە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ ٱلصِّرَٰطِ لَنَٰكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوۡ رَحِمۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفۡنَا مَا بِهِم مِّن ضُرّٖ﴾ وەئەو ناخۆشی و بەلایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەلیگرین (کەبریتی بوو لەبرسیێتی بۆماوەی حەوت ساڵ) ﴿لَّلَجُّواْ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ (نەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن وبەسەر گەردانی دەمێننەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَٰهُم بِٱلۡعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا ٱسۡتَكَانُواْ لِرَبِّهِمۡ﴾ بەلام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا نەخۆیان بەکەم زانی (ملکەچ بوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هاتا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی نارەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَابٗا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتێ دەرگایەکمان بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٖ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمۡ فِيهِ مُبۡلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ لەوێدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاوو دڵ ﴿قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي ذَرَأَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بلاوی کردونەتەوە بەزەویدا ﴿وَإِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ ٱخۡتِلَٰفُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِۚ﴾ وەجیاوازی شەوو ڕۆژیش هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلۡ قَالُواْ مِثۡلَ مَا قَالَ ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ (نەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِذَا مِتۡنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردیین ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیوو) ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدۡ وُعِدۡنَا نَحۡنُ وَءَابَآؤُنَا هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پوچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾ ﴿قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەناویدایە هی کێ یە؟ ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیير ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ﴾ بڵێ ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی خوان ﴿قُلۡ فَأَنَّىٰ تُسۡحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئاینی خوا بەناحەق دەزانن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِٱلۡحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان درۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٖ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنۡ إِلَٰهٍۚ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذٗا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهِۭ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا بوایە) ئەوکاتە هەر پەرستراوێك چی دروست کردووە (بۆ خۆی) دەبرد ﴿وَلَعَلَا بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ وە هەندێکیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك وبێگەردە لەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشکراکانە ﴿فَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ وە بەرزو بڵندە لەوەی کەئەوان (بت پەرستان) دەیکەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرنیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی کەبەوان بەڵێن دراوە ﴿٩٣﴾ ﴿رَبِّ فَلَا تَجۡعَلۡنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمکارانەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمۡ لَقَٰدِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتواناین ئەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان داوە نیشانت بدەین ﴿٩٥﴾ ﴿ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ ٱلسَّيِّئَةَۚ﴾ بە جوانترین و چاکترین شێوە بەرگری بکە لەخراپە ﴿نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخوێت و ئاینەکەت) ﴿٩٦﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنۡ هَمَزَٰتِ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ لەخەتەرە و(پاڵنەرو) وەسوەسەی شەیتانەکان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحۡضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەکان) ئامادەبن لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا کاتێ مردن دێت بۆ هەر کامیان ﴿قَالَ رَبِّ ٱرۡجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾ ﴿لَعَلِّيٓ أَعۡمَلُ صَٰلِحٗا فِيمَا تَرَكۡتُۚ﴾ بەڵکو کردەوەی چاك بکەم (لە بری ئەوەی نەمکردوە) لەو تەمەنەی لە دەستم چوو ﴿كَلَّآۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَاۖ﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (کەدەیڵێت) تەنها قسەیەکە ئەو دەیڵێ (ئەگەر بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَآئِهِم بَرۡزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ ئەمجا کاتێ فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَلَآ أَنسَابَ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەکتری ناکەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێ کێشراوە (چاکە)کانی قورس بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەرکەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە کەسێ کێشراوە (چاکە)کانی سووك بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلۡفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ ﴿وَهُمۡ فِيهَا كَٰلِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەکانیان دەرکەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمۡ تَكُنۡ ءَايَٰتِي تُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لەدونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ (لەوەلامدا) دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتۡ عَلَيۡنَا شِقۡوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوۡمٗا ضَآلِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕابووین ﴿١٠٦﴾ ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا مِنۡهَا﴾ ئەی پەروەدگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنۡ عُدۡنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ﴿١٠٧﴾ ﴿قَالَ ٱخۡسَـُٔواْ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بە ڕیسوایی بمێننەوە لەدۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ: بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت و پێی دەڵێیت چغە) ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٞ مِّنۡ عِبَادِي﴾ بێگومان لەدونیادا کۆمەڵێك لەبەندەکانی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَا﴾ دەی لێمان خۆشبە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّخَذۡتُمُوهُمۡ سِخۡرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰٓ أَنسَوۡكُمۡ ذِكۡرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنۡهُمۡ تَضۡحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ﴿١١٠﴾ ﴿إِنِّي جَزَيۡتُهُمُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوٓاْ﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانن سەرکەوتوو ﴿١١١﴾ ﴿قَٰلَ كَمۡ لَبِثۡتُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند ساڵ لەسەر زەوی دا مانەوە؟ ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُواْ لَبِثۡنَا يَوۡمًا أَوۡ بَعۡضَ يَوۡمٖ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێك یا کەمتر لەڕۆژێك ماینەوە ﴿فَسۡـَٔلِ ٱلۡعَآدِّينَ﴾ لەو (فریشت)انە بپرسە کەژمێریارن ﴿١١٣﴾ ﴿قَٰلَ إِن لَّبِثۡتُمۡ إِلَّا قَلِيلٗاۖ﴾ (خوا) فەرمووی نەماونەتەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوۡ أَنَّكُمۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿١١٤﴾ ﴿أَفَحَسِبۡتُمۡ أَنَّمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ عَبَثٗا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وابووە کەبێگومان ئێوەمان بەبێ هودە دروست کردووە ﴿وَأَنَّكُمۡ إِلَيۡنَا لَا تُرۡجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿١١٥﴾ ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلۡمَلِكُ ٱلۡحَقُّۖ﴾ جا بەرزو بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێك نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡكَرِيمِ﴾ کەپەروەردگاری عەرشی بەڕێزو بەرزە ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَن يَدۡعُ﴾ هەر کەس بپەرستێ ﴿مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرۡهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ﴾ کەهیچ بەڵگەیەکی نەبێ لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓۚ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگارێتی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ﴿١١٧﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ ٱغۡفِرۡ وَٱرۡحَمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بەو ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی میهرەبانانی ﴿١١٨﴾

سورەتی ﴿ النُّورِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەو (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە ﴿١﴾ ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق) یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەیی هاتنەوەتان پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێ بەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو دووانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێك لەباوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریك نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریك نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کەبوهتانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوهتانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق) یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون ﴿٤﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاك دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوهتان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەك لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بینیوە زینای کردووە) ﴿٦﴾ ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەوبێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ ﴿٧﴾ ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوان بار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لەدرۆزنانە (درۆ دەکات) ﴿٨﴾ ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاست گۆیان بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە(هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران درۆزن بن خوا دەری دەخست و سزای دەدا لەدونیادا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە ﴿١٠﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلۡإِفۡكِ﴾ بێگومـان کەسـانێ کـە ئـەو بوهتانەیان (بـۆ عائیشـەی خێزانـی پێغەمبەر ﷺ) هەڵبەسـت ﴿عُصۡبَةٞ مِّنكُمۡ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (ومونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحۡسَبُوهُ شَرّٗا لَّكُم﴾ وا مەزانـن ئـەو (بوهتانە)شـەڕو خراپـە بۆتـان ﴿بَلۡ هُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ (وانـی یە)بەڵكو خێـرو چاكەیە بۆتان ﴿لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُم﴾ بۆهـەر یـەك لەوانـە هەیە ﴿مَّا ٱكۡتَسَبَ مِنَ ٱلۡإِثۡمِ﴾ لەتـاوان بـەو ئەنـدازەی هەوڵی داوە (لەو بوهتانەدا) ﴿وَٱلَّذِي تَوَلَّىٰ كِبۡرَهُۥ مِنۡهُمۡ﴾ وە ئەو كەسـەیان كەبەشـی گەورەی بوهتانەكەی گرتە ئەستۆ (كەعەبدوڵـڵای كوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سـزای هەرە گەورە ﴿١١﴾ ﴿لَّوۡلَآ إِذۡ سَمِعۡتُمُوهُ﴾ دەبـوا كاتـێ ئـەو بوهتانەتـان بیسـت ﴿ظَنَّ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بِأَنفُسِهِمۡ خَيۡرٗا﴾ پیـاوان وئافرەتانـی ئیمانـدار گومانـی چاكیان بەخۆیـان ببردایە ﴿وَقَالُواْ هَٰذَآ إِفۡكٞ مُّبِينٞ﴾ وەبیـان ووتایە ئەمە بوهتانێكـی ئاشـكراو ڕوونـە ﴿١٢﴾ ﴿لَّوۡلَا جَآءُو عَلَيۡهِ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ﴾ دە بۆچـی ئـەو بوهتـان كەرانـە چـوار شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذۡ لَمۡ يَأۡتُواْ بِٱلشُّهَدَآءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەكانیان نەهێنا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ عِندَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ كەواتـە هـەر ئەوانـەن لای خـوا درۆزن ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگـەر بەهرە وڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمۡ فِي مَآ أَفَضۡتُمۡ﴾ دوو چارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشـە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سـزایەكی گەورە ﴿١٤﴾ ﴿إِذۡ تَلَقَّوۡنَهُۥ بِأَلۡسِنَتِكُمۡ﴾ كاتـێ ئەم بوهتانەتان بەدەماو دەم لە یەكترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفۡوَاهِكُم﴾ وە بەزمانتـان شـتێك دەڵێـن ﴿مَّا لَيۡسَ لَكُم بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ كـە زانیاریتـان دەربـارەی نەبـوو ﴿وَتَحۡسَبُونَهُۥ هَيِّنٗا﴾ واتـان دەزانـی شـتێكی سـووك و ئاسـانە ﴿وَهُوَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمٞ﴾ لەكاتێكـدا لای خـوا زۆر گەورەیە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَوۡلَآ إِذۡ سَمِعۡتُمُوهُ قُلۡتُم﴾ بۆچـی كاتـێ ئەمەتان بیسـت نەتـان ووت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَآ﴾ بۆ ئێمە شـیاو نی یە ﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسـە(و بوهتانی)ی وا بكەین ﴿سُبۡحَٰنَكَ هَٰذَا بُهۡتَٰنٌ عَظِيمٞ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆخوایە، ئەمـە بوهتانێكـی زۆر گەورەیـە ﴿١٦﴾ ﴿يَعِظُكُمُ ٱللَّهُ﴾ خـوا ئامۆژگاریتـان دەكات ﴿أَن تَعُودُواْ لِمِثۡلِهِۦٓ أَبَدًا﴾ كە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧﴾ ﴿وَيُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وە خوا ئایەتەكانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەكاتەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای كار دروسـتە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی پێیان خۆشـە ﴿أَن تَشِيعَ ٱلۡفَٰحِشَةُ﴾ زینا (كرداری ناشـیرین) بڵاوبێتـەوە ﴿فِي ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ لەنـاو خەڵكی ئیمانداردا ﴿لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سـزای سـەخیان بـۆ هەیـە ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەدونیـاو ڕۆژی دوایـی دا ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە خـوا دەزانـێ وئێـوە نازانـن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسـەرتانەوە (دووچاری سـزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەكە كرا بۆ عائیشـە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ وەبێگومان خوا بەسۆزی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی شەیتان دا مەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعۡ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۚ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین (زینا) و خراپە ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ أَبَدٗا﴾ هەرگیز کەسێ لەئێوە پوخت و پاك نەدەبۆ وە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَآءُۗ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەری زانایە. ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا يَأۡتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُوْلُواْ ٱلۡفَضۡلِ مِنكُمۡ وَٱلسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە وسەروەت و سامانن ﴿أَن يُؤۡتُوٓاْ﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُوْلِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ بەخزمان وهەژاران و کۆچەران لەپێناوی خوادا ﴿وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ﴾ دەبا لێ بووردەبن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ﴾ ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو و میهرەبانە. ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡغَٰفِلَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُواْ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وەبۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات لەسەریان ﴿أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەوکردەوانەی کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلۡحَقَّ﴾ خواپاداشتی تەواوی کاروکردەوەیان بەڕاستی ودادگەرانەوە دەداتەوە ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی ئاشکراو دیارە(بۆخۆی وسیفات وکرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلۡخَبِيثَٰتُ لِلۡخَبِيثِينَ﴾ (واڕاستە) ئافرەتانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك ﴿وَٱلۡخَبِيثُونَ لِلۡخَبِيثَٰتِۖ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾ وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِۚ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَۖ﴾ ئەوپاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ بُيُوتِكُمۡ﴾ مەچنە هیچماڵێك جگەلەماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ تَسۡتَأۡنِسُواْ﴾ هەتا پرس دەکەن(بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهۡلِهَاۚ﴾ وە (دوای ئەوەی موڵەت دران) سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتـا مۆڵەت نەدرێـن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتـان ووترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنـەوە ئەبـێ بگەڕێنـەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئـەوە چاكتر و پاكتـرە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خـوا زانایە بەهەمـوو ئەو كردەوانەی دەیكەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێكتان لەسـەر نییە (گوناهبـار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ كەبچنـە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ كەسـی تێدا نیشتەجێ نی یە و كەل و پەلی خۆتانی تیا بێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشكرای دەكەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ بەپیاوانـی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسـەیر كردنـی نامەحرەم) داخەن و بپارێـزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسـی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاكتر و پاكتـرە بۆ ئـەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەمـوو كردەوەیەك كەدەیكەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵـێ بـە ئافرەتانـی ئیمانداریـش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویـان داخـەن وبپارێزن (لەسەریر كردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانـی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەسـتیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشـە كانیان بدەن بەسینگ و بەرۆكیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەكەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بـۆ مێردەكانیان نەبێت یـا باوكیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوكـی مێردەكانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا كوڕەكانیان یا كوڕی مێردەكانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براكانیان یـا كوڕی براكانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا كوڕی خوشـكەكانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یـا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا كەنیزەكە كانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن كەوتەو پیاوانەی كەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەت كارو پیر و نەخۆش كەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یـا ئەو منداڵە كوڕانەی كەئاگایـان لە لەش و(عەورەتی) ئافرەتـان نەبێـت (باڵـغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتـان لەكاتی ڕۆشـتن دا) قاچیان نەدەن بـەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تـا دەنگـی خرخـاڵ و پاوانەكانیـان بێـت و) بزانرێـت بەو جوانییەی پێیان كەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەكان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەركەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُوا۟ ٱلْأَيَٰمَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە ببڕن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَٱلصَّٰلِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَآئِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاكن لەكۆیلەكان (ژنیان بۆ بێنن) و كەنیزەكەكان (یش بدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا۟ فُقَرَآءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژارو كەم دەست بن ﴿يُغْنِهِمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ﴾ خوا لەبەخشندەی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەكات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهەرە) فراوان و زانا و دانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانەی كەتوانای (ئەركی) ژن هێنانیان نیە پاكژ خۆیان ڕاگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و ڕۆزی) خۆی بێ نیازیان دەكات ﴿وَٱلَّذِينَ يَبْتَغُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە ئەوانەی داوای نوسراو دەكەن (بۆ كڕینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ﴾ لەبەندەو كەنیزەكەكانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئەوە نوسراویان لەگەڵدا بنوسن (بۆ كڕینەوەو ئازاد بوونی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەكرد (كەبریتی یە لەتوانای دانی ئەو پارەی ئەبێ بیدات بەخاوەنەكەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَءَاتُوهُم مِّن مَّالِ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ ءَاتَىٰكُمْ﴾ وە لەو ماڵەی كەخوا بەئێوەی داوە پێیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَٰتِكُمْ﴾ وە كەنیزەكەكانتان زۆر لێ مەكەن (ناچاریان مەكەن) ﴿عَلَى ٱلْبِغَآءِ﴾ لەسەر زینا كردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەیانویست داوێن پاك بن ﴿لِّتَبْتَغُوا۟ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ تا ماڵ وسامانی ژیانی دونیاتان دەست كەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەركەس ناچاریان بكات (زۆریان لێ بكات) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ مِنۢ بَعْدِ إِكْرَٰهِهِنَّ﴾ ئەمجا بەڕاستی خوا دوای ئەو زۆر لێ كردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو كەنیزەكانە كە بەزۆر زینایان پێ كراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾ چەند ئایەتێكی ڕوون كەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند نموونەو بەسەرهاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەها پەندو ئامۆژگاری بۆ پارێزكاران ولەخوا ترسان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱللَّهُ نُورُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ خوا نورو ڕوناكی یەو ڕووناككەرەوەی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِۦ﴾ وێنەی ڕووناككردنەوەی خوا ﴿كَمِشْكَوٰةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەك تاقێك وایە چرایەكی تێدا بێت ﴿ٱلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شوشەیەكدا بێت ﴿ٱلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ﴾ ئەو شوشەیەش وەك ئەستێرەیەكی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَٰرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) دائەگیرسێ بە(ڕۆنی) درەختێكی زەیتونی بەفەڕو بەرەكەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ كە نەڕۆژهەڵاتی بێ نەڕۆژ ئاوابی بێ (سێبەر نایگرێ نەكاتی هەڵهاتنی خۆر نەكاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىٓءُ﴾ (ڕۆنەكەی ئەوەند پاك بێت) نزیكە ڕۆنەكەی داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ با ئاگریشی بەر نەكەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ ڕووناكی لەسەر ڕوناكی (ڕووناكی زەیت و ڕووناكی ئاگر) ﴿يَهْدِى ٱللَّهُ لِنُورِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەركەسی بوێت ڕێنموونیی دەكات بۆلای ڕووناكی (ئایینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَٰلَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندین نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵكی ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٣٥﴾ ﴿فِى بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ﴾ لەمزگەوتانێكدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ كە بەگەورەو پاك ڕاگیرێ (بەرزو بڵند دروست كرێت) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ﴾ زیكرو یادی خوای تێدا بكرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەكەن بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءِ الزَّكَوٰةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترینی ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار، بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی كەبێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك وایە (سەراب تیشكێكە كاتێ زۆر گەرما لەبیابانـدا وەك ئـاو دیتە پێش چـاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْـَٔانُ مَآءً﴾ (كەسێكی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَآءَهُ﴾ (بەپەلە دەڕوات بۆی) كاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا﴾ هیچ بەدی ناكات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت كافر) دەبینێ خوا ئامادەیە لەلایدا ﴿فَوَفَّىٰهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (كردەوەكانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوا بە پەلەو چەسپانە لەلێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَٰتٍ فِى بَحْرٍ لُّجِّىٍّ﴾ یا (كردەوەی بێ بڕوایان) وەك چەند تاریكییەك وایە لەناو دەریایەكی قوڵدا ﴿يَغْشَىٰهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِۦ مَوْجٌ﴾ كەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشابێت ﴿مِّن فَوْقِهِۦ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێكی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریكیەكان نیشتبنە سەر یەكتری ﴿إِذَآ أَخْرَجَ يَدَهُۥ لَمْ يَكَدْ يَرَىٰهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیكە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریكی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُۥ نُورًا﴾ جا هەر كەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشێ ﴿فَمَا لَهُۥ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُۥ مَن فِى السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لەئاسمانەكان و زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەكەن ﴿وَالطَّيْرُ صَٰٓفَّٰتٍ﴾ هەروەها باڵندەكان كاتێ باڵیان كردۆتەوە (بەئاسماندان تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُۥ وَتَسْبِيحَهُۥ﴾ هەر یەك لەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیكەن زانا وئاگادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِى سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُۥ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور)انە پەیوەست دەكات بەیەكەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُۥ رُكَامًا﴾ دواتر دەیان خاتە سەر یەكتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَٰلِهِۦ﴾ لەنێو هەورەكەوە دەباریێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِنۢ بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەكان كەوەك كێون تەرزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەرزەیە) هەر كەسێ خوا بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُۥ عَن مَّن يَشَآءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر كەسێ كەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِۦ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَٰرِ﴾ نزیكە ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ خوا شەوو ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەرۆژ بوونەوەو شەو داهاتن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِّأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیریی یەكان ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّن مَّآءٍ﴾ وەخـوا هەموو زیندەوەرێكی لەئاو دروسـت كردووە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ بَطْنِهِۦ﴾ ئەمجـا هەنـدێ لەوانـە لەسـەر سـكی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێكی تریان لەسـەر دووقـاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰٓ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشیانە لەسـەر چـوار پـێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ خوا هەرچی بوێ دروستی دەكات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَآ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمە ناردومانەتـە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾ چەنـد ئایەتێكـی ڕوون كەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر كەسـی بـوێ ڕێنموونیی دەكات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بـۆ ڕێگـای ڕاسـت ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانـە دەڵێـن بڕوامـان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخـواو بەپێغەمبـەرو گوێڕایەڵیمـان كـردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشـان كۆمەڵێـك لـەوان پشـتی تـێ دەكـەن ﴿مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپـاش ئـەوەی (ووتیـان بڕوامـان هێنـاوە) ﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانـە (لەڕاسـتیدا) ئیمانـدار نیـن ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓا۟﴾ وە كاتـێ بانـگ بكرێـن ﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شـەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوكم بكات لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەكسـەر كۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڵام ئەگەر (لەحوكم دانەكەدا) حەقەكە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوٓا۟ إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوكمەكە) بەو پەڕی ملكەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەكانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرْتَابُوٓا۟﴾ یا لەگوماندا بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ﴾ یان دەترسـن خواو پێغەمبەرەكەی ﷺ ستەمیان لێ بكەن ﴿بَلْ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (نەخێـر هیـچ لەوانە نی یـە) بەڵكو ئەوانە هەر خۆیان ستەمكارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ قسـەی ئیمانـداران تەنهـا ئەمەیـە ﴿إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ كاتـێ بانـگ بكرێـن بۆ لای (بەرنامـەی) خـواو پێغەمبەرەكـەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی بڕیاربـدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ كەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جـا هـەر كـەس گوێڕایەڵـی خـواو پێغەمبەرەكـەی بـكات ﴿وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخـوا بترسـێ و خۆی لە(سـەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هـەر ئەوانـە سـەركەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەكان) سـوێندیان دەخـوارد بەخـوا ﴿جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بـە ئـەو پـەڕی سـوێند خواردنیـان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ كەئەگـەر فەرمانیـان پـێ بدەیـت (بـە دەرچـوون بۆ غەزا) بێگومـان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُوا۟﴾ بڵێ: سـوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾ ملكەچـی و گوێڕایەڵـی ئێـوە زانـراوە (قسـەتان پێچەوانـەی كردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خوا ﴿خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو كردەوانەی دەیكەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ﴾ بلَێ فەرمانبەرداری خواو فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيۡهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيۡكُم مَّا حُمِّلۡتُمۡۖ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێجگە لەگەیاندنی ڕوون و ئاشکرا(ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەبێگومان دەیانکاتە جێ نیشینی (خەڵکی تر) لەزەویدا ﴿كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ هەروەك ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ﴾ ئەو (ئاینە)ی کەخوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ﴾ وە ترس وبیمیان بۆ دەگۆڕێ بەئاسایش و ئارامی ﴿يَعۡبُدُونَنِي﴾ (لەوکاتەدا ئیتر) هەر من دەپەرستن و ﴿لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ﴾ هیچ هاوبەشیەکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بێ بڕوا بێ دوا ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن دەرچوو لەڕێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وەنوێژ بەجێ بێنن ﴿وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانن ﴿مُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەتۆڵەی خوا ڕزگاریان دەبێ لەزەویدا ﴿وَمَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُۖ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی بەدوخراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسۡتَـٔۡذِنكُمُ﴾ دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿ٱلَّذِينَ مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ ئەوکەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان) ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَبۡلُغُواْ ٱلۡحُلُمَ مِنكُمۡ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کەهێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَٰثَ مَرَّٰتٖۚ﴾ لەسێ کاتدا (بۆ چوونە ژووری نوستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبۡلِ صَلَوٰةِ ٱلۡفَجۡرِ﴾ لەپێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ ٱلظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لەکاتی نیوەڕواندا ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ صَلَوٰةِ ٱلۡعِشَآءِۚ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَٰثُ عَوۡرَٰتٖ لَّكُمۡۚ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە بۆتان دروستە ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ وَلَا عَلَيۡهِمۡ جُنَاحُۢ بَعۡدَهُنَّۚ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نەبۆ ئێوەو نەبۆ ئەوان هیچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّٰفُونَ عَلَيۡكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بەدەورو بەرتاندا دێن (بۆخزمەت کردنتان) ﴿بَعۡضُكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۗ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ ٱلْأَطْفَٰلُ مِنكُمُ ٱلْحُلُمَ﴾ وەکاتێ کەمنداڵەکانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَـْٔذِنُوا۟﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا ٱسْتَـْٔذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَٱلْقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەکار کەوتوو ﴿ٱلَّٰتِى لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوکردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە(هەندێك لە) پۆشاکەکانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَٰتٍۭ بِزِينَةٍ﴾ بەڵام زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (ئەم جۆرە کەسانە گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا۟ مِنۢ بُيُوتِكُمْ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە)ماڵی باوکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَٰنِكُمْ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشکەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَٰمِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّٰتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی باوك) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَٰلِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەکانتان (خوشکانی دایك) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکانیان بەئێوەیە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا۟ جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا کاتێ چوونە (هەر ماڵێك لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کەوەك خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێك لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَٰرَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێکی جوان وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو شێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵکو ژیریتان بخەنە کارو بیربکەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کەبڕوایان بەخواو پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰٓ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾ لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا۟ حَتَّىٰ يَسْتَـْٔذِنُوهُ﴾ ناڕۆن بە هیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا ٱسْتَـْٔذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمُ ٱللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا۟ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ لەناو خۆتاندا دامەنێن (نابێ) ﴿كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان لەیەکتری (دەبێت بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ﴾ جا باترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ﴾ کەپێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵاو تاقیکردنەوەیەکیان تووش ببێت ﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش ببێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربنەوە بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو(کارانەیشی کە دەیکەن) ﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟﴾ ئەوسا ئاگاداریان دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿الفرقان﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَـٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە ﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیارنەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك وداریدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا﴾ کەهیچ شتێك دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾ دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ نەزیان نەسوودو قازاج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نییە (٣) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَـٰذَآ إِلَّآ إِفْكٌ افْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نییە جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُۥ عَلَيْهِ قَوْمٌ ءَاخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدْ جَآءُو ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی گەورەیان کردوە (٤) ﴿وَقَالُوٓا۟ أَسَـٰطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِىَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا (٥) ﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِى السَّمَـٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی میهرەبانە (٦) ﴿وَقَالُوا۟ مَالِ هَـٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِى فِى الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ (٧) ﴿أَوْ يُلْقَىٰٓ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یـا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فـڕێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُۥ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾ یـا باخێکـی ببوایـە لێـی بخواردایـە ﴿وَقَالَ الظَّـٰلِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایـان) دەیـان ووت (بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شـوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون (٨) ﴿انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا۟ لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیرکە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا۟﴾ بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە (٩) ﴿تَبَارَكَ الَّذِىٓ إِن شَآءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾ چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَـٰرُ﴾ باخاتێك کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًۢا﴾ وە چەند کۆشکت بۆ فەراهەم دێنێ (١٠) ﴿بَلْ كَذَّبُوا۟ بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری هەڵگیرساو (١١)

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ نرکە ونالەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾ وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەو بەستراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێك مەكەن ﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت و سەرئەنجام و ئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە لەو ڕۆژەدا خوا ئەو (بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستونیان جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکردو گومڕا بوون ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەبێجگە لەتۆ پەرستراوێك بۆ خۆمان دا بنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام نازو نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەس بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێن ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێك لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو شتێك) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ وه ئەوانـەی کـە بەهیـوای دیـداری ئیمەنیـن (لـەڕۆژی دوایـی دا) دەڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئـەوە بـۆ فریشـتە نانێردرێتـە خـوارەوە بـۆ سـەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخـود پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ ٱسْتَكْبَرُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئەوانە لەدەروونی خۆیاندا خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد. ﴿٢١﴾ ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ ئـەوڕۆژەی فریشـتەکان دەبینن (کاتـی مردن یاقیامـەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ لـەو ڕۆژەدا هیچ مژدەیـەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بـدەن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکرد بوو ﴿فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاولێ کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشـتی یـەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾ لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشـترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلْغَمَٰمِ﴾ وە ڕۆژێ ئاسـمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سـپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشـتەکان دەنێردرێنـە خـوارەوە کۆمـەڵ کۆمـەڵ. ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لـەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بـۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار قـەپ دەکات بەهـەر دوو دەسـتی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾ و دەڵـێ خۆزگە ﴿ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاسـتم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰوَيْلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ خۆزگـە فـلان کەسـم نەکردایە بەهـاوەڵ و خۆشەویسـتی خۆم. ﴿٢٨﴾ ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ﴾ بەڕاسـتی ئەو(کەسـەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کـرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى﴾ دوا ئەوەی قورئانم پێ گەیشـت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِلْإِنسَٰنِ خَذُولًا﴾ وە شـەیتان هەمیشـە پشت تێکەرو پشت بـەردەرە بۆ ئادەمیـزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ﴾ وە پێغەمبەر(ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِى﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿ٱتَّخَذُوا۟ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ نـادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ﴾ ئا بـەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتـی تۆ دەکرێ) دامان نـاوە بۆ هەمـوو پێغەمبەرێـك ﴿عَدُوًّا مِّنَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێـك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾ بەسـە پەروەردگـارت ڕێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بـێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بـوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ ٱلْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَٰحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممـەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك جاربـۆ دانەبەزێنـراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە(دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَ﴾ بـۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بـەو قورئانە دامـەزراوو بەهێز بکەیـن ﴿وَرَتَّلْنَٰهُ تَرْتِيلًا﴾ وە(بـەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمم بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشنیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەبەسەر ڕوخساریاندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هاروونی برایشیمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نووحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاودا) نوقممان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردنمانن بەپەندو عیبرەت بۆ خەڵك ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عادو سەموودو خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قورەیش) تێپەڕبوون بەئەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانی یە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیك بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبووینایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزوی نەکەوێت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕا تریشن ﴿٤٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژ کردۆتەوە (لەبانگی بەیانیانەو تا خۆر هەڵاتن) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی (سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشێنەیی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا) زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕسق پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکۆکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی مردووی پێ دەبوژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەن بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (ئیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕوبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردۆتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی نێرینە دەگەن بەمرۆڤ وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوانە جگە لەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەسوود نەزیان بەوان ناگەیەنن ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ کەمژدە دەرو ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی رێگەی پەروردگاری بگرێ (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو ﴿ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِهِۦ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی ئەو﴿وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ وەئەوەش لەنێوانیان دایە﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش رۆژدا﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾ لەپاشانیش بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ فَسۡـَٔلۡ بِهِۦ خَبِيرٗا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زاناو ئاگایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ﴿ٱسۡجُدُواْ لِلرَّحۡمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆخوای میهرەبان ﴿قَالُواْ وَمَا ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ دەڵێن رەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسۡجُدُ لِمَا تَأۡمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی) کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمۡ نُفُورٗا۩﴾ وە(بەم داوای سوژدەبردنە) دورکەوتنەوەیان (لەڕێگای ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا﴾ کە لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجٗا﴾ ودایناوە لەئاسماندا خۆرێکی پرشنگدار ﴿وَقَمَرٗا مُّنِيرٗا﴾ ومانگێکی ڕووناك کەرەوە(بۆزەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وەئەو (خوایە) زاتێکە ﴿جَعَلَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ خِلۡفَةٗ﴾ کەشەوو ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنۡ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروسکراوەکانی خوا) ﴿أَوۡ أَرَادَ شُكُورٗا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا﴾ بەویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەووتەی ناشیرن) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمۡ﴾ وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدٗا وَقِيَٰمٗا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾ سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَآءَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێن مانەوەیەکی زۆر خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان) ﴿لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ﴾ نەزیادە ڕۆی و نەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا﴾ (بەڵکو) مام ناوەندیە لەونێوانەدا ﴿٦٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقۡتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ (حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزۡنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلۡقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَٰعَفۡ لَهُ ٱلۡعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارەدەکرێتەوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخۡلُدۡ فِيهِۦ مُهَانًا﴾ وەبێ بڕانەوەبەبێ ڕێزو ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ بێجگەلەکەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٍۗ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَشۡهَدُونَ ٱلزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّواْ كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (پێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمۡ يَخِرُّواْ عَلَيۡهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمۡيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبۡ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا﴾ لە هاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعۡيُنٖ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَٱجۡعَلۡنَا لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کە ئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجۡزَوۡنَ ٱلۡغُرۡفَةَ بِمَا صَبَرُواْ﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوۡنَ فِيهَا تَحِيَّةٗ وَسَلَٰمًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بەگەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ﴿حَسُنَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ چەن جێگا وشوێن ومانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ مَا يَعۡبَؤُاْ بِكُمۡ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نی یە لای ﴿لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡۖ﴾ ئەگەر دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدۡ كَذَّبۡتُمۡ﴾ کەچی (زۆربەتان) ئاینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوۡفَ يَكُونُ لِزَامَۢا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سورەتی ﴿ٱلشُّعَرَاءِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لەئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَٰخِعٞ نَّفۡسَكَ﴾ خەریکە خۆت لەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُواْ مُؤۡمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِن نَّشَأۡ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلۡ عَلَيۡهِم﴾ دێنینە خوارەوە بۆیان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ءَايَةٗ﴾ نیشانەو بەڵگەیەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتۡ أَعۡنَٰقُهُمۡ لَهَا خَٰضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردنیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِّن ذِكۡرٖ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ مُحۡدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کەقورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهُ مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت تێکەرو ڕوو وەرگێڕن لێی ﴿٥﴾ ﴿فَقَدۡ كَذَّبُواْ﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأۡتِيهِمۡ﴾ جا بەزوویی بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُاْ مَا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمۡ أَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵك ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕوواوەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادارنین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ تەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذۡ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰٓ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی مووسای کرد ﴿أَنِ ٱئۡتِ ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَۚ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوادەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدۡرِي﴾ وەسینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە(دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرۡسِلۡ إِلَىٰ هَٰرُونَ﴾ کەواتە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هاروون (و بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمۡ عَلَيَّ ذَنۢبٞ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کەبمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّاۖ﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی باست کرد هیچی روونادات) ﴿فَٱذۡهَبَا بِـَٔايَٰتِنَآۖ﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسۡتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأۡتِيَا فِرۡعَوۡنَ فَقُولَآ﴾ ئەوسا برۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنۡ أَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ (نێراوین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەڕەڵا کەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمۡ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدٗا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثۡتَ فِينَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە تۆ چەند ساڵێك لەتەمەنت لەناو ئێمەدا نەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلۡتَ فَعۡلَتَكَ ٱلَّتِي فَعَلۡتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شت کرد کەکردت (کەکوشتنی قیبتی یەك بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکرن ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَآ﴾ (مووسا) ووتی ئەوکارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا۠ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ کاتێ کەمن لەڕیزی نەزانانـدا بووم ﴿٢٠﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا رام کردو هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێك ترسام لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەریەتی) پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِى مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ منی خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ﴿٢١﴾ ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (لەترسا دایکی مووسا مووسای بەخێو نەکرد) ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری جیهانیان کێ یە ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُۥٓ﴾ (فیرعەون) ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوەو پەروەردگاری باوك وباپیرە پێشووەکانتانە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ ٱلَّذِىٓ أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە کەنێرراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ رَبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری رۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوایەو ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە وژیربن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ ٱتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِى﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوێ تر جگە لەمن دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ ٱلْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوەو زیندانیت دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی) ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) ﴿٣٠﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِۦٓ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە بێنە (بینوێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٣١﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیارو ئاشکرا ﴿٣٢﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی وپرشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُۥٓ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی لەدەورەی بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾ دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِۦ﴾ لەووڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جافەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ﴿٣٥﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووساوبراکەی وازی لێ بێنە (دوایانخە) ﴿وَٱبْعَثْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆ بکەرەوە وبیانێرە بۆ هەموو شارەکان ﴿٣٦﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ تاهەموو جادووگەرێکی زۆر زانت بۆ بهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَجُمِعَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ ئەمجا ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژی دیاری کراودا ﴿٣٨﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ﴿٣٩﴾

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ ٱلسَّحَرَةَ﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُواْ هُمُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون ﴿٤٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُواْ لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ﴿٤١﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ﴾ مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُواْ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لەجادوو) ﴿٤٣﴾ ﴿فَأَلْقَوْاْ حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕیدا ﴿وَقَالُواْ بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەتووین ﴿٤٤﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕیدا (و بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لوشی ﴿٤٥﴾ ﴿فَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ ئەمجا جادووگەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئەوا باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٧﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێ هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادوو گەرە گەورەکەتانەکە فێری جادووی کردون ﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ﴾ بەڕاستی دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بەدارا) ﴿٤٩﴾ ﴿قَالُواْ لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی ئێمە بەتەماین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَٰيَٰنَآ﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببورێ ﴿أَن كُنَّآ أَوَّلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەلەکەماندا) ﴿٥١﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِىٓ﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میصر بەجێ بێڵن) ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ﴿٥٢﴾ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆ کەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکرو هێز) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ نرخن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەسێنن (بەووتارو کرداریان) ﴿٥٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَٰذِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بەپیلانەکانیان) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَٰهُم مِّن جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی)مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ﴿٥٧﴾ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان کردن) لەو هەموو گەنج و غەزنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (لەناومان بردن) ﴿وَأَوْرَثْنَٰهَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جولەکە)مان لەجێگایان دانا ﴿٥٩﴾ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا (فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن ﴿٦٠﴾

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصۡحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ هاوەڵەکانی مووسا ووتیان ﴿إِنَّا لَمُدۡرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین، (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّآ﴾ (مووسا) ووتی نەخێر پێتان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ بێگومان من پەروردگارم لەگەڵە دڵنیابن ڕێگای (ڕزگار بوونم) نیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەدەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرۡقٖ كَٱلطَّوۡدِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەك شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزۡلَفۡنَا ثَمَّ ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیك کردەوە لەوێ (لەدەریاکە) ﴿٦٤﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ جا مووساو هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿٦٥﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لەدەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ وبە بەزەییە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێ ووتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعۡبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ أَصۡنَامٗا﴾ ووتیان بتانێك دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُونَكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذۡ تَدۡعُونَ﴾ کاتێك هاوار ونزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوۡ يَنفَعُونَكُمۡ أَوۡ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یازیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ ووتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ ئابەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَءَيۡتُم مَّا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ ووتی ئایا ئێوە دەزانن چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلۡأَقۡدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمۡ عَدُوّٞ لِّيٓ﴾ جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ جگە لەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٧٨﴾ ﴿وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحۡيِينِ﴾ وە زاتێکە کەمن دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَطۡمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم) زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغۡفِرَ لِي خَطِيٓـَٔتِي يَوۡمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببورێ لەهەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبۡ لِي حُكۡمٗا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باس کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾ ﴿وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە بم گێڕی لەوەرگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ﴾ وە لەباوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕایانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ﴾ وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە(خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ﴾ ڕۆژێ کەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ﴾ بێجگە لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِلۡغَاوِينَ﴾ دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وە پێیان دەوترێت ﴿أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کەئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلۡ يَنصُرُونَكُمۡ أَوۡ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبۡكِبُواْ فِيهَا هُمۡ وَٱلۡغَاوُۥنَ﴾ ئەمجا هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبۡلِيسَ أَجۡمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُواْ وَهُمۡ فِيهَا يَخۡتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ئاژاوەیانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لەگومڕایی یەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان دەبردە ریزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕانەکردتاوانباران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ﴾ وەهیچ تکاکاری بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٖ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی دڵسۆزمان نیە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو بەڵگە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەلام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی نوح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ نُوحٌ﴾ کاتێ کەنوحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆئێوە ﴿١٠٧﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموونیی کردنەتان) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ رایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین ﴿وَٱتَّبَعَكَ ٱلۡأَرۡذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتون پەسترین کەسن (هەژارو داماو ونەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلۡمِي بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چوزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەکەن ﴿١١٢﴾ ﴿إِنۡ حِسَابُهُمۡ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّيۖ﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوۡ تَشۡعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست بکەن (بزانن) ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من دەر کەری باوەڕداران نیم ﴿١١٤﴾ ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٞ﴾ من تەنیا ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم ﴿١١٥﴾ ﴿قَالُواْ لَئِن لَّمۡ تَنتَهِ يَٰنُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر کۆتایی نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمَرۡجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی ﴿١١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوۡمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم ﴿١١٧﴾ ﴿فَٱفۡتَحۡ بَيۡنِي وَبَيۡنَهُمۡ فَتۡحٗا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکم دانێکی یەکجاری ﴿وَنَجِّنِي وَمَن مَّعِيَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بکە ﴿١١٨﴾ ﴿فَأَنجَيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئێمەش نووح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کردن (لەخنکان) ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ ٱلۡمَشۡحُونِ﴾ لەو کەشتی یەی کەپڕ کراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆرە گیاندارێك) ﴿١١٩﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا بَعۡدُ ٱلۡبَاقِينَ﴾ لەپاشان لەدوا (ڕزگار کردنی ئیمانداران) ئەوانەی کەمانەوە نوقممان کردن (لە ئاوی تۆفانەکەدا) ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٢١﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی بەبەزەییە ﴿١٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتۡ عَادٌ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ نەکردن) ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ هُودٌ﴾ کاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) ﴿١٢٤﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٢٥﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بگەن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من هیچ کرێیەك لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروردگاری جیهانیانە ﴿١٢٧﴾ ﴿أَتَبۡنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ ءَايَةٗ تَعۡبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو شوێنێکی بەرز(ی سەرەرێگا) بورجێك دوست دەکەن بەبێ هوودە ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند کۆشك و قەلای بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَخۡلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو نەمرن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِذَا بَطَشۡتُم﴾ وە هەر کاتێ دەست بوە شێنن ﴿بَطَشۡتُمۡ جَبَّارِينَ﴾ ستەمکارانە دەس دەوە شێنن ﴿١٣٠﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٣١﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِيٓ أَمَدَّكُم بِمَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن چی پێ بەخشیون ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمَدَّكُم بِأَنۡعَٰمٖ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و مالات و منداڵ و ﴿١٣٣﴾ ﴿وَجَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ باخ و کانیاوی زۆری پێ داون ﴿١٣٤﴾ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوارو پڕ لەسزا) ﴿١٣٥﴾ ﴿قَالُواْ سَوَآءٌ عَلَيۡنَآ﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای ئێمە یەکسانە ﴿أَوَعَظۡتَ أَمۡ لَمۡ تَكُن مِّنَ ٱلۡوَٰعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت ﴿١٣٦﴾

﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە ﴿١٣٧﴾ ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە سزا نادرێین ﴿١٣٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهۡلَكۡنَٰهُمۡۚ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بێگومان لەوەدا (باسکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەلام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدەسەلات و بەبەزەیی یە ﴿١٤٠﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆزن زانی ﴿١٤١﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ صَٰلِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا) خۆتان ناپارێزن ﴿١٤٢﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان ﴿١٤٣﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ و من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٤٥﴾ ﴿أَتُتۡرَكُونَ فِي مَا هَٰهُنَآ ءَامِنِينَ﴾ (وا دەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا بەهێمنی (دەژین) ﴿١٤٦﴾ ﴿فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٖ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا ﴿١٤٧﴾ ﴿وَزُرُوعٖ وَنَخۡلٖ طَلۡعُهَا هَضِيمٞ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَتَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ بُيُوتٗا فَٰرِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دا خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە ﴿١٤٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٥٠﴾ ﴿وَلَا تُطِيعُوٓاْ أَمۡرَ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن ﴿١٥١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصۡلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاك ناکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلۡمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو لێکراوان ﴿١٥٣﴾ ﴿مَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمە ﴿فَأۡتِ بِـَٔايَةٍ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاست گۆیانی ﴿١٥٤﴾ ﴿قَالَ هَٰذِهِۦ نَاقَةٞ﴾ (صالح علیه السلام) ووتی ئەم وشترە مێینە (موعجیزە)یە ﴿لَّهَا شِرۡبٞ وَلَكُمۡ شِرۡبُ يَوۡمٖ مَّعۡلُومٖ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە ﴿١٥٥﴾ ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابُ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت ﴿١٥٦﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصۡبَحُواْ نَٰدِمِينَ﴾ کەچی ئەوان سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) ﴿١٥٧﴾ ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلۡعَذَابُۚ﴾ ئەمجا سزای (خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) نیشانەیەکی گەورە هەیە بەلام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەلات و بە بەزەیی یە ﴿١٥٩﴾

﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ لُوطٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتنا پارێزن ﴿١٦١﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٦٢﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر (پێغەمبەر یتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە. ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلذُّكۡرَانَ مِنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر بازی دەکەن ﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمۡ رَبُّكُم مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُمۚ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی دروست کردون ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکن دەرچوو لەسنوری ئارەزوو ﴿١٦٦﴾ ﴿قَالُواْ لَئِن لَّمۡ تَنتَهِ يَٰلُوطُ﴾ ووتیان: بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُخۡرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُم مِّنَ ٱلۡقَالِينَ﴾ (لووط) ووتی بێگومان من زۆر قەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهۡلِي مِمَّا يَعۡمَلُونَ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَأَهۡلَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزٗا فِي ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنێ (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و (تیاچوان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِم مَّطَرٗاۖ﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلۡمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصۡحَٰبُ لۡـَٔيۡكَةِ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ شُعَيۡبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن: ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٧٨﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە ﴿١٨٠﴾ ﴿أَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ﴾ ڕێك وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُخۡسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا ناتەواو بپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُواْ بِٱلۡقِسۡطَاسِ ٱلۡمُسۡتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ مافێکیان ژێر پێ مەخەن) ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وه بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ که ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووه ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وه تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە واگومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاك دەزانێ بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ بەو هۆیەوە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وه بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وه بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قوڕەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بناردایەتە خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوەبەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)مان خستۆتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ دەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەندساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەلێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان درابوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین (لەسزادانیاندا) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی شەیتانەکان لەگوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بەرگری کراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە هیچ پەرستراوێکی تر نەپەرستی لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لەسزا دراوان دەبی ﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ: بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە کەزاڵ و بەبەزەیی یە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾ ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژگەراندا (کەپێش نوێژییان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی) زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ باش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان) وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾ ﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەیان بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەك دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿ النَّمۡلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە (١) ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و مژدەدانە بۆ بڕواداران (٢) ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە (٣) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە)کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە (٤) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن (٥) ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێ ی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە (٦) ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِۦٓ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ مووسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدیدەکەم ﴿سَـَٔاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدا بن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەزووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ ءَاتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بزوسکێ (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە (٧) ﴿فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ (مووسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنۢ بُورِكَ مَن فِى ٱلنَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە پاك و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان (٨) ﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ ئەی مووسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کار دروست (٩) ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەك تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (مووسا) هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە. ﴿يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی مووسا مەترسە ﴿إِنِّى لَا يَخَافُ لَدَىَّ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن (١٠) ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کەستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوٓءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەیم (١١) ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ بەڵەکی ﴿فِى تِسْعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِۦٓ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنۆ موعجیزە بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون (١٢) ﴿فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ ءَايَٰتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە (١٣)

﴿وَجَحَدُواْ بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا وئینكاریان دەكرد ﴿وَٱسۡتَيۡقَنَتۡهَآ أَنفُسُهُمۡ﴾ كەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلۡمٗا وَعُلُوّٗاۚ﴾ لەبەر ستەمكاری و خۆ بە زل زانینیان (ئینكاریان دەكرد) ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەكاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيۡمَٰنَ عِلۡمٗاۖ﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ هەردووكیان ووتیان: هەموو سوپاس و سەنایە بۆ ئەو خوایەی ﴿فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٖ مِّنۡ عِبَادِهِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ كە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەكانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيۡمَٰنُ دَاوُۥدَۖ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەریتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵكینە ﴿عُلِّمۡنَا مَنطِقَ ٱلطَّيۡرِ﴾ فێری زمانی باڵندەكان كراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيۡءٍۖ﴾ وە لە هەموو شتێكمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاكەیەكی ئاشكرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيۡمَٰنَ جُنُودُهُۥ﴾ وە كۆ كرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەكانی ﴿مِنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ وَٱلطَّيۡرِ﴾ لە جنۆكەو ئادەمی و باڵندەكان ﴿فَهُمۡ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواكەوتن) بەرگیری دەكران (و بەڕیز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوۡاْ﴾ هەتا كاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمۡلِ﴾ سەر شیوی مێروولە (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتۡ نَمۡلَةٞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمۡلُ﴾ مێروولەیەك ووتی: ئەی مێروولەكان ﴿ٱدۡخُلُواْ مَسَٰكِنَكُمۡ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەكانی خۆتان (كونەكانتان) ﴿لَا يَحۡطِمَنَّكُمۡ سُلَيۡمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ با سولەیمان و لەشكرەكەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەست ناكەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكٗا مِّن قَوۡلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی كرد لەقسەی ئەو مێرولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابێنە ﴿أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ﴾ كە سوپاسی ئەو چاكە و نیعمەتانەت بكەم كە ڕشتووتە بەسەر من و دایك باوكمدا ﴿وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحٗا تَرۡضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بێنە) كە كار و كردەوەی چاكە بكەم كە تۆ پێی ڕازی بێت ﴿وَأَدۡخِلۡنِي بِرَحۡمَتِكَ فِي عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاكەكانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيۡرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بەباڵندەكان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَالِيَ لَآ أَرَى ٱلۡهُدۡهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمۡ كَانَ مِنَ ٱلۡغَآئِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبوانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابٗا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەكی بەتینی دەدەم ﴿أَوۡ لَأَاْذۡبَحَنَّهُۥٓ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوۡ لَيَأۡتِيَنِّي بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٖ﴾ یا بەڵگەیەكی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی). ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيۡرَ بَعِيدٖ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەكی كورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمۡ تُحِطۡ بِهِۦ﴾ جا (هاتەوە و بەسولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك كە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئۡتُكَ مِن سَبَإِۭ بِنَبَإٖ يَقِينٍ﴾ لە(ووڵاتی) سەبەئەوە هەواڵێكی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ ٱمۡرَأَةٗ تَمۡلِكُهُمۡ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پادشای ئەوانە (بەناوی بەلْقیس) ﴿وَأُوتِيَتۡ مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ کەهەموو شتێکی (پادشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرۡشٌ عَظِيمٞ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی) زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوۡمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسۡجُدُونَ لِلشَّمۡسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمۡ لَا يَهۡتَدُونَ﴾ بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسۡجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡخَبۡءَ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات (دەردێنێ) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تُخۡفُونَ وَمَا تُعۡلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ۩﴾ پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپووەکەی) ووت ئێمە لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت (لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿ٱذۡهَب بِّكِتَٰبِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی منیان بۆ بەرە ﴿فَأَلۡقِهۡ إِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَٱنظُرۡ مَاذَا يَرۡجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ وەلامێك دەگەڕێننەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلْقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّيٓ أُلۡقِيَ إِلَيَّ كِتَٰبٞ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِن سُلَيۡمَٰنَ﴾ کەبێگومان لە سولەیمانەوە (هاتووە). ﴿وَإِنَّهُۥ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات): بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعۡلُواْ عَلَيَّ وَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمداو بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلْقیس) ووتی ئەی سەرۆك وئەشرافەکان ﴿أَفۡتُونِي فِيٓ أَمۡرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بلێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمۡرًا﴾ چونکە من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشۡهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أُوْلُواْ قُوَّةٖ﴾ ووتیان: ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەرباز) ﴿وَأُوْلُواْ بَأۡسٖ شَدِيدٖ﴾ وە (لەجەنگدا) خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَٱلۡأَمۡرُ إِلَيۡكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَٱنظُرِي مَاذَا تَأۡمُرِينَ﴾ کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتۡ إِنَّ ٱلۡمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُواْ قَرۡيَةً أَفۡسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و وێرانی دەکەن ﴿وَجَعَلُوٓاْ أَعِزَّةَ أَهۡلِهَآ أَذِلَّةٗ﴾ وە دەسەلات دارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرۡسِلَةٌ إِلَيۡهِم بِهَدِيَّةٖ﴾ جا من دیارییەکی بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةُۢ بِمَ يَرۡجِعُ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ سُلَيۡمَٰنَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٖ﴾ (سولەیمان) وتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَآ ءَاتَىٰنِۦَ ٱللَّهُ﴾ دەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيۡرٞ مِّمَّآ ءَاتَىٰكُم﴾ چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلۡ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمۡ تَفۡرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾ ﴿ٱرۡجِعۡ إِلَيۡهِمۡ فَلَنَأۡتِيَنَّهُم﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿بِجُنُودٖ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕوو بەڕوو بوونەوەیان نی یە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخۡرِجَنَّهُم مِّنۡهَآ أَذِلَّةٗ﴾ وە سوێند بەخوا بەزەلیلی و ژێردەستی لەووڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسواو سەرشۆڕن ﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (سولەیمان) وتی ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمۡ يَأۡتِينِي بِعَرۡشِهَا﴾ کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیم بۆ دێنن ﴿قَبۡلَ أَن يَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ عِفۡرِيتٞ مِّنَ ٱلۡجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ﴾ من ئەو (تەختەییت) بۆ دێنم ﴿قَبۡلَ أَن تَقُومَ مِن مَّقَامِكَۖ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيۡهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٞ﴾ وە بێگومان من بەتوانام بەسەر ئەو (هێنانەدا) و دەسپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِي عِندَهُۥ عِلۡمٞ مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو وتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ قَبۡلَ أَن يَرۡتَدَّ إِلَيۡكَ طَرۡفُكَۚ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت بتروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَءَاهُ مُسۡتَقِرًّا عِندَهُۥ﴾ (تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەکەی (بەڵقیسی) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَٰذَا مِن فَضۡلِ رَبِّي﴾ وتی ئەمەلەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبۡلُوَنِيٓ ءَأَشۡكُرُ أَمۡ أَكۡفُرُۖ﴾ بۆئەوەی تاقیم بکاتەوەئایاشوکری (ئەمنیعمەتە) دەکەم یان پێ نەزان و سپڵە دەبم ﴿وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيّٞ كَرِيمٞ﴾ وە هەر کەسیش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ نَكِّرُواْ لَهَا عَرۡشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنظُرۡ أَتَهۡتَدِيٓ﴾ سەرنج دەین (بزانین) دەیناسێتەوە (کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمۡ تَكُونُ مِنَ ٱلَّذِينَ لَا يَهۡتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتۡ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرۡشُكِۖ﴾ ئەمجا کاتێك (بەڵقیس) هات پێی وترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتۡ كَأَنَّهُۥ هُوَۚ﴾ (بەڵقیس) وتی وەك ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا ٱلۡعِلۡمَ مِن قَبۡلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی: پێش ئەم (بەڵقیسە) زانستمان پێ درابوو ﴿وَكُنَّا مُسۡلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعۡبُدُ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا دەی پەرستت بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتۡ مِن قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەڵقیس) لەگەلی کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ٱدۡخُلِي ٱلصَّرۡحَۖ﴾ ووترا بە (بەڵقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتۡهُ حَسِبَتۡهُ لُجَّةٗ﴾ ئەمجا کاتێك کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتۡ عَن سَاقَيۡهَاۚ﴾ و هەر دوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت) ﴿قَالَ إِنَّهُۥ صَرۡحٞ مُّمَرَّدٞ مِّن قَوَارِيرَۗ﴾ (سولەیمان) پێی ووت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە ﴿قَالَتۡ رَبِّ إِنِّي ظَلَمۡتُ نَفۡسِي﴾ (بەڵقیس) ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو ﴿وَأَسۡلَمۡتُ مَعَ سُلَيۡمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمۡ صَٰلِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان (علیە السلام) ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ (پێی وتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمۡ فَرِيقَانِ يَخۡتَصِمُونَ﴾ کەچی ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لِمَ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن ﴿بِٱلسَّيِّئَةِ قَبۡلَ ٱلۡحَسَنَةِۖ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوۡلَا تَسۡتَغۡفِرُونَ ٱللَّهَ﴾ بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُواْ ٱطَّيَّرۡنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَۚ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَٰٓئِرُكُمۡ عِندَ ٱللَّهِۖ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تُفۡتَنُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَانَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسۡعَةُ رَهۡطٖ يُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا يُصۡلِحُونَ﴾ نۆ کەس هەبوون لەزەویدا خراپەکارییان دەکرد بەهیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُواْ تَقَاسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی (صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح) ﴿مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ أَهۡلِهِۦ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان دارشت بەپیلاندانێکی خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرۡنَا مَكۡرٗا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا (بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات ﴿أَنَّا دَمَّرۡنَٰهُمۡ وَقَوۡمَهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ چۆن ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾ ﴿فَتِلۡكَ بُيُوتُهُمۡ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةَۢ بِمَا ظَلَمُوٓاْۚ﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەندو ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمۡ تُبۡصِرُونَ﴾ کەئێوە دەبینن و دەزانن (چەند پیس وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهۡوَةٗ مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِۚ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ جگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لـووط و کەسـوکار و(شـوێن کەوتوانـی) لەشـارەکەتان دەرکـەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکن خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسـەرەکەی ﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کەبڕیارمـان دا ئەو(هاوسـەرەکەی) لەجێمـاوان بێـت لەسـزادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمـان (لەبـەرد) بەسـەریان دا بارانـد ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئـای چ خـراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس و ستایش بـۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سـەلام و درود لەسـەر ئـەو بەندانەی خـوا هەڵیبژاردون (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لەئاسـمانەوە بارانی بۆ بارانـدون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی خـاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕواوی ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لە گەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ (نەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاسـت ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و نیشـتەجێ بـوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند ڕوبـاری بـەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ﴾ وە چەنـد چیای گەورەی بـۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شـیرین و سـوێر) بەربەسـتی داناوە(بۆ ئـەوەی تێکەڵ نەبن) ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایـا هیچ پەرسـتراوی تـر هەیە لەگـەڵ خـوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و داماوەوە کاتێـك هـاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشـی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشـینی گەلانی تری سـەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا (نەخێـر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیـر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایـا زاتێ کە ڕێنموونیی ئێوە دەکات (بە ئەسـتێرە و شـتی تـر) لەتاریکی یەکانی ووشـکانی و دەریادا (لەشـەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت بـە مـوژدەدەر پێش بارانـی ڕەحمەتـی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرسـتراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا ﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە وبڕ ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای)یەوە ئەوان لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَآ﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەرهێنرێین (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم (زیندوو کردنەوە)مان پێ درا بوو ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ) لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەلەسەی گەلە پێشووەکانە (کەنوسراوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتان دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چیان بەسەر هاتووە) ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژبەتۆ) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیك بوو بێتەوە ﴿بَعْضُ ٱلَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وەبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەرخەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان سوپاس(ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەوەردگارت ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەرونیاندا دەیشارنەوە وبەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نییە لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی ڕوون (لوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەكات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەلاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ كەوا بوو پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێكی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەكان ببیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی كەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ﴾ كاتێ پشت هەلدەكەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ﴾ وە تۆ ناتوانی كوێران ڕزگار كەیت لەگومراییەكەیان (ڕێنموونیان بكەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەكەسێ دەژنەوێنی كەبڕوا بەئایەت و نیشانەكانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونكە ئەوانە هەمیشە ملكەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ ئەو بەلێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ (كەمێك پێش ڕودانی قیامەت) گیان لەبەرێك لەزەوی دەردە هێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەلدا دەكات ﴿أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەلێ) بەڕاستی ئەم خەلكە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەكانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بكە لەهەموو میللەتێك پۆلێكی زۆر كۆدەكەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواكەوتن) بەرگری دەكرێن (بەڕیز دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو﴾ هەتا كاتێ دێن (بۆ شوێنی كۆكردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەكانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەكاتێكدا هیچ زانیاریەكتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەكرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا۟﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمكاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسە ناكەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوەو نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِيَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ ئێمە شەومان سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك كردووە (ئیش و كاری تیادەكەن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەلگەو نیشانە هەیە بۆ كەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بكە فوو دەكرێ بەشەیپوردا ﴿فَفَزِعَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ جا هەرچی كەس لەئاسمانەكان و زەوی دایە دەترسێ وڕادەچلەكێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو كەسانەی خوا بیەوێ (بەئارام بن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَٰخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملكەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو كێوو چیانە دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ﴾ (كاتێ فووكرا بەشەیپوردا) چیاكان وەكو ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ ئەمە دروست كراوی ئەو خوایە كەهەموو شتێكی بەو پەڕی ڕێك و پێكی دروست كردووە ﴿إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾ ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَآ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ﴾ کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿ٱلَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندی) ئەم شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖۖ﴾ و هەموو شتێك تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنۡ أَتۡلُوَاْ ٱلۡقُرۡءَانَۖ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر خەڵکی دا) ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی) ﴿فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ: بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ﴾ ئەو (خوایە) بەزوویی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿القصص﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە(طا،سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾ ﴿نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی موسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی باوڕ دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و(ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا﴾ وە خەڵکەکەی (میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێك ﴿يَسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و ژێر دەستە دەکرد ﴿يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە خزمەتکار و کەنیزەك) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەسەر ئەوانەی کەلاواز و ژێر دەست کرا بوون لەوولاتی (میصر)دا ﴿وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە بیان کەینە پێشەوا و بیان کەینە میرات بەران(ی کەلەپوری فیرعەون و و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەسەلات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِىَ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَجُنُودَهُمَا﴾ وەنیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَحْذَرُونَ﴾ لە(بەنو ئیسرائیلی یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّ مُوسَىٰٓ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند (ئیلهامان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِى ٱلْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیلە)وە ﴿وَلَا تَخَافِى وَلَا تَحْزَنِىٓ﴾ مەترسە (لێ ی) وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَٱلْتَقَطَهُۥٓ ءَالُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە) ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا۟ خَٰطِـِٔينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱمْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾ (ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِّى وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَٰرِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِن كَادَتْ لَتُبْدِى بِهِۦ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَآ أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە) ﴿لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِۦ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا) ووتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِۦ عَن جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾ ﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی کەسیانی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰٓ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) ووتی پێیان ئایا ماڵێکتان نیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُۥ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن(و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ لَهُۥ نَٰصِحُونَ﴾ و دڵسۆز بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَٰهُ إِلَىٰٓ أُمِّهِۦ﴾ ئەمجا مووسا مان گێڕایەوە بۆلای دایکی ﴿كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ وە بۆئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ﴾ کاتێ مووسا گەشتە ئەوپەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێرو تەواو بوو ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی وزانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ هەربەوشێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد ﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ ئەمەیان لەتایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ لەدژی ئەوەی کە لە(تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووساش بۆکزێکی لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (مووسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی شەیتانە ﴿إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێ ی خۆش بوو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە ونیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیاربێ هەرگیز نەبم بەپشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لەشاردا بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ﴾ لەناکاودا ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا فریاری کەوێت ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو (بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ کە(مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دووژمنی هەردووکیانە ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى﴾ ووتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بم کوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ﴾ هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دارو ملهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێك لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای مووسا) ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست وسەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ کەواتە دەرچۆ لەشار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لەشار دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدۡيَنَ﴾ لەکاتێکـدا بەرەو شـاری مەدیەن دەڕۆشـت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يَهۡدِيَنِي﴾ ووتی ئومێـد دەکـەم پەروەردگـارم ڕێنمونیـم بکات ﴿سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ بـۆ ڕێگای ڕاسـت و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدۡيَنَ﴾ وکاتێ گەیشـتە سـەر ئاوەکـەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيۡهِ﴾ بینی لەسـەر ئـەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ ٱلنَّاسِ يَسۡقُونَ﴾ کۆمەڵێـك لەخەڵکـی (ئـاژەڵ و مـاڵات) ئـاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمۡرَأَتَيۡنِ﴾ وە لەنزیـك ئـەو (خەڵك)انەوە دوو ئافرەتـی بینی ﴿تَذُودَانِۖ﴾ بەرگری دەکـەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتـە سـەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطۡبُكُمَاۖ﴾ (مووسـا) ووتی ئێوە مەبەسـتتان چی یە؟ (ناهێڵـن ئاژەڵەکەتان ئـاو بخـوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسۡقِي﴾ ووتیان ئێمـە (ئاژەڵەکەمـان) ئاو نادەیـن ﴿حَتَّىٰ يُصۡدِرَ ٱلرِّعَآءُۖ﴾ هەتا شـوانەکان (وئاژەڵەکانیـان لەسـەر ئاوەکـە) نەگەڕێنـەوە ﴿وَأَبُونَا شَيۡخٞ كَبِيرٞ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ﴾ لەپاشان (مووسا) چووبۆژێر سێبەرێك ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَآ أَنزَلۡتَ إِلَيَّ مِنۡ خَيۡرٖ فَقِيرٞ﴾ بەڕاسـتی من هەژارم (پێویسـتم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەك بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَآءَتۡهُ إِحۡدَىٰهُمَا﴾ ئەمجا یەکێـك لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسـا ﴿تَمۡشِي عَلَى ٱسۡتِحۡيَآءٖ﴾ بەشـەرمەوە دەڕۆشـت لەڕێگادا ﴿قَالَتۡ إِنَّ أَبِي يَدۡعُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجۡزِيَكَ أَجۡرَ مَا سَقَيۡتَ لَنَاۚ﴾ بـۆ ئـەوەی پاداشـتی ئـەوەت بداتـەوە کەمەڕەکانـت بـۆ ئێمـە ئـاودا (مووسـاش لەگەڵی ڕۆشـت) ﴿فَلَمَّا جَآءَهُۥ وَقَصَّ عَلَيۡهِ ٱلۡقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتی مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفۡۖ﴾ (شوعەیب علیه السلام) ووتی مەترسە ﴿نَجَوۡتَ مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتۡ إِحۡدَىٰهُمَا يَٰٓأَبَتِ ٱسۡتَـٔۡجِرۡهُۖ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) ووت ئەی باوە گیان بەکرێ ی بگرە (بۆ شـوانی) ﴿إِنَّ خَيۡرَ مَنِ ٱسۡتَـٔۡجَرۡتَ﴾ چونکە بەڕاسـتی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ (شـوعەیب) ووتی بەڕاسـتی من دەمەوێ ﴿أَنۡ أُنكِحَكَ إِحۡدَى ٱبۡنَتَيَّ هَٰتَيۡنِ﴾ کـە یەکێك لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰٓ أَن تَأۡجُرَنِي ثَمَٰنِيَ حِجَجٖۖ﴾ بەو مەرجەی هەشـت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنۡ أَتۡمَمۡتَ عَشۡرٗا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنۡ عِندِكَۖ﴾ ئەوە لە(پیاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أَشُقَّ عَلَيۡكَۚ﴾ و مـن نامەوێ قورسـی بکەم لەسـەرت ﴿سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیـەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لەپیـاو چـاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيۡنِي وَبَيۡنَكَۖ﴾ (مووسـا) ووتی ئـەوەی ووتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا ٱلۡأَجَلَيۡنِ قَضَيۡتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) یەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدۡوَٰنَ عَلَيَّۖ﴾ نابێ ستەمم لێ بکرێ ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٞ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًا﴾ لە دورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی یەکی بینی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ یان چڵوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَـٰطِئِ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِى ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَـٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی یە بەفەڕو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَـٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّىٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکەم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرەمار دەجووڵێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَـٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلْـَٔامِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسن ﴿٣١﴾ ﴿ٱسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرْهَـٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئا ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦٓ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەبم کوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِى هَـٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ﴾ جا ئەوم لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَـٰنًا﴾ وە دەسەڵاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِـَٔايَـٰتِنَآ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان بەئێوە ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَـٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتیك کەمووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان ووتیان ئەمە (تۆ هێناوتە مووسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە ﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِىٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشوەکانمان ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّىٓ أَعْلَمُ﴾ مووسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِۦ﴾ بەو کەسەی کەڕێنموونیی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرنجام ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی: ئەی کاربەدەست ودەسەلاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِى﴾ وا نازانم جگە لەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِى يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ﴾ جا (بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاودەو خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم ﴿فَٱجْعَل لِّى صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەوخشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّىٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ (بەگاڵتەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و ببینم ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وبەڕاستی وا دەزانم ئەو (مووسا) لەدرۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا ﴿وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنرێنەوە بۆلای ئێمە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذْنَٰهُمْ فِى ٱلْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی سەندو تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانمان کردە پێشە وایانێك کە(خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتْبَعْنَٰهُمْ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایاندا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا ئەوانە لەبێزراو و دورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَآ أَهْلَكْنَا ٱلْقُرُونَ ٱلْأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشوەکانمان لەناوبرد ﴿بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا بەرچاو ڕوونی و ڕێنموونیی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت ﴿إِذْ قَضَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَ﴾ کاتێك کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەمووسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّآ أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەلام ئێمە چەند چین و سەردەممان دروست کرد (لەپاش مووسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِىٓ أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت ﴿تَتْلُواْ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەلام هەر ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت کاتی بانگ(ی مووسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەلام ئەوە بەزەییەکە لە پەروەردگارتەوە (بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێك بترسێنی کەپێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو پەند وەر گرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم﴾ وەئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەلایەك بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُواْ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێن ئایەتەکانت بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ ڕاستیان بۆهات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُواْ لَوْلَآ أُوتِىَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە ﴿مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ﴾ وێنەی ئەوەی بەمووسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُواْ بِمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی درابوو بەمووسا ﴿قَالُواْ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات) دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوٓاْ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُواْ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێك لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاست تر بێت لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُواْ لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێن هەواو ئارەزوی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێ ڕێنموونیی لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکار ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدۡ وَصَّلۡنَا لَهُمُ ٱلۡقَوۡلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِهِۦ﴾ ئەو کەسانەی لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ دابوون ﴿هُم بِهِۦ يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِهِۦٓ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە ﴿إِنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّنَآ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستەو لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبۡلِهِۦ مُسۡلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئان دا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡتَوۡنَ أَجۡرَهُم مَّرَّتَيۡنِ﴾ ئەوانە دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُواْ﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدۡرَءُونَ بِٱلۡحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپەدەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزی یەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ ٱللَّغۡوَ أَعۡرَضُواْ عَنۡهُ﴾ وە کاتێ قسەی ناپەسەند و هیچ و پوچ ببیستن پشتی تێ دەکەن ﴿وَقَالُواْ لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەنجامی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانەو (ئەنجامی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ لَا نَبۡتَغِي ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهۡدِي مَنۡ أَحۡبَبۡتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خوا هەرکەسی بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ إِن نَّتَّبِعِ ٱلۡهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئایینە) بکەوین کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفۡ مِنۡ أَرۡضِنَآ﴾ دەفڕێندرێین لەخاك و وولاتماندا (ودەردەکرێین وماڵ وسامانمان بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمۡ نُمَكِّن لَّهُمۡ حَرَمًا ءَامِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە ودەفەرموێت) ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاسایشی (وەك شاری مەککە کە هەموو کوشت وبڕ وخراپەکاریەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجۡبَىٰٓ إِلَيۡهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَيۡءٍ﴾ کۆدەکرێتەوەو دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێك ﴿رِّزۡقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێ ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتۡ مَعِيشَتَهَا﴾ لەبەر خۆشگوزانیان یاخی بوون (و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلۡكَ مَسَٰكِنُهُمۡ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران کراوە) ﴿لَمۡ تُسۡكَن مِّنۢ بَعۡدِهِمۡ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (تیا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحۡنُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهۡلِكَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبۡعَثَ فِيٓ أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهۡلِكِي ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێك نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهۡلُهَا ظَٰلِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتُهَاۚ﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓۚ﴾ وە ئەو (پاداشـتە)ی لای خوایە باشترو نەبڕاوەیە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدۡنَٰهُ وَعۡدًا حَسَنٗا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی چـاك ﴿فَهُوَ لَٰقِيهِ﴾ ئەو کەسـە دەگـات بـەو (بەڵێنـە کەبەهەشـتە) ﴿كَمَن مَّتَّعۡنَٰهُ﴾ وەکو کەسێك وایە خۆشـی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بەخۆشـی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلۡمُحۡضَرِينَ﴾ لەپاشـان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سـزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسـی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرسـت)انە دەکات و (پێیان) دەفەرمـوێ ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ كُنتُمۡ تَزۡعُمُونَ﴾ لەکوێـن ئـەو هاوبەشـانەی کەئێـوە بەخەیاڵـی خۆتـان بەهاوبەشـی منتـان دەزانیـن ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ﴾ ئەوانـەی (سـەرۆکەکانی گومڕایی) کە بڕیاری سزادان بەسەریان داچەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغۡوَيۡنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئا ئەوانەن کە ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغۡوَيۡنَٰهُمۡ كَمَا غَوَيۡنَاۖ﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأۡنَآ إِلَيۡكَۖ﴾ ئێمـە بەری بوویـن (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوٓاْ إِيَّانَا يَعۡبُدُونَ﴾ ئەوانە ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەداتان نابوو بەهاوبەشـی خـوا ﴿فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُمۡ﴾ ئەوانیش هاواریـان لێ دەکەن بـەڵام وەڵامیان نادەنەوە ﴿وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ﴾ لەوکاتـەدا سـزا(ی دۆزەخ) دەبینـن ﴿لَوۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ يَهۡتَدُونَ﴾ (ئـاوات دەخـوازن کـە) خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَآ أَجَبۡتُمُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ چیتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَنۢبَآءُ يَوۡمَئِذٖ﴾ ئەمجـا لـەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیـان (بەڵگەکانیان) لەبیـر دەچێتەوە ﴿فَهُمۡ لَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوسـا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە (لەبێ باوەڕی)و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلۡمُفۡلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەڕزگار بووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخۡتَارُۗ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ ٱلۡخِيَرَةُۚ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری خوادا) ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعۡلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمۡ وَمَا يُعۡلِنُونَ﴾ بەئەوەی لەسـینگیان (دڵیان)دا دەیشـارنەوەو بە ئەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلۡأُولَىٰ وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوا لەدونیاو لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ ٱلۡحُكۡمُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە بڕیارو حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ پێیـان) بڵـێ هەواڵـم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا شـەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شـەوبێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە نابیسـتن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (پێیـان) بڵێ پێـم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا﴾ ئەگـەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشـەیی بۆتـان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامـەت ﴿مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ کێیە پەرسـتراوی تـر بێجگـە لەخـوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کەشـەوتان بۆ دێنـێ ئارامـی تیا بگرن ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە نابینـن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ لەبەزەیـی ئـەو (خوایـە) کەشـەو ڕۆژی بۆ دروسـت کـردون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ﴾ بۆ ئـەوە ئارام بگرن لە(شـەو) داو بـۆ ئـەوە بگەڕێن بـەدوای ڕۆزی و بەهـرەی خوادا (لـەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیـان دەکات ئەمجـا (پێیـان) دەفەرمـوێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشـەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو ئوممەتێکدا شـایەتێك دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا۟ بُرْهَـٰنَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێن بەڵگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوٓا۟ أَنَّ ٱلْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسـا دەزانـن بێگومان هەق و ڕاسـتی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئـەوەی بـەدرۆ هەڵیان بەسـتبوو (کردبوویان بەپەرسـتراو جگە لە خوا) لێیـان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَـٰرُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومـان قاروون لەگەلەکەی مووسـا بـوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ بـەڵام دەسـت درێـژی و سـتەمی لـێ دەکـردن ﴿وَءَاتَيْنَـٰهُ مِنَ ٱلْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمـان گەنج (ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسـانە) ﴿لَتَنُوٓأُ بِٱلْعُصْبَةِ أُو۟لِى ٱلْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیـرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ قَوْمُهُۥ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ (ئیماندارانی) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ﴾ بێگومان خوا ئەو کەسـانەی خۆش ناوێ دڵخۆشـن(و لەخۆبایی بوون بەسـەروەت و سـامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ وە لـەو (گەنـج و سـامان)ەی خوا پێی داوی ئـەو دونیای پێ بـەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بەشـی خۆیشـت لـەم دونیایە لەبیـر نەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆنێ خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ ٱلْفَسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەسـەر زەوی دا بەشـوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدۡ أَهۡلَكَ مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةٗ وَأَكۡثَرُ جَمۡعٗاۚ﴾ کەسانی وا کە لەو (قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ (کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ﴾ ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە ئێمەش بمان بوایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان ﴿وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗاۚ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفۡنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەمجا ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان ووت وای وا دیارە خوا ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَاۖ﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕ هێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەوماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکانیان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کەکردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِى فَرَضَ عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتـەوە بـۆ مەککـە ﴿قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ مَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ پەروەردگـارم زاناترە بەو کەسـەی ڕێنموونیی (ئایینی ڕاسـتی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو کەسـەی لەگومڕایـی یەکـی ڕوون و ئاشـکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُوٓا۟﴾ وە تـۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بەهیـوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰٓ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبـە بەپشـتیوان بۆ بـێ بڕوایـان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایـان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنـی) ئایەتەکانـی خـوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنـراوە بۆت ﴿وَٱدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ بانگـی (خەڵك) بکە بـۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرسـتراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت وبەهەق نی یە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ﴾ هەموو شـتێك لەناو دەچـێ جگـە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سـیفەتی (وجە - ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەی وتەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچوانـدن ولێکدانەوەیـەك، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکـەی نازانین) ﴿لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ٱلْعَنكَبُوتِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بـە (ئەلیـف ، لام ، میـم) دەخوێنرێتـەوە خـوا زاناترە بە ماناکـەی بۆ زانیاری زیاتر سـەیری سـەرەتای سـورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓا۟﴾ ئایا خەڵـك وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنـرێ ﴿أَن يَقُولُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێنـاوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسـانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسـرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیووە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەسـتمان دەردەچن ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خـوا (بـا بەندایەتـی خـوا بـکات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَءَاتٍ﴾ چونکـە بەڕاسـتی کاتـی دیاری کـراوی خوا هەردێت ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفْسِهِۦٓ﴾ وە هەرکـەس جیهـاد بکاو تێ بکۆشـێ ئـەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشـێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێناوەو کردەوە چاکەکانیـان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ بێگومـان خراپەکانیـان دەسـڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەباشـتر لـەوەی کەکردویانـە پاداشـتیان دەدەینـەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمـان داوە بەئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایك و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى﴾ وە ئەگەر (دایك و باوکت) هەوڵیـان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوبەشـم بۆ بڕیار بـدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیارییەکت نـی یـە دەربـارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَآ﴾ ئەوە بەگوێیـان مەکە ﴿إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنهـا بۆ لای منـە گەڕانەوەتان (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسـا هەواڵتـان دەدەمـێ بـەو کردەوانـەی دەتانکرد ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئـەو کەسـانەی باوەڕیـان هێنـاوەو کـردەوەی چاکەیـان کـردووە ﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بێگومـان دەیان خەینە ڕیـزی پیاو چاکانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ هەنـدێ لەخەڵکـی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَآ أُوذِىَ فِى ٱللَّهِ﴾ ئەمجا کاتێ سـزا بدرێ لەپێناوی خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ ٱلنَّاسِ كَعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ ئازارو سـزای خەڵکی وەکو ئازارو سـزای خـوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَآءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگـەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سـەرکەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابـە ئەوانـە دەڵێن بێگومـان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بوویـن ﴿أَوَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِى صُدُورِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەرونی هەموو کەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ سـوێند بـێ خوا چاك دەزانـێ ئەوانـەی باوەڕیان هێنـاوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ وەچاك دەزانێ دووڕوانیش کێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون ووتیان بەوانـەی ئیمان دار بوون ﴿ٱتَّبِعُوا۟ سَبِيلَنَا﴾ شـوێن ڕێگا و ڕێبـازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ و تاوانەکانتـان بە ئەسـتۆی ئێمـە ﴿وَمَا هُم بِحَٰمِلِينَ مِنْ خَطَٰيَٰهُم مِّن شَىْءٍ﴾ ئەوانە (بـێ بڕوایان) هیچێك لەتـاوان و گوناهـی ئـەوان (بـاوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـە درۆزنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا (بێبـاوەڕان) بـاری گرانـی (کوفـرو تاوانی) خۆیـان هەڵدەگرن ﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەبـاری گرانی (خەڵکانی) تریـش لەگەڵ باری گرانی خۆیـان دا (هەڵدەگرن) ﴿وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ لـەو درۆ و دەلەسـانەی لەدونیـادا هەڵیـان دەبەسـت ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ سـوێند بەخـوا نووحمان نارد بۆلای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش مایـەوە لەناویـان دا نۆسـەد و پەنجا سـاڵ (هەزار سـاڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلطُّوفَانُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ لەئاکامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيۡنَٰهُ وَأَصۡحَٰبَ ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێك لەکەشتییەکەدا بوون ڕزگارمان کردن ﴿وَجَعَلۡنَٰهَآ ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبۡرَٰهِيمَ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُۖ﴾ خوا بپەرستن ولێ ی بترسن ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡثَٰنٗا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن ﴿وَتَخۡلُقُونَ إِفۡكًاۚ﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمۡلِكُونَ لَكُمۡ رِزۡقٗا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە بدەن ﴿فَٱبۡتَغُواْ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزۡقَ﴾ کەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بکەن ﴿وَٱعۡبُدُوهُ وَٱشۡكُرُواْ لَهُۥٓۖ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُواْ﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدۡ كَذَّبَ أُمَمٞ مِّن قَبۡلِكُمۡۖ﴾ ئەوە ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندی ئاشکراو ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيۡفَ يُبۡدِئُ ٱللَّهُ ٱلۡخَلۡقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓۚ﴾ لەپاش (نەمان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿قُلۡ سِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ بَدَأَ ٱلۡخَلۡقَۚ﴾ وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشۡأَةَ ٱلۡأٓخِرَةَۚ﴾ لەپاشان هەر خوا بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێ ﴿وَيَرۡحَمُ مَن يَشَآءُۖ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەبیەوێ ﴿وَإِلَيۡهِ تُقۡلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِۖ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی کە بەنیشانەکانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَئِسُواْ مِن رَّحۡمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا) نائومێد دەبن ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆ وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کەووتیان ﴿ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ خواش ئەوی ڕزگار کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ وە (ئیبراهیم) ووتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکن ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەبەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەیانپەرستن) ﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا) ﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری دۆزخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ﴾ ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ﴾ وە(ئیبراهیم) ووتی بێگومان من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ﴾ وە پێغەمبەرێتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکانە ﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگا دەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ﴾ وە لەنادی و شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەك دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە ووتیان (بە لووط) ﴿ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (لووط) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَتۡ رُسُلُنَآ إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مُهۡلِكُوٓاْ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهۡلَهَا كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطٗاۚ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَن فِيهَاۖ﴾ ووتیان ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥٓ إِلَّا ٱمۡرَأَتَهُۥ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی خێزانەکەی رزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّآ أَن جَآءَتۡ رُسُلُنَا لُوطٗا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيٓءَ بِهِمۡ وَضَاقَ بِهِمۡ ذَرۡعٗاۖ﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و نارەحەت بوو ﴿وَقَالُواْ لَا تَخَفۡ وَلَا تَحۡزَنۡ﴾ ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهۡلَكَ إِلَّا ٱمۡرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت رزگار دەکەین جگەلە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوورو فەرمانی (خوا) دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكۡنَا مِنۡهَآ ءَايَةَۢ بَيِّنَةٗ﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا) نیشانە وپەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیربن ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَٱرۡجُواْ ٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ و بەهیواو ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لە خانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دا دابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادٗا وَثَمُودَاْ﴾ وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمۡۖ﴾ بەڕاستی (ئەولەناوبردنە)ڕوون بووەتەوەبۆتان لەشوێنەوارە(وێرانە)کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُواْ مُسۡتَبۡصِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَٰرُونَ وَفِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَۖ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ ناویان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەلاَم ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُواْ سَٰبِقِينَ﴾ نەشیانتوانی لەدەستمان دەرچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذۡنَا بِذَنۢبِهِۦۖ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان بردن) ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ أَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِ حَاصِبٗا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان نارده سەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَخَذَتۡهُ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان پیاهەڵشاخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ خَسَفۡنَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ وە هەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَغۡرَقۡنَاۚ﴾ وە هەندێکی ترمان لەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوانێك بۆ خۆیان دادەنێن ﴿كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە ﴿وَإِنَّ أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۚ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖۚ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەلاَتی کار دروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِۖ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعۡقِلُهَآ إِلَّا ٱلۡعَٰلِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿ٱتۡلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بیخوێنەرەوە ئەو قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَۖ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژگەر) دەکات لەکاری ناشیرین و ناپەسەند (خراپە) ﴿وَلَذِكۡرُ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۗ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ﴾ خواش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَٰدِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەكەن لەگەڵ خاوەنی كتێبە ئاسمانییەكاندا ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡۖ﴾ جگە لەوانەیان كە ستەمیان كرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا﴾ وە (بە خاوەن كتێبەكان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەكێكە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن كەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَۚ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردەخوارەوە ﴿فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ جا ئەو كەسانەی كە كتێبمان پێداون ﴿يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۖ﴾ (هەندێكیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستەكانی عەرەب) كەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕانی (ڕۆچوو) دان نانێن بە ئایەتەكانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ كتێبێكت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَۖ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنوسیووە ﴿إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو كاتە ناڕاستەكان (بێ بڕوایان) دەكەوتنە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵكو قورئان نیشانەكانی ئاشكران ﴿فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَۚ﴾ لە دڵ و دەرونی كەسانێكدایە كە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ تەنیا ستەمكاران دان نانێن بە نیشانەكانی ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەكان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێكی ئاشكرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ كە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗاۖ﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئەوەی لەئاسمانەكان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بەخوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەکەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ دەوری کافرانی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بچێژن تۆڵەی ئەو کردەوانەی کە لە دونیادا دەتان کرد ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەکانم کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە هەر من بپەرستن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو کەس مردن دەچێژێ و دەمرێ پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لەکۆشکە بەرزەکانی بەهەشتدا نیشتەجێیان دەکەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دێن و دەچن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ برانەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٥٨﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵناگرێ و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕامهێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ بێگومان دەڵێن خوا دەی کەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەندەکان کە بیەوێ یا بۆی کەم دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان ژیریان بەکار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منالانە) ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە ووشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیان لێ بهێنە)با دان نەنێن بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی ئەو کردەوە خراپانەیان چی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردۆتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس وپڕ ئاساشیش ﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵە وپی نەزانن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بەئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾ ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموونیان دەکەین بۆ ڕێگا چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لە گەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ژێر کەوتن (فارس زاڵ بوو بە سەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیك ترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە) ﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون (بەسەر فارسەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا) ﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش(سەرکەوتن) ولەدوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون) ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾ بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت سەریدەخات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وەهەرئەوزاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەربخات) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٦﴾ ﴿يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ﴾ بەلام بێ ئاگان لە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۗ﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَآ﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَلٖ مُّسَمّٗىۗ﴾ بەهەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَآيِٕ رَبِّهِمۡ لَكَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٨﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایائەوان بەسەر زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجام ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ﴾ و زەوییان کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٩﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کەتاوان و خراپەیان کرد سەخترین سزایە (کەدۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُواْ بِهَا يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿١٠﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ خوا لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُبۡلِسُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ تاوانباران غەمبار و نائومێد دەبن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعَٰٓؤُاْ﴾ بێگومان لە ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ كَٰفِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردبوونیان بە هاوبەشی خوا) ﴿١٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوۡمَئِذٖ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کەباوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمۡ فِي رَوۡضَةٖ يُحۡبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ﴿١٥﴾

﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآيِٕ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا پاك و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ﴾ وە(پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا و کاتێ نیوە ڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش مردن و وشك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٞ تَنتَشِرُونَ﴾ لە پاش (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمین و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون ﴿مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ لە(ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان دا ﴿وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستۆتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیر دەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱخۡتِلَٰفُ أَلۡسِنَتِكُمۡ وَأَلۡوَٰنِكُمۡۚ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەگەزتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡعَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَٱبۡتِغَآؤُكُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ و هەوڵدانتان (لە ڕۆژدا) بۆ بەهرە وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵێ ببیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا﴾ لە نیشانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحۡيِۦ بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ﴾ کە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ﴾ وە لەنیشـانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ پاشـان کاتێ (لەرۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسـەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لـە ئاسـمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَـٰنِتُونَ﴾ هەموویان هـەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ ئـەو (خـوا) زاتێکە بـەدی هێنانـی دەس پێکـردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ لەپاشـان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروسـت کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسـان ترە ﴿وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو)سیفەتێکی بەرزو بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خـوا) نموونەیەکتـان لەخودی خۆتاندا بـۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ﴾ ئایـا لـە بەندەکانتـان دا هاوبەشـانێك هەیـە بـۆ ئێوە ﴿فِى مَا رَزَقْنَـٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ لـەو ڕۆزی و سـامانەی بـە ئێوەمـان دا بـوو بـە جـۆری ئێوەو ئـەو بەندانـە تیایدا یەکسـان بن ﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَـٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشـانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسـی دەکەین) ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بـۆ کەسـانێ ژیریان بـەکار دەهێنـن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کردشوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و نەزانانە ﴿فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ئەمجـا کێ (دەتوانێ) ڕێنموونیی کەسـێ بـکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّـٰصِرِينَ﴾ لـە کاتێکـدا بۆئەوان هیـچ یارمەتی دەرێـك نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسـلام وپاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا﴾ (شـوێن ئاینـی) یەکتاپەرسـتی بکـەوە، ئـەو ئاینـەی کەخوای گـەورە (لەسـەرەتاوە) فترەتـی پاکی مرۆڤـی لەسـەر دروسـت کـردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ﴾ ئایـن ودروسـتکراوەکانی خـوا هیچ جۆر گۆڕانـی بـۆ نـی یـە ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئـەو (ئایینـەی باسـکرا) هـەر ئـەوە ئایینـی ڕێك و ڕاسـتە ﴿وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی ئادەمـی نازانـن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەتۆبەکاریـەوە شـوێن ئایـن بکـەون، وە بـۆلای خـوا بگەڕێنـەوە و هەر لەویش بترسـن، وە بەچاکـی نوێژەکانتـان ئەنجـام بـدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و لـە هاوبـەش دانـەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئایینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ ودەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئایینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلنَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر كاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بكەوێ لەخەڵكی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا۟ رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان كاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ كتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا۟ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با سپلە وبێ نەزان بن ودان نەنێن بەو چاكانەی كە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا۟﴾ جا ڕابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا﴾ ئایا بەڵگەیەكمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا۟ بِهِۦ يُشْرِكُونَ﴾ كە دەربارەی ئەوەی ئەوان كردویانەتە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە كاتێ ڕەحمەت و چاكەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُوا۟ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ﴾ وە ئەگەر زیانێكیان تووش ببێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی كردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ كتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە كە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان كەم دەكات بۆ هەر كەس كەبیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (باسكرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَـَٔاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ كەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی كەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بۆ كەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاكترە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بووان ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵكی) ﴿لِّيَرْبُوَا۟ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد ببێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵكانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناكات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ﴾ وە هەر زەكات و خێرێك كەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ﴾ ئائەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەكەینەوە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێكە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون. ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەكاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دائەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بكات ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاكی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیكەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێوان ودەرد) لەوشكانی (زەوی) و دەریادا دەركەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵكی كردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) كردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەكاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾ ئەمجا سـەرنج بدە سـەرئەنجامی ئەوانـەی لەپێش (ئێوەوە) بـوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾ کـە زۆربەیان هاوبەش دانـەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئایینی ڕێـك و ڕاسـت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لـە پێش ئـەوە ڕۆژێ بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایـەن خـواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا خەڵکی جیائەبنەوە لەیەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەره ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەرکەسـیش کـردەوەی چاکـی کردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شـوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشـتدا) ئامادە دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسـانێ کە باوڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیـان کردووە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانـی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (خـوا) بـێ باوەڕانی خـۆش نـاوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشـانەکانی ئـەو (خوایە) ﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە هەندێ لە (بارانی) بەزەیی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ و بۆ ئەوەی کەشتییەکان بەفەرمانی خوا(بـەو بایە) بـڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بـەدوای ڕۆزی ئەو (خوا)دا بگەڕێن (لـە دەریـادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تـا شـوکرانە بژێری خوا بـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجـا موعجیـزە و بەڵگـە ڕوونەکانیـان بـۆ هێنـان (بـەڵام باوەڕیـان نەهێنـا) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجـا تۆڵەمان سـەند لەوانەیان تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە یارمەتیدانـی باوەڕداران وسەرخسـتنیان هـەق ومافێکە لەسـەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکـە ئـەو بایانـە دەنێرێـت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بـۆ ئـەوەی هـەورەکان بجوڵێنـن (بگەڕێنن) ﴿فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو(هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا دەبینـی قەتـرە قەترەی باران لـە نێوانـی هەورەکەوە دەبارێـت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ئەو بارانە ببارێنێ بۆ (وولاّت وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش ئەوەی باران بەسـەریاندا بباریێ ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیـوا و نائومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾ ئەمجا سـەیری ئاسـەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشـك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشـە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەرە ئەویش بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر بایەکـی تونـدی (زەرمەند) بنێریـن ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هـەوره یـا کشـتوکاڵەکەیان) دەبینـن بـەزەرد بوویـی ﴿لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئـەو (زیانە) هەر نا شـوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاسـتی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بـە مردووان (کافـران) ببیسـتێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکـەڕان (کافران) ببیسـتێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت بەپشـت تێکردنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تـۆ ڕێنموونیـی کـەری نابینایان نیت (ڕزگاریـان کەیت) لـە گومڕایی یان ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسـانێ دەشنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکـە ئەوانـە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تـۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ﴾ خوا زاتێکە ئێـوەی دروسـت کردووە لـە لاوازی (لاوازی نوتفەو بێچوو منداڵی شـیرە خۆر..) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشـان دوای لاوزی بەهێـزی کـردون (بـوون بـە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لـەدوای بەهێز کردنتـان لاواز وپیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروسـتی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هـەر ئـەوە زانـای بـە دەسـەلات ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەسـێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سـوێند دەخـۆن (لە دونیادا یا لەبـەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها سـاتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هـەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کەزانیاری و ئیمانیان پێ دراوە ووتیان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نوسراوی خـوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونـەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمـە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاسـتە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جالەو ڕۆژەداکەسانێك کەستەمیان کردووە، بەهانەوبیانوو هێنانەوەسوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی هێناومانەتـەوە بۆ خەڵکـی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لـەم قورئانەدا لە هەمـوو جـۆرە نموونە و باسـێك ﴿وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاسـتی ئەگەر نیشـانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابـن ئـەو بـێ بڕوایانـە دەڵێـن ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێـوە هەر ناڕاسـت وبەتاڵن (ئەمە سـیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بـەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسـەر دڵـی ئەوانەی کەبـێ ئاگـا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جـا دان بەخۆدا بگـرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاسـتە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکـو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاسـت لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ لُقۡمَانَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لەئایەتەکانی قورئانی پڕلە حیکمەت و دانایی یە ﴿٢﴾ ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّلۡمُحۡسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و بەزەیین بۆ چاکەکاران ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانە لەسەر ڕێنموونیین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوان ڕزگارن ﴿٥﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشۡتَرِي لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕا بکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۚ﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسۡتَكۡبِرٗا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینێکەوە ﴿كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا كَأَنَّ فِيٓ أُذُنَيۡهِ وَقۡرٗاۖ﴾ هەروەك نەیبیستبن، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی ببێ ﴿فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەرێ بەسزایەکی سەخت ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ﴾ بۆئەوانە بەهەشتانی پڕنازونیعمەت هەیە ﴿٨﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿٩﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيۡرِ عَمَدٖ تَرَوۡنَهَاۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجولێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٖۚ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ وە لەئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا خَلۡقُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ﴾ دەی نیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چییان دروست کردووە ﴿بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿١١﴾

﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا لُقۡمَٰنَ ٱلۡحِكۡمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانای و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِلَّهِۚ﴾ (وپێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشۡكُرۡ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەرکەس شوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٞ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ لُقۡمَٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە کە لوقمان بەکوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ وَهۡنًا عَلَىٰ وَهۡنٖ﴾ دایکی هەڵی ئەگرێ بەدووگیانی (پێی لاواز دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَٰلُهُۥ فِي عَامَيۡنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوا تەمەنی) دووساڵیەوە ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيۡكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ ٱلۡمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشۡرِكَ بِي﴾ وەئەگەر (باوك و دایکت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا تُطِعۡهُمَاۖ﴾ کەهیچ زانیاری یەکت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵییان مەکە ﴿وَصَاحِبۡهُمَا فِي ٱلدُّنۡيَا مَعۡرُوفٗاۖ﴾ بەڵام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّۚ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم ﴿إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٖ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت ﴿فَتَكُن فِي صَخۡرَةٍ أَوۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأۡتِ بِهَا ٱللَّهُۚ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا ووردبین و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ﴾ هۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەوکارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ﴾ و بەکەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٖ فَخُورٖ﴾ چونکەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەریخۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەپەلە) ﴿وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَۚ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نزم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ ٱلۡأَصۡوَٰتِ لَصَوۡتُ ٱلۡحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆش ترینی دەنگەکان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا نەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیارە ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاریەك یان ڕێنموونیەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (ئایینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئایینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕووبکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی وئایینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە ﴿٢٢﴾ ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە ﴿٢٣﴾ ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستی یەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٥﴾ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (باسکرا) ببێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢٧﴾ ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و زیندوکردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە، دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلْبَٰطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستنن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ وناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە (نەت دیوە) ﴿أَنَّ ٱلْفُلْكَ تَجْرِى فِى ٱلْبَحْرِ بِنِعْمَتِ ٱللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا ﴿لِيُرِيَكُم مِّنْ ءَايَٰتِهِۦٓ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ چونکە بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەلگەیە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوْجٌ كَٱلظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان دایان پۆشی ﴿دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان ببێت) هاوار لەخوا دەکەن، دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّىٰهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتی (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی ﴿فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان شکێنانی ناشوکر و (سپڵە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی) پەروەردگارتان ﴿وَٱخْشَوْا۟ يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَّا يَجْزِى وَالِدٌ عَن وَلَدِهِۦ﴾ هیچ باوکێ تاوانی ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِۦ شَيْـًٔا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی هەڵناگرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی بەزەیی و لێ بوردنی)خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خوایە زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْأَرْحَامِ﴾ تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌۢ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿ ٱلسَّجْدَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ﴿٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن: موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموونی وەرگرن ﴿٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکا کارێکتان نییە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیرناکەنەوە و پەند وەرناگرن ﴿٤﴾ ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لەئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوای) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆلای خۆی ﴿فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥٓ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لەقیامەتدا) کەئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِىٓ أَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُۥ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ ٱلْإِنسَٰنِ مِن طِينٍ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُۥ مِن سُلَٰلَةٍ مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیە لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ سَوَّىٰهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِۦ﴾ لەپاشان ڕێك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەریدا لەڕۆحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێزو تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا ضَلَلْنَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن: ئایا کاتێك (مردین و لەشمان ڕزاو) لە ناو زەویدا وون بووین ﴿أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ كَٰفِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نییە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلْمَوْتِ ٱلَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١١﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لەخوزوری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی بمانگێڕەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت) ﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەلام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ پڕدەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەتێکڕا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾ کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەتان لەبیرکرد بوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆیان بەگەورە دانانێن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور ئەکەوێتەوە لەجێگای خەوتنیان (واتە: لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هاوار و نزا لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم پاداشتە (دەدرێنەوە) بە هۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾ هەرگیز چونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێزو خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون ﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ﴾ جگەلە سزای هەرە گەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَلَا تَكُن فِى مِرْيَةٍ مِّن لِّقَآئِهِۦ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ) لەگەیشتنت بە مووسا (یان گومانت نەبێت لەگەیشتنی تەورات بە مووسا) ﴿وَجَعَلْنَٰهُ هُدًى لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموونیی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە لەناو ئەواندا پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە ﴿لَمَّا صَبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی بتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی دا) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون ﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبۆتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِى مَسَٰكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لە (تیاچوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ ٱلْمَآءَ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو دەنێرین بۆ زەوی ووشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِۦ زَرْعًا﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و گژوگیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَٰمُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن ﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْفَتْحُ﴾ وە(بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان) دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ يَوْمَ ٱلْفَتْحِ لَا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِيمَٰنُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت باوەڕ هێنان سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ ﴿وَٱنتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئـەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسـە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە گوێـی کافـران ودووڕووەکان مەکـە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانـای کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شـوێن ئـەوە بکـەوە کـە لـە پەروەردگارتـەوە وەحیـت بۆکراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاسـتی خـوا بـەوەی کەدەیکـەن ئاگـادارە ﴿٢﴾ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ پشـت هەر بەخوا ببەسـتە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسـە پارێزەر بێت ﴿٣﴾ ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾ خـوا دای نەنـاوە بـۆ هیـچ پیاوێـك (ئادەمییـەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لـە ناوسـنگیدا ﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە(خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردۆتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشـتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وەخـوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردۆتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسـەی سـەر زارەکـی تانـە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خـواش ووتـەی ڕاسـت دەڵـێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هـەر ئەویش ڕێنموونیی(خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاسـت ﴿٤﴾ ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئـەو بە کوڕکراوانە) بەناوی باوکیانـەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسـترە بـەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر باوکیان نەناسـن(تابەناویانەوە بانگیان بکـەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئاینی و دۆسـت و خۆشەویسـتانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیـچ گوناهێکتـان لەسـەر نـی یـە لـەو (بانگ کردنەدا) کـە بە نەزانیـن گوتبێتان (پێش هاتنی ئـەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بـەڵام (گوناهبـار دەبـن) ئەگەر بەدڵ و بەدەس ئەنقەسـت بیکـەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبـوردەی میهرەبانـە ﴿٥﴾ ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبـەر ﷺ لـە خـودی بـڕواداران بۆ خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەوانەی (بە نەسـەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسـڵمان بـن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەقورئانی خودا بۆیەکتـری لە پێشـترن (میرات لە یەکتر بەرن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لـە ئیمانداران و کۆچەران (کـە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشـین یا وەسـیەتێ) بۆ دۆسـت و خۆشەویسـتانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح المحفوظ دا) نوسراوە ﴿٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنووح ولەئیبراهیم و لەمووسا و لەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێزو بتەومان وەرگرت ﴿٧﴾ ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاست گۆیان بکات دەربارەی ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لەچاکە و نیعمەتی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لە شکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا) ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ و لەشکری (فریشتەش) کە ئێوە نەتان بینین ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەررووتانەوە و لە خوارتانەوە (چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆربە جۆرتان بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ وە ڕاوەشێنران بەڕاوەشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك دوو ڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو ووتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خواو پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەدایـن ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ دەستەیە لەو (دووڕووانە) ووتیان: ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان ووت: خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت و کەلێناویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لەکاتێکدا واش نەبوو (کەدەیان ووت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بەگوێیان دەکردن) ﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (لە غەزادا) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانێ درا بە خوا (خاوەنەکەی) لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلۡفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدوورڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرۡتُم مِّنَ ٱلۡمَوۡتِ أَوِ ٱلۡقَتۡلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان بدزنەوە) ﴿وَإِذٗا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جا لەو کاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلۡ مَن ذَا ٱلَّذِي يَعۡصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنۡ أَرَادَ بِكُمۡ سُوٓءًا أَوۡ أَرَادَ بِكُمۡ رَحۡمَةٗۚ﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدۡ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ ٱلۡمُعَوِّقِينَ مِنكُمۡ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن) ﴿وَٱلۡقَآئِلِينَ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ هَلُمَّ إِلَيۡنَاۖ﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن: وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزییەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأۡتُونَ ٱلۡبَأۡسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً عَلَيۡكُمۡۖ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيۡتَهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعۡيُنُهُمۡ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِي يُغۡشَىٰ عَلَيۡهِ مِنَ ٱلۡمَوۡتِۖ﴾ بەوێنەی کەسێك لەسەرە مەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت ونەما ﴿سَلَقُوكُم بِأَلۡسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلۡخَيۡرِۚ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يُؤۡمِنُواْ﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحۡبَطَ ٱللَّهُ أَعۡمَٰلَهُمۡۚ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پوچەڵ کردنەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحۡسَبُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ لَمۡ يَذۡهَبُواْۖ﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأۡتِ ٱلۡأَحۡزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّواْ لَوۡ أَنَّهُم بَادُونَ فِي ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسۡـَٔلُونَ عَنۡ أَنۢبَآئِكُمۡۖ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوۡ كَانُواْ فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓاْ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ بۆکەسێك بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ﴾ وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُواْ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ووتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥۚ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمۡ إِلَّآ إِيمَٰنٗا وَتَسۡلِيمٗا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا۟ مَا عَـٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ﴾ ئەمجا هەندێکیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو (شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وهێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا﴾ هیچ گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیاندا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِىَ ٱللَّهُ ٱلصَّـٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی یەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ إِن شَآءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەکان بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ﴾ وە خوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا﴾ هیچ خێر و ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژو بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ ٱلَّذِينَ ظَـٰهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنانیە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن ﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَـٰرَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُمْ﴾ (دوای تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا﴾ هەروەها زەوی یەکیش کەپێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە خواو پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَـٰتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَـٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَـٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات ﴿يُضَـٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەرون نزمە) نیازی خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دووربخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو دانایی (فەرمودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ بەڕاستی پیاوەموسڵمانەکان وئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاست گۆکان و ئافرەتە ڕاست گۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانێ کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بـۆ هیچ پیـاوو ئافرەتێکی باوەڕدار نییـە ﴿إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا﴾ کاتێ خواو پێغەمبەرەکـەی بڕیـاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشـك بن لەکارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر کەس سـەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕا بونێکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِىٓ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (بیربکـەرەوە) کاتێك دەتووت بەکەسـێك (زەیدی کوڕی حاریثە) کەخوا نیعمەتی بەسـەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (بەئازاد کردنی و پەروەردەکردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾ خێزانـت (زەینەب) لای خـۆت ڕاگرەو بیهێڵەوە ﴿وَٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسـە ﴿وَتُخْفِى فِى نَفْسِكَ مَا ٱللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شـتێك دەشـاریتەوە کەخوا ئاشـکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى ٱلنَّاسَ وَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَىٰهُ﴾ وە لە(قسـەی) خەڵك دەترسی لەکاتێکدا خوا شیاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا کاتـێ زەید پێویستی بە (زەینەب)نەما و تەڵاقیـدا ﴿زَوَّجْنَٰكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مـان لێ مارەکردیت ﴿لِكَىْ لَا يَكُونَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بـۆ ئـەوەی هیچ نارەحەتـی (وتاوانـێ) نەبێت لەسـەر ئیمانداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِ أَدْعِيَآئِهِمْ﴾ لە(مارەکردنـی) ژنانـی بەکـوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا۟ مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویسـتیان پێیـان نەمـاو تەڵاقیـان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانـی خـوا (بەمـارە کردنـی زەینـەب بـۆت) دراوە و بڕاوەیـە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیـچ نارەحەتـی (تـاوان) ێك لەسـەر پێغەمبـەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ ٱللَّهُ لَهُۥ﴾ لە(مارە کردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ باوو سونەت وڕێگای (دانـراوی) خوایـە ﴿فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ﴾ لە نـاو پێغەمبەرانی لەمەوپێشـدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ وە فەرمانـی خـواش بڕیارێکـی بڕاوەیـە (ودەبێت جێ بەجـێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَٰلَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەسـانێ کەپەیامەکانـی خـوا ڕادەگەیەنـن ﴿وَيَخْشَوْنَهُۥ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا ٱللَّهَ﴾ وە لە(خـوا) دەترسـن وبێجگە لەخوا لەکەسـی تر ناترسـن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسـە کـە چاودێر ولێپرسـرەوە بێت ﴿٣٩﴾ ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممـەد ﷺ باوکـی هیـچ یـەك لەپیاوەکانتـان نیـە (نەزەیـدی کـوڕی حاریثە و نەهیچ کەسـێك تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ بەڵکو ئـەو نێرداروی خواو کۆتا هەمینی پێغەمبەرانە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بەهەموو شـتێك زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یـادی خوا بکـەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەپاکـی یـادی خوا بکـەن بەبەیانیـان و ئێوارانـدا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ﴾ ئـەو زاتێکە بەزەیـی خـۆی دەڕژێنـێ بەسـەرتاندا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ﴾ و فریشـتەکانی داوای لێبوردنتـان بـۆ دەکـەن ﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بەوهۆیەوە(خوا)لەتاریکی یەکانەوەدەرتان دێنێ بەرەو نوورورووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بە بەزەییە بەئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُۥ سَلَٰمٌ﴾ ڕۆژێـك بـاوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشـەی) سـەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ بێگومـان ئێمە تۆمان نـاردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشـایەت و مـژدە دەرو ترسـێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ﴾ و بەبانگخـواز بـۆ (ڕێگـەی) خـوا بەفەرمانی ئەو ﴿وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾ و چرایەکـی ڕوونـاك کـەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم﴾ وە مژدە بـدە بەئیمانداران کەبێگومـان بـۆ ئەوان هەیـە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخشـشێکی گەورە لەلایـەن خواوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ گوێڕایەڵـی کافـران و دوو ڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَىٰهُمْ﴾ گـوێ مەدە بەئازار دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە کەپشـتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ کاتێ ئافرەتانی ئیمانداراتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشـان لەپێش ئەوەی بچنە لایان تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسـەریان نییە بۆ ئێـوە هیچ عیددەیەك هەڵژمێرن ﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتـە موتعەیان (پۆشـاك و نوێن بۆ دڵخۆشـییان) بدەنـێ و تەڵاقیان بدەن ﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بـە تەڵاقدانێکـی جـوان و ڕێك وپێـك ﴿٤٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئـەی پێغەمبەر ﷺ بێگومـان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَٰجَكَ ٱلَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسـەرانەت کەمارەییت پـێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەهـا ئـەو کەنیزەکانـەی کەخـوا دەسـتی تۆی خسـتن(بەهۆی زاڵ بوونت بەسـەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ﴾ و (بۆمـان حەڵاڵ کردویت) کچانـی مامـت و کچانی پورت (خوشـکی باوکـت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و کچانی پورت (خوشـکی دایکت) ﴿ٱلَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانـەی کەکۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَٱمْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِىِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی) ﴿إِنْ أَرَادَ ٱلنَّبِىُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ وویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەمەیـان) تەنیـا بـۆ تـۆ دروسـتە بەجیـا لەئیماندارانـی تـر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاسـتی ئێمە دەزانین چیمان پێویسـت کردووە لەسـەر ئیمانـداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ دەربارەی هاوسـەرکانیان و کەنیزەکەکانیـان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئـەوەی هیچ لەلات زەحمەت و گران نەبێ (کەشـتانێکت بەجیا لە موسـڵمانان بۆ دروسـتە) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرۡجِي مَن تَشَآءُ مِنۡهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی) هەریەکێك لەخێزانەکانت ویست دوای بخە ﴿وَتُـٔۡوِيٓ إِلَيۡكَ مَن تَشَآءُۖ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ٱبۡتَغَيۡتَ مِمَّنۡ عَزَلۡتَ﴾ وەهەرکامت بوێت (بێتەلات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكَۚ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَن تَقَرَّ أَعۡيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحۡزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرۡضَيۡنَ بِمَآ ءَاتَيۡتَهُنَّ كُلُّهُنَّۚ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ﴾ وە خوا دەزانێ بەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمٗا﴾ وە خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ ٱلنِّسَآءُ مِنۢ بَعۡدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەلاڵ نییە ﴿وَلَآ أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجٖ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكَ حُسۡنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت رابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتۡ يَمِينُكَۗ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك ببیتە خاوەنی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ﴾ بەلام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بلاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسۡتَـٔۡنِسِينَ لِحَدِيثٍۚ﴾ وەمەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ كَانَ يُؤۡذِي ٱلنَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسۡتَحۡيِۦ مِنكُمۡۖ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە بێ دەنگە) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَسۡتَحۡيِۦ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ﴾ بەلام خوا لە(ووتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلۡتُمُوهُنَّ مَتَٰعٗا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناوماڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَسۡـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٖۚ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داواکەن ﴿ذَٰلِكُمۡ أَطۡهَرُ لِقُلُوبِكُمۡ وَقُلُوبِهِنَّۚ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێن ترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمۡ أَن تُؤۡذُواْ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نی یە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَآ أَن تَنكِحُوٓاْ أَزۡوَٰجَهُۥ مِنۢ بَعۡدِهِۦٓ أَبَدًاۚ﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ شَيۡـًٔا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیلێن) ﴿أَوۡ تُخۡفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِىٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَٰنِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و برکانیان ﴿وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَٰتِهِنَّ﴾ وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای غولام وکەنیزانی خۆیان ﴿وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا چاودێرو ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ﴾ بەڕاستی خوا وفریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خواو پێغەمبەرەکەی دەدەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادەکردون ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ﴾ با عابا وباڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاك) ﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾ ﴿لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دوو ڕووان ﴿وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە کەسانێك لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَٱلْمُرْجِفُونَ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَّلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓا۟﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون لەهەر کوێ بەر دەستت کەوتن ﴿أُخِذُوا۟ وَقُتِّلُوا۟ تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾ ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و باو ﴿فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێك کەپێشتر بوون ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز باوو سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِۖ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی) ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ﴿٦٤﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًاۖ﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نیە ﴿٦٥﴾ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ﴾ دەڵێن: خۆزگە وكاشكای ﴿أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالُواْ رَبَّنَآ﴾ وەدەڵێ: ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد ﴿فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ﴿٦٧﴾ ﴿رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەی پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ﴿٦٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْاْ مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن كە مووسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُواْۚ﴾ جا خوا مووسای پاك كردەوە لەوەی دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾ (مووسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی ڕاست و دروست بكەن ﴿٧٠﴾ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۗ﴾ ولەتاوانەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ و هەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ﴾ بێگومان ئێمە سپاردەمان نیشانی ﴿عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان دا(هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُۖ﴾ كەچی ئادەمی ئەو(سپاردەی) هەڵگرت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ﴿٧٢﴾ ﴿لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ﴾ وە (سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِۗ﴾ وە لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًۢا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٣﴾

سورەتی ﴿ سَبَإٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا مولکی ئەوە ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ وە لە دوارۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ﴿١﴾ ﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۚ﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ ٱلۡغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ باوەڕان ووتیان: ﴿لَا تَأۡتِينَا ٱلسَّاعَةُۖ﴾ ڕۆژی دواییمان (بەسەردا) نایەت ﴿قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِۖ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعۡزُبُ عَنۡهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثۡقَالُ ذَرَّةٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان وزەویدا ﴿وَلَآ أَصۡغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكۡبَرُ﴾ وە بچوکترو گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ﴾ ئیللا لەکتێبێکی ئاشکراو ڕووندایە ﴿٣﴾ ﴿لِّيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِۚ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ﴿٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ سَعَوۡ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە کەسانێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن وهیچیان پێ ناکرێت ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مِّن رِّجۡزٍ أَلِيمٞ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ وسەخت ﴿٥﴾ ﴿وَيَرَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ ٱلۡحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ و ڕێنموونی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانوت ﴿هَلۡ نَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ رَجُلٖ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمۡ إِذَا مُزِّقۡتُمۡ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك(مردن و) بە تەواوی ڕزین و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمۡ لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍ﴾ بەڕاستی ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ﴿٧﴾

﴿أَفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةُۢ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕن بەدوا ڕۆژ ﴿فِي ٱلۡعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلۡبَعِيدِ﴾ لەناو سزاو گومڕاییەکی دوور (لەڕاستی)دان ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأۡ نَخۡسِفۡ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەین بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ نُسۡقِطۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا ﴿كِسَفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضۡلٗاۖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیوو ﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُۥ وَٱلطَّيۡرَۖ﴾ ئەی چیا وباڵندەکان لەگەڵ داوود زیکرو تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلۡحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ﴿١٠﴾ ﴿أَنِ ٱعۡمَلۡ سَٰبِغَٰتٖ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرۡ فِي ٱلسَّرۡدِۖ﴾ و لەچنینی زرێدا بائەندازەیی ئەڵقەکان وەك یەك بن ﴿وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ﴾ وکردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ﴿١١﴾ ﴿وَلِسُلَيۡمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با، هەوا) مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهۡرٞ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهۡرٞۖ﴾ وە (نیوەڕوان تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَأَسَلۡنَا لَهُۥ عَيۡنَ ٱلۡقِطۡرِۖ﴾ وەمسمان بۆ تواندەوە وەك کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلۡجِنِّ مَن يَعۡمَلُ بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ وهەندێ لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذۡنِ رَبِّهِۦۖ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری ﴿وَمَن يَزِغۡ مِنۡهُمۡ عَنۡ أَمۡرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقۡهُ مِنۡ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای ئاگری هەڵگراوی پێ دەچێژین ﴿١٢﴾ ﴿يَعۡمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی بوویستایە بۆیان دروست دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٖ كَٱلۡجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٖ رَّاسِيَٰتٍۚ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجولاّن لەبەر گەورەییان) ﴿ٱعۡمَلُوٓاْ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكۡرٗاۚ﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٞ مِّنۡ عِبَادِيَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ﴿١٣﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيۡنَا عَلَيۡهِ ٱلۡمَوۡتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان مراند ﴿مَا دَلَّهُمۡ عَلَىٰ مَوۡتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی نیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێجگە لەخۆرەو مۆریانەی زەوی ﴿تَأۡكُلُ مِنسَأَتَهُۥۖ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد (کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلۡجِنُّ﴾ بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ٱلۡغَيۡبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُواْ فِي ٱلۡعَذَابِ ٱلۡمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە ﴿١٤﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنەکەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ و سوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ و لاتێکی پاك و خۆش و پەروەردگارێکی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە لافاوی وێرانکارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەروو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و کەمێك لەداری نەبگ (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی نا سوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەکەس ئەسێنین؟! ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾ چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك ولەیەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی نزیکمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان)چەند شەوو ڕۆژ بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش کردمانن بەداستانێ لەناو خەڵکدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بڵاومان کردن (بەو وڵاتاندا) بەو پەڕی پرژو بڵاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکرانە بژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەواندا بەدی هێنا ﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وەکێ لەوان دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست کردنی) ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو (خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن: پەروەردگارتان چی بڕیارێکی فەرموو ﴿قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ﴾ دەڵێن: ووتە ڕاستەکەی فەرموو (کەرێگە دانە بەتکا کردن) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾ وە تەنها (خوا) بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّآ أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە (یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموونین یان لەگومراییەکی ئاشکرادایین ﴿٢٤﴾ ﴿قُل لَّا تُسْـَٔلُونَ عَمَّآ أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لەتاوانێ کەئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان ئێمەو ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی ﴿وَهُوَ ٱلْفَتَّاحُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلْ أَرُونِىَ ٱلَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِۦ شُرَكَآءَ﴾ بڵێ ئادەی نیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بردوبووتانە ڕیزی خواوە ﴿كَلَّا بَلْ هُوَ ٱللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو زاتی خوایە ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردوە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنی (ڕۆژی دوایی)ە کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسْتَـْٔخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەساتێك دوا دەکەون لێی و نەپێشیش دەکەون ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ ٱلْقَوْلَ﴾ قسەو تاوان ئاڕاستەی یەکتر دەکەن ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ لاوازو ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ بەوانەی خۆیان بەگەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەکان) ﴿لَوْلَآ أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ ئەوانەی خۆیان بە گەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوٓا۟﴾ بەوانەی ژێردەستە و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَـٰكُمْ عَنِ ٱلْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموونی ﴿بَعْدَ إِذْ جَآءَكُم﴾ دوای ئەوە بۆتان هات ﴿بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ ژێر دەستەو چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون ﴿بَلْ مَكْرُ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین) ﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَآ أَن نَّكْفُرَ بِٱللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُۥٓ أَندَادًا﴾ وە وێنە وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا۟ ٱلنَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کاتێك کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا ٱلْأَغْلَـٰلَ فِىٓ أَعْنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە زنجیرو تەوقمان کردە گەردنی بێباوەڕان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ﴾ مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتویانە ﴿إِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَـٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان نی یە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُوا۟ نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَـٰدًا﴾ وە ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین ﴿٣٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّى﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَـٰدُكُم بِٱلَّتِى﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰٓ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَـٰلِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ ﴿فَأُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ ٱلضِّعْفِ﴾ بۆ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا۟﴾ بەهۆی ئەو چاکانەی کەکردویانە ﴿وَهُمْ فِى ٱلْغُرُفَـٰتِ ءَامِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِىٓ ءَايَـٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَـٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ فِى ٱلْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّى﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ لَهُۥ﴾ ڕۆزی هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَآ أَنفَقْتُم مِّن شَىْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُۥ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕ دەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ئەو (خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەکان دەفەرموێ ﴿أَهَـٰٓؤُلَآءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا۟ يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەوانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا۟ سُبْحَـٰنَكَ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە وپشتیوانیی ئێمەی نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا۟ يَعْبُدُونَ ٱلْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾ زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ ناتوانن هیچ سوودو زیانێك بەیەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ وە بەستەمکاران دەڵێین: ﴿ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچەژن ﴿ٱلَّتِى كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَـٰتُنَا بَيِّنَـٰتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالُوا۟ مَا هَـٰذَآ إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن: ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُكُمْ﴾ لەوەی کەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا۟ مَا هَـٰذَآ﴾ وە دەڵێن: ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّآ إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بەناوی خواوە ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کەبۆیان هاتبوو ﴿إِنْ هَـٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيْنَـٰهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون ﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانێ پێش ئەمان (قوڕەیشییەکان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا۟ مِعْشَارَ مَآ ءَاتَيْنَـٰهُمْ﴾ ئەمان (قوڕەیش) نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا۟ رُسُلِى﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَعِظُكُم بِوَٰحِدَةٍ﴾ بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا۟ لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَٰدَىٰ﴾ کەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر خوا هەڵسن (وگوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا۟ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَىْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾ بڵێ هەرکرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی من تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّى يَقْذِفُ بِٱلْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّـٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ (خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ ٱلْبَٰطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ (نەما) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَآ أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِى﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ ٱهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونبم ﴿فَبِمَا يُوحِىٓ إِلَىَّ رَبِّىٓ﴾ ئەوە بەهۆی ئەو(قورئانە)وەیە کەپەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ فَزِعُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن ﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نییە ﴿وَأُخِذُوا۟ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیك (دۆزەخەوە) دەبرێن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە) ﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ ٱلتَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا۟ بِهِۦ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِٱلْغَيْبِ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دورەوە (کەدونیایە). ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەر بەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبڕوا هێنان و تەوبە کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەماندا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ فِى شَكٍّ مُّرِيبٍۭ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿ فَاطِر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەبەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێك ﴿أُو۟لِىٓ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ﴾ خاوەنی (چەند جۆرە) باڵن : دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ مَا يَشَآءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾ ﴿مَّا يَفْتَحِ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەك بۆ خەڵك بەرەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ ئیتر شتێك نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەك بگرێتەوە ﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُۥ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەڵاکەر و نێرەری بۆ نییە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەوە لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَٰلِقٍ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە ﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخواپەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دلگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونكە بەڕاستى پێغەمبەرانى پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو كارو بارەكان تەنها بۆ لاى خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەى خەلكینە بێگومان بەڵێنى خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەى كەواتە با ژیانى دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە باشەیتان بە(بەزەیى و لێبوردەى) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستى شەیتان دوژمنى ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەى كەواتە ئێوەش بەدوژمنى خۆتانى دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم وكۆمەڵەكەى بانگ دەكات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەى ببنە هاوەڵانى ئاگرى هەڵگیرساوى (دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەى بێ باوەڕ بوون سزاى بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەى باوەڕیان هێناوەو كردەوە چاكەكانیان كردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتى گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەى ئایا كەسێ كەكردەوەى خراپى خۆى بۆ جوان كراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بەچاك و جوانى دەبینێ (وەك كەسێكە پێوەرى چاكەو خراپەى ئایین بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستى خوا هەركەسێكى بوێ گومڕاى دەكات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە هەركەسێكى بوێ ڕێنموونى دەكات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەى كەواتە بەخەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانى) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستى خوا بەوەى كەئەوان دەیكەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێكە (با،هەوا) كانى ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەى هەورەكان بگەڕێنێ (بڵاویان بكەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین بۆ سەر وڵاتێكى مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانى لێ دەبارێ و) زەوى پێى زیندوو دەكەینەوە لەپاش ووشك بوون و مردنى ﴿كَذَلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو كردنەوەى(مردووانیش لەقیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر كەسێ گەورەیى و سەربەرزى دەوێ (لەخواى بوێ) ﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونكە بەڕاستى هەموو گەورەیى و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ ووتەى پاك و چاك تەنها بۆ لاى ئەو (خوا) سەر دەكەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەى پاكو) كردەوەى چاك بەرز دەكاتەوە (بۆلاى خۆى) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەى كەپیلانە خراپەكان دەگێرن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەكى توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانى ئەوانە لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوكى) ئێوەى لەخاك دروست كردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەكانى دروست كرد) لەنوتفەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) كردوونى بەچەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دوو گیان نابێ و سكەكەى دانانى (نابێت) مەگەر بەئاگادارى خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ كراوێ تەمەنى درێژ ناكرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لەتەمەنى كەم ناكرێ مەگەر لەكتێبێك (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستى ئەم كارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار وشیرینە ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێرو تاڵ و تفتە ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووكیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، وخۆتانی پێ دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و كەشتی یەكان دەبینی ئاوەكە لەت دەكەن (كاتێ بەناویدا دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بكەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا ستایشی خوا بكەن (لەسەر بەهرەكانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەكات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەكات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەكەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری كراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەكەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێكڵە سپێكەی ناوكی خورمایش نین ﴿١٣﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەكان) ئەگەر نزاو هاواریان لێ بكەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەكەتان نابیستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیسن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەكەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە كەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناكات (لەسەر ئەنجامتان) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵكینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش كراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵكێكی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش بۆ خوا كارێكی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانێ (گوناهبارێ) بانگی كەسێ تر بكات بۆ هەڵگرتنی (بارە گوناهەكەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوا لێ كراوەكە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەكەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ كە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەكانیان بەرێكی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر كەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەكەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نەکوێرو بینا یەکسانن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نەسێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نەزیندووان و مردووان بەرانبەرن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (بانگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کەبیەوێت ﴿وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ﴾ بەلاّم تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت) ببیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕاوو کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون قارم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بارانە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سورە (سپی و سورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەهات ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە. ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەکتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانییەکن هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێرو تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ وبەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا نیگامان کردوە بۆ تۆ ﴿هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بێگومان خوا بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسانێك ﴿ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ ئەمجا هەندێکیان ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەکی گەورەیە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە ناو بەهەشتانێك کە جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ﴾ لەوێدا بەبازنی ئاڵتونی و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ﴾ وپۆشاکیشیان تێیدا ئاوریشمە ﴿٣٣﴾ ﴿وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەوان دەڵێن: هەموو سوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذۡهَبَ عَنَّا ٱلۡحَزَنَۖ﴾ کەخەفەتی لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِيٓ أَحَلَّنَا دَارَ ٱلۡمُقَامَةِ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ ئەو (خوایە) کە بەچاکەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی کردین لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا نەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش دەبێ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٞ﴾ ونەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار دەبێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقۡضَىٰ عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوتُواْ﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەردایاندا تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُم مِّنۡ عَذَابِهَاۚ﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ) یان لێ سووك ناکرێ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي كُلَّ كَفُورٖ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە ئەسەنین لەهەموو بێ باوەڕێك ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمۡ يَصۡطَرِخُونَ فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەکەن ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا نَعۡمَلۡ صَٰلِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان (لەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەین ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد (لەدونیادا) ﴿أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُم﴾ (وەلاّم دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ﴾ ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بکاتەوە تیایدا بیر بکاتەوە ﴿وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُۖ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ نەهات ﴿فَذُوقُواْ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونکە هیچ یاریدەدەرێك بۆ (بێ باوەڕە) ستەمکارەکان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَٰلِمُ غَيۡبِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەکان وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دلاّن ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُۥ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ نیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ ٱلظَّٰلِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُمْسِكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَآ﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەر خۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى ٱلْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿ٱسْتِكْبَارًا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لەبەر خۆ بەزل زانی لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ ٱلسَّيِّئِ﴾ و فێڵ وپیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە باوی خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و باوی خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان ونەلەزەویدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگرێ لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾ لەبەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەلام (خوا) مۆڵەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿ يس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە. ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) تەوقمان کردبێتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (تەوقانە) تا چەناکەیان هاتبێ (گەردنیانی بەتەواوی گرتبێتەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسن ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسییوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلًا أَصۡحَٰبَ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیـان بـۆ بێنەرەوە بەخەڵکی شـاری (أنطاکیـة) ﴿إِذۡ جَآءَهَا ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ کاتـێ کەپێغەمبەرانیان بـۆ هات ﴿١٣﴾ ﴿إِذۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱثۡنَيۡنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾ کاتـێ دوو (پێغەمبەر)مـان نـارد بـۆ ناویـان باوەڕیـان پێنە کـردن ﴿فَعَزَّزۡنَا بِثَالِثٖ﴾ ئەمجا بە(ناردنـی پێغەمبەری) سـێیەم بەهێزمان کردن (وپشـتمان گرتـن) ﴿فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ﴾ جا (هەموویان) ووتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالُواْ مَآ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ (خەڵکەکە) ووتیان ئێوە هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مِن شَيۡءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەنیگا) نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا تَكۡذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ﴿١٥﴾ ﴿قَالُواْ رَبُّنَا يَعۡلَمُ إِنَّآ إِلَيۡكُمۡ لَمُرۡسَلُونَ﴾ (پێغەمبـەرەکان) ووتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاسـتی ئێمە (بەپێغەمبەریتی) نێردراوین بۆ سـەر ئێـوە ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيۡنَآ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئێمـە تەنهـا گەیاندنـی (ئاینەکە)مـان لەسـەرە بەڕوونـی ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا تَطَيَّرۡنَا بِكُمۡ﴾ (خەڵکەکە) ووتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی بووین ﴿لَئِن لَّمۡ تَنتَهُواْ لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و بەڕاسـتی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سـزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ﴿١٨﴾ ﴿قَالُواْ طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمۡ أَئِن ذُكِّرۡتُمۚ﴾ (پێغەمبـەرەکان) ووتیان شـوومی ئێوە بەخۆتانەوەیـە چونکە ئێوە ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئێوە گەلێکـی لەسـنوور دەرچـوون ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ مِنۡ أَقۡصَا ٱلۡمَدِينَةِ رَجُلٞ يَسۡعَىٰ﴾ وە لـەو پەڕی شـارەکەوە پیاوێك بەپەلـە هـات ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُواْ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم شـوێن ئـەم پێغەمبەرانە بکەون ﴿٢٠﴾ ﴿ٱتَّبِعُواْ مَن لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ أَجۡرٗا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ کەخۆشـتان ڕێنموونیی کراون ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا لِيَ لَآ أَعۡبُدُ ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ئایا بێجگە لەو (خوا) پەرستراوانێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدۡنِ ٱلرَّحۡمَٰنُ بِضُرّٖ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان زیانـی بۆ من بـوێ ﴿لَّا تُغۡنِ عَنِّي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ تکای ئەوان هیچ سـوودێك بەمـن ناگەیەنێ ﴿وَلَا يُنقِذُونِ﴾ و (لەسـزای خوا) ڕزگارم ناکەن ﴿٢٣﴾ ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەش دابنێم) ئەو کاتە لەگومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ﴿٢٤﴾ ﴿إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمۡ فَٱسۡمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم هێنا بەپەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێتان لێبێ ﴿٢٥﴾ ﴿قِيلَ ٱدۡخُلِ ٱلۡجَنَّةَۖ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی ووترا: بڕۆرە بەهەشـتەوە ﴿قَالَ يَٰلَيۡتَ قَوۡمِي يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) ووتـی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە ﴿٢٦﴾ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بـە ئـەوەی کەپەروەردگـارم لێـم خۆشـبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ وەبردمیە ڕیزی ڕێز گیراوانەوە ﴿٢٧﴾

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە لـە دوای ئـەو نەمـان نارده خـوارەوه بۆ سـەر گەلەكەی ﴿مِن جُندٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ هیچ لەشكرێك لەئاسمانەوه ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ (هـۆی تیاچوونیان) تەنیا شـریخەیەكی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ﴾ جـا كتوپڕ ئەوانە هەموو جولەیـان نەمـا و مـردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ﴾ ئـای پەشـیمانی وداخـی سـەخت بۆ ئـەو بەندانەی (كەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێكیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان پـێ دەكرد (و هیچ تـر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانیوه ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا چەنـد گەلی (تاوانبار) مـان لە ناو بردووه ﴿أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ كەبێگومان ناگەڕێنەوه بۆ لای ئەمان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلّٞ لَّمَّا جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ هـەر هەموو (لـە ناوبراوان) كۆ دەكرێنـەوه لای ئێمە (و لەقیامەت دا) ئامادە دەكرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ﴾ وه نیشـانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە ﴿أَحۡيَيۡنَٰهَا﴾ كـە زیندوومـان كـردەوە ﴿وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمـان لـێ دەرهێنا (لـێ ڕوانـد) كـە لێـی دەخـۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ﴾ وه لـەو (زەوییـە) دا چەند بـاخ لەخورمـا و ترێمـان بەدی هێنـا ﴿وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ﴾ و چەنـد كانیاومان تیـادا هەڵقوڵاندوه ﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأۡكُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەكانی بخۆن كەدەستی ئەوان بەرهەمی نەهێناوه ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناكەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ پاك وبێگەردە زاتێك كە هەموو جووتەكانی (نێر و مێ) دروست كردووه ﴿مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ﴾ لـەوەی كـە زەوی دەیڕوێنـێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ و لەو شـتانەش كە نایزانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلَّيۡلُ نَسۡلَخُ مِنۡهُ ٱلنَّهَارَ﴾ شـەویش بەڵگەو نیشـانەیە بۆ ئەوان كە ئێمـە ڕۆژی لێ دەردەهێنین ﴿فَإِذَا هُم مُّظۡلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناكاودا تاریكی هەموویان دەگرێتەوه ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلشَّمۡسُ تَجۡرِي لِمُسۡتَقَرّٖ لَّهَاۚ﴾ خۆریـش بەرەو بنكـەی خـۆی (لە گەڕاندایـە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئـەوه بڕیاردراوی (خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرَ قَدَّرۡنَٰهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند قۆناغێكمان داناوه ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَٱلۡعُرۡجُونِ ٱلۡقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو كردنی قۆناغەكانی) هەتا وەكو پەلی دار خورمای كۆنی (وشـك بـووی) لـێ دێـت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا ٱلشَّمۡسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدۡرِكَ ٱلۡقَمَرَ﴾ خۆر بـۆی نییـە (ناتوانێ) بگـات بەمانگ ﴿وَلَا ٱلَّيۡلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ﴾ و شـەویش ناتوانێ پێشـكەوێ لەڕۆژ ﴿وَكُلّٞ فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ و هەر یەكەیان (خۆرو مانگ)لە خولگەیەكدا مەلە دەكەن و دەسوڕێنەوه ﴿٤٠﴾

﴿وَءَايَةٌ لَّهُمْ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى ٱلْفُلْكِ ٱلْمَشْحُونِ﴾ کەبێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لەکەشتی پڕکراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِۦ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی تریشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێك پێیان بوترێت ﴿ٱتَّقُوا۟ مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لە بەردەمتان دایە و لەوەش لەپشتانەوەیە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تارەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێرن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ أَطْعَمَهُۥٓ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیوویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَآ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیەتێك بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ﴾ وە (جارێ تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنەدەروەو ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَا مَنۢ بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۜ﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێ ی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً﴾ تەنها شریخە ودەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ ٱلۡيَوۡمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٖ فَٰكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمۡ وَأَزۡوَٰجُهُمۡ فِي ظِلَٰلٍ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا بۆیان ئامادەیەمیوەهات وهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَٰمٞ قَوۡلٗا مِّن رَّبّٖ رَّحِيمٖ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت) بەووتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَٱمۡتَٰزُواْ ٱلۡيَوۡمَ أَيُّهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمۡ أَعۡهَدۡ إِلَيۡكُمۡ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسێتم بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُواْ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ ٱعۡبُدُونِيۚ هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ وە(ئایا وەسێتم بۆ نەکردن) کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَضَلَّ مِنكُمۡ جِبِلّٗا كَثِيرًاۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمۡ تَكُونُواْ تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ﴾ ئەمەئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿ٱصۡلَوۡهَا ٱلۡيَوۡمَ بِمَا كُنتُمۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی یەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿ٱلۡيَوۡمَ نَخۡتِمُ عَلَىٰٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ ئەمڕۆ مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَآ أَيۡدِيهِمۡ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشۡهَدُ أَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَطَمَسۡنَا عَلَىٰٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَٱسۡتَبَقُواْ ٱلصِّرَٰطَ فَأَنَّىٰ يُبۡصِرُونَ﴾ ئەوسا دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبرکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَمَسَخۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمۡ﴾ خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ) ﴿فَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ مُضِيّٗا وَلَا يَرۡجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَن نُّعَمِّرۡهُ نُنَكِّسۡهُ فِي ٱلۡخَلۡقِۚ أَفَلَا يَعۡقِلُونَ﴾ وە تەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمۡنَٰهُ ٱلشِّعۡرَ وَمَا يَنۢبَغِي لَهُۥٓۚ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ) مان فێری شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ وَقُرۡءَانٞ مُّبِينٞ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيّٗا﴾ بۆ ئەوەی ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و بەڵێنی (سزا) بسەپێنێت بەسەر بێ باوەڕاندا ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقۡنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتۡ أَيۡدِينَآ أَنۡعَٰمٗا﴾ کە بێگومان ئێمە ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمۡ لَهَا مَٰلِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلۡنَٰهَا لَهُمۡ﴾ وە رامیمان هێناون بۆیان ﴿فَمِنۡهَا رَكُوبُهُمۡ وَمِنۡهَا يَأۡكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی) هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ وَمَشَارِبُۚ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةٗ﴾ وە بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمۡ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَهُمۡ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمۡ لَهُمۡ جُندٞ مُّحۡضَرُونَ﴾ بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیانـدان (وملکەچی ئەو بتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحۡزُنكَ قَوۡلُهُمۡۘ﴾ جا قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعۡلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعۡلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ کە ئەومان لە نوتفەیەك دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٞ مُّبِينٞ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی سەرسەختی دیار (دەمقالێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلٗا وَنَسِيَ خَلۡقَهُۥۖ﴾ وە نموونەمان بۆ دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چوّتەوە ﴿قَالَ مَن يُحۡيِ ٱلۡعِظَٰمَ وَهِيَ رَمِيمٞ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلۡ يُحۡيِيهَا ٱلَّذِيٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٖۖ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بە دی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلۡقٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو دروست کراوێك زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلشَّجَرِ ٱلۡأَخۡضَرِ نَارٗا﴾ زاتێ کە لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردون ﴿فَإِذَآ أَنتُم مِّنۡهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيۡسَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يَخۡلُقَ مِثۡلَهُمۚ﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ ٱلۡخَلَّٰقُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش دروست کەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَآ أَمۡرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيۡـًٔا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ شتێك بە دی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: ببە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَسُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ جا پاك و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێك بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿ ٱلصَّٰٓفَّٰتِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندی میهرەبان

﴿وَٱلصَّٰٓفَّٰتِ صَفّٗا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) ﴿١﴾ ﴿فَٱلزَّٰجِرَٰتِ زَجۡرٗا﴾ وە سوێند بەوانە کە دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا ﴿٢﴾ ﴿فَٱلتَّٰلِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمۡ لَوَٰحِدٞ﴾ بەڕاستی پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە ﴿٤﴾ ﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ ٱلۡمَشَٰرِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّا زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِزِينَةٍ ٱلۡكَوَاكِبِ﴾ بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە ﴿٦﴾ ﴿وَحِفۡظٗا مِّن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ مَّارِدٖ﴾ وە لەهەموو شەیتانێکی سەر کەش پاڕاستوومانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى ٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقۡذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٖ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر باران دەکرێن ﴿٨﴾ ﴿دُحُورٗاۖ وَلَهُمۡ عَذَابٞ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە توندی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە وسەختە ﴿٩﴾ ﴿إِلَّا مَنۡ خَطِفَ ٱلۡخَطۡفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك (لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ ثَاقِبٞ﴾ پزیسکی گڕدار وسوتێنەری شوێن دەکەوێت (و دەی سوتێنێ) ﴿١٠﴾ ﴿فَٱسۡتَفۡتِهِمۡ أَهُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) بپرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێز ترن ؟ ﴿أَم مَّنۡ خَلَقۡنَآۚ﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و...) ﴿إِنَّا خَلَقۡنَٰهُم مِّن طِينٖ لَّازِبِۭ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان دروست کرد لە قوڕێکی لینجی جیڕ ﴿١١﴾ ﴿بَلۡ عَجِبۡتَ وَيَسۡخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِّرُواْ لَا يَذۡكُرُونَ﴾ وە کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەر ناگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ ءَايَةٗ يَسۡتَسۡخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە گاڵتەجار ﴿١٤﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا ﴿١٥﴾ ﴿أَءِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! ﴿١٦﴾ ﴿أَوَ ءَابَآؤُنَا ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان ﴿١٧﴾ ﴿قُلۡ نَعَمۡ وَأَنتُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەر شۆڕن ﴿١٨﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجۡرَةٞ وَٰحِدَةٞ فَإِذَا هُمۡ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ زیندوون و دەڕوانن ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُواْ يَٰوَيۡلَنَا هَٰذَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ﴾ وە دەڵێن: وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن وپاداشتە ﴿٢٠﴾ ﴿هَٰذَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانە یە کە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٢١﴾ ﴿ٱحۡشُرُواْ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ وَأَزۡوَٰجَهُمۡ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن ﴿٢٢﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَٱهۡدُوهُمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان نیشان دەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَقِفُوهُمۡۖ إِنَّهُم مَّسۡـُٔولُونَ﴾ وە ئەوانە ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿٢٤﴾

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر یارمەتـی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لـەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومراکـراوەکان بە گومراکەرەکان) دەڵێن بەڕاسـتی ئێوە بوون لەلای ڕاستەوە هاتنە لامان (نەتان هێشـت شـوێنی کەوین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومراکەرەکان) دەڵێن (نەخێر ڕاسـت ناکەن) بەڵکـو ئێوە خۆتان ئیمان دار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە ئێمە هیچ دەسـەلاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی بـوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتـە بڕیـاری پەروەردگارمـان (بەسـزا دانمـان) سـەپا بەسـەرماندا، کە بەڕاسـتی دەبـێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵـێ ئێمە ئێوەمـان گومڕا کرد چونکە بەڕاسـتی خۆشـمان گومـڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاسـتی هەموویان (گومڕاکـراو و گومـڕاکار) لـەو ڕۆژەدا لەسزادا هاوبەشـن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومـان ئێمـە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاسـتی هـەر کاتێ بەوانە بوترایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیـچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نییـە بێجگە لە خـوا، خۆیان بە گـەورە دەزانی (و ملکەچـی نەدەبـوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت: ئایا ئێمە پەرسـتراوەکانمان واز لـێ بهێنیـن؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شـاعیرێکی شـێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر وانییـە) بەڵکـو ئـەو (پێغەمبـەرە) هەقـی هێنـاوەو بـاوەڕی بـە پێغەمبەرانی پێشـوو هەیـە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاسـتی ئێوە سـزای سـەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە تەنهـا تۆڵـەی ئـەو (خراپانە)تان لـێ ئەسـەنرێ کەکردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بـەلام بەندە پـاك و هەڵبژاردەکانـی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانـەن ڕزق و ڕۆزی دیـار کراویان بۆ هەیە ﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کەمیـوە هاتـی جـۆرا و جـۆرە، وە ئـەوان ڕێـز لێگیـراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لەبەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی یە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتر دانیشـتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسـەریاندا دەسـوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی پـاك وخاوێن لـە ڕووبارە ڕۆشـتوەکانی بەهەشـت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپیە لە ڕەنگـدا، زۆر بەلەزەتـە بـۆ ئەوانـەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشـەو ژیـری مـرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئـەو شەرابە) نەمێشـکیان تێك دەدات نەسـەر خۆشـیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سـەیری کەس ناکـەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکـو هێلکـەی نـاو هێلانەن (یـان ئەڵێی مـرواری ناو سـەدەفن) ﴿٤٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ: من (لە دونیا) هاوەڵێکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَءِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!) ﴿٥٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَءِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا بەڕاستی ئێمە(زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێن ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِى سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَٱللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە نامرین؟! ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا ٱلْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وەئێمە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾ ﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ ٱلْعَٰمِلُونَ﴾ باتێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی واتێکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ ٱلزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێز گرتن و میوان دارییە باشە، یان(بەری) درەختی ژەقنەموت ؟﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهَا فِتْنَةً لِّلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران (کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِىٓ أَصْلِ ٱلْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (ژەقنەموتە) درەختێکە لە بێخی دۆزەخ دا دەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُۥ رُءُوسُ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ بەروو بوومەکەی هەروەك سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَءَاكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو (دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی لێڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى ٱلْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا۟ ءَابَآءَهُمْ ضَآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾ ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ ٱللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾ ﴿وَلَقَدْ نَادَىٰنَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ ٱلْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری لێ کردین ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥ مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُۥ هُمُ ٱلْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەكانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي ٱلْـَٔاخِرِينَ﴾ وە باس وناوبانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەكاندا هێشتەوە (كە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سەلام و درووود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاكەكاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو لە بەندە باوەڕدارەكانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْـَٔاخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان نوقم كرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِۦ لَإِبْرَٰهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنكەوتوانی نووح بوو (لە بنەماكانی ئایینـدا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ كاتێ بە دڵێكی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ كاتێ كە بەباوكی و گەلەكەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾ ﴿أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێكی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن) ﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئاخۆ گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي ٱلنُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێكی ئەستێرەكانی كرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ جەژنەكەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ كرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی شار بۆ جەژنەكەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ ءَالِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای پەرستراوەكانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە ناكەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًۢا بِٱلْيَمِينِ﴾ ئەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی كرد بەلێدانیان (ورد وردی كردن جگە بتە گەورەكەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوٓا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەكەی زانیان) یەكسەر بە پەلە بەرەو ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێك دەپەرستن كە خۆتان دەیتاشن و دروستی دەكەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە كاتێكدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو بتانەشە دروستان كردون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ٱبْنُوا لَهُۥ بُنْيَٰنًا فَأَلْقُوهُ فِي ٱلْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەكی بەرزی بۆ دروست بكەن (پڕی كەن لە ئاگر) و فڕێ ی بدەنە ناو ئاگرەكەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَٰهُمُ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ وویستیان (بیكوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ (ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموونیم دەكات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ ئەی پەروەردگارم منداڵێكی چاكم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَٰهُ بِغُلَٰمٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی كوڕێكی لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعْيَ﴾ جا كاتێ ئەو (كوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش و كار بكات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ إِنِّيٓ أَرَىٰ فِي ٱلْمَنَامِ أَنِّيٓ أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی كوڕە خۆشەویستەكەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم كە سەرت دەبڕم ﴿فَٱنظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَٰٓأَبَتِ ٱفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (كوڕەكە = ئیسماعیل) ووتی بابەگیان ئەوەی فەرمانت پێ دراوە بیكە ﴿سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە وویستی خوا لە خۆگران دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّآ أَسۡلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلۡجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر زەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ أَن يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم ﴿١٠٤﴾ ﴿قَدۡ صَدَّقۡتَ ٱلرُّءۡيَآۚ﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئابەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلۡبَلَٰٓؤُاْ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی ئاشکرابوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيۡنَٰهُ بِذِبۡحٍ عَظِيمٖ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باسکردن بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ درووود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیمان دارەکانی ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرۡنَٰهُ بِإِسۡحَٰقَ نَبِيّٗا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَٰرَكۡنَا عَلَيۡهِ وَعَلَىٰٓ إِسۡحَٰقَۚ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحۡسِنٞ وَظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ مُبِينٞ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاك و ستەمکار لەدەروونی خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر مووساو هاروون دا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُمَا وَقَوۡمَهُمَا مِنَ ٱلۡكَرۡبِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرۡنَٰهُمۡ فَكَانُواْ هُمُ ٱلۡغَٰلِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن (بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلۡمُسۡتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا بەهەردووکیان (بەمووسا و هاروون) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُمَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموونی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِمَا فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سەلام لەسەر مووسا و هاروون بێت ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾ ﴿إِنَّهُمَا مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلۡيَاسَ لَمِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ بەگەلەکەی ووت ئەوەلەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدۡعُونَ بَعۡلٗا وَتَذَرُونَ أَحۡسَنَ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ ئایا (بتی) بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾ ﴿ٱللَّهَ رَبَّكُمۡ وَرَبَّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس) لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو ﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی ئێوە (ئەی قوڕەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ و بەشەودا ئایا ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بە ڕاستی یونس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتیەکی پڕ (لە خەڵك) ﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتیە لەبەر ئەوەی باری قوورس بوو، لەترسی نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو بیخەنە ناو دەریاکەوە وباری کەشتەیەکە سووکتر ببێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو لەقورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەویەکی ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەش باوەڕیان هێنا و بەو هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لەژیان تا ماوەیەك ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾ ﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بەمێینە دروست کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەسی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووەو بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا (خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ﴿١٥٤﴾ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٥٥﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ﴿١٥٦﴾ ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿١٥٧﴾ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٨﴾ ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیلێن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ (هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ﴿١٦١﴾ ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری (کەس) بن ﴿١٦٢﴾ ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لەئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی خۆی هەیە ﴿١٦٤﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ هێنانی فەرمانی خوا) ﴿١٦٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر ویادی ئەو دەکەین ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت ﴿١٦٧﴾ ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشینانمان هەبوایە ﴿١٦٨﴾ ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین ﴿١٦٩﴾ ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان بۆ هات) باوەڕیان پێ نەهێنا، جابەزوویی دەزانن (سەر ئەنجامی بێ بڕواییەکەیان چۆن دەبێ) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان ﴿١٧١﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن ﴿١٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر سەربازانی ئێمە سەردەکەوون ﴿١٧٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری کراوە بۆ لەناوبردنیان) ﴿١٧٤﴾ ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرئەنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) ﴿١٧٥﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ﴿١٧٦﴾ ﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ ﴿١٧٧﴾ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتائەو ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە ببینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ﴿١٧٩﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری باڵا دەست لەوەی بێ باوەڕان دەیلێن (دەربارەی) ﴿١٨٠﴾ ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران ﴿١٨١﴾ ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿١٨٢﴾

سورەتی ﴿ صٓ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن ڕێز و پەند و ئامۆژگاری ﴿١﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕن ڕۆ چوون، لە خۆیە گەورە زانین و دژایەتیدا (بەرانبەر ئیسلام و شوێن کەوتووانی) ﴿٢﴾ ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو ﴿٣﴾ ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەریان سوڕدەماکە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادوو گەرێکی زۆر درۆزنە ﴿٤﴾ ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەك خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە (کەیەك خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە ﴿٥﴾ ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قورەیش لە گەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بەخەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمە(ی موحەممەد ﷺ) دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەتا ببێتە گەورەی هەموو عەرەب) ﴿٦﴾ ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئاییندا (کە نەسرانی یە) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە ﴿٧﴾ ﴿أَأُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی لە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گوماندان لە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿٨﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی باڵادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ ﴿٩﴾ ﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز بینەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش ئەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) ﴿١٠﴾ ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قورەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانن بەزوویی) دەشکێنرێن و سەر شۆڕ دەبن ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن مێخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿١٢﴾ ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵانێك بوون ﴿١٣﴾ ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەرا چەسپا (و لە ناو چوون) ﴿١٤﴾ ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (فوو کردن بە کەڕەنادا) کەمترین ماوە دوا خستنی نیە ﴿١٥﴾ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنێکەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێ پرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە ﴿١٦﴾

﴿ٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَٱذۡكُرۡ عَبۡدَنَا دَاوُۥدَ ذَا ٱلۡأَيۡدِۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود) ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە گەڕاوە بوو بۆ لای خوا (١٧) ﴿إِنَّا سَخَّرۡنَا ٱلۡجِبَالَ مَعَهُۥ يُسَبِّحۡنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو(داوود) ﴿بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِشۡرَاقِ﴾ بەئێواران و بەیانیاندا (١٨) ﴿وَٱلطَّيۡرَ مَحۡشُورَةٗۖ كُلّٞ لَّهُۥٓ أَوَّابٞ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو(بۆ تەسبیحات) بۆلای ئەو دەگەڕانەو(تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) (١٩) ﴿وَشَدَدۡنَا مُلۡكَهُۥ﴾ وە پاشایەتیەکەی ئەومان بەهێز کرد ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحِكۡمَةَ وَفَصۡلَ ٱلۡخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی (٢٠) ﴿وَهَلۡ أَتَىٰكَ نَبَؤُاْ ٱلۡخَصۡمِ إِذۡ تَسَوَّرُواْ ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری خەڵوەتگاکەدا سەر کەوتن (٢١) ﴿إِذۡ دَخَلُواْ عَلَىٰ دَاوُۥدَ فَفَزِعَ مِنۡهُمۡۖ﴾ لە ناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود ئەویش داچڵەکا و ترسا لێیان ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡۖ خَصۡمَانِ﴾ ووتیان: مەترسە(ئێمە)دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعۡضُنَا عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَنَا بِٱلۡحَقِّ وَلَا تُشۡطِطۡ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق وڕاستی بڕیار بدەولە ڕاستی لامەدە(لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَٱهۡدِنَآ إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست (٢٢) ﴿إِنَّ هَٰذَآ أَخِي لَهُۥ تِسۡعٞ وَتِسۡعُونَ نَعۡجَةٗ﴾ (یەکیان ووتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەدونۆ سەر مەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعۡجَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ و منیش یەك مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكۡفِلۡنِيهَا وَعَزَّنِي فِي ٱلۡخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیسپێرە بە من) و لەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا (٢٣) ﴿قَالَ لَقَدۡ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعۡجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِۦۖ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ ئەوەی گوێ لەبراکەی تریان بگرێت وبەپەلە ئەم حوکمەی دا) ووتی: سوێندبەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردوی کە داوات لێدەکات تاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلۡخُلَطَآءِ لَيَبۡغِي بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٍ﴾ و بێگومان زۆر لەشەریك و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٞ مَّا هُمۡۗ﴾ بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّٰهُ﴾ داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّۤ رَاكِعٗاۤ وَأَنَابَ ۩﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە پەروەردگاری وکەوت بە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لەکەسی بەرامبەر حوکم بدات وپەلەش بکات لەبڕیار داندا) (٢٤) ﴿فَغَفَرۡنَا لَهُۥ ذَٰلِكَۖ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین ﴿وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلۡفَىٰ وَحُسۡنَ مَـَٔابٖ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرزەو نزیکە لە ئێمەوە ودوارۆژێکی چاکیشی هەیە (٢٥) ﴿يَٰدَاوُۥدُ إِنَّا جَعَلۡنَٰكَ خَلِيفَةٗ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێوان خەڵکدا بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ ٱلۡهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە با لەڕێگای خوا لات نەدات ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لەڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن ﴿لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدُۢ بِمَا نَسُواْ يَوۡمَ ٱلۡحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان لەبیر کردبوو (٢٦)

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ (٢٧) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دانێین (لە دوا رۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەدکرداران لێ دەکەین (٢٨) ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن (٢٩) ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر ڕوو لەخوا بوو (٣٠) ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا نیشانی سولەیمان درا (٣١) ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم باوادا بەسەر یادو عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاوو گوم بوون (٣٢) ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو ئەسپانەدا) (٣٣) ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (لەتە کوڕێ) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا ئەسوڕێتەوە وکۆ ئەبێتەوە لە گەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا (٣٤) ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتێکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی (هەموو شتێکی) (٣٥) ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا وخستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە (٣٦) ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بینا سازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون (٣٧) ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕامامان هێنان بۆی) بە پێکەوە بەستراوی لە کۆت زنجیردا (٣٨) ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) (٣٩) ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەر ئەنجامی چاکی هەیە (٤٠) ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم (٤١) ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێ ی وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەیشی چاك بوویەوە) (٤٢)

﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ أَهۡلَهُۥ وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ وە ژن و منداڵەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحۡمَةً مِّنَّا وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕەحم ومیهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیرو هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذۡ بِيَدِكَ ضِغۡثٗا فَٱضۡرِب بِّهِۦ وَلَا تَحۡنَثۡ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شووڵ (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خوارد بوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدۡنَٰهُ صَابِرٗا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆ گری بینی ﴿نِّعۡمَ ٱلۡعَبۡدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٞ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ عِبَٰدَنَآ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُوْلِي ٱلۡأَيۡدِي وَٱلۡأَبۡصَٰرِ﴾ کە خاوەنی هێزو توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّآ أَخۡلَصۡنَٰهُم بِخَالِصَةٖ ذِكۡرَى ٱلدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمۡ عِندَنَا لَمِنَ ٱلۡمُصۡطَفَيۡنَ ٱلۡأَخۡيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سیانیان) لای ئێمە لەبەند هەڵبژێردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ إِسۡمَٰعِيلَ وَٱلۡيَسَعَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو لکیفل بکە ﴿وَكُلّٞ مِّنَ ٱلۡأَخۡيَارِ﴾ کەهەموویان لە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكۡرٞۚ وَإِنَّ لِلۡمُتَّقِينَ لَحُسۡنَ مَـَٔابٖ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٖ مُّفَتَّحَةٗ لَّهُمُ ٱلۡأَبۡوَٰبُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کەدەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا﴾ لەوێدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدۡعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ وَشَرَابٖ﴾ تێیدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمۡ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ أَتۡرَابٌ﴾ و حۆرییانی هاوتەمەنیان لایە (خێزانیانن) کەچاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (نازو نیعمەتانە)یە کە بەڵێنتان پێ درا بوو بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزۡقُنَا مَا لَهُۥ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَاۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٖ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشە ڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَا فَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلۡيَذُوقُوهُ حَمِيمٞ وَغَسَّاقٞ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم وزووخاو، دەبا بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَءَاخَرُ مِن شَكۡلِهِۦٓ أَزۡوَٰجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوۡجٞ مُّقۡتَحِمٞ مَّعَكُمۡ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرۡحَبَۢا بِهِمۡۚ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمۡ صَالُواْ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ أَنتُمۡ لَا مَرۡحَبَۢا بِكُمۡۖ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمۡ قَدَّمۡتُمُوهُ لَنَاۖ﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان کردین) و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن: ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدۡهُ عَذَابٗا ضِعۡفٗا فِي ٱلنَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکە رەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُواْ مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالٗا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێك نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ ٱلۡأَشۡرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەرکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذۡنَٰهُمۡ سِخۡرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ دەکردن؟ ﴿أَمۡ زَاغَتۡ عَنۡهُمُ ٱلۡأَبۡصَٰرُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقّٞ تَخَاصُمُ أَهۡلِ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕە قسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مُنذِرٞ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای بەدەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفَّٰرُ﴾ زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلۡ هُوَ نَبَؤٌاْ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾ ﴿أَنتُمۡ عَنۡهُ مُعۡرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێ ی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنۡ عِلۡمِۭ بِٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰٓ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە) من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذۡ يَخۡتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە قاڵێیان دەکرد (دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّآ أَنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ یان بوو) پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَٰلِقُۢ بَشَرٗا مِّن طِينٖ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێك لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيۡتُهُۥ وَنَفَخۡتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێك خست و فوم پێدا کردو گیانم کردبەبەریدا لە گیانێك کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُواْ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ئەوساهەمووبەسوژدەبردن بۆی بکەون بەڕوودا ﴿٧٢﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمۡ أَجۡمَعُونَ﴾ جافریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّآ إِبۡلِيسَ ٱسۡتَكۡبَرَ﴾ بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسۡتَكۡبَرۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡعَالِينَ﴾ ئایا خۆت بەگەورە زانی، یاخو لەبەرزو بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا۠ خَيۡرٞ مِّنۡهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقۡتَنِي مِن نَّارٖ وَخَلَقۡتَهُۥ مِن طِينٖ﴾ چونکە منت لەئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لەقوڕ درەستکردووە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچۆ و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ دەرکراوی لەڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ لَعۡنَتِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی (پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە (نەمرم) تا ڕۆژێ (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی: دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تاڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾ ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بەعیزەتت هەر هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کەبەندەی پاك و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَٱلْحَقُّ وَٱلْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خـوا) فەرمووی: مـن حەقم هەر حەقیـش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاسـتی دۆزەخ پـڕ دەکەم لە تـۆ و ئەوانەی (لە ئادەمییان) شـوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ من هیچ کرێ و پاداشـتێك لەسـەر گەیاندنی ئەم ئاینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسـانەش نیم کە درۆ هەڵبەسـتم و زۆر لە خـۆم بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُۥ بَعْدَ حِينٍۭ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ الزُّمَرِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئـەم قورئانـە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەسـتی کار بەجـێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ بێگومـان ئێمـە بەحـەق و ڕاسـتی قورئانمـان بـۆ تۆ هێناوەتـە خـوارەوە ﴿فَٱعْبُدِ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کەواتـە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بـۆ ئەو ملکەچ بـە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلْخَالِصُ﴾ بێداربـە ئایینـی (گـەردن کەچـی) پـاك و خاوێـن هـەر بـۆ خوایـە ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ وە کەسـانێ جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ﴾ (دەڵێـن) تەنهـا لەبەر ئەوە دەیان پەرسـتین نزیکمـان بکەنەوە لە خـوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومـان خوا بڕیـار دەدات لـە نێوانیاندا ﴿فِى مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شـتانەدا کەئـەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَٰذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا ڕێنموونیی کەسـێ نـاکات کـە درۆزنـی زۆر بـێ بـاوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوْ أَرَادَ ٱللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگـەر خوا بیویسـتایە منداڵێـك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّٱصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ ئەوە لەناو دروسـت کراوەکانیدا کامەی بوویسـتایە هەڵـی دەبژارد ﴿سُبْحَٰنَهُۥ هُوَ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ پـاك و بێگەردە هەر ئـەوە خوای تەنهای زاڵ و بە دەسـەڵات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کردووە ﴿يُكَوِّرُ ٱلَّيْلَ عَلَى ٱلنَّهَارِ﴾ شـەو دەهێنـێ بەسـەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ ٱلنَّهَارَ عَلَى ٱلَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ بەسـەر شـەودا ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ و خـۆر و مانگـی ڕام هێنـاوە ﴿كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیـان (لەخولگـەی خۆیـدا) تا ئـەو ماوەیەی بۆی دیـاری کـراوە دەگەڕێت ودەسـوڕێتەوە ﴿أَلَا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفَّٰرُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۚ﴾ وە بۆ ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بە دی هێناوە ﴿يَخۡلُقُكُمۡ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ ئێوە دروست دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلۡقٗا مِّنۢ بَعۡدِ خَلۡقٖ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَٰتٖ ثَلَٰثٖۚ﴾ لەناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ لَهُ ٱلۡمُلۡكُۖ﴾ ئا ئەوە پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُصۡرَفُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئایینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾ ﴿إِن تَكۡفُرُواْ﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمۡۖ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لەئێوە ﴿وَلَا يَرۡضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلۡكُفۡرَۖ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشۡكُرُواْ يَرۡضَهُ لَكُمۡۗ﴾ وە ئەگەر سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَۚ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان کرد ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ضُرّٞ﴾ وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُۥ مُنِيبًا إِلَيۡهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُۥ نِعۡمَةٗ مِّنۡهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە ونیعمەتێکی دایە ﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدۡعُوٓاْ إِلَيۡهِ مِن قَبۡلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادٗا﴾ وهاوتایانێ بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِۦۚ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو گومڕاکات ﴿قُلۡ تَمَتَّعۡ بِكُفۡرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ: بە بێ باوەڕیکەت کەمێك لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾ ﴿أَمَّنۡ هُوَ قَٰنِتٌ﴾ (هاوبەش دانەران چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيۡلِ سَاجِدٗا وَقَآئِمٗا﴾ لە کاتەکانی شەودا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەونوێژدا) ﴿يَحۡذَرُ ٱلۡأٓخِرَةَ وَيَرۡجُواْ رَحۡمَةَ رَبِّهِۦۗ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَۗ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیریی ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلۡ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ لە (سزای) پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٞۗ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرۡضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌۗ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجۡرَهُم بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ بەڕاسـتی مـن فەرمانم پـێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ کە خوا بپەرستم بە دڵسـۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە یەکەم کەسـی موسـڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەر پێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گـەورە (قیامـەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُ دِينِي﴾ بڵـێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکـی و تەنیا هەر بۆ ئـەو ملکەچـم ﴿١٤﴾ ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُم مِّن دُونِهِ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان وویسـت بـی پەرسـتن ﴿قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومـان زەرەرمەندان کەسـانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾ کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾ بێدار بـن، هەر ئەوە زەرەر مەندی ئاشکراو دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُم مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ﴾ بۆ ئـەوان هەیە لەلای سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لەئاگر ﴿وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ هەیـە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ﴾ ئـەو (سـزایە) خـوا بەندەکانـی خـۆی پـێ دەترسـێنێ ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾ ئـەی بەندەکانـم خۆتان بپارێزن (لە سـزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسـانێ کە لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە گەڕاونەتەوە بۆ لای خـوا ﴿لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گـەورە تەنیا بۆ ئەوانەیـە، کەواتە مژدە بـدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسـە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ ئەمجا شـوێن چاکترینی ئەو (قسـانە) دەکەون ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە کەسـانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ هـەر ئەوانـەن خاوەنانـی ژیـری و هـۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ جـا ئایـا کەسـێك بەڵێنی سـزای بەسـەردا چەسـپابێت (بۆی بڕیاردرا بێت) ﴿أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي النَّارِ﴾ دەی ئایا تـۆ (دەتوانـی) کەسـێ ڕزگار بکەیـت کە لەناو ئاگـری دۆزەخدایـە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ بەڵام کەسـانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِّن فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ﴾ (لـە بەهەشـتدا) بۆ ئەوانە کۆشـك و تەلاری چەند نهۆم هەیـە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووباری ئاو بـە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ئەمـە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر زەوی) ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەیبینی ووشـك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ دواتر دەیکات بە پووشـی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاسـتی لەمەدا (کە باسـکرا) ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٖ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ و ئەو لەسەر رێبازی رووناکی پەروەردگاریەتی (وەك كەسێكە دڵی رەق بووبێت لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيۡلٞ لِّلۡقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان رەقە لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومراییەكی ئاشكرادان ﴿٢٢﴾ ﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە ﴿كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێكە (كەئایەتەكانی) لەیەكچووی دوویات كراوەن ﴿تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ﴾ ئەو كەسانەی لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە) رێنموونی خوایە ﴿يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ﴾ بەو (قورئانە) رێنموونی هەر كەسێ دەكات كە بیەوێ ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر كەسیش خوا گومرای بكات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ﴾ ئەوە رێنموونی كەرێك بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجۡهِهِۦ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ دەی ئایا كەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای سەختی رۆژی دوایی (وەك كەسێك وایە كەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمكاران دەگوترێ ﴿ذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (كردەوانەی) لە دونیا دەتان كرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشیەكان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەكانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە لایەكەوە كە هەستیان پێ نەكرد ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿ٱلۡخِزۡيَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ریسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ﴾ وە بێگومان سزای رۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵكی ﴿مِن كُلِّ مَثَلٖ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيًّا غَيۡرَ ذِي عِوَجٖ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێكی عەرەبی یە هیچ خواری و لاری یەكی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وببنە لە خواترس ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلٗا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێكی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ هی چەند كەسێكە ئاژاوەیانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلٗا سَلَمٗا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێكیش كە تەنیابەندەی پیاوێكە ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ﴾ ئایا ئەم دوو كەسە وەك یەكن ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٞ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەپاشان بێگومان ئێوە لە رۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ تَخۡتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن دژی یەكتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە بـاوەڕی بەڕاسـتی قورئان نی یە ﴿إِذْ جَآءَهُۥٓ﴾ کەبـۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ ئایـا لە دۆزەخ دا جێگەیەك نـی یە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِۦٓ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ هـەر ئەوانـن لەخواترسـان و پارێـزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشـت دا) ئـەوەی بیانەوێـت لای پەروەردگاریـان ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشـتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسـڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ خراپترین (کردەوەیەك) کەکردوویانە ﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿بِأَحْسَنِ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشـتی) چاکترین ئـەو کردەوانـەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ﴾ ئایـا خوا بۆ بەندەی خـۆی (پێغەمبەر ﷺ) بـەس نـی یە (کە پشـتیوانی بێـت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئـەو بێباوەڕانە دەتترسـێنن ﴿بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەوانـەی جگە لەخوان (واتە دەترسـێنن بەخواکانیان کـە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هـەر کەس کەخـوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیـچ کەس ناتوانێت ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئـەوە هیـچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یـە ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەسـتی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سـوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کێ ئاسـمانەکان و زەوی دروسـت کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا ﴿قُلْ أَفَرَءَيْتُم﴾ بڵـێ: دەی پێـم بڵێـن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرسـتن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَنِىَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا وویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَٰشِفَٰتُ ضُرِّهِۦٓ﴾ ئایا ئەو (پەرسـتراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر وویسـتی نیعمەت و بەهرەیەکـم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَٰتُ رَحْمَتِهِۦ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانـن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەسـتن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَٰقَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسـەر ڕێبازو شێوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّى عَٰمِلٌ﴾ منیش (لەسـەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سـزایەکی بۆ دێت کەڕیسـوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ ناردۆتە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّۖ﴾ بۆ هەموو خەلکی بەهەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ جا هەرکەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕا بوونەکەی هەر بۆخۆیەتی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ کارسپێرراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تابڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلۡأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوۡتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَٱلَّتِي لَمۡ تَمُتۡ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَاۖ﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمۡسِكُ ٱلَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيۡهَا ٱلۡمَوۡتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرۡسِلُ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ﴾ تاماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بیردەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَۚ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکا کارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلۡ أَوَلَوۡ كَانُواْ﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمۡلِكُونَ شَيۡـٔٗا﴾ نەهیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعۡقِلُونَ﴾ وە نەتێش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعٗاۖ﴾ بڵێ: تکا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحۡدَهُ﴾ وەکاتێك یادی خوا بکرێ بەتاك و تەنیا ﴿ٱشۡمَأَزَّتۡ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ﴾ تێکدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ کەچی کاتێك ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ یەکسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُمَّ﴾ بڵێ: ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَٰلِمَ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحۡكُمُ بَيۡنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُواْ فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخۡتَلِفُونَ﴾ جیاوازبوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە ستەمیان کرد ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوٓءِ ٱلۡعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمۡ يَكُونُواْ يَحۡتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردوەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆشیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری گرتن ﴿مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾ لەپاشان هەر کاتێ بەهرە ونیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ: بەڕاستی ئەم بەهرە ونیعمەتەم پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی وزانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وانی یە) بەڵکو ئەوە ئەزمون و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەیان نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەلام هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپانەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیان ستەمیان کرد (بتپاوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە کەبێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیشیگرێتەوە لەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە ونیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی باوەڕ دێنن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بەندەکانم ئەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لەمیهرەبانی و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لەهەموو گوناهەکان خۆش دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ (بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾ نەکا ئەوسا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد ﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لەکارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وەبەڕاستی من لەو گاڵتە چیانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي﴾ یان بڵێت: ئەگەر خوا ڕێنموونی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەپارێـزکاران ولەخواترسـان دەبـووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ﴾ یـان کاتێـك سـزاکەی دەبینێت بڵێـت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگـە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسـا لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت بۆهات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێناو خۆت بەگەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە تـۆ لەبـێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لـەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾ دەبینی ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بەگەورە زانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ئەوانەی خۆیان پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبووەبەر ﴿لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ﴾ نەتووشـی ناخۆشـی دەبن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخـەم دەخۆن ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ خوا بەدی هێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کلیلەکانـی ئاسـمانەکان و زەوی بەدەسـت خوایـە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانـن زەرەرمەنـد ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام لـێ دەکەن من بێجگە لەخوا شـتێکی تر بپەرسـتم ﴿أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ﴾ ئەی نەفـام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سـوێند بەخـوا نیگا کـراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبـۆ پێغەمبەرانـی پێش تۆش ﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ﴾ (وا مەکە) بەڵکو تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ و لەسوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ (کافران) خوایان نەناسـیوە (بە گەورەیان نەزانی) بەو جۆرەی شـیاویەتی ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایـی دا هەمـوو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەسـت خوایە) ﴿وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ وە ئاسـمانەکانیش بەدەستی ڕاسـتی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن سیفەتی دەستی ڕاست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها خودا دەیزانێت) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵند ترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ کاتێك فووکرا بەکەڕەنادا (بەشەیپوردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ﴾ یەکسەر هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾ جا لە پڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ وەزەوی لەو ڕۆژەدا بەنوری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ وەنامەی کردەوە لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِاْىٓءَ بِٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلشُّهَدَآءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان) دەهێنرێن ﴿وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەهەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە بەتێرو تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بە بێ شایەت و نامەی کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوسا ئەوانەی بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ﴾ وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنێکەوە) بەوان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لەگەشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕان دا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ: لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بچنەژوورەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە جێگەو مەنزڵگای خۆ بەزل زانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی بەوان دەڵێن ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لە تاوان لە دونیادا) ﴿فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ (ئەوانیش) دەڵێن: سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو ﴿وَأَوْرَثَنَا ٱلْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ﴾ لەهەر شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە (٧٥)

سورەتی ﴿غَافِرٍ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی(البقرة) بدە دەربارەی واتاکەیان (١) ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە (٢) ﴿غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ﴾ لێبوردەی تاوان و﴿وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە)﴿شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت وبەتینە ﴿ذِى ٱلطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە (٣) ﴿مَا يُجَٰدِلُ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشمەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات﴿تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەووڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) (٤) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح باوەڕیان نەهێنا (بەنووح) ﴿وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ و هەموو گەلێك وویستوویەتی (نیازی کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەناڕەوا﴿لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و نەیهێڵن ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان (٥) ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین (٦) ﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُۥ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن:) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ دەی خۆش ببە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ (٧)

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّٰتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیشیان خەرە بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾ کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ﴾ لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّـَٔاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە(تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ﴾ چونکە هەر کەسێك لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانێ بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن ﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی توڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو لەڕق و توڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَٰنِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێك بانگ دەکران بۆ باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو جارت مراندووتین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾ جا دانمان نا بەتاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگایەك هەیە بۆ دەرباز بوون ﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ خوا بەتاك و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ ءَايَٰتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەنێرێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ کەس بیرناکاتەوە(پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێك ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوەو بەپاکیی ودڵسۆزی و بۆی گەردن کەچ بن ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَٰتِ ذُو الْعَرْشِ﴾ (خوا) پلەو پایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی دەنێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەس لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا(خەڵك) بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَٰرِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرو) ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا دەفەرمووێ:) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَٰحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی وەڵام دەداتەوە و دەفەرمووێت) هەر بۆ خوای تاك و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەمڕۆ هەموو كەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەوەی كردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم كردن نی یە (لە كەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْـَٔازِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە نزیكەكە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ﴾ لەوكاتەی دڵەكان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو ﴿كَـٰظِمِينَ﴾ هەموو پیش دەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمكاران نەهیچ دۆستێكیان هەیە ﴿وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وە نە تكاكارێك بەگوێی بكرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەكات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەكەن (دەیانپەرستن) ﴿لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێك بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەرخوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی كەپێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەكانیانەوە گرتنی وتۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە كەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو كەبێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەكانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلْبَيِّنَـٰتِ﴾ بەنیشانە ئاشكراكانەوە ﴿فَكَفَرُوا۟﴾ كەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا قاری لێ گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِىٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان مووسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە(بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَـٰمَـٰنَ وَقَـٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُوا۟ سَـٰحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو ووتیان: جادوو گەرێكی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا كاتێ مووسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ووتیان كوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو(مووسا) باوەڕیان هێناوە بكوژن ﴿وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ﴾ وە ژنەكانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ كارەكەری) ﴿وَمَا كَيْدُ ٱلْكَـٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَـٰلٍ﴾ بەڵام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِيٓ﴾ وە فیرعەون ووتی: لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با مووسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُۥٓ﴾ ئەوسا بائەوهانا بۆ پەروەردگاری بەریٚ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەئاینەکەتـان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئـاژاوە وخراپەکاری بنێتەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە مووسا ووتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لەهەموو خۆبەزل زانێك ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی بەڕۆژی لێ پرسـینەوە نی یە ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی: ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ لەکـەس و کاری فیرعـەون بـوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ﴾ کـە باوەڕەکـەی شـارد بـووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا (چـۆن) پیاوێـك دەکـوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ﴾ لەبـەر ئـەوەی دەڵـێ: خـوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ جَآءَكُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کـە بەڕاسـتی چەنـد بەڵگە و موعجیـزەی ڕوونـی لـە پەروەردگارتانەوە بـۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَٰذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُۥ﴾ خۆ ئەگـەر درۆزن بێ (کەدەڵێ پێغەمبـەرم) ئەوە (تاوانی) درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمْ﴾ هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰقَوْمِ لَكُمُ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ﴾ (مووسا ووتی) : ئـەی گەلەکـەم فەرمان ڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَٰهِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ و بەدەسـەڵات و زاڵن لەسـەر زەویـدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأْسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَا﴾ دەی کـێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سـزای خوامـان بۆ بێت ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ أُرِيكُمْ إِلَّا مَآ أَرَىٰ﴾ فیرعـەون ووتی: چی خـۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان نیشـانە دەدەم ﴿وَمَآ أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ وەتەنیابۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموونیتان دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ﴾ وە ئـەو (پیـاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاسـتی من لەوە دەترسـم بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات ﴿٣٠﴾ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك ئەو (سـزایەی) هات بەسـەر گەلی نووح و عاد و سـەموود و ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وەخوا زوڵم و ستەمی ناوێ بۆ بەندەکانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ ٱلتَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوارو بانـگ لەیەکتـری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کـەس هاوار وداوای یارمەتی لەیەکتری دەکـەن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئـەو ڕۆژەی پشـت هەڵدەکـەن و هەڵدێـن ﴿مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیـچ پەناگەیـەك بۆ ئێوە نی یە لە(سـزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسـێ خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدۡ جَآءَكُمۡ يُوسُفُ مِن قَبۡلُ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆهات بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلۡتُمۡ فِي شَكّٖ﴾ کەچی ئێوە هەر لە گوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ﴾ لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلۡتُمۡ لَن يَبۡعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِهِۦ رَسُولٗا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ مُّرۡتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادە ڕۆی دوو دڵە ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیان) هۆی تورەی یە لای خوای گەورە ﴿وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە لای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطۡبَعُ ٱللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێ ﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلۡبِ مُتَكَبِّرٖ جَبَّارٖ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰهَٰمَٰنُ﴾ فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ٱبۡنِ لِي صَرۡحٗا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّيٓ أَبۡلُغُ ٱلۡأَسۡبَٰبَ﴾ بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسۡبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان ﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبٗاۚ﴾ وە بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرۡعَوۡنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە بۆ فیرعەون ﴿سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِۚ﴾ وە (بە هۆیەوە) ڕێگری کرا لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيۡدُ فِرۡعَوۡنَ إِلَّا فِي تَبَابٖ﴾ وە هەر فێڵ و پلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُونِ﴾ ئەی گەلەکەم شوێن من بکەون ﴿أَهۡدِكُمۡ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا مَتَٰعٞ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ ٱلۡأٓخِرَةَ هِيَ دَارُ ٱلۡقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنۡ عَمِلَ سَيِّئَةٗ﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَاۖ﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی سزا دەدرێ ﴿وَمَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ هەر کەسیش چاکەی کرد بێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ ئافرەت بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿يُرۡزَقُونَ فِيهَا بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزییان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ﴾ وە ئەی گەلەكەم ئەوە چی یە من بانگتان دەكەم بۆ ڕزگاربوون ﴿وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ كەچی ئێوە من بانگ دەكەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ بانگم دەكەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ وە شتێ بكەمە هاوبەشی خوا كەهیچ زانیاری یەكم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ﴾ لەكاتێكدا من بانگتان دەكەم بۆلای خوای بەدەسەلاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ دەكەن ﴿لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ كردن نییە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و بێگومان زیادەڕۆیان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡۚ﴾ جا لەمەودوا ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەكەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ وە من كاری خۆم بەخوا دەسپێرم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەكانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُواْۖ﴾ جا خوا ئەو (پیاوە ئیمانداره) ی پاراست لەزیانی ئەو فڕو فێڵانەی دەیان كرد ﴿وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ وە سزای سەخت هات و داروودەستەی فیرعەونی گرتەوە ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا وَعَشِيّٗاۚ﴾ بەیانیان و ئێواران (فیرعەون ودەست وپێوەندەكەی) دەبرێنە دیاری ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژێكیش قیامەت هەڵدەسێت ﴿أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ) داروودەستەی فیرعەون بخەنە سەخترین سزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ﴾ وەكاتێك (دۆزەخیەكان) لەناو ئاگرەكەدا دەمە قاڵێ دەكەن ﴿فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ لاوازەكان بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن كەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بەشێك لەم ئاگرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن: ﴿إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ﴾ بەڕاستی هەموومان لەئاگرداین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەكانیدا دادوەری كردوو (وحوكمی تەواو بوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەكانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بكەن ﴿يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ ٱلۡعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سووك بكات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ دەڵێن: ﴿أَوَلَمۡ تَكُ تَأۡتِيكُمۡ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆ لاتان؟ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ بەچەندین بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُواْ بَلَىٰۚ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُواْ فَٱدۡعُواْۗ﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُاْ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو دەکەین ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە شایەتەکان هەڵدەسنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعۡذِرَتُهُمۡۖ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَأَوۡرَثۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدٗى وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ (کەهۆی) ڕێنموونیی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گربە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە دی ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ﴾ بەئێواران وبەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمۡ إِلَّا كِبۡرٞ﴾ هیچ لە دڵیاندا نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِۚ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾ ﴿لَخَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَكۡبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنۡ خَلۡقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلۡمُسِيٓءُۚ﴾ لەگەڵ بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلٗا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵكی باوەڕ ناكەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ﴾ وە پەروەردگارتان فەرموویەتی: لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن كەبمپەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕوناك كردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا كردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاكەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵكەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دروستكەر وداهێنەری هەموو شتێكە ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی كەواتە چۆن لائەدەن لەڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ئەوانەی كەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەكانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێكە كەزەوی بۆ كردونەتە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ كردوون بەسەربان ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست كردووە ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ لەوشتانەیش كەحەڵاڵ و پاكن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ ٱلْحَىُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ كەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملكەچ بن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی من ڕێگری كراوم لەپەرستنی ﴿ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَآءَنِىَ ٱلْبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّى﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ كراوە كە گەردن كەچ بم ﴿لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمندالی (ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا۟ أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێزو لاوییتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا۟ شُيُوخًا﴾ لەپاشان تاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون دەمرێنرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوٓا۟ أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ جا هەرکاتێك (بیەوێت) بڕیارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت ببە ،دەست بەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت بە بەڵگە ونیشانەکانی خوادەمە قاڵێ وموجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾ چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿٦٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا ﴿وَبِمَآ أَرْسَلْنَا بِهِۦ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەڕاوانەی) بەپێغەمبەرەکانماندا ناردومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَٰقِهِمْ وَٱلسَّلَٰسِلُ﴾ کاتێ زنجیرو تەوقیان لەگەردنداییە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێ ی ڕادەکێشرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِى ٱلْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا ﴿ثُمَّ فِى ٱلنَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت: ﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿قَالُوا۟ ضَلُّوا۟ عَنَّا﴾ دەڵێن: وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُوا۟ مِن قَبْلُ شَيْـًٔا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا (بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان لەڕێگە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەبەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە فیزو کەشخەتان دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و ئێجگاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان ﴿٧٦﴾ ﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِى نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین نیشانت دەدەین ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەمووتان هەر بۆلای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆباس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیانمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەرونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە)و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان نیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟! ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆر تر و بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ ووتیان: باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ باوو سوننەتی خوا هەر وا بووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿ فُصِّلَتْ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە ﴿٢﴾ ﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکە بەڵگەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن ﴿٣﴾ ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾ لەئەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە ﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری خۆت بکە و بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین ﴿٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ: بەڕاستی من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (هەندە هەیە من) نیگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە باڕووتان هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾ وە سزاو لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کەزەکات نادەن و ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ بڕانەوەیان بۆ هەیە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ: ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نی یە؟ ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە فەڕ و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾ وە بژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ﴿١٠﴾ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا بەئاسمان وبەزەوی فەرموو: وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەوویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم) ﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان ووتیان بەوویستی خۆمان هاتین ﴿١١﴾

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِى يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِى كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی فەرمان (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَٰعِقَةً﴾ ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَٰعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَآءَتْهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان ﴿مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ (پێیان ووتن) کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿قَالُوا۟ لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً﴾ ووتیان: ئەگەر پەروەردگارمان بیویستایە فریشتەیەکی دەنارده خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی) عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە ووتیان: کێ لەئێمە بەهێز ترە ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی دروست کردووە لەئەوان بەهێز ترە ﴿وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا وئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن ﴿فِىٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕو بەریان پێ بچەژێن ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان ئابڕو بەر (ڕیسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ﴾ وە (هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموونی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگارکرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿١٨﴾ ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕیز بڕۆن) ﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان ﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە کردویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُواْ لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن: ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتییتان دا لەدژمان ﴿قَالُوٓاْ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ﴾ دەڵێن: ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٖ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وقسەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٖ﴾ هەر ئەویش یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناە) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ و چاوو پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرٗا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بەزۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَىٰكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارۆمەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَٱلنَّارُ مَثْوٗى لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُواْ﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ ٱلْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُواْ لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی دونیاو (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِيٓ أُمَمٖ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَا تَسْمَعُواْ لِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە ﴿وَٱلْغَوْاْ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕ بوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابٗا شَدِيدٗا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترینی تاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ أَعْدَآءِ ٱللَّهِ ٱلنَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ ٱلْخُلْدِ﴾ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَرِنَا ٱلَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان نیشان بدەن کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکە وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ﴾ لەپاشان ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحْزَنُواْ﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسن و خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُواْ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَآؤُكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِىٓ أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی لێ بکەن بۆتان ئامادەیە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ ڕێزلێنان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ کێ ووتەی چاکترو بەجێترە لەوکەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی گەردن کەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز وکار وکردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ بەم ئاستە ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُواْ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن نەبۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَٱسْجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾ ﴿فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُواْ﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (من بپەرستن) ﴿فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ دەی ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ۩﴾ بەشەو و بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشك و ماتە ﴿فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ﴾ کەچی کاتێك بارانمان باراند بەسەریدا ﴿ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەرواندنی ڕووەك) دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە(بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی ووشك) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە ﴿أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان وویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین) ﴿وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرزو جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ﴾ بەتاڵ وناڕاستی ڕوی تێ ناکات ﴿مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ﴾ نە لەئێستا و نەلە دووا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن) ﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾ ﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی بەرلەتۆ ووتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران) ﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆبێ باوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی بناردایە ﴿لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی ئایەتەکانی بەڕوونی شیەنکراونەتەوە ﴿ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: قورئان بۆ کەسانێ باوەڕیان پێی هێناوە ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەنن لەگوێیاندا گرانی و کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَٱخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جولەکەکانەوە) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرایە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان دوا بخرێت) ﴿لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزا دانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيۡهِ يُرَدُّ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِۚ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخۡرُجُ مِن ثَمَرَٰتٖ مِّنۡ أَكۡمَامِهَا﴾ وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و قەباغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحۡمِلُ مِنۡ أُنثَىٰ﴾ و هەر مێینەیەك ئاوس دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (سكەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلۡمِهِۦۚ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ﴾ وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا كەران) بانگ دەكات ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِي﴾ هاوبەشانێ (كەداتان نابوو بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوٓاْ ءَاذَنَّٰكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٖ﴾ كەس لەئێمە شایەت نین (تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە وون بوولێیان ﴿مَّا كَانُواْ يَدۡعُونَ مِن قَبۡلُۖ﴾ ئەوانەی پێشتر دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّواْ مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٖ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسۡـَٔمُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَآءِ ٱلۡخَيۡرِ﴾ لە داواكردنی خێرو خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی یەك دووچاری ببێ ﴿فَيَـُٔوسٞ قَنُوطٞ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ وە ئەگەر پێمان بەخشی ﴿رَحۡمَةٗ مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت: ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ﴾ وە گومان نابەم ڕۆژی دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعۡتُ إِلَىٰ رَبِّيٓ﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامە وە بۆ لای پەروەردگارم (زیندووبونەوە هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُۥ لَلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا) ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخودا پێیان دەچەژێـن ﴿مِّنۡ عَذَابٍ غَلِيظٖ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذَآ أَنۡعَمۡنَا عَلَى ٱلۡإِنسَٰنِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعۡرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ڕوو وەردەگێرێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش بێت ﴿فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٖ﴾ ئەوە نزاو هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرۡتُم بِهِۦ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد ﴿مَنۡ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنۡ هُوَ فِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ﴾ لەو كەسەی كەلە دژایەتی یەكی دوور لەڕاستیدا بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان نیشان دەدەین ﴿فِي ٱلۡأٓفَاقِ﴾ لە ئاسۆی دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ هەتا بۆیان ڕوون بێتەوە ﴿أَنَّهُ ٱلۡحَقُّۗ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە ﴿أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ فِي مِرۡيَةٖ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَآءِ رَبِّهِمۡۗ﴾ لەدیدار و گەشتن بە پەروەردگاریان ﴿أَلَآ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٖ مُّحِيطُۢ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست وزانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿ الشُّورَىٰ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە ﴿١﴾ ﴿عٓسٓقٓ﴾ بە (عەین، سین، قاف) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاترو واتاکەشیان سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە ﴿٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِىٓ إِلَيۡكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی) پێش تۆش ﴿ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٣﴾ ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِىُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾ وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچەبن ﴿مِن فَوۡقِهِنَّ﴾ لە سەرویانەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِى ٱلۡأَرۡضِ﴾ بۆ ئەوانەی لەزەویدان ﴿أَلَآ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە ﴿ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پارێزەر وچاودێر نیت بەسەریانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ ٱلۡقُرَىٰ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە و کەسانی دەورو بەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوۡمَ ٱلۡجَمۡعِ﴾ وە (خەڵك) بترسێنی لەڕۆژیی کۆکردنەوە ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِى ٱلۡجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێك لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِى ٱلسَّعِيرِ﴾ وە کۆمەڵێك لە ئاگری بڵێسەداردان ﴿٧﴾ ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمۡ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ دەیکردن بەیەك نەتەوە (باوەڕداریان بێ باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِى رَحۡمَتِهِۦ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکیان نی یە ﴿٨﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردوە؟ ﴿فَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡوَلِىُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحۡىِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو بەدەسەڵات وبەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَىۡءٍ﴾ وە هەر شتێك کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّى﴾ ئەو خوایە پەروەردگاریی منە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿١٠﴾

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خـوا) بەدیهێنەری ئاسـمانەكان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا﴾ بـۆی بەدی هێناون هاوسـەران لەخودی خۆتـان ﴿وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشـدا جووتی (دروسـتكردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجـووت بووندا ژمارەتـان زۆر دەكات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ﴾ هیچ شـتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسـیفات و نە لە كرداریدا) ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسـەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (كلیلەكانی) دەسەلاتداریی ئاسمانەكان وزەوی ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕزق و ڕۆزی فـراوان دەكات و دەیگرێتـەوە لە هەركەسـێ كە بیەوێـت ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خـوا ئاگـادارە بەهەموو شـتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئەو ئایینـەی بـۆ دانـاوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا﴾ كـە فەرمانـی داوە بە نـووح و ﴿وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئەوەش نیگامان كردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ﴾ ئەوەش كە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسا وعیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ﴾ كە لەسەر ئەو ئایینەبن بەڕێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەكەن ﴿كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس وگرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەكەیت ﴿ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەركەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی كەسێك دەكات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوٓا۟﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی كەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا كاتێ دیاری كراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ ئـەوە بڕیـار لەنێوانیاندا دەكرا (بەسـزادانیان) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانەی لـەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومـان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَٱدْعُ﴾ كەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبكە و ﴿وَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ﴾ ڕاست وڕاوەستاوبە لەسـەر ئایینەكـەت بـەو جـۆرەی فەرمانـت پێكـراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شـوێن ئارەزووەكانی ئـەوان مەكـەوە ﴿وَقُلْ ءَامَنتُ﴾ وەبڵـێ بـاوەڕم هێنـاوە ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٍ﴾ بەهەرنامەیـەك كـە خـوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانـم پـێ دراوە كـە داد پەروەربـم لـە نێوانتاندا ﴿ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشـە ﴿لَنَآ أَعْمَٰلُنَا﴾ (پاداشـتی) كردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ (پاداشتی) كردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەكرابێ) ﴿ٱللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) كۆمان دەكاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِي ٱللَّهِ﴾ ئەوانـەی دەمەدەمـێ دەکەن لەبارەی خـواوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ٱسۡتُجِيبَ لَهُۥ﴾ لەدوای ئـەوەی (خەڵکی بانگـەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و(موسـڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمۡ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ بەڵگە کانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ﴾ وە خەشـم و ڕقی خوایان لەسـەرە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاسـتی ناردووەتـە خوارەوە ﴿وَٱلۡمِيزَانَۗ﴾ وە تەرازووی نـاردووە (بۆ جیاکردنەوەی حـەق و بەتـاڵ) ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ قَرِيبٞ﴾ لەوانەیە هاتنـی ڕۆژی دوایی زۆر نزیـك بێـت ﴿١٧﴾ ﴿يَسۡتَعۡجِلُ بِهَا ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِهَاۖ﴾ ئەوانـەی باوەڕیـان پێی نیـە پەلەی هاتنـی دەکەن ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مُشۡفِقُونَ مِنۡهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّهَا ٱلۡحَقُّۗ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاسـتە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُمَارُونَ فِي ٱلسَّاعَةِ﴾ بێداربن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیـە لـەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاسـتی لـە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاسـتی دان ﴿١٨﴾ ﴿ٱللَّهُ لَطِيفُۢ بِعِبَادِهِۦ﴾ خوا دڵسـۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرۡزُقُ مَن يَشَآءُۖ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ وە هـەر ئـەو بەهێـزو باڵادەسـەت﴿١٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەرکـەس بەرهەمـی دوا ڕۆژی بوێـت ﴿نَزِدۡ لَهُۥ فِي حَرۡثِهِۦۖ﴾ ئێمـە بەرهەمەکـەی بـۆ زیـاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە هەرکەسـێك بەرهەمـی دونیـای بوێـت ﴿نُؤۡتِهِۦ مِنۡهَا﴾ هەنـدێ لەدونیای پـێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ﴾ ئاخۆ ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشـانێکیان هەیە ﴿شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ داناوون ﴿مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ﴾ کـە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ وە ئەگـەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۗ﴾ لەنێوانیـان دا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بەڕاسـتی بۆ ستەم کاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ مُشۡفِقِينَ مِمَّا كَسَبُواْ﴾ تۆ ستەمکاران دەبینـی زۆر دەترسـن لەتاو ئـەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعُۢ بِهِمۡۗ﴾ بێگومان ئەو سـزایە هەر دووچاریان دەبێـت ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە و چاکەکانیـان کـردووە ﴿فِي رَوۡضَاتِ ٱلۡجَنَّاتِۖ﴾ لـە نـاو بـاخ وباخاتـی بەهەشـتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ﴾ لـە لایـەن پەروەردگاریانـەوە هەرچییـان بوێـت بۆیـان ئامادەیـە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئـە وەیـە چاکـەو بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ ٱلَّذِي يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەخششە) ئەوەیە کە خوا موژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِۗ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا ٱلۡمَوَدَّةَ فِي ٱلۡقُرۡبَىٰۗ﴾ مەگەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقۡتَرِفۡ حَسَنَةٗ نَّزِدۡ لَهُۥ فِيهَا حُسۡنًاۚ﴾ هەر کەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗاۖ﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ ٱللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخۡتِمۡ عَلَىٰ قَلۡبِكَۗ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمۡحُ ٱللَّهُ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لە ناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦٓۚ﴾ وە بە ووتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ﴾ وە ئە و خوا زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعۡفُواْ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی دەکات ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسۡتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۚ﴾ وە لە بەهرەو بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَٱلۡكَٰفِرُونَ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوۡ بَسَطَ ٱللَّهُ ٱلرِّزۡقَ لِعِبَادِهِۦ﴾ خۆ ئەگەر خوا رزق و رۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی ﴿لَبَغَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٖ مَّا يَشَآءُۚ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتەخوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەئاگا و بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُواْ﴾ لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحۡمَتَهُۥۚ﴾ وە (بارانی) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ ٱلۡوَلِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ وەهەر ئە و پشتیوان و سوپاسکرا وە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە ﴿خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٖۚ﴾ و ئەوەی بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دوو کیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمۡعِهِمۡ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٞ﴾ وە خوا هەر کاتێك بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٖ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِيكُمۡ﴾ ئەوە بەهۆیی کردەوەیی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖ﴾ وە لە زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان لە دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ﴾ ئەگەر خوابیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ﴾ ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا﴾ یان بەهۆیی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش (لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵێ دەکەن دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ﴾ جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ وە ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا﴾ وە کاتێ ڕق و قینیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێ دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا ٱلصَّلَوٰةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ وە کارو باریی نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزی یەی پێمان داوون دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾ تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك خراپەیەکە بەوێنەی خۆیی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەسێ ببورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ﴾ وەهەرکەس تۆڵەبسەنێ لەپاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُولَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾ ئا ئەوانە هیچ تاوان وگوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی دەکەن لە زەویدا ﴿أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾ وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لەکارە پڕ بایەخ و پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوە پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا ٱلْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیـان بینی پیشـانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەمل کەچی و زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بەگۆشـەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بەڕاستی زیانبـارەکان ئەوانـەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەسـتانەوەدا لەدەس داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ بێداربـن بەڕاسـتی سـتەمکاران لـە سـزایەکی هەمیشـەیی دان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ أَوْلِيَآءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشـتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسـێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئـەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار بوونـی بۆ نی یـە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسْتَجِيبُواْ لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایـەڵ بن بۆ پەروەردگارتـان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئـەوەی ڕۆژێك بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کـە گەڕانەوەیی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ﴾ ئـەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُواْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر وچاودێر نەناردووەبۆسەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆتەنها ڕاگەیاندت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً﴾ وە بەڕاسـتی کاتـێ ئێمـە لەلایـەن خۆمانـەوە بەهـرە ونیعمەتێـك بـە کەسـێك بچەژێـن ﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێـی دڵخـۆش دەبـێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگـەر ناخۆشـیەکیان تـووش ببێـت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهـۆی کـردەوەی خۆیانـەوە ﴿فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی ئادەمـی پـێ نـەزان و سـپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هـەر بۆ خوایە موڵك وپاشـایەتی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ هەرچـی بیەوێـت بـەدی دەهێنێـت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا﴾ بـۆ هەرکەسـێك بیەوێـت کچـی پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بـۆ هەرکەسـیش بیەوێـت کـوڕی پـێ دەبەخشـێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا﴾ یـان کـوڕ و کچـی بەیەکـەوە پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشـی بوێـت نەزۆکـی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا زانایـی دەسـەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بـۆ هیـچ کـەس نەبـووە کەخـوا قسـەی لەگەڵـدا بـکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بـە وەحـی نەبێـت ﴿أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ﴾ یـان لەپشـت پـەردەوە ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یـان نێرراوێـك بنێرێـت ﴿فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ﴾ و بەفەرمانـی خۆیـی ئـەوەی کـە بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ رُوحٗا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِّنۡ أَمۡرِنَاۚ﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدۡرِي مَا ٱلۡكِتَٰبُ وَلَا ٱلۡإِيمَٰنُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلۡنَٰهُ نُورٗا﴾ بەڵام ئێمە ئەوەمان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَّهۡدِي بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنموونی هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنۡ عِبَادِنَاۚ﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەڵك) ڕێنموونی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست (٥٢) ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلۡأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە (٥٣)

سورەتی ﴿الزُّخۡرُف﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە (٢) ﴿إِنَّا جَعَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (٣) ﴿وَإِنَّهُۥ فِيٓ أُمِّ ٱلۡكِتَٰبِ لَدَيۡنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەتابلۆیی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندەو پڕە لەدانایی (٤) ﴿أَفَنَضۡرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكۡرَ صَفۡحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینە وە ﴿أَن كُنتُمۡ قَوۡمٗا مُّسۡرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن (٥) ﴿وَكَمۡ أَرۡسَلۡنَا مِن نَّبِيّٖ فِي ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەکان ناردووە (٦) ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە (٧) ﴿فَأَهۡلَكۡنَآ أَشَدَّ مِنۡهُم بَطۡشٗا﴾ جا کەسانێ کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشینان (٨) ﴿وَلَئِن سَأَلۡتَهُم مَّنۡ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی باڵادەستی زانا دروستی کردوون (٩) ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ مَهۡدٗا﴾ ئەو خوایەی زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمۡ فِيهَا سُبُلٗا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان (١٠)

﴿وَٱلَّذِى نَزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنشَرْنَا بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئابەو جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە ⑪ ﴿وَٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْأَزْوَٰجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلْفُلْكِ وَٱلْأَنْعَٰمِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ فەراهەم هێناون کە سواریان دەبن ⑫ ﴿لِتَسْتَوُۥا۟ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ لەپاشان بیر لەبەهرە ونیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا ٱسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا۟ سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وەبڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقْرِنِينَ﴾ کە پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو ⑬ ﴿وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ⑭ ﴿وَجَعَلُوا۟ لَهُۥ مِنْ عِبَادِهِۦ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (منداڵیان) بۆپەروەردگار دانا ﴿إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وەبەڕاستی مرۆڤ (ی کافر) پێ نەزان و سپڵەی ئاشکرایە ⑮ ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصْفَىٰكُم بِٱلْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە ⑯ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای دادەنێت (واتە : ئەگەر پێی بووترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُۥ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پیش دەخواتەوە ⑰ ﴿أَوَمَن يُنَشَّؤُا۟ فِى ٱلْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵا بەخێو کرابێ و ﴿وَهُوَ فِى ٱلْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەرببڕێت (بۆ خوای بڕیار دەدەن) ⑱ ﴿وَجَعَلُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ ٱلَّذِينَ هُمْ عِبَٰدُ ٱلرَّحْمَٰنِ إِنَٰثًا﴾ وەئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا۟ خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون ﴿سَتُكْتَبُ شَهَٰدَتُهُمْ وَيُسْـَٔلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنوسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ ⑲ ﴿وَقَالُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱلرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَٰهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیوویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە هەردرۆ دەکەن ⑳ ﴿أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا مِّن قَبْلِهِۦ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتوکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِۦ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ ㉑ ﴿بَلْ قَالُوٓا۟ إِنَّا وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٍ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمەباوو باپیرانمان لەسەر ئاینێك دیووە (لەسەر بت پەرستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین ㉒

﴿وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئایینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەسەر ئایینی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَٰلَ أَوَلَوۡ جِئۡتُكُم بِأَهۡدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئایینی) ڕاستریشم بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمۡ عَلَيۡهِ ءَابَآءَكُمۡۖ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو(ئایینەی) بەئێوەدا نێرراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡۖ﴾ بۆیە تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ بێگومان من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُۥ سَيَهۡدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةَۢ بَاقِيَةٗ فِي عَقِبِهِۦ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی) لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە(سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلۡ مَتَّعۡتُ هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمۡ﴾ بەڵکو من ئەوانە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان بۆ هات ﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وەووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنَ ٱلۡقَرۡيَتَيۡنِ عَظِيمٍ﴾ بۆ پیاوێکی گەورەی (ناودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمۡ يَقۡسِمُونَ رَحۡمَتَ رَبِّكَۚ﴾ ئایا ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحۡنُ قَسَمۡنَا بَيۡنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعۡنَا بَعۡضَهُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ وەهەندێکیانمان چەندپلە بەرزکردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعۡضُهُم بَعۡضٗا سُخۡرِيّٗاۗ﴾ تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحۡمَتُ رَبِّكَ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ وە بەزەیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوۡلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بوونایە ﴿لَّجَعَلۡنَا لِمَن يَكۡفُرُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمۡ سُقُفٗا مِّن فِضَّةٖ﴾ سەقفی خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيۡهَا يَظۡهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی داسەر دەکەون (بۆمان دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَٰبًا﴾ وەدەرگای زۆرمان بۆ خانووەکانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔونَ﴾ وە کورسی و قەنەفەی زۆر تالەسەری دانیشن وپاڵ بدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق ورازاندنەوەی ماڵی دونیا (لەئاڵتون و زیوو) (خوای گەورە واز دەهێنێت لەو بیاوەڕانە کە لەزەت لەماڵ وسامان وخۆشی دونیا وەربگرن، بەڵام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ جا هەمووو ئەوانە چەند ساتێکە لە بەهرەو خۆشی ژیانی دونیا ﴿وَٱلْـَٔاخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڵام (پاداشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخواتراسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەرکەس پشت لە یادیی خوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضْ لَهُۥ شَيْطَٰنًا﴾ شەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەن ﴿فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیا نەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە (شەیتانەکان) لەڕێگایی ڕاست ڕێگریان دەکەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانن کەبێگومان هەر ئەوانن کە هیدایەتدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە(دەمرێ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَٰلَيْتَ بَيْنِى وَبَيْنَكَ بُعْدَ ٱلْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا بوایە ﴿فَبِئْسَ ٱلْقَرِينُ﴾ ئای چ هاوڕێ یەکی خراپ بوویت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ ٱلْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم خۆزگە)هیچ سوودێکتان پێنا گەیەنێت چونکە ستەمتان کرد ﴿أَنَّكُمْ فِى ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان ئێوە لە سزایی سەخت دا هاوبەشن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەتوانی بەکەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِى ٱلْعُمْىَ﴾ یان کوێر ڕێنموونی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو کەسەی کەلە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ﴾ جا ئەگەر تۆ بمرێنین ﴿بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە هەر تۆڵە لەوان دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ ٱلَّذِى وَعَدْنَٰهُمْ﴾ یان ئەو هەڕەشەی لێمان کردوون پیشانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێمە بەدەسەڵاتین بەسەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَٱسْتَمْسِكْ بِٱلَّذِىٓ أُوحِىَ إِلَيْكَ﴾ کەواتە دەست بگرە بەو قورئانەوەی بۆت نێرراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وەبێگومان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْـَٔلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ﴾ تۆ پرسیار بکە لە و پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن ﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراوانێك کە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووساامان بەبەڵگەکانمانەوە نارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَقَالَ إِنِّى رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بەبەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئە و بەڵگەیە گەورەتربوو لەهاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەلاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئـەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەمووسـا) ئەی جادوو باز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی (بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕدەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾ جا کاتی بەلاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دابەناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی گەلەکـەم ئایا پادشـایی میصر هی مـن نی یە ؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئـەم ڕووبارانە بەژێر (کۆشکەکانی) مندا ناڕۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نایبینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشـترم لەو (مووسـا) کەلاواز و بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە بـکات (زمانی تـەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنـی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟ (ئەگەر ڕاسـت دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشـتەی (شـایەتی دەری) لەگەڵدا نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵیان کـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشـە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سـنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾ ﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا هەموویانمان لەدەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ وکردمانن بەپەندونموونە وئامۆژگاری بۆ کەسـانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسـای کوڕی مەریەم بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی (وادەزانن قسـەی ئەوان بەسـەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سـەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەوانە نموونەی عیسایان تەنها بۆ دەمبازی ودەمەدەمێ بۆ دەهێنایەتەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی زۆر دەمەقاڵـێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسـا هیچ نی یـە جگە لە بەندە یەك کە نیعمەتی خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردومانە بەنموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لەنیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَٱتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ وەباشەیتان ڕێگریتان نەکات لەڕێنموونی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِٱلْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی ئیسرائیل) بێگومان بەپێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەوشتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾ ﴿فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ سزاو لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لەسزای سەختی ڕۆژی بەئازار ﴿٦٥﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا ٱلْمُتَّقِينَ﴾ جگە لە پارێزکاران ولەخواترسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ ٱلْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا۟ مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾ ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان ﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾ بەسینی وپەرداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنفُسُ﴾ وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەززەت لەبینینی ببات ﴿وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوە هاتی زۆر ﴿مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کەلێیان دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن ﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا۟ هُمُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان ستەمكار بوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوْا۟ يَٰمَٰلِكُ﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾ با پەروەردگارت بمان مرێنێت (تارزگاربین) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَٰكُم بِٱلْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی) هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوٓا۟ أَمْرًا﴾ بەڵكو ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان) لێبڕاین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان) دەنوسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی ببوایە ﴿فَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْعَٰبِدِينَ﴾ ئەوە من یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبْحَٰنَ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ ٱلْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى فِى ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە پەرستراوە لە زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كار دروستی زانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەفەڕو گەورەیە ئە و خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ وە هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿وَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ وە ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِٱلْحَقِّ﴾ مەگەر كەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِۦ يَٰرَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ شكاتی كردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن ﴿٨٨﴾ ﴿فَٱصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ مەدە ﴿وَقُلْ سَلَٰمٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی یان بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿ الدُّخَانِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارە وە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە ترسێنەرین ﴿٣﴾ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو لە یەك جیادەکرێتەوە ﴿٤﴾ ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ﴿٥﴾ ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کەڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٦﴾ ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن ﴿٧﴾ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە پێشوەکانتانە ﴿٨﴾ ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن ﴿٩﴾ ﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ پەیدا دەبێ ﴿١٠﴾ ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی سەختە ﴿١١﴾ ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ﴿١٢﴾ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن تەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە ووتیان: فێرکراوێکی شێتە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لا دەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ باوەڕی) ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین ﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە دەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾ وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ﴿١٧﴾ ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا (بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە ﴿١٨﴾

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتـان بەبـەرزو گـەورە مەزانـن لەبەرامبـەر خـوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومـان مـن بەڵگـە ونیشـانەیەکی ئاشـکرام بـۆ هێنـاون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەگـرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەربارە مەکەن) ﴿٢١﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جـا هـاواری لـە پەروەردگاری کـرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەمانە گەلێکـی تاوانبارن ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسـا (پێـی ووترا) بەندەکانم بەشـەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون ﴿٢٣﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای سـوور) بەئارامـی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵـە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سـەربازانێکی خنکێنراو دەبـن (تێیدا) ﴿٢٤﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشـت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿٢٥﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشـتوکاڵ و جـێ ومەئوای چاك و خـۆش ﴿٢٦﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز ونیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد ﴿٢٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە ئەو (خۆشی یە)مان دا بە گەلێکی تر ﴿٢٨﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا نەئاسمان و نەزەوی نەگریان بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشـیان پێ نەدرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسـرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿٣٠﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون ﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومـان فیرعەون خۆبـەزل زانێکی لەسـنوور دەرچوو بوو ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسـرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی (سـەردەمی خۆیان)دا بەپـێ ی زانیاری (خۆمـان) ﴿٣٢﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی زۆرمـان پێـدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە بـۆ تاقیکردنەوەی ڕوون وئاشـکرا بەس بێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بەڕاستی ئائەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿٣٤﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر بۆیە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتـر زیندوو ناکرێینـەوە ﴿٣٥﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زینـدوو بکەنەوەو) بیان هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن ﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توببەع (ی پادشـایی یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمـان لەناو بـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشـتیان تاوانباربوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروسـتمان نەکردووە ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە ﴿٣٨﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەهەق وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٩﴾

﴿إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ﴾ بێگومـان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حـەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَـٰتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری کراویـی هەموویانـە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِى مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْـًٔا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆسـتێ ناتوانێ کەمترین سـوود بگەیەنـێ بە دۆسـتی خـۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێـن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ ٱلزَّقُّومِ﴾ بێگومـان درەختی ژەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ ٱلْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسـانی تاوانبارە (کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَٱلْمُهْلِ﴾ وەکوخڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِى فِى ٱلْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾ ﴿كَغَلْىِ ٱلْحَمِيمِ﴾ هـەر وەکو کوڵانی ئـاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَٱعْتِلُوهُ﴾ (ئـەو کافرە) بیگرن و بەتوندی رای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا۟ فَوْقَ رَأْسِهِۦ﴾ پاشـان بیـڕژن بەسـەر سـەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ ٱلْحَمِيمِ﴾ هەنـدێ لـە ئاگر و ئـاوی زۆر گـەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾ (پێـی دووترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْكَرِيمُ﴾ (بەگاڵتـە پێکردنێکەوە پێی دەوترێت)چونکە بەڕاسـتی تۆ بە دەسـەڵات و بەڕێز بوویت (لەدونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَـٰذَا مَا كُنتُم بِهِۦ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە ئـەو سـزایەیە کەئێـوە گومانتان لێـی هەبـوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاسـتی پارێزکاران ولەخواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِى جَنَّـٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و نزیك کانیاودان ﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لـە ئاوریشـمی ناسـك و ئەسـتور دەپۆشـن ﴿مُّتَقَـٰبِلِينَ﴾ ڕوبەڕووی یەکتری دادەنیشـن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَـٰهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە وجوان دەکەینە هاوسـەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَـٰكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئاسـوودەیی و بێوەیـی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا ٱلْمَوْتَ﴾ لـە بەهەشـتدا هەرگیـز مردن ناچەژن ﴿إِلَّا ٱلْمَوْتَةَ ٱلْأُولَىٰ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَىٰهُمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە (خوا) لەسـزای دۆزەخ پاراسـتوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخشـشـە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئـا ئەوەیـە سـەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَـٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاسـتی ئـەم قورئانەمـان لەسـەر زمانی تۆ ئاسـان کـردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَٱرْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورەتی ﴿ الجَاثِيَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی ،بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا ﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیان لەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕی بتەویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾ وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە بەهۆیەوە زەوی زیندوودەکاتەوە (ودەبووژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە لە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینە وە بۆت بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێك ﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خواو بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ وبۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزا یەکی سەخت ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێك لەبەڵگە کانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردون (سوودی نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی ڕینموونیی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەندێك بەخششی خوا بەهرەمەند بین ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك بیر بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بڵێ بەو کەسـانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا۟ لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ ٱللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِىَ قَوْمًۢا بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی خەڵکانێ بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەرکەسێ چاکەی کرد ئـە وە (قازانجەکەی) بـۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەرکەسـێ خراپەی کرد ئـەوە (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشـان بـۆلای پەروەردگارتـان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان بە نـەوەی ئیسـرائیلمان بەخشـی ﴿ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و حوکمڕانـی و پێغەمبەرایەتـی ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕۆزیمـان دان لـە شـتە حـەڵاڵ و پاکـەکان ﴿وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێزمـان دان بەسـەر جیهانیانـدا ﴿١٦﴾ ﴿وَءَاتَيْنَٰهُم بَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ﴾ وە بەڵگـە ڕوونەکانمـان پێدان لـە بارەی شـەریعەتەوە ﴿فَمَا ٱخْتَلَفُوٓا۟ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ جا جیـاواز نەبوون لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆهات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان خۆیـان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لـە نێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شـتانەی جیاوازیـان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشـان تۆمان خستەسـەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئایینەوە ﴿فَٱتَّبِعْهَا﴾ تۆش شـوێنی بکـەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شـوێن هەواو ئـارەزووی ئەوانە مەکـەوە کە نازانن ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا۟ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ بێگومـان ئەوانە لەلایـەن خواوە هیچ سـوودێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەم کاران هەندێکیان دۆست و پیشتیوانی هەندێکیانن ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆسـت و پشـتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَٰٓئِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانە بینایيە وهۆی چاوڕشنی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسانێك دادەنێن کەبڕوایـان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یـەك بێت ژیانیان و مردنیان ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئـای چەنـد خـراپ دادوەری دەکـەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ وەخـوا ئاسـمانەکان و زەوی بەهـەق و ڕاسـتی دروسـت کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ﴾ بـۆ ئەوەی هەموو کەسـێك پاداشـت بدرێتـەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانـەی کە کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسـەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خـۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خـواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە مۆری ناوە بەسـەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسـەرچاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە لـە خوا کـێ ڕێنموونیـی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنـەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نـی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنهـا گومان دەبـەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسـەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باووباپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵـێ: خـوا زیندووتـان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشـان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشـان کۆتـان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی مەردوومـان نازانـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایـە موڵکداریتی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئـەو ڕۆژەی قیامـەت هەڵدەسـتێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا بەتـاڵ خوازەکان خەسـارۆمەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلـێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتـوون بەسـەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەمـوو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بـۆلای پەڕاوەکەی ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاسـتی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی نوسیومانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جـا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئـەوە پەروەردگاریـان دەیانخاتـە نـاو میهرەبانـی خۆیـەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسـەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بـە گـەورە دەزانـی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێـوە گەلێکی تاوانبـار بـوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بووترایـە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومـان بەڵێنـی خـوا ڕاسـتە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوای هیـچ گومانـی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتـان ووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەویت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان دەووترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆنێ ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ و هیچ یارمەتی دەرێکتان نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەرئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان بەگاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وەڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ وباڵادەست ودانا وکار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿ الأحقاف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان وزەوی وئەوەی لەنێوانیاندایە دروستمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسێنرابوون ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتانەی ئێوە دەیانپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چیان دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە(دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یان زانیاریەك کە لە پێشوان بەجێ مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لەغەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی ناداتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُواْ لَهُمْ أَعْدَآءً﴾ پەرستراوەکان دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُواْ بِعِبَادَتِهِمْ كَٰفِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتینم دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت ﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدًۢا﴾ ئەو خوایە بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی میهرەبان ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێررابم) ﴿وَمَآ أَدْرِى﴾ ناشزانم ﴿مَا يُفْعَلُ بِى وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَآ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ ﴿وَكَفَرْتُم بِهِۦ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِۦ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَـَٔامَنَ وَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە ﴿مَّا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُواْ بِهِۦ﴾ چونکە خۆیان بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَآ إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە دەس هەڵبەسێکی کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِن قَبْلِهِۦ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی مووسا پێشەوا و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ مُّصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت ﴿لِّسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِّيُنذِرَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ تاستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان (الله) یە ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ﴾ وە ئێمـە ئامۆژگاری ئادەمیی مان کرد ﴿بِوَٰلِدَيْهِ إِحْسَـٰنًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایك و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ كُرْهًا﴾ دایکی بە نارەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بەئازار و نارەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُۥ وَفِصَـٰلُهُۥ ثَلَـٰثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیـان بوون (ی دایك) پـێ یەوە و لە شیر برینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ﴾ تا دەگاتە تافی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری) ﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتـە چـل سـاڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ دەڵـێ ئـەی پەروەردگـار ڕام بهێنـە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و نیعمەتانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە ڕشتوتە بەسەر من و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَـٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت ﴿وَأَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِىٓ﴾ نەوەکانیشـم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّى تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومـان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە ﴿وَإِنِّى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لەموسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟﴾ کە ئێمە کـردەوە چاکەکانیان لێ وەردە گرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ وە چاوپۆشـی دەکەیـن لـە خراپەکانیان ﴿فِىٓ أَصْحَـٰبِ ٱلْجَنَّةِ﴾ لـە ڕیزی بەهەشـتیاندان ﴿وَعْدَ ٱلصِّدْقِ ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاسـتەیە ﴿كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِى قَالَ لِوَٰلِدَيْهِ﴾ ئەو کەسـەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَآ﴾ ئۆف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِىٓ أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەڕەشـەم لـێ دەکـەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ ٱلْقُرُونُ مِن قَبْلِى﴾ لەکاتێکدا چەند چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ ٱللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی) هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ ءَامِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕبهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاسـتە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَـٰذَآ إِلَّآ أَسَـٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسـانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا ﴿فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لـە ڕیـزی ئـەو ئوممەتانەدا کە پێـش ئەمان ڕابـوردوون ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمیـی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ خَـٰسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیـان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَـٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا۟﴾ وە بـۆ هەریـەك لەوانە پلە و پایـە هەیە بە گوێـرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَـٰلَهُمْ﴾ تا خوا پاداشـت و سـزای کردەوەکانیـان بـە تـەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیـچ سـتەمیان لـێ ناکرێت ﴿١٩﴾ ﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریـان بخـەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی کـە بێ باوەڕن بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَـٰتِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِى حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنْيَا﴾ لـە ژیانـی دونیاتانـدا ﴿وَٱسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ وەلەزەتتان لێ برد و(ڕاتان بـوارد) ﴿فَٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسـەنرێ ﴿عَذَابَ ٱلْهُونِ﴾ بەسـزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە ﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بـە ناهـەق خۆتـان بـە زل دەزانی لـە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَٱذۡكُرۡ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذۡ أَنذَرَ قَوۡمَهُۥ بِٱلۡأَحۡقَافِ﴾ کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولآتی) ئەحقاف ﴿وَقَدۡ خَلَتِ ٱلنُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون ﴿مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦٓ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی تر نەپەرستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە (پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئۡتَنَا لِتَأۡفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان بدەیت ﴿عَنۡ ءَالِهَتِنَا﴾ لە(پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأۡتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ئەو (سزا)ی بەڵێنت پێ داووین ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا ٱلۡعِلۡمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایەوە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّآ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦ﴾ وەمن تەنها ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ﴾ گەلێکی نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوۡهُ عَارِضٗا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێك بوو ﴿مُّسۡتَقۡبِلَ أَوۡدِيَتِهِمۡ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُواْ هَٰذَا عَارِضٞ مُّمۡطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلۡ هُوَ مَا ٱسۡتَعۡجَلۡتُم بِهِۦۖ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزایە) یە بەپەلە داواتان دەکرد ﴿رِيحٞ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ بایەکی بەهێزە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيۡءِۭ بِأَمۡرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصۡبَحُواْ﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰٓ إِلَّا مَسَٰكِنُهُمۡۚ﴾ تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ سزای هۆزی تاونباران دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰهُمۡ فِيمَآ إِن مَّكَّنَّٰكُمۡ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان دابوو (لەسامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ سَمۡعٗا وَأَبۡصَٰرٗا وَأَفۡـِٔدَةٗ﴾ وە گوێ و چاوو دڵمان پێدابوون ﴿فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُمۡ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمۡعُهُمۡ وَلَآ أَبۡصَٰرُهُمۡ وَلَآ أَفۡـِٔدَتُهُم﴾ نە گوێ و نە چاوو نە دڵیان ﴿مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذۡ كَانُواْ يَجۡحَدُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوۡلَكُم مِّنَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان دان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوۡلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ قُرۡبَانًا ءَالِهَةَۢۖ﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوونیانە پەرستراوی (خۆیان) ﴿بَلۡ ضَلُّواْ عَنۡهُمۡۚ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان ﴿وَذَٰلِكَ إِفۡكُهُمۡ وَمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان دەبەستن ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆ کەیەکمان نارد بۆ لات ﴿يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ تا گوێ لەقورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جاکاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوٓاْ أَنصِتُواْ﴾ ووتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوْاْ إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُواْ يَٰقَوْمَنَآ﴾ ووتیان ئەی هۆزو قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَٰبًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش مووسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِيٓ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموونی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی ﴿٣٠﴾ ﴿يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ) بدەنەوە ﴿وَءَامِنُواْ بِهِۦ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لەسزای سەخت دەتان پارێزێ ﴿٣١﴾ ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ ٱللَّهِ﴾ هەرکەسیش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُۥ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءُ﴾ وە جگە لەخوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿٣٢﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْاْ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْۦِىَ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ وە لەدروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰٓ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُواْ بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن: بەڵێ سوێند بەپەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُواْ ٱلْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٣٤﴾ ﴿فَٱصْبِرْ﴾ کەواتە خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُوْلُواْ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆدا گرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوٓاْ إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك لەڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَٰغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ﴿٣٥﴾

سورەتی ﴿ مُحَمَّد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك کردوە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێن بەتاڵ و پڕو پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێن ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستەنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و بریتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستان) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیوویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە ئەوبەهەشتەی بۆی باس کردون ﴿٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافران دا) ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ ئەوە نەگبەتی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچ کردنەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بەزەوی دانەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (دەی بێگومان بن) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) رادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِىَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ ٱلَّتِىٓ أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو(خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَٰهُمْ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئا خۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبن ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى﴾ شێوەی نایابی ئەو بەهەشتە وایە ﴿وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَآ أَنْهَٰرٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّآءٍ غَيْرِ ءَاسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَٰرٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لەشەرابی نایابی ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ بنۆشانی ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووباریشی تێدایە لەهەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَٰلِدٌ فِى ٱلنَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان کە لە ئاگری دۆزەخ دابن بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا۟ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُوا۟ مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا۟ لِلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ ءَانِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیاد دەکات ﴿وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەین ﴿إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ یەخەیان بگرێت ﴿فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لەنیشانەکانی هاتۆتە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرَىٰهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) یەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیر دەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وبێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێرابێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرا بێ ﴿رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ ٱلْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن لە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿٢٠﴾ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿٢١﴾ ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوٓا۟ أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیبچڕێنن ﴿٢٢﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئاخۆ ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ٱرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئاینەکەیان ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون ﴿٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا۟ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا نارد بووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ ٱلْأَمْرِ﴾ ئێمە لە مەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿٢٦﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە شوێن شتانێ کەوتبوون کە خوای تورە کرد بوو ﴿وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿٢٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ أَضْغَٰنَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿٢٩﴾

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان نیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسییت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاری ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی یە ئاشکرای کەین ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) وکردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێننەوە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاوازو سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخواترس بن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿٣٦﴾ ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات ﴿٣٧﴾ ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بێداربن ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا لە پێناوی خوا ماڵ ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بەکەسانێکی تر(ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الفتح ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحۡنَا لَكَ فَتۡحٗا مُّبِينٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کەرێکەوتنی حودەیبییەیە) ﴿١﴾ ﴿لِّيَغۡفِرَ لَكَ ٱللَّهُ﴾ تا خوا خۆش ببێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنۢبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ لە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿وَيَهۡدِيَكَ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا﴾ وەرێگای ڕاستت نیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿وَيَنصُرَكَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿نَصۡرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە ﴿٣﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ ئەو خوا زاتێکە ﴿أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزۡدَادُوٓاْ إِيمَٰنٗا﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَٰنِهِمۡۗ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿لِّيُدۡخِلَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ بەهەشتانێك کە ڕوبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡۚ﴾ وەتا لەگوناهەکانیان خۆش ببێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا ﴿فَوۡزًا عَظِيمٗا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتِ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاك و ﴿وَٱلۡمُشۡرِكِينَ وَٱلۡمُشۡرِكَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿ٱلظَّآنِّينَ بِٱللَّهِ ظَنَّ ٱلسَّوۡءِۚ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿عَلَيۡهِمۡ دَآئِرَةُ ٱلسَّوۡءِۖ﴾ ئەوخراپە(لەناو چوونەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿وَلَعَنَهُمۡ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَهَنَّمَۖ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿وَسَآءَتۡ مَصِيرٗا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی کاربەجێ یە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَٰهِدٗا وَمُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿لِّتُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُۚ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكۡرَةٗ وَأَصِيلًا﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێوارانادا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەوکەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ ٱللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە (لـەم ئایەتـە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسـکردنی سیفەتی دەسـت بۆ خـودا هاتووە ئێمـەش بڕوامان پێیەتـی بەبێ هیـچ لێچوانـدن ولەیەکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خـۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جـا هەرکەس پەیمانەکەی شـکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ ئـەوە بێگومان ئەو پەیمان شـکاندنە تەنهـا (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسـیش وەفـا بکات ﴿بِمَا عَـٰهَدَ عَلَيْهُ ٱللَّهَ﴾ بەو پەیمانـەی کەداوێتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاسـتی خوا پاداشـتی گەورەیی دەداتێ ﴿١٠﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ مابوون ﴿شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سـامان و خاوخێزانمان مەشـغوڵیان کردین (نەیان هێشـت بێین بۆ غەزا) ﴿فَٱسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ﴾ ئـەوەی بەزمانیـان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ فَمَن﴾ بڵێ جا کێ ﴿يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لەبەرانبـەر خـوادا هیچی بەدەسـتە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگـەر خوا زیانێکـی بۆتان بوێت ﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًۢا﴾ یـان سـوودو قازانجێکی بۆتان بوێـت ﴿بَلْ كَانَ ٱللَّهُ﴾ (وانییەکەدەیڵێـن) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًۢا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەك کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ أَن﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبـەر و ئیمانـداران هەرگیـز ناگەڕێنەوە بـۆ ناو کەس و کاری خۆیـان (و شـەهید دەبـن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ﴾ ئـەو گومانـە لەدڵتانـدا ڕازێنرابوویـەوە ﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا﴾ و بەڕاستی ئێوە گەلێکن لەناو دەچن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِنۢ﴾ و هەر کەس بـاوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَـٰفِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسـمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ لەهەر کەس کەبیەوێـت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سـزای هەر کەسـیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخـوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغـەزا دەڵێـن ﴿إِذَا ٱنطَلَقْتُمْ﴾ هەرکاتێـك (لەمەدینـە) دەرچـوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بـۆ گرتنی دەسـکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن باشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا۟ كَلَـٰمَ ٱللَّهِ﴾ دەیانـەوێ ووتەی خوا (کە دەسـکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشـدارانی حودەیبییەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شـوێنمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە پێشـترخوا دەربارەتان هەروای فەرمـووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وا نی یە) بەڵکـو حەسـوودی بـە ئێمە دەبـەن ﴿بَلْ كَانُوا۟﴾ (وا نی یـە) بەڵکو ئـەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بلّێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکی یەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾ لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر ﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسلّمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جائەگەر گوێرایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێیان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیەدا) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە (بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێرایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەرووبارەکان بەژێریاندا دێن ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات ﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیك (کەئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە غەنیمەتی زۆر کەبەدەستی دەهێنن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی بالادەستی کاربەجێ یە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کەغەنیمەتی زۆر ﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کۆتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾ تا(ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وەتا ڕێنموونیتان بکات ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر هەیە کەهێشتا دەسەڵاتتان نی یە بەسەری دا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلات وبەتوانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴾ ئەوەیاساوباوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کەبێگومان پێشتریش هەروابووە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت باو و یاسای خوا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەر ئەوان (مەککەیەکان) بوون کافر بوون ﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿وَٱلْهَدْيَ مَعْكُوفًا﴾ وە(نەیانهێشت) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِي رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا) لەیەکتر جیاببوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزادانێکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار گیرییان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمار گیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش دڵنیایی و ئارامی خۆیی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران ﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە ﴿وَكَانُوٓا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاو تر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وەخوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾ خوا ئەوخەوەی کە پێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕاو هێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە(ووتبوی) دڵنیابن دەچنە ناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەوویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بە ئارامی و بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوە یان کورتان کردۆتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن) ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەرێکەوتن دایە) ﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیك (بۆ ئێوەیە کەرێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئایینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر هەموو ڕێبازێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بە بەزەیین ﴿تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کوڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنْ أَثَرِ ٱلسُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ جا ئەو (هاوەڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِى ٱلْإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کرد بێ و قاییم بوو بێ ﴿فَٱسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ ٱلزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کرد بێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنْهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًۢا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ٱلْحُجُرَٰتِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا۟﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبریارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَىِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا۟ لَهُۥ بِٱلْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَٰتَهُمْ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿ٱمْتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی زاخاو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا وخواناسین ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و تێ ناگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەڕۆشتیتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکارێ هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێ ی بکۆڵنەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾ بەخەڵکێك بەنەزانین ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەوکارەی کەکردووتانە ﴿٦﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێ ی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾ تووشی نارەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراوو ناشرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزاو لەسەر ڕێبازی ڕاستن ﴿٧﴾ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە) بەخشش ونیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دووکۆمەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بۆ سەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان) دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دووبراتاندا (ئاژاوە هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تارەحمتان پێ بکات ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە نەکەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێك گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوای گەورە) ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشەر لەیەکتری مەدەن (لەنێو خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنێ کە گوناهە (بە موسڵمان بڵێیت کافر، یان داوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱجْتَنِبُواْ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لەگومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُواْ﴾ سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەخراپە باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوە پێ ی خۆشە ﴿أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئایینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ بەمردووی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێ ی دێتەوەو پێتان ناخۆشە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەییە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَٰكُم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلْنَٰكُمْ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوٓاْ﴾ تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَىٰكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُل لَّمْ تُؤْمِنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِن تُطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُواْ﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَٰهَدُواْ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ لەئایینەکەتان ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لەکاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەوکەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُواْ﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَىَّ إِسْلَٰمَكُم﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَىٰكُمْ لِلْإِيمَٰنِ﴾ کە ڕێنموونیی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە، ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ نێردراوی خوای ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿١﴾ ﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کەپێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗاۖ﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی دوورەو نابێ ﴿٣﴾ ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ﴾ زەوی چەندێ لە لاشەیان دەخوات (هیچیمان لێ وون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ پەڕاوێکیشمان لایەکە پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٤﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دوورنی یە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێك بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان ﴿٥﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾ دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان کردووە و ڕازاندومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وەهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نی یە ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆر ڕووەکێکی جوان ﴿٧﴾ ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ تابەر چاو ڕوونی و پەندو بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿٨﴾ ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و فەڕ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕوواندومانە ﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کەدروێنە دەکرێن ﴿٩﴾ ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾ هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هێشووی تێك پەستراوەوە ﴿١٠﴾ ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِۖ﴾ (تابێتە) ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشك) دەبوژێنینەوە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نوح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی) سەموود ﴿١٢﴾ ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وەگەلی عادو فیرعەون و گەلی لوطیش ﴿١٣﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖۚ﴾ هەروەها خاوەن باخاتە چڕو پڕەکان و گەلی توببەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەدژیان) هاتەدی ﴿١٤﴾ ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِۚ﴾ جا ئایا ئێمە لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوسان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیكترین (واتە خوای گەورە عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جموجولێكی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ﴿١٦﴾ ﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ كاتێك ئەو دووفریشتە (كرداری) تۆمار دەكەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ كە لەلای ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿١٧﴾ ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر وتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ چاودێرێكی بەسەرەوەیە (و دەینوسێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ نارەحەتی و بێهۆشی مردن دێت لەگەڵ ڕاستیەكاندا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەووترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە كە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا ﴿١٩﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەكرێ بە (شەیپور) كەرەنادا ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی) هەڕەشەكانە ﴿٢٠﴾ ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو كەسێكدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو فریشتە، یەكێكیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیكەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو كارو كردەوانەی كە كردوونی لە دونیادا) ﴿٢١﴾ ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەووترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەمە بێ ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت) مان لەسەر لادایی ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ جا ئەمڕۆ (كە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی كردەوەكانە) ئامادەیە و لای منە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ بەدوو فریشتەكە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو كافرێكی سەركەشی ﴿٢٤﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری كەر لەچاكە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ كەری گومانـاوی ﴿٢٥﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەو كەسەی كەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووكتان (ئەی فریشتەكان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ ﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەركەش نەكرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵكو خۆی لەگومڕایی یەكی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مندا دەمەقاڵێ و مشتومڕ مەكەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونكە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) ناردووە بۆتان ﴿٢٨﴾ ﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك لە بەندەكانم ناكەم ﴿٢٩﴾ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دەبێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بوویت؟ ﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا كەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو ڕۆژەدا) نزیك كراوەتەوە بۆ پارێزكاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە (لێیان) ﴿٣١﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە كە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەكی خۆپارێز ﴿٣٢﴾ ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسابێ لەپەنهاندا (وخۆی لە گوناه پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێكی ڕوو لە خواوە گەڕابێتەوە (بۆ لامان) ﴿٣٣﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾ (پێیان دەووترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾ ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٣٤﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (كە بینینی خوای گەورەیە) ﴿٣٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾ ئایا هیچ پەنا گایەك هەبوو (بۆیان لەمردن) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان ژیربێ) ﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش نەبوو ﴿٣٨﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەدﷺ) خۆگربە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ پێش هەڵهاتنی خۆرو ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوا بوونیشی ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ﴿٤٠﴾ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕ دەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە بانگ دەکات ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستیی دەبیستن ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆرەکان) ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ﴿٤٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە (ی مردوون) قڵیش دەبات ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ﴿٤٤﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿الذَّارِيَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پرژو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ﴿١﴾ ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ﴿٢﴾ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ﴿٣﴾ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو فریشتانەی کار دابەشکەرن ﴿٤﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ﴿٦﴾

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێکی) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ لَفِي قَوۡلٖ مُّخۡتَلِفٖ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان ﴿٨﴾ ﴿يُؤۡفَكُ عَنۡهُ مَنۡ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) ﴿٩﴾ ﴿قُتِلَ ٱلۡخَرَّٰصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو درۆزنانە(و نەفرینیان لێ بێ) ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمۡرَةٖ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ ئاگان (لەهەموو شت) ﴿١١﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَ أَيَّانَ يَوۡمُ ٱلدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت ﴿١٢﴾ ﴿يَوۡمَ هُمۡ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى ٱلنَّارِ يُفۡتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن ﴿١٣﴾ ﴿ذُوقُواْ فِتۡنَتَكُمۡ﴾ (پێیان دەووترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بە پەلە داواتان دەکرد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان ﴿فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا ﴿١٥﴾ ﴿ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡۚ﴾ ئەوەی خوا پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَبۡلَ ذَٰلِكَ مُحۡسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار بوون ﴿١٦﴾ ﴿كَانُواْ قَلِيلٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهۡجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان دەکرد) ﴿١٧﴾ ﴿وَبِٱلۡأَسۡحَارِ هُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وە لەبەرەبەیاناندا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد ﴿١٨﴾ ﴿وَفِيٓ أَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ وە لە ماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقّٞ لِّلسَّآئِلِ وَٱلۡمَحۡرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو ﴿١٩﴾ ﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ ءَايَٰتٞ لِّلۡمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٢٠﴾ ﴿وَفِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ﴾ وە لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبۡصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن ﴿٢١﴾ ﴿وَفِي ٱلسَّمَآءِ رِزۡقُكُمۡ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە ﴿٢٢﴾ ﴿فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ جا سوێند بەپەوەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُۥ لَحَقّٞ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق و ڕاستە ﴿مِّثۡلَ مَآ أَنَّكُمۡ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن ﴿٢٣﴾ ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە ﴿حَدِيثُ ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم ﴿٢٤﴾ ﴿إِذۡ دَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ کاتێ چوونە لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُواْ سَلَٰمٗاۖ قَالَ سَلَٰمٞ﴾ ووتیان سڵاو (ئەویش) ووتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوۡمٞ مُّنكَرُونَ﴾ (ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون ﴿٢٥﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَآءَ بِعِجۡلٖ سَمِينٖ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيۡهِمۡ﴾ وەنزیکی کردەوە لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأۡكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ ﴿٢٧﴾ ﴿فَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗۖ﴾ ئەوسا لێیان ترسا ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡۖ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٖ﴾ وە مزگێنیان پێ دا بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَقۡبَلَتِ ٱمۡرَأَتُهُۥ فِي صَرَّةٖ﴾ جاژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتۡ وَجۡهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باووی ژنان) ﴿وَقَالَتۡ عَجُوزٌ عَقِيمٞ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك (چۆن منداڵی دەبێ) ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُواْ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِۖ﴾ (فریشتەکان) ووتیان پەروەردگارت وای فەرمووە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ ی زانایە ﴿٣٠﴾

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بیارێنین بە سەریاندا بەرد لە گڵی سورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە نەمانـدی تێیـدا بێجگـە لەیـەك ماڵی موسـڵمان نەبێـت (ئەویش ماڵی لـووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَآ ءَايَةً﴾ وەپەند و نیشـانەیەکمان تێدا بەجێ هێشـت ﴿لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای بە ئازار دەترسـن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِى مُوسَىٰٓ إِذْ أَرْسَلْنَـٰهُ﴾ هەروەها لەبەسەر هاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە) کاتـێ کەناردمـان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشـکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِۦ﴾ فیرعەونیش ڕوی وەرگێڕا و سـەرپێچی کرد بەهۆی دەسـەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَـٰحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتی: (مووسـا) جادووگـەرە یان شـێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَـٰهُ وَجُنُودَهُۥ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت ﴿فَنَبَذْنَـٰهُمْ فِى ٱلْيَمِّ﴾ و فڕێمـان دانـە نـاو دەریـاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شـیاوی لۆمە کـردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِى عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سـەریان ﴿ٱلرِّيحَ ٱلْعَقِيمَ﴾ بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِن شَىْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسـەر هەر شـتێکدا بڕۆیشـتایە وازی لێ نەدەهێنـا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَٱلرَّمِيمِ﴾ هەتـا وەك ڕزیوی لێ ئەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِى ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سـەموددا (پەند وئامۆژگـاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا۟ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا۟ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جـا ئـەوان سەرکەشیان کـرد لەفەرمانـی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّـٰعِقَةُ﴾ ئەمجا هەورە بروسـکە لێیـدان ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (تیاچوونـی خۆیانیان) بەچاو دەبینی ﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا ٱسْتَطَـٰعُوا۟ مِن قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەسـتنەوە ﴿وَمَا كَانُوا۟ مُنتَصِرِينَ﴾ وە سـەرکەوتوویش نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلـی نووحیـش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ کە بەڕاسـتی گەلێکی بەدکارو لەسـنوور دەرچـوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءَ بَنَيْنَـٰهَا بِأَيْيدٍ﴾ و ئاسـمانمان بەهێزو توانایەکی گەورە دروسـت کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاسـتی فراوانکەری (ئاسـمانین) بـە بەردەوامی ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱلْأَرْضَ فَرَشْنَـٰهَا﴾ وە زەویمـان ڕاخسـتووە ﴿فَنِعْمَ ٱلْمَـٰهِدُونَ﴾ ئـای چ ڕاخەرێکـی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِن كُلِّ شَىْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لـە هەمـوو شـتێك جووتێـك (نێـر و مـێ) مان دروسـت کـردووە. ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنـەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەمجـا بەپەلە بەرەو لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّى لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاسـتی من لەلایەن خواوە ترسـێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ إِلَـٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّى لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هـەر بـەم شـێوەیە هیـچ پێغەمبەرێـك نەهاتـووە بـۆ لای ئوممەتانی پێش ئەمـان ﴿إِلَّا قَالُواْ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگـەر ووتوویانە(بـەو پێغەمبـەرە) جادووگـەرە یان شـێتە ﴿٥٢﴾ ﴿أَتَوَاصَوْاْ بِهِۦ﴾ ئایا(ئەمـان و ئـەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەکتـری کـردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵـکو ئەمـان گەلێکـی سـەرکەش و یاخییـن ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە ﴿فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود ئەگەیەنـێ بەبـڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە دروسـت کـردووە کەبەندایەتـی من بکـەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیـچ ڕۆزییەکم نـاوێ لێیان. ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی دەرە ﴿ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەکردوون ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَٰبِهِمْ﴾ هەروەك چۆن بۆ هاوەڵ وهاوبیرەکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سـزا) ﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ٱلطُّورِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلطُّورِ﴾ سـوێند بـە کێـوی طـوور (بـەو کێوەی مووسـا لەسـەری قسـەی لەگەڵ خـوای گەورە کـرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَٰبٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بەکتێبی نووسـراو (مەبەسـت پێـی قورئانـە) ﴿٢﴾ ﴿فِى رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾ لەچەنـد پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسـراوەتەوە لەچەنـد پەڕەیەکدا) ﴿٣﴾ ﴿وَٱلْبَيْتِ ٱلْمَعْمُورِ﴾ وە سـوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور: جێگایەکە لە ئاسـمان، فریشـتەکان هەمیشـە بەدەوریدا دێـن ودەچـن، بەوانـەوە ئاوەدانـە) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلسَّقْفِ ٱلْمَرْفُوعِ﴾ وە سـوێند بەبانـی بڵندکـراو (ئاسـمانی دونیـا) ﴿٥﴾ ﴿وَٱلْبَحْرِ ٱلْمَسْجُورِ﴾ وە سـوێند بەدەریـای پـڕ کـراو (لـە ئـاو یـان ئاگـری داگیرسـاو) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَٰقِعٌ﴾ بێگومـان سـزای پەروەردگارت(بـۆ بـێ بڕوایـان) دەبـێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُۥ مِن دَافِعٍ﴾ هیـچ بەرگـری کـەری نـی یـە ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تَمُورُ ٱلسَّمَآءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێـك کەئاسـمان زۆر تونـد دەکەوێتە جوڵـە و هاتوچـۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ ٱلْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیـاکان (لەجێـی خۆیـان) دەجووڵێـن و تونـد دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتـە لـەو ڕۆژەدا هـاوار بـۆ بـێ بـاوەڕان ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ فِى خَوْضٍ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانـەی کـە لەکاری نـاڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشـە گاڵتە وگـەپ دەکەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیـان پێـوە دەنـرێ بـەرەو ئاگـری دۆزەخ چـۆن پـاڵ پێوەنانێـك ﴿١٣﴾ ﴿هَٰذِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِى كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە ﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ یەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەنرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەوچاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیزکراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە) کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەرکەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿٢١﴾ ﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەن ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن ﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناە کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی ئێسك سووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەك مرواری ناو سەدەفن (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن: بەڕاستی ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾ بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نەفاڵچیت ونەشێتیت ﴿٢٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نەء بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ بێگومان منیش لە گەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمۡ تَأۡمُرُهُمۡ أَحۡلَٰمُهُم بِهَٰذَآۚ﴾ ئاخۆ فام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمۡ هُمۡ قَوۡمٞ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥۚ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ) خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلۡيَأۡتُواْ بِحَدِيثٖ مِّثۡلِهِۦٓ﴾ دەی با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُواْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن، (کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ خُلِقُواْ مِنۡ غَيۡرِ شَيۡءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست بوون ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡخَٰلِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟﴿٣٥﴾ ﴿أَمۡ خَلَقُواْ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۚ﴾ ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نی یە) بەڵکو دڵنیانین و گومانمان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡمُصَيۡطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ سُلَّمٞ يَسۡتَمِعُونَ فِيهِۖ﴾ یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟ ﴿فَلۡيَأۡتِ مُسۡتَمِعُهُم بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بێنێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَمۡ لَهُ ٱلۡبَنَٰتُ وَلَكُمُ ٱلۡبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ یان ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ کە (لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمۡ يُرِيدُونَ كَيۡدٗاۖ﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ هُمُ ٱلۡمَكِيدُونَ﴾ دەی هەربێ باوەڕان فێڵ لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِۚ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كِسۡفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ سَاقِطٗا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُواْ سَحَابٞ مَّرۡكُومٞ﴾ ئەڵێن: (ئەمە) هەورێکی بەسەریەکداکەوتووە (بارانمان بۆدەبارێنێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ﴾ دەی لێیان گەڕێ تاتووشی ﴿يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي فِيهِ يُصۡعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدالەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يُغۡنِي عَنۡهُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ ڕۆژێ کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە. ﴿عَذَابٗا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعۡيُنِنَاۖ﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت) ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدۡبَٰرَ ٱلنُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان وون دەبن (وپشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلنَّجۡمِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە لە هەوا و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ (قورئانەو) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾ ﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی بیرو هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیك بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو کەوان یان کەمتر (ی ماوە بوو لەگەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا) نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەك بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾ ئەوەی (موحەممەد ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا (بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ﴾ لای درەختی (سیدرەتولمونتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون ﴿١٥﴾ ﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ وسەر سوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی داپۆشی چۆن داپۆشینێك ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاو لادا نەیدەڕوانی (لە مەبەست تێ نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ گەورەترین بەڵگە ونیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە دووبتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاك دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتانە هەر ناوانێکی ڕوتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆك) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾ تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ یەتی. ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾ لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن ﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ﴾ بۆ هەرکەسێك کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ تَسۡمِيَةَ ٱلۡأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنۡ عِلۡمٍۖ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّۖ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغۡنِي مِنَ ٱلۡحَقِّ شَيۡـٔٗا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەزانینی هەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعۡرِضۡ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكۡرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمۡ يُرِدۡ إِلَّا ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبۡلَغُهُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِۚ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاك دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ وە چاك دەزانێ بەوەی کە ڕێنووێن بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە خوا خاوەنێتی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ بِمَا عَمِلُواْ﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بە پێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ بِٱلۡحُسۡنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجۡتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ ئەوانەی کە لە گوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا ٱللَّمَمَۚ﴾ جگە تاوانی بچووك نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ ٱلۡمَغۡفِرَةِۚ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعۡلَمُ بِكُمۡ إِذۡ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردون ﴿وَإِذۡ أَنتُمۡ أَجِنَّةٞ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡۖ﴾ وە کاتێك کە ئێوە کۆرپەلەن ولەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوٓاْ أَنفُسَكُمۡۖ﴾ کەواتە خۆتان بەچاك و پاك دامەنێن ﴿هُوَ أَعۡلَمُ بِمَنِ ٱتَّقَىٰٓ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعۡطَىٰ قَلِيلٗا وَأَكۡدَىٰٓ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایەو ﴿فَهُوَ يَرَىٰٓ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمۡ لَمۡ يُنَبَّأۡ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی مووسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبۡرَٰهِيمَ ٱلَّذِي وَفَّىٰٓ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێك گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيۡسَ لِلۡإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعۡيَهُۥ سَوۡفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجۡزَىٰهُ ٱلۡجَزَآءَ ٱلۡأَوۡفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلۡمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێك سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضۡحَكَ وَأَبۡكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَمَاتَ وَأَحۡيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندووشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُۥ خَلَقَ ٱلزَّوۡجَيۡنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جوتێ نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾ ﴿مِن نُّطۡفَةٍ إِذَا تُمۡنَىٰ﴾ لەنوتفەیەك کاتێك دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيۡهِ ٱلنَّشۡأَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغۡنَىٰ وَأَقۡنَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ ٱلشِّعۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا : ئەستێرەیەك بوو خەڵکانێك لەسەردەمی نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُۥٓ أَهۡلَكَ عَادًا ٱلۡأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَاْ فَمَآ أَبۡقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشتن ﴿٥١﴾ ﴿وَقَوۡمَ نُوحٍ مِّن قَبۡلُۖ﴾ وە گەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عادو سەموود)دا ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ هُمۡ أَظۡلَمَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان ستەم کارترو ﴿وَأَطۡغَىٰ﴾ سەر کەش تربوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَٱلۡمُؤۡتَفِكَةَ أَهۡوَىٰ﴾ وە گوندە سەروژێر کراوەکانی (بەزەویدا) بردەخوارەوە (کەگوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ﴾ ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێك ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكَ﴾ لەکام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵییت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ ٱلنُّذُرِ ٱلۡأُولَىٰٓ﴾ ئەم (پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ ٱلۡأٓزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر نزیك بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيۡسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات (وبزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنۡ هَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ تَعۡجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾ ﴿وَتَضۡحَكُونَ وَلَا تَبۡكُونَ﴾ وە پێدەکەنن و ناگریین! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمۡ سَٰمِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾ ﴿فَٱسۡجُدُواْۤ لِلَّهِ وَٱعۡبُدُواْ۩﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿ القَمَر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیك بوویەوە ﴿وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةً﴾ وە ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەك ببینن ﴿يُعۡرِضُواْ﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُواْ سِحۡرٌ مُّسۡتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ﴾ وەئەو (بت پەرستانە) باوەڕیان نەهێناو شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمۡرٍ مُّسۡتَقِرٌّ﴾ لەکاتێکدا هەموو کارێك سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّنَ ٱلۡأَنۢبَآءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەناوبردنی یاخییانیان) پێ گەیشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزۡدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكۡمَةٌۢ بَٰلِغَةٌۖ﴾ (قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغۡنِ ٱلنُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ گەلی بێ بڕوا) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡۘ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە ﴿يَوۡمَ يَدۡعُ ٱلدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕ دەرێك بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيۡءٍ نُّكُرٍ﴾ بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕ دەرەکە دەکەون ﴿يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نووح بێ باوەڕ بوون، جابەندەی ئێمە (نووح)یان بەدرۆزن دانا ﴿وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتیان (نووح) شێتە ﴿وَٱزْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی ﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ﴾ جا (نووح) هاواری کردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّى مَغْلُوبٌ﴾ (ووتی) بەڕاستی من شکستم خواردووە (بێ دەسەڵاتم) ﴿فَٱنتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئێمەش هەموو دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی زۆرمان لەزەویدا هەڵقولاند ﴿فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ﴾ جائاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی ﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درا بوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ﴾ وە نووحمان (لەگەڵ شوێن کەوتووانی) هەڵگرت لەسەر کەشتییەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ﴿١٣﴾ ﴿تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (نەمان هێشت نوقم بێت) (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نەکرا (کە نووحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تابیبێتە پەندێك. ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جائایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەلکی (لە زەوی) هەڵئەگرت وەك بنە دارخورمای لەبێخ هەڵکەندراوی (لێکردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟ ﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِٱلنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ﴾ جاووتیان: چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا ئێمە لەگومڕایی و شکست داین ﴿٢٤﴾ ﴿أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەموماندا نیگا هەر بۆ ئەو کراوە بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خود پەسەند و لوت بەرزە ﴿٢٥﴾ ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خود پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾ ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کەئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە ﴿كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرە ئاوی خۆیدا حازربێ ﴿٢٨﴾ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی ﴿٢٩﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من چۆن بوو بۆیان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەفروتونا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێ ی ئاژەڵ ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان بایەکی بەهێز بەوردە زیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت ﴿نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەربەوشێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط) گەلەکەی ترساند لەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە وبڕوایان پێی نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام ﴿٣٨﴾ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزاو سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (مووسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکردو بەدرۆیان زانی ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جائێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾ ﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کەباسکران) ﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانی یەکاندا (ودڵنیان کەسزانادرێن) ﴿٤٣﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿٤٤﴾ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت ترو تاڵ ترە ﴿٤٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری دۆزەخدا بەسەر ڕوخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾ ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٞ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمۡحِۭ بِٱلۡبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (وایە لەخێراییدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە کەسانی بێ باوەڕی وەك ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەکیان کردووە لە نامەی کردەوەکانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٌ﴾ وە وورد ودرشتی (کردەوەکانیان) هەموو نوسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَنَهَرٖ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسان وان لە باخات و ڕووبارەکانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقۡعَدِ صِدۡقٍ﴾ لە جێگایەکی خۆش و پەسەندان ﴿عِندَ مَلِيكٖ مُّقۡتَدِرِۭ﴾ لای پاشایەکی بەدەسەلاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلرَّحۡمَٰنُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ کە قورئانی فێر(ی موحەممەد ﷺ وئادەمیزاد کرد، بەئاسانکردنی خوێندنەوە و لەبەرکردن وتێگەیشتنی مانا و واتاکانی) ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمی دروست کرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ ٱلۡبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی کرد ﴿٤﴾ ﴿ٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٖ﴾ ڕۆژو مانگ بە حسابێکی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَٱلنَّجۡمُ وَٱلشَّجَرُ يَسۡجُدَانِ﴾ ئەستێرە و گژوگیاو درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ ٱلۡمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵندو بەرزکردووەتەوە وە تەرازو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطۡغَوۡاْ فِي ٱلۡمِيزَانِ﴾(وە فەرمانی داوە) کە هەرگیز زیادەڕۆی لەتەرازودانەکەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلۡوَزۡنَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ وە کێشانەتان ڕێك بکێشن ﴿وَلَا تُخۡسِرُواْ ٱلۡمِيزَانَ﴾ لە تەرازودا کەم و کووڕی مەکەن (سووك مەیکێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ وَضَعَهَا لِلۡأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵکی ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَٱلنَّخۡلُ ذَاتُ ٱلۡأَكۡمَامِ﴾ تێدایە میوەهات و دارخورمای خاوەن پۆرك ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡحَبُّ ذُو ٱلۡعَصۡفِ وَٱلرَّيۡحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن کاو پەل و پۆدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمیی دروست کرد ﴿مِن صَلۡصَٰلٖ كَٱلۡفَخَّارِ﴾ لەقوڕێکی ووشکەوە بووی وەك سوالەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱلۡجَآنَّ مِن مَّارِجٖ مِّن نَّارٖ﴾ وە جنۆکەی دروست کرد لە بڵێسەی ئاگرێکی بێ دووکەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ وَرَبُّ ٱلۡمَغۡرِبَيۡنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری هەر دووڕۆژهەلات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژ ئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ ٱلْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەلا کردووە کەدەگەن بەیەك ﴿١٩﴾ ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ﴾ لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن ﴿٢٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢١﴾ ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا ٱللُّؤْلُؤُ وَٱلْمَرْجَانُ﴾ لەو دوودەریایە مرواری و مەرجان دەردەچن (دروست دەبن) ﴿٢٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَهُ ٱلْجَوَارِ ٱلْمُنشَـَٔاتُ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَـٰمِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتی یە گەورە دروستکراوانەی کە وەك شاخن لەدەریادا دەگەڕێن ﴿٢٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٥﴾ ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویدا هەیە نامێنێ و تیادەچێ ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی [وجە=ڕوو] بۆ خوای گەورەهاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کەشایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خوابێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت).
﴿ذُو ٱلْجَلَـٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی ڕێزدارە ﴿٢٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٨﴾ ﴿يَسْـَٔلُهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، بەکێك سەردەخات ویەکێکی تر دەشکێنێت ....هتد..) ﴿٢٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ ٱلثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرۆی ئادەمی و جنۆکە ﴿٣١﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٣٢﴾ ﴿يَـٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿إِنِ ٱسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا۟﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن ﴿مِنْ أَقْطَارِ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَٱنفُذُوا۟﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن. ﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَـٰنٍ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەلاتێك نەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٤﴾ ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ﴾ بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت ﴿٣٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٦﴾ ﴿فَإِذَا ٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَٱلدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕۆنی هەڵقرچاوی لێهات ﴿٣٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٨﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْـَٔلُ عَن ذَنۢبِهِۦٓ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٌ وَلَا جَآنٌّ﴾ هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان چاکەکار) ﴿٣٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٠﴾ ﴿يُعْرَفُ ٱلْمُجْرِمُونَ بِسِيمَـٰهُمْ﴾ خراپەکاران بەڕوخساریاندا دەناسرێنەوە. ﴿فَيُؤْخَذُ بِٱلنَّوَٰصِى وَٱلْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا ڕائەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) ﴿٤١﴾

﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانٍ﴾ هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَآ أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تیایاندا هەیە دوو ڕووبار و کانیاووی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە ناویاندا لەهەر میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشٍۭ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدْهَآمَّتَانِ﴾ دوو باخی ئەوەندە سەوزن (لەسەوزیدارەش دەنوێنن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَٰكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە ودارخورماو هەناریکیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەیە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕواڵەت جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِى ٱلْخِيَامِ﴾ حۆریانێك لەناو خێوەت و چادرەکاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی هاوسەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان نەدەستی ئادەمی و نەدەستی جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِىٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزباوی ڕازاوە و فەرشی زۆر جوانی نایابەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ الْوَاقِعَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ﴾ کاتێك کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ لەڕودانیدا هیچ درۆو گومانێك نی یە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکەو) بەرزکەرەوەیە (بۆ کەسانێکی تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ ٱلْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێك کە زەوی هێنرایە جوولان بە جوولانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ ٱلْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد کران بەورد کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَٰجًا ثَلَٰثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ﴾ وە پێشەکەوتوەکان هەر خۆیانن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ ٱلْءَاخِرِينَ﴾ وە کەمێکن لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و کورسی چنرا و بە ئاڵتون ﴿١٥﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾ پاڵ ئەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەپەرداخ و سوراحیی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾ نەسەریان پێ ی دەیشێت ونەسەرخوش ئەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾ وەحۆریانی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَٰلِ ٱللُّؤْلُؤِ ٱلْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾ ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کە ئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نایبیستن لەو بەهەشتانەدا نەقسەی بێهودە، وە نەتاوانبارکردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَٰمًا سَلَٰمًا﴾ جگە لەووتەی سڵاو سەلام کردن (لەیەکتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست کام یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِى سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارتاوگی بێ دڕکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾ وداری مۆزی هۆنراو بەهێشووە مۆز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآءٍ مَّسْكُوبٍ﴾ وەئاوی تاڤگەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ کە هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز زبڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّآ أَنشَأْنَٰهُنَّ إِنشَآءً﴾ ئێمە حۆریەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان ﴿٣٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وە گێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە: هەرچەندهاوسەرکانیان بچنە لایان خوای گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾ ﴿لِّأَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست) کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشیوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْءَاخِرِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ﴾ وەهاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە لە سێبەری چڕە دووکەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنکە و نە کەڵکیشی هەیە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا۟ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلْحِنثِ ٱلْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەکە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَانُوا۟ يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەکرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان (زیندوو ئەکرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْأَوَّلِينَ وَٱلْءَاخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ کۆدەکرێنەوە وڕاپێچ دەکرێن بۆ کاتی ڕۆژی دیاری کراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾ بێگومان لە(بەری) درەختی ژەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا وورگی خۆتانی لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردون ئەی بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕێژنە ناو منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە نەوەی تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن ﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیرناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکانەوە دەیبارێنن ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمە دەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر سوێری تاڵ. ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾ یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە (ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە ﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرۡءَانٞ كَرِيمٞ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِي كِتَٰبٖ مَّكۡنُونٖ﴾ لەناو کتێبێکی شاراوەدایە (کەلـوح المحفوظـە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلۡمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ أَنتُم مُّدۡهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجۡعَلُونَ رِزۡقَكُمۡ﴾ وە لەجیاتی سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمۡ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە بـاوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلۡحُلۡقُومَ﴾ دەی بۆچی کاتێ گیان (ی نەخۆشەکەتان) دەگاتە گـەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمۡ حِينَئِذٖ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنكُمۡ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبۡصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِن كُنتُمۡ غَيۡرَ مَدِينِينَ﴾ دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرۡجِعُونَهَآ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی (مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی لـە گیانـە لادایە) لەنزیکان بێ (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوۡحٞ وَرَيۡحَانٞ وَجَنَّتُ نَعِيمٖ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەڵانی دەستی ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٞ لَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕانی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾ ﴿فَنُزُلٞ مِّنۡ حَمِيمٖ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصۡلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلۡيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە ﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلۡعَظِيمِ﴾ جا کەوا بوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەستی کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە دەسەڵات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنی دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلۡأَوَّلُ وَٱلۡأٓخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمینە (پێش هەموو شتێك هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و (پاشی هەموو شتێك دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلۡبَاطِنُۖ﴾ وە دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وفامەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان وزانایە بەئاشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ (خودا) ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناوی زەوی ﴿وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا﴾ وەچی لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ﴾ وەچی بۆ سەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ﴾ وە لەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بەزانیاری و ئاگاداری) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ خاوەنداریێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿٥﴾ ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ شەو دەبات بەناو ڕۆژدا (لەهاوین و پایزدا) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِۚ﴾ وە ڕۆژ دەبات بەناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئەو (خوا) ئاگادارە بەنیازی ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَأَنفِقُواْ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسۡتَخۡلَفِينَ فِيهِۖ﴾ و ببەخشن لەو ماڵ وسامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی پێشینان تیایدا ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَأَنفَقُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشیووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا لَكُمۡ لَا تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا ناهێنن؟ ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدۡعُوكُمۡ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤۡمِنُواْ بِرَبِّكُمۡ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان بهێنن ﴿وَقَدۡ أَخَذَ مِيثَٰقَكُمۡ﴾ لەکاتێکدا کە بێ گومان خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦٓ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِّيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ﴾ تا لەتاریکستانی (گومڕایی وبێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسلام) ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا لَكُمۡ أَلَّا تُنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لە کاتێکدا میراتی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسۡتَوِي مِنكُم﴾ یەکسان نین ئەوانەتان ﴿مَّنۡ أَنفَقَ مِن قَبۡلِ ٱلۡفَتۡحِ وَقَٰتَلَۚ﴾ کە لەپێش گرتنی (مەککە)دا ماڵیان بەخشیو جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە ئەو کارانە بکەن) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡظَمُ دَرَجَةٗ﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُواْ مِنۢ بَعۡدُ وَقَٰتَلُواْۚ﴾ لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیووە و جەنگاون ﴿وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ وە بەهەر دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾ ﴿مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقۡرِضُ ٱللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ بەقەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لەپێناو خوا) ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە ﴿وَلَهُۥٓ أَجۡرٞ كَرِيمٞ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دوو ڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبوین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ لەگەڵماندا بوون ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گیربوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیواو ئاوات فریووی دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات(و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە لێ بوردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بریتیەك وەرناگیرێت نە لەئێوە ﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان ڕاچڵەکێت وملکەچ بێ بۆیادوزیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وەبۆ ئەو قورئانەی کەناردویەتیەخوارەوە؟ ﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دووروو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنووردەچوو بوون ﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیر بکەنەوە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە ﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن ڕاست گۆیان ﴿وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری دۆزەخن ﴿١٩﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ﴾ کە حاسڵاتەکەی جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان ووشك ببێ و بەزەردی بی بینیت ﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەڵاش ﴿وَفِى ٱلْـَٔاخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دوایشدا سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە جگە لە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت ﴿٢٠﴾ ﴿سَابِقُوٓاْ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبرکێ بکەن بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ﴾ ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە ﴿٢١﴾ ﴿مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ﴾ ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ﴿٢٢﴾ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْاْ﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُواْ﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ بەوەی کە پێی داوون ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چروکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا) ﴿وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چروك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ﴿٢٤﴾

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکاهێنانی لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزاریەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات ﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە پەنهانیشە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نووح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە ناو وەچەکانیشیاندا پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشە گیری یەك کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان لەسەر پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەك پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾ ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان. ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾ دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ ﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە ئاسمانیەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نی یە بەسەر هیچێك لە بەخششی خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بە دەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتى ﴿ المجادلة ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ قَدۡ سَمِعَ ٱللَّهُ ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿ قَوۡلَ ٱلَّتِي تُجَٰدِلُكَ فِي زَوۡجِهَا ﴾ ووتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی مێردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿ وَتَشۡتَكِيٓ إِلَى ٱللَّهِ ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿ وَٱللَّهُ يَسۡمَعُ تَحَاوُرَكُمَآۚ ﴾ وە خوا گوێی لە ووتوویژی هەردووکتان بوو ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٌ ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِنكُم ﴾ ئەوانەتان کە ظهار دەکەن ﴿ مِّن نِّسَآئِهِم ﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿ مَّا هُنَّ أُمَّهَٰتِهِمۡۖ ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿ إِنۡ أُمَّهَٰتُهُمۡ ﴾ دایکی ئەوان ﴿ إِلَّا ٱلَّٰٓـِٔي وَلَدۡنَهُمۡۚ ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿ وَإِنَّهُمۡ لَيَقُولُونَ مُنكَرٗا مِّنَ ٱلۡقَوۡلِ ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿ وَزُورٗاۚ ﴾ و درۆ دەکەن ﴿ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بووی لێ بووردەیە ﴿٢﴾ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿ مِن نِّسَآئِهِمۡ ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ ثُمَّ يَعُودُونَ ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿ لِمَا قَالُواْ ﴾ لەوەی کەووتویانە (واتە خێرا تەڵاقیان نادەن) ﴿ فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿ مِّن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۚ ﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ ذَٰلِكُمۡ تُوعَظُونَ بِهِۦۚ ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێ ی ﴿ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣﴾ ﴿ فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿ فَصِيَامُ شَهۡرَيۡنِ مُتَتَابِعَيۡنِ ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿ مِن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۖ ﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿ فَمَن لَّمۡ يَسۡتَطِعۡ ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿ فَإِطۡعَامُ سِتِّينَ مِسۡكِينٗاۚ ﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ ذَٰلِكَ لِتُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿ وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۗ ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿ وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ﴿٤﴾ ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿ كُبِتُواْ ﴾ ڕیسواو سەرشۆڕ دەکرێن ﴿ كَمَا كُبِتَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆڕ کران ﴿ وَقَدۡ أَنزَلۡنَآ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۚ ﴾ (چۆن نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردۆتە خوارەوە ﴿ وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٞ مُّهِينٞ ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ﴿٥﴾ ﴿ يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا ﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان تێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓاْۚ ﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿ أَحۡصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُۚ ﴾ کەخوا (هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٦﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە چی لەزەویی دایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نەکەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان لەگەڵدایە(بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾ لە ئەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی لێیان قەدەغە کرا بوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وبێ فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ بێن بۆ لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت ﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن: (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێ ی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەوانە دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ کە چپە تان کرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسی گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزای ئەو خوایەی) ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾ بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات ﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لەکاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا)ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێك پێیان ووترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە کۆڕ ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا﴾ وە کاتێك پێتان ووترا هەستن ، ئێوەش هەستن ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پلەیان بەرز دەکاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کـە باوەڕتان هێنـاوە ﴿إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویسـتان) قسـەی پەنهانی لە گەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکـەن ﴿فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَةٗۚ﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان خێرێـك بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان نەبـوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومان خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿ءَأَشۡفَقۡتُمۡ﴾ ئایا دەترسـان (لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوسـا نوێژ بکـەن و زەکات بـدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خـواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خـوا شـارەزایە بەوەی کـە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿۞أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سـەرنجێك نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوۡاْ﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ لە گەڵ هۆزێك (ی جوولەکە) کەخـوا غەزەبی لێگرتـوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نەلە ئەوانیشـن ﴿وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ﴾ وە سـوێند دەخۆن بـەدرۆ ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانـن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ﴾ خـوا سـزای دژواری بـۆ ئامـادە کـردوون ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاسـتی ئـەوەی ئەوان دەیانکـرد کارێکی ناپەسـەند بـوو ﴿١٥﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ (دوو ڕووەکان) سـوێندەکانیان کردبووە قەڵغانـی (درۆ وخراپەکانیـان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگـری (خەڵك)یـان کـرد لەڕێبـازی خوا ﴿فَلَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەمجـا بۆ ئـەوان هەیە سـزای ڕیسـواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۚ﴾ مـاڵ و منداڵیان هیچ سـوودێکی نی یە بۆیـان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیـێدا دەمێننـەوە بەهەمیشـەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکـدا کـە خـوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ﴾ ئەوسـا سـوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ هەر چۆنێ سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ بـا بزانـن بەڕاسـتی هـەر ئەوانـن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ شـەیتان بەسـەریاندا زاڵ بـووە (بەجۆرێـك) ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ ٱللَّهِۚ﴾ کـە یـادی خـوای لەبیـر بردوونەتـەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ ئەوانـە کۆمەڵ و دەسـتەی شـەیتانن ﴿أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ بـا بزانن کە بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کـە دوژمنایەتـی خواو پێغەمبـەری خوا دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسـوا ترینـی خەڵکن ﴿٢٠﴾ ﴿كَتَبَ ٱللَّهُ﴾ خـوا نووسـیویەتی ﴿لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ﴾ کـە بێگومـان مـن و پێغەمبەرانـم سـەردەکەوین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ بە خواو بەڕۆژی دوایی ﴿يُوَآدُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە : نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و براو خزمیان بن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَٰنَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێ یان ڕازی بووە ﴿وَرَضُواْ عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگادار بن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الحَشر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ ٱلْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُواْ﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُم﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَّانِعَتُهُمْ حُصُونُهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُواْ﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم﴾ کە خانوەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَٱعْتَبِرُواْ يَٰٓأُوْلِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیرو هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن كَتَبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمُ ٱلْجَلَآءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدانایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ ٱلنَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿شَآقُّواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد ﴿وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بكات ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە سێنی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دارخورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان ﴿قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە ﴿وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕکردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە) ﴿٥﴾ ﴿وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ﴾ بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی (ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکیان تاونەداوە و(نەجەنگاون) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ بەسەر هەرکەسدا کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ ئەوەی خوا دەست پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خواو بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج دەکرێت) ﴿وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەستە ﴿كَىْ لَا يَكُونَ دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە) تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێ ی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُواْ﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغەکرد وازی لێ بهێنن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ﴾ (ئەو دەسکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرانە ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا﴾ فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لەماڵ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُواْ﴾ وە شك نابەن لە دڵ ودەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە حەسوودی و بەخیلیەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و(بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی کە گیرا لەجولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە فەزڵی ئەوان ئەدەن بەسەر فەزڵی خۆیاندا ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەر چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلی دەروونی بپارێزێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاءُو مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾ کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێناندا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجێکت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ لەوانەی کە دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لە (جوولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ وخاك و ئاوتان) ﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وەهەرگیز گوێڕایەڵی کەس ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن ﴿١١﴾ ﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیان بدەن ﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ﴿١٢﴾ ﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا تاخوا ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ کەسانێکن تێ ناگەن ﴿١٣﴾ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جوولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾ مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵایینەدا نەبێت ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە ﴿بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆرسەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وادەزانی کە ئەوان کۆو پێکەوەن ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە ئەوان گەلێکی نەفامن ﴿١٤﴾ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جوولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن ﴿مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قوڕەیش وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿١٥﴾ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە ﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت: بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان) ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای پەروەردگاری جیهانیان دەترسم ﴿١٦﴾

﴿فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيۡنِ فِيهَاۚ﴾ کە بێگومان هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ﴾ وە هەموو کەسێك باسەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردوە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی چاکە) ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوان لە فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسۡتَوِيٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۚ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك و یەکسان نین ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگاروسەرکەتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوۡ أَنزَلۡنَا هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٖ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيۡتَهُۥ خَٰشِعٗا مُّتَصَدِّعٗا﴾ (وە تێبگەشتایە لەوەی کە تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۚ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ﴾ ئەم جۆرە نموونانە ﴿نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەلکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو ﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو ﴿ٱلۡمُهَيۡمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿ٱلۡعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەسەت و ﴿ٱلۡجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ ﴿ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەوە خواو ﴿ٱلۡخَٰلِقُ﴾ بەدیهێنەر و ﴿ٱلۡبَارِئُ﴾ داهێنەرو ﴿ٱلۡمُصَوِّرُۖ﴾ ووێنە کێشە ﴿لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ الممتحنة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ﴾ دوژمنانی من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ بنێرن ﴿وَقَدْ كَفَرُواْ﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە ﴿يُخْرِجُونَ ٱلرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان ﴿جِهَٰدًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕدارانیان) پێ دەڵێن بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا۠ أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَآ أَخْفَيْتُمْ وَمَآ أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەوەیشی ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەرکەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی ڕاستی وون کردووە ﴿١﴾ ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بین ﴿يَكُونُواْ لَكُمْ أَعْدَآءً﴾ ئەبن بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوٓاْ إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِٱلسُّوٓءِ﴾ دەستیان و زمانیان بەخراپی ﴿وَوَدُّواْ لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿٢﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ﴾ نەخزمانتان و نەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٣﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُواْ لِقَوْمِهِمْ﴾ کەبەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئایینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان ئێمەو ئێوەدا ﴿ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ﴾ تا کاتێك کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر بۆلای تۆیە ﴿٤﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بە مایەی گومڕایی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَٱغْفِرْ لَنَا رَبَّنَآ﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ ﴿٥﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕوادارەکاندا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازو دەوڵەمەندو ﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیتان لەگەڵ کردوون (بەئیمان هێنانی زۆربەیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبوی میهرەبانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُم﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِّن دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿أَن تَبَرُّوهُمْ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ وەدادگەربن لەگەڵ یاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وباوەڕەکەتان) ﴿وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ﴾ وەیارمەتیان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَن تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیان لەگەڵ بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ نەئەو ئافرەتانە حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُم مَّا أَنفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ باوەڕی ماونەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە (بۆ ژنە موسوڵمان بوەکانیان کە هاتونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانیاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِن فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ هـەر کاتێـك ئافرەتانـی ئیمانـدار هاتـن بۆلات ﴿يُبَايِعۡنَكَ﴾ کـە پەیمانـت لەگەڵ ببەسـتن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشۡرِكۡنَ بِٱللَّهِ شَيۡـٔٗا﴾ لەسـەر ئەوەی هیچ شـتێك نەكەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسۡرِقۡنَ وَلَا يَزۡنِينَ﴾ وە دزیی و داوێن پیسی نەكەن و ﴿وَلَا يَقۡتُلۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیـان نەكوژن ﴿وَلَا يَأۡتِينَ بِبُهۡتَٰنٖ يَفۡتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەسـتن ﴿بَيۡنَ أَيۡدِيهِنَّ وَأَرۡجُلِهِنَّ﴾ لەنێـوان دەسـت و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعۡصِينَكَ فِي مَعۡرُوفٖ﴾ وە بێ فەرمانیت نەكـەن لەهیچ كارێكی چاكەدا ﴿فَبَايِعۡهُنَّ﴾ تـۆش پەیمانیـان لەگـەڵ ببەسـتە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُنَّ ٱللَّهَ﴾ وە لەخـوا داوای لێ خۆشـبوونیان بۆبكە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خوا لێ خۆشـبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو كەسـانەی كە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ كەسـانێك كەخـوا غەزەبی لێ گرتوون مەیكەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدۡ يَئِسُواْ مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلۡكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (كە زیندوو ببێتەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿ٱلصَّفِّ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ تەسـبیحاتی خـوا دەكات هەرچـی لـە ئاسـمانەكان و لە زەوی دایـە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەسـتی كاربەجـێ یە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی ئەیڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ زۆر مایـەی ڕق و توڕەیـی یە لای خـوا ﴿أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ كە قسـەیەك بڵێن كردەوەی پێ نەكەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاسـتی خوا كەسانێكی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِهِۦ صَفّٗا﴾ كە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنۡيَٰنٞ مَّرۡصُوصٞ﴾ وەك كۆشكێكی قایمی چەسپیوی دامـەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ (بیربكـەرەوە) كاتێـك كـە مووسـا بەگەلەكـەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ لِمَ تُؤۡذُونَنِي﴾ ئـەی گەلەكەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعۡلَمُونَ﴾ لە كاتێكـدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡۖ﴾ كـە من نێردراوی خـوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓاْ﴾ جا كاتێـك لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡۚ﴾ خـواش دڵـی وەرگێڕان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ دەرچوو ناكات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي﴾ ئەی بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دائەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە) یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکرا وە ووتیان ﴿هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ جاکێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کەدرۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەم کار ناکات ﴿٧﴾ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بە(فوی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموونیی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئاینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار ﴿١٠﴾ ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان وگیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١١﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وەدەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دان ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کەیارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بەئیمانداران ﴿١٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی دەرانی (ئاینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان ﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بۆیە سەرکەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿١٤﴾

سورەتی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەوەی لە زەوی دایە ﴿ٱلۡمَلِكِ ٱلۡقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) کە پاشایەکی پاك و بێگەردی ﴿ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ زاڵی باڵادەستەتی کار بەجێ یە ﴿١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ﴾ کە ناردوویەتی لە ناو نەخوێندەواراندا (عەرەبەکاندا) ﴿رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ دەخوێنێتەوە بەسەریاندا نیشانەکانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمۡ﴾ پاکیان دەکاتە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ وە قورئان وفەرموودەی (پڕ سوود) یان فێر دەکات ﴿وَإِن كَانُواْ مِن قَبۡلُ﴾ هەرچەند ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادابوون ﴿٢﴾ ﴿وَءَاخَرِينَ مِنۡهُمۡ﴾ وە (ڕەوانەشی کردووەبۆ) گەلانی تری جگە لەوان ﴿لَمَّا يَلۡحَقُواْ بِهِمۡۚ﴾ کە هێشتا پێ یان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستەتی کار دروستە ﴿٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەهرەیەکی خوایی یە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ ئەیدا بە هەر کەسێك کە(خۆی) بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە وبەخششی گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُواْ ٱلتَّوۡرَىٰةَ﴾ کە تەوراتیان درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمۡ يَحۡمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەکرد) ﴿كَمَثَلِ ٱلۡحِمَارِ﴾ وەك گوێ درێژێکە ﴿يَحۡمِلُ أَسۡفَارَۢاۚ﴾ کە کتێبێکی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ) ﴿بِئۡسَ مَثَلُ ٱلۡقَوۡمِ ٱلَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِۚ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ هَادُوٓاْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی کە لەسەر دینی جوولەکەن ﴿إِن زَعَمۡتُمۡ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمۡ أَوۡلِيَآءُ لِلَّهِ﴾ کە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِن دُونِ ٱلنَّاسِ﴾ بێجگە لە خەڵکی تر ﴿فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ﴾ کەوا بوو داوای مردن بکەن ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوۡنَهُۥٓ أَبَدَۢا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ لەبەر ئەو (گوناهانەی) کە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٧﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡمَوۡتَ ٱلَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی کە ﴿تَفِرُّونَ مِنۡهُ﴾ لێ ی ڕادەکەن ﴿فَإِنَّهُۥ مُلَٰقِيكُمۡۖ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشکراو نهێنیەکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدات ﴿بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەتانکرد ﴿٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەوانـەی کەباوەڕتـان هێنـاوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك کە بانگـدرا بۆ نوێژ ﴿مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی) و ﴿وَذَرُواْ ٱلۡبَيۡعَۚ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگـەر بزانـن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ﴾ جـا کاتێك کە نوێژی هەینـی تەواوبوو ﴿فَٱنتَشِرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَٱبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارو سەر فەرازبن ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ تِجَٰرَةً أَوۡ لَهۡوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَآئِمٗاۚ﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت) ﴿قُلۡ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ ئـەوەی لای خوایـە چاکترە ﴿مِّنَ ٱللَّهۡوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِۚ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿المُنَافِقُونَ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ کاتێـك کـە دووڕوان بێنـە لات ﴿قَالُواْ نَشۡهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ﴾ دەڵێـن شـایەتی دەدەین کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی ئەوی ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕوان درۆزنن ﴿١﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ سـوێندە (درۆ)کانی خۆیان کـرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی خراپیـان دەکـرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ﴾ ئەوە(ی کەووترا) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاسـتی ئەوان باوەڕیان هێنـاو ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ لەپاشـان بـێ باوەڕبـوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ ئەمجـا مۆر نـرا بەسـەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا يَفۡقَهُونَ﴾ ئیتـر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَهُمۡ﴾ هـەر کاتێك دەیان بینیت ﴿تُعۡجِبُكَ أَجۡسَامُهُمۡۖ﴾ لەش و قەڵافەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُواْ تَسۡمَعۡ لِقَوۡلِهِمۡۖ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگرییت ﴿كَأَنَّهُمۡ خُشُبٞ مُّسَنَّدَةٞۖ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵسپێردراو وان ﴿يَحۡسَبُونَ﴾ وا گومان دەبـەن ﴿كُلَّ صَيۡحَةٍ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ هەمـوو هـاوار و قیرەیەك بۆسـەر ئەوانە ﴿هُمُ ٱلۡعَدُوُّ﴾ هـەر ئەوانن دوژمن ﴿فَٱحۡذَرۡهُمۡۚ﴾ کەواتـە خۆتیـان لـێ بپارێزە ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ خوا بیانکـوژێ (یان خـوا لەناویان بەرێت) ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن وەردە گێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێک پـێ یان بووترێـت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بـۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشـبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سـەرپێچی دەکەن) سـەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیـان بینیت ڕوو وەرئەگێـڕن ﴿وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانـن ﴿٥﴾ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بـۆ ئـەوان یەکسـانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشـبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێ یان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاسـتی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ﴿٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن: ﴿لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بـە ئەوانـەی کـە لەگـەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنفَضُّوا﴾ تا بـڵاوەی لێ بکـەن (و ئەم دینـە بفەوتێت) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی هـی خوایـە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بـەڵام دوو ڕووەکان نازانـن ﴿٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێـن سـوێندبێ ئەگـەر گەڕاینـەوە بـۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومـان دەسـەڵاتدار و بەڕێـزەکان (مەبەسـت پێـی خۆیـان بـوو) لات و بـێ ڕێـزەکان لـە مەدینە دەردەکـەن (مەبەسـت پێـی بـڕواداران بـوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خـوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت) :ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووان نازانن ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ﴿٩﴾ ﴿وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشـن لـەوەی ڕزق و ڕۆزیمـان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش ئەوەی مـردن یەخە بـە یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسـا بڵێـت : خوایە خۆزگە مردنـی منـت دوابخسـتایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بـۆ ماوەیەکـی نزیـك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جـا ماڵم ببەخشـیایە ﴿وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١﴾

سورەتی ﴿التَّغَابُنِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی دروست كردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێكتان بێ باوەڕو ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێكی تریشتان باوەڕدارن ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێك كە ئەنجامی دەدەن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ لەجوانترین شێوەشدا وێنەی كێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) ﴿٣﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشكرای دەكەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە ﴿٤﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی ﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ كە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی كاری خۆیان ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی ئەوە وەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كەپێغەمبەرەكانیان بۆهات بەبەڵگەی ئاشكراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا﴾ كە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بكات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾ ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان) ﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وەخوا دەوڵەمەندەو شایستەی ستایشە ﴿٦﴾ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی ﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ كە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناكرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ: بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەكرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾ دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی كە كردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر) ئاسانە ﴿٧﴾ ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ كەواتە باوەڕ بهێنن بەخواو پێغەمبەرەكەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو ڕووناكی یەی دامان بەزاندووە (كە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی كە دەیكەن ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێكدا كە كۆتان دەكاتەوە بۆ ڕۆژی كۆكردنەوە ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەوڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەركەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە كردەوەی چاك بكات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەكات لە گوناهەكانی ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێكەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە جۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وهەتا هەتایی ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەركەوتنی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تییدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿١٠﴾ ﴿مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ نارەحەتی یەك تووشی (خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُۥ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شت ئاگادارە ﴿١١﴾ ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە ﴿ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیەتی) ﴿١٢﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَٰجِكُمْ وَأَوْلَٰدِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەئاینەکەتان) ﴿فَٱحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان نەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُواْ﴾ وە ئەگەر (لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُواْ﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُواْ﴾ وە (لێیان) خۆش بین ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ بێگومان سەروەت وسامان ومال و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ﴿١٥﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ مَا ٱسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَٱسْمَعُواْ وَأَطِيعُواْ﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچی بن ﴿وَأَنفِقُواْ خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ﴿١٦﴾ ﴿إِن تُقْرِضُواْ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە بیبەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَٰعِفْهُ لَكُمْ﴾ چەند بەرانبەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَٱللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ﴿١٧﴾ ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی) زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ٱلطَّلَاقِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێك ویستان ژنەکانتان تەلاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەلاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾ وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنْ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی خودان ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارودۆخێکی تر (و ژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) ﴿١﴾ ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەلاقێك یان دوو تەلاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان ﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن) ﴿يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کەباوەڕیان هەبێ ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وەهەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ خوادەرووی لێ دەکاتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە وبیری لێ نەکردوەتەوە ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ ﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾ لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان پێیدا نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دوو گیان) ﴿أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات ﴿٤﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردونەتە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دائەپۆشێ و ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ﴿٥﴾

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی تەلاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە (خۆتان) دادەنیشن ونیشتەجێ دەبن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بە پێ ی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ﴾ وە زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَٰتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا سکەکەیان دائەنێن ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێ یان بدەنێ ﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر تەنگیتان کرد(نەسازان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُۥٓ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ ⁽٦⁾ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ﴾ بادەوڵەمەند بەپێ ی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ﴾ وە هەر کەسێك کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ﴾ با بەپێ ی ئەوەی کەخوا داویەتیە نەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لەکەس ناکات ﴿إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت کەپێی داوە ((لە توانا) ﴿سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت ⁽٧⁾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ﴾ لە فەرمانی پەروەردگار و پێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَٰهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾ بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَٰهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار ⁽٨⁾ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَٰقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو بەزیانباریی و خەسارۆمەندی ⁽٩⁾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت ﴿فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُولِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندون ⁽١٠⁾ ﴿رَّسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەك بۆی ناردون) پێغەمبەرێك کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿ءَايَٰتِ ٱللَّهِ مُبَيِّنَٰتٍ﴾ ئایەتەکانی خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ تا دەربهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کار وکردەوەی چاك ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تیادەمێننەوەبەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (لەوێ) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادەکردووە ⁽١١⁾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ خوا زاتێکە ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوٓا أَنَّ ٱللَّهَ﴾ تا چاك بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾ (بەزانست وزانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە : ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) ⁽١٢⁾

سورەتی ﴿ التَّحْرِيمِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبویەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش بەمەی زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو: ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای کەس نەدرکێنیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاندا، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا بۆی حەڵاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبْتَغِى مَرْضَاتَ أَزْوَٰجِكَ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت دەوێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١﴾ ﴿قَدْ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا دایناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَٰنِكُمْ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ خوا کارساز و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە ﴿٢﴾ ﴿وَإِذْ أَسَرَّ ٱلنَّبِيُّ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی ﴿إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَٰجِهِۦ حَدِيثًا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِۦ﴾ ئەمجا کەئەو (ژنە) قسەکەی کرد (بۆ هەوێکەی) ﴿وَأَظْهَرَهُ ٱللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُۥ وَأَعْرَضَ عَنۢ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان) ی باسکرد و بێ دەنگ بوو لە ﴿بَعْضٍ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِۦ قَالَتْ﴾ ئەمجا کە پێ ی ووت (ژنەکەی) ووتی: ﴿مَنْ أَنۢبَأَكَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِىَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم ﴿٣﴾ ﴿إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە) ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێ ی خۆیەتی) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونکە بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيْهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوْلَىٰهُ﴾ چونکە بێگومان پشگیری ئەوە خواو ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون ﴿٤﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەلاق بدات پەروەردگاری ﴿أَن يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَٰجًا خَيْرًا مِّنكُنَّ﴾ لەبری ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسْلِمَٰتٍ مُّؤْمِنَٰتٍ﴾ موسڵمانانی، بڕوادارانی ﴿قَٰنِتَٰتٍ تَٰٓئِبَٰتٍ﴾ نزاکارانی، تەوبەکارانی ﴿عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَٰتٍ وَأَبْكَارًا﴾ لە بێوەژنان و کیژان ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ خۆتان و کەس وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەن) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی وان ﴿لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وە چ فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن ﴿٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا۟ ٱلْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ (کەڕۆژی دواییە) عوزر وبیانوو مەهێننەوە ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد ﴿٧﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە ﴿تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾ بەگەڕانەوەیەکی ئیٚجگاریی (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە دەڕوا بەژێریاندا جۆگە ئاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي ٱللَّهُ ٱلنَّبِيَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی (ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوەو ﴿وَبِأَيْمَٰنِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواوبکە ﴿وَٱغْفِرْ لَنَآ﴾ وەلێمان خۆش ببە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕووانداو ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱمْرَأَتَ نُوحٍ وَٱمْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ باوەڕان ژنی نووح و ژنی لووطی بەنموونە هێنایەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَٰلِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن (مەبەست پێی بێ باوەڕ بوون پێیان) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی شتێك لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ٱدْخُلَا ٱلنَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە ﴿مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەڕۆنە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی تری هێنایەوە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿ٱمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون ﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێك کەووتی ﴿رَبِّ ٱبْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيْتًا فِي ٱلْجَنَّةِ﴾ لای خۆتماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِۦ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعون و کردەوەکانی ﴿وَنَجِّنِي مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرْيَمَ ٱبْنَتَ عِمْرَٰنَ﴾ وە(بە) مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿ٱلَّتِيٓ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ الْمُلْكِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە ﴿ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ وە ئەو دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا (١) ﴿ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ ﴾ ئەو زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە ودروستکردووە ﴿ لِيَبْلُوَكُمْ ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴾ کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴾ وە هەر ئەوە بالا دەست و لێ خۆشبوو (٢) ﴿ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿ مَا تَرَىٰ ﴾ تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ ﴾ لەدروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿ مِنْ تَفَاوُتٍ ﴾ هیچ ناڕێکی یەك ﴿ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بزانە) ﴿ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەك دەبینیت (٣) ﴿ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿ كَرَّتَيْنِ ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا ﴾ چاووت بەڕیسوایی و نائومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿ وَهُوَ حَسِيرٌ ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە وتاقەتی چووە (٤) ﴿ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە بەچرای زۆر (ی ئەستێرە) ﴿ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو (٥) ﴿ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەرگاریان ﴿ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴾ سزای دۆزەخ ئامادەیە، کە مەنزڵگایەکی زۆر خراپە (٦) ﴿ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا ﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە ﴿ سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا ﴾ لەو دۆزەخەوە لوورەو نرکەیەك دەبیستن ﴿ وَهِيَ تَفُورُ ﴾ وە ئەو ئەکوڵێ و جۆش دەخوات (٧) ﴿ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەڕقانا پارە پارە ببێ ﴿ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ ﴾ هەر کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا ﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن ﴿ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) (٨) ﴿ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ ﴾ دەڵێن بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا ﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿ مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ﴾ خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان (٩) ﴿ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان ببیستایە ﴿ أَوْ نَعْقِلُ ﴾ یان تێ بگەشتینایە ﴿ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین (١٠) ﴿ فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ کەوابوو دووریی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی دۆزەخ. (١١) ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن ﴿ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (١٢)

﴿وَأَسِرُّواْ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُواْ بِهِۦٓ﴾ ئێوە قسـە بە پەنهانى بكەن يان بە ئاشـكرا (بۆ خوا يەكسانە چونكە) ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ ئەو (خـواى گەورە) ئاگادارە بەخودى (نهێنى) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئايا ئەو خوايـەى كە مەردوومى دروسـت كـردووە ئاگاى لە نهێنييان نييـە ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ لە كاتێكدا كە ئـەو ووردبيـن وئاگـادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خـوا ئەو زاتەيە كـە زەوى بـۆ ڕام كـردوون ﴿فَٱمْشُواْ فِى مَنَاكِبِهَا﴾ دەى بگەڕێـن بـە هەمـوو گۆشـەو كەنارێكيدا ﴿وَكُلُواْ مِن رِّزْقِهِۦ﴾ وە لـە ڕۆزى خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلاى ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئايا دڵنيان لەو خوايەى كە لە ئاسـمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ﴾ كە بتانباتە خوارەوە بەناخى زەويى دا ﴿فَإِذَا هِىَ تَمُورُ﴾ لە كاتێكدا كە زەوى (وەك دەريا) گێژ بخوات و (بێتە لەرزين)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئايا دڵنيان لەو خوايەى كە لە ئاسـمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ كە باى توندتان بنێرێتە سەر بە ووردە زيخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئـەو دەمـە تێ دەگەن كە هەڕەشـەى ئێمـە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستى ئەو (گەلانەى) كە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانى ئێمەيان) بە درۆزن دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژدا چوونەوەى ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْاْ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئايا سەيرى باڵندەكان ناكەن بـە ژوور سـەريانەوە ﴿صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە بـاڵ كراوەيـى و هێنانەوەيـەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ ڕاى نەگرتوون (بەو ئاسـمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ﴾ كە ئەو بە هەموو شـتێك بينايە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئايا ئەوە كێ يە ئەو كەسەى كە لەشكرى ئێوەيە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ يارمەتيتان دەدات لـە جياتى خواى ميهرەبان ؟! ﴿إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ﴾ بـێ بڕوايان هەر لە فريو خواردنان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ﴾ ئايـا ئەوە كێ يە ئەو كەسـەى كە ڕۆزيتـان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزى خۆيتـان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَل لَّجُّواْ فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵكو (بە ئارەزوو) درێژەيان دا بەسەركەشـى و دوور كەوتنەوە (لە ڕێ ى ڕاسـت) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ﴾ ئايا ئەو كەسەى بڕواو بەدەما بكـەوێ باشـتر ڕێ دەردەكات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ يـان يەكێـك كە قنـج و قيت بڕوا بەسەر ڕێگايەكى ڕاست و ڕەواندا ؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەى موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوايە كە درووستى كردوون و بەديهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە گوێ و چـاوو دڵى پێ داوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسى (ئەم بەهرانە) دەكەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ: هەر خوايە كە ئێوەى بڵاوكردوەتەوە لە زەويدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لاى خواش كۆدەكرێنەوە (لـەڕۆژى دواييـدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ (بـێ بـڕواكان بـە گاڵتـەوە) دەڵێـن : ئـەم بەڵێنـە (بە هاتنـى ڕۆژى دوايـى) كـەى دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەكـەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئـەى موحەممـەد ﷺ) بڵـێ : زانينـى ئـەو ڕۆژە هـەر لاى خوايـە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە مـن تەنهـا ترسێنەرێكى ئاشكرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ بڕوایان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێ یان) دەووترێ: ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِىَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِىَ﴾ ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لە گەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانییمان لەگەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾ وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی یەکی ئاشکرا دایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە) تان ڕۆبچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی زوڵاڵتان بۆ دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ القَلَم ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿نٓ﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینوسن ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەیی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان پاداشتی نەبڕانەوە هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خویەکی ئێجگار بەرزو گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾ ﴿بِأَييِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾ وە ئەو زاناترە بەو کەسانەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەوانە مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت ﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمیی (بەرانبەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا (ی درۆزن). ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيمٍ﴾ پیتك گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾ ﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ: ﴿أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ﴾ بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوۡنَٰهُمۡ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوۡنَآ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە ﴿إِذۡ أَقۡسَمُواْ﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصۡرِمُنَّهَا مُصۡبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن (تا هەژاران نەزانن) ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا يَسۡتَثۡنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَطَافَ عَلَيۡهَا طَآئِفٞ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمۡ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون ﴿١٩﴾ ﴿فَأَصۡبَحَتۡ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ﴿٢٠﴾ ﴿فَتَنَادَوۡاْ مُصۡبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی یەکتری یان کرد ﴿٢١﴾ ﴿أَنِ ٱغۡدُواْ عَلَىٰ حَرۡثِكُمۡ﴾ (ووتیان): کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰرِمِينَ﴾ ئەگەر ئەتانەوێ بیڕنن ﴿٢٢﴾ ﴿فَٱنطَلَقُواْ﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمۡ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان ئەووت ﴿٢٣﴾ ﴿أَن لَّا يَدۡخُلَنَّهَا ٱلۡيَوۡمَ عَلَيۡكُم مِّسۡكِينٞ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَغَدَوۡاْ عَلَىٰ حَرۡدٖ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن بێ بەشیان بکەن ﴿٢٥﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوۡهَا قَالُوٓاْ﴾ کە باخەکەیان دیی (بە سوتاوی) ووتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە نی یە) ﴿٢٦﴾ ﴿بَلۡ نَحۡنُ مَحۡرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراوین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ أَوۡسَطُهُمۡ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان (لە ژیریدا) ووتی ﴿أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾ مەگەر پێم نەووتن؟ ﴿لَوۡلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُواْ سُبۡحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا﴾ هەموو ووتیان: پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لەکەس ناکات) بێگومان ئێمە خۆمان ﴿ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کارین ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقۡبَلَ بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتریی ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾ بەسەرزەنشت کردن ﴿٣٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰوَيۡلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ ووتیان: وای بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ﴿٣١﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبۡدِلَنَا خَيۡرٗا مِّنۡهَآ﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡعَذَابُۖ﴾ ئاوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا) ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز و نیعمەت ﴿٣٤﴾ ﴿أَفَنَجۡعَلُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ كَٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ﴿٣٥﴾ ﴿مَا لَكُمۡ كَيۡفَ تَحۡكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَمۡ لَكُمۡ كِتَٰبٞ فِيهِ تَدۡرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی (ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تێدا دەخوێننەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ لَكُمۡ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ﴿٣٨﴾ ﴿أَمۡ لَكُمۡ أَيۡمَٰنٌ عَلَيۡنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمۡ لَمَا تَحۡكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ﴿٣٩﴾ ﴿سَلۡهُمۡ﴾ بپرسە لێیان (بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ﴿٤٠﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبیریان هەیە (لەم قسەیەدا) ﴿فَلۡيَأۡتُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ﴾ دەبا هاوبیرەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُواْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٤١﴾ ﴿يَوۡمَ يُكۡشَفُ عَن سَاقٖ﴾ لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لەفەرموودەی ئیمامی بوخاری وموسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای گەورە) ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە ببەن) ﴿٤٢﴾

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕو ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ﴾ ڕیسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى﴾ بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش بوون (٤٣) ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن (٤٤) ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا) (٤٥) ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن (٤٦) ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووپەڕەی غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە (٤٧) ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتا بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك هاوڕێ ی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) (٤٨) ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ فڕێ دەدرایە دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو (٤٩) ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە ﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران (٥٠) ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾ لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت: بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە (٥١) ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٥٢)

سورەتی ﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) (١) ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە) (٢) ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە (٣) ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) (٤) ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا (گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە (٥) ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش ﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگرمە (٦) ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا) زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗاۖ﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەناوی بردن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾ وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوڕزاو) (٧) ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە مابێتەوە؟ (٨)

﴿وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی دێهاتە) سەرەو ژێربووەکان هاتن ﴿بِٱلۡخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە ﴿٩﴾ ﴿فَعَصَوۡاْ رَسُولَ رَبِّهِمۡ﴾ وە بێ فەرمانیی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی توفان) سەرکەوت (باپیرەکانی) ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە ﴿١١﴾ ﴿لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ﴾ تا ئەم کردەوەیە بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ﴿١٢﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك ﴿١٣﴾ ﴿وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ﴾ وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ بە جارێك دران بەیەکدا (وتەخت کران) ﴿١٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ﴾ ئەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات ﴿١٥﴾ ﴿وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ وە ئاسمان لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ﴾ وە فریشتەکان لە کەناری ئاسماندان ﴿وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەبان سەریانەوە هەڵ دەگرن ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (لە بەردەمی خوادا) هەمووتان نیشان دەدرێن ﴿لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی نامێنێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ حِسَابِيَهۡ﴾ بێگومان من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ﴿٢٠﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی پەسەندا دەبێ ﴿٢١﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ﴿٢٢﴾ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە ﴿٢٣﴾ ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا﴾ (پێ یان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ ٱلۡخَالِيَةِ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە نامە درایە دەستی چەپی دەڵێ: ﴿يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە مردنەکەم یەکجاری بووایە ﴿٢٧﴾ ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنِّي مَالِيَهۡۜ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم ﴿٢٨﴾ ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ﴾ لەدەستم چوو دەسەڵاتەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی حەفتا گەزیی بی بەستنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای گەورە نەدەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَيۡسَ لَهُ ٱلۡيَوۡمَ هَٰهُنَا حَمِيمٞ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ﴿٣٥﴾

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وەنەخواردنی (بیخوات) جگەلە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾ ﴿لَّا يَأْكُلُهُۥٓ إِلَّا ٱلْخَـٰطِـُٔونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو شتانەی کە دەیان بینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نایان بینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانە کراوێکی بەڕێزو گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان) ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و زێوانیش نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (ووتەی) هەڵبەستایە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِٱلْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ ٱلْوَتِينَ﴾ لە پاشان ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَـٰجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ وە بەڕاستی قورئان ڕاست و درووست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ کەواتە: (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿المعارج﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێك داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو دەدات ﴿١﴾ ﴿لِّلْكَـٰفِرِينَ لَيْسَ لَهُۥ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نی یە هیچ پاڵ پێوەنەرێك (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾ ﴿مِّنَ ٱللَّهِ ذِى ٱلْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَٱصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا بوو خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ) بە خۆڕاگرتنێکی چاك و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ كَٱلْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە ئاسمان وەك مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەك خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێك ناپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە نیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿١١﴾ ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بەژن و بە براکانی ﴿١٢﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشیەوە کە پەنایان دەدا ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر خۆی ڕزگاری ببێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بە بڵێسەیە ﴿١٥﴾ ﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵێنەری پێستی سەرە ﴿١٦﴾ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێك دەکات کە پشتی هەڵکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکیکی تەنگەتیلکە ﴿١٩﴾ ﴿إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش ببێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گریتەوە (لە خەڵکی) ﴿٢١﴾ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژ کەران نەبێت ﴿٢٢﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٢٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییاندا هەیە ﴿٢٤﴾ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر وبێ نەوای داوانەکەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێ ی دڵنیا نیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ لەگەڵ ژنانی خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێك کە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان ئەوانە لۆمە کراو نین ﴿٣٠﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست درێژ کەرن ﴿٣١﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان بە تەواوی دەدەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ﴾ دەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات ﴿٣٦﴾ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپەوە دەستە دەستە دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾ ئایا هەموو یەکێك لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە: (وەك بەتەمان) بەڕاستی ئێمە درووستمان کردوون لەوەی کە دەیزانن ﴿٣٩﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان ﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ﴿٤٠﴾

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ وە کەس لە دەستمان دەرناچێ (٤١) ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێباوەڕی وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە (٤٢) ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن (٤٣) ﴿خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ﴾ چاویان شۆڕو (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەوەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو (٤٤)

سورەتی ﴿نُوحٍ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان ووت) کە هۆزەکەت بێدار کەرەوە وبیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای سەختیان تووش ببێ (١) ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نووح) ووتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من (پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە (٢) ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خوا بپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾ و لێ ی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن (٣) ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان ﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتێ سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بتانزانیایە (٤) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم (بە پەنهانی) بانگ کرد بە شەوو بە ڕۆژ (٥) ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر دوور ئەکەوتنەوە لێم و هەڵئەهاتن (٦) ﴿وَإِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓا۟ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسْتَغْشَوْا۟ ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا۟ وَٱسْتَكْبَرُوا۟ ٱسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك (٧) ﴿ثُمَّ إِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن (٨) ﴿ثُمَّ إِنِّىٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو (٩) ﴿فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێم ووتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە (١٠)

﴿يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا﴾ (ئەمجا گەر وا بكەن) بارانی خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمۡدِدۡكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجۡعَل لَّكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان پێ دەدات ﴿وَيَجۡعَل لَّكُمۡ أَنۡهَٰرٗا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمۡ لَا تَرۡجُونَ لِلَّهِ وَقَارٗا﴾ ئەوە چیتانە ناترسن لە شكۆو گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدۡ خَلَقَكُمۡ أَطۡوَارًا﴾ لە كاتێكدا كە دروستی كردوون بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَوۡاْ كَيۡفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗا﴾ ئایا نابینن كە خوا چۆن حەوت ئاسمانی دروست كردووە نهۆم لەسەر نهۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ ٱلۡقَمَرَ فِيهِنَّ نُورٗا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ ٱلشَّمۡسَ سِرَاجٗا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ نَبَاتٗا﴾ وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕوواندن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمۡ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی ﴿وَيُخۡرِجُكُمۡ إِخۡرَاجٗا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ بِسَاطٗا﴾ خوا زەوی بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسۡلُكُواْ مِنۡهَا سُبُلٗا فِجَاجٗا﴾ تا هاتوچۆ بكەن بە ڕێگە كراوەكانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٞ رَّبِّ إِنَّهُمۡ عَصَوۡنِي﴾ نووح ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەكەم بێ فەرمانیان كردم ﴿وَٱتَّبَعُواْ مَن لَّمۡ يَزِدۡهُ مَالُهُۥ وَوَلَدُهُۥٓ﴾ وە شوێن كەسانێ كەوتن كە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارٗا﴾ زیان نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا كُبَّارٗا﴾ وە پیلان و فڕو فێڵی زۆر گەورەیان كرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُواْ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمۡ﴾ وە ووتیان دەست هەڵ نەگرن لە بت و خواكانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدّٗا وَلَا سُوَاعٗا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسۡرٗا﴾ وە دەست هەڵ نەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە كۆمەڵە پیاوچاكێك بوون، جا كاتێك مردن، شەیتان هات ووتی بەشوێنكەوتوانیان كە چەند پەیكەرێكیان بۆ بتاشن تاوەكو هەمیشە لەبەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك كەبەسەر چوو شەیتان هات بەخەڵكی ووت ئەو ئەو پەیكەرانە بپەرستن، چونكە باوباپیرانتان ئەو پەیكەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدۡ أَضَلُّواْ كَثِيرٗاۖ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا كرد ﴿وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا ضَلَٰلٗا﴾ (خوایە) ئەم ستەم كارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەكە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيٓـَٰٔتِهِمۡ أُغۡرِقُواْ﴾ بەهۆی گوناهەكانیانەوەبەزریان خنكێنران ﴿فَأُدۡخِلُواْ نَارٗا﴾ ئەمجاخرانە ئاگرەوە ﴿فَلَمۡ يَجِدُواْ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَنصَارٗا﴾ ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێكیان دەست نەكەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٞ رَّبِّ لَا تَذَرۡ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ نووح فەرمووی: ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ كەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّكَ إِن تَذَرۡهُمۡ يُضِلُّواْ عِبَادَكَ﴾ (چونكە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەكانی تۆ گومڕا دەكەن ﴿وَلَا يَلِدُوٓاْ إِلَّا فَاجِرٗا كَفَّارٗا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەكەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَّبِّ ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوكم و دایكم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيۡتِيَ مُؤۡمِنٗا﴾ وە لەو كەسە كە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۖ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار ﴿وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارَۢا﴾ وە بەشی ستەمكاران زیاد مەكە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ الجن ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند کەسێك لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا ووتیان: بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەر سوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان - لە شتی ناشایستە - ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل ونەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمیی و جنۆکە هەرگیز درۆ ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمیی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾ پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر ماندوویان دەکردن ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە - ئەی جنۆکە - گومانتان بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان ووتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی دیمان پڕکراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموونیی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾ ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموونیی (قورئان) مان بیست باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانیین و هەندێکمان ستەمکار ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان) ﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای گەورە دەفەرمووێت) : ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەرڕێگای ڕاست ﴿لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان دەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا تاقیان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان بۆ پەرستنی خودان بەتەنهاجگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (موحەممەد ﷺ) کاتێك کە هەستا لە خوا بپاڕێتەوە (و بی پەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە) نزیك بوو دابارن بە سەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ: دڵنیا بن من هەر خوای خۆم دەپەرستم. ﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ: بەڕاستی من نەزیان و نەڕێنموونیی ئێوەم بەدەست نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ: بێگومان کەسێك نیە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شك نابەم ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾ تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾ ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾ یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنیەکان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾ مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ المزمل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیووە ﴿١﴾ ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت ﴿٢﴾ ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە ﴿٣﴾ ﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەرێك وپێکی) دەوری بکەرەوە ﴿٤﴾ ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو دوای خەو (بۆ خوا پەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترەو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروسترە لە ڕووی ووتنەوە ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆکردنێکی زۆردایت ﴿٧﴾ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو ﴿٨﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ ﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ کەوابوو بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت ﴿٩﴾ ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنەو لێیان گەڕێ بە واز لێهێنانێکی جوان ﴿١٠﴾ ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من وئەو خاوەن ناز ونیعمەتانەی کە ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێك مۆڵەتیان بدە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ بێگومان لای ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵ گیرساو ﴿١٢﴾ ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾ وە خواردنی گەرو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد ﴿١٣﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾ لەڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە لە لمی هەڵڕژاو ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە شایەتە لە سەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەك پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون ﴿١٥﴾ ﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت ﴿١٦﴾ ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی) منداڵان پیر دەکات ﴿١٧﴾ ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختیی) ئەو ڕۆژەوە ﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند و ئامۆژگارین ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای پەروەردگاری ﴿١٩﴾

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەسیت (بۆ شەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دووبەش لە سێ بەشی شەوو نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن ودەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەرۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی ونیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەکەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێننەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ و لاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوەیشی لای خوایە چاکتر و گەورەترە لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾ ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لەوازهێنان لە بت پەرستی و گوناە ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە و بەزۆری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾ هەر کاتێك کە فوکرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت وگرانە ﴿٩﴾ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ لەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ ڕاخستووە بە چۆن ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەء ،(چاوەڕوان نەبێ) بە ڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە بێباوەڕێکی کەلە ڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾ (چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بـە كوشـت چـیّ چۆنی هەلّ سـەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشـت چـیّ چۆنـی لێكداوەتـەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لـە پاشـان تەماشـایەكی كـرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا ناوچەوانـی گـرژو ڕووی تـرش كـرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجا بە فیزێكـەوە پشـتی هەلّكرد ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جـا ووتـی ئـەم قورئانـە هیچی تر نـی یـە جادوویەك نەبـیّ كـە وەرگیراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئـەم قورئانـە هـەر گوفتـاری مرۆڤـە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسـە) زوو دەیخەمـە دۆزەخـەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كـە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾ (ئاگرێكـە) هیـچ ناهێلّێتـەوە و واز ناهێنیّ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هالاّو) پێسـت ڕەش دەكاتەوە ودەیبرژێنیّ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾ هـەر فریشـتەمان كردووە بـە كار بەدەسـتی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمـارەی ئەو فریشـتانەمان نەگێـراوە مەگـەر بـۆ تاقی كردنـەوەی ئەوانـەی بیّ بـاوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ تـا ئەوانـەی كتێبیـان پێدراوە دڵنیا بـن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بـڕوادارەكان بڕواكەیـان زیاد بكات ﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش ﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە تـا بڵێـن ئەوانـەی كە نەخۆشـی (ناپاكیـی) یان لـە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾ وە بیّ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەسـتە بەم ژمارەیە كە لە غەریبیدا وەك مەسەل وایە ﴿كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئابەوجۆرە خوا ئەو كەسەی كە بیەویّ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وە ئەو كەسەی كە بیەویّ ڕیّ نموونیی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر وسەربازانی پەروەردگـاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نەء (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بەشەو كـە پشـت هـەلّ دەكات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سـوێند بـە بەرەبەیان كـە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بیّ گومان سـەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لەشـتە سـامناكە گـەورەكان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرًا لِلْبَشَرِ﴾ ترسـێنەرە بۆ هەموو خەلّكی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسـەتان كـە دەیەویّ ﴿أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەویّ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كارو كردەوەی خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگەهاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ كـە لە باخاتی بەهەشـتدا پرسـیار لە یەكتـری دەكەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لـە (حاڵی) تـاوان باران ﴿٤١﴾ ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەلاّم ئەداتەوە كە دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوەی خسـتووەتە دۆزەخـەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیـش وتیـان: ئێمە لـە نوێژ گـەران نەبووین ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمـان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین لەگـەلّ ئەوانـەی كـە ڕۆ دەچـوون (لـە قسـەی خراپـەو بـیّ شـەرعی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ﴾ ئیتـر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیـان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ﴾ ئـەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگـاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە کێوی سـڵ کەرن ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍۭ﴾ لە شێر ، (یان لەدەسـت کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی بـۆ بنێردرێ(لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ با چاوەڕوانی ئەوە نەبـن بەڵکـو هەر ناترسـن لە ڕۆژی دوایـی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ﴾ با پەشـیمان بنەوە بە ڕاسـتی قورئان پەنـدو وئامۆژگاریـە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێـت با پەندی لـێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سورەتی ﴿ٱلْقِيَٰمَةِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سـوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ﴾ وە سـوێند دەخۆم بە نەفسـی لۆمەکەر (لەسـەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقانە (ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ﴾ بەڵێ : بە توانایـن لە سـەر ڕێك خسـتنەوەی (نەقشـی) سـەر پەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ﴾ بەڵکو ئینسـان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەپرسـێ: کەی ڕۆژی دوایی دێ ؟. ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ﴾ کاتـێ: کـە چـاو ئەبلـەق بـوو ؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانـگ گیـراو تاریـك بـوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ﴾ ئەوڕۆژە مرۆڤ دەڵێت: لە کوێوە هەڵبێین لە (سـزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو ڕۆژەدا ئارامگـا هـەر لای پەروەردگـاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لـەو ڕۆژەدا ئادەمیی هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکەو خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ﴾ زمانـت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحییدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ﴾ تا پەلەی تیا بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوەی لە سنگتداو خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە هۆی جبریلەوە) ﴿فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ﴾ تۆش شـوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ﴾ لە پاشـان دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زینـدوو کردنـەوە هـەر دەبێت) بەڵکـو ئێوە هـەر دونیاتان خـۆش دەوێت ﴿٢٠﴾ ﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشـای پەروەردگاریـان دەکـەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخسـاریش لـەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سـزای پشـت شـکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا ناچێتە سەر بۆتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو (لەکاتی کێشـانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێك نیە چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە (ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئالا ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکـردن لـەو ڕۆژەدا بـۆ لای پەروەردگارتـە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جـا (کافـر) نەبـڕوای هێنـاو نە نوێژی کـرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایینی بەدرۆ دەزانی و پشـتی تێ دەکـرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشـان بە کەشـخەو فیـزەوە گەڕایـەوە بۆ لای مـاڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچـوون بـۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بـێ بڕوا) ئەمجا تیاچـوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ دووبـارە تیاچـوون بـۆ تـۆ، ئەمجا تیاچـوون بۆ تـۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مـرۆڤ وا دادەنێـت کـە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشـت گوێ دەخـرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە ئاوێـك نەبوو لەتـۆو کە دەڕژێنرا (بـە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشـان بوو بە پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو جۆری دروسـت کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایا ئەو زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الإنسان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ﴾ بێگومـان بەسـەر ئادەمـی دا تێپـەڕی ﴿حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکـی زۆر لـە ڕۆژگـار ﴿لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ کـە شـتێکی وانەبـوو ناوببـرێ ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە ئادەمیزادمـان دروسـت کـرد ﴿مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئـاوی تێکەڵ لە گەڵێ تۆخم ﴿نَّبْتَلِيهِ﴾ تـا تاقی بکەینەوە ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژنەواو وبینا مان کرد (چاو وگوێمان پێبەخشـی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ بێگومـان ئێمـە ڕێنموونیمـان کـرد بـۆ ڕاسـتەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جـا یـان سوپاسـگوزارە، وە یـان نـا سـوپاس و سـپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە ئامادەمـان کـردووە بـۆ بـێ بڕوایـان ﴿سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیـرو تەوقـی زۆر (کـە دەکرێتـە گەردنیـان) و ئاگـری هەڵگیرسـاو ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومـان چاکـە کاران لـە پەرداخێکـدا (شـەراب) دەخۆنەوە کە ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەهەشتدا) بەندەکانی خوا لێ ی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ (لەهەر شوێنێکدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێن وفوارە دەکات ﴿٦﴾ ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وە لە ڕۆژێکیش دەترسن کە بەدی و سەختی یەکەی هەمووان دەگرێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەکان هەرچەند خۆیان حەزیشیان لێی بێت ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ نە پاداشت و نە سوپاس ﴿٩﴾ ﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ و دژواردا ﴿١٠﴾ ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ وە ڕووی گەش و شادومانی پێ بەخشین ﴿١١﴾ ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنیان (لەسەر چاکە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشت و (پۆشاکی) ئاوریشم ﴿١٢﴾ ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵی تیا دەدەنەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی زۆر ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تێیدا نە گەرمی ڕۆژ ﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وە نە سەرما (واتە هەوایەکی زۆر خۆشی هەیە) ﴿١٣﴾ ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وە سێبەری درەختانی بەهەشت بەسەر سەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وەهێشووی میوەکانی نزیکە دەست وئاسان کراوە ﴿١٤﴾ ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا بە قاپی زیویین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ وپەرداخی شووشەوە ﴿١٥﴾ ﴿قَوَارِيرَ مِن فِضَّةٍ﴾ شووشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادەکراون ﴿١٦﴾ ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشتدا شەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشرێ کە زەنجەبیلی تێکەڵاوە ﴿١٧﴾ ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەهەشت دا ناودەبرێ بە سەلسەبیل ﴿١٨﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بە سەریاندا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و ڕوخۆش وپاك ﴿إِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ کاتێك بیان بینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژو بڵاوون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾ وە کاتێك بڕوانیت لەوێدا ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت ﴿٢٠﴾ ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و نۆڵی سەوزکار و پۆشاکی ئاوریشمین ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیوو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان شەرابی پاك و تەمیزی پێ نۆشین ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشتە پاداشتی ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وە هەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خوارێ بە ناردنی (بەش بەش) ﴿٢٣﴾ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە چاوەڕوانی فەرمانی خوا بکە ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وە فەرمانبەرداری هیچ گوناهبار و بێ باوەڕێك مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکر ویادی پەروەردگارت بکە ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بە بەیانیان وئێوارانـدا ﴿٢٥﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ﴾ وە لە شەوا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە) ﴿٢٧﴾ ﴿نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیانمان قایم پێکەوە بەستووە ﴿وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا﴾ وە کاتێک بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەک خۆیان چۆن گۆڕینێك ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَن شَآءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت ﴿ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێ یە) مەگەر کاتێك کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا﴾ وە ئامادەی کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُرۡسَلَٰتِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەك لە دوای یەك ﴿١﴾ ﴿فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا﴾ وە بەو (با) توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن وبڵاوی دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەچاکی حەق لە ناحەق جیا دەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەنن ﴿٥﴾ ﴿عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا﴾ بۆ (نەهێڵانی) بەهانە (ولێخۆشبوونیان) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەستێرەکان تاریك بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ﴾ وە کاتێك کێوەکان لە بنج هێنران و تەخت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ﴾ وە ساتێك کە کات وشوێنی دیارکراو دانرا بۆ پێغەمبەران لە گەڵ ئوممەتەکانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ﴾ بۆ چ ڕۆژێ دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ تۆ چووزانییت ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای ئەوانمان وەك ئەوان لێ نەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران ﴿١٨﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەكردووە لە ئاوێكی بێ نرخ؟. ﴿٢٠﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ ئەمجا خستمانە جێگایەكی پتەوەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەكی دیاری كراو ﴿٢٢﴾ ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەكی ڕێك وپێك دروستمان كرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێكی تەواو وچاكین ﴿٢٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾ ئایا ئێمە زەویمان نەكردۆتە كۆ كەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان ﴿٢٦﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داكوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾ وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشیین ﴿٢٧﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٨﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی كە بە درۆتان دەزانی ﴿٢٩﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوكەڵێكی سێ بەش. ﴿٣٠﴾ ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾ نە سێبەرێكی فێنكەو نەشتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بكات ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾ بەڕاستیی دۆزەخ پزیسكی وەك كۆشك دەهاوێژێ ﴿٣٢﴾ ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕۆن) ئەڵێ ی كاروانی حوشتری زەردن ﴿٣٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٤﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێكە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بكەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن كە بڕوبیانوو بهێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاكردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان كۆ كردوەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێكتان هەیە ئەنجامی بدەن ﴿٣٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزكاران ولەخواترسان لە سێبەرو (قەراغی) كانیاوی زۆران ﴿٤١﴾ ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێكدان كە حەزی لێ دەكەن ﴿٤٢﴾ ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی كە دەتان كرد ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاكەكاران دەدەینەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٥﴾ ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی كافران) بخۆن و بەهرەمەند بن ماوەیەكی كەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران ﴿٤٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە كاتێك پێ یان بوترێ (لەخوا بترسن و) كڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ كڕنوش نابەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٩﴾ ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەكەن) ئیتر بە چ فەرموودەیەكی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ ﴿٥٠﴾

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەء با پەشیمان بنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە(دەڵێم) نەء لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون ؟ ﴿٦﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾ وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە مێخ ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نوستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ وە شەومان نەگێڕاوە بەکاڵا (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان (و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان دروست نەکردوە لە سەرتانەوە ؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی درەوشاوە (کەڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخوڕمان نەناردۆتە خوارەوە لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا پێ ی بڕوێنین دانەوێڵەو گژو گیاو ﴿١٥﴾ ﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەکەڕەنادائەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وەئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب) ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ پەرێزگای بێ بڕوایانە (ودەمێکە چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾ ﴿لِّلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێ گەڕانەوەی یاخییانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ (ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چەژن نەساردی و فێنکی و نەخواردنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداش دەدرێنەوە بەپێ ی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ﴿٢٨﴾ ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نوسیین ﴿٢٩﴾ ﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچەژن(سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچتان بۆ زیاد ناکەین سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان (٣١) ﴿حَدَآئِقَ وَأَعْنَٰبًا﴾ باخات و هەموو جۆرە تری یەك (٣٢) ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە كچانی تازە مەمك كردووی هاوتەمەن (٣٣) ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) (٣٤) ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تێدا نابیستن (٣٥) ﴿جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا﴾ (پاداش دەدرێنەوە بە) پاداشتێكی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە (٣٦) ﴿رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەكی بەخشندەو میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ كەس توانای تكا كردن و (قسە كردنی) نی یە (٣٧) ﴿يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا﴾ لە ڕۆژێكدا كە جیبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ كەسیان قسە ناكەن مەگەر ئەوە كەخوا ڕێ ی بدات و قسەی بەڕێ و جێ بكات (٣٨) ﴿ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە ﴿فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا﴾ ئەمجا هەر كەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری خۆی (٣٩) ﴿إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار كرد لە سزایەكی نزیك ﴿يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێكی وادا كە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو كردەوانەی كەپێشەكی بەدەستی خۆی ناردوونی ﴿وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًۢا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ: خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) (٤٠)

سورەتی ﴿ النَّازِعَاتِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی كە گیانی كافران (لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن (١) ﴿وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی كە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن (٢) ﴿وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبْحًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی كە خێرا فەرمانی خوا جێ بەجێ دەكەن (٣) ﴿فَٱلسَّٰبِقَٰتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی كە پێش بڕكێ دەكەن (لە بەجێ هێنانی فەرماندا) (٤) ﴿فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی كە تەگبیری كاروبار دەكەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) (٥) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ﴾ ڕۆژێكە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ (٦) ﴿تَتْبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەكی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان زیندوو دەبنەوە (٧) ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ (٨) ﴿أَبْصَٰرُهَا خَٰشِعَةٌ﴾ چاویان سەر بەرەو ژێر دەبێ (٩) ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى ٱلْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە (لە پاش مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ (١٠) ﴿أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمًا نَّخِرَةً﴾ ئایا كە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن زیندوو دەبینەوە) (١١) ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەكی بەزیانە (١٢) ﴿فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ وَٰحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە (١٣) ﴿فَإِذَا هُم بِٱلسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر كتوپڕ وان لە دەشتێكی سپی كاكی بە كاكیدا (١٤) ﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ﴾ ئایا داستانی مووسات پێ گەیشتووە (١٥) ﴿إِذْ نَادَىٰهُ رَبُّهُۥ بِٱلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ كاتێك كەپەروەردگاری بانگی كرد لەشیووی پیرۆزی طووا وە (١٦)

﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون(چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾ ﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾ وە ڕێت نیشاندەم بۆ(ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسییت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا نیشانە هەرە گەورەکەی نیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾ ﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا(جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ پاشان ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ﴾ ئەمجا خوا گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە ﴿لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە یان ئاسمان ؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا﴾ بالای بەرز کردەوەو ڕێکی خست ﴿٢٨﴾ ﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا﴾ دەری خست(ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾ ﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی وژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێدا بیر دەکەوێتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾ (لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێ ی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەر کەش بوو بێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤١﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بەگاڵتە و لاقرتیەوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت وکەی دێت ﴿٤٢﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا﴾ بێگومان تۆ هەر ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٥﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سورەتی ﴿عَبَسَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد (١) ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێك (عەبدوڵڵای کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای (٢) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاك ببێتەوە (٣) ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چۆتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی پێ بگەیەنێت (٤) ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی بت پەرستەکانی قورەیشە) (٥) ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت (٦) ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نی یە کە ئەو بێ بڕوایە خۆی پاك نەکاتەوە (٧) ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات (٨) ﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لەخوا دەترسێ (٩) ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت (١٠) ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە! بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کەبۆت هاتووە) بێدارکەرەوە(ی ئادەمی) یە (١١) ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات (١٢) ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ڕێنموونی یانەش نوسراونەتەوە) لە چەند پەڕەیەکی بەڕێز وپیرۆزدا (١٣) ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ پایە بڵندی پاك (١٤) ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەست نوێنەرانی (١٥) ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی خێر خواوەن (١٦) ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بەکوشت چێ (خراپترین نەفرینی لێ بێ) ئادەمی، چەند پێ نەزان وسپڵەیە (١٧) ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیرناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی کردووە؟ (١٨) ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لەدڵۆپێك ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە (١٩) ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾ لەپاشان ڕێگای (چاك و خراپی) بۆ ئاسان کردووە (٢٠) ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە (٢١) ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە (٢٢) ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێ ی نەهێناوە (٢٣) ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری خواردەمەنیەکەی بکات (٢٤) ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان دارژاند چۆن دارژاندنێك (٢٥) ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بەگیا) چۆن لەت کردنێك (٢٦) ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾ ئەمجا ڕوواندمان لەناویدا دانەوێڵە (٢٧) ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و ترێ و سەوزە (٢٨) ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ وزەیتون و دار خورما (٢٩) ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخاتی چڕوپڕ (٣٠) ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ (٣١) ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٢) ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێك کە شاخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات (٣٣) ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای (٣٤) ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی (٣٥) ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی (٣٦) ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو یەکێك لەوان لەو ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ (٣٧) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەش و جوانن (٣٨) ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن (٣٩) ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا، تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە (٤٠)

﴿تَرۡهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لـە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَفَرَةُ ٱلۡفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكۡوِيرِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ﴾ کاتێـك کـە ڕۆژ پێچرایـەوەو (ڕووناکی نەمـا) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتۡ﴾ وە دەمێك کـە ئەسـتێرەکان هەڵ وەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریـك بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کـە کێـوەکان خرانـەڕێ (واتە لە شـوێنی خۆیـان خزێنـدران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ﴾ وە کاتێك کە وشـترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡوُحُوشُ حُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ﴾ وە دەمێـك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە هەمـوو گیانێـك جووتکرایـەوە (لەگـەڵ لاشـەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ﴾ وە کاتێـك پرسـیارکرا لـە کچانـی زیندە بە چاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ﴾ کە بەچ گوناهێـك کوژران ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشـکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَحِيمُ سُعِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَنَّةُ أُزۡلِفَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە بەهەشـت نزیـك خرایـەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّآ أَحۡضَرَتۡ﴾ ئەوکاتە هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسِ﴾ سوێند بەو(ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن ودیار نامێنن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا عَسۡعَسَ﴾ وە بەشەو کەتاریك دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلصُّبۡحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ﴾ بێگومـان ئـەو قورئانـە گوفتـاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشـتەی وەحیـە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي ٱلۡعَرۡشِ مَكِينٖ﴾ بەهێـزە، لای خاوەنی عەرش(لای خوای گـەورە)، وخاوەنی پلـە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٖ ثَمَّ أَمِينٖ﴾ قسـە ڕەوایە لەناو فریشـتەدا ودەسـت پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجۡنُونٖ﴾ هاوڕێکەتان(کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (فریشتەی وەحی) دیبوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى ٱلۡغَيۡبِ بِضَنِينٖ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك نیـە لەگەیاندنی وەحی وپەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوۡلِ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٖ﴾ وە ئەو(قورئانە) قسـەی شـەیتانی دەرکراو لە بەزەیی خوا نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيۡنَ تَذۡهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئـەو قورئانـە تەنهـا ئامۆژگاری یە بـۆ هەموو جیهانیـان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو کەسـانەی کـە بیانەوێ بەڕێ ی ڕاسـت دا بـڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ﴾ ئێوە ئـارەزوو(ی ڕێ ی ڕاسـت) ناکەن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ مەگـەر کاتێـك کـە پەروەردگـاری هەمـووان بیەوێـت وە ناچارتان بکات پێ ی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێك کەئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وەدەمێك کەئەستێرەکان (کەوتنە خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێك کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣) ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێك کە گۆڕەکان ژێرە و ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێك دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردوەو (چیشی) دوا خستوە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە بە پەروەردگاری بەڕێز وگەورەت (وا لیی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو(پەروەردگار) ەی کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردویتەوە (لە گیان لەبەرانی تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی یەکی خستوویت (٨) ﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە تێ ی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن (٩) ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران لەناو نازو نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێ ی دەرناچن (١٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێك پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ بەڵام کاتێك بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە رۆژێکی گەورەدا ﴿٥﴾ ﴿يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ رۆژێك کە خەڵك لەبەردەم پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن ﴿٦﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٖ﴾ با پەشیمان بنەوە، چونکە بەراستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە ﴿٧﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا سِجِّينٞ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە چی یە ﴿٨﴾ ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێکی نوسراوە ﴿٩﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو رۆژەدا بۆ بێ بڕوایان ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەرۆژی پاداشت دانەوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعۡتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو رۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەم کارێکی گوناهبار ﴿١٢﴾ ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ هەر کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٣﴾ ﴿كَلَّاۖ﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلۡۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ﴾ نەخێر بەراستی ئەوان لەو رۆژەدا، بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّهُمۡ لَصَالُواْ ٱلۡجَحِيمِ﴾ لە پاشان بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێ یان دەووترێت ئەمە ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡأَبۡرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەراستی نامەی (کرداری) چاکەکاران لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ ﴿١٩﴾ ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێکی نوسراو(ی ئەمەندە بەفەڕە) ﴿٢٠﴾ ﴿يَشۡهَدُهُ ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە نازو نیعمەتدان ﴿٢٢﴾ ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿تَعۡرِفُ فِي وُجُوهِهِمۡ نَضۡرَةَ ٱلنَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا جوانی وگەشاوەیی خۆشگوزەرانی ﴿٢٤﴾ ﴿يُسۡقَوۡنَ مِن رَّحِيقٖ مَّخۡتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر بەمۆریان پێ دەدرێ بیخۆنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿خِتَٰمُهُۥ مِسۡكٞۚ﴾ کە دوا قومی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلۡيَتَنَافَسِ ٱلۡمُتَنَٰفِسُونَ﴾ بۆ ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران ﴿٢٦﴾ ﴿وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسۡنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە. ﴿٢٧﴾ ﴿عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیك کراوەکان لێ ی دەخۆنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ أَجۡرَمُواْ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَضۡحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِهِمۡ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێك کە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمُ ٱنقَلَبُواْ فَكِهِينَ﴾ وەکاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتەکردن (بەموسوڵمانان) ەوە دەگەڕانەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡهُمۡ قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیایە ئەیانووت: ئەمانە گومڕان ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَآ أُرۡسِلُواْ عَلَيۡهِمۡ حَٰفِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە(ئەوان) بە چاودێر نە نێرراون بۆ سەر موسڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) ﴿٣٣﴾

﴿فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿٣٤﴾ ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسیەوە سەیر دەکەن ﴿٣٥﴾ ﴿هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد(لە دونیادا)؟ ﴿٣٦﴾

سورەتی ﴿ الانشقاق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ و ساتێك کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە (ڕاخرا) ﴿٣﴾ ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ﴾ وەئەوەی تێیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودانەما ﴿٤﴾ ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەرییت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان ! ئەوسا پێ ی دەگەیت ﴿٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿٧﴾ ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ ئەوسا پرسینەوەیەکی سووك و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ ﴿٨﴾ ﴿وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی ﴿١٠﴾ ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا﴾ ئەوە بە زووی داوای مردنی خۆی دەکات ﴿١١﴾ ﴿وَيَصْلَى سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ (چونکە) بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد، کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) ﴿١٤﴾ ﴿بَلَى إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا﴾ نەخێر وانی یە ! چونکە بەڕاستی پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەوو ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ کاتێك کە پڕ دەبێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ﴾ (ئێوە) تێ ئەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر ﴿١٩﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ﴾ وە کاتێك کە قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) ﴿٢١﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بێ بڕوان بە درۆی ئەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاك ئاگادار و زانایە بەوەی کە لەدڵی دەگرن ﴿٢٣﴾ ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) ﴿٢٤﴾

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەلام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿ البُرُوج ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك(یا شایەت و شایەتی لەسەر دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (لە غەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلۡوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا قُعُودٞ﴾ کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمۡ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ شُهُودٞ﴾ وە ئەوان سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُواْ مِنۡهُمۡ إِلَّآ﴾ وە ئەم سزایەش هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿أَن يُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوخودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُواْ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمۡ يَتُوبُواْ﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە ﴿فَلَهُمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ عَذَابُ ٱلۡحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای(ئاگری) سوتێنەر ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطۡشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ يُبۡدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە(مرۆڤ) دروست دەکات و(دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە لێخۆشبووی میهرەبان ﴿١٤﴾ ﴿ذُو ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایە دار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکانی ﴿١٧﴾ ﴿فِرۡعَوۡنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكۡذِيبٖ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطُۢ﴾ وە خواش(بە دەسەڵات و زانینی) لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڵکو ئەوە(ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو بەڕێزە ﴿٢١﴾ ﴿فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الطارق ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ وَٱلطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەوا دەردەکەوێ ﴿١﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلطَّارِقُ﴾ تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ﴿٢﴾ ﴿ٱلنَّجۡمُ ٱلثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون کەرە ﴿٣﴾ ﴿إِن كُلُّ نَفۡسٖ لَّمَّا عَلَيۡهَا حَافِظٞ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ ﴿٤﴾ ﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە ﴿٥﴾ ﴿خُلِقَ مِن مَّآءٖ دَافِقٖ﴾ دروست کراوە لە ئاوێکی فرێدراو (هەڵقوڵاو) ﴿٦﴾ ﴿يَخۡرُجُ مِنۢ بَيۡنِ ٱلصُّلۡبِ وَٱلتَّرَآئِبِ﴾ کە دەردەچێ لە ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) ەوە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ رَجۡعِهِۦ لَقَادِرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ﴿٨﴾ ﴿يَوۡمَ تُبۡلَى ٱلسَّرَآئِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا دەکرێ ﴿٩﴾ ﴿فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٖ وَلَا نَاصِرٖ﴾ ئەو نە هێزێك شك دەبات و نە پشتیوانێك ﴿١٠﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجۡعِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضِ ذَاتِ ٱلصَّدۡعِ﴾ وە بەزەوی خاوەن درزو قڵیش ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلٞ فَصۡلٞ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە)م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِٱلۡهَزۡلِ﴾ وە گاڵتە نی یە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّهُمۡ يَكِيدُونَ كَيۡدٗا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چۆن فێڵ کردنێك ﴿١٥﴾ ﴿وَأَكِيدُ كَيۡدٗا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (ونەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چۆن پیلان ونەخشە کێشانێك ﴿١٦﴾ ﴿فَمَهِّلِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان بدە ﴿أَمۡهِلۡهُمۡ رُوَيۡدَۢا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینیت چیان بەسەر دەهێنم بە سزادانایان) ﴿١٧﴾

سورەتی ﴿ الأعلىٰ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ ٱسۡمَ رَبِّكَ ٱلۡأَعۡلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی(هەموو شتێکی) دروست کردووەو ڕێك وپێکی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَٱلَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی کێشاوە(بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَخۡرَجَ ٱلۡمَرۡعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی دەرهێناوە ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحۡوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو ﴿٥﴾ ﴿سَنُقۡرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنینەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ﴿٦﴾ ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ يَعۡلَمُ ٱلۡجَهۡرَ وَمَا يَخۡفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان ئاگادارە ﴿٧﴾ ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلۡيُسۡرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان ﴿٨﴾ ﴿فَذَكِّرۡ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ ئەمجا تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ﴿٩﴾ ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخۡشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا بترسێ پەندی لێ وەردەگرێ ﴿١٠﴾

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا ٱلْأَشْقَى﴾ وە ئـەوەی زۆر خراپیـش بـێ خۆی لـێ دوور دەخاتەوە ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ ئـەوەی دەچێتـە نـاو ئاگـری هـەرە گـەورەوە ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ لەپاشـان نـە دەمـرێ تیێـدا (تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تیێدا بە ئاسایی) ﴿١٣﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە خـۆی پاك ڕاگرت ﴿١٤﴾ ﴿وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ﴾ وەناوی پەروەردگـاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن (وپاڕایەوە) ﴿١٥﴾ ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ بەلکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ کەچی (ژیانـی) دوا ڕۆژ باشـترو پایـە دارتـرە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ بـێ گومـان ئەمـەی (کەباسکرا) لە نامەی پێشوەکاندایە ﴿١٨﴾ ﴿صُحُفِ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلْغَاشِيَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَٰشِيَةِ﴾ ئایـا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشـەرت) پێگەشـتووە ﴿١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترسـناك و ڕیسواو شەرمەزارن ﴿٢﴾ ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی ڕەنجـەڕۆن ﴿٣﴾ ﴿تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنـە نـاو ئاگـری هـەرە گەرمـەوە ﴿٤﴾ ﴿تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ﴾ ئـاو دەدرێن لەسـەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ﴿٥﴾ ﴿لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی حوشـتر خوار(ی ئاگرینە) ﴿٦﴾ ﴿لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِى مِن جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسـێتی لا دەبات ﴿٧﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسـار لـەو ڕۆژەدا پـاراوە (جوان و گەشـن) ﴿٨﴾ ﴿لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازیین لەکۆششی خۆیان ﴿٩﴾ ﴿فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا ﴿١٠﴾ ﴿لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةً﴾ قسەی هیچ وپوچی تێدا نابیسـتن ﴿١١﴾ ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٢﴾ ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی زۆر قەنەفـە و تەختـی بەرز ﴿١٣﴾ ﴿وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو ﴿١٤﴾ ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشـتی ڕیزکراو ﴿١٥﴾ ﴿وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ﴿١٦﴾ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ﴿١٧﴾ ﴿وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە لە ئاسمان کە چۆن بەرز کراوەتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ ﴿١٩﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لـە زەوی کـە چـۆن ڕاخـراوە ﴿٢٠﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوابوو ئامۆژگـاری بکـە، تـۆ هەر ئامۆژگـاری کاریـت ﴿٢١﴾ ﴿لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسـەڵات دار نیت بەسەریاندا ﴿٢٢﴾

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو بێ بڕوا بێت ﴿٢٣﴾ ﴿فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَكْبَرَ﴾ ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ إِلَيْنَآ إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە گەڕانەوەیان ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان ﴿٢٦﴾

سورەتی ﴿الفَجْر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان ﴿١﴾ ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) ﴿٢﴾ ﴿وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ﴾ وە بەتاك و جووت ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بەشەوگار کاتێك کە تێ دەپەڕێت ﴿٤﴾ ﴿هَلْ فِى ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِى حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نیین لای کەسانی تێگەیشتوو ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد ﴿٦﴾ ﴿إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ﴾ وە بەهۆزی ئیرەم ؟ خاوەنی پایە (و دەسەلات) ﴿٧﴾ ﴿ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ کە وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وولاتدا ﴿٨﴾ ﴿وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی سەموودئەوانەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشیی لە شیوو دۆڵەکاندا ﴿٩﴾ ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِى ٱلْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی خاوەن سنگی زۆر(وەك ئەهرامەکان ،کە وەك سنگ چوون بە زەویدا) ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ طَغَوْا۟ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ ئەوانەی کە یاخی بوون لە ولاتدا ﴿١١﴾ ﴿فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ٱلْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تێداکرد ﴿١٢﴾ ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەم کاراندایە ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ﴾ جا کاتێك کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ﴾ و ڕێزی گرت و نازو نیعمەتی بەسەردا ڕشت ﴿فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم ﴿١٥﴾ ﴿وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ﴾ وە ئەگەر تاقی کردەوەو ڕۆزی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَهَٰنَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم ﴿١٦﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەء وانی یە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیوان ناگرن ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردەمەنی دان(و بەخێو کردنی) هەژاران ﴿١٨﴾ ﴿وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی(بەشداران) هەمووی(بە هەڵپە) دەخۆن ﴿١٩﴾ ﴿وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش ویستنێکی زۆر ﴿٢٠﴾ ﴿كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وا بکەن ! کاتێك کەزەوی بە توندی درا بەیەکدا و پارە پارە کرا ﴿٢١﴾ ﴿وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی خەڵکی، هاتنێك شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن ﴿٢٢﴾

﴿وَجِاْیٓءَ یَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت(بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿یَوْمَئِذٍ یَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان(کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ بەلام ئەو بیرکەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿یَقُولُ یَا لَیْتَنِی قَدَّمْتُ لِحَیَاتِی﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَیَوْمَئِذٍ لَّا یُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا یُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەپچەی کەس ناکات وەکو کەلەپچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿یَا أَیَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ارْجِعِی إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِیَةً مَّرْضِیَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلِی فِی عِبَادِی﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە چاکەکانی من ﴿٢٩﴾ ﴿وَادْخُلِی جَنَّتِی﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ البَلَدِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِیمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوك (باوکە ئادەم) وئەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِی كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست کردووە هەمیشە لەڕەنج وکێشە ونارەحەتیدایە ﴿٤﴾ ﴿أَیَحْسَبُ أَن لَّن یَقْدِرَ عَلَیْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نی یە ﴿٥﴾ ﴿یَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوەو بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَیَحْسَبُ أَن لَّمْ یَرَهُ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَیْنَیْنِ﴾ ئایا دوو چاومان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَیْنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَیْنَاهُ النَّجْدَیْنِ﴾ وە ڕێ ی چاك و خراپمان نیشان نەداوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆرێك لە خەڵکی) پەلاماری پلەی سەختی نەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانییت پلەی سەخت کامەیە ﴿١٢﴾ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوْ إِطْعَامٌ فِی یَوْمٍ ذِی مَسْغَبَةٍ﴾ و ناندانە لەڕۆژی گرانی و برسیتی دا ﴿١٤﴾ ﴿یَتِیمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بەهەتیوی خزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوْ مِسْكِینًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا بە هەژاری خاکە سەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِینَ آمَنُوا﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَیْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزەو نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿ الشمس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵبێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێک و پێک بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاك و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاك کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا﴾ بێگومان نا ئومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی(بە گوناه) وون و تاوانبار کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێك کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێ ی وتن: واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکردو حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە(خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿ اللیل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێك کە(زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناك دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێر و مێ ی دروست کردوە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی(ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکاربێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای ببێ بەوەی زۆرچاکە(لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لەماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئـەوە بێگومـان ڕێ ی سـەختی بۆ ئاسـان دەکەین. ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ﴾ وە سـەروەت و سـامانەکەی قازانجی پێ ناگەیەنـێ کاتێك کە تیا دەچێ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاسـتی لەسـەر ئێمەیـە ڕێنموونـی ﴿١٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْءَاخِرَةَ وَٱلْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هـی ئێمەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترسـاند بە ئاگرێکی بڵێسـەدار(کە دۆزەخە) ﴿١٤﴾ ﴿لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە نـاو دۆزەخـەوە خراپتریـن کەس نەبێـت ﴿١٥﴾ ﴿ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسـەی کە بڕوای نەبێ و پشـتی هەڵکردبـێ (لـە ئایینـی ڕاسـت) ﴿١٦﴾ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلْأَتْقَى﴾ وە لـێ ی دوور دەخرێتـەوە پارێزکارتریـن کـەس ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشـێ تـا (دڵ و دەرونی) پاك ببێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسـەریەوە نی یە کەپاداشت بدرێتەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەسـتی ڕەزامەندی پەروەردگاری بـەرزو بڵندە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا(ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) ﴿٢١﴾

سورەتی ﴿ الضُّحَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلضُّحَىٰ﴾ سـوێند بـە چێشـتەنگاو ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سـوێند بەشـەو کاتێك کە ئـارام دەگرێ (بزرنگێتـەوە) ﴿٢﴾ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگـارت وازی لـێ نەهێناویت و لێـت دڵگیر نەبووە (ئـەی موحومـمـەد ﷺ) ﴿٣﴾ ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە(پاداشـتی) دوا ڕۆژ بۆتـۆ چاکتـرە لـە دونیـا ﴿٤﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰٓ﴾ سـوێند بەخـوا لەمـەولا پەروەردگـارت ئەوەنـدەت پـێ دەبەخشـێ کـە ڕازی ببیت ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَـَٔاوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیـووی وحەواندیتیەوە ﴿٦﴾ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تـۆی نەدیـی بەسـەر لـێ شـێواوی وڕێنموونـی کردییـت ﴿٧﴾ ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایـا تـۆی نەدیـی بەهـەژاری ودەوڵەمەنـدی کردیـت ﴿٨﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾ کەواتە (تۆش) هەتیوو مەچەوسێنەرەوە ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشـاخێ بە پرسـیارکەر (هەژارو سـواڵکەر) دا ﴿١٠﴾ ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششـی پەروەردگارت دەربخە (بەیارمەتیدانی هەژاران) ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ الشَّرْح ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سـنگمان بۆ ئاسـوودەو گوشـاد نەکردییت ﴿١﴾ ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾ وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی ﴿٢﴾

﴿ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت ﴿٣﴾ ﴿وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگتمان بۆ بەرز کردیتەوە ﴿٤﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ﴾ ئەمجا کە لەکارێك بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) ﴿٧﴾ ﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلتِّينِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیرو زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾ ﴿وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ﴾ لە پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێك ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە ؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلۡعَلَقِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو ﴿٢﴾ ﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ بخوێنە،پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ﴾ ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بەقەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾ مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾ ﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ کە خۆی ببینێ وادەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەو گیریی ئەکات ﴿٩﴾ ﴿عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ﴾ لە بەندەیەك کەنوێژ بکات ؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ یان فەرمانی بدایە بەپارێزکاریی ولەخوداترسان (باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ ئایا بینیت ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ﴾ وا نییە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿١٥﴾ ﴿نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩﴾ نەخێر، بە گوێ ی (ئەو کەسانە) مەکە، وە کوڕنوش بەرەو (لەخوا) نزیك بکەوەرەوە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلْقَدْرِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەفەڕو بەرێزدا ﴿١﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانییت کە شەوی بەفەڕو ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەفەڕو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جیبریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتیی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلْبَيِّنَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تێیاندایە چەند نوسراو (سورەت) یکی بەنرخ ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەڕێکی خوارو خێچ ﴿وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئایینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی هەموو دروستکراوێکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان بەهەشتانێکە جێ ی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُواْ عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُۥ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلزَّلْزَلَةِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێك زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾ وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ناوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا﴾ وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ: ئەوە زەوی چی یەتی ؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی) دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەڕاگەندە و پەشێوی ﴿لِّيُرَوْاْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ تا(پاداشتی) کردەوەی خۆیان نیشان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەرکەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ﴾ وە هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلْعَٰدِيَٰتِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْعَٰدِيَٰتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر(کە دەپرمێنن) چۆن پرمەیەك (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾ ﴿فَٱلْمُورِيَٰتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا﴾ وەسوێندبە (ئەسپانی) هێرش بەران لەبەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا﴾ کەبەوەتەپ وتۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە، خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری نا سوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ﴾ وە بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانی کاتێك کە مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و(هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡقَارِعَةُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟ ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانییت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ﴾ ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ﴾ وە شاخەکان وەك خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا ئەوەی کێشی(چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ﴾ ئەوە جێ ی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ﴾ تۆ چوزانییت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ حَامِيَةُۢ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكَاثُرُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وامەکەن ! لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ دووبارە وامەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ﴾ وانی یە (وەکو خۆتان دەیزانن) ئەگەر(ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن بە چاوی ڕاستەقینە دەی بینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر هەموو ناز ونیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لەدونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العَصۡرِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَٱلۡعَصۡرِ ﴾ سوێند بەکات ﴿١﴾ ﴿ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان ﴿٢﴾ ﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێنابێت و ﴿ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ﴾ کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردبێ بە ئایینی ڕاست (ودەست پێوەگرتنی وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الهُمَزَة ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَيۡلٞ لِّكُلِّ هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو نەنگ گرێکی بەدگۆ (عەیب گرێکی تانە دەر) ﴿١﴾ ﴿ ٱلَّذِي جَمَعَ مَالٗا وَعَدَّدَهُۥ ﴾ ئەوەی کە هەرماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێری ﴿٢﴾ ﴿ يَحۡسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ ﴾ وا دەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە ﴿٣﴾ ﴿ كَلَّاۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ﴾ نەخێر وانی یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە ﴿٤﴾ ﴿ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحُطَمَةُ ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چی یە ﴿٥﴾ ﴿ نَارُ ٱللَّهِ ٱلۡمُوقَدَةُ ﴾ ئاگرێکی تاودراوی خوایی یە ﴿٦﴾ ﴿ ٱلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ﴾ کە دێ بەسەر دڵاندا (هوروژم دەباتە سەر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿ إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٞ ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (و دەرچوونیان نی یە) ﴿٨﴾ ﴿ فِي عَمَدٖ مُّمَدَّدَةِۭ ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆتێکی ڕاکشاودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستونێکی بەرزو بڵندەوە) ﴿٩﴾

سورەتی ﴿ الفِيل ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان (بە ئەبرەهە ولەشکرەکەی کە ویستی کەعبەی پیرۆز بڕوخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿ أَلَمۡ يَجۡعَلۡ كَيۡدَهُمۡ فِي تَضۡلِيلٖ ﴾ ئایا فڕوفێڵەکەیانی پوچەڵ نەکردەوە ﴿٢﴾ ﴿ وَأَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ طَيۡرًا أَبَابِيلَ ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەی زۆر پۆل پۆل ﴿٣﴾ ﴿ تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە وردە زیخی گڵین ﴿٤﴾ ﴿ فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەك کای خوراو لێ کرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قُرَيْشٍ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ ﴾ (لەشکری ئەبرەهەی لە ناو برد وتەفر وتونای کردن) لەبەر هۆگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿ إِۦلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ ﴾ هۆگریان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿ فَلْيَعْبُدُواْ رَبَّ هَٰذَا ٱلْبَيْتِ ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەمووە ناز ونیعمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿ ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ ﴾ ئەو زاتەی کە لەبرسێتیەکی یەکجار توند (ڕزگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۭ ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الْمَاعُونِ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴾ وە هانی خەڵکی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴾ ئەمجا وای بۆ نوێژکەران ﴿٤﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ﴾ ئەوانەی کە ڕووپامایی دەکەن ﴿٦﴾ ﴿ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الْكَوْثَرِ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ ٱلْكَوْثَرَ ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەفەڕ لەدونیا ودواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الكافرون ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بێ بڕواینە ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئەو(بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو(خوایە) ناپەرستن کە من دەی پەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ﴾ وەمن ئەو خوا پەرستی یە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خواپەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ النصر ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێک کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دیی کە پۆل پۆل دێنە ناو ئایینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گێراکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ المسد ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەیی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسە دار ﴿٣﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو(لەپەلی خورمایی ئاگرین) والە گەردنیدا ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووەو لە کەس نەبووە ﴿٣﴾ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر (بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە درووستی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وە لە زیان وخراپەی(جادووگەران) کەپەت ودەزوو گرێ دەدەن وفووی پێدا دەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی ﴿١﴾ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾ ﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لەزیان وشەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودابیرێت)خۆی پەنهان دەکات ﴿٤﴾ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فِهرِسُ بِأسمَاءِ السُّوَرِ وَبَيَانِ المكي والمدني مِنهَا

پێرست وناوەڕۆكی سوورەتەكان لەگەڵ بەیان وڕوونكردنەوەی مەككی و مەدەنی تێیاندا

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبإ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يسٓ	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
صٓ	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصّلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورىٰ	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
قٓ	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمٰن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبإ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

إنّ وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

نسأل الله أن ينفع به الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد
لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە
کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە
بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە
خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبسێت بە دەرکرن
وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێرانی
ماناکانی بۆ زمانی کوردی
داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند ببن وپاداشتی
بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبداللە کوری عبدالعزیز
ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ
وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی
بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

بعون الله وتوفيقه
تم طبع هذا المصحف الشريف
وترجمة معانيه في مجمع الملك فهد
لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة
بإشراف وزارة الشؤون الإسلامية
والأوقاف والدعوة والإرشاد في
المملكة العربية السعودية
عام ١٤٣٣هـ

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

بەیارمەتی
ویشتیوانی خوای گەورە
چاپکردنی ئەم قورئانە پیرۆزە
لەگەل وەرگێرانی ماناکانی لەکۆمەلگەی
مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز
کەوەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف
وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی
سعودیە سەرپەرشتی دەکات
لەساڵی ١٤٣٣ کۆچی
تەواو بوو

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی منەوورە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

ⓒ **مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف، ١٤٣٣ هـ**

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر.

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية. / مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف. - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان

ديوي ٤٩١٥٩، ٢٢١ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٢

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

9 786038 095102